

ВРХОВЕН СУД НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

**ЗБИРКА НА СУДСКИ ОДЛУКИ
2004 - 2014
КНИГА XI**

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека „Св. Климент Охридски“, Скопје

347.991(497.7)“2004/2014”(094.8)

*ЗБИРКА на судски одлуки. Кн. 11, 2004-2014 / [редакциски одбор,
претседател Лидија Неделкова ... [и др.] ; уредник Јово Вангеловски].
- Скопје : Врховен суд на Република Македонија, 2015. - 469 стр. ; 24см*

Регистри

ISBN 978-9989-2532-1-8

1. Неделкова, Лидија

а) Македонија - Врховен суд - 2004-2014 - Судски одлуки

COBISS.MK-ID 97854986

РЕДАКЦИСКИ ОДБОР НА ЗБИРКАТА

Претседател:

Лидија Неделкова - Претседател на Врховниот суд на Република Македонија

Членови:

Киро Здравев – судија, Претседател на Одделот за граѓански дела
Николчо Николовски – судија, Претседател на Одделот за судење во разумен рок,
Лидија Тасева - судија, Претседател на Одделот за следење на судска практика,
Зирап Лимани – судија, Претседател на граѓански совет
Невена Крцковска Малинковска – судија, Претседател на кривичен совет
Мирјана Радевска Стефкова- судија, Претседател на жалбениот совет во Одделот за судење во разумен рок,
Јово Вангеловски – судија,
Исамедин Лимани- судија,

Советници:

Елени Талев- самостоен судски советник,
Марија Буневска Бијељанин - самостоен судски советник,
Соња Строимановска - судски советник
Кристина Стојановска – судски советник
Анета Ралев- виш судски соработник
Невена Хаџи-Панова Манчевска – виш судски соработник,
Љилјана Николовска – виш судски соработник
Надица Серафимовска - виш судски соработник
Маја Котевска - помлад судски соработник

Уредник на збирката:

Јово Вангеловски, судија

Секретар на редакциски одбор:

Маја Котевска, помлад судски соработник

Компјутерска подготовка:

Светлана Насевска

Тираж: 850

Печати: „Промедиа“ ДОО Скопје

В О В Е Д

Врховниот суд на Република Македонија како највисок суд во Републиката во согласност со Уставот на Република Македонија го обезбедува единството во примената на законите од страна на судовите.

Својата уставна положба Врховниот суд на Република Македонија ја темели на универзалните вредности за правата на човекот и темелните вредности на уставниот поредок, со градење на механизми засновани на начелото на владеењето на правото и начелото на поделба на државната власт на законодавна, извршна и судска.

Врховниот суд на Република Македонија својата уставна и законска надлежност за воедначување на судската практика и единството во примената на законите од страна на судовите, ја обезбедува со утврдување на начелни ставови и начелни правни мислења на Општа седница.

Специјализираните оддели, Одделот за казниви дела, Одделот за граѓански дела и Одделот за судење во разумен рок, на седница на оддел, по одредени правни прашања утврдуваат правни мислења и донесуваат заклучоци, а во континуитет од сите области се изработуваат сентенци, кои преку изградените правни стојалишта имаат влијание врз правораздавањето, градењето и унапредувањето на судската практика.

Доследни на традицијата и определбата за објавување на судската практика, која е од исклучително значење за работата на судовите, но и за доближување на работата на судот до стручната и пошироката јавност, Врховниот суд на Република Македонија ја подготви Збирката на судски одлуки, единаесетта по ред, која го опфаќа периодот од 2004 до 2014 година.

Збирката содржи 7 начелни правни мислења и 4 одлуки донесени на Општата седница на Врховниот суд на Република Македонија, 9 правни мислења, 1 заклучок и 102 сентенци на Одделот за казниви дела од областа на казненото материјално и процесно право, 8 правни мислења, 14 заклучоци и 78 сентенци на Одделот за граѓански дела, во кои е изразено правно стојалиште за примена на законите од облигационото право, семејно право, наследно право, работните спорови, трговските спорови, прашања за примената на Законот за парничната постапка и 30 сентенци од Одделот за заштита на правото на судење во разумен рок.

Оттука, задоволство е да се биде дел од генерацијата судии и стручни судски советници на Врховниот суд на Република Македонија, на која и припадна честа и одговорноста, работата на судот во име на граѓаните на Република Македонија, да ја афирмира преку Збирката на судски одлуки 2004 –2014.

Со почит,

ВРХОВЕН СУД НА
РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
ПРЕТСЕДАТЕЛ
Лидија Неделкова

СОДРЖИНА

Вовед	4
ПРВ ДЕЛ - КАЗНЕНО ПРАВО	6
I. Начелно правно мислење на Општата седница на Врховниот суд на Република Македонија	7
II. Одлуки на Општата седница на Врховниот суд на Република Македонија	10
III. Правни мислења и заклучоци на Одделот за казниви дела	31
IV. Сентенци	
IV.1 Казнено материјално право	50
IV.2 Казнено процесно право	115
ВТОР ДЕЛ - ГРАЃАНСКО ПРАВО	222
I. Начелни правни мислења од Општа седница на Врховен суд на Република Македонија	223
II. Правни мислења од Седница на Одделот за граѓански дела на Врховен суд на Република Македонија	230
III. Заклучоци од Седница на Одделот за граѓански дела на Врховен суд на Република Македонија	252
IV. Сентенци	
- облигационо право	267
- стварно право	330
- трговско право	334
- стечај	337
- семејно право	340
- наследно право	344
- работни спорови	346
- граѓанско – процесно право	381
ТРЕТ ДЕЛ - ЗАШТИТА НА ПРАВОТО НА СУДЕЊЕ ВО РАЗУМЕН РОК	408
I. Граѓанско-правна област	409
II. Управно-правна област.....	428
III. Процесно право	437
РЕГИСТРИ	
Регистар на казнено право	458
Регистар на граѓанско право	462
Регистар на судење во разумен рок	467

ПРВ ДЕЛ – КАЗНЕНО ПРАВО

I

Реален стек меѓу кривичните дела „Убиство“ од член 123 од Кривичниот законик и „Недозволено изработување, држење и тргување со оружје или распрскувачки материји“ од член 396 од Кривичниот законик

ВРХОВНИОТ СУД НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, расправајќи на Општата седница одржана на ден 07.07.2008 година, по рефератот на судијата известител од Одделот за казниви дела на Врховниот суд на Република Македонија, за носење на Начелно правно мислење, по предметот на овој суд за вонредно преиспитување на правосилна пресуда Квп.бр.266/2007, согласно член 158 став 3 и 4 од Судскиот деловник и член 47 став 3 и член 61 став 4 од Деловникот за работа на Врховниот суд на Република Македонија и член 37 став 1 точка 1 од Законот за судови, со мнозинство на гласови, го утврди следното:

НАЧЕЛНО ПРАВНО МИСЛЕЊЕ

Кривичното дело „Недозволено изработување, држење и тргување со оружје или распрскувачки материји“ од член 396 од Кривичниот законик, е самостојно кривично дело.

Независно од тоа кога е набавено или изработено оружјето, со кое е извршено кривичното дело „Убиство“ од член 123 од Кривичниот законик, двете кривични дела можат да бидат опфатени во реален стек на извршување.

Образложение

Судијата известител на ден 26.03.2008 година, го изнесе предметот на овој суд Квп.бр.266/2007, оформен по барањето за вонредно преиспитување на правосилна пресуда, поднесено од бранителот на малолетниот осуден К.К. од село Џ. – Т., В.Р., адвокат од С..

Мнозинството од судиите во Одделот за казниви дела на Врховниот суд на Република Македонија, застапа зад правниот став изразен во пресудата на Врховниот суд на Република Македонија Кзз.бр.12/2000 од 29.06.2000 година, дека постоењето на кривичното дело „Недозволено изработување, држење и тргување со оружје или распрскувачки материји“ од член 396 став 1 од Кривичниот законик, е консумирано во кривичното дело „Убиство“ од член 123 став 1 во врска со член 22 од Кривичниот законик, што значи дека во конкретниот случај постои привиден стек, а не реален стек на две кривични дела од значење за определување на единствена казна за двете кривични дела од член 44 од Кривичниот законик.

Судијата известител по предметот Квп.бр.266/2007 изрази спротивен став, согласно член 158 став 3 и 4 од Судскиот деловник и член 47 став 3 и член 61 став 4 од Деловникот за работа на Врховниот суд на Република Македонија, пред да биде донесена одлуката по конкретниот кривично-правен случај, предложи Општата седница на Врховниот суд на Република Македонија ова правно прашање да го утврди како Начелно правно мислење од значење за единствена примена на Кривичниот законик.

Судијата известител потенцираше дека на описот кој е даден во изреката на првостепената пресуда, судот прифатил постоење на реален стек на две кривични дела и тоа на кривично дело „Убиство“ од член 123 став 1 во врска со член 22 од Кривичниот законик и на едно кривично дело „Недозволено изработување, држење и тргување со оружје или распрскувачки материји“ од член 396 став 1 од Кривичниот законик.

Првостепениот суд постоењето на двете кривични дела го образложил со постоење на решителниот факт, кој неспорно произлегува од изведените докази, дека на критичниот ден кога е извршено кривичното дело „Убиство“ и кога е лишен од живот сега покојниот, малолетниот го носел со себе погоре наведениот пиштол и со истиот пиштол постариот малолетник и помладиот малолетник, го лишиле од живот сега покојниот.

Првостепениот суд нашол дека во дејствијата на двајцата малолетници се конзумирани елементите на соизвршителство од член 22 од Кривичниот законик и дека двајцата малолетници биле свесни дека од заедничкото дејствување можат да настапат штетни последици со кои се согласиле, без оглед на тоа кој какви дејствија превзел.

По однос на изнесениот жалбен навод од страна на бранителот на помладиот малолетник, второстепениот суд нашол дека во конкретниот случај се работи за две кривични дела и тоа од член 123 став 1 во врска со член 22 и член 396 став 1 од Кривичниот законик и дека се работи за сосема друг случај од оној на кој се повикува адвокатот, а изнесен во ставот на Врховниот суд на Република Македонија, каде што кривичното дело „Убиство“ од член 123 од Кривичниот законик, како потешко кривично дело го опфаќа кривичното дело од член 396 од Кривичниот законик, бидејќи во наведениот случај предметното оружје било набавено токму за да се изврши кривичното дело „Убиство“ кое било извршено веднаш по набавување на таквото оружје, што не е во конкретниот случај.

Од страна на бранителот на постариот малолетник до Врховниот суд на Република Македонија доставено е барање за вонредно преиспитување на правосилна пресуда и во истото е наведено дека со пресудите на пониските судови, сторена е повреда на Кривичниот законик на штета на постариот малолетник.

Како спорно правно прашање во конкретниот случај се истакнува поранешната пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Кзз. бр.12/2000 од 29.06.2000 година, дали во дејствијата на постариот малолетник и на помладиот малолетник се конзумирани елементите и на кривичното дело „Убиство“ по член 123 став 1 во врска со член 22 од Кривичниот законик и на кривичното дело „Недозволено изработување, држење и тргување со оружје или распрскувачки материји“ од член 396 став 1 од Кривичниот законик.

Дел од судиите во Одделот за казниви дела сметаат дека во дејствијата на постариот малолетник и на помладиот малолетник, превземени во време и на место како во изреката на правосилната пресуда, содржани се законските одбележоци на едно кривично дело „Убиство“ по член 123 став 1 во врска со член 22 од Кривичниот законик и на едно кривично дело „Недозволено изработување, држење и тргување со оружје или распрскувачки материји“ од член 396 став 1 од Кривичниот законик, сторени во реален стек, така како што утврдиле и првостепениот и второстепениот суд.

Според приврзаниците на првото стојалиште, во случајот не може да се примени институтот – консумпција на полесното од потешкото кривично дело. Напротив, во конкретниот случај исполнети се сите претпоставки за самостојна егзистенција како на кривичното дело од член 396 став 1 од Кривичниот законик, така и на кривичното дело од член 123 став 1 од Кривичниот законик.

Имено, кривичното дело „Недозволено изработување, држење и тргување со оружје или распрскувачки материји“ од член 396 став 1 од Кривичниот законик, е довршено во моментот кога осудениот – постариот малолетник, неовластено купил огнено оружје со кое го извршил кривичното дело „Убиство“ по член 123 став 1 од Кривичниот законик.

Мора да се истакне фактот дека со примена на принципот на консумпција, би се дозволило да се сокрие и да помине неказнето едно неправо, со кое се исполнети обележјата на законското битие на кривичното дело „Недозволено изработување, држење и тргување со оружје или распрскувачки материји“ од член 396 став 1 од Кривичниот законик и тоа само затоа што со истото оружје подоцна е извршено потешкото кривично дело. Напротив, само поради тоа што предметното оружје послужило како средство за сторување на друго потешко кривично дело, тоа ниту го конзумира, ниту може да го опфати и да го анулира постоењето и на кривичното дело по член 396 став 1 од Кривичниот законик.

Приврзаниците на второто стојалиште, го прифаќаат ставот изразен во пресудата на Врховниот суд на Република Македонија Кзз.бр.12/2000 од 29.06.2000 година и сметаат дека во конкретниот случај, се работи за консумпција на полесното од потешкото кривично дело, а таков е и предлогот

на Јавното обвинителство на Република Македонија, кој прифаќа дека во конкретниот случај полесното кривично дело од член 396 став 1 е консумирано во потешкото кривично дело „Убиство“, односно го прифаќа образложението на одлуката на Врховниот суд на Република Македонија Кзз.бр.12/2000.

Судијата известител предложи Општата седница на Врховниот суд на Република Македонија да го утврди Начелното правно мислење, така како што е дадено од страна на судијата известител.

Претседателот на Врховниот суд на Република Македонија, објави дека Општата седница со мнозинство на гласови, го усвои предложеното начелно правно мислење.

II

Одлука на Општа седница Кзз.9/2008
Погрешна примена на Кривичниот законик

ВО ИМЕТО НА ГРАЃАНИТЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

ВРХОВНИОТ СУД НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, на Општа седница под претседателство на Претседателот на Врховниот суд на Република Македонија, со записничар - Генерален секретар на Судот, решавајќи по барањето за заштита на законитоста подигнато од Јавниот обвинител на Република Македонија III. КОЗ.бр.3/2008 од 19.03.2008 година, против пресудата на Советот за одлучување по барањето за вонредно преиспитување на правосилната пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Квп. бр.211/07 од 18.10.2007 година, одржана на 24.06.2008 година, во присуство на Јавниот обвинител од Јавното обвинителство на Република Македонија, К.Б., согласно член 35 став 1 алинеја 6 од Законот за судовите и член 22 став 8 и член 408 од Законот за кривичната постапка, донесе:

П Р Е С У Д А

Барањето за заштита на законитоста на Јавниот обвинител на Република Македонија III. КОЗ.бр.3/2008 од 19.03.2008 година, СЕ УВАЖУВА.

Пресудата на Советот за одлучување по барањето за вонредно преиспитување на правосилната пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Квп.бр.211/07 од 18.10.2007 година, СЕ ПРЕИНАЧУВА И СЕ ОДЛУЧУВА: Барањето за вонредно преиспитување на правосилната пресуда

на Основниот суд во К. КМ.бр.7/06- I од 16.03.2007 година и пресудата на Апелациониот суд во С. КЖМ.бр.7/07 од 21.05.2007 година, поднесено од бранителите на осудениот, постариот малолетник В.С. од К., В.Т., адвокат од Б. и Ј.Т., адвокат од С., СЕ ОДБИВА КАКО НЕОСНОВАНО.

Образложение

Основниот суд во К. со пресуда на Км.бр.7/06-I од 16.03.2007 година, обвинетиот, постариот малолетник В.С. од К., го огласил виновен за кривично дело „Убиство“ по член 123 став 1 од Кривичниот законик и го осудил на малолетнички затвор во траење од 8-осум години и 6- шест месеци, во кој му го засметал и времето поминато во притвор, сметано од 06.09.2006 година. Sprema обвинетиот била изречена и мерка на безбедност - одземање на предмети, по што од истиот се одземени: полуавтоматски пиштол марка “Чешка зброевка“ модел 50, калибар 7,65 мм со фабрички број С15082, со една рамка со 45 куршуми.

Обвинетиот бил задолжен да плати 4.000,00 денари на име судски паушал како и да ги надомести трошоците на постапката во износ од 29.900,00 денари, се во рок од 15 дена по правосилноста на пресудата. Оштетениот Т.С. за истакнатото имотно-правно побарување упатен е на редовна граѓанска парница.

Апелациониот суд во С. со пресуда Кжм.бр.7/2007 од 21.05.2007 година, жалбата на обвинетиот, постариот малолетник В.С. поднесена преку бранителите В.Т., адвокат од Б. и Ј.Т., адвокат од С., делумно ја уважил, пресудата на Основниот суд во К. Км.бр.7/2006-I од 16.03.2007 година, ја преиначил само во делот кој што се однесува на одлуката за кривичната санкција, така што обвинетиот, постариот малолетник В.С., за кривичното дело „Убиство“ по член 123 став 1 од Кривичниот законик, опишано во изреката на обжалената пресуда, за кое бил огласен виновен, го осудил на казна малолетнички затвор во траење од 5-пет години, во која му го засметал и времето поминато во притвор, сметано од 6.09.2006 година до правосилноста на пресудата. Во останатиот дел првостепената пресуда ја потврдил.

Решавајќи по барањето за вонредно преиспитување на правосилната пресуда, поднесено од бранителите на осудениот, постариот малолетник В.С. од К., В.Т., адвокат од Б. и Ј.Т., адвокат од С., Врховниот суд на Република Македонија-советот за казниви дела, со нападнатата пресуда Квп.бр.211/2007 од 18.10.2007 година, застанал на стојалиште дека во конкретниот случај не се исполнети законските обележја на кривичното дело Убиство по член 123 став 1 од Кривичниот законик.

Според мислењето на Советот на Врховниот суд на Република Македонија во дејствувањето на осудениот, постариот малолетник В.С. содржани се законските елементи на кривичното дело „Убиство“ од небрежност од член 126 од Кривичниот законик, бидејќи не било докажано дека осудениот дејствувал по претходно донесена одлука да изврши испалување од пиштолот, поради што правосилната пресуда ја преиначил, за правилна примена на Кривичниот законик, така што дејствијата на постариот малолетник В.С. опишани во изреката на правосилната пресуда, ги квалификувал во кривично дело „Убиство од небрежност“ по член 126 од Кривичниот законик. Во останатиот дел нападнатите пресуди ги потврдил.

Против одлуката на Советот на Врховниот суд на Република Македонија, Јавниот обвинител на Република Македонија, подигна барање за заштита на законитоста III.КОЗ.бр.3/08 од 19.03.2008 година, поради суштествена повреда на одредбите на кривичната постапка по член 355 став 1 точка 11 во врска со член 355 став 2 во врска со член 415, 408 став 1 и член 409 од Законот за кривичната постапка и поради повреда на Кривичниот законик од член 356 точка 4 од Законот за кривичната постапка.

Јавниот обвинител на Република Македонија истакнува дека Советот на Врховниот суд на Република Македонија во поглед на кривичното дело што било предмет на обвинението применил Закон што не можел да го примени.

Советот на Врховниот суд на Република Македонија тоа го направил на начин што не ја прифатил правната квалификација на кривичното дело, предмет на оспорената правосилна пресуда, „Убиство“ по член 123 став 1 од КЗ туку прифатил дека е сторено кривично дело Убиство од небрежност по член 126 од КЗ.

Во барањето за заштита на законитоста се тврди дека Советот на Врховниот суд на Република Македонија не можел дејствијата опишани во изреката на првостепената пресуда на Основниот суд во К. да ги подведе под поимот небрежност. Таков опис на битните елементи на кривичното дело од членот 126 од КЗ, во конкретниот случај не егзистираат и такви докази во текот на првостепената и второстепената постапка не се изведувани, ниту такво нешто е изведувано пред Советот на Врховниот суд на Република Македонија.

Оттука, со оспорената пресуда спротивно на одбележоците на кривичното дело кое било предмет на обвинението е применет Закон што не може да се примени и на тој начин оспорената пресуда е неразбирлива, а решителните факти во одлуката се под сомнение и се спротивни на одредбите на Законот за кривичната бидејќи Судот ја менува фактичката состојба утврдена со првостепената и второстепената пресуда.

На одржаната Општа седница на Врховниот суд на Република Македонија, Јавниот обвинител ги образложи наводите од поднесеното барање за заштита на законитоста, со предлог: Општата седница на Врховниот суд на Република Македонија да донесе одлука со која барањето за заштита на законитоста ќе се уважи, пресудата на Советот на Врховниот суд на Република Македонија Квп.бр.211/07 од 18.10.2007 година, ќе се преиначи на начин што ќе донесе пресуда со која ќе го одбие како неосновано барањето за вонредно преиспитување на правосилната пресуда.

Општата седница најде дека барањето за заштита на законитоста е основано.

Општата седница на Врховниот суд на Република Македонија утврди дека со нападнатата пресуда се сторени повредите на кои укажува Јавниот обвинител на Република Македонија.

Постои повреда на Кривичниот законик од член 356 точка 4 од Законот за кривичната постапка, бидејќи во поглед на кривичното дело извршено од осудениот, постариот малолетник В.С., што е предмет на обвинението е применет закон што не може да се примени. Тоа е сторено кога при преиначувањето на правосилната пресуда е прифатено дека дејствијата на извршување не претставуваат кривично дело „Убиство“ по член 123 став 1 од Кривичниот законик туку кривично дело „Убиство од небрежност“ по член 126 од Кривичниот законик.

Општата седница на Врховниот суд на Република Македонија, укажува дека преиначувањето на правосилната пресуда така како што е направено со оспорената одлука, без да биде изменето предметното обвинение во смисла на член 329 од Законот за кривичната постапка, со повикување и прифаќање на дел од изведените докази од првостениот суд, има значење на ново обвинение, по кое не е спроведена постапката. Такво овластување во смисла на член 411 – 415 од Законот за кривичната постапка, Советот на Врховниот суд на Република Македонија, како суд кој е надлежен да одлучува по вонредни правни средства, нема во постапката по вонредно преиспитување на правосилната пресуда.

Општата седница на Врховниот суд на Република Македонија по увидот во списите по предметот констатира дека според законскиот основ по кој осудениот го заснова своето барање и ја оспорува нападнатата пресуда, Советот на Врховниот суд на Република Македонија, навистина немал овластување за таква измена.

Општата седница на Врховниот суд на Република Македонија во овој кривично-правен настан наоѓа дека за правилно пресудување неопходно е најпрвин да се испитаат нападнатите пресуди и да се утврди постоењето или

непостоењето на правниот основ – правната квалификација, која пониските судови ја прифатиле дека е содржана во дејствувањето на осудениот, постариот малолетник В.С..

Од содржината на пресудите на пониските судови произлегува дека тие прифатиле постоење на кривично дело „Убиство“ од член 123 став 1 од Кривичниот законик, кое постариот малолетник В.С. го извршил на начин што на 5.09.2006 година околу 12,00 часот во К., во неговиот дом со истрелување од пиштол ја лишил од живот оштетената малолетната М.Т. од К., иако бил свесен дека поради таквите дејствија може да настапи штетна последица, но се согласил со нејзиното настанување, на начин што откако претходно двајцата се договориле по завршувањето на часовите од првата смена да одат во неговиот дом и откако во шкафот во спалната соба извадил полуавтоматски пиштол марка “Чешка зброевка” модел 50 калибар 7,65 со фабрички број С 15082, сопственост на неговиот татко, откако претходно проверил дали има муниција и го репетирал, истрелал еден куршум во левата половина на нејзиното чело, при што металниот проектил навлегол во пределот на главата, извршил пробив на кожата и челната коска и излегол во пределот на задниот дел на десната темена коска поради што дошло до нагмечување на мозочното ткиво и настанало оштетување на левиот челен мозочен лобус и десниот темен мозочен лобус, како последица на што подоцна настапила смрт кај малолетната М.Т..

Во барањето за вонредно преиспитување на правосилната пресуда се изнесува тезата на одбраната дека во дејствијата на извршување не се содржани елементи на евентуална умисла, туку дека тие претставуваат небрежност, која што се содржи во лекомисленоста на осудениот, постариот малолетник В.С. од настапувањето на штетната последица – при што одбраната не ги оспорува извршените дејствија: земањето на пиштолот, неговата проверка, репетирањето и доаѓањето кај покојната. На крајот, во тезата на одбраната се изнесува дека до повлекување и испукување на куршумот во предлогот на главата на покојната дошло поради повлекувањето врз раката на осудениот, кое го направила самата оштетена, покојната М.Т..

Општата седница на Врховниот суд на Република Македонија констатира дека во делот на описот и образложението на оспорената пресуда по однос на постапката на испитувањето на првостепената и второстепената пресуда е интерпретиран нејасно, па фактите за небрежноста кои се искажуваат од страна на советот на Врховниот суд не произлегуваат со таков заклучок во ниту еден дел од пресудите на пониските судови, што во крајна линија оваа пресуда ја прави нејасна и спротивна на решителните факти кои се утврдени од пониските судови, по однос на постоењето на кривичното дело од членот 123 став 1 од Кривичниот законик.

Елементите на кривичната одговорност според член 11 од Кривичниот законик се определени во постоењето на пресметливоста и умислата. Вината како субјективен елемент на кривичното дело се состои во психичката

способност на сторителот на кривичното дело и неговиот психички однос према последицата од кривичното дело. Виовноста постои во два облика определени во членовите 13 и 14 од Кривичниот законик и тоа како умисла и небрежност. Иако е јасно дека кривичната одговорност постои тогаш кога постои и вината на сторителот, тоа во било кој од овие два облика мора да биде во описот на изреката на пресудата и во образложението на истата.

Решавачките стојалишта на Советот кој ја донел оспорената пресуда (страна 4 став 2), се дека од сите материјални и вербални докази се утврдило немањето на умисла во дејствувањето на осудениот, постариот малолетник В.С. за сторување на кривичното дело, особено што немало било каква согласност за настапување на штетната последица.

Ваквите решавачки стојалишта на Советот кој ја донел оспорената пресуда се донесени без при тоа да се земат во предвид другите битни делови од целиот настан, а особено својството на оружјето употребено во нанесување на повредата, поради што неправилно се заклучува дека со тоа што осудениот на секој начин се обидува да ја спаси покојната, да спречи настанување на смртната последица, кај него не постои т.н криминална рамнодушност, што е во спротивност со сето претходно утврдено од страна на пониските судови. Во испитувањето на оспорената пресуда, Општата седница на Врховниот суд наоѓа дека во изреката на пресудата не се гледа субјективниот елемент т.е. психичкиот однос на осудениот према делото што е од значење за неговата кривична одговорност. Оттука, Општата седница на Врховниот суд заклучи дека основани се наводите во барањето за заштита на законитата дека пресудата содржи во тој дел противречности и нејаснотии и погрешно е прифатено постоењето на поинакви решителни факти за кривичната одговорност на малолетниот сторител В.С..

За разграничувањето на свесната небрежност од евентуалната умисла од голема важност е судот да ги земе во предвид сите околности под кои е стореното кривичното дело, па потоа да го постави прашањето – како сторителот би постапил кога би бил сигурен во настапувањето на забранетата последица, односно дали дејството би го превземал (евентуална умисла или несвесна небрежност).

Оттука, определувајќи се мериторно да одлучи во овој кривично правен случај, Општата седница на Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека барањето на осудениот за вонредно преиспитување на правосилната пресуда е неосновано од следните причини:

Неспорно е утврдено дека осудениот постариот малолетник В.С. веднаш после односот со сега покојната, насилно, со провалување го зел оружјето – пиштолот, проверил дали е полн, го репетирал и во таква положба дошол на многу блиска оддалечност од главата на покојната. Тој бил потполно свесен за силината и последиците од дејствувањето на оружјето, како и за постоењето висок степен на веројатност од настапување на штетната последица. Наводите

на одбраната, со кои се настојуваа да се потенцираат околностите што се случиле после истрелот, откако оштетената, сега покојната паднала, особено дека осудениот се обидел да ја спречи смртта, во никој случај не се дел од небрежноста како составен дел од кривичната одговорност, во смисла на член 14 од Кривичниот законик.

Свесноста дека постои можност за настапување на забранетата последица, кај свесната небрежност е со послаб интезитет. Имено, тоа произлегува од состојбата и од реалните можности за настапување на последицата. Во конкретниот кривично -правен настан, по наоѓање на Општата седница на Врховниот суд на Република Македонија со сигурност може да се утврди дека осудениот се согласил со настапување на штетната последица. Имено, фактите кои се неспорни во вкупниот дел на неговите дејствија, посебно брзината и способноста да го доведе во состојба на употреба пиштолот, упатуваат на заклучок дека осудениот во никој случај не можел да очекува дека од дејствието на оружјето кое го употребил нема да настапи штетна последица, или дека ќе ја отстрани ако истата настапи. Ако се земе во предвид и конкретната околност дека последицата настапила- смртта на оштетената, постои само еден можен заклучок, а имено дека осудениот бил свесен дека поради своето сторување може да настапи штетната последица, но се согласил со нејзиното настапување.

Поради сето наведено, Врховниот суд на Република Македонија на Оштата седница, барањето за заштита на законитоста подигнато од Јавниот обвинител на Република Македонија III. КОЗ.бр.3/2008 од 19.03.2008 година подигнато против пресудата на Советот за одлучување по барањето за вонредно преиспитување на правосилната пресуда во одделот за казниви дела во Врховниот суд на Република Македонија Квп.бр.211/07 од 18.10.2007 година, го уважи и оспорената пресуда ја преиначи на начин што барањето за вонредно преиспитување на правосилната пресуда поднесено против пресудата на Основниот суд во Кичево Км.бр.7/06-I од 16.03.2007 година и пресудата на Апелациониот суд во Скопје Кжм.бр.7/2007 од 21.05.2007 година, го одби како неосновано.

Пресудено на Општата седница на Врховниот суд на Република Македонија на ден 24.06.2008 година под Кзз.бр.9/2008.

Одлука на Општа седница Кзз.32/2009

Реален стек на кривични дела „Предизвикување општа опасност“ од член 288 од Кривичниот законик и „Неовластено изработување, држење и тргување со оружје или распркувачки материји“ од член 396 од Кривичниот законик

ВО ИМЕТО НА ГРАЃАНИТЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

ВРХОВНИОТ СУД НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, на Општа седница под претседателство на Претседателот на Врховниот суд на Република Македонија, со записничар - државен советник, решавајќи по барањето за заштита на законитоста подигнато од Јавниот обвинител на Република Македонија КОЗ.бр.99/09 од 10.06.2009 година, против пресудата на Основниот суд О. К.бр.233/04 од 11.07.2008 година, пресудата на Апелациониот суд Б. Кж.бр.555/08 од 29.01.2009 година и против пресудата на советот за одлучување по барањето за вонредно преиспитување на правосилна пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Квп.бр.56/09 од 31.03.2009 година, одржана на 2.11.2009 година, во присуство на Јавниот обвинител на Република Македонија, Л.С., согласно член 35 став 1 алинеја 6 од Законот за судовите и член 22 став 8 и член 408 од Законот за кривичната постапка, донесе:

П Р Е С У Д А

Барањето за заштита на законитоста на Јавниот обвинител на Република Македонија КОЗ.бр.99/09 од 10.06.2009 година, изјавено против пресудата на советот за одлучување по барањето за вонредно преиспитување на правосилната пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Квп. бр.56/09 од 31.03.2009 година, СЕ ОДБИВА КАКО НЕОСНОВАНО.

Образложение

Основниот суд во О. со пресуда К.бр.233/04-I од 11.07.2008 година, обвинетиот Ц.М. од О., го огласил виновен за кривично дело „Предизвикување општа опасност“ по член 288 став 1 од Кривичниот законик, за кое му утврдил казна затвор во траење од 8-осум месеци, кривично дело „Неовластено изработување, држење и тргување со оружје или распркувачки материји“ по член 396 став 1 од Кривичниот законик, за кое му утврдил казна затвор во траење од 10-десет месеци и едно кривично дело „Фалсификување исправа“

по член 378 став 3 во врска со став 1 од Кривичниот законик, за кое му утврдил казна затвор во траење од 3-три месеци, па го осудил на единствена казна затвор во траење од 1-една година и 8-осум месеци во која му го засметал и времето поминато во притвор сметано од 4.10.2004 година до 15.11.2004 година. Судот од обвинетиот одзел патна исправа со сериски број издадена на 20.01.2006 година од УВР О. и воедно одлучил по правосилноста, истата да биде поништена. Обвинетиот бил задолжен да плати 2.500,00 денари на име паушални трошоци во рок од 15 дена по правосилноста на пресудата.

Апелациониот суд во Б. со пресуда Кж.бр.555/08 од 29.01.2009 година, жалбата на обвинетиот, изјавена преку неговиот бранител, делумно ја уважил и првостепената пресуда ја преиначил во делот на одлуката за казната, така што на обвинетиот Ц.М. за кривичното дело „Предизвикување општа опасност“ по член 288 став 1 од Кривичниот законик, му утврдил казна затвор во траење од 3-три месеци, за кривичното дело „Неовластено изработување, држење и тргување со оружје или распркувачки материји“ по член 396 став 1 од Кривичниот законик, му утврдил казна затвор во траење од 6-шест месеци и за кривичното дело „Фалсификување исправа“ по член 378 став 3 во врска со став 1 од Кривичниот законик, му утврдил казна затвор во траење од 3-три месеци и го осудил на единствена казна затвор во траење од 10-десет месеци, во која му го засметал и времето поминато во притвор сметано од 4.10.2004 година до 15.11.2004 година. Во останатиот дел првостепената пресуда ја потврдил.

По правосилноста на пресудата, во законски предвидениот рок, осудениот Ц.М., преку неговиот бранител П.П., адвокат од О., до Врховниот суд на Република Македонија поднесе барање за вонредно преиспитување на правосилната пресуда, поради повреди во смисла на член 406 точка 3 од Законот за кривичната постапка, со предлог барањето да се уважи, а осудениот да се ослободи од обвинение.

Одлучувајќи по барањето за вонредно преиспитување на правосилната пресуда, поднесено од осудениот Ц.М. преку бранителот П.П., адвокат од О., по претходно прибавениот писмен одговор на Јавниот обвинител на Република Македонија ОВП.бр.63/09 од 19.03.2009 година, Врховниот суд на Република Македонија-советот за казниви дела со нападнатата пресуда Квп.бр.56/09 од 31.03.2009 година, барањето за вонредно преиспитување на правосилната пресуда против пресудата на Основниот суд О. К.бр.233/04 од 11.07.2008 година, преиначена со пресуда на Апелациониот суд Б. Кж.бр.555/08 од 29.01.2009 година, го одбил како неосновано.

Против одлуката на советот на Врховниот суд на Република Македонија, Јавниот обвинител на Република Македонија подигна барање за заштита на законитоста КОЗ.бр.99/09 од 10.06.2009 година, поради суштествена повреда на одредбите од кривичната постапка во смисла на член 355 став 1 точка 11,

повреда на Кривичниот законик од член 356 точка 1 од Законот за кривичната постапка, во врска со член 288 став 1 од Кривичниот законик и член 396 став 1 од Кривичниот законик.

Според оцената на подносителот, пресудите се нејасни, неразбирливи, во истите не се содржани доволно причини за решителните факти, посебно по однос на субјективниот однос на осудениот кон кривичните дела, како и по однос на правната оценка на делата и наведените причини во истите, не се објективен одраз на оценка на доказите и не кореспондираат со истите, според што не може со сигурност да се испитаат, а што резултирало со погрешна примена на материјалното право.

Од пресудите, а и од списите по предметот, јасно произлегува дека пониските судови, како и Врховниот суд на Република Македонија прифатиле дека во опишаните дејствија на изреката на првостепената пресуда под точка 1 се содржани елементите на кривичното дело „Предизвикување општа опасност“ по член 288 став 1 од Кривичниот законик, а со дејствието опишано под точка 2 за кривично дело „Неовластено изработување, држење и тргување со оружје или распрскувачки материји“ по член 396 став 1 од Кривичниот законик.

Според описот на изреката на првостепената пресуда, кривичното дело „Предизвикување општа опасност“ по член 288 став 1 од Кривичниот законик, е сторено на начин што осудениот на критичното време и место, додека оштетениот А.В. бил на тротоарот пред зградата во друштво со лицата М.М., И.Ј., С.П. и С.Н., осудениот со дрвена палка во левата рака и со пиштол НН марка, калибар 7,62 мм, се упатил према нив и притоа испукал во непознат правец најпрво еден истрел, а потоа уште два истрела од огненото оружје, поради што сите присутни се разбегале, а со таквото општо опасно средство, предизвикал значителна опасност врз животот и телото како на сведоците, така и на луѓето кои минувале на тој дел од улицата, на околните станари, како и за имотот од поголеми размери, со оглед на тоа дека во околината имало станбени згради.

Во барањето за заштита на законитоста, се укажува дека вака конципираната изрека е нејасна, неразбирлива и недоречена, од причини што кривичното дело од член 288 став 1 од Кривичниот законик, не се сторува само со актот што осудениот го држел пиштолот во рацете, туку и со превземање на конкретни дејствија и со доведување на конкретна опасност врз животот и телото на луѓето, како и имотот од поголеми размери. Со оглед на ова, неопходно е во изреката на пресудата да се наведе со какво дејство е доведен во опасност животот на луѓето и конкретен опис на таквата опасност, која може да се дефинира според сите објективни околности во кои се одвивал настанот. Во оваа смисла, во пресудите нема доволно причини за решителните факти. Во пресудата се кореспондира со апстрактна формулација

без да се реализираат состојбите во поглед на конкретната опасност. Од друга страна, кривичното дело „Предизвикување општа опасност“ по член 288 став 1 од Кривичниот законик, може да се изврши со умисла или од небрежност, како што е пропишано со став 4 од истиот член, а во изреката на пресудата нема јасен опис за субјективниот однос на осудениот.

Со изреката од став 2 од првостепената пресуда, осудениот е огласен виновен за кривично дело „Неовластено изработување, држење и тргување со оружје или распркувачки материји“ по член 396 став 1 од Кривичниот законик. При состојба кога кривичното дело „Предизвикување општа опасност“ од член 288 став 1 од Кривичниот законик, се врши со општо опасно средство, значи со употреба на пиштол се преземени конкретни дејствија, се наметнува правно прашање дали во конкретниот случај може да стане збор за стек на овие две кривични дела или за едно кривично дело „Предизвикување општа опасност“ по член 288 став 1 од Кривичниот законик. Во оваа насока, Врховниот суд на Република Македонија во оспорената пресуда не дал доволно причини за правната оценка на кривичното дело, субјективниот однос на осудениот, особено дал станува збор за едно кривично дело или за кривични дела сторени во стек, односно свое становиште дека постои стек на кривични дела, тргнувајќи притоа од природата и начинот на извршување на кривичното дело од член 288 став 1 од Кривичниот законик.

Според оцената на подносителот, сторени се повреди на Законот за кривичната постапка и Кривичниот законик, од причини што во конкретниот случај не се утврдени сите решителни факти по однос на суштествените елементи на предметните кривични дела, правната квалификација, а со тоа е доведена под значително сомнение вистинитоста на решителните факти, што пресудите ги прави нејасни и неразбирливи.

На одржаната Општа седница на Врховниот суд на Република Македонија, Јавниот обвинител ги образложи наводите во поднесеното барање за заштита на законитоста, со предлог: Општата седница на Врховниот суд на Република Македонија да донесе одлука со која барањето за заштита на законитоста ќе го уважи, а пресудата на Советот на Врховниот суд на Република Македонија Квп.бр.56/09 од 31.03.2009 година ќе се преиначи, така што пресудата на Основниот суд О. К.бр.233/04 од 11.07.2008 година и пресудата на Апелациониот суд Б. Кж.бр.555/08 од 29.01.2009 година, во делот кој се однесува за кривичното дело „Предизвикување општа опасност“ од член 288 став 1 од Кривичниот законик и за кривично дело „Неовластено изработување, држење и тргување со оружје или распркувачки материји“ по член 396 став 1 од Кривичниот законик, ќе се укинат и предметот врати на повторно разгледување и одлучување.

Општата седница најде дека барањето за заштита на законитоста е неосновано.

Општата седница на Врховниот суд на Република Македонија, констатира дека со нападнатата пресуда не се сторени повредите на кои укажува Јавниот обвинител на Република Македонија.

Неосновани се наводите во барањето за заштита на законитоста за сторена повреда на законот во смисла на член 355 став 1 точка 11 од Законот за кривичната постапка, од причина што пресудите се јасни, разбирливи, во нив се содржани доволно причини за решителните факти, особено по однос на субјективниот однос на осудениот кон кривичните дела, како и по однос на правната оценка на делата и наведените причини во нив, се објективен одраз на оцената на доказите, кореспондираат со истите, според што пресудите се законити и со сигурност можат да се испитаат.

Општата седница на Врховниот суд на Република Македонија, по увидот во списите по предметот, констатира дека според законскиот основ по кој осудениот го темели своето барање, оспорувајќи ги пресудите, советот на Врховниот суд на Република Македонија, донел правилна и законита одлука кога барањето го одбил како неосновано.

Општата седница на Врховниот суд на Република Македонија, утврди дека советот на Врховниот суд на Република Македонија правилно постапил кога констатирал дека пониските судови врз основа на целосна и сеопфатна анализа на сите докази како материјални и вербални, правилно и целосно ги утврдил решителните факти во однос на постоењето на предметните кривични дела и кривичната одговорност на осудениот, особено кои и какви дејствија на извршување во критичното време и на критичното место биле превземени од осудениот Ц.М.. Врз основа на изведените докази, судовите хронолошки и доследно ги утврдиле како дејствијата, настаните и случувањата кои му претходеа на кривично-правниот настан, така и оние за време на самото негово случување и притоа, во потполност и со сигурност биле утврдени превземените дејствија, улогата како на осудениот, така и на оштетениот.

Според ова, како фактичката состојба не се доведува под значително сомнение, судовите правилно постапиле кога нашле дека во дејствијата на осудениот се содржани сите битни елементи на кривичните дела: „Предизвикување општа опасност“ по член 288 став 1 од Кривичниот законик, „Неовластено изработување, држење и тргување со оружје или распрскувачки материји“ по член 396 став 1 од Кривичниот законик и „Фалсификување исправа“ по член 378 став 3 во врска со став 1 од Кривичниот законик.

Општата седница на Врховниот суд на Република Македонија, констатира дека во барањето за заштита на законитоста неосновано се инсистира на тоа дека во однос на кривичното дело „Предизвикување општа опасност“ по член 288 став 1 од Кривичниот законик, не се содржани доволно причини и факти, односно конкретен опис за тоа како е доведен во опасност

животот на луѓето и имотот во поголеми размери, туку судот кореспондира со апстрактна формулација, без деталзирање на состојбите во поглед на конкретната опасност.

Според описот на изреката на првостепената пресуда, кривичното дело „Предизвикување општа опасност“ по член 288 став 1 од Кривичниот законик, е сторено на тој начин што осудениот на критичното време и место додека оштетениот А.В. на тротоарот пред зградата бил во друштво со лицата М.М., И.Ј., С.П. и С.Н., осудениот со дрвена палка во левата рака и со пиштол НН марка, калибар 7,62 мм, се упатил према нив и притоа испукал во непознат правец најпрво еден истрел, а потоа уште два истрела од огненото оружје, поради што сите присутни се разбегале, со што предизвикал значителна опасност врз животот и телото како на сведоците, така и на луѓето кои минувале на тој дел од улицата, а воедно и на околните станари, како и за имотот од поголеми размери, со оглед на тоа дека во околината има станбени згради.

Општата седница на Врховниот суд на Република Македонија, констатира дека од вака конципираниот опис на изреката, јасно и со сигурност произлегуваат дејствијата на извршување кои ги превземал осудениот. Имено, осудениот носејќи ја палката, како и пиштолот со кој во непознат правец најпрво испукал еден истрел, а потоа уште два истрели, а кои предмети имаат својство на општо опасно средство, неспорно го довел во опасност животот на присутните сведоци, вклучувајќи го и оштетениот. За постоење на предметното кривично дело, суштествена карактеристика е опасноста од загрозување на животот и телото на луѓето, која е создадена и предизвикана со определени дејствија и општо опасни средства. Впрочем, опасноста како последица е од општа природа и со неа се загрозува сигурноста на индивидуално неопределен и неограничен број на луѓе. Во конкретниот случај, со дејствијата на осудениот во потполност е реализирано битието на кривичното дело „Предизвикување општа опасност“ по член 288 став 1 од Кривичниот законик.

Општата седница на Врховниот суд на Република Македонија, исто така констатира дека во конкретниот случај, во дејствијата на осудениот се содржани и битните елементи на кривичното дело „Неовластено изработување, држење и тргување со оружје или распрскувачки материи“ по член 396 став 1 од Кривичниот законик, односно кривичното дело „Предизвикување општа опасност“ по член 288 од Кривичниот законик, не го консумира кривичното дело содржано во член 396 став 1 од Кривичниот законик. Ова, од причини што кривичното дело „Неовластено изработување, држење и тргување со оружје или распрскувачки материи“ по член 396 став 1 од Кривичниот законик, е самостојно кривично дело. Суштествено за ова кривично дело е оружјето да се набави, држи, како што е во конкретниот случај или тргува. Делото од член 396 став 1 од Кривичниот законик, не е опфатено,

ниту конзумирано од кривичното дело „Предизвикување општа опасност“ по член 288 од Кривичниот законик. Напротив, се работи за две кривични дела кои егзистираат самостојно, независно едно од друго.

Со оглед на сето наведено, Врховниот суд на Република Македонија на Оштата седница, барањето за заштита на законитоста подигнато од Јавниот обвинител на Република Македонија КОЗ.бр.99/09 од 10.06.2009 година, подигнато против пресудата на советот за одлучување по барањето за вонредно преиспитување на правосилната пресуда во Одделот за казниви дела во Врховниот суд на Република Македонија Квп.бр.56/09 од 31.03.2009 година, го одби како неосновано.

Пресудено на Општата седница на Врховниот суд на Република Македонија на ден 2.11.2009 година под Кзз.бр.32/2009.

Одлука на Општа седница Кзз.17/2011
Граници на ублажување на казната

ВО ИМЕТО НА ГРАЃАНИТЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

ВРХОВНИОТ СУД НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, под претседателство на Претседателот на Врховниот суд на Република Македонија, со записничар - Генерален секретар на Судот, решавајќи по барањето за заштита на законитоста подигнато од Јавниот обвинител на Република Македонија КОЗ.бр.83/2011 од 02.03.2011 година, против пресудата на советот за одлучување по барањето за вонредно ублажување на казната на Врховниот суд на Република Македонија Вук.бр.228/2010 од 30.12.2010 година, одржана на ден 03.07.2012 година, во присуство на Јавниот обвинител од Јавното обвинителство на Република Македонија, К.Б., согласно член 35 став 1 алинеја 6 од Законот за судовите и член 22 став 8 и член 408 од Законот за кривичната постапка, донесе:

ПРЕСУДА

Барањето за заштита на законитоста на Јавниот обвинител на Република Македонија КОЗ.бр.83/2011 од 02.03.2011 година, СЕ УВАЖУВА.

СЕ УТВРДУВА дека со пресудата на Врховниот суд на Република Македонија Вук.бр.228/2010 од 30.12.2010 година, е повреден член 2 став 2, член 10 став 1 точка 1 и член 11 став 1 од Законот за судовите, член 399 од Законот за кривичната постапка во врска со член 40 и 41 став 1 точка 2 од Кривичниот законик, во корист на обвинетиот.

Образложение

Основниот суд Г. со пресуда К.бр.73/2006 од 23.05.2006 година 23.05.2006 година, обвинетите А.Н., В.Д., Д.Ц. и С.Т., сите од С., огласени се виновни дека сториле по едно кривично дело – Криумчарење на мигранти од член 418-б став 2 од Кривичниот законик, па согласно овој член и членовите 4, 7, 32, 33, 34, 35 и 39 од Кривичниот законик и член 89 и 92 од Законот за кривичната постапка, осудени се на казна затвор во траење од по 1 (една) година. Задолжени се обвинетите солидарно да ги надоместат трошоците на кривичната постапка во вкупен износ од 4.400,00 денари, како и да платат на име судски паушал износ од по 1.500,00 денари, се во рок од 15 дена по правосилност на пресудата. Согласно член 418-б став 5 од Кривичниот законик, во корист на Р.М. одземени се патничките моторни возила: „Киа Рио“ со рег. бр....., „Хјундаи Лантра“ со рег.бр....., „Киа Рио“ со рег.бр..... и „Фолксфаген Пасат“ со рег.бр....., како превозни средства употребени за извршување на делото.

Апелациониот суд во С. со пресудата Кж.бр.25/07 од 26.02.2007 година, жалбата на обвинетиот С.Т. од С., изјавена преку бранителот Ј.Ј., адвокат од С., жалбата на обвинетите А.Н., В.Д., Д.Ц. и С.Т., изјавена преку бранителот Т.К., адвокат од С. и жалбата на заинтересираното лице ДППУУТ Е, од С., ги одбил како неосновани, а жалбата на Основното јавно обвинителство Г. ја уважил. Пресудата на Основниот суд Г. К.бр.73/06 од 23.05.2006 година ја преиначил во делот за правилна примена на Кривичниот законик и во делот на одлуката за кривичната санкција, на начин што дејствијата на обвинетиот С.Т. од С., прецизно опишани во изреката на пресудата, се квалификуваат како кривично дело – Криумчарење на мигранти од член 418-б став 2 во врска со став 4 од Кривичниот законик, па согласно овој член и членовите 4, 32, 33, 34, 35, 39, 40 и 41 од Кривичниот законик, обвинетиот С.Т. осуден е на казна затвор во траење од 4 (четири) години, додека обвинетите А.Н., В.Д. и Д.Ц., сите од С., кои со првостепената пресуда се огласени за виновни за кривично дело – Криумчарење на мигранти од член 418-б став 2 од Кривичниот законик, согласно овој член и членовите 4, 32, 33, 34, 35 и 39 од Кривичниот законик, осудени се на казна затвор во траење од по 2 (две) години. Во останатиот дел првостепената пресуда е потврдена.

Решавајќи по барањето за вонредно ублажување на казната, поднесено од осудениот С.Т. - лично, Врховниот суд на Република Македонија донел пресуда Вук.бр.228/2010 од 30.12.2010 година и застанал на стојалиште дека наведените околности во поднесеното барање во врска со крајно влошената здравствена состојба на осудениот, која се манифестирала со впечатлива депресивност, општа незаинтересираност за животот, чувство на вина и безвредност, со повремени тешки депресивни епизоди кои имаат первазивен карактер и се карактеризираат со депресивна симптоматологија, која продуцира и суицидални тенденции, како и влошената здравствена

состојба на неговиот татко, кој имал срцево заболување и бил инвалидски пензионер, се околности кои по својата природа, карактер и интензитет, во склоп на веќе ценетите околности биле очигледно подобни да доведат до изрекување на поблага осуда во смисла на цитираната одредба. Со оглед на наведеното, а како во случајот постоеле околности кои се подобни да доведат до ублажување на правосилно изречената казна, Врховниот суд на Република Македонија, согласно член 401 став 6 од Законот за кривичната постапка, одлучил барањето на осудениот С.Т. да го уважи за стореното кривично дело за кое е огласен виновен со правосилната пресуда и го осудил на казна затвор во траење од 3 - три години, очекувајќи дека и со така изречената казна ќе се постигнат целите на казнувањето во смисла на генералната и специјалната превенција.

Против одлуката на советот на Врховниот суд на Република Македонија, Јавниот обвинител на Република Македонија подигна барање за заштита на законитоста Коз.бр.83/2011 од 02.03.2011 година, поради повреда на законот од член 2 став 2, член 10 став 1 точка 1 и член 11 став 1 од Законот за судовите, како и член 399 од Законот за кривичната постапка во врска со член 40 и 41 став 1 точка 2 од Кривичниот законик. Во барањето за заштита на законитоста се наведува дека советот на Врховниот суд на Република Македонија повредите ги направил кога осудениот С.Т. кој поднел барање за вонредно ублажување на казната а кој бил осуден за кривично дело - „Криумчарење на мигранти“ од член 418-б став 2 во врска со став 4 од Кривичниот законик, за кое дело е предвидена казна затвор од најмалку 8 години, не ги зел во предвид одредбите од член 40 и 41 од Кривичниот законик, па кршејќи ги наведените одредби, како и одредбите од Законот за судовите, донел пресуда со која на осудениот му изрекол казна затвор во траење од 3 - три години, иако согласно законот тоа не е дозволено. Јавниот обвинител на Република Македонија смета дека со оглед на тоа што на осудениот со првостепената пресуда му била изречена максимално законски ублажената казна од 4 години дека нема место за нејзино натамошно ублажување независно какви околности да понудил во своето барање за ублажување на казната. Смета дека одредбите за ублажување на казната се однесуваат и на Врховниот суд на Р.М. независно што правниот лек што го користел осудениот е наречен вонредно ублажување на казната, па примената на овој вонреден правен лек не му дава право на Врховниот суд да оди надвор од законските рамки кои се предвидени за најзино ублажување. Смета дека Врховниот суд на Република Македонија кога одлучува за вонредно ублажување на казната овластен е казната да ја ублажи само под услови и во граници предвидени во член 41 од Кривичниот законик, а постапувањето спротивно на наведената одредба го доведува во прашање законитото постапување на судот и еднаквоста на граѓаните во поглед на примената на правото.

На одржаната Општа седница на Врховниот суд на Република Македонија, Јавниот обвинител ги образложи наводите од поднесеното барање за заштита на законитоста со предлог Општата седница на Врховниот

суд на Република Македонија да донесе одлука со која барањето за заштита на законитоста ќе го уважи, а согласно член 403 став 2 од Законот за кривичната постапка ќе констатира дека со побиваната пресуда повреден е Кривичниот закон во корист на осудениот С.Т..

Општата седница најде дека барањето за заштита на законитоста е основано.

Општата седница на Врховниот суд на Република Македонија утврди дека со нападнатата пресуда се сторени повредите на кои укажува Јавниот обвинител на Република Македонија.

Постои повреда на Законот од член 2 став 2, член 10 став 1 точка 1 и член 11 став 1 од Законот за судовите, како и повреда на член 399 од Законот за кривичната постапка во врска со член 40 и 41 став 1 точка 2 од Кривичниот законик, бидејќи на осудениот му била одмерена казна која е надвор од законските рамки кои се предвидени за нејзино ублажување. Тоа е сторено кога при преиначувањето на правосилната пресуда се прифатени околностите кои биле наведени во барањето за вонредно ублажување на казната и на осудениот му била изречена казна под границите предвидени во член 41 од Кривичниот законик.

Имено, видно од списите во предметот, Врховниот суд на Република Македонија со пресуда Вук.бр.228/2010 од 03.11.2010 година, барањето на осудениот С.Т. од С. за вонредно ублажување на казната поднесено од осудениот-лично, го уважи. Пресудите на пониските судови ги преиначил во делот на одлуката за кривичната санкција на начин што на осудениот С.Т. од С. кој со правосилната пресуда е огласен виновен за кривично дело „Криумчарење на мигранти“ од член 418-б став 2 во врска со став 4 од Кривичниот законик, согласно наведениот член и членовите 32,33,35 и 39 од Кривичниот законик, го осудил на казна затвор во траење од 3 години.

Согласно член 2 став 2 од Законот за судовите, судовите судат и своите одлуки ги засноваат на Устав, закон и меѓународен договор ратификуван во согласност со Уставот.

Согласно член 10 став 1 точка 1 од Законот за судови, едно од основните начела на постапката е начелото на законитост и легалност, а согласно член 11 од истиот закон е пропишано дека судијата одлучува непристрасно и со примена на Законот врз основа на слободна оцена на доказите.

Согласно член 399 од Законот за кривичната постапка, ублажувањето на правосилно изречената казна е дозволено кога по правосилноста на пресудата ќе се појават околности кои ги немало кога се изрекувала пресудата или судот за нив не знаел иако тие постоеле, а тие околности очигледно би довеле до поблага осуда.

Согласно член 40 од Кривичниот законик, судот може на сторителот да му одмери казна под границите на пропишаните со закон и да примени поблаг вид на казна само ако во законот е предвидено дека сторителот може поблаго да се казни или пак кога ќе утврди дека постојат особено олеснителни околности кои укажуваат дека со ублажената казна може да се постигне целта на казнувањето. Границите на таквото ублажување на казната се предвидени во член 41 од Кривичниот законик.

Општата седница на Врховниот суд на Република Македонија по увидот во списите по предметот, констатира дека советот на Врховниот суд на Република Македонија, постапувајќи по барањето за вонредно ублажување на казната поднесено од осудениот С.Т., навистина немал законски можности на осудениот да му изрече казна која е под границите предвидена со член 41 од Кривичниот законик.

Ова произлегува оттаму што осудениот С.Т. кој поднел барање за вонредно ублажување на казната бил осуден за кривично дело - „Криумчарење на мигранти“ од член 418-б став 2 во врска со став 4 од Кривичниот законик, за кое дело е предвидена казна затвор најмалку 8 години, па согласно член 41 став 1 точка 2 од Кривичниот законик, казната може да се ублажи најмногу до 4 години затвор каква што му била изречена и со првостепената пресуда.

Општата седница на Врховниот суд на Република Македонија укажува дека кога советот на Врховниот суд на Република Македонија постапувал по барањето за вонредно ублажување на казната поднесено од осудениот, требал да ги има предвид одредбите од член 40 и 41 од Кривичниот законик, бидејќи истите веќе биле применети од страна на првостепениот суд, а како тоа не било земено предвид, спротивно на наведените одредби и одредбите од Законот за судовите, на осудениот му изрекол казна затвор во траење од 3 - три години, иако согласно законот тоа не било дозволено.

Ова од причина што на осудениот веќе му била изречена максимално законски ублажена казна од 4 години, поради што немало место за нејзино натамошно ублажување независно од околностите кои ги понудил во своето барање за вонредно ублажување на казната.

Општата седница на Врховниот суд на Република Македонија укажува дека при постапувањето по вонредниот правен лек - вонредно ублажување на казната, односно при одмерувањето на казната, не може да се оди надвор од законските рамки кои се предвидени за нејзино ублажување. Овластувањето на судот по однос на ублажувањето на казната е само под услови и во граници кои се предвидени во членот 41 од Кривичниот законик. Постапувањето спротивно на таквата одредба го доведува во прашање законитото постапување на судот и еднаквоста на граѓаните во поглед на примената на правото.

Поради сето наведено, Врховниот суд на Република Македонија, на Општата седница, барањето за заштита на законитоста подигнато од Јавниот обвинител на Република Македонија Коз.бр.83/2011 од 02.03.2011 година, против пресудата на советот за одлучување по барањето за вонредно ублажување на казната во Одделот за казниви дела во Врховниот суд на Република Македонија Вук.бр.228/2010 од 30.12.2010 година, го уважи и констатира дека со побиваната пресуда повреден е Кривичниот закон во корист на осудениот С.Т..

Пресудено на Општата седница на Врховниот суд на Република Македонија на ден 03.07.2012 година, под Кзз.бр.17/2011.

Одлука на Општа седница Кзз.6/2013

Дозволеност на барање за заштита на законитоста

ВРХОВНИОТ СУД НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, под претседателство на Претседателот на Врховниот суд на Република Македонија, со записничар - Генерален секретар на Судот, решавајќи по барањето за заштита на законитоста подигнато од Јавниот обвинител на Република Македонија КОЗ. бр.33/2012 од 26.12.2012 година, против пресудата на советот за одлучување по барањето за заштита на законитоста на Врховниот суд на Република Македонија КЗЗ бр.28/12 од 14.11.2012 година, на Општата седница одржана на ден 29.04.2014 година, во присуство на Јавниот обвинител од Јавното обвинителство на Република Македонија Л.С., согласно член 37 став 1 алинеја 11 од Законот за судовите и член 22 став 8 од Законот за кривичната постапка, донесе:

РЕШЕНИЕ

Барањето за заштита на законитоста на Јавниот обвинител на Република Македонија КОЗ.бр.33/2012 од 26.12.2012 година, СЕ ОТФРЛА.

Образложение

Врховниот суд на Република Македонија со Пресуда Кзз.бр.28/12 од 14.11.2012 година, го одбил барањето заштита на законитоста на Јавниот обвинител на Република Македонија КОЗ - П.бр.33/2012 од 03.07.2012 година, поднесено против Пресудата на основниот суд Б. ПРК бр.2033/11 од 09.01.2012 година и Пресудата на Апелациониот суд Б. ПРКЖ бр.182/12 од 06.03.2012 година.

Овој суд, констатирал дека при одредувањето на видот и одмерување на висината на казната првостепениот суд имал предвид и ценел повеќе околности важни за индивидуализација на казната. Подеднакво се ценети отежнувачките и олеснувачките околности и во тие рамки првостепениот суд на обвинетиот му изрекол казна - глоба во износ од 2.400 евра, со убедување дека ваквата казна ќе даде резултати, особено на планот на специјалната превенција. Во поглед на одмерување на казната првостепениот суд не ги пречекорил своите овластувања, поради што не може да стане збор за сторена повреда на член 39 и 40 од Кривичниот законик.

Поради наведеното, Врховниот суд на Република Македонија ги оценил како неосновани наводите во барањето за заштита на законитоста, дека се сторени повреди на одредбите од член 39 и 40 од Кривичниот законик, во врска со член 19 став 1 од Законот за прекршоците и член 37 став 1 од Законот за судовите.

Јавниот обвинител на Република Македонија до Врховниот суд на Република Македонија, поднесе барање за заштита на законитоста КОЗ-П. бр.33/2012 од 26.12.2012 година, против пресудата на Врховниот суд на Република Македонија Кзз.бр.28/12 од 14.11.2012 година, поради повреда на член 9 и член 101 од Уставот на Република Македонија, во врска со член 39 и 40 од Кривичниот законик, во врска со член 19 став 1 од Законот за прекршоци и член 37 став 1 точка 1 од Законот за судови. Предложи барањето да се уважи, со што Врховниот суд на Република Македонија ќе обезбеди еднаквост и единство во примената на законите од страна на судовите и да ја преиначи пресудата на Основниот суд Б. ПРК бр.2033/11 од 09.01.2012 година, на начин што на осудениот Д.К. од Б., ќе му изрече прекршочна санкција – опомена, согласно член 19 од Законот за прекршоците.

Според Јавниот обвинител на Република Македонија, целта на претходно поднесеното барање, била да укаже дека судот има изречено две дијаметрално различни прекршочни санкции за прекршоци сторени во исто време, место, начин и под исти околности, со што судот двајцата осудени ги ставил во нееднаква положба пред Уставот и законите. Имено, судот на едниот осуден му изрекол глоба во висина од 2.400 евра, а на другиот осуден му изрекол прекршочна санкција – опомена. Оттука, иницијативата на Јавниот обвинител со поднесување на барањето за заштита на законитоста, била Врховниот суд на Република Македонија како највисок суд, да обезбеди единство во примената на законите од страна на судовите, кое нешто како уставен постулат е имплементирано во членот 37 став 1 точка 1 од Законот за судови. Според Јавниот обвинител на Република Македонија, со одбивање на првично поднесеното барање за заштита на законитоста Врховниот суд на Република Македонија, не само што ги сторил истите повреди, туку ја повредил и неговата основна уставна задача определена во членот 101 од Уставот на Република Македонија - обезбедување единство во примената на законите.

На одржаната Општа седница на Врховниот суд на Република Македонија, Јавниот обвинител ги образложи наводите од поднесеното барање за заштита на законитоста, дополнително повикувајќи се и на праксата на Европскиот суд за човекови права, со предлог Општата седница на Врховниот суд на Република Македонија да донесе одлука со која барањето за заштита на законитоста ќе се уважи.

Општата седница на Врховниот суд на Република Македонија, најде дека барањето за заштита на законитоста е недозволена.

Согласно член 37 став 1 од Законот за судови, Врховниот суд на Република Македонија решава по барања за заштита на законитоста против одлуките на своите совети.

Согласно член 22 став 8 од Законот за кривична постапка, по барањето за заштита на законитоста судот одлучува во совет составен од петмина судии, а доколку барањето е поднесено против одлука на Врховниот суд на Република Македонија, за барањето Врховниот суд на Република Македонија одлучува на Општа седница.

Согласно член 403 од Законот за кривичната постапка, против правосилни судски одлуки и против судската постапка што им претходела на тие правосилни одлуки, Јавниот обвинител на Република Македонија може да подигне барање за заштита на законитоста ако е повреден законот или меѓународен договор, ратификуван согласно со Уставот на Република Македонија.

Согласно член 404 од Законот за кривичната постапка, за барање за заштита на законитоста одлучува Врховниот суд на Република Македонија.

Во конкретниот случај, со Барањето за заштита на законитоста на Јавниот обвинител на Република Македонија Коз – П.бр.33/12 од 26.12.2012 година е оспорена пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Кзз. бр.28/12 од 14.11.2012 година, донесена по повод барање за заштита на законитоста.

Оттука, имајќи го предвид фактот дека во Законот за кривичната постапка не е предвидена можност да се поднесе барање за заштита на законитоста против одлука на Врховниот суд на Република Македонија, донесена по повод барање за заштита на законитоста, Општата седница на Врховниот суд на Република Македонија, Барањето за заштита на законитоста КОЗ – П.бр.33/12 од 26.12.2012 година на Јавниот обвинител на Република Македонија, го отфрли како недозволена.

По мислење на Општата седница на Врховниот суд на Република Македонија, евентуалната дозволеност на Барањето за заштита на законитоста против одлука на Врховниот суд на Република Македонија, донесена по повод претходно поднесено Барање за заштита на законитоста, би довело до можност за неограничено повторување на барањето за заштита на законитоста, со што би се загрозила правната сигурност на учесниците на кривичната постапка, загарантирана со Уставот на Република Македонија и Законот за кривична постапка. Во поткрепа на ова станиовиште е и член 411 став 4 од Законот за кривична постапка, во кој се наведува дека барање за вонредно преиспитување на правосилна пресуда не може да се поднесе против пресуда на Врховниот суд на Република Македонија, како потврда на начелото на законитост и начелото на правна сигурност.

Од овие причини следуваше Општата седница на Врховниот суд на Република Македонија да одлучи на овој начин.

Пресудено на Општата седница на Врховниот суд на Република Македонија на ден 29.04.2014 година, под Кзз.бр.6/2013.

III

Признавање и извршување на пресуда на странски суд со која е изречена и мерка Протерување странец од земјата

Одделот за казниви дела на Врховниот суд на Република Македонија, врз основа на член 153 и 160 од Судскиот деловник, како и членовите 31 и 37 од Деловникот на Врховниот суд на Република Македонија, а во врска со примената на одредбите од член 525-а од Законот за кривичната постапка, на својата седница одржана на ден 25.07.2005 година, го донесе следното:

ПРАВНО МИСЛЕЊЕ бр. 1

Во постапките во кои се признава и се извршува пресуда на странски суд, со која е изречена и мерка – Протерување странец од земјата, домашните судови се должни да постапуваат според член 3 од Дополнителниот Протокол на Конвенцијата за трансфер на осудени лица и согласно со оваа одредба, да ја признаат изречената мерка, без оглед на фактот дали таа се однесува на државјанин на Република Македонија.

Образложение

До Врховниот суд на Република Македонија беше доставено писмено известување од Министерството по предмети за трансфер на осудени лица, со укажување дека од досегашната пракса било забележано различно постапување на основните судови во однос на признавањето на мерката на безбедност – Протерување на странец од земјата, која е изречена покрај казната затвор, па со оглед на ова се бара мислење.

Основниот суд С.С. со пресуда Кр.бр.38/05 од 10.03.2005 година, не ја прифатил мерката – Протерување на странец од земјата, бидејќи се однесувала на државјанин на Република Македонија, а е изречена од Околиски суд Б. – Р.С..

Основниот суд К. со решение Кс.бр.8/05, дозволил извршување по пресуда на Окружниот суд во Б. Кр.бр.314/97 од 23.02.1998 година, потврдена со пресуда на Врховниот суд на Србија во Б. КЖ.бр.1503/98 и во однос на изречената мерка на безбедност – Протерување на странец од земјата засекогаш, со тоа што времето на протерување почнало да се смета од денот на издржаната казна.

Од аспект на ваквото двојно постапување на судовите, постапувајќи по ова известување, Одделот за казниви дела на Врховниот суд на Република Македонија, го дава ова мислење врз основа на одредбите од Европската конвенција за трансфер на осудени лица со Дополнителниот протокол, а со оглед на нивната супрематна примена во однос на одредбите од Законот за кривична постапка што го регулираат трансферот на осудени лица.

Член 477-в од Закон за кривична постапка - единствена постапка против правно и одговорно лице – месна надлежност

Одделот за казниви дела на Врховниот суд на Република Македонија, врз основа на член 153 и 160 од Судскиот деловник, како и членовите 31 и 37 од Деловникот на Врховниот суд на Република Македонија, а во врска со примената на одредбите од член 477-а став 2 од Законот за кривичната постапка, на својата седница одржана на ден 12.09.2005 година, го донесе следното:

ПРАВНО МИСЛЕЊЕ бр. 2

Одредбата од член 477-в од Законот за кривичната постапка се однесува и на домашните правни лица, кога се води единствена постапка против правното лице и одговорното лице во правното лице, а надлежноста на судот се определува според опшите одредби за месна надлежност на овој закон.

Образложение

Врховниот суд на Република Македонија оценува дека одредбата содржана во член 477-в став 2 од Законот за кривичната постапка се однесува и за домашни правни лица од Република Македонија. Имено, во ставот 1 од член 477-в е определена општата надлежност според седиштето на правното лице, односно претставништвото на странското правно лице. Понатаму, ставот 2 предвидува, ако странското правно лице нема претставништво на територијата на Република Македонија или ако се води единствена постапка против правното лице и одговорното лице во правното лице, надлежноста на судот да се определи според општите одредби за месна надлежност на овој закон, месно надлежен суд се определува според местото на седиштето на правното лице. Воедно и кога постапката е поведена за странското правно лице кое нема претставништво на територијата на Република Македонија, се применува одредбата од член 477-в став 2 од Законот за кривичната постапка.

Пренумерација на одредбите од ЗКП – основен и пречистен текст.

Одделот за казниви дела на Врховниот суд на Република Македонија, врз основа на член 153 и 160 од Судскиот деловник, како и членовите 31 и 37 од Деловникот на Врховниот суд на Република Македонија, а во врска со примената на Законот за кривичната постапка („Сл.весник на РМ“ бр.15/97, 44/02, 74/04) и Одлуките на Уставниот суд на Република Македонија бр.18/99 и 27/04, како и Законот за кривичната постапка (пречистен текст „Сл.весник на РМ“ бр.15/05), на својата седница одржана на ден 05.10.2005 година, го донесе следното:

ПРАВНО МИСЛЕЊЕ бр. 3

Во примената на Законот за кривичната постапка, при постапување на судовите, заради еднообразна примена и следење на Законот, потребно е да се цитираат одредбите од Законот за кривичната постапка, објавен во „Службен весник на РМ“ бр.15/97, измени и дополнување бр.44/02 и бр.74/04, а не членовите што претрпеа пренумерации во Законот за кривичната постапка (пречистен текст, објавен во „Службен весник на РМ“ бр.15/05).

Образложение

Основниот текст на Законот за кривичната постапка е објавен во „Сл. весник на РМ“ бр.15/97. Овој закон има две измени и дополнувања, едната е објавена во „Сл.весник на РМ“ бр.44/02, а другата е објавена во бр.74/04.

На тој текст има Одлуки на Уставниот суд на Република Македонија, објавени во „Сл.весник на РМ“ бр.18/99 и бр.27/04, а Деловникот за работа на Собранието на Република Македонија е објавен во „Сл.весник на РМ“ бр.60/02. Во меѓувреме, во „Службен весник“ бр.15/05 со акт бр.10-123/2 од 10.02.2005 година од Законодавно-правната комисија на Собранието на Република Македонија е донесен Закон за кривичната постапка – пречистен текст.

Во секојдневното работење, од повеќе судови се постави дилемата дали треба да се применува Закон за кривичната постапка, објавен во „Службен весник“ бр.15/05 како пречистен текст, или основните текстови објавени во Законот за кривичната постапка, како Закон за кривичната постапка, објавен во „Сл.весник на РМ“ бр.15/97 измени и дополнувања бр.44/02 и бр.74/04.

Во конкретниот случај, Одделот за казниви дела на Врховниот суд на Република Македонија, смета дека заради еднообразна примена на постапувањето на сите судови во Република Македонија, а меѓу кои и Јавните обвинителства, потребно е да се применува Закон за кривичната постапка, објавен во „Сл.весник на РМ“ бр.15/97 и неговите измени и дополнувања бр.44/02 и бр.74/04.

Согласно членот 183 од Деловникот на Собранието на Република Македонија, објавен во „Сл.весник на РМ“ бр.60/02, е определено дека ако законот е повеќепати изменуван или дополнуван, или ако со законот се вршат пообемни изменувања и дополнувања, предлагачот на законот може да предложи да се утврди пречистен текст на законот. Ако оцени дека тоа е оправдано, Собранието со Законот под став 1 на овој член, ќе ја овласти Законодавно-правната комисија да утврди пречистен текст на законот и да го објави во „Сл.весник на РМ“ во рок од 30 дена од денот на објавувањето на Законот за изменување и дополнување на Законот во „Службен весник на Република Македонија“.

Пречистениот текст на законот, го изготвува предлагачот на законот и на Законодавно-правната комисија им го поднесува за утврдување во рок од 15 дена од денот на објавување на Законот за изменување и дополнување на Законот во „Сл.весник на РМ“.

Одделот за казниви дела, констатира дека Комисијата има надлежност да изготвува пречистени текстови на закони.

Во случајот, Законодавно-правната комисија требало согласно овластувањето од Законот за изменување и дополнување на Законот за кривичната постапка, да го изготви пречистениот текст како што е објавен во измените и дополнувањето на Законот за кривичната постапка, објавено во „Сл.весник на РМ“ бр.44/02 и бр.74/04 и да ги вгради во

постојните членови, а не да врши пренумерација на членовите, бидејќи со тоа во еден ваков сложен и огромен закон, во примена се ставаат четири закони кои се со иста содржина, а со различна нумерација на членовите, со што во пракса создава сериозни проблеми од аспект на примената на овој закон, а во конкретниот случај изворник и согласно завршните одредби на стапување во сила на законот, е основниот текст на Законот за кривичната постапка бр.15/97, измената бр.44/02 и измена бр.74/04, а не Законот за кривичната постапка (пречистен текст), објавен во „Сл.весник на РМ“ бр.15/05.

Согласно член 52 од Уставот на Република Македонија, законите и другите прописи се објавуваат пред да влезат во сила. Законите и другите прописи се објавуваат во „Службен весник на РМ“, најдоцна во рок од седум дена од денот на нивното донесување. Законите влегуваат во сила најрано осмиот ден од денот на објавувањето, а по исклучок, што го утврдува Собранието, со денот на објавувањето. Законите и другите прописи не можат да имаат повратно дејство, освен по исклучок, во случаи кога тоа е поповолно за граѓаните.

Бидејќи стои друг правен проблем што Законодавно-правната комисија не смеела да го предвиди, бидејќи воспоставува нов дополнителен рок на важење на законот, а кој што закон веќе стапил во сила и е објавен со одредбата од член 598, во кој вели дека со денот на влегување во сила на овој закон, престанува да важи Законот за кривичната постапка („Сл.весник на СФРЈ“ бр.4/77, 14/85, 74/87, 57/89 и 4/90), што создава исто така, сериозни правни проблеми во примената на овој закон и Одделот за казниви дела на Врховниот суд на Република Македонија, смета дека најцелисходно е и правно издржано да се применуваат одредбите од Законот за кривичната постапка, објавен во „Сл.весник на РМ“ бр.15/97 и двете измени и дополнувања објавени во бр.44/02 и бр.74/04, од основна причина што вака пречистениот текст на Законот за кривичната постапка, Законодавно-правната комисија излегла од рамките на овластувањата што ги има согласно одредбата од член 181 од Деловникот на Собранието на Република Македонија.

Европска конвенција за човекови права

Одделот за казниви дела на Врховниот суд на Република Македонија, врз основа на член 153 и 160 од Судскиот деловник, како и членовите 31 и 37 од Деловникот на Врховниот суд на Република Македонија, а во врска со примената на одлуките на Европскиот суд за човекови права бр.17995/02 од 05.04.2007 година и Европската конвенција за човекови права и нивната примена во судовите во Република Македонија, на својата седница одржана на ден 29.06.2007 година, го донесе следното:

ПРАВНО МИСЛЕЊЕ бр.4

I. Европската конвенција за човекови права е составен дел на правниот поредок на Република Македонија и истата непосредно се применува. За сите права и слободи кои се регулирани со Конвенцијата и чија заштита се остварува пред Европскиот суд за човекови права, судовите во Република Македонија непосредно ги применуваат неговите пресуди и согласно одредбите од Законот за кривичната постапка, во образложенијата на своите одлуки треба да се повикуваат на одлуките на Европскиот суд за човекови права.

II. Согласно пресудата на Европскиот суд за човекови права бр.17995/02 од 05.04.2007 година, со која е утврдена повреда на правото на фер и правично судење и принципот на еднаквост на оружјата (средствата), утврдени во членот 6 став 1 од Конвенцијата, изразено како право на странките во постапката да предлагаат изведување на алтернативни експертски испитувања (вештачења) кои согласно член 234 од Законот за кривичната постапка, ги вршат стручни установи во рамките на државен орган, судовите во Република Македонија во сите фази на постапката треба да овозможат рамноправност на странките, што значи секоја страна мора да добие разумна можност да го презентира својот случај под услови кои не ја ставаат во понеповолна положба наспроти спротивната страна.

Образложение

Апелациониот суд Ш. со писмо Су.бр.496/07 од 14.06.2007 година до Врховниот суд на Република Македонија – Оддел за казниви дела, побара мислење по пресудата на Европскиот суд за човекови права бр.17995/02 од 05.04.2007 година, со оглед дека со истата е утврдено дека судовите во Република Македонија го повредице членот 6 став 1 од Европската конвенција за човекови права, принципот на еднаквост на оружјата (средствата) и концептот на правично судење.

Со пресудата на Европскиот суд за човекови права, е утврдено дека домашниот суд – Основниот суд Ш., не бил тој што ја овластиц управата за криминалистичка техника при МВР да ја изврши анализата на афионскиот катран во согласност со членот 234 од Законот за кривичната постапка. Тоа го сторило Министерството кое побарало вешт наод за свои потреби, со цел да ја комплетира кривичната пријава поднесена до Јавниот обвинител. Според Европскиот суд за човекови права, управа не може да се смета за експерт определен од страна на судот. Европскиот суд за човекови права во својата одлука, наведува дека принципот на еднаквост на оружјата (средствата) е дел од еден поширок концепт на правично судење во смисла на членот 6 став 1 од Европската конвенција за човекови права. Тоа подразбира фер баланс помеѓу странките; секоја страна мора да добие разумна можност да го презентира својот случај под услови кои не ја ставаат во понеповолна положба наспроти

спротивната страна. Европскиот суд за човекови права смета дека овој принцип во конкретниот случај не бил применет, со оглед дека барањето на жалителот за алтернативно, експертско испитување било одбиено. Судот во својата пресуда, наведува дека постоеле одредени аргументи во однос на квалитетот за афионскиот катран. Апелациониот суд во второстепената постапка, направил претпоставка која не била заснована на вешто мислење. На жалителот не му било овозможено да го оспори вештото мислење на управата, како доказ поднесен од страна на Јавниот обвинител. Жалителот бил лишен од можност да изнесе аргументи во своја одбрана, под истите услови како обвинителството. Според тоа, судот смета дека има повреда на членот 6 став 1 од Европската конвенција за човековите права.

Правното мислење се потпира на правните основи кои произлегуваат од Уставот на Република Македонија. Според Амандман XXV од Уставот на Република Македонија, судската власт ја вршат судовите. Тие се самостојни и независни. Судовите судат врз основа на Уставот на Република Македонија, законите и меѓународните договори ратификувани во согласност со Уставот. Според член 118 од Уставот на Република Македонија, меѓународните договори што се ратификувани во согласност со Уставот се дел од внатрешниот правен поредок и не можат да се менуваат со закон.

Дозволеност на барање за заштита на законитоста против одлука донесена по барање за условен отпуст

Одделот за казниви дела на Врховниот суд на Република Македонија, врз основа на член 3 став 1, член 153 и член 160 од Судскиот деловник („Сл. весник на РМ“ бр.71/07), како и членовите 31, 34, 37 и 41 од Деловникот за работа на Врховниот суд на Република Македонија („Сл.весник на РМ“ бр.13/98, 21/09), а во врска со примената на член 403 (Барање за заштита на законитоста) од Законот за кривичната постапка („Сл.весник на РМ“ бр.15/97, измени и дополнувања бр.44/02 и бр.74/04, 15/05, 83/08, 67/09), на седницата одржана на ден 1.03.2010 година, го донесе следното:

ПРАВНО МИСЛЕЊЕ бр. 5

Барање за заштита на законитоста на Јавниот обвинител на Република Македонија е дозволено против правосилна судска одлука (решение), донесено по барање за условен отпуст.

Образложение

При постапување по предметот, по поднесено барање за заштита на законитоста од страна на Јавен обвинител на Република Македонија, против одлука - решение на кривичен совет на Основен суд и решение на

Апелационен суд, во постапката по молба за условен отпуст, се постави дилемата дали барањето за заштита на законитоста на Јавниот обвинител на Република Македонија е дозволено или не.

Во Законот за кривичната постапка (основниот текст објавен во „Сл.весник на РМ“ бр.15/97) и измените и дополнувањата (објавени во „Сл.весник на РМ“ бр.44/02 и „Сл.весник на РМ“ бр.74/04), во глава XXIV - Вонредни правни лекови, во делот 3 предвидено е барање за заштита на законитоста во членот 403 кој гласи: „Против правосилни судски одлуки и против судската практика што им претходела на тие правосилни одлуки, Јавниот обвинител на Република Македонија може да подигне барање за заштита на законитоста ако е повреден законот или меѓународен договор, ратификуван во согласност со Уставот на Република Македонија“.

Законот за извршување на санкциите („Сл.весник на РМ“ бр.2 од 9.01.2006 година), во глава XII точка б, предвидува постапка за условен отпуст. Во членот 200 став 1 е нормирано дека молба за отпуштање по условен отпуст, под услови определени со закон, може да поднесе осуденото лице или неговиот брачен другар, роднина по крв во права линија, посвоител, посвоеник, брат, сестра и хранител.

Во членот 201 од Законот за извршување на санкциите е нормирано дека „За условно отпуштање на осуденото лице одлучува судот кој ја донел пресудата во прв степен во совет составен од тројца судии кој одлучува надвор од главен претрес“.

Во членот 205 од Законот за извршување на санкциите е нормирано дека „Против решението по молбата или предлогот за условен отпуст осуденото лице и надлежниот јавен обвинител имаат право на жалба во рок од 8 дена до повисокиот суд“.

Имено, ваквата дилема се постави, бидејќи Врховниот суд на Република Македонија донел решение Кзз.бр.11/2007 од 9.05.2007 година, со кое барањето за заштита на законитоста на Јавниот обвинител на Република Македонија КОЗ.бр.430/06 од 14.07.2007 година, го отфрлил како недозволено.

Во своето образложение, Врховниот суд во Република Македонија наведува дека:

Во конкретниот случај, барањето за заштита на законитоста како вонредно правно средство од Јавниот обвинител е подигнато против решение на суд, донесено во постапка на извршување на казната, односно по основ и процедура предвидени во Законот за извршување на санкциите („Сл.весник на РМ“ бр.2 од 9.01.2006 година).

Понатаму, во решението е наведено дека: „Законот за кривичната постапка во глава XXIV - Вонредни правни средства, во член 403 предвидува дека против правосилни судски одлуки и против судска постапка што им претходела на тие одлуки, Јавниот обвинител на Република Македонија може да подигне барање за заштита на законитоста, ако е повреден законот или меѓународен договор, ратификуван во согласност со Уставот на Република Македонија.

Оттука, во ваква правна состојба и законска регулатива, Јавниот обвинител на Република Македонија не може да вложи вакво вонредно правно средство од Законот за кривичната постапка и да истакнува повреда на законот или меѓународен договор, подведувајќи ги како повреда на Законот за кривичната постапка, како во случајот на член 355 став 1 точка 11 од Законот за кривичната постапка, а повредата не претставува судска постапка, постапка што претходела на правосилната судска одлука.

Во самиот случај, барањето за заштита на законитоста не е подигнато против правосилна судска одлука на судот, ниту против судската постапка што претходела на таа одлука. Во постапката на извршување на санкциите, според Законот за извршување на санкциите („Сл.весник на РМ“ бр.2 од 9.01.2006 година), заштита на правото на секоја правна состојба за која се одлучува по барањата на овластените лица по овој закон, се остварува само со редовно правно средство-жалба.

Како во случајот, барањето за заштита на законитоста на Јавниот обвинител е недозволено, Врховниот суд одлучи како во изреката на ова решение“.

Во конкретниот случај, се отвори дилемата дали Врховниот суд на Република Македонија ќе го задржи досегашниот (горецитиран став) или пак не.

Одделот за казниви дела на Врховниот суд на Република Македонија смета дека барање за заштита на законитоста како вонредно правно средство, Јавниот обвинител е овластен да поднесе без оглед чии права се повредени, се со цел да се исправат или констатираат пропустите што пред првостепениот и второстепениот суд во постапката се направени, со оглед дека странките немаат право на вонредни правни средства за многу видови одлуки. Во случајот, се работи за правосилна судска одлука, искористено е правото на жалба, при што се исполнети условите од член 403 од Законот за кривичната постапка. Притоа, имајќи ги предвид и повредите од член 200 и член 201 од Законот за извршување на кривичните санкции, дозволено е барањето за заштита на законитоста и за условен отпуст.

Според Одделот за казниви дела на Врховниот суд на Република Македонија, овој правен лек обвинителот може да го користи во случаи на повреда на законот и пошироко од тоа, без разлика на тоа дали повредата

имала влијание на донесената одлука или не. Општо земено, овој правен лек е објективизиран и самото постоење на повреда, се разбира да има правосилност на одлука, е доволен основ за покренување на барање за заштита на законитоста. Барање за заштита на законитоста може да се поднесе против сите одлуки (освен конечните одлуки кои и се донесени по повод барање за заштита на законитоста), донесени во редовна инстанциона постапка, како и против секоја постапка, но секогаш под услов да се работи за правосилно завршена постапка, во кој било стадиум на постапката. Барање за заштита на законитоста може да се поднесе како против судски одлуки, така и против судска постапка. Без значење е дали против тие одлуки биле дозволени редовни правни лекови и дали странките ја искористиле можноста за редовни правни лекови. Барање за заштита на законитоста може да се користи без разлика дали повредата на законот имала влијание на донесената одлука и дали таквата повреда на законот може да биде повод за жалба. Кругот на повреди тука е многу поширок, отколку кај жалбата на пресуда или на решение.

Под изразот “закон” треба да се подразбира секој правен пропис на кој судот ја заснива својата одлука или постапка. Законот не мора да биде кривично правен, но мора да биде применет во кривичната одлука.

Одделот за казниви дела на Врховниот суд на Република Македонија смета дека при постоење на правосилна судска одлука-решение на кривичниот совет на Основен суд и донесено второстепено решение на Апелационен суд, применет е Кривичниот законик во смисла на член 36 од КЗ, каде е нормиран институтот „условен отпуст“ и Законот за извршување на санкциите, во кој е определена постапката за условен отпуст во член 200 и 201. Тоа значи дека се исполнети условите од член 403 од Законот за кривичната постапка, поради што барањето за заштита на законитоста на Јавниот обвинител е дозволено.

Постапки за порамнување и посредување

Одделот за казниви дела на Врховниот суд на Република Македонија, врз основа на член член 3 став 1, 153 и член 160 од Судскиот деловник („Сл. весник на РМ“ бр.71/07), како и членовите 31, 34, 37 и 41 од Деловникот за работа на Врховниот суд на Република Македонија („Сл.весник на РМ“ бр.13/98, 21/09), а во врска со примената на член 46 од Законот за прекршоците („Службен весник на РМ“ бр.62/08 и 51/11), на седницата одржана на ден 11.07.2012 година, го донесе следното:

ПРАВНО МИСЛЕЊЕ бр. 6

Постапувајќи по законите во кои се пропишани прекршоци, а не се пропишани постапките за порамнување и посредување, ќе се применуваат одредбите од Законот за прекршоците, со кој е предвидена задолжителна постапка за порамнување и посредување.

Образложение

Целта на постапката за порамнување и посредување е постигнување на согласност на сторителите на прекршоци и надлежните органи за отстранување на штетните последици од сторениот прекршок и спречување на повторно вршење на прекршоци, а најважната цел на овој институт е да се избегне водење на прекршочна постапка пред надлежниот суд, односно прекршочниот орган. Тенденцијата на законодавецот е да се намалат прекршочните предмети кои би ги водел прекршочниот суд или прекршочниот орган. Порамнувањето и посредувањето го извршуваат надлежните државни органи овластени за поведување на прекршочна постапка, а во случајот со прекршоците предвидени со Законот за шуми, Министерството односно шумската полиција. Таа е должна да изврши порамнување со сторителот на прекршокот, на начин предвиден со член 46 од Законот за прекршоците, за тоа да сочини записник за порамнување и посредување и заедно со другите списи да ги достави до надлежниот суд, односно прекршочниот орган, кои внимаваат дали е повредена постапката за порамнување.

Основната цел на овој институт е намалување на бројот на судските предмети. Судовите што ги враќале предметите на подносителот заради порамнување правилно постапиле, бидејќи тоа го овозможува ставот 3 од член 46 од Законот за прекршоците. Доколку судовите сами би спровеле постапка за порамнување, би го обремениле работењето во судовите и со тоа не би се постигнала целта на овој институт.

Основните судови од подрачјето на Апелациониот суд Ш., правилно постапиле кога прекршочните предмети ги вратиле на подносителот на барањето за спроведување на постапката за порамнување и посредување, а исто така правилно постапил и Апелациониот суд Ш., кој ги потврдил ваквите одлуки.

Времено оддалечување на судија од судиска функција

Одделот за казниви дела на Врховниот суд на Република Македонија, врз основа на член 68 од Судскиот деловник („Службен весник на РМ“ бр.66/13 од 09.05.2013 година), како и членовите 31, 34, 37 и 41 од Деловникот за работа на Врховниот суд на Република Македонија („Службен весник на РМ“ бр.13/98, 21/09), на седницата одржана на ден 18.06.2013 година, го донесе следното:

ПРАВНО МИСЛЕЊЕ бр.7

Кога судија е времено оддалечен од вршење на судиската функција, а во законот нема експлицитна одредба која се однесува за предметите кои му се доделени во работа, ќе се постапува на следниот начин:

- во предметите каде е објавена одлуката, а писмено не е изготвена и потпишана од судијата, со Одлука Претседателот на судот ќе определи судија, кој писмено ќе ја изработи одлуката, во состав на судот – советот кој го пресудил предметот и ќе ја потпише со запирка.

- во предметите каде одлука не е објавена, и кај оние предмети каде главниот претрес е завршен и одлуката не е објавена, а е изготвена во АКМИС и не е верификувана, ќе се преотвори нов главен претрес и ќе се донесе и објави одлука од судијата – советот на кој тој предмет му е доделен во работа.

Образложение

До Врховниот суд на Република Македонија со писмен допис се обрати Претседателот на Основниот суд В. со барање Врховниот суд на Република Македонија да донесе правно мислење како да се постапува со предметите кога судија со решение на Судскиот совет на Република Македонија е времено оддалечен од вршење на судиската функција, а во законот нема експлицитна одредба што со предметите кои му се доделени во работа.

Во Законот за кривичната постапка, а и во другите закони кои се во сила и важат на целата територија на Република Македонија, оваа состојба не е регулирана.

Од законите и праксата на другите држави, како на пример во Република Хрватска, ваквата правна ситуација е регулирана на следниот начин: во предметите каде е објавена одлуката, а писмено не е изготвена и потпишана од судијата, со Одлука Претседателот на судот ќе определи судија, кој писмено ќе ја изработи одлуката.

Со оглед на наведеното, Врховниот суд на Република Македонија, со оглед на ваквата состојба на работите ова правно прашање го стави на дневен ред на седница на Одделот за казниви дела на која се донесе правно мислење: Кога судија е времено оддалечен од вршење на судиската функција, а во законот нема експлицитна одредба што со предметите кои му се доделени во работа, во предметите каде е објавена одлуката, а писмено не е изготвена и потпишана од судијата, со Одлука Претседателот на судот ќе определи судија, кој писмено ќе ја изработи одлуката, во состав на судот – советот кој го пресудил предметот и ќе ја потпише со записка. Во предметите каде одлука не е објавена, и кај оние предмети каде главниот претрес е завршен, а одлука не е објавена, а е изготвена во АКМИС и не е верификувана, ќе се преотвори нов главен претрес и ќе се донесе и објави одлука од судијата – советот на кој тој предмет му е доделен во работа.

Примена на член 566 од Законот за кривична постапка („Службен весник на РМ“ бр.150/10 и 100/12)

Одделот за казниви дела на Врховниот суд на Република Македонија, врз основа на член 153 и член 160 од Судскиот деловник, како и членовите 31 и 37 од Деловникот на Врховниот суд на Република Македонија, а во врска со примената на член 566 и член 567 од Законот за кривичната постапка („Сл.весник на РМ“ бр.150/10 и бр.100/12), на седницата одржана на ден 27.12.2013 година, донесе:

ЗАКЛУЧОК

По вонредните правни лекови поднесени во постапките што се започнати пред отпочнувањето на примената на Законот за кривичната постапка („Службен весник на РМ“ бр.150/10 и бр.100/12), ќе се постапува и постапките по тие правни лекови ќе се завршат според одредбите на Законот за кривичната постапка („Службен весник на РМ“ бр.15/97, 44/02, 74/04, 83/08, 67/09 и бр.51/11).

Образложение

Влегувањето во сила и започнувањето на примената на Законот за кривичната постапка („Сл.весник на РМ“ бр.150/10 и бр.100/12), создаде основ за разгледување и разрешување на одредени прашања релевантни за неговото функционирање во пракса.

Одделот за казниви дела на Врховниот суд на Република Македонија, имајќи ја предвид оваа состојба, закажа и одржа седница на ден 27.12.2013 година, на која предмет на разгледување беше прашањето поврзано со

влегувањето во сила и започнувањето на примената на Законот за кривичната постапка („Сл.весник на РМ“ бр.150/10 и бр.100/12), особено преодните и завршните одредби содржани во глава XXXVIII.

Во Законот за кривичната постапка („Сл.весник на РМ“ бр.150/10 и бр.100/12), во преодните и завршните одредби - членовите 566 и 567 го регулираат прашањето на завршувањето на постапките започнати пред примената на овој закон, како и последицата од отпочнување со примената на истиот.

Имено, во член 566 од Законот за кривичната постапка („Сл.весник на РМ“ бр.150/10, и бр.100/12) е предвидено дека постапките започнати до отпочнувањето на примената на овој закон, ќе се завршат според одредбите на Законот за кривичната постапка („Сл.весник на РМ“ бр.15/97, 44/02, 74/04, 83/08, 67/09 и 51/11).

Според член 567 од истиот закон, со денот на отпочнувањето со примена на овој закон, престанува да важи Законот за кривичната постапка („Сл.весник на РМ“ бр.15/97, 44/02, 74/04, 83/08 и 67/09), освен за постапките коишто се водат согласно со членот 566 на овој закон.

Содржината на член 566 од цитираниот закон, во контекст на низата измени, односно новопредвидени услови во врска со поднесувањето на одредени вонредни правни лекови и надлежноста на судовите во постапувањето по истите, иницира потреба од разрешување на прашањето за начинот, условите, како и за надлежноста на судовите пред кои ќе се завршат постапките започнати пред примената на Законот за кривичната постапка („Сл.весник на РМ“ бр.150/10 и 100/12).

Одделот за казниви дела на Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека членот 566 од Законот за кривичната постапка („Сл.весник на РМ“ бр.150/10 и 100/12), подразбира дека постапката по вонредните правни лекови што се поднесени во рамките на кривичната постапка која започнала по одредбите на Законот за кривичната постапка („Сл.весник на РМ“ бр.15/97, 44/02, 74/04, 83/08, 67/09 и бр.51/11), ќе се заврши според одредбите на тој закон.

Според ова, кога се работи за кривични постапки кои се започнати пред 01.12.2013 година – датумот на отпочнувањето на примената на Законот за кривичната постапка („Сл.весник на РМ“ бр.150/10 и 100/12), Врховниот суд на Република Македонија ќе продолжи да постапува по вонредните правни лекови: барање за заштита на законитоста, барање за вонредно преиспитување на правосилна пресуда и барање за вонредно ублажување на казната, на начинот и под условите предвидени во Законот за кривичната постапка („Сл.весник на РМ“ бр.15/97, 44/02, 74/04, 83/08, 67/09 и бр.51/11).

Ваквиот заклучок, Одделот за казниви дела на Врховниот суд на Република Македонија го темели на околноста дека на обвинетите мора да им биде овозможено да ги користат правата под услови и на начин загарантирани според законот кој важел во моментот кога започнала постапката, односно да им бидат достапни сите правни лекови под истите услови, како и во времето кога започнала и се водела постапката против нив. На овој начин, во потполност се обезбедува принципот на владеење на правото, како неопходен услов за правната сигурност.

Задолжително произнесување на Јавниот обвинител за определената мерка притвор по Законот за кривична постапка („Службен весник на РМ“ бр.150/10 и 100/12)

Одделот за казниви дела на Врховниот суд на Република Македонија, врз основа на член 153 и член 160 од Судскиот деловник, како и членовите 31 и 37 од Деловникот на Врховниот суд на Република Македонија, а во врска со постапувањето на Јавниот обвинител и неговата должност во текот на траењето на истражната постапка, да даде мислење со кое ќе се произнесе за барањата за укинување и замена на определената мерка притвор поднесени од обвинетите и нивните бранители, на седницата одржана на ден 05.03.2014 година, донесе:

ПРАВНО МИСЛЕЊЕ бр. 8

Во кривичните постапки во кои по предлог на јавниот обвинител за определување на мерка притвор, судијата на претходна постапка донел решение со кое определил мерка притвор, Јавниот обвинител има обврска да даде мислење за барањата за укинување и замена на определената мерка притвор, поднесени од обвинетите и нивните бранители.

Образложение

До Одделот за казниви дела на Врховниот суд на Република Македонија, судијата на претходна постапка на Основниот суд С. С., поднесе барање III КОК.ПП.бр.33/13 од 27.02.2014 година, со кое иницираше Одделот за казниви дела да донесе правно мислење во врска со постапувањето на Јавниот обвинител и неговата должност во текот на траењето на истражната постапка, да даде мислење со кое ќе се произнесе за барањата за укинување и замена на определената мерка притвор, поднесени од обвинетите и нивните бранители, со цел судијата на претходна постапка да донесе мериторна одлука.

Одделот за казниви дела на Врховниот суд на Република Македонија закажа и одржа седница на ден 05.03.2014 година, во текот на која по разгледувањето на поднесеното барање од судијата на претходна постапка на Основниот суд С. С. и расправањето, донесе правно мислење кое се темели на следните причини:

Согласно член 164 точка 1 од Законот за кривичната постапка („Сл. весник на РМ“ бр.150/10 и 100/12), притвор може да се определи само под условите предвидени во овој закон. Според точка 2 од истиот член, траењето на притворот мора да биде сведено на најкратко нужно време. Должност е на сите органи што учествуваат во кривичната постапка и на органите што им укажуваат правна помош, да постапуваат со особена итност, ако обвинетиот се наоѓа во притвор. Според став 4 од истиот член, во текот на целата постапка, притворот ќе се укине веднаш штом ќе престанат причините врз основа на кои бил определен.

Според член 166 од истиот закон, притвор во претходна постапка определува судот по писмен и образложен предлог на овластен тужител и само врз основите што ги навел овластениот тужител во предлогот.

Според ова, во кривичните постапки во кои постапувајќи по предлог за определување на мерка притвор доставени од надлежниот јавен обвинител, надлежниот судија на претходна постапка донел решение со кое на обвинетите им определил мерка притвор, Јавниот обвинител во текот на траењето на истражната постапка треба да даде соодветно мислење и да се произнесе по барањата за укинување и замена на определената мерка притвор, поднесени од обвинетите и нивните бранители. Ова, од причина што судијата на претходна постапка мора да биде запознат со тоа дали се уште постојат основите по кои мерката притвор е определена во текот на траењето на истражната постапка, имајќи ја притоа предвид законската одредба содржана во член 164 точка 4 од цитираниот закон, во која е предвидено дека во текот на целата постапка притворот ќе се укине веднаш штом ќе престанат причините врз основа на кои бил определен.

Одделот за казниви дела на Врховниот суд на Република Македонија, е на мислење дека Јавниот обвинител има обврска да достави соодветно мислење во смисла на тоа дали се уште постојат основите по кои мерката притвор е определена, бидејќи во спротивно без постоење на вакво мислење, судијата на претходна постапка нема ниту основ, ниту услови да донесе мериторна одлука.

Со Законот за кривичната постапка („Сл.весник на РМ“ бр.150/10 и 100/12), во потполност се менува концептот за улогата на Јавниот обвинител во постапката и се воспоставува нов модел кој ги надминува рамките на едноставна замена на судската со обвинителската истрага и прераснува во акцентирана и институционално зајакната улога на јавниот обвинител.

Со новиот концепт содржан во Законот за кривичната постапка, судската истрага практично се прескокнува, но не се заменува со формална обвинителска истрага. Доследното имплементирање на овој концепт и почитување на духот на истиот, подразбира негово интегрално третирање, имајќи ја притоа предвид акцентираната улога на Јавниот обвинител. Меѓутоа, од оваа улога во исто време произлегува и неговата обврска за постојано, активно и ефикасно постапување и комуникација со странката, како и обврската за вистинско и потполно почитување на основните човекови права и слободи загарантирани со Европската конвенција за човекови права, која е составен дел на правниот поредок на Република Македонија и непосредно се применува.

Во конкретниот случај се применува гаранцијата содржана во член 5 и тоа точка 4 од Европската конвенција за човекови права, според која секој што е лишен од слобода со апсење или притвор, има право да започне постапка со која ќе се утврди законитоста на притворот брзо од страна на суд и ќе се наложи да биде ослободен доколку притворот не е законски.

Условно одлагање на плаќање глоба Член 17 од Закон за прекршоци

Одделот за казниви дела на Врховниот суд на Република Македонија, врз основа на член 68 од Судскиот деловник („Службен весник на РМ“ бр.66/13 од 09.05.2013 година), како и членовите 31, 34, 37 и 41 од Деловникот за работа на Врховниот суд на Република Македонија („Службен весник на РМ“ бр.13/98, 21/09), на седницата одржана на ден 15.07.2014 година, го донесе следното:

ПРАВНО МИСЛЕЊЕ бр.9

Условното одлагање на плаќање на глобата од член 17 од Законот за прекршоците („Службен весник на РМ“ бр.62/06, и 51/2011), не е прекршочна санкција од член 13 од истиот закон, туку е институт кој му овозможува на обвинетиот да се одложи плаќањето на глобата, под услови од член 17 од Законот за прекршоците, а по истекот на законскиот рок, обвинетиот треба да ја плати глобата.

Образложение

До Врховниот суд на Република Македонија побарано е мислење за извршување на пресудите за условно одлагање на плаќање на глобата, изречени по член 17 од Законот за прекршоците и тоа од Основниот суд

К. и од Основниот суд К.П., од правното лице ДПТУ К. ДООЕЛ К. од с.Д. и од физичкото лице К.С. од с.Д., К., како и од С.М. од К.. Во прилог на сите барања доставени се пресуди на Основниот суд К., на Основниот суд К.П. и на Апелациониот суд С.. Во доставените одлуки од страна на судовите изречена е прекршочна санкција Глоба и применет е член 17 од Законот за прекршоците. Во наведените одлуки се одлага извршувањето на глобата во рок од 1 година, доколку обвинетиот не стори нов прекршок, но во некои случаи како Условна осуда, а во други како условно одлагање на плаќање на глобата. Поради ова, некои од овие пресуди во пракса не се извршуваат.

Во поднесените барања се укажува дека во прекршочните пресуди во кои основните судови одлуките ги донел согласно член 17 од Законот за прекршоците, по истекот на рокот кој е наведен во членот, истите не се извршувале и била востановена судска пракса дека всушност одредбата од член 17 од Законот за прекршоците претставува еден вид на прекршочна санкција – Условна осуда, како што е Условната осуда од членот 50 од Кривичниот законик. Ваквите пресуди биле третираны како условни осуди од страна на првостепените судови, а исто така и од страна на апелационите судови, како и од страна на странките. Меѓутоа, вака донесените пресуди воопшто не се извршувале. Странките се обраќале до основните судови со барање известување и појаснување дека биле доведени во нерамноправна положба и е повредено основното начело на формална правичност, бидејќи таквите одлуки се сметале за условни осуди и поради тоа истите не го користеле правото на жалба, сметајќи дека основниот суд, ценејќи ги сите олеснителни околности донел одлука која е правична.

Одделот за казниви дела на Врховниот суд на Република Македонија закажа и одржа повеќе седници на кои беа разгледани барањата, беше побарано известување од апелационите судови С., Б., Ш. и Г., како се постапува по прекршочните предмети во кои се донесени одлуки согласно член 17 став 1 и 2 од Законот за прекршоците, дали се извршуваат пресудите, дали е заземен став и доколку е заземен став, каков е истиот.

На денешната седница на Одделот за казниви дела на Врховниот суд на Република Македонија, по добиените известувања од апелационите судови С., Б., Ш. и Г. и по спроведената расправа Одделот за казниви дела на Врховниот суд на Република Македонија констатира дека условното одлагање на плаќање на глобата судовите не можат да го поистоветат со алтернативната мерка Условна осуда, пропишана во Кривичниот законик, иако одредбата од член 2 од Законот за прекршоците упатува на примена на општиот дел од Кривичниот законик. Ова од причина што за прекршокот и прекршочната одговорност на обвинетите, како и за видовите на прекршочни санкции се применуваат одредбите од Законот за прекршоците во Глава втора и тоа од член 5 до член 12 и член 13 од Законот за прекршоците, каде сообразно се применуваат одредбите од општите одредби од Кривичниот

законик. Одредбата од член 2 од Законот за прекршоците упатува во смисла на тоа дека во Законот за прекршоците сообразно се применуваат одребите на Кривичниот законик за прекршокот и прекршочна одговорност.

Согласно член 13 од Законот за прекршоците („Службен весник на РМ“ бр.62/06 и 51/2011), за прекршоци на прекршочни одговорни полнолетни сторители може да им се изречат следниве санкции: глоба, опомена, престанок на важење на возачка дозвола, забрана на управување со моторно возило, забрана на вршење професија, дејност или должност, протерување на странец од земјата, и задолжително лекување на алкохоличари и наркомани.

Според член 17 од истиот закон, плаќањето на глобата може да се одложи најдолго за 1 година, под услов на сторителот на прекршокот да не стори нов прекршок, да ја надомести штетата предизвикана со прекршокот, или да ги отстрани штетните последици од прекршокот. Според став 2 од истиот член, ако во рокот од ставот 1 на овој член е донесена правосилна одлука за нов или порано сторен прекршок или сторителот не ја надоместил штетата, или не ги отстранил другите штетни последици за прекршокот, изречената глоба ќе се изврши зголемена за 20%.

Ова прашање било поставено на зедничка средба на апелационите судови С., Б., Ш. и Г. на ден 28.03.2013 година, во Академијата за судии и јавни обвинители и бил заземен став: член 17 од Законот за прекршоците кој гласи: “условно одлагање на плаќање на глоба” е поинаков институт и правило кое е различно од правилото содржано во член 16 од Законот за прекршоците “рок на плаќање на глобата”. Во член 17 став 1 од Законот за прекршоците, е пропишано одлагање на плаќањето на глобата најдолго за 1 година, но под одредени услови. Тие услови се: сторителот на прекршокот да не стори нов прекршок за тоа време, да ја надомести штетата предизвикана со прекршокот или да ги острани штетните последици од прекршокот. Само кога ќе се исполни некој од трите услови, тогаш судот може да даде условно одлагање на плаќање на глобата. Условното одлагање на плаќање на глобата да не се поистоветува со условната осуда, бидејќи Законот за прекршоци не познава таква прекршочна санкција. Во ставот 2 од истиот член на законот е предвидено изречената глоба за која е дадено условно одлагање на плаќањето, ќе се изврши зголемена за 20% под услови или да е донесена правосилна одлука за нов или порано сторен прекршок, или сторителот да не ја надомести штетата или да не ја отстрани другата штетна последица од прекршокот. Оттука, она што му било дадено како можност во член 17 став 1 од Законот за прекршоците, а не го искористил, не ги исполнил тие обврски, изречената глоба ќе се изврши, зголемена за 20% ако пак ги исполни тие обврски, изречената глоба ќе се изврши во рокот најдолго до 1 година и нема да има зголемување од 20%.

Врз основа на погоре наведеното, очигледно е дека во Законот за прекршоците има децидни одредби за видовите на прекршочни санкции, кои не можат да се прошируваат по однос на други видови на прекршочни санкции, кои би биле сообразни на некои од санкциите предвидени во Кривичниот законик, како на пр.- Условната осуда.

Пресудите во кои е применет член 17 од Законот за прекршоците како условно одлагање на плаќање на глобата, може да се извршуваат, како што е наведено во изреката на пресудата.

Со оглед на наведеното, Одделот за казниви дела на Врховниот суд на Република Македонија го донесе следното правно мислење: Условното одлагање на плаќање на глобата од член 17 од Законот за прекршоците („Службен весник на РМ” бр.62/06 и 51/2011), не е прекршочна санкција од член 13 од истиот закон, туку е институт кој овозможува на обвинетиот да се одложи плаќањето на глобата, под услови од член 17 од Законот за прекршоците, а по истекот на законскиот рок, обвинетиот треба да ја плати глобата.

IV

IV.1. Казнено материјално право

Апсолутна застареност на гонење за царински прекршок Член 201 став 2 од Царински закон

1. Апсолутна застареност на гонење за прекршок од Царинскиот закон настапува по протекот на 5-пет години од сторување на прекршокот.

Од образложението

Барањето за заштита на законитоста е основано.

Врховниот суд на Република Македонија постапувајќи по поднесеното барање за заштита на законитоста констатира дека со второстепената пресуда Апелациониот суд го повредил законот во полза на осудените кога ја запрел прекршочната постапка и против правното и против одговорното лице, поради застареност на прекршочното гонење, со образложение дека согласно одредбата од член 201 став 2 од Царинскиот закон, по истекот на 4 години од денот кога е сторен прекршокот настапува апсолутна застареност

на прекршочното гонење, па со оглед на тоа дека прекршокот е сторен на 29.12.1999 година, а побиваната пресуда е донесена на 15.1.2004 година, тоа, застареноста веќе била настапена.

Апелациониот суд со ваквата пресуда го повредил законот погрешно применувајќи го материјалното право и член 297 став 2 од Законот за царините и тоа во полза на осудените, а од следните причини:

Прекршокот за кој е поведена прекршочната постапка е сторена на 29.12.1999 година. Во тоа време во важност бил Законот за царините („Службен весник на РМ“ бр.20/93), според кој, согласно член 297 став 2 апсолутна застареност на прекршочното гонење настапува по истекот на 5-пет години од денот кога е сторен прекршокот. Од ова произлегува дека во време на пресудувањето не била настапена апсолутна застареност, бидејќи прекршокот е сторен на 29.12.1999 година и застареноста би настапила на 29.12.2004 година, а првостепената пресуда е донесена на 15.1.2004 година, второстепената пресуда на 21.4.2004 година, односно пред настапувањето на застареноста.

Точно е дека во меѓувреме е објавен новиот Царински закон во („Службен весник на РМ“ бр.21/98), според кој - член 201 став 2 апсолутната застареност на прекршочното гонење изнесува 4 години, како што тоа го прифатил и второстепениот суд, но влегувањето во сила на овој закон е постојано одлагано со подоцнежните измени и дополнувања на истиот објавени во („Службен весник на РМ“ бр.26/98, 63/98 и 86/99), така што Царинскиот закон почнал да се применува од 1.4.2000 година („Службен весник на РМ“ бр.25/2000), а и тогаш е направена измена во член 201 став 2, па апсолутната застареност е вратена на 5-пет години од сторување на прекршокот („Службен весник на РМ“ бр.109/2000, 31/2001 и 4/2002 година).

Според тоа, во време на судењето и пресудувањето во важност бил Законот за царините („Службен весник на РМ“ бр.20/93), според кој апсолутната застареност за прекршочното гонење изнесува 5-пет години.

Имајќи го предвид образложеното, Апелациониот суд погрешно го применил материјалното право, затоа што и согласно Законот за царините член 297 став 2 и согласно Царинскиот закон член 201 став 2, апсолутната застареност на прекршочното гонење настапува по истекот на 5-пет години од сторувањето на прекршокот, а не по истекот на 4-четири години како што тоа погрешно го прифатил второстепениот суд.

Според ова, Врховниот суд на Република Македонија констатира дека со пресудата на Апелациониот суд е повреден законот -член 356 став 1 точка 4 од ЗКП во врска со член 297 став 2 од Законот за царините во полза на осудените, кога е запрена прекршочната постапка, поради застареност на прекршочното гонење. Имајќи ја предвид одредбата од

член 408 од Законот за кривичната постапка бидејќи пресудата не може да се измени на штета на осудените овој суд постапи како во изреката на оваа пресуда со утврдување на постоење на повреда на Кривичниот законик во полза на осудените, не засегајќи притоа во правосилната одлука.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Кзз.бр.57/2004 од 19.1.2005 година.

Злоупотреба на службената положба и овластување Член 353 став 2 од Кривичниот законик

2. Нема елементи на кривичното дело „Злоупотреба на службената положба и овластување“ од член 353 став 2 од Кривичниот законик, ако во описот на изреката не е содржан потешкиот облик (поголема имотна корист, штета или потешка повреда на правата).

Од образложението

Барањето за заштита на законитоста е делумно основано.

Членот 353 став 1 од Кривичниот законик, се однесува на основниот облик на кривичното дело “Злоупотреба на службената положба и овластување”, каде законскиот опис на битието на делото бара сторителот да прибавил за себе или друг некаква корист или на друг да нанесе штета, за разлика од ставот 2 на истиот член, кој претставува потешка форма на истото кривично дело и каде законскиот опис на кривичното дело бара сторителот да прибавил поголема имотна корист или да предизвикал поголема имотна штета или потешко да ги повредил правата на друг, што е во согласност со членот 122 ставот 26 од Кривичниот законик.

Тоа значи дека утврдувањето на обемот и висината на нанесената штета од страна на сторителот на кривичното дело е клучен предуслов за правилна правна квалификација на кривичното дело, бидејќи претставува квалификаторна околност. Исто така овој суд утврди дека против осудениот Т. Б., и подигнатото обвинение било за кривичното дело по член 353 став 2 во врска со ставот 1 од Кривичниот законик, иако во диспозитивот на обвинението недостасува квалификаторниот елемент - да се работи за поголема имотна корист, вредност или штета. Впрочем, и двата пониски суда не изведувале докази во правец на утврдување на обемот и висината на нанесената штета од страна на осудениот.

Имајќи го предвид сето претходно, но и фактот дека Судот не е врзан за правната квалификација од поднесеното обвинение, првостепениот и второстепениот суд при своето постапување и одлучување биле должни,

правилно и врз основа на Кривичниот законик да ја определат правната квалификација на дејствијата опишани во ставот I од изреката на правосилната пресуда и осудениот Т. Б. од Б. да го огласат виновен за кривично дело “Злоупотреба на службената положба и овластување”, од членот 353 ставот 1 од Кривичниот законик, а не согласно членот 353 ставот 2 во врска со ставот 1 од Кривичниот законик, како во изреката на нападнатата правосилна пресуда.

Од наведените причини, Врховниот суд на Република Македонија, барањето за заштита на законитоста подигнато од Јавниот обвинител на Република Македонија, делумно го уважи, и првостепената и второстепената пресуда ги преиначи за правилна примена на Кривичниот законик, така што дејствијата опишани во ставот I од изреката на правосилната пресуда се квалификуваат во кривично дело “Злоупотреба на службената положба и овластување” од член 353 став 1 од Кривичниот законик, а како во изреката на оваа пресуда.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Кзз.бр.32/2006 од 15.11.2006 година.

Помагање на сторител по извршено кривично дело Член 365 став 2 во врска со став 1 од Кривичниот законик

3. Миењето на ножот, отстранување на трагите од крв, уредно враќање на ножот во футрола и оставање во фиоката под шанкот, криење на чаршафите од крв во кеса, мesteње на паднатите столови и маси и делумно средување на масите во ресторанот, претставуваат дејствија кои се насочени кон отстранување на доказите од самото место и уништување на трагите од извршеното кривично дело и се сметаат за дејствија на извршување на кривичното дело „Помагање на сторител по извршено кривично дело“ од член 365 став 2 во врска со став 1 од Кривичниот законик.

Од образложението

Врховниот суд на Република Македонија, констатира дека се неосновани наводите во барањата на осудените Д. М. и П. Г. дека тие не можат да бидат извршители на кривичното дело - „Помагање на сторител по извршено кривично дело“. Ова, од причина што во конкретниот случај првоосудениот Р.З. се товари за кривично дело - Убиство по член 123 став 1 од КЗ за кое второ и третоосудениот не се обвинети. Напротив, нивното однесување и дејствување во конкретниот настан логично и оправдано е подведено под битието на кривичното дело - „Помагање на сторител по извршено кривично дело“. Притоа, во пресудите е содржан детален опис на превземените дејствија на осудените што преставува пружање на конкретна, активна помош на првоосудениот Р.З. - миење на ножот, отстранување

на трагите од крв, уредно враќање на ножот во футролата и оставање во фиоката под шанкот, за потоа двајцата осудени да ги сокријат чаршафите од крв во кеса, да ги наместат паднатите столици и маси и делумно да ги средат масите во ресторанот. Овој опис, според оцената на Врховниот суд на Република Македонија е доволен за превземените дејствија на осудените да претставуваат целосно исполнување на законското битие на делото за кое се обвинети.

Со оглед на наведеното, а како фактичката состојба не се доведува под значително сомнение, Кривичниот законик е правилно применет со оглед на тоа дека во дејствијата на осудениот Р.З. се содржани сите битни елементи на кривичното дело - „Убиство“ по член 123 став 1 од КЗ, а во дејствијата на осудените Д. М. и П. Г. битните елементи на кривичните дела - „Учество во тепачка“ по член 132 став 1 од КЗ и „Помагање на сторител по извршено кривично дело“ по член 365 став 2 во врска со став 1 и во врска со член 19 од Кривичниот законик.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Квп.бр.34/2006 од 19.04.2006 година.

Убиство

Член 123 став 3 од Кривичниот законик

4. Дејствијата на обвинетиот се казниви по став 3 од член 123 од Кривичниот законик, кога тој со умисла лишил од живот две или повеќе лица за кои претходно не му било судено, а не се работи за кривични дела од член 3 став 3, член 10 став 3 и членовите 124, 125 и 237 од Кривичниот законик.

Од образложението

Жалбата е неоснована.

По повод жалбата, а по службена должност, Врховниот суд на Република Македонија заради правилна примена на Кривичниот законик, најде дека треба дејствијата опишани во изреката на првостепената пресуда да се квалификуваат во кривично дело „Убиство“ од член 123 став 2 точка 4 во врска со став 1 од Кривичниот законик и кривично дело „Убиство“ од член 123 став 2 точка 4 во врска со став 1 во врска со член 19 од Кривичниот законик, казниви по член 123 став 3 од Кривичниот законик. Тоа произлегува од описот на изреката на пресудата, бидејќи ставот 3 од членот 123 од Кривичниот законик е одредба за изрекување на казна на сторител кој со умисла ќе лиши од живот две или повеќе лица, за кои претходно не му било судено.

Согласно горе изложеното следуваше овој суд да одлучи како во изреката на пресудата во смисла на член член 381 во врска со член 362 од Законот за кривичната постапка.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Вкж.бр.13/2006 од 15.11.2006 година.

Одземање предмети Член 100-а од Кривичниот законик

5. Предметите за кои нема докази дека биле наменети, или дека се употребени за извршување на кривичното дело, како и предметите за кои нема докази дека настанале со извршување на кривично дело, не можат да бидат одземени врз основа на член 100-а став 2 од Кривичниот законик.

Од образложението

Барањето е делумно основано.

Наводите во барањето по однос на погрешната примена на материјалното право, во смисла на член 100-а став 2 од Кривичниот законик, се основани.

Видно од списите по предметот и особено од увидот во правосилната пресуда, овој суд констатира дека од осудениот М. А. како предмети на кривичното дело, во смисла на член 100-а став 2 од Кривичниот законик, му се одзмени лажната сообраќајна дозвола бр..... издадена од Р.Б. и патничкото моторно возило марка „Мерцедес 190 -Д“.

Согласно членот 100-а став 2 од Кривичниот законик, од сторителот на кривичното дело ќе се одземат и предметите што биле наменети или се употребени за извршување на кривичното дело, без оглед дали се негова сопственост или сопственост на трето лице, ако тоа го бараат интересите на општата безбедност, здравјето на луѓето или причините на моралот.

Претходното значи дека судовите при своето постапување се должни на правилен начин да ја утврдат поврзаноста на предметите со самиот кривично- правен настан, при што оние предметите за кои нема докази дека биле наменети или дека се употребени за извршување на кривичното дело, како и предметите за кои нема докази дека настанале со извршување на кривично дело, не може да бидат одземени врз основа на член 100-а став 2 од Кривичниот законик.

Во контекст на цитираната законска одредба и правилно утврдената фактичка состојба, Врховниот суд констатира дека во конкретниот кривично-правен настан, предметот што бил употребен за извршување на кривичното дело „Фалсификување исправа“ по член 378 став 3 во врска со став 1 од КЗ, е лажната сообраќајната дозвола. Имено, за неа е неспорно дека осудениот ја употребил како вистинска јавна исправа во критичното време и на критичното место со намера на таков начин да стекне вистинска сообраќајна дозвола, издадена од Р.М., како и регистарски таблици за патничкото моторно возило марка „Мерцедес 190 – Д“.

Имајќи го ова предвид, овој суд утврди дека пониските судови погрешно постапиле кога од осудениот М. А. како предмет на кривичното дело, покрај лажната сообраќајна дозвола, му го одзеле и патничкото моторно возило, бидејќи нема доказ дека одземеното возило било наменето или употребено за извршување на кривичното дело, ниту има докази дека се работи за предмет кој настанал со извршување на кривичното дело.

Поради наведеното, Врховниот суд пресудата на Основниот суд во Т. К.бр.187/05 од 29.11.2005 година и пресудата на Апелациониот суд во С. Кж.бр.1475/06 од 06.06.2006 година, ги преиначи заради правилна примена на Кривичниот законик, во делот на одлуката за одземање на предметите, така што делот од правосилната пресуда со кој е одземено патничкото моторно возило марка „Мерцедес-190 -Д“, согласно член 100-а став 2 од Кривичниот законик, во корист на Р.М., се укинува.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Квп.бр.336/2006 од 13.11.2007 година.

Тешки дела против безбедноста на луѓето и имотот во сообраќајот Член 300 став 4 во врска со член 297 став 3 од Кривичниот законик

6. Со дејствието на запирање на возилото на место кое е недозволено за излегување на патници и преминување на коловозот е остварено битието на кривичното дело „Тешки дела против безбедноста на луѓето и имотот во сообраќајот“ по член 300 став 4 во врска со член 297 став 3 од Кривичниот законик.

Од образложението

Барањето е неосновано.

Според оцената на Врховниот суд на Република Македонија, со дејствијата кои што ги презел осудениот, конкретно, запирање на недозволено место заради истовар на патник - оштетениот А. на возраст од 10 години и дозволување на малолетникот да излезе од возилото и да стапи на коловозот за да го помине, е од влијание за настанатата сообраќајна незгода, поради што судот констатира дека правилно е применет Кривичниот законик кога е оценето дека во дејствијата на осудениот се содржани битните елементи на кривичното дело - „Тешки дела против безбедноста на луѓето и имотот во сообраќајот“ по член 300 став 4 во врска со член 297 став 3 од Кривичниот законик. Токму поради ова, правилно оценил судот дека во конкретниов случај дејствијата што ги презел осудениот не претставуваат прекршок по член 61 став 1, а казнив по член 404 став 1 точка 11 од ЗБСП. Ова, од причини што во конкретниов случај постои причинско - последична врска помеѓу дејствијата на осудениот и настанатата штетна последица - смртта на малолетниот А. К.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Квп.бр.136/2006 од 4.07.2006 година.

Убиство

Член 123 став 2 точка 2 од Кривичниот законик

7. Ако од начинот на извршување на делото и нанесените повреди, произлегува дека обвинетиот презел дејствија на физичко и психичко насилство врз брачната другарка - оштетената со што кај неа било предизвикано чувство на несигурност, загрозување или страв, исполнети се законските елементи на кривичното дело „Убиство“ по член 123 став 2 точка 2 во врска со член 19 од Кривичниот законик.

Од образложението

Барањето за заштита на законитоста е основано.

Под семејно насилство во смисла на член 122 став 19 од КЗ, се подразбира малтретирање, грубо навредување, загрозување на сигурноста, телесното повредување, полово или друго психичко или физичко насилство со кое се предизвикува чувство на несигурност, загрозување или страв, спрема брачен другар, родители или деца или други лица кои живеат во брачна или вонбрачна заедница или заедничко домаќинство, како и спрема поранешен брачен другар или лица кои имаат заедничко дете или се наоѓаат во блиски лични односи.

Второстепениот суд во образложението на пресудата како причини за извршената преквалификација од кривичното дело - „Убиство“ по член 123 став 2 точка 2 во врска со член 19 од КЗ во кривично дело - „Убиство“ по член 123

став 1 во врска со член 19 од КЗ ги наведува непостоењето на горенаведените околностите предвидени во КЗ под кои може да се подведе семејното насилство, во преземените дејствија од страна на обвинетиот.

Врховниот суд на Република Македонија констатира дека со вака извршената преквалификација по однос на кривичното дело предмет на обвинението, второстепениот суд во конкретниот случај применил закон што не може да се примени.

Ова бидејќи од извршениот увид во списите на предметот и од целосно утврдената фактичка состојба, која и второстепениот суд ја наоѓа за правилна, несомнено произлегува дека обвинетиот М. М. критичното време и место вршел семејно насилство врз својата брачна другарка, со тоа што најпрво со продолжен електричен кабел со должина од околу 20 метри од позади се обидел да ја врзе околу вратот за да ја задави, па откако истата се ослободила, бидејќи кабелот се скинал, обвинетиот со употреба на кујнски нож, продолжил да ја удира повеќе пати по грбот и по целото тело, нанесувајќи и тешки телесни повреди опишани во изреката на првостепената пресуда, а кое нешто во целост го прифатил и второстепениот суд.

Од вака нанесените повреди и начинот на извршување на делото недвосмислено произлегува дека од страна на обвинетиот се преземени дејствија на телесно повредување, физичко и психичко насилство врз брачната другарка - оштетената, со кои кај неа е предизвикано чувство на несигурност, загрозување или страв, како услов за постоење на семејното насилство, односно дека тој се обидел да ја лиши од живот својата сопруга при вршење на семејно насилство, од кои причини и првостепениот суд правилно постапил кога го огласил за виновен за кривично дело - „Убиство“ по член 123 став 2 точка 2 во врска со член 19 од КЗ, наоѓајќи дека во вака преземените дејствија од страна на обвинетиот се содржани сите законски елементи на ова кривично дело.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Кзз.бр.10/2006 од 12.04.2006 година.

Одземање недвижност

Член 215 став 6 од Кривичниот законик

8. Одземањето на куќа во која се чува дрогата е основано и оправдано, само во случај кога целата куќа ќе биде ставена во функција на правење, пренесување или растурање на дрогата.

Чувањето на дрогата во орман во просторија во куќата не е основ за нејзино одземање.

Од образложението

Барањето е делумно основано.

Врховниот суд на Република Македонија, во конкретниот случај најде дека се основани наводите во поднесеното барање дека со правосилната пресуда е сторена повреда на Кривичниот законик на штета на осудениот во делот на примената на член 215 став 6, бидејќи неосновано е одземена недвижноста - куќата во с. В. согласно наведениот член.

Овој суд не го прифаќа тврдењето на пониските судови за основаност на примената на член 215 став 6 во делот за одземање на недвижноста - куќата во с. В. на обвинетиот М.А.. Притоа го имаше предвид описот на дејствијата на извршување на кривичното дело - „Неовластено производство и пуштање во промет на наркотични дроги, психотропни супстанции и прекурсори“ од член 215 став 1 од КЗ, онака како што се опишани во изреката на првостепената пресуда, од кои може да се заклучи дека дрогата само била чувана во орман во куќата, а со цел потоа за нејзино растурање, што не е доволен основ за нејзино одземање. Имено, по оценка на овој суд основаноста и оправданоста на примената на наведениот член во делот на одземање на предметната куќата би постоела во случај кога целата куќа би била ставена во функција на правење, пренесување или растурање на дрогата, како на пример при постоење на лабораторија во куќата наменета за правење на дрогата која потоа ќе биде растурана. Всушност, дикцијата на одредбата од член 215 став 6 е токму одземање на наркотичната дрога, психотропните супстанции и прекурсори, како и подвижните и недвижните предмети употребени за нивно правење, пренесување или растурање, со што во случај на постоење на доволно оправдани причини, одземањето на наведените предмети е обигаторно. Поради сето наведено, овој суд најде дека во конкретниот случај не е исполнет условот од член 215 став 6 за одземање на недвижноста - куќата во с.В. на обвинетиот М.А., а одземена е дрогата како обврска од споменатиот член.

Од тие причини, Врховниот суд на Република Македонија изврши преиначување на пресудата на Основниот суд С. – С. К.бр.886/05 од 9.11.2005 година и на пресудата на Апелациониот суд С. Кж.бр. 1799/06 од 11.7.2006 година, во делот за правилната примена на Кривичниот законик, само во однос на примената на членот 215 став 6, на начин како што е одлучено во изреката на пресудата.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Квп.бр. 287/2006 од 28.11.2006 година.

Давање невистинити податоци за добивање кредит Член 249 од Кривичниот законик

9. Со давање невистинити и нецелосни податоци со намера да се добие кредит, инвестициони средства, субвенции и друга погодност, сторено е кривично дело „Измама при добивање кредит или друга погодност“ од член 249 од Кривичниот законик, а не кривично дело „Измама“ од член 247 од Кривичниот законик.

Од образложението

Барањето е основано.

Имајќи ја предвид утврдената фактичка состојба, имајќи ја во предвид и компарацијата помеѓу основниот облик на кривично дело од член 247 и од член 249 во конкретниот случај неспорно станува дека се работи за сторување на кривично дело од член 249 став 1 од КЗ - „Измама при добивање кредит или други погодности“, што е специјален облик на кривично дело од член 247 од КЗ кога се однесува према сите други лица освен што е издвоено за измама при добивање кредит или друга погодност.

Пониските судови не направиле разлика дека во конкретниот случај се работи за посебен вид на измама како кривично дело под назив - „Измама при добивање на кредит или друга погодност“, што се извршува со намера да се прибави кредит и инвестициони средства, субвенции или друга погодност за вршење дејност, при што се даваат невистинити или нецелосни податоци за имотната состојба на барателот или други податоци релевантни за добивање кредит или друга погодност. Според своето дејствие и релевантност да се успее со измата обележјето на ова кривично дело се истоветни како и кај класичното кривично дело - „Измама“. Тоа што ја оправдува криминално политичката ориентација за постоење на посебно дело е областа на банкарството и финансиите, по кое се извршува кривичното дело и околноста што со ваквот измамничко дејствие се нарушува довербата меѓу кредитобарачот и кредиторот со значителна последица по пазарното работење и претприемништво. Дејствието на извршување на кривичното дело се состои во давање невистинити и нецелосни податоци за имотната состојба и слично во постапката за добивање кредит и друга погодност. Субјективниот елемент на противправноста е намера да се добие кредит и слично. Делото и извршено со давање невистинити и нецелосни податоци со намера да се добие кредит, инвестициони средства, субвенции и друга погодност. Не е потребно кредитот, инвестиционите средства, субвенциите или друга погодност да бидат одобрени или искористени, извршител на делото може да биде секое лице, но објект на извршување треба да бидат лица строго определени од кругот на членот 249 од КЗ кои се бават и занимаваат со таква дејност. Значи, во секој случај не може да биде према секој објект како што е случајот на основното кривично дело. А по однос 60

на невестинитите или нецелосните податоци како дејство на извршување може да се оствари преку повеќе алтернативни облици, а тоа е прв облик на делото е составување на службена исправа со невестинита содржина, што во теријата во однос на поседување на исправа воопшто познати се сваќања за така наречениот материјален и интелектуален фалсификат. Материјален фалсификат е оној кога се невестинити субјектот што фигурира дека ја издава исправата, потпис на исправата и штембил на издавачот. За разлика од материјалниот, интелектуалниот ја одразува невестинитоста на содржината на исправата, невестинитоста на податоците содржани во исправата. Тоа јасно во конкретниот случај се гледа при составувањето на нотарскиот акт како дејствие на извршување да се изврши кривичното дело по член 249.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Квп.бр.286/2007 од 27.11.2007 година.

Продолжено кривично дело - временска поврзаност на дејствијата Член 45 од Кривичниот законик

10. Временската поврзаност како елемент на продолженото кривично дело, не може да се конвалидира по протек на неколку месеци сметано од едно дејствие до друго дејствие.

Од образложението

Барањето за заштита на законитоста е основано.

Ставот на второстепениот суд по однос примената на одребата од член 45 од КЗ, по оценка на овој суд е погрешен и спротивен на интенцијата на законот во однос на примената на институтот продолжено кривично дело дефиниран во член 45 од КЗ.

Ова, пред се бидејќи предметното кривично дело - „Тешка кражба“, за кое Апелациониот суд во Б. донел ослободителана пресуда е сторено на 25.07.2003 година, односно неколку месеци пред сите истородни кривични дела за кои во меѓувреме му било судено и пресудено со пресудите К.бр.736/03, Км.бр. 71/03 од 18.02.2004 година и К.бр.86/05 од 13.07.2005 година на Основниот суд во Б., а превземени во периодот од 24-25.11.2003 година до 17.08.2004 година. Ова значи дека дејствијата на извршување сторени на 25.07.2003 година во никој случај не може да се сметаат како дел од низата дејствија на продолженото кривично дело - „Тешка кражба“, како што смета Апелациониот суд во Б. Ова дотолку повеќе што во моментот кога било поднесено обвинението против обвинетиот за кривичното дело - „Тешка кражба“ сторено на 25.07.2003 година, тој веќе бил правосилно осуден, за истородните дејствија но сторени на 24-25.11.2003 година и на 17.08.2004 година.

Законската формулација на членот 45 од КЗ, бара сторителот со умисла да изврши две или повеќе временски поврзани дејствија што претставуваат повеќекратно остварување на исто дело, искористувајќи ист траен однос, исти прилики или други слични околности.

Врз основа на горенаведеното, овој суд констатира дека во конкретниот случај, погрешен е заклучокот Апелациониот суд во Б. за примена на институтот продолжено кривично дело, при непостоење на ниту еден од условите наведени во членот 45 од КЗ. Пред се помеѓу дејствието сторено на 25.07.2003 година и дејствијата на другите истородни кривични дела за кои во меѓувреме осудениот бил правосилно осуден, нема временска поврзаност, која подразбира континуитет прекинуван со кратки временски интервали, во рамките на разумна временска дистанца, која никако не смее да се толкува како период од неколку месеци. Ваквиот услов пак од своја страна треба да е доведен во контекст на останатите услови, кои по оценка на овој суд исто така не се исполнети, бидејќи помеѓу наведените дејствијата не постои искористување на ист траен однос, ниту исти прилики или други слични околности, како неопходни услови за примена на институтот продолжено кривично дело.

Воедно, второстепениот суд донел пресуда со која го одбива обвинението, поради пресудена работа, врз база на цитираните пресуди на Основниот суд во Б. што биле приложени кон жалбата, без да одржи претрес и да ги изведе како доказ овие пресуди, и со тоа да утврди поинаква фактичка состојба од онаа утврдена од страна на првостепениот суд со која обвинетиот бил огласен виновен, дотолку повеќе што од увидот во пресудите не може со сигурност да се утврди дали тие се правосилни или не. Во случајот фактот дали обвинетиот М. е правосилно осуден со други пресуди за други кривични дела „Тешка кражба“ е решителен факт за донесување на поинаква пресуда од онаа на првостепениот суд што налага постапување на второстепениот суд согласно одредбите од член 377 став 1 во врска со член 364 од ЗКП.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Кзз.бр.7/2007 од 28.03.2007 година.

Разбојништво – привиден стек

Член 237 став 4 во врска со став 1 од Кривичниот законик

11. Обвинетиот сторил кривично дело „Разбојништво“ од член 237 став 4 во врска со став 1 од Кривичниот законик, кога со дејствие на испукување од огнено оружје кон возилото во кое се наоѓале двајцата оштетени, едниот го лишил од живот а другиот тешко телесно го повредил, при тоа одземајќи ги парите од возилото со намера противправно да ги присвои.

Од образложението

Врховниот суд на Република Македонија испитувајќи ја правната квалификација, а поттикнат од наводите во барањата, прифати дека е повреден Кривичниот законик на штета на осудениот К.П., со тоа што пониските судови прифатиле правна квалификација дека е сторено едно кривично дело Разбојништво по член 237 став 4 во врска со став 3 во врска со став 1 во врска со член 22 од Кривичниот законик и едно кривично дело Разбојништво по член 237 став 3 во врска со став 1 во врска со член 22 од Кривичниот законик, во идеален стек.

Врховниот суд на Република Македонија укажува дека не постои идеален стек на две кривични дела „Разбојништво“ по член 237 од ставот 3 и ставот 4 од Кривичниот законик. Имено, иако е неспорно дека од страна на осудениот К.П. и лицето Ж.К. биле превземени дејствија кои претставуваат напад над две лица, се работи за постоење на т.н привиден стек на кривично дело „Разбојништво“.

Имено, ако се има предвид дека стек на кривични дела во смисла на член 44 од Кривичниот законик значи сторителот со едно (идеален стек) или со повеќе дејствија (реален стек) сторил повеќе кривични дела за кои истовремено му се суди, тогаш привидниот стек е ситуација кога само наизглед постојат повеќе кривични дела, а всушност се работи за постоење на само едно кривично дело. Привидниот стек е резултат на меѓусебниот однос на законските обележја на цитираните кривични дела „Разбојништво“, т.н однос на консумпција, при што секогаш полесното кривично дело е содржано во потешкото односно потешкото кривично дело секогаш го консумира полесниот облик на кривичното дело.

Како во конкретниот случај, неспорно се остварени елементите на основното кривично дело „Разбојништво“ по член 237 став 1 од КЗ, а од дејствието настапила потешката последица, едно лице било со умисла лишено од живот, правната квалификација на кривичното дело Разбојништво по член 237 став 4 во врска со став 1 од КЗ го опфаќа и го исцрпува целиот криминален настан бидејќи тежината на неправото која се состои во лишување некого од живот неспорно го опфаќа и консумира помалото неправо - телесното повредување.

Поради наведеното, во конкретниот случај нема и не може да постои идеален стек на две кривични дела „Разбојништво“ од член 237 ставовите 3 и 4 бидејќи тоа би претставувало двократно односно повеќекратно казнување на сторителот за еден ист настан.

Имајќи го во предвид сето претходно но и фактот дека судот не е врзан за правната квалификација од поднесеното обвинение и првостепениот и второстепениот суд при своето постапување и одлучување биле должни врз

основа на правилно утврдената фактичка состојба правилно да го применат Кривичниот законик и на соодветен начин да ја определат правната квалификација на кривичното дело извршено од осудениот К.П. и лицето Ж.К., што од нивна страна не било направено.

Врховниот суд на Република Македонија барањето за вонредно приспитување на правосилната пресуда поднесено од бранителот М.В. го одби како неосновано, а делумно го уважи барањето поднесено од бранителот А.А., во делот кој се однесува на погрешна примена на Кривичниот законик и ги преиначи двете пресуди така што дејствијата опишани во изреката на правосилната пресуда ги квалификува во едно кривичното дело - „Разбојништво“ по член 237 став 4 во врска со став 1 во врска со член 22 од Кривичниот законик.

Врховниот суд на Република Македонија, констатира и истакнува дека, во поглед на кривичната санкција за кривичното дело - „Разбојништво“ по член 237 став 4 во врска со став 1 во врска со член 22 од Кривичниот законик, по поднесеното вонредно правно средство изјавено во корист на осудениот, согласно член 415 во врска со член 406 став 3 од ЗКП, е врзан при своето одлучување со забраната од член 369 од ЗКП. Во оваа смисла при извршувањето на правосилната пресуда останува само поединечната казна затвор во траење од 10 години за кривичното дело - „Разбојништво“ по член 237 став 4 во врска со став 1 во врска со член 22 од Кривичниот законик утврдена со пресудите на пониските судови.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Квп.бр.231/2007 од 05.02.2008 година.

Одговорно лице во правно лице Член 122 став 7 од Кривичниот законик

12. За одговорно лице во правното лице ќе се смета и лице кое, иако формално не е запишано како управител, настапува и презема правни дејствија во односите со трети лица, потписник е на жиро сметката, подносител на годишните сметки, го организира целокупното работење и ги извршува одлуките при управувањето и врши други работи определени со закон, па оттука има обврска да се грижи за законитоста на работењето на друштвото.

Од образложението

Барањето е неосновано.

По оценка на овој суд неосновани се и наводите дека Судот погрешно утврдил дека обвинетиот е одговорно лице во својство на потписник на жиро-сметка, бидејќи тоа е спротивно на поимот одговорно лице согласно битието на предметното кривичното дело и согласно законот за трговски друштва, каде како одговорно лице може да биде само управител кој има исклучива обврска и овластувања согласно закон како одговорно лице.

Притоа, од страна на понискиот суд правилно е утврдено својството на обвинетиот како одговорно лице во правното лице а со тоа и неговиот активен придонес во сторување на предметното кривично дело. Ова од причина што од изведените докази во текот на постапката неспорно произлегува дека обвинетиот во критичниот период фактички бил потписник на жиро сметката, подносител на годишните сметки, организатор на целокупното работење, го претставувал, го застапувал ЈТД, извршувал одлуки при управувањето и други работи определени со закон, па одтука и имал обврска да се грижи за законитоста на секојдневното работење на друштвото. Со оглед на природата на работите и должностите што ги обавувал, иако обвинетиот во критичниот период формално не бил запишан како управител во судскиот регистар тој фактички имал својство на одговорно лице во даночниот обврзник. Наведеното наоѓа поткрепа и во признанието на обвинетиот во делот во кој потврдува дека и покрај тоа што фирмата немала управител, тој бил потписник на целокупната документација према терети лица. Што значи тој бил свесен за делото и го сакал неговото извршување, бидејќи како одговорно лице свесно го одбегнал исполнувањето на законската обврска во однос на плаќањето на персонален данок од доход и данокот на додадена вредност во наведените износи, што упатува на постоење на директна умисла и намера за превземање на инкриминираните дејствија кои ги чинат законските обележја на предметното кривично дело.

Поради сето изложено, а како фактичката состојба не се доведува под значително сомнение, овој суд смета дека правилно постапиле пониските судови кога нашле дека во дејствијата на осудениот се содржани сите елементи на кривичното дело - „Даночно затајување“ од член 279 став 2 во врска со став 1 од Кривичниот законик.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Квп.бр.90/2007 од 11.04.2007 година.

Квалификуван облик на кривично дело „Криумчарење мигранти“ Член 418-б од Кривичниот законик

13. Кога жртви на криумчарење се малолетни лица сторено е кривично дело „Криумчарење мигранти“ од член 418-б став 4 во врска со став 2 од Кривичниот законик.

Од образложението

Барањето за заштита на законитоста е основано.

Апелациониот суд во Б. погрешно ја толкувал Конвенцијата на ООН против транснационалниот организиран криминал и Протоколот против криумчарење на мигранти преку земја, море и воздух и додатокот на овој протокол бидејќи видно од образложението на неговата пресуда констатирал дека криумчарењето на мигрантите се организира за тие да остварат нелегален влез во држава чии што државјани не се, ниту имаат постојан престој, а со цел мигрантите на посреден или непосреден начин да се стекнат со соодветна материјална и финансиска корист. Бидејќи во конкретниот случај, двете пронајдени деца биле на возраст од по 3 години, истите не биле работоспособни, па не би можеле да остваруваат никаква материјална корист со нивното нелегално влегување во Р.Г., односно тие во оваа смисла не претставуваат мигранти. На ова Апелациониот суд во Б. го надоврзал и своето мислење дека пречка за постоење на правната квалификација од членот 418-б став 4 во врска со став 2 во врска со член 22 од Кривичниот законик е и фактот што двете деца во кривично-правна смисла не се малолетни лица туку деца со оглед дека имаат по 3 години односно немаат навршено 14 години на живот.

Врз основа на наведеното заклучува дека во конкретниот случај не се исполнети законските елементи на ставот 4 од членот 418-б, туку само од членот 418-б ставот 2 од Кривичниот законик, поради што и ја преиначил првостепената пресуда како по однос на правната квалификација на делото така и по однос на казните за тројцата осудени, а како во изреката на второстепената пресуда.

Врховниот суд на Република Македонија констатира дека наведеното толкување на Конвенцијата на ООН против транснационалниот организиран криминал и Протоколот против криумчарење на мигранти преку земја, море и воздух и додатокот на овој протокол, а во корелација со законските елементи предвидени во членот 418-б став 4 во врска со став 2 и член 22 од Кривичниот законик од страна на второстепениот суд е погрешно и неправилно.

Членот 418-б став 2 од Кривичниот законик предвидува дека тој што врбува, превезува, пренесува, купува, продава, засолнува или прифаќа мигранти ќе се казни со затвор од една до пет години. Ставот 4 од истиот член определува дека ако делото од член 418-б ставовите 1 и 2 е сторено со малолетно лице, сторителот ќе се казни со затвор во траење од најмалку осум години.

Кривичното дело „Криумчарење на мигранти“ од член 418-б во Кривичниот законик е класифицирано и инкриминирано во главата која се однесува на Кривичните дела против човечноста и меѓународното право. Поради тоа во генерална смисла, објектот на заштита на овие кривични дела

се општоприфатените човечки и цивилизациски вредности и добра, а објект на заштита на конкретното кривичното дело „Крумчарење на мигранти“, се животот и телото на лицата со статус на мигранти. Меѓународната правна основа за инкриминацијата е Конвенцијата на ООН против транснационалниот организиран криминал и нејзиниот Дополнителен протокол против криумчарење на мигранти преку земја, море и воздух.

Врховниот суд на Република Македонија укажува дека членот 418-б став 1 од Кривичниот законик претставува основниот облик на кривичното дело, дека ставот 2 од истиот член е посебен облик на истото кривично дело, кое ги икриминира дејствијата кога сторителот врбува, превезува, пренесува, купува, продава, засолнува или прифаќа мигранти. Во корелација на претходното овој суд констатира дека член 418-б ставот 4 од Кривичниот законик претставува квалифициран облик на кривичното дело „Криумчарење на мигранти“ чиј што објект на заштита се животот и телото на малолетните лица со статус на мигранти пред се поради фактот што се работи за посебно осетлива и ранлива категорија на жртви на криумчарење, па токму затоа и е предвидена построга казна за сторителите на ова кривично дело односно казна затвор од најмалку 8 години.

Во контекст на претходното Врховниот суд смета дека второстепенит суд погрешно ја токлува Конвенцијата на ООН против транснационалниот организиран криминал и Протоколот против криумчарење на мигранти преку земја, море и воздух со неговиот додаток. Имено, иако е точно дека се работи за лица кои остваруваат нелегален влез во држава чии државјани не се, ниту имаат постојан престој, погрешно се толкува дека мигрантите треба да остварат материјална и финансиска корист. Напротив оргинизираните криминални групи и лицата кои вршат криумчарења на мигрантите се тие кои остваруваат финансиска и материјална корист и пред се против нив е насочена борбата за спречување на криумчарење на мигранти. Поради тоа, околноста дали мигрантите се работноспособни или не се, е ирелевантна и нема значење за постоењето на кривичното дело од членот 418-б односно и кога мигрантите се деца односно лица кои не се работноспособни, исполнети се законските претпоставки за постоење на кривичното дело и тоа во неговиот квалифициран обвлик од член 418-б став 4 во врска со став 2 од Кривичниот законик

Неправилен е и заклучокот на Апелациониот суд во Б. дека за постоење на правната квалификација од членот 418-б став 4 во врска со став 2 во врска со член 22 од КЗ, двете деца морале да имаат навршено најмалку 14 години на живот, бидејќи до оваа старосна граница се деца, а не малолетни лица како што предвидува законот.

Во кривично-правна смисла поделбата на деца, како лица помлади од 14 години, на помлади малолетници, како лица со навршени 14 до 16 години и постари малолетници, како лица со навршени 16 до 18 години на возраст,

навистина постои и истата е правно релевантна, но само кога се поставува прашањето за кривичната одговорност на децата или на малолетниците и казнувањето на истите.

Во конкретниот случај апсурдно е и воопшто не се поставува прашањето за нивната кривична одговорност, напротив неспорно е дека двете деца на тригодишна возраст биле жртви на организираното крумчарење на мигранти, па во таа смисла небитно е дали имаат три или четиринаесет или шеснаесет години, се додека истите спаѓаат во со законот определената граница, да немаат навршено осумнаесет години.

Врховниот суд констатира дека со оглед на фактот што кривичното дело „Крумчарење на мигранти“ од членот 418-б став 4 во врска со став 2 од Кривичниот законик претставува квалифициран облик на основното дело „Крумчарење на мигранти“, објектот на заштита на ова кривично дело се животот и телото на мигрантите кои се деца односно помлади или постари малолетници доколку во моментот на нивното крумчарење биле на возраст која не надминува осумнаесет години, поради што и е пропишана построга казна за сторителите на ова кривично дело.

Со оглед на изложеното Врховниот суд на Република Македонија констатира дека со пресудата на Апелациониот суд во Б. Кж.бр.179/06 од 25.05.2006 година повреден е Кривичниот законик во полза на осудените К.М. од П., Р.А., С.И. од О. и Т.Д. од Б. и тоа член 356 точка 4 од Законот за кривичната постапка во врска со член 418-б став 4 во врска со став 2 од Кривичниот законик бидејќи од правилно утврдената фактичка состојба неспорно произлегува дека истите сториле кривично дело „Крумчарење на мигранти“ по член 418-б став 4 во врска со став 2 и член 22 од Кривичниот законик, а не по членот 418-б став 2 во врска со член 22 од Кривичниот законик, како што одлучил второстепениот суд.

Имајќи ја предвид одредбата од член 408 став 2 од ЗКП, која предвидува дека ако барањето за заштита на законитоста е подигнато на штета на осудениот, а судот ќе најде дека е основано, само ќе утврди дека постои повредата на законот, незасегајќи во правосилната одлука бидејќи пресудата не може да се измени на штета на осудениот, Врховниот суд на Република Македонија постапи како во изреката на оваа пресуда со утврдување на постоење на повреда на Кривичниот законик во полза на осудените.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Кзз.бр.9/2007 од 28.03.2007 година.

**Недозволено изработување, држење и тргување со оружје или
распрскувачки материји
Член 396 став 2 од Кривичниот законик**

14. Во дејствијата на осудениот кој неовластено набавил и држел 1000 парчиња петарди – експлозивни материји кои на граѓаните им се забранети, се содржани законските елементи на потешкиот облик на кривичното дело „Недозволено изработување, држење и тргување со оружје или распрскувачки материји“ од член 396 став 2 од Кривичниот законик.

Од образложението

Барањето е основано.

Согласно член 8 став 1 точка 3 од Законот за заштита од експлозивни материји („Службен весник на СРМ“ број 4/78,10/78,51/88,36/90,12/93) експлозивни материји во смисла на овој закон се и пиротехничките производи.

Согласно член 8 став 4 од Законот за заштита од експлозивни материји, прецизно е дефинирано што претставува пиротехничко средство, при што неспорно произлегува дека и петардите спаѓаат во редот на експлозивните материји кои на граѓаните им се забранети.

Имено, член 36 од Законот за заштита од експлозивни материји предвидува дека експлозивни материји заради употреба можат да набавуваат само организациите на здружен труд, државните органи и лица кои имаат одобрение за нивна набавка. Оваа одредба не се однесува на ловечката муниција, ловечкиот барут, капислите за ловечка муниција кои ги купуваат лицата кои поседуваат дозвола за поседување и носење на оружје-ловечка пушка како и тие кои набавуваат вообичаени каписли за детски играчки.

Од увидот во списите по предметот Врховниот суд констатира дека осудениот А.Ј. неовластено набавил и држел петарди во количина од 1000 парчиња, па со оглед на претходно цитираните законски одредби, а бидејќи набавката и држењето на петардите како експлозивни материји на граѓаните им е забрането, јасно е дека во конкретниот случај се исполнети законските обележја на кривичното дело „Недозволено изработување, држење и тргување со оружје или распрскувачки материји“ по член 396 став 2 од Кривичниот законик.

Имајќи го предвид наведеното Врховниот суд констатира дека и двата пониски суда погрешиле кога кривично-правниот настан го подвеле под друга правна квалификација односно осудениот А.Ј. од Р. го огласиле виновен за кривично дело „Недозволено изработување, држење и тргување со оружје или распрскувачки материји“ по член 396 став 1 од Кривичниот законик.

Имено, согласно член 396 став 1 од Кривичниот законик, кривичното дело го чини тој што неовластено изработува, држи, продава, набавува или врши размена со огнено оружје муниција или експлозивни материји. Меѓутоа, ставот 2 од членот 396 утврдува дека кога предмет на делото од ставот 1 е поголемо количество огнено оружје, муниција или експлозивни материји или огнено оружје, муниција или експлозивни материји кои на граѓаните им се забранети, сторителот ќе се казни со затвор најмалку 5 години.

Со оглед на фактот што во конкретниот кривично-правен настан дејствието на извршување на кривичното дело е реализирано кога осудениот А.Ј. неовластеното набавил и држел 1000 парчиња петарди- експлозивни материји кои на граѓаните им се забранети, со тоа во неговото дејствување во критичното време и на критичното место биле исполнети законските обележја на потешкиот облик на кривичното дело „Недозволено изработување, држење и тргување со оружје или распрскувачки материји“ од членот 396 став 2 од Кривичниот законик, а не на кривичното дело за кое е правосилно осуден по членот 396 став 1 од Кривичниот законик.

Со оглед на горе изложеното Врховниот суд на Република Македонија констатира дека со пресудата на Основниот суд во С. К.бр.189/06 од 21.02.2007 година и пресудата на Апелациониот суд во Ш. Кж.бр.461/07 од 05.07.2007 година, повреден е Кривичниот законик во смисла на член 356 точка 4 од Законот за кривичната постапка во врска со член 396 став 1 од Кривичниот законик, во полза на осудениот.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Кзз.бр.2/2008 од 16.01.2008 година.

Тешки дела против здравјето на луѓето

Член 217 став 1 во врска со член 207 став 1 од Кривичниот законик

15. Обвинетиот како лекар-хирург сторил кривично дело „Тешки дела против здравјето на луѓето“ од член 217 став 1 во врска со член 207 став 1 од Кривичниот законик кога применил очигледно неподобен начин на лекување, во спротивност со медицинската доктрина за лекување во вакви ситуации, така што по извршената интервенција – наместување на скршеницата и имобилизација со гипс не оставил прозорче со цел да се следи состојбата, а по појавата на јаки болки и покачена температура кај оштетениот не го извадил гипсот што довело до ампутација на десната рака.

Од образложението

Жалбата на обвинетиот Е.Е. е неоснована.

Жалбата на Вишиот јавен обвинител од Ш. е основана.

Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека второстепениот суд сторил повреда од член 357 од Законот за кривичната постапка, кога утврдил и прифатил поинаква фактичка состојба, која ја образложил со опис дека обвинетиот како лекар хирург во М. центар во С. не бил свесен за начинот на кој го лекува пациентот Р.З. и дека поради таквиот начин на лекување може да дојде до загрозување на неговото здравје, иако според карактеристиките на повредата и своите лични својства можел да биде свесен за таа можност, па приминил очигледно неподобен начин на лекување.

Со ваквиот став, второстепениот суд сторил и повреда од член 355 став 1 точка 9 од Законот за кривичната постапка. Го изменил обвинението (член 338 од ЗКП) кое било предмет на одлучување. Пресудата може да се однесува само на делото што е предмет на обвинението, односно на главен претрес изменетиот или проширениот обвинителен акт. На вака изменето обвинение второстепениот суд сторил повреда на Кривичниот законик од член 356 став 1 точка 4 од Законот за кривичната постапка, во поглед на кривичното дело кое било предмет на обвинението применил закон што не може да се примени.

Неприфатливо е за Врховниот суд на Република Македонија и погрешен е заклучокот на второстепениот суд кога во состојба на правилно утврдени решителни факти од првостепениот суд, спроведувањето на лекувањето врз оштетениот правно го квалификувал како небрежност. Како неспорно е утврдено од сите материјални и вербални докази изведени во текот на постапката, а особено од вештачењето на судско-медицинскиот одбор при М. факултет во С., неговото дополнување, мислењата на вештите лица проф.д-р К.Б., доц. д-р З.Ч., асс.д-р В.П., исказот на Д-р К.Д., исказот на Др К.З. дека обвинетиот применил очигледно неподобен начин на лекување поради што дошло до влошување на здравјето на пациентот, со последица ампутација на десната рака.

Како неспорно пониските судови утврдиле дека лекувањето не течело нормално. Имено, во краток рок по интервенцијата се појавиле силни болки, внатрешна температура, помодрување на прстите односно здравствената состојба на оштетениот значително се влошила. Поради ваквата состојба, пациентот барал интервенција од обвинетиот за надминување на лошата состојба.

Исто така, неспорно е утврдено дека по настапувањето на евидентно тешкото влошување на здравствената состојба, обвинетиот само извршил корекција на гипсот па дури наредниот ден, во вечерните часови, откако болките на оштетениот станале неподносливи, го извадил гипсот и го препратил оштетениот на лекарска интервенција во К. центар во С..

Според ваквите неспорни решителни факти потребни за правилна одлука, кои пониските судови правилно ги утврдиле Врховниот суд на Република Македонија констатира дека тие морале да прифатат и да донесат одлука дека обвинетиот Е.Е. во својство на лекар, специјалист-хирург отстапил од општо познатите и прифатените правила на лекување на отворена фрактура. Обвинетиот бил должен после извршената интервенција - наместување на скршеницата со имобилизација со гипс да остави прозорче од кое би можел да ја прати состојбата на раката, а по појавата на јаки болки и покачена температура кај оштетениот морал веднаш и неодложно да го извади гипсот. Обвинетиот имал лекарска обврска веднаш да ги утврди причините за болките кај оштетениот и да превземе мерки за нивно отстранување.

Врховниот суд на Република Македонија го прифаќа наодот на вештите лица дека обвинетиот применил очигледно неподобен начин на лекување. Тоа што применил обвинетиот е во спротивност со медицинската доктрина за лечење во вакви ситуации, а како последица предизвикало неопходна ампутација на раката на оштетениот.

Кривичното дело „Тешки дела против здравјето на луѓето“ по член 217 од КЗ произлегува и е директно зависно од постоењето т.е од извршувањето на основните кривични дела против здравјето на луѓето. Во зависност од околноста дали е постапувано со умисла или од небрежност и во зависност од видот на последицата, тоа е поделено на неколку видови.

Во оваа смисла, кривичното дело „Несовесно лекување болни“ по член 207 од Кривичниот законик е едно од кривичните дела против здравјето на луѓето за кое битен елемент претставува својството на сторителот. Ова кривично дело го чини само лекар при укажување на лекарска помош со примена на очигледно неподобно средство или начин на лекување.

Кривичното дело е извршено со умисла кога сторителот лекар при укажување на лекарска помош ќе примени очигледно неподобно средство или начин на лекување или нема да примени соодветни хигиенски мерки или воопшто несовесно постапува и со тоа ќе предизвика влошување на здравствената состојба на некое лице, при тоа бил свесен и го сакал таквото извршување или пак бил свесен за тоа дека таквиот начин на лекување може да предизвика забранета последица, но се согласил со нејзиното настапување.

Од сите утврдени решителни факти во конкретниот случај не произлегува заклучокот дека обвинетиот Е.Е. не бил свесен за погрешниот начин на лечење и за загрозувањето на здравјето на пациентот.

Оттука, Апелациониот суд во Ш. погрешил кога прифатил небрежност во постапувањето на обвинетиот, односно дека истиот не бил свесен дека со превземениот начин на лекување може да дојде до забранета последица иако според околностите и своите лични својства бил должен и можел да биде свесен за таа околност.

Напротив, од сите изведени докази произлегува дека обвинетиот Е.Е. како лекар специјалист грубо го повредил начинот на лекување, а бидејќи бил свесен дека поради неговото сторување или несторувње може да настапи штетна последица, но се согласил со нејзиното настапување, истиот извршил кривично дело „Тешки дела против здравјето на луѓето“ по член 217 став 1 во врска со член 207 став 1 од Кривичниот законик.

Врховниот суд на Република Македонија од тие причини како третостепен кривичен суд жалбата на Вишиот јавен обвинител од Ш., ја уважи, пресудата на Апелациониот суд во Ш. Кж.бр.824/2006 од 08.10.2007 година ја преиначи и одлучи жалбата на Основниот јавен обвинител од С. да се уважи, а пресудата на Основниот суд во С. К.бр.168/2000 од 13.09.2006 година да се преиначи така што обвинетиот Е.Е. го огласи виновен за кривично дело „Тешки дела против здравјето на луѓето“ по член 217 став 1 во врска со член 207 став 1 од Кривичниот законик и го осуди на казна затвор во траење од 1 година.

Врховниот суд на Република Македонија ја разгледа и оцени како неоснована жалбата на бранителот на обвинетиот од причини кои се погоре изнесени. Врховниот суд на Република Македонија исто така не го прифаќа и одговорот на жалбата од обвинетиот.

Сите укажувања во жалбата и одговорот на жалбата се насочени во правец на докажување на небрежност во дејствувањето на обвинетиот, сфатена во лаичко значење, без при тоа да се има во предвид својството на обвинетиот како лекар, што е основот на одговорноста за кривичното дело од член 207 од Кривичниот законик.

Врховниот суд на Република Македонија при одмерувањето на видот и висината на казната на обвинетиот одлучи согласно член 39 од Кривичниот законик, казната да ја определи во границите од 1 година до 10 години затвор пропишани за кривичното дело „Тешки дела против здравјето на луѓето“ по член 217 став 1 во врска со член 207 став 1 од Кривичниот законик.

Врховниот суд на Република Македонија имајќи ги во предвид кривичната одговорност на сторителот, тежината на делото и целите на казнувањето, како околности кои влијаат казната да биде помала или поголема (олеснувачки и отежнувачки околности), во конкретниот случај ги зеде особено: степенот на кривичната одговорност на сторителот, силината на загрозувањето на заштитеното добро, а тоа е здравјето на пациентот, кој претрпел тешки последици, поранешниот живот на обвинетиот, кој досега не бил осудуван, со сите негови лични околности, дека е семеен човек, татко на две деца.

Со сите овие отежнувачки и олеснувачки околности Врховниот суд на Република Македонија на обвинетиот му изрече казна затвор во траење од 1-една година со убеденост дека ваквата казна е реална, праведна и

соодветна на степенот на кривичната одговорност при што истата воспитно и превентивно ќе влијае на сторителот и потребите за негова ресоцијализација, како и нејзино влијание врз другите, со цел спречување на вршење на кривични дела.

Врховниот суд на Република Македонија согласно член 88 и 91 од Законот за кривичната постапка одлучи обвинетиот да плати 5.000.00 денари на име кривичен пашал, со оглед на времетраењето и сложеноста на кривичната постапка, а согласно член 101 од Законот за кривичната постапка, одлучи оштетениот Р.З. за оштетното побарување да го упати на редовен граѓански спор.

Согласно горе изложеното следувахе овој суд да одлучи како во изреката на пресудата во смисла на член 381 во врска со член 377 од Законот за кривичната постапка.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Вкж.бр.3/2008 од 26.03.2008 година.

Убиство на дете при пораѓање **Член 127 од Кривичниот законик**

16. Кога мајка ќе го лиши од живот своето дете непосредно по пораѓањето, при постоење на посебна состојба на психичко растројство, исполнети се законските обележја на кривичното дело „Убиство на дете при пораѓање“ од член 127 од Кривичниот законик, а не кривичното дело „Убиство“ од член 123 став 1 од Кривичниот законик.

Од образложението

Барањето е основано.

Врховниот суд на Република Македонија оценувајќи ги сите изведени материјални и вербални докази во текот на постапката, констатира дека во случајот сторена е повреда на Кривичниот законик на штета на осудената од член 356 став 1 точка 1 од ЗКП, од причина што неспорен е фактот дека осудената сама се породила во купатилото од куќата на нејзиниот вујко, неспорен е фактот дека детето е родено живо, веднаш по раѓањето осудената бебето го оставила во канал - дива депонија наспроти куќата. Во моментот на настанот осудената била под физиолошки болки од пораѓањето. Во свеста на осудената уште пред актот на породување и за време на тој процес постоела свест дека ќе роди вонбрачно дете, а со тоа ќе настапи промена на

општествената положба и појава на проблеми со кои ќе се судира, постоење на погрешна претстава за безизлезноста на ситуацијата, при што тие елементи ја воделе таа да го одбере тој начин на решавање на состојбата.

Оттука, врз основа на вака утврдените факти осудената е огласена виновна и осудена за кривично дело „Убиство“ од член 123 став 1 од Кривичниот законик, но видно од судско медицинското вештачење, од дополнително невропсихијатриското вештачење, од исказот на вештото лице д-р С.П., даден на записник за главен претрес, се доведува под сомнение утврдената фактичка состојба од страна на првостепениот суд и правилната примена на Кривичниот законик од страна на пониските судови, односно дали во случајот се исполнети законските обележја на кривичното дело „Убиство на дете при породување“ од член 127 од КЗ. Во конкретниот случај потребно е да се утврди дали во моментот на пораѓањето и непосредно по пораѓањето кај осудената постоело пореметување предизвикано од пораѓањето и дали пореметувањето е во причинска врска со пораѓањето.

Имајќи ја во предвид ваквата состојба на работите, во случајот се доведува под сомнение утврдената фактичка состојба и правилната примена на материјалното право, по однос на кривичното дело за кое осудената е огласена виновна и осудена, поради што следуваше Врховниот суд на Република Македонија да ги укине првостепената и второстепената пресуда и предметот да го врати на првостепениот суд на повторно судење и одлучување.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Квп.бр.320/2008 од 10.12.2009 година.

Повреда на угледот на судот Член 180 од Кривичниот законик

17. Со дејствијата на фрлање, кинење на поканите и упатување на погрдни зборови и пцовки спрема судечкиот судија, се остварени законските елементи на кривичното дело „Повреда на угледот на судот“ од член 180 од Кривичниот законик.

Од образложението

Барањето за заштита на законитоста е основано.

Основани се наводите изнесени во барањето за заштита на законитоста на Јавниот обвинител на Република Македонија, дека со правосилната пресуда е повреден е членот 342 став 1 точка 1 во врска со член 356 став 1 точка 1 од Законот за кривичната постапка во врска со член 180 од Кривичниот законик.

Имено, пресудата на Основниот суд во С., како и пресудата на Апелациониот суд во Б., со кои обвинетиот Х.И. од с. В. е ослободен од обвинението дека би сторил кривично дело - Повреда на угледот на судот по член 180 од Кривичниот законик согласно член 342 став 1 точка 1 од Законот за кривичната постапка бидејќи делото за кое се обвинува не е кривично дело според законот, немаат доволно причини за решителните факти, а и наведените причини врз основа на кои пресудата е заснована се противречни и нејасни.

Така, видно од образложението на правосилната пресуда, неспорно е утврдено дека обвинетиот Х.И. во критичниот период откако дошол во Основниот суд во С. по претходно добиена покана за претрес по прекршочен предмет, влегол во судницата каде што се одржувал главен претрес по друг прекршочен предмет и прекинувајќи ја работата на судот, од судечкиот судија барал веднаш да започне да постапува по предметот каде тој бил странка, на што судијата му кажал дека во моментот се одржува друго судење, поради што обвинетиот ги згужвал поканите, истите ги фрлил на бирото на судијата, упатил пцовка, погрдни зборови спрема судијата и потоа ја напуштил судницата.

Врховниот суд на Република Македонија врз основа на претходното, констатира дека и двата пониски суда погрешно поаѓаат од тоа дека во дејствијата што ги превзел обвинетиот не се содржани законските елементи на кривичното дело Повреда на угледот на судот по член 180 од КЗ бидејќи опишаните дејствија обвинетиот ги сторил во судница каде се одржувал претрес по друг прекршочен предмет, а не по предметот по кој тој имал покана.

Врховниот суд констатира дека се работи за кривично дело кое во Кривичниот законик е лоцирано во главата во која се опфатени кривичните дела против честа и угледот. Поаѓајќи од ова, а согласно законскиот опис на кривичното дело од членот 180 од Кривичниот законик, каде се вели дека сторител е тој кој што во постапка пред судот ќе го изложи на подбив судот, судијата или судијата поротник или тој што истото дело ќе го изврши со писмен поднесок до судот, според мислењето на овој суд тоа изрично не претпоставува дека за постоењето на кривичното дело е неопходно потребно обвинетиот биде учесник токму во постапката, во која ги сторил дејствијата со кои го изложил на подбив судот или судечкиот судија.

Напротив, законските елементи на кривичното дело од член 180 од Кривичниот законик исполнети се и кога сторителот превзема дејствија со кои се подбива со судот или судијата независно од околноста дали се работи за судска постапка во која тој има статус на учесник или пак како во конкретниот случај кога обвинетиот ги превзел инкриминирачките дејствија во текот постапка во која истиот не бил странка.

Врховниот суд на Република Македонија ваквиот заклучок го темели врз рациото на предметното кривично дело од членот 180 од КЗ, а тоа е да се заштити авторитетот и дигнитетот на судот како институција надлежна за правораздавање, па согласно со тоа да се заштитат и личниот и професионалниот авторитет и кредибилитет на судијата и судијата-поротник како најочигледни негови претставници од било каква и да е форма на подбив на кој можат да бидат изложени во текот на извршувањето на професионалните задачи и обврски.

Поради тоа образложението на правосилната пресуда со која се ослободува од обвинение обвинетиот бидејќи делото за кое тој се обвинува не е кривично дело според законот, според наоѓањето на овој суд воопшто не кореспондира со објектот на заштита на предметното кривичното дело по членот 180 од КЗ.

Имено, законската инкриминација во својата содржина го претпоставува секое дејствие на извршување со кое што ќе се стави на подбив судот, судијата или судијата поротник во текот на било која постапка пред судот, без оглед на својство кое во тој момент го има сторителот.

Впрочем, во конкретниот случај обвинетиот добил покана да дојде во определено време кај определен судија да учествува во прекршочна постапка и е неспорно дека обвинетиот откако од тие причини дошол во судот, истиот ги стекнал законските атрибути на лице кое со превземените дејствија на фрлање, кинење на поканите и упатување на погрдни зборови и пцовки према судечкиот судија, го извршува кривичното дело по член 180 од Кривичниот законик, бидејќи на таков начин го изложил на подбив судот и судечкиот судија.

При ваква состојба на работите, се наметнува заклучокот дека двата пониски суда при постапувале на еден некритички начин и погрешно утврдиле дека во дејствувањето на обвинетиот во критичното време и на критичното место не се исполнети законските елементи на кривичното дело - „Повреда на угледот на судот“. Напротив од сите изведени материјални и вербални докази во текот на кривичната постапка, произлегува дека во дејствувањето на обвинетиот Х.И. биле содржани сите законски елементи на предметното кривично дело.

Со оглед на изложеното Врховниот суд на Република Македонија констатира дека со пресудата на Основниот суд во С. К.бр.143//08 од 27.11.2008 година и пресудата на Апелациониот суд во Б. Кж.бр.31/09 од 03.02.2009 година, повреден е Законот за кривичната постапка во смисла на член 356 став 1 точка 1 во врска со член 342 став 1 точка 1, а во врска со член 180 од Кривичниот законик во полза на обвинетиот.

Имајќи ја предвид одредбата од членот 408 став 2 од Законот за кривичната постапка, која предвидува дека кога барањето за заштита на законитоста е подигнато на штета на осудениот, а судот ќе најде дека е основано, само ќе утврди дека постои повреда на законот, не засегајќи притоа во правосилната одлука, Врховниот суд на Република Македонија постапи како во изреката на оваа пресуда и утврди постоење на повреда на Законот за кривичната постапка, во полза на обвинетиот.

Врз основа на образложеното следуваše Врховниот суд на Република Македонија да одлучи во смисла на член 408 од Законот за кривичната постапка како во изреката на пресудата.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Кзз.бр.15/2009 од 15.04.2009 година.

Посебни услови за одземање предмети Член 100-а став 3 од Кривичниот законик

18. Второстепениот суд погрешно го применил член 100-а став 3 од Кривичниот законик, кога ја преиначил првостепената пресуда и одлучил да се одземе патничкото моторно возило употребено за извршување на кривичното дело „Криумчарење на мигранти“ од член 418-б став 2 од Кривичниот законик, бидејќи возилото било сопственост на трето лице, кое не знаело, не можело да знае, ниту пак било должно да знае дека возилото било употребено за извршување на кривичното дело.

Од образложението

Барањето за заштита на законитоста е основано.

Врховниот суд на Република Македонија, утврди дека нападнатата пресуда на Апелациониот суд во С. Кж.бр.2402/2008 од 28.01.2009 година, во делот со кој првостепената пресуда на Основниот суд С. С. е преиначена заради правилна примена на Кривичниот законик и согласно член 418-б став 5 од Законот за кривичната постапка е одземено патничко моторно возило марка “Шкода Октавија” заедно со еден клуч и сообраќајна дозвола, е спротивно на членот 100-а став 3 од Кривичниот законик.

Имено, одредбата од член 100-а став 3 од Кривичниот законик, определува дека предметите што се употребени или биле наменети за извршување на кривичното дело може да се одземат ако постои опасност повторно да бидат употребени за извршување на кривичното дело и дека нема да се одземат предметите што се во сопственост на трето лице, освен ако тоа знаело или можело и било должно да знае дека се употребени или биле наменети за извршување на кривичното дело.

Врховниот суд на Република Македонија постапувајќи по поднесеното барање за заштита на законитоста наоѓа дека правилна е одлуката на првостепениот суд донесена согласно член 100-а став 3 од Кривичниот законик, со која патничко моторно возило кое било употребено како превозно средство при сторувањето на кривичното дело од член 418-б од Кривичниот законик, да се врати на сопственикот ДПУ Н.Т. ДООЕЛ С..

Имено, првостепениот суд врз основа на изведените докази во текот на постапката утврдил дека возилото е сопственост на трето лице, на правното лице ДПУ Н.Т. ДООЕЛ С., дека осудениот З.С. кривичното дело го извршил без знаење на управителот на правното лице односно предметното возило било употребено за извршување на кривичното дело на начин што извршената услуга, превезувањето на мигрантите било сторено без било какво знаење на диспечерскиот центар на такси компанијата или кој бил друг од правното лице.

Во прилог на ваквата своја одлука првостепениот суд ги наведува доказите, особено исказот на сведокот Љ.П., кој бил управител на компанијата Н.Т., сообраќајната дозвола за возилото, фактурата, решението за евиденција на возилото во УЈП, задолжение на возилото и пријавата за возачот З.С., од кои произлегува дека предметното возило не е сопственост на осудениот З.С., дека истиот врз основа на договор за работа на определено време склучен со правното лице Н.Т. го управувал заради обавување на такси дејност и особено дека дејствието на превезување на мигрантите, поради што осудениот бил огласен виновен за кривично дело по член 418-б од КЗ е направено без знаење на правното лице односно на управителот на правното лице бидејќи сопственикот на возилото како трето лице ниту знаел ниту можел да знае дека неговото возило е употребено за извршување на кривично дело.

Од овие причини Врховниот суд го уважи барањето за заштита на законитоста на Јавниот обвинител на Република Македонија и пресудата на Апелациониот суд во С. Кж.бр.2402/2008 од 28.01.2009 година ја укина во делот кој се однесува на одземањето на патничко моторно возило, клучот и сообраќајната дозвола, како под I од изреката на оваа пресуда.

Врховниот суд на Република Македонија, заради правилна примена на членот 100-а став 3 од Кривичниот законик донесе одлука како под II од изреката на оваа пресуда и одземеното возило марка "Шкода Октавија", клучот и сообраќајната дозвола одлучи да му се вратат на сопственикот ДПУ Н.Т. ДООЕЛ С., а во останатиот дел ја потврди правосилната пресуда, како под III од изреката на оваа пресуда.

Одлука на Врховниот суд на Република Македонија Кзз.бр.20/2009 од 15.04.2009 година.

Одземање предмети при извршување на кривично дело „Незаконит риболов“

Член 229 став 4 и член 100-а од Кривичниот законик

19. Второстепениот суд сторил повреда на член 229 став 4 и член 100-а од Кривичниот законик, кога го преиначил првостепеното решение, на начин што ја укинал изречената мерка за безбедност - одземање предмети и одлучил чамецот со придружната опрема, што претставуваат средство за риболов и биле употребени за незаконит риболов, да се вратат на обвинетиот.

Од образложението

Барањето за заштита на законитоста е основано.

Основани се наводите во барањето за заштита на законитоста на Јавниот обвинител на Република Македонија, за сторена повреда на одредбите од Кривичниот законик од член 229 став 4 и член 100-а.

Врховниот суд на Република Македонија, констатира дека второстепениот суд на овој начин го повредил Кривичниот законик во корист на обвинетиот, конкретно одредбите на Кривичниот законик содржани во член 229 став 4 и член 100-а.

Согласно член 229 став 4 од Кривичниот законик, кога ќе се утврди дека е сторено кривично дело - „Незаконит риболов“, уловената риба и средствата за риболов ќе се одземат.

Согласно член 100-а од Кривичниот законик во кој се определени условите за одземање на предмети, се предвидува дека од сторителот на кривичното дело се одземаат и предметите што биле наменети или се употребени за извршување на кривичното дело без оглед дали се негова сопственост или сопственост на трето лице ако тоа го бараат интересите на општата безбедност, здравјето на луѓето или причините на моралот.

Врховниот суд на Република Македонија констатира дека во конкретниот случај второстепениот суд погрешно постапил кога ја укинал изречената мерка - одземање предмети и тоа: 1 метален чамец, црвено и темносива боја, еден мотор пента „Томос-4“ со бр..... без заштитен капак, 2 весла и 1 резервоар за гориво од 10 литри. Неприфатлива и неправилна е оцената на второстепениот суд дека како средство за риболов се јавуваат само одземените рибарски мрежи, а чамецот и другата опрема од чамецот не претставуваат средства за риболов во смисла на член 229 став 4 од Кривичниот законик, бидејќи истите претставуваат средства за превоз на патници и стока. Меѓутоа, ако се има предвид начинот на кој е сторено кривичното дело, односно фактот дека обвинетите критичниот ден користејќи

го чамецот влегле во водите на П. Езеро по што фрлиле две мрежи потоа пак повторно користејќи го чамецот отишле и ги извлекле мрежите од езерото, тогаш е очигледно и не е спорно дека при извршувањето на кривичното дело, обвинетите чамецот и неговата придружна опрема ги употребиле како средство за риболов. Впрочем, употребувајќи го токму чамецот тие биле во можност да го извршат кривичното дело, бидејќи во спротивно доколку немале чамец и придружна опрема не ќе имале можност да ги фрлат и извадат мрежите и со тоа да извршат незаконит риболов. Според ова, судот оценува дека средства за риболов не се само блинкерите, туку и средството за превоз - чамецот, бидејќи користејќи го истото во конкретниов случај дошло до реализирање на кривичното дело.

Со оглед на образложеното и во контекст на истото, констатацијата за тоа дали одредени предмети претставуваат средства за риболов во смисла на член 229 став 4 треба да се цени конкретно за секој поединечен случај и тоа во зависност од тоа на кој начин обвинетите ги презеле дејствијата на извршување на кривичното дело. Во конкретниов случај не е спорно дека чамецот во сопственост на обвинетиот Љ.Ѓ. заедно со придружната опрема бил употребен за незаконит риболов и претставува средство за риболов во смисла на член 229 став 4 од Кривичниот законик, поради што имало услови истиот да се одземе од обвинетиот согласно член 100-а од Кривичниот законик.

Имајќи ја во предвид одредбата од член 408 став 2 од Законот за кривичната постапка, бидејќи барањето за заштита на законитоста е подигнато на штета на обвинетите, а пресудата не може да се измени на нивна штета, судот постапи како во изреката на оваа пресуда, ограничувајќи се само на тоа да ја утврди повредата на законот, а се со цел во практиката судовите правилно да се насочуваат во поглед на примената на законот.

Одлука на Врховниот суд на Република Македонија Кзз.бр.22/2009 од 22.04.2009 година.

Примена на поблаг закон и апсолутна застареност на кривично гонење Член 3 и член 107 од Кривичниот законик

20. Одредбите на Кривичниот законик кои важат во моментот на донесување на пресудата можат да се применат спрема сторителот на кривичното дело само кога изменетиот закон е поблаг од законот кој важел во времето на сторување на кривичното дело.

Рокот за апсолутна застареност на кривичното гонење започнува да тече од моментот на преземање на последното од низата дејствија кои се составен дел на кривичното дело кое е предмет на обвинението.

Од образложението

Барањето за заштита на законитоста е неосновано.

Неоснован е и наводот за сторена повреда на одредбите на кривичната постапка од член 355 став 1 точка 9 од Законот за кривичната постапка - обвинението е пречекорено, со тоа што второстепениот суд во причините за пресудата ги опфатил делата сторени 1997 година иако не биле предмет на обвинението кое според подносителот се однесува само на период од 1996 година.

Од увидот во списите на предметот, Врховниот суд на Република Македонија констатира дека изреката на пресудата е во согласност со член 338 став 1 од Законот за кривичната постапка, истата се однесува на кривичното дело што е предмет на поднесениот, односно на главен претрес од 27.02.2006 година проширен обвинителен акт, а со кој се опфатени дејствијата по увозни царински декларации од 1996 година и 1997 година. Оттука, како предмет на обвинението се дејствија по увозни царински декларации од 1997 година, не постои пречекорување на обвинението, кога второстепениот суд во образложението на својата пресуда подетално ги опишува - по број и дата утврдените факти по тие дејствија, и со тоа не е повреден објективниот идентитет на обвинението.

Подносителот на барањето за заштита на законитоста исто така смета дека не јасно кој кривичен законик бил применет со оглед дека во времето на извршување на кривичното дело важел законот од 1996 година, а во време на донесување на побиваните пресуди се применувал Кривичниот законик од 2004 година. Во понатамошниот текст од барањето пак, врз основа на констатација за настапена апсолутна застареност на кривичното гонење на 30.12.2006 година изведува заклучок дека спрема осудениот не бил применет законот што е поблаг за него и била сторена повреда на член 356 став 1 точка 3 во врска со член 3 и член 108 став 6 од Кривичниот законик.

Оценувајќи ги ваквите наводи Врховниот суд на Република Македонија констатира дека истите се неосновани.

По однос на примената на Кривичниот законик, Врховниот суд на Република Македонија истакнува дека со оглед на времето на извршување на кривичното дело - во текот на 1996 година и основното правило дека врз сторителот се применува Кривичниот законик кој важел во времето на извршување на кривичното дело (член 3 став 1 од Кривичниот законик) во конкретниот случај не постои нејаснотија во поглед на примената ниту повреда на Кривичниот законик на штета на осудениот.

Пониските судови врз осудениот Б.А. за кривичното дело „Даночно затајување“ од член 279 став 2 од Кривичниот законик, видно од побиваните пресуди правилно го примениле Кривичниот закон („Службен весник на РМ“ 82

бр. 37/96) кој важел во времето на извршувањето на кривичното дело и му одмериле казна во границите на пропишаната со овој закон за тоа дело. Впрочем и составот на советот на првостепениот суд -еден судија поединец и двајца судии поротници и тројца судии во втор степен е определен во границите на овој закон.

Притоа, не е од влијание фактот што во време на донесување на побиваните пресуди 2006 /2007 година важел Кривичниот законик („Службен весник на РМ“ бр. 80/99.... бр. 19/04). Ова од причина со овој закон за истото кривично дело е пропишана построга казна- (затвор во траење од најмалку четири години и парична казна) и истиот неможел да се примени врз осудениот, бидејќи ретроактивна примена на законот е задолжителна само во случај кога изменетиот закон е поблаг за сторителот (член 3 став 2 од Кривичниот законик).

Исто така погрешна е констатацијата на подносителот на барањето дека на 30.12.2006 година настапила апсолутна застареност на кривичното гонење. Во конкретниот случај дејствијата на извршување на предметното кривично дело - „Даночно затајување“, започнуваат во текот на 1996 година, но се состојат од давање лажни податоци за извршени уплати на царина по увозни царински декларации од 1996 година и 1997 година. Оттука, со оглед дека се работи за збир на дејствија, рокот на застареност настапува по истекот на последната уплата на царина по увозна царинска декларација од 1997 година, а видно од списите на предметот последната УЦД бр.4040 е со датум од 23.10.1997 година. Тоа значи дека во време на донесување на второстепената пресуда - 25.04.2007 година не настапила апсолутна застареност на кривичното гонење. Впрочем во оваа насока второстепениот суд дава аргументирани причини кои во целост ги прифаќа и овој суд.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Кзз.бр.8/2008 од 26.03.2008 година.

Правила за ублажување на казната Член 40 и член 41 од Кривичниот законик

21. При изрекување на условна осуда со примена на одредбите за ублажување на казната, судот е должен во писмено изработената пресуда да се повика на одредбите од Кривичниот законик кои се однесуваат на ублажувањето на казната и границите на ублажувањето (член 40 и член 41 од Кривичниот законик), како и да ги наведе особено олеснувачките околности кои ги ценел при одредувањето на видот и одмерувањето на висината на кривичната санкција.

Од образложението

Барањето за заштита на законитоста е основано.

Основани се наводите во барањето за заштита на законитоста за повреда на одредбите од член 355 став 2 во врска со член 348 став 6 од Законот за кривичната постапка и член 40, 41 и 48 -а од Кривичниот законик. Имено, при донесувањето на првостепената пресуда во делот што се однесува на кривичната санкција - алтернативната мерка, условната осуда судот не ги применил соодветно одредбите од Кривичниот законик, конкретно одредбите за ублажување на казната.

Според одредбите содржани во член 49 став 1 од Кривичниот законик во кој е пропишан начинот на изрекување на условната осуда, произлегува дека со условна осуда на сторителот на кривичното дело судот му утврдува казна и истовремено определува дека таа нема да се изврши доколку осудениот за време што ќе го определи судот, а кој не може да биде пократко од една ниту подолго од пет години - време на проверување не стори ново кривично дело. Во ставот два од истиот член е предвидено дека судот може во условната осуда да определи дека казната ќе се изврши иако осудениот во определен рок не ја врати имотната корист прибавена со извршување на кривичното дело, не ја надомести штетата што ја предизвикал со кривичното дело или не ги исполнил другите обврски предвидени во кривично правните одредби. Рокот за исполнување на овие обврски го утврдува судот во рамките на определеното време на проверување.

Од овие законски одредби произлегува дека судот не може директно да изрече условна осуда без претходно да ја утврди висината на казната и видот на истата. Исто така, првостепениот суд при донесување на пресудата и при изрекување на кривичната санкција се повикува само на член 454 став 4 од пречистениот текст, односно член 428 став 4 од Кривичниот законик кој се однесува за условите за одржување на главен претрес во скратена постапка, без да се применат и другите одредби од Законот за кривичната постапка и Кривичниот законик кои се однесуваат на начинот и условите за изрекување на кривичната санкција - алтернативна мерка, условна осуда.

За кривичното дело - „Издавање чек без покритие и злоупотреба на кредитна картичка“ по член 274 став 2 во врска со став 1 од Кривичниот законик е пропишана парична казна или затвор до три години.

Според ова, по оценка на овој суд при изрекување на условната осуда судот бил должен да ги цени посебно олеснувачките околности и да ги наведе истите, а кои укажуваат на тоа дека и со ублажена казна може да се постигне целта на казнувањето, повикувајќи се притоа на член 40, 41 став 6 од ЗКП, кои се однесуваат на институтот ублажување на казната како и за границите за ублажување на казната.

Во конкретниот случај, ниту во објавената - прочитаната изрека на пресудата ниту пак во писмено изработената пресуда судот не се повикал на погоре цитираните одредби, ниту пак постапил во смисла на член 348 став 6 од Законот за кривичната постапка, односно не ги навел околностите кои ги зел во предвид при одредувањето на видот и одмерувањето на висината на кривичната санкција, туку, паушално се повикал на одредбата од член 39 од Кривичниот законик, ценејќи ја како олеснителна околност дека осуденот не е казнуван и затоа оценувајќи дека и со условната осуда ќе се влијае воспитно кај истиот да не стори нови кривични дела и воедно ќе се постигне целта на казнувањето.

Второстепениот суд имал можност и ингеренции да ги отстрани таквите суштествени пвореди во жалбената постапка. Меѓутоа, напротив, во образложението на пресудата образложувајќи го видот на кривичната санкција - алтернативна мерка - условна осуда, второстепениот суд се повикал на одредбата од член 49 и 48 од Кривичниот законик, но без соодветна примена на матерјалниот закон и процесното казнено право во поглед на соодветната примена на одредбите кои се однесуваат за условите за изрекување на ваквата санкција.

Со оглед на ваквата состојба, а поради сторената повреда на одредбите од член 355 став 2 во врска со член 348 став 6 од Законот за кривичната постапка и член 40, 41 и 48 -а од Кривичниот законик, следуваše Врховниот суд на Република Македонија барањето за заштита на законитоста подигнато од Јавниот обвинител на Република Македонија да го уважи, првостепената пресуда К.бр.1346/08 од 01.07.2008 година на Основниот суд С. I С. и пресудата на Апелациониот суд во С. Кж.бр.2078/08 од 03.12.2008 година, да ги укине и предметот да го врати на првостепениот суд на повторно судење.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Кзз.бр.27/2009 од 13.05.2009 година.

Застареност на кривичното гонење кај омисивни кривични дела Член 107 и член 108 од Кривичниот законик

22. Кај кривичните дела кај кои дејствието на извршување се состои во пропуштање на должно сторување, рокот на застареноста на кривичното гонење започнува да тече од моментот на престанокот на должноста за сторување.

Од образложението

Барањето за заштита на законитоста е основано.

Врховниот суд на Република Македонија, констатира дека ставот на Апелациониот суд дека времето на застарување се смета од настапување на конкретната последица, која всушност настанала после 1-една година од времето кога престанала неговата обврска за сторување е во спротивност со член 30 од Кривичниот законик, имајќи го во предвид дека кај кривичните дела на пропуштање со престанокот на обврската за сторување започнува да тече за стореноста на кривичното гонење.

Имајќи предвид дека за кривичното дело „Загадување на животната средина и природата“ по член 218 став 3 во врска со став 2 и член 22 од Кривичниот законик е пропишана највисока казна затвор до 3-три години, а според член 107 став 1 точка 5 и член 108 став 6 од Кривичниот законик, кривичното гонење настапува во секој случај кога ќе поминат повеќе од 6-шест години од денот на сторување на кривичното дело, во конкретниот случај настапила апсолутна застареност на кривичното гонење, бидејќи од 8.08.2002 година па се до 25.09.2008 година кога е донесена второстепената пресуда, изминале повеќе од 6-шест години.

Од овие причини следуваше Врховниот суд на Република Македонија поднесеното барање за заштита на законитоста да го уважи, пресудите на пониските судови да ги преиначи така што спрема осудениот Д.И. од М.К. го одбие обвинението за сторено кривично дело „Загадување на животната средина и природата“ по член 218 став 3 во врска со став 2 и член 22 од Кривичниот законик согласно член 341 точка 6 од Законот за кривичната постапка поради настапена апсолутна застареност на кривичното гонење.

Одлука на Врховниот суд на Република Македонија Кзз.бр.18/2009 од 15.04.2009 година.

Неплаќање издршка

Член 202 став 1 од Кривичниот законик

23. Обвинетиот сторил кривично дело „Неплаќање издршка“ од член 202 став 1 од Кривичниот законик, без оглед на фактот што се наоѓал во странство и неговите родители се грижеле за малолетното дете.

Од образложението

Барањето за заштита на законитоста е основано.

Видно од списите по предметот но и од самото образложение на правосилната пресуда произлегува дека обвинетиот Т.С. намерно одбегнувал да плаќа издршка за својата малолетната ќерка, која законска обврска му произлегува од правосилната пресуда на Основниот суд во С. П.бр.675/03 86

од 17.10.2003 година. Имено, ваквата констатација се наметнува поради фактот што поштенските уплатници бр.1047987, 1047896, 1047991 и 104899, се извршени на 20.07.2008 година, односно осум месеци по подигнување на обвинителниот предлог и тоа непосредно пред последниот главен претрес.

Врховниот суд на Република Македонија исто така констатира дека утврдените решителни факти, а имено дека кај обвинетиот не постои свест за неплаќање на издршката особено што истиот подолг период е во странство, дека истиот од оправдани причини само задоцнил со плаќањето на издршката, со истакнување на тоа дека и мајката на детето е со непозната адреса и дека целата грижа околку детето ја водат родителите на обвинетиот, не само што не кореспондираат со изведените докази туку се работи за констатации кои се во директна спротивност со законските елементи на кривичното дело Неплаќање издршка по член 202 став 1 од КЗ.

Имено, при фактот дека обвинетиот согласно правосилната судска пресуда на Основниот суд во С. П.бр.675/03 од 17.10.2003 година, било обврзан да плаќа соодветна издршка за своето малолетно дете, наведените околности дека истиот не е во државата, дека неговите родители се тие кои се грижат за малолетното дете, дека мајката на детето не води грижа за истото, воопшто не се од правно-релевантно значење за кривичното дело по член 202 став 1 од КЗ, бидејќи за постоење на ова кривично дело се бара да се утврди дали оној кому што со судска одлука му е определено давање издршка, истата таа своја обврска ја одбегнува, или истата ја спроведува согласно пропишаната одлука.

Имајќи го предвид наведеното Врховниот суд на Република Македонија констатира дека погрешен е заклучокот изнесен во пресудите на Основниот суд во С. и на Апелациониот суд во Ш. дека не е докажано дека обвинетиот Т.С. не е сторител на кривичното дело „Неплаќање издршка“ по член 202 став 1 од Кривичниот законик, бидејќи не е докажано дека го одбегнувал плаќањето на издршката за своето малолетно дете. Напротив, од изведените докази се наметнува заклучокот дека двата пониски суда на еден некритички начин и без соодветни аргументи го прифаќаат исказот на сведокот - мајката на обвинетиот, С.М., врз кој ја темелат своја одлука иако е неспорно дека определената обврска за плаќање на издршка за малолетната ќерка, обвинетиот не ја извршувал, а и она што било уплатено е по подигнувањето на обвинителниот предлог и тоа од страна на родителите на обвинетиот.

Со оглед на изложеното, Врховниот суд на Република Македонија констатира дека со пресудата на Основниот суд во С. К.бр.116/08 од 17.11.2008 година и пресудата на Апелациониот суд во Ш. Кж.бр.820/08 од 20.01.2009 година, повреден е Кривичниот законик во смисла на член 356 точка 1 од Законот за кривичната постапка, во врска со член 202 став 1 од Кривичниот

законик, како и тоа дека е сторена суштествена повреда на одредбите од кривичната постапка во смисла на член 355 став 1 точка 11 од ЗКП, а во полза на обвинетиот Т.С..

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Кзз.бр.30/2009 од 01.07.2009 година.

Учество на повеќе лица во извршување на кривично дело Член 215 став 2 од Кривичниот законик

24. Ако кривичното дело е извршено од повеќе лица што претставува потешок облик на основното кривично дело не се применуваат одредбите за соизвршителство од член 22 од Кривичниот законик.

Од образложението

Барањата делумно се основани.

По однос на наводите во барањето на осудениот И.У. од село Ж. – Т., поднесено преку бранителот Г.А., адвокат од К., дека со правосилната пресуда сторена е повреда на Кривичниот законик од член 356 став 1 точка 1 од Законот за кривичната постапка, на околност дека во правосилната пресуда не е опишано соизвршителството, нема докази дека осудениот учествувал во настанот и дека го сторил кривичното дело за кое е огласен виновен и осуден, по оценка на Врховниот суд на Република Македонија, ваквите наводи се неосновани.

Ова, од причина што кривичното дело е извршено од повеќе лица, така што во случајот соизвршителството е конститутивен елемент на ставот 2 од член 215 од КЗ. Одредбата од член 215 став 2 од КЗ е потешок облик и е квалификаторен елемент на основниот облик на кривичното дело од став 1, така што во случајот не може одредбата од член 215 став 2 во врска со став 1 од КЗ, да се поврзе со член 22 од КЗ, како што утврдиле пониските судови.

Во случајот, кривичното дело е сторено од повеќе лица. За постоење на делото не е потребно да постои некоја формална и цврста организација, ниту тоа здружување да има карактер на постојаност. Доволно е две или повеќе лица да се договорат за да извршат дејствие, кое претставува конститутивен елемент на кривичното дело „Неовластено пуштање во промет на наркотични дроги, психотропни супстанции и прекурсори“ и во реализацијата на договорот да имаат извршено барем едно дејствие на извршување на битието на кривичното дело.

Во случајот, правилно пониските судови утврдиле дека во дејствијата на осудените се содржани елементите од законското битие на кривичното дело „Неовластено производство и пуштање во промет на наркотични дроги, психотропни супстанции и прекурсори“ по член 215 став 2 во врска со став 1 од Кривичниот законик. Но, во случајот и првостепениот и второстепениот суд не требало овој член да го поврзат во врска со член 22 од Кривичниот законик - соизвршителство, со оглед дека кривичното дело го извршиле повеќе лица, а тоа е конститутивен елемент на член 215 став 2 од Кривичниот законик. Ставот 2 од членот 215 од Кривичниот законик е потезок облик и е квалификаторен елемент на кривичното дело, со оглед дека делото е извршено од страна на повеќе лица, така што во случајот не е потребно одредбата од член 215 став 2 во врска со став 1 од КЗ, да се поврзува со член 22 од КЗ, како што тоа е сторено од страна на пониските судови.

Со оглед на наведеното, а како во конкретниот случај првостепениот и второстепениот суд го повредиле Кривичниот законик, по однос на примената на правната квалификација на кривичното дело, следуваše овој Суд барањата за воредно преиспитување на правосилната пресуда на осудените делумно да ги уважи и пресудите на првостепениот и второстепениот суд да ги преиначи за правилна примена на Кривичниот законик, така што во дејствијата на осудените опишани во изреката на правосилната пресуда се содржани елементите на кривичното дело „Неовластено производство и пуштање во промет на наркотични дроги, психотропни супстанции и прекурсори“ по член 215 став 2 во врска со став 1 од Кривичниот законик.

Одлука на Врховниот суд на Република Македонија Квп.бр.372/2009 од 2.02.2010 година.

Незаконито влијание врз сведоци Член 368-а став 1 од Кривичниот законик

25. Кривичното дело „Незаконито влијание врз сведоци“ од член 368-а став 1 од Кривичниот законик е довршено и кога осудениот својата намера не ја остварил – семејството на оштетената и оштетената да се повлечат од случајот.

Од образложението

Барањето е неосновано.

Видно од списите на овој предмет основано пониските судови утврдиле дека вечерта на 1.09.2008 година околу 20,00 часот, во куќата во која живеела оштетената М. со нејзините родители дошол осудениот С. заедно со неговата ќерка Кети на возраст од 13 години. Кога ќерката на осудениот С.Б. – К. си

заминала осудениот влијаел и тоа преку мајката на оштетената М. – Ж.Т., М. да не се појавува како сведок во судската постапка против лицето В.М., дека истиот бил многу богат. Исто така и таткото на осудениот Д. бил многу богат, влијателен човек дека влијаел кај полицијата и во судот. Ја прашувал сведокот Ж. дали некој од семејството на В.М. доаѓал кај нив дома и дека ако се уште не доаѓал, кога ќе дојде да ги земе парите кои ќе и бидат понудени и дека најдобро е за нив да направат спогодба со таткото на В.М., да не одат по судовите и дека најдобро е да се повлечат од случајот. Парите кои ќе и бидат понудени да ги поделат по половина со него, како и дека неговата ќерка Д. ќе се повлече од случајот, а ако тоа не го направеле, ќе ги чинело многу, можело да дојде да си ја продадат куќата, со оглед дека тие се сиромашни.

Во случајот, кривичното дело „Незаконито влијание врз сведоци“ од член 368-а став 1 од Кривичниот законик е довршено независно од тоа дали намерата на осудениот, семејството на оштетената и оштетената М. да се повлечат од овој случај, е остварена, така што обележјата на битните елементи на законското битие на ова кривично дело се исполнети и кривичното дело е сторено и во случајот кога осудениот својата намера не ја остварил.

Својството на оштетената М.Т., како сведок во постапката по овој предмет не се определува на денот кога истата дала исказ пред судот, туку истата тоа својство го има и произлегува од моментот кога била на местото на настанот и се случил настанот.

Врховниот суд на Република Македонија оцени дека во случајот не може да се прифати тврдењето на одбраната поднесено во барањето на осудениот дека во случајот е повреден Кривичниот законик на штета на осудениот, на околност дека истиот не го сторил кривичното дело за кое е огласен виновен и осуден.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Квп.бр.27/2010 од 10.03.2010 година.

Поголемо количество оружје Член 396 став 2 од Кривичниот законик

26. Сторено е кривично дело „Недозволено изработување, држење и тргување со оружје или распрскувачки материи“ од член 396 став 1 од Кривичниот законик бидејќи оружјето пронајдено кај осудениот: еден пиштол, 50 куршуми и шаржер за полуавтоматски пиштол, ниту поединечно, ниту заедно не претставува поголемо количество оружје од член 396 став 2 од Кривичниот законик.

Од образложението

Врховниот суд на Република Македонија, укажува дека во конкретниот случај не станува збор за поголемо количество на огнено оружје и муниција со тоа што кај осудениот биле пронајдени 50 куршуми калибар 22 ЛР, еден пиштол марка Застава калибар 6,35 мм, и шаржер за полуавтоматски пиштол Токарев калибар 7,62 x 25 мм, кој осудениот неовластено ги држел кај себе.

Согласно член 4 од Законот за оружје („Службен весник на РМ“ број 142 од 27.10.2010 година), оружјето се категоризира во следните категории: категорија А - оружје чие набавување е забрането, категорија Б - оружје што може да се набавува врз основа на одобрение, категорија Ц - оружје што може да се набавува врз основа на одобрение издадено под олеснителни услови и категорија Д - оружје што е потребно да се пријави и за кое се издава потврда.

Согласно член 3 од истиот закон, под огнено оружје се подразбираат сите видови пушки, пиштоли и револвери, како и други направи кои под притисок на барутни гасови низ цевката исфрлаат балистички проектил во облик на единечно зрно или сноп од сачми.

Согласно член 7 од истиот закон, оружје од категоријата Б и Ц од овој закон може да се набавува врз основа на одобрение на Министерството.

Согласно член 8 од истиот закон, одобрение за набавување на оружје може да се издаде на физички лица заради заштита на нивната личност, имот, за лов и спортско стрелаштво.

Согласно член 7 став 6 од истиот закон, физичко лице може да набавува и поседува муниција за оружје со жлебни цевки најмногу до 200 куршуми во текот на календарската година, освен ако докаже дека постојат оправдани причини за набавување и поседување на поголемо количество на муниција од пропишаната во текот на календарската година, односно ако докаже дека учествува во лов, стрелаштво или слично.

Имајќи ги предвид цитираните законски одредби, како и оружјето кое што било пронајдено кај осудениот и тоа 50 куршуми, еден пиштол и шаржер за полуавтоматски пиштол, како и вештачењето на оружје, муниција на траги од биолошко потекло на МВР од кое се утврдува дека на пиштолот кој бил пронајден кај осудениот му била отстранета неговата оригинална цевка и во внатрешноста на истата била вметната најдебла цевка со што било овозможено истрелување на проектили од пиштолска муниција со калибар 6,35 мм, односно дека предметниот пиштол бил прилагоден во огнено оружје, па имајќи го во предвид наведеното во овој случај станува збор за огнено оружје кое граѓаните можат да го набават врз основа на одобрение. Имајќи во предвид дека во конкретниот случај осудениот неовластено го држел предметното оружје, а кое согласно Законот за оружје може да се набави

и да се поседува од страна на физичко лице, врз претходно одобрение на Министерството, во овој случај не станува збор за поголемо количество на оружје и муниција.

Имено, ако се има предвид дека во став 1 од кривичното дело „Недозволено изработување, држење и тргување со оружје или распрскувачки материји“ од член 396 од Кривичниот законик, огненото оружје, муницијата или експлозивните материји се алтернативно дадени, тогаш е независно дали станува збор за пронајдено оружје и пронајдена муниција, и таквите дејствија не можат да се третираат како потезок облик, доколку поединечно наведените предмети не претставуваат поголемо количество. Оттука, имајќи во предвид дека кај осудениот Р.К. бил пронајден само еден пиштол и 50 куршуми кој граѓаните можат да ги набават со одобрение, односно како такви не претставуваат оружје кое на граѓаните им се забранети, во овој случај неспорно се остварени елементите на основното кривично дело „Недозволено изработување, држење и тргување со оружје или распрскувачки материји“ од член 396 став 1 од Кривичниот законик. Ова од причина што предметното оружје во конкретниот случај, ниту поединечно, ниту заедно не претставува поголемо количество оружје. Впрочем шаржерот, согласно Законот за оружје сам за себе не претставува оружје, туку дел од оружје.

Имајќи го предвид сето наведено но и фактот дека судот не е врзан за правната квалификација од поднесеното обвинение и првостепениот и второстепениот суд при своето постапување и одлучување биле должни врз основа на правилно утврдена фактичка состојба правилно да го применат Кривичниот законик и на соодветен начин да ја определат правната квалификација на кривичното дело извршено од осудениот Р.К., а по однос на пронајденото оружје и муниција.

Врховниот суд на Република Македонија, барањето за вонредно преиспитување на правосилната пресуда поднесено од бранителот И.П., како и барањето поднесено од бранителот И.С. во делот кој се однесува на кривичното дело „Неовластено производство и пуштање во промет на наркотични дроги, психотропни супстанции и прекурсори“ од член 215 став 3 во врска со став 1 од Кривичниот законик ги одби како неосновани, а барањата за вонредно преиспитување на правосилната пресуда поднесени од двајцата бранители за осудениот Р.К. по однос на кривичното дело „Недозволено изработување, држење и тргување со оружје или распрскувачки материји“ од член 396 став 2 во врска со став 1 од Кривичниот законик го уважи во делот кој се однесува на погрешната примена на Кривичниот законик и ги преиначи двете пресуди така што дејствијата опишани во изреката на правосилната пресуда во тој дел ги квалификува како кривично дело „Недозволено изработување држење или тргување со оружје или распрскувачки материји“ од член 396 став 1 од Кривичниот законик.

Врховниот суд на Република Македонија, констатира и истакнува дека во поглед на кривичната санкција која е изречена за кривичното дело „Недозволено изработување држење или тргување со оружје или распрскувачки материји“ од член 396 став 2 во врска со став 1 од Кривичниот законик, за кое дело му е утврдена казна затвор во траење од 5-пет години, претставува казна која е во границите пропишана со закон и за кривичното дело „Недозволено изработување држење или тргување со оружје или распрскувачки материји“ од член 396 став 1 од Кривичниот законик, за кое дело е предвидена казна затвор во траење од 3 до 10 години.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Квп.КОК2.Квп. бр.21/2012 од 30.10.2013 година.

Тешка кражба на добра под привремена заштита Член 236 став 3 од Кривичниот законик

27. Ако при извршувањето на кривичното дело обвинетиот совладал пречки со употреба на погодни средства: метален детектор со сонда, за да ги детектира предметите на археолошките локалитети, како и лопата, мала секира, чекан, со кои ги откопувал, остварено е законското битие на квалифицираниот облик на кривичното дело „Тешка кражба“ од член 236 став 3 од Кривичниот законик.

Од образложението

Барањето е неосновано.

Врз основа на изведените докази, пониските судови неспорно утврдиле дека осудениот М.К., во периодот од 2007 година до јуни 2010 година, искористувајќи ист траен однос, исти прилики или други слични околности, илегално ископувал археолошки предмети - добра под привремена заштита, односно културно наследство на Р.М., совладувајќи препреки, кои предмети ги одзел со намера противправно да ги присвои на начин што најпрво употребувал метал детектор, сонда со уред за барање метал марка Fisher, со кој ги детектирал предметите на археолошките локалитети во околината на Ш., а потоа користел лопата, мотика, мала секира, чекани и друго со кои ги откопувал и противправно присвоил архелешките предмети и тоа 3 бронзани половинки од монети од римскиот период, 19 римски бронзени монети од III до IV век, бронзена тока од појас од VI век, бронзена фибула од IV век п.н.е., бронзена биконична монистра од VII до VI век п.н.е, бронзен фрагмент од римски медицински инструмент, бронзен предмет со непозната намена,

полукалотесто парче олово од II век и глава од бронзен римски прстен со врежана орнаметика од IV век, добра под привремена заштита односно културно наследство и сопственост на Р.М., со непроценлива вредност, кои предмети на 24.06.2010 година од овластени службени лица биле пронајдени во неговиот дом во Ш. на улица и одземени.

Неосновани се наводите од поднесеното барање за вонредно преиспитување на правосилната пресуда со кои се тврди дека во изреката на правосилната пресуда, односно во дадениот опис на кривичното дело кое му се става на товар на осудениот не се наведени конститутивни елементи на кривичното дело – „Тешка кражба“ по член 236 став 3 во врска со став 1 точка 1 од Кривичниот законик, по однос на времето, местото и начинот на извршување на предметното кривично дело.

Во конкретниот случај, по извршената анализа на сите докази, неспорно е утврдено дека осудениот за да го изврши предметното кривично дело употребувал погодни средства, метален детектор со сонда, за полесно да ги детектира предметите на археолошките локалитети во околината на Ш., а потоа користел лопата, мала секира, чекани и друго, со кои ги откопувал археолошките предмети, што претставува дејствие на совладување на затвореноста на просторот, кое се врши неовластено, односно осудениот совладувал препреки за да може да дојде до предметите. Оттука, правилно пониските судови утврдиле дека осудениот во критичниот период и на критичното место, искористувајќи исти прилики, илегално ископувал археолошки предмети, со совладување препреки, а кои ги одзел со намера противправно да ги присвои, на начин опишан како во диспозитивот на правосилната пресуда.

По наоѓање на овој суд, неспорно е времето, местото и начинот на кој осудениот ги превзел дејствијата на инкриминација, кои претставуваат законски елементи на кривичното дело - „Тешка кражба“ од член 236 став 1 точка 1 од Кривичниот законик, па имајќи го предвид карактерот и вредноста на археолошките предмети, кои преставуваат добра под привремена заштита, од непроценлива вредност, во дејствија превземени од страна на осудениот се содржани законските елементи на квалифицираниот облик на кривичното дело – „Тешка кражба“ од член 236 став 3 од Кривичниот законик.

Врховниот суд на Република Македонија ги оцени како неосновани наводите од барањето на осудениот, дека во неговите дејствија не се содржани битните обележја на кривичното дело - „Тешка кражба“ од член 236 став 3 во врска со став 1 точка 1 во врска со член 45 од Кривичниот законик, истите се во контрадикторност со изведените докази, на кои пониските судови им поклонила верба и се дадени со цел да се намали кривичната одговорност на осудениот.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Квп Кок 2Квп. бр.7/2012 од 29.01.2013 година.

**Помало количество наркотична дрога – марихуана
Член 215 став 2 од Кривичниот законик**

28. Наркотична дрога марихуана во количина до 5 грама претставува помало количество од член 215 став 2 од Кривичниот законик.

Од образложението

Барањето за заштита на законитоста е основано.

Видно од побиваните пресуди како во првостепената, така и во второстепената пресуда, судовите оценуваат дека во конкретниот случај станува збор за кривично дело предвидено во член 215 став 2, а во врска со став 1 од Кривичниот законик во врска со член 45 од Кривичниот законик, за кое кривично дело како сторител е огласен виновен и осуден обвинетиот М.Н. од Б.. И првостепениот и второстепениот суд наоѓаат дека количината на наркотичната дрога - марихуана, која што обвинетиот ја држел неовластено заради продажба во количина од 8,1 грам, претставува помала количина наркотична дрога. Од овие причини двата суда сметаат дека во конкретниот случај станува збор за едно продолжено кривично дело - „Неовластено производство и пуштање во промет на наркотични дроги и психотропни супстанции и прекурсори“ по член 215 став 2 од КЗ, а не за продолжено кривично дело од член 215 став 1 од КЗ, за кое кривично дело и бил поднесен обвинителен акт од Основното јавно обвинителство од Б. КО.бр.485/10 од 28.01.2011 година, на кој обвинителен акт до завршување на постапката и во завршните зборови останал Основниот јавен обвинител од Б.. На овој начин судот применил закон кој со оглед на предметот на обвинение не може да се примени, а ова од причина што иако во член 122 и во член 215 од Кривичниот законик не е конкретно определено колкава количина за одреден вид на наркотична дрога, психотропна супстанца или прекурсори ќе се смета за помала количина, а исто така не постои одредба која дрогите, супстанците и прекурсорите ги делат на полесни и потешки видови.

Меѓутоа, доколку се има во вид дека предмет на неовластено држење заради продажба била наркотичната дрога марихуана во количина од 8,1 грам, по мислење на Врховниот суд на Република Македонија во конкретниот случај, не може да стане збор за помала количина на наркотична дрога и дека судот погрешно го применил Кривичниот законик кога обвинетиот го огласил виновен за сторено продолжено кривично дело од член 215 став 2 во врска со став 1 во врска со член 45 од КЗ, наместо за сторено кривично дело од член 215 став 1 од КЗ во врска со член 45 од КЗ.

Исто така, првостепениот суд кога извршил преквалификација на кривичното дело од обвинението од член 215 став 1, во кривично дело од член 215 став 2 во врска со став 1 од КЗ во врска со член 45 од КЗ, неопходно било потребно во описот на кривичното дело да наведе дека се работи за помало количество, а не како што постапил само во изреката на пресудата да наведе

дека е сторено кривично дело - „Неовластено производство и пуштање во промет на наркотични дроги и психотропни супстанции и прекурсори“ од член 215 став 2 во врска со став 1 од КЗ и во врска со член 45 став 2 од КЗ. Врховниот суд на Република Македонија смета дека под изразот помало количество треба да се подразбира наркотична дрога марихуана во количина до 5 грама, во тој случај би можело да стане збор за кривично дело од член 215 став 2 во врска со став 1 од Кривичниот законик, меѓутоа, како во конкретниот случај се работи за количина на наркотична дрога марихуана од 8,1 грам, пакувана во 5 хартиени опаковки, која обвинетиот Н.М. неовластено заради продажба ја купил и неовластено заради продажба ја држел на терасата од зградата на ул..... во Б. каде што живеел, во конкретниот случај може да стане збор само за кривично дело од член 215 став 1 од Кривичниот законик.

Исто така, судовите го повредиле Кривичниот законик со тоа што прифатиле дека во конкретниот случај се работи за продолжено кривично дело од член 215 став 2, а во врска со став 1 во врска со член 45 став 2 од Кривичниот законик, бидејќи во конкретниот случај не може да стане збор за продолжено кривично дело затоа што дејствијата на извршување на кривичното дело наведени во точка I и II од пресудата се различни дејствија и претставуваат остварување на битието на две посебни кривични дела и тоа од член 215 и член 216 од Кривичниот законик.

Според член 215 став 1 од КЗ, тој што неовластено произведува, преработува, продава или нуди на продажба или заради продажба купува, држи или пренесува или посредува во продажба или купување или на друг начин неовластено пушта во промет наркотични дроги, психотропни супстанции и прекурсори, ќе се казни со затвор од 3 до 10 години.

Според став 2 од истиот член, ако делот од ставот 1 е сторено со наркотични дроги, психотропни супстанции и прекурсори од помало количество, сторителот ќе се казни со затвор од 6 месеци до 3 години.

Со оглед на фактот да станува збор за наркотична дрога - марихуана во количина од 8,1 грам, спакувани во 5 хартиени опаковки, по мислење на Врховниот суд на Република Македонија остварено е битието на едно кривично дело од член 215 став 1 од Кривичниот законик.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Кзз.бр.14/2012 од 18.04.2012 година.

Условно одлагање на извршување на парична казна Член 96-ј од Кривичниот законик

29. Услов за одредување условно одлагање на извршувањето на паричната казна спрема обвинетото правно лице е давање обезбедување за извршување на паричната казна од правното лице.

Од образложението

Барањето за заштита на законитоста е основано.

Основани се наводите изнесени во барањето за заштита на законитоста дека со пресудата на Основниот суд Т. К.бр.447/12 од 21.09.2012 година и со пресудата на Апелациониот суд Г. КЖ.бр.574/12 од 05.12.2012 година била сторена повреда на законот од член 96-ј од Кривичниот законик во корист на обвинетото правно лице.

Имено, во членот 96-ј став 1 од Кривичниот законик е предвидено дека судот може да одреди условно одлагање на извршување на паричната казна и казните што се состојат во забрани при одземање на дозвола, лиценца, концесија, овластување или друго право утврдено со посебен закон за време од една до три години кога е извршено кривично дело за кое е пропишана парична казна или казна затвор до три години, ако правното лице даде обезбедување за извршување на паричната казна во случај на отповикување на условната осуда.

Во конкретниот случај, неспорно е дека обвинетото правно лице било огласено виновно и осудено за кривично дело за кое можело да биде одредено условно одлагање на извршувањето на казната, со оглед на законски предвидената казна за предметното кривично дело, а во смисла на членот 96-ј став 1 од Кривичниот законик.

Меѓутоа, во цитираната законска одредба од член 96-ј е определено и дека услов за одредувањето условно одлагање на извршување на паричната казна е давањето обезбедување за извршување на паричната казна во случај на отповикување на условната осуда, што во предметниот случај не било сторено.

Така, првостепениот суд, согласно со членовите 96-а, 96-ѓ и 96-е од Кривичниот законик, на правното лице му утврдил парична казна од 100.000,00 денари, а согласно со член 96-ј од Кривичниот законик, му изрекол условна осуда на начин што определил дека утврдената парична казна нема да се изврши доколку правното лице во рок од 1 – една година не стори ново кривично дело.

На овој начин, судот погрешно го применил членот 96-ј од Кривичниот законик затоа што при определувањето условно одлагање на извршување на паричната казна, на обвинетото правно лице не му одредил и рок за давање обезбедување за извршување на паричната казна, ниту пак во списите по предметот постои доказ дека правното лице дало такво обезбедување.

Поради изнесеното, Врховниот суд на Република Македонија констатираше дека со пресудата на Основниот суд Т. К.бр.447/12 од 21.09.2012 година и со пресудата на Апелациониот суд Г. КЖ.бр.574/12 од 05.12.2012 година, сторена е повреда на законот од член 96-ј од Кривичниот законик во корист на обвинетото правно лице Друштво Г.П. ДООЕЛ увоз-извоз Т..

Имајќи ја предвид одредбата од член 408 став 2 од Законот за кривичната постапка, според која ако барање за заштита на законитоста е подигнато на штета на осудениот, а судот ќе најде дека е основано, ќе утврди само дека постои повреда на законот, не засегајќи во правосилната одлука, Врховниот суд на Република Македонија го уважи предметното барање и утврди постоење на повреда на законот во корист на обвинетото правно лице.

Врз основа на образложеното, следуваше Врховниот суд на Република Македонија, да одлучи како во изреката на оваа пресуда во согласност со член 408 став 2 од Законот за кривичната постапка,

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Кзз.бр.3/2013 од 20.02.2013 година.

Поттикнување

Член 23 од Кривичниот законик

30. Сторено е кривично дело „Тешки дела против општата сигурност“ по член 292 став 1 во врска со член 290 став 2 во врска со член 23 од Кривичниот законик и постои поттикнување, кога осудениот, иако немал својство на вработен во правното лице, со давање совети околу основањето и работењето на правното лице кај осудената како одговорно лице во правното лице, создал одлука правното лице да започне со вршење на дејност, пред да биде издадено решение дека се исполнети мерките, нормативите и стандардите за заштита при работа.

Од образложението

Барањето за заштита на законитоста е неосновано.

Во барањето за заштита на законитоста се наведува дека е сторена суштествена повреда на одредбите на кривичната постапка од член 355 став 1 точка 11 од Законот за кривичната постапка, бидејќи изреката на пресудата е нејасна, неразбирлива, причините за решителните факти се напoлно нејасни и во значителна мера противречни, поради што пресудата е незаконита. Во барањето се наведува дека пресудата е нејасна и неразбирлива во поглед на утврдување на начинот на извршување на кривичното дело, а причините за решителните факти се напoлно нејасни и во значителна мера противречни, со оглед дека од изреката на првостепената пресуда не може да се утврди начинот на преземените дејствија околу извршување на кривичното дело по однос на обвинетиот Ѓ.П., каде се тврди дека тој давал совети околу основањето и работењето на правното лице и создал одлука да започне со вршење на дејност пред да биде издадено решение дека се исполнети мерките и стандардите за заштита при работа. Смета дека е нејасно од кој доказ судот го утврдил тоа, бидејќи од изведените докази не произлегува дека обвинетиот Ѓ.П. имал некаков ангажман во правното лице, бидејќи истиот не бил во редовен работен однос, ниту на друг законски начин бил ангажиран во правното лице, каде одговорно лице - управител била првообвинетата Ј.Р.. Смета, исто така дека во изреката на пресудата не се утврдува точното својство на обвинетниот Ѓ. во моментот на оштетување на оштетениот Ѓ.С..

Врховниот суд на Република Македонија постапувајќи по поднесеното барање за заштита на законитоста констатира дека во конкретниот случај не е повреден член 355 став 1 точка 11 од Законот за кривичната постапка.

Неосновани се внодите во барањето за заштита на законитоста дека правосилната пресуда е нејасна, неразбирлива, како и тоа дека во неа не се содржани причините за решителните факти, а кои се однесуваат на начинот на преземените дејствија околу извршувањето на кривичното дело, како и својството на обвинетниот Ѓ. во моментот на оштетувањето на оштетениот.

Според описот на изреката на првостепената пресуда, кривичното дело - „Тешки дела против општата сигурност“ од член 292 став 1 во врска со член 290 став 2 од Кривичниот законик, осудената Ј.Р. го сторила на начин што како одговорно лице - управител во ДПТУ В.Ј. ДООЕЛ Г., иако била свесна дека поради нејзиното непостапување може да настапи штетна последица, се согласила со нејзиното постапување, па не постапила според прописите и техничките правила за заштита во работата од член 9-а став 2 и член 25 од Законот за заштита при работа, а кривичното дело - „Тешки дела против општата сигурност“ од член 292 став 1 во врска со член 290 став 2 во врска со член 23 од Кривичниот законик, осудениот Ѓ.П. го сторил на начин што ја поттикнал осудената Ј. на начин што и давал совети околу основањето и работењето на правното лице и кај нејзе создал одлука правното лице да започне со вршење на дејност пред да биде издадено решение дека се исполнети мерките, нормативите и стандардите за заштита при работа и без да биде извршена обука на лица вклучени во производниот процес во случај на преместување на ново работно место. Па така оштетениот Ѓ.С. кој бил

работно ангажиран во друштвото на пастеризација на тегли бил преместен на ново работно место - подготвување на раствор со употреба на есенција (80% оцетна киселина) и без да биде обучен за извршување на работните задачи на ова работно место, како и без да се истакне постапката за приготвување на растворот на видно место, критичниот ден при подготвувањето на растворот и тоа при ставањето на ексенцијата во казанот со вода дошло до реакција поради топлината на водата, која довела до попарување на оштетениот поради што тој се здобил со тешка телесна повреда изразена во изгореници по телото од втор и трет степен.

Врховниот суд на Република Македонија констатира дека пониските судови врз основа на целосна и сеопфатна анализа на сите докази, како материјални и вербални, правилно и целосно ги утврдиле решителните факти по однос на постоењето на предметните кривичните дела и кривичната одговорност на осудените, а особено кои и какви дејствија на извршување биле преземени од осудените Ј.Р. и Ѓ.П. двајцата од Г..

Овој суд констатира дека од така конципираниот опис на изреката на правосилната пресуда јасно и со сигурност произлегуваат дејствијата на извршување кои ги преземале осудените. Имено, од изведените докази во текот на постапката неспорно се утврдува дека осудената Ј.Р. од 1991 година е единствен содружник и управител на Друштвото ДПТУ Б.Ј. ДООЕЛ експорт импорт Г., кое се занимава со преработка и конзервирање на овошје и зеленчук, додека пак осудениот Ѓ.П., кој инаку е татко на осудената Ј., неспорно од изведените докази е утврдено дека секојдневно бил присутен во производствениот погон во друштвото и редовно бил ангажиран како советник преку давање на совети и упатства, активно учествувал и влијаел во работењето на фирмата. Поттикнувањето преставува криминално однесување и истото може да се оствари со наведување, советување или предпочување на корист од извршување на делото или штетата од неизвршување, со влијание врз волјата, со молба, закана и со кое да е друго дејствие кое може да доведе до донесување или зацврстување на одлука за извршување умислено кривично дело. За постоењето на предметното кривично дело суштествена карактеристика е непоставувањето или неодржување исправна состојба, или во случај на потреба не ставање во употреба на заштитни уреди или воопшто не постапување според прописите и техничките правила за мерките за заштита во работата. Последицата на овој облик на дела е извршено со несторување кое предизвикува опасност по животот и телото на луѓето и имотот.

Во конкретниот случај со дејствијата на осудените во потполност се реализирани битијата на кривичните дела кои се ставаат на товар, со оглед дека оштетениот Ѓ.С. бил работно ангажиран во ДПТУ Б. Г., по договор на дело сезонски, а единствено нешто што му било познато во врска со работните операции кои се вршеле во правното лице било затварањето на тегли и секое негово вклучување во работниот процес било по негово сопствено сознавање, по претходно советување со другите вработени од друштвото. Неспорно произлегува дека во друштвото не се постапувало според прописите

и техничките правила за заштита во работата од член 9-а став 2 и член 25 од Законот за заштита при работа, со оглед дека не била извршена обука на лицата кои биле вклучени во производствениот процес, иако постоело донесена процедура за одлука согласно која за потребите за обука било предвидено директорот претходно да изготви годишен план за обука, а доколку одлуката е надворешна да се достави барање до надворешните институции за обука, па врз база на добиените понуди истиот да избере институција која ќе ја врши обуката, а потоа да се склучи договор или директно да се плати профактура. Според донесената процедура било предвидено дека доколку одлуката е интерна во тој случај директорот ќе ги избере обучувачи од сопствената средина, но иако ваквата процедура постоела, сепак според истата не било постапено и оштетениот Г.С. од пастеризација на тегли без да биде обучен бил преместен на ново работно место- подготвување на раствор со употреба на ексенција. Имајќи предвид дека оштетениот не бил обучен за извршување на ваквите работни задачи за наведеното работно место и притоа без на видно место во близина на реализацијата на процесот да се истакне постапката за приготвување на растворот, критичниот ден при подготвување на истиот и тоа при ставањето на есенцијата во казанот со вода, дошло до реакција поради топлината на водата, која пак довела до попарување на оштетениот, при што тој се здобил со тешка телесна повреда изразена во изгореници по телото од втор и трет степен.

Според констатација на Врховниот суд на Република Македонија во пресудата се содржани јасни причини, врз основа на кои е утврдена кривичната одговорност на осудените и притоа не е повреден членот 14 од Законот за кривичната постапка. Напротив, пониските судови својата одлука ја донеле водејќи сметка токму на наведениот член, што подразбира дека при одлучувањето вистинито и на полно ги утврдил фактите кои се од важност за донесување на законита одлука и со еднакво внимание ги испитувал како оние кои ги товарат осудените, така и оние кои одат во нивни прилог.

Од овие причини Врховниот суд на Република Македонија, оцени дека се неосновани наводите во барањето за заштита на законитоста за сторена повреда од член 355 став 1 точка 11 од Законот за кривичната постапка.

Со оглед на наведеното, следуваше да се одлучи согласно член 407 од Законот за кривичната постапка, а како во изреката на оваа пресуда.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Кзз.бр.19/2013 од 06.06.2013 година.

Примена на поблаг закон Член 3 од Кривичниот законик

31. Второстепениот суд не сторил повреда на член 3 од Кривичниот законик, кога дејствијата на осудената ги преквалификувал од стек на кривични дела во едно продолжено кривично дело за кое одмерил само една казна, што обезбедува поповолен третман за осудената.

Од образложението

Барањето е неосновано.

Според констатацијата на овој суд, второстепениот суд не сторил повреда на која се инсистира во поднесеното барање односно кога првостепената пресуда ја преиначил во делот кој се однесува на правната квалификација и казната за кривичното дело, на начин што дејствијата превземени од осудената ги квалификувал како продолжено кривично дело „Примање поткуп“ од член 357 став 6 во врска со став 2 во врска со член 45 од Кривичниот законик. Имајќи го во предвид погоре наведеното, второстепениот суд не сторил повреда на член 3 од Кривичниот законик кога дејствијата ги преквалификувал од стек на кривични дела во едно продолжено кривично дело, за кое одмерил само една казна, наместо да се утврдуваат две поединечни казни, како за дела во стек, што во суштина обезбедува третман кој за осудената е поповолен, односно поблаг.

Поради наведеното, Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека пониските судови врз основа на законито спроведена постапка правилно го применил Кривичниот законик, кога нашле дека во дејствијата на осудената Т.И. од К. се содржани сите битни елементи на кривичното дело - „Примање поткуп“ од член 357 став 6 во врска со став 2 во врска со член 45 став 1 од Кривичниот законик.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Квп.бр.56/2013 од 30.04.2013 година.

Злоупотреба на безвизниот режим со државите членки на Европската унија и Шенгенскиот договор Член 418-д став 3 во врска со став 1 од Кривичниот законик

32. Самото превезување на лицата заради стекнување на социјални, економски или други права спротивно на правото на Европската унија, на праксата на државите членки и Шенгенскиот договор, а со цел остварување материјална корист, претставува довршено кривично дело „Злоупотреба на безвизниот режим со државите членки на Европската унија и Шенгенскиот договор“ од член 418-д став 3 во врска со став 1 од Кривичниот законик.

Од образложението

Барањето е неосновано.

По однос на наводите од поднесеното барање, дали во конкретниот случај се работи за довршено кривично дело или за кривично дело во обид, Врховниот суд на Република Македонија констатира дека со самото превезување на лицата заради стекнување на социјални економски или други права, спротивно на правото на Европската унија, на прописите на државите членки и Шенгенскиот договор претставува реализирање на кривичното дело, односно истото е довршено. Дотолку повеќе што во случајот биле извршени сите подготовки за да се оствари патувањето, а истото не било до крај реализирано бидејќи осудениот бил задржан од страна граничната полиција и царина при излез од Р.М., односно при преминување на границата на Р.М.. Имено, осудениот ги довел до граничниот премин лицето Д.К., неговата сопруга и децата, па истите иако поседувале патни исправи на Р.М. пред граничниот премин се симнале од возилото на осудениот за границата да ја преминат преку див премин, при што осудениот им организирал превоз со друго возило. Оттука, произлегува дека овие лица свесно го избегнале легално утврдениот граничен премин, а за што бил свесен и осудениот. Истотака, осудениот знаел дека овие лица после дивниот премин на границата преку кој требало да ги пренесат НН лица, повторно ќе ги преземе на територијата на Р.С., за да го продолжат патувањето до крајната дестинација, за што говори и фактот дека во неговото возило останале патните торби на сведоците. Ова, значи дека осудениот не само што започнал со извршување на кривичното дело, туку бил упорен во својата намера да го реализира патувањето, што објективно било возможно и реално да се очекува, доколку не бил задржан од страна на македонската гранична полиција.

По наоѓање на овој суд, неосновани се и наводите дека не постојат законските елементи на предметното кривичното дело, а тоа е делото да биде извршено од користољубие. Напротив, осудениот превезувањето го правел заради остварување на материјална корист, бидејќи за таквата активност му било платено и тоа 350 евра пред патувањето, а остатокот од 650 евра по пристигнувањето во Р.Г., што е детално елаборирано во пресудите на пониските судови.

По наоѓање на овој суд, во случајот воопшто не се доведува во прашање слободното движење на граѓаните на територијата на Р.М. и правото да ја напуштат истата во смисла на членот 27 од Уставот на Република Македонија, на што неосновано се укажува во барањето за вонредно преиспитување на правосилната пресуда. Имено, начинот на кој граѓаните на Р.М. може да ја напуштат нејзината територија е предвиден со закон, а тоа е преку легален граничен премин, но не и надвор од утврдениот граничен премин, како во конкретниот случај. По однос на наводите со кои се оспорува примената на европските прописи од страна на пониските судови, овој суд констатира дека истите се дадени паушално и неаргументирано, бидејќи според Уставот на

Република Македонија судовите во Р.М. судат врз основа на Устав, закон и на меѓународно ратификуваните договори, а кривичното дело за кое осудениот е огласен виновен е предвидено во членот 418 - д од Кривичниот законик. Оттука, непознавањето на законите, на што се повикува осудениот во своја одбрана, истиот не го ослободува од одговорност.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Квп.Кок2.Квп. бр18/2013 од 02.04.2014 година.

Кривично дело

Член 7 од Кривичниот законик

33. Кога обележјата на кривичното дело не се содржани во Кривичниот законик, а се пропишани во друг закон како кривично дело, кривична одговорност постои и за вака пропишаните кривични дела.

Од образложението

Барањето е неосновано.

Во барањето за вонредно преиспитување на правосилната пресуда е наведено дека со истата сторена е повреда на Кривичниот законик од член 356 став 1 точка 1 и 2 и на член 413 став 1 точка 3 од ЗКП, на околност дека осудениот не може да биде огласен виновен и осуден за кривично дело, само по бланкетна норма без негова поврзаност со КЗ, така што во случајот е сторен прекршок, а не кривично дело.

Оценувајќи ги ваквите наводи во поднесеното барање, Врховниот суд на Република Македонија констатира дека истите се неосновани, од причина што согласно член 7 од КЗ, кривично дело е противправно дело што со Закон е определено како кривично дело и чии обележја се определени со Закон. Обележјата на кривичното дело можат да бидат определени со Закон, Меѓународен договор, или со друг пропис. Во случајот, кривичното дело е пропишано во Законот за акцизите, како што и во многу други закони се пропишани кривични дела, при што дејствијата на осудениот не можат да се подведат под прекршок, како што е наведено во барањето, само затоа што обележјата не се содржани во Кривичниот законик.

Во конкретниот случај, наведеното кривично дело е пропишано во делот од казнените одредби од глава XII од Законот за акцизите и е предвидено во член 59 и член 60 од истиот Закон, како кривично дело.

Во случајот врз основа на потполно и целосно утврдена фактичка состојба правилно е применето материјалното право кога осудениот е огласен виновен и осуден за кривично дело од член 60 став 2 во врска со став 1 и став 4 од Законот за акцизите.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Квп.бр.105/2013 од 21.05.2013 година.

Продолжено кривично дело член 45 од Кривичниот законик

34. Повреден е член 356 став 1 точка 3 од Законот за кривичната постапка и член 45 од Кривичниот законик, бидејќи не се работи за продолжено кривично дело кога нема ниту временски континуитет, ниту просторна поврзаност меѓу дејствијата на кривичното дело - „Кражба“ преземени од обвинетите во текот на неколку месеци на подрачјето на различни градови.

Од образложението

Барањето за заштита на законитоста е основано.

Од увидот во списите по предметот, Врховниот суд на Република Македонија најде дека е погрешен заклучокот на пониските судови дека во овој случај постоеле услови за спроведување на единствена постапка за сите дејствија преземени од обвинетите, односно за примена на одредбата од член 45 од Кривичниот законик.

Во член 45 став 1 од Кривичниот законик е предвидено дека на сторителот кој со умисла ќе изврши две или повеќе временски поврзани дејствија што претставуваат повеќекратно остварување на исто дело, искористувајќи ист траен однос, исти прилики или други слични околности, судот ќе му изрече единствена казна во границите на казната пропишана за тоа дело.

Во оваа насока, поимот на продолженото кривично дело во теоријата се толкува како сериско извршување во определен временски интервал на истовидни дела што дури во својот конечен, вкупен резултат добиваат вистинско криминално значење. Природата на овој институт, значи правно единство на делото, а целта на неговата примена е изрекувањето на единствена казна на сторителот на повеќе дела како за едно дело, при што, казната треба да биде пропорционална со вкупното количество на неправата на одделните дела.

Истовремено, од содржината на наведената законска одредба, може да се заклучи дека постојани конститутивни елементи на поимот продолжено кривично дело, кои треба кумулативно да постојат, се: идентитетот на сторителот, истородноста на дејствијата во серијата и временската поврзаност. Освен тоа, покрај овие елементи, во теоријата се зборува и за променливи конститутивни елементи, кои согласно со законската одредба се алтернативно поставени, односно потребно е присуство на најмалку еден од овие елементи и тоа: исти прилики, ист траен однос, иста крајна цел на делото или просторно единство.

Во овој случај, пониските судови сметале дека постои пресудена работа, поради наводниот временски континуитет меѓу предметните дејствија на обвинетите и претходно преземените дејствија од нивна страна за кои тие веќе биле правосилно осудени. Притоа, од увидот во претходно донесените правосилни пресуди може да се заклучи дека станува збор за дејствија кои биле сторени во текот на 2007 година и тоа во периодот од мај до октомври. Во конкретниот случај, пак, на обвинетите им биле ставени на товар дејствија сторени во јуни, август и септември 2007 година.

Но, со оглед на временскиот период од неколку месеци, во рамките на кој биле преземани противправните дејствија од страна на обвинетите, овој суд наоѓа дека не може да стане збор за временска поврзаност, бидејќи таа подразбира континуитет прекинуван со кратки временски интервали, во рамките на разумна временска дистанца, која никако не смее да се толкува како период од неколку месеци. Во оваа смисла, секој поголем временски интервал меѓу две преземени дејствија го прекинува временскиот континуитет. Поради тоа, временската поврзаност како елемент на продолженото кривично дело не може да се конвалидира по протек на неколку месеци сметано од едно до друго дејствие (пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Кзз. бр.7/2007 од 28.03.2007 година).

Имајќи го предвид погоре наведеното во врска со елементите на поимот продолжено кривично дело, Врховниот суд на Република Македонија најде дека во предметниот случај во кој се работи за преземање противправни дејствија во период од неколку месеци, не може да стане збор за продолжено кривично дело, па оттука, ниту за пресудена работа, како што погрешно заклучиле пониските судови.

Воедно, не може да стане збор ниту за оправданост на изрекување единствена казна на сторителите, имајќи ја предвид природата на нивните криминални дејствија. Така, обвинетите во неколку наврати, во временски интервал од повеќе месеци одземале туѓи подвижни предмети од различни оштетени, а притоа секое од одделните дејствија само по себе претставувало остварување на законското битие на кривичното дело „Кражба“, како според степенот на противправноста, така и во однос на последиците од тоа дејствие. Поради тоа, примената на институтот на продолжено кривично дело во конкретниот случај не може да се оправда ниту од аспект на изрекувањето

единствена казна за серијата противправни дејствија, затоа што тоа би значело привилегирање на обвинетите со единствено казнување на нивното криминално поведење во текот на подолг временски период.

Освен тоа, во конкретниот случај не постои ниту просторна поврзаност, односно просторно единство меѓу дејствијата кои им биле ставени на товар на обвинетите а кои биле преземени во О., со дејствијата за кои претходно биле правосилно осудени, а кои биле извршени на територијата на С. и С.1. Поради тоа, при состојба кога дејствијата од страна на обвинетите биле преземени на подрачјето на различни градови, во овој случај не е исполнет ниту условот за просторно единство како елемент на поимот продолжено кривично дело.

Ова, дотолку повеќе што со пресудата на Основниот суд С. К.бр.257/07 од 08.01.2008 година, бил огласен виновен и осуден само обвинетиот Р.М., а не и обвинетата М.Ј., па во оваа смисла, не постои ниту идентитет на сторителот како услов за подведување на ова дејствие во единствена серија која би претставувала повеќекратно остварување на исто кривично дело со предметните дејствија кои им биле ставени на товар на обвинетите.

Поради ова, по мислење на овој суд, во конкретниот случај воопшто не постоеле услови за спроведување на единствена постапка, во ситуација кога немало ниту временски континуитет, ниту пак просторна поврзаност меѓу дејствијата на кривичното дело „Кражба“ преземени од страна на обвинетите во текот на неколку месеци на подрачјето на различни градови. Оттука, првостепениот суд погрешно постапил кога го одбил обвинението согласно со член 341 точка 5 од Законот за кривичната постапка, односно поради наводно постоење на пресудена работа, а второстепениот суд, ја потврдил првостепената пресуда и не ја отстранил ваквата повреда на законот.

Со оглед на наведеното, Врховниот суд на Република Македонија најде дека со пресудата на првостепениот и второстепениот суд е повреден член 356 став 1 точка 3 од Законот за кривичната постапка и член 45 од Кривичниот законик. Оттука, имајќи ја предвид одредбата од член 408 став 2 од Законот за кривичната постапка, според која ако барање за заштита на законитоста е подигнато на штета на осудениот, а судот ќе најде дека е основано, ќе утврди само дека постои повреда на законот, не засегајќи во правосилната одлука, Врховниот суд на Република Македонија го уважи предметното барање и утврди постоење на повреда на законот во корист на обвинетите.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Кзз.бр.5/2013 од 26.03.2013 година.

**Недозволено држење на оружје или распркувачки материи
Член 396 став 1 од Кривичниот законик.**

35. Ловечката пушка претставува огнено оружје и нејзиното држење без дозвола е предмет на извршување на кривичното дело „Недозволено изработување, држење и тргување со оружје или распркувачки материи“ по член 396 став 1 од Кривичниот законик.

Од образложението

Барањето е неосновано.

Неосновани се наводите во барањето за погрешна примена на Кривичниот законик, затоа што пониските судови правилно утврдиле дека во дејствијата на осудениот се содржани сите суштествени елементи на кривичното дело „Недозволено изработување, држење и тргување со оружје или распркувачки материи“ од член 396 став 1 од Кривичниот законик.

Во оваа смисла, од изведените докази во текот на постапката, меѓу кои и признанието на сега осудениот, неспорно било утврдено дека тој ја држел ловечката пушка во својот дом без одобрение, при што со таквата пушка го усмртил кучето на неговиот сосед. Оттука, имајќи предвид дека осудениот знаел дека оружјето го држи без дозвола, правилен е заклучокот на пониските судови дека во дејствијата на осудениот во целост се содржани елементите на предметното кривично дело. Ова, од причина што дејствие на ваквото кривично дело е самото недозволено држење на оружјето, како што е случај и во конкретниот кривично-правен настан, без оглед на дејствијата кои осудениот понатаму ги презел со оружјето, кои не се опфатени со обвинението.

Воедно, неосновани се и наводите во барањето дека не се работело за оружје кое им е забрането на граѓаните, па дека поради тоа дејствијата на осудениот не претставувале кривично дело. Во конкретниот случај, на сега осудениот му било ставено на товар кривичното дело „Недозволено изработување, држење и тргување со оружје или распркувачки материи“ од член 396 став 1 од Кривичниот законик. Предмет на наведеното кривично дело од став 1 на членот 396 од Кривичниот законик е секое огнено оружје кое неовластено се изработува, држи, продава, набавува или со кое се врши размена, освен оружјето кое им е забрането на граѓаните, кое е опфатено со ставот 2 на истиот член и претставува квалифициран облик на истото кривично дело. Поради тоа, во барањето неосновано се укажува на непостоење на кривичното дело, бидејќи сега осудениот не бил огласен виновен и осуден за држење оружје кое им е забрането на граѓаните, туку за невластено држење ловечка пушка, која неспорно претставува огнено оружје и чие држење без дозвола е инкриминирано во ставот 1 од членот 396 од Кривичниот законик.

Од овие причини, следуваше да се одлучи како во изреката на пресудата, во согласност со член 415 во врска со член 407 од Законот за кривичната постапка.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Квп.бр.121/2013 од 14.05.2013 година.

Незаконита експлоатација на минерални сировини Член 225-а од Кривичниот законик.

36. Кога обвинетите презеле дејствија на ископување на канал заради извршување на договорна обврска за поставување на цевковод, а по затрупувањето на каналот вишокот од извадениот песок и чакал кои претставуваат минерални сировини го однеле во кругот на правното лице, не се исполнети обележјата на законското битие на кривичното дело „Незаконита експлоатација на минерални сировини“ од член 225-а став 1 и 3 од Кривичниот законик.

Од образложението

Барањето за заштита на законитоста е основано.

Основани се наводите во поднесеното барање за заштита на законитоста за повреда на Кривичниот законик од член 356 став 1 точка 1 од Законот за кривичната постапка во врска со член 225-а став 1 и 3 од Кривичниот законик.

Од увидот во списите по предметот се гледа дека со првостепената пресуда од страна на Основниот суд С.Н. е утврдено дека обвинетиот Б.С. од С.Н. бил управител на правното лице АГП ДООЕЛ С.Н., кое како подизведувач за ФЗЦ 11 О. К. ги изведувал работите на хидросистемот З., за изградба на главни доводи за водоснабдување на Ш., Л. и К.. Договорените работи опфаќале ископ на земја, градба, поставување на песок, затрупување со сеана земја и земја од ископ на полиетиленски цевки, извршување на армирано-бетонски работи и изградба на потребни градежни објекти. При извршувањето на работите за ископување на каналот за поставување на цевките на определени длабочини, под земјениот слој имало слој од песок и чакал, од кои при затрупувањето останал вишок за воломенот на поставените цевки, ситниот песок и сеаната земја. Песокот и чакалот што останал по затрупувањето на каналот се носел на депонија во м.в. К.К., с.Ц.. Со договор на жителите на с.Ц. по завршување на градежните работи дел од овој песок и чакал бил разнесен и растурен по улиците на селото, а 75,25 м3 со работна машина бил натоварен во камиони и приколка на 22.03.2011 година и во повеќе наврати однесен во кругот на правното лице.

Врховниот суд на Република Македонија, во конкретниот случај констатира дека со ваквите дејствија на обвинетите нема елементи на кривичното дело - „Незаконита експлоатација на минерални сировини“, од причина што не е остварен битниот елемент за постоењето на кривичното дело - „Експлоатација на минерални сировини“.

Под поимот експлоатација на минерални сировини според член 2 став 1 точка 6 од Законот за минерални сировини („Службен весник на РМ“ број 136/2012 од 05.11.2012 година), се подразбира активност на добивање, односно ослободување на минерални сировини од нивната природна состојба, вклучувајќи ги подготвителните, придружните и последователните активности поврзани со добивањето на минералните сировини.

Оттука, во случајот обвинетите како подизведувачи само ги извршувале договорените работи со изведувачот, меѓу кои и ископ на каналот и поставување на цевките, при таквата активност песокот и чакалот добиен од ископувањето на каналот не може да се смета за експлоатација на минерални сировини и во најширокото појмовно значење на изразот, така што не може дејствијата да претставуваат законски обележја на кривичното дело - „Незаконита експлоатација на минерални сировини“ од член 225-а од Кривичниот законик. Ова, од причина што дејствијата на обвинетите не се преземени заради експлоатација на минерални сировини, туку заради извршување на договорената обврска за поставување на цевководот. Тоа што во подземјениот слој на определени места од каналот се наоѓал песок и чакал, како минерални сировини, па со користењето на дел од тоа што останало по затрупување на каналот, обвинетите не вршат експлоатација на минерални сировини, така што во нивните дејствија нема елементи на кривичното дело - „Незаконита експлоатација на минерални сировини“ од член 225-а од Кривичниот законик, и тогаш кога дел од вишокот на песокот и чакалот, од ископот од каналите каде ги поставиле цевките, го однеле во кругот на правното лице.

Второстепениот суд со својата одлука иако бил должен и имал законска можност по службена должност да ги констатира и да ги отстрани погоре цитираните повреди, тој тоа не го направил, туку напротив со својата одлука во целост ја потврдил првостепената пресуда на кој начин ги сторил истите повреди како и првостепениот суд.

Со оглед на погоре наведеното овој Суд констатира дека основани се наводите во барањето за заштита на законитоста дека во конкретниот случај сторена е повреда на Кривичниот законик од член 356 став 1 од Законот за кривичната постапка во врска со член 225-а став 1 и 3 од КЗ.

Врз основа на погоре наведеното, Врховниот суд на Република Македонија, постапувајќи по подигнатото барање за заштита на законитоста, согласно член 342 став 1 точка 1 од Законот за кривичната постапка, пресудата на Основниот суд С.Н. К.бр.125/11 од 10.01.2012 година и пресудата на 110

Апелациониот суд Ш. КЖ.бр.130/12 од 12.04.2012 година ги преиначи и обвинетите Б.С. од С.Н. и правното лице АГП ДООЕЛ С.Н. ги ослободи од обвинение, поради тоа што нема елементи на кривичното дело - „Незаконита експлоатација на минерални сировини“ од член 225-а став 1 и став 3 од Кривичниот законик.

Со оглед дека е донесена ослободителна пресуда, Врховниот суд на Република Македонија одлучи предметите децидно наведени под II од изреката на првостепената пресуда, сопственост на обвинетото правно лице да му се вратат на правното лице АГП ДООЕЛ С.Н..

Согласно член 92 од Законот за кривичната постапка, следуваше да се одлучи за трошоците на кривичната постапка, така што кога ќе се запре кривичната постапка, или кога ќе се донесе пресуда со која обвинетиот се ослободува од обвинение, или со која се одбива обвинението, или кога се отфрла обвинителниот акт во решението, односно во пресудата, ќе се изрече дека трошоците на кривичната постапка паѓаат на товар на буџетските средства.

Врз основа на погоре наведеното Врховниот суд на Република Македонија согласно член 408 став 1 од Законот за кривичната постапка одлучи како во изреката на пресудата.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Кзз.бр.33/2013 од 29.01.2014 година.

Злоупотреба на безвизниот режим со државите членки на Европската унија и на Шенгенскиот договор
Член 418-д став 3 во врска со став 1 во врска со член 22 од Кривичниот законик

37. Кога обвинетиот знаел дека лицата кои ги засолнува во својот дом биле организирани да отпатуваат во СР Германија како држава членка на Европската унија и на Шенгенскиот договор, а заради стекнување економски, социјални или други права спротивно на правото на Европската унија и тоа во периодот пред да се упатат кон Граничниот премин Табановце, сторил кривично дело „Злоупотреба на безвизниот режим со државите членки на Европската унија и на Шенгенскиот договор“ од член 418-д став 3 во врска со став 1 во врска со член 22 од Кривичниот законик.

Од образложението

Барањата се неосновани.

Пониските судови на неспорен начин го утврдиле постоењето на сите законски елементи на кривичното дело - „Злоупотреба на безвизниот режим со државите членки на Европската унија и Шенгенскиот договор“ од член 418-д став 3 во врска со став 1 во врска со член 22 од Кривичниот законик, во дејствијата на осудениот Д.А., вклучително и на субјективната компонента, односно неговата умисла да го стори ова кривично дело, поради што неосновани се неговите наводи со кои прави обид да ја оспори оваа околност. Наведното од причина што, од сите изведени вербални и материјални докази, пониските судови ја утврдиле улогата, превземените дејствија и начинот на учество во извршувањето на кривичното дело на секој од осудените, а особено постоењето на умисла кај секој од нив. Според тоа, во текот на постапката е докажан и решителниот факт дека осудениот Д. бил свесен дека во дворот на својата куќа засолнува лица кои биле организирани да отпатуваат во М., СР Г., како држава членка на Европската унија и на Шенгенскиот договор, заради стекнување на социјални, економски и други права, спротивно на правото на Европската унија, затоа ги примил и засолнил во период од неколку часа пред да се упатат кон граничниот премин Т..

Имајќи предвид дека не останале неутврдени околности и дека сите докази на кои судот им поклонил верба меѓусебно се надополнуваат и даваат реална слика за кривично - правниот настан, логичен и оправдан е заклучокот на пониските судови за постоење на кривичната одговорност на осудените Д.А. и И.И..

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Квп.КОК2.Квп. бр.6/2014 од 24.04.2014 година.

Поттикнување

Член 23 од Кривичниот законик

38. Обвинетиот не може да биде огласен виновен дека со умисла поттикнува друго лице да стори кривично дело, ако не е утврдена кривичната одговорност на непосредниот сторител на делото.

Од образложението

Барањата на осудениот М.Ј. се основани.

Основан е наводот истакнат во барањата за вонредно преиспитување на правосилната пресуда за сторена повреда на Кривичниот законик на штета на осудениот М.Ј., особено што се јавува значително сомнение за вистинитоста на решителните факти утврдени со правосилната пресуда во смисла на член 415 во врска со член 409 од Законот за кривичната постапка.

Видно од списите на предметот, со правосилната пресуда осудениот М.Ј., огласен е виновен за кривично дело - „Изнуда“ од член 258 став 1 во врска со член 23 од Кривичниот законик, затоа што со умисла го поттикнал осудениот С.Ш. да стори кривично дело Изнуда од член 258 став 2 во врска со став 1 и во врска со член 19 од Кривичниот законик.

Согласно член 23 од Кривичниот законик, тој што друг со умисла ќе го поттикне да стори кривично дело ќе се казни како да го сторил самиот.

Според цитираната одредба, соучесништво во форма на поттикнување претставува умислено создавање или зацврстување одлука кај друго лице за извршување на кривично дело. Поттикнувањето треба да резултира не само со одлука за извршување на делото, туку и со реализација на таквата одлука од страна на поттикнутиот. Значи постои каузална врска помеѓу поттикнувањето и дејствието на извршување на кривичното дело. Самиот институт на соучесништво претпоставува постоење на довршено или кривично дело во обид, а дејствијата на поттикнувачот сами по себе не се инкриминирани, затоа што не се содржани во законскиот опис на кривичното дело, туку нивното квалификување како казниви е условено од постоењето на кривично дело што го извршил друг.

Меѓутоа, во конкретниот случај со решение на Апелациониот суд Г. КСЖ.бр.16/13 од 19.02.2013 година, било уважено барањето на осудениот С.Ш. за повторување на кривичната постапка, која е завршена со правосилната пресуда на Основниот суд Т. К.бр.351/09 од 21.02.2011 година и пресудата на Апелациониот суд Г. Кж.бр.203/11 од 22.08.2011 година. Имајќи го наведеното во предвид, а имено дека во тек е повторно спроведување на доказната постапка со цел да се утврди постоењето на кривичната одговорност на осудениот С.Ш., од причина што биле изнесени нови факти и нови докази што самите за себе или во врска со поранешните докази се подобни да причинат негово ослободување или осуда по поблаг кривичен закон, како спорно се поставува прашањето и по однос на кривичната одговорност на осудениот М.Ј.. Ова, од причина што како што е веќе наведено, за да постои поттикнување за сторување на кривично дело, неопходно е да биде утврдена кривичната одговорност на непосредниот сторител на делото.

Граници на вонредно ублажување на казната Член 40 и член 41 од Кривичниот законик

39. При одмерување на казната по поднесено барање за вонредно ублажување на казната, изречената казна затвор не може да биде ублажена под законски предвидениот минимум за ублажување на казната.

Од образложението

Барањето е неосновано.

Согласно член 399 од од Законот за кривичната постапка, ублажување на правосилно изречената казна е дозволено кога по правосилноста на пресудата ќе се јават околности што ги немало кога се изрекувала пресудата или судот за нив не знаел иако постоеле, а тие очигледно би довеле до поблага осуда.

Врховниот суд на Република Македонија оцени дека во конкретниот случај не постојат законски можности за ублажување на казната на осудената. Наведеното од причина што, осудената С.К. од В., со правосилната пресуда била огласена виновна за кривично дело - „Разбојништво“ од член 237 став 4 во врска со став 1 од Кривичниот законик, за кое дело е предвидена казна затвор најмалку десет години, па согласно член 41 став 1 точка 4 од Кривичниот законик, казната може да се ублажи најмногу до пет години затвор, каква што казна и била изречена на осудената со правосилната пресуда, со примена на институтот - ублажување на казната.

Според тоа, а имајќи ги предвид одредбите од член 40 и 41 од Кривичниот законик, кои веќе биле применети од страна на првостепениот суд и на осудената и била изречена максимално законски ублажена казна од пет години, Врховниот суд на Република Македонија констатира дека нема место за нејзино натамошно ублажување, независно од околностите на кои осудената укажува во своето барање за вонредно ублажување на казната.

Ваквата одлука е во согласност со пресудата Кзз.бр.17/11 од 03.07.2012 година, донесена на Општата седница на Врховниот суд на Република Македонија, со која се укажува дека при постапувањето по вонредниот правен лек - вонредно ублажување на казната, односно при одмерувањето на казната, не може да се оди надвор од законските рамки кои се предвидени за нејзино ублажување. Овластувањето на Врховниот суд на Република Македонија, по однос на ублажувањето на казната е само под услови и во граници кои се предвидени во членот 41 од Кривичниот законик. Постапувањето спротивно на таквата одредба го доведува во прашање законитото постапување на судот и еднаквоста на граѓаните во поглед на примената на правото.

Одлука на Врховниот суд на Република Македонија Вук.бр.184/2014 од 11.09.2014 година.

IV.2. Казнено процесно право

Изземање на судија поротник

Член 36 од Законот за кривичната постапка

40. Судот на главниот претрес не е непрописно составен ако во судењето учествувал судија поротник кој е вработен во тој суд.

Од образложението

Барањето е неосновано.

Во барањето за вонредно преиспитување на правосилната пресуда е наведено дека со правосилната пресуда е сторена повреда на одредбите од член 355 став 1 точка 2 од ЗКП на околност дека на главниот претрес пред првостепениот суд учествувал судија поротник кој морал да се из земе. Судијата поротник кој учествувал на главниот претрес не можел да постапува и учествува во оваа постапка бидејќи ова лице било во редовен работен однос кај насловниот суд како стручен соработник и спрема тоа тој непосредно е вклучен во работата на судот, а посебно во изготвувањето на кривичните одлуки.

Врховниот суд на Република Македонија, најде дека се неосновани, од причина што одредбата од член 36 од ЗКП децидно наведува во кои случаи судија или судија поротник не смее да врши судска должност. Имено, судија односно судија поротник не смее да врши судска должност ако во истиот кривичен предмет вршел истражни дејствија или учествувал во испитувањето на обвинението при главниот претрес или учествувал во постапката како тужител, бранител, законски застапник или полномошник на оштетениот, односно на тужителот или е сослушан како сведок или вештак или пак во истиот предмет учествувал во донесување на одлуката на пониските судови или ако во истиот суд учествувал во донесување на одлуката која се побива со жалбата. Од ваквата законска одредба недвосмислено произлегува фактот дека во конкретниот случај не е сторена суштествена повреда на одредбите од член 355 став 1 точка 2 од ЗКП, на која што се повикува бранителот на осудениот во поднесеното барање, бидејќи судиите поротници кои што учествувале пред првостепениот суд во овој кривичен предмет по ниту еден основ согласно член 36 од ЗКП не постоела обврска да бидат изземени.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Квп.бр.219/2004 од 11.01.2005 година.

Дозволеност на барање за вонредно преиспитување на правосилна пресуда Член 411 став 3 од Законот за кривичната постапка

41. Барањето за вонредно преиспитување на правосилна пресуда е недозволено кога жалбата против првостепената пресуда е изјавена по истекот на рокот за нејзино поднесување (член 411 став 3 од Законот за кривичната постапка).

Од образложението

Барањето е недозволено.

Согласно член 414 став 1 од Законот за кривичната постапка барање за вонредно преиспитување на правосилна пресуда може да поднесат осудениот и бранителот.

Согласно член 411 став 3 од Законот за кривичната постапка осудениот што не користел редовен правен лек против пресудата не може да поднесе барање за вонредно преиспитување на правосилна пресуда освен ако со пресудата на второстепениот суд наместо ослободување од казна, судска опомена, условна осуда или парична казна е изречена казна затвор, односно наместо воспитна мерка-казна малолетнички затвор.

Согласно член 414 став 3 од Законот за кривичната постапка, барањето што е поднесено ненавремено или го поднело неовластено лице или е поднесено во случај на осуда на кривична санкција поради која барање не може да се поднесе (член 411 став 1), или според законот не е дозволена или кога подносителот се откаже од барањето ќе го отфрли со решение пртседателот на советот на првостепениот суд или судот надлежен за одлучување по барањето.

Врховниот суд на Република Македонија по увидот во списите по предметот утврди дека во конкретниот случај не се исполнети законските претпоставки за поднесување на барањето за вонредно преиспитување на паравосилна пресуда од причина што видно од списите кон предметот осудениот не користел редовен правен лек односно жалбата против првостепената одлука била изјавена ненавремено, од кој причини и второстепениот суд не решавал мериторно по предметот туку со решение истата ја отфрлил како неблагоприятна.

Согласно член 116 став 4 од ЗКП „ако обвинетиот има бранител, обвинителниот акт, обвинителниот предлог, приватната тужба и сите одлуки од чие доставување тече рокот за жалби, како и жалбата на противната странка, која се доставува заради одговор ќе му се достават и на бранителот и на обвинетиот според одредбата од член 115 од ЗКП. Во тој случај рокот за изјавување на правен лек односно на одговор на жалба тече од денот на доставата на обвинетиот“.

Во конкретниот случај првостепената пресуда била доставена на обвинетиот на 29.04.2005 година, по што против оваа пресуда е поднесена жалба преку бранителот на обвинетиот на 18.05.2005 година, односно по истекот на рокот од 15 дена од денот кога обвинетиот ја примил првостепената пресуда.

Согласно цитираната законска одредба ирелевантно е дали жалбата против првостепената одлука е поднесена во рок од 15 дена од приемот на пресудата од страна на бранителот, напротив рокот за поднесување на жалба тече од денот кога обвинетиот ја примил цитраната одлука, без оглед кога бранителот ја примил ваквата одлука.

Поради претходното, правилно постапил Апелациониот суд во Ш. кога жалбата против првостепената одлука ја отфрлил како неблагоприятна.

Врховниот суд на Република Македонија смета дека во конкретниот случај пропуштањето на законски предвидениот рок за изјавување жалба, без оглед што жалбата била поднесена по истекот на рокот, е еднакво на некористење редовен правен лек, што како последица значи дека не е исполнет законскиот услов за поднесување на вонредното правно средство- барање за вонредно преиспитување на правосилна судска пресуда, поради што овој суд одлучи како во изреката на решението во смисла на член 411 став 3 и член 414 став 3 од ЗКП.

Решение на Врховниот суд на Република Македонија Квп.бр.246/2005 од 06.12.2005 година.

Екстрадиција

Член 14 од Европската конвенција за екстрадиција со додатен протокол

42. На обвинетиот не смее да му се суди за друго кривично дело, освен за она за кое бил екстрадиран, без оглед на фактот што ниту судот, ниту останатите надлежни органи во моментот на екстрадицијата не знаеле дека истото лице е сторител и на друго кривично дело, за кое не била барана екстрадиција, а кое обвинетиот го сторил пред неговото заминување од Република Македонија.

Од образложението

Барањата на осудениот Ј. З. од В. за вонредно преиспитување на правосилната пресуда, поднесени од него лично и преку бранителот Б. С., адвокат од В., Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека се основани, бидејќи е констатирано постоење на околност која го исклучува кривичното гонење на осудениот Ј. З.

Осудениот З. Ј. со пресуда на Основниот суд во В. К.бр.479/96 од 13.12.1996 година бил огласен виновен за кривично дело „Тешка кражба“ од член 236 став 1 точка 1 од КЗ, за што бил осуден на казна затвор во траење од 5 години и 6 месеци.

Апелациониот суд во С. во жалбена постапка донел пресуда Кж.бр. 486/97 од 23.10.1997 година со која ја преиначил одлуката на Основниот суд во В. во делот на кривичната санкција, така што на осудениот Ј. З. за стореното кривично дело - „Тешка кражба“ од член 236 став 1 точка 1 од Кривичниот законик му изрекол казна затвор во траење од 9 години.

Основниот суд во В. постапувајќи по правосилна пресуда, на осудениот Ј. З. му доставил упатен акт за издржување казна затвор во КПД И. во С., на кој истиот не се јавил, бидејќи видно од известување на МВР-УВР В. до Основниот суд во В. истиот се наоѓал во притвор во А., Кралството Х., а под сомнение дека учествувал во вооружена престрелка.

Основниот суд во В. се обратил до Министерството на РМ, со барање за спроведување на постапка за екстрадиција на осудениот Ј. З. од Кралството Х. во Р.М., а заради издржување на казната затвор по пресуда на Основниот суд во В. К.бр.479/96 од 13.12.1996 година за кривично дело - Тешка кражба по член 236 став 1 точка 1 од КЗ, со која бил осуден на казна затвор во траење од 5 години и 6 месеци, а преиначена на казна затвор во траење од 9 години со пресуда на Апелациониот суд во С. Кж.бр. 486/97 од 23.10.1997 година.

Согласно одлуката на Министерството на Кралството Х. бр. ЕХУ 1998/0078 осудениот Ј. З. бил екстрадиран во Р.М. на 07.12.2000 година и истиот започнал со издржување на казната затвор во КПД И. во С..

Согласно членот 14 од Европската Конвенција за екстрадиција со додатен протокол („Сл.весник на РМ“ бр.32/99) кој гласи : „Издадено лице нема да биде гонето, судено или лишено од слобода заради извршување на казна или на мерка на безбедност, ниту пак подлегнато на било кој друг облик на ограничување на личната слобода за било кое дело направено пред предавањето, а кое не е предмет на издавањето...“

Во овој контекст, а согласно списите по предметот Врховниот суд на Република Македонија утврди дека осудениот Ј. З. бил екстрадиран во Р.М. заради издржувањето на казна затвор по правосилната судска одлука на Основниот суд во В. К.бр.479/96 од 13.12.1996 година и пресудата на Апелациониот суд во С. Кж.бр. 486/97 од 23.10.1997 година.

Фактот што цитираните одредби од член 14 од Европската Конвенција за екстрадиција со додатен протокол се норми од императивен карактер, ја наметнува констатацијата дека на осудениот З. Ј. не смеело да му се суди за друго кривично дело, освен она за што бил екстрадиран, без оглед на фактот што ниту судот ниту останатите надлежни органи во моментот на

екстрадицијата не знаеле дека истото лице е сторител и на друго кривично дело, за кое не било барано екстрадиција и без оглед на фактот што ова кривично дело осудениот го сторил пред неговото заминување во Кралството Х..

Поради наведеното Основниот суд во В. со пресудата К.бр.167/2001 од 23.06.2004 година, не смеел и не можел на осудениот Ј. З. од В. да го огласи виновен за кривично дело „Тешка кражба“ од член 236 став 2 во врска со став 1 во врска со член 22 од КЗ, ниту да го осуди на казна затвор во траење од 2 години, како што ниту Апелациониот суд во С. не смеел ваквата првостепена пресуда со своја пресуда Кж.бр.2512/2004 од 03.02.2005, да ја потврди. Имено, цитираното кривично дело за кое правосилно е осуден на казна затвор во траење од 2 години, воопшто и не било предмет на екстрадицијата на осудениот З. Ј. од Кралството Х..

Анализирајќи ја хронолгијата на настаните согласно списите по предметот, овој суд го утврди следното:

Кривичното дело за кое е правосилно осуден со сега нападнатата пресуда К.бр.167/2001 од 23.06.2004 година, потврдена со пресуда на второстепениот суд Кж.бр.2512/2004 од 03.02.2005 година е извршено ноќта помеѓу 18 и 19.08.1992 година. За ова кривично дело кривичната постапката е поведена дури после 6 години, поточно на 03.09.1998 година, кога било поднесено барање за спроведување истрага, вклучително и за осудениот З. Ј. Меѓутоа, З. Ј. по цитраното барање за спроведување на истрага првпат е сослушан на 04.06.2001 година, а пак обвинителниот акт му е врачен на 26.06.2001, но сето ова дури откако истиот претходно на 07.12.2000 година бил екстрадиран од А. - Кралство Х., од екстрадициониот притвор, за издржување на казна затвор во траење од 9 години за друг настан и за друго кривично дело - „Тешка кражба“ од член 236 став 1 точка 1 од КЗ, по пресудата на Основниот суд во В. К.бр.479/96 од 13.12.1996 година преиначена со пресуда на Апелациониот суд во С. Кж.бр. 486/97 од 23.10.1997 година.

Претходното значи дека за кривичното дело од член 236 став 2 во врска со став 1 во врска со член 22 од КЗ, за кое е правосилно осуден со пресудата на Основниот суд во В. К.бр.167/2001 од 23.06.2004 година, а потврдена со пресуда на Апелациониот суд во С. Кж.бр.2512/2004 од 03.02.2005, воопшто не е предмет на екстрадицијата, бидејќи за ова кривично дело не била побарана екстрадиција на осудениот З. Ј. од Кралството Х..

Основниот суд во В. со донесувањето на пресудата К.бр.167/2001 од 23.06.2004, со која го огласил виновен осудениот З. Ј. за кривично дело од член 236 став 2 во врска со став 1 во врска со член 22 од КЗ, иако не било предмет на екстрадицијата и за кое го осудил на казна затвор во траење од 2 години и Апелациониот суд во С. со пресуда Кж.бр.2512/2004 од 03.02.2005 година, со која првостепената пресуда во целост ја потврдил, сториле суштествена повреда на одредбата на кривичната постапка од член 356 став 1 точка 3 во врска со член 341 став 1 точка б од Законот за кривичната постапка, бидејќи

постои основ кој го исклучува кривичното гонење предвиден во член 14 од Европската Конвенција за екстрадиција со додатен протокол („Службен весник на РМ“ бр.32/99).

Врз основа на погоре изнесеното, Врховниот суд на Република Македонија одлучи како под I од диспозитивот на пресудата, согласно член 415 во врска со член 407 од Законот за кривичната постапка по однос барањето за вонредно преиспитување на правосилната пресуда од осудениот Б. А., а одлучи како по II од диспозитивот на оваа одлука согласно со член 415 во врска со член 412 во врска со член 407, 408 во врска со член 341 став 1 точка 6 од Законот за кривичната постапка во врска со член 14 од Европската Конвенција за екстрадиција со додатен протокол („Службен весник на РМ“ бр.32/99), по однос барањата за вонредно преиспитување на правосилната пресуда од осудениот З.Ј.

Одлука на Врховниот суд на Република Македонија Квп.бр.80/2005 од 14.02.2007 година.

Дозволеност на барање за вонредно преиспитување на правосилна пресуда Член 411 став 4 од Законот за кривичната постапка

43. Барањето за вонредно преиспитување на правосилна пресуда не може да се поднесе против пресуда на Врховниот суд на Република Македонија.

Од образложението

Барањето е недозволено.

Согласно член 411 став 1 од Законот за кривичната постапка, обвинетиот што правосилно е осуден на казна затвор или малолетнички затвор може да поднесе барање за вонредно преиспитување на правосилна пресуда поради повреда на законот, во случаите предвидени со овој закон.

Согласно член 414 став 3 од цитираниот закон, барањето што е поднесено ненавремено, или го поднело неовластено лице или е поднесено во случај на осуда на кривична санкција поради кое барање не може да се поднесе (член 411 став 1), или според законот не е дозволена (член 411 ставовите 3 и 4), ќе го отфрли со решение претседателот на советот на првостепениот суд или судот надлежен за одлучување по барањето.

Согласно членот 411 став 4, барање за вонредно преиспитување на правосилна пресуда не може да се поднесе против пресуда на Врховниот суд на Република Македонија.

Од извршениот увид во списите кои се приложени кон овој кривично-правен предмет советот на Врховниот суд на Република Македонија констатира дека во конкретниот случај сега осудениот Ј.С. има поднесено барање за вонредно преиспитување на правосилната пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Вкж.бр.5/2003 од 15.10.2003 година, што е во спротивност со членот 411 став 4 бидејќи вакво вонредно правно средство не може да се поднесе против пресуда на Врховниот суд на Република Македонија.

Како во конкретниов случај барањето за вонредно преиспитување на правосилна пресуда не е дозволено, следуваше Врховниот суд на Република Македонија согласно член 414 став 3 од ЗКП, да одлучи како во изреката на решението.

Решение на Врховниот суд на Република Македонија Квп.бр.35/2004 од 30.03.2004 година.

Изземање на судија на повисок суд Член 36 од Законот за кривичната постапка

44. Судија на повисок суд, мора да се изземе од постапувањето и одлучувањето по кривичен предмет по кој постапувал и одлучувал како судија на понизок суд, без оглед што ваквата пресуда била укината и е донесена нова пресуда во чие донесување не учествувал.

Од образложението

Барањата се основани.

Основани се наводите во барањата на осудените за сторена суштествена повреда на одредбите на Законот за кривичната постапка предвидени во член 355 став 1 точка 1, бидејќи Апелациониот суд во С. при постапувањето и носењето на одлуката Кж.бр.709/05 од 13.06.2005 година, како надлежен второстепен суд бил непрописно составен при донесувањето на цитираната одлука со која ја потврдил во целост првостепената пресуда.

Имено, согласно член 36 став 1 точка 5 од ЗКП „Судија или судија поротник не може да врши судиска должност ако во истиот предмет учествува во донесувањето на одлука на понискиот суд или ако во истиот суд учествувал во донесувањето на одлуката која се побива со жалба.“

Во конкретниот случај, Врховниот суд од увидот во списите по предметот го утврди следното:

Во Основниот суд С. С. бил оформен кривичен предмет заведен под број К.бр.660/97 против НН сите од С., за кривично дело од член 215 став 2 во врска со став 1 во врска со член 22 од КЗ. Првостепениот суд донел пресуда К.бр.660/97 од 08.10.1997 година, која пресуда била укината со одлука на второстепениот суд, а предметот вратен на основниот суд на повторно одлучување.

Видно од списите, при повторното постапување и одлучување во Основниот суд С. С., како втор член на советот кој постапувал и донел пресуда е судијата која постапувала и одлучувала но сега како судија - претседател на советот на Апелациониот суд, (иако првостепена пресуда К.бр.660/97 од 15.03.2000 година, е укината и по предметот донесена е нова пресуда без учество на овој судија.)

Врховниот суд со оглед на сето претходно констатира дека во конкретниот случај постои суштествена повреда на одредбите на кривичната постапка предвидена во член 355 став 1 точка 1 во врска со член 36 став 1 точка 5 од ЗКП.

Неспорен факт е дека одлуката Кж.бр.709/05 од 13.06.2005 година е донесена во совет чиј што претседател е судијата В.Д, која претходно како судија на Основниот суд С. С. учествувала во својство на член на советот по истиот кривичен предмет К.бр.660/97, иако ваквата пресуда во чие донесување учествувала е укината, и е донесена нова првостепена пресуда без нејзино учество.

Имено, законската одредба од членот 36 став 1 точка 5 од ЗКП е норма од императивен карактер, истата не прави разлика помеѓу тоа дали одлуката во чие донесување учествувал во својство на судија на понизок суд, сега судијата на повисок суд, е укината или не. Напротив, ако еден ист судија еднаш мериторно одлучил по правна работа, тоа е доволно да биде доведена во прашање неговата објективност и непристраност при повторното одлучување.

Со оглед на претходното, Врховниот суд констатира дека:

Судија на повисок суд, мора да се из земе од постапувањето и одлучувањето по кривичен предмет по кој постапувал и одлучувал како судија на понизок суд, без оглед што ваквата пресуда била укината, и е донесена нова пресуда во чие донесување не учествувал.

Второстепениот суд, постапувајќи по поднесените жалби на првостепената пресуда, иако бил должен да внимава на својот состав со цел да не стори битна повреда на одредбите на кривичната постапка, својата одлука ја донел во совет составен спротивно на членот 36 став 1 точка 5 од ЗКП.

При повторното постапување и одлучување, Апелациониот суд е должен да ја отстрани суштествената повреда на одредбата од членот 355 став 1 точка 1 во врска со член 36 став 1 точка 5 од Законот за кривичната постапка, по што ќе биде во можност да донесе правилна и законита одлука.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Квп.брр.30/2006 од 14.02.2006 година.

Право на употреба на јазик во постапката Член 7 од Законот за кривичната постапка

45. Правото на одбрана е остварено ако обвинетиот веднаш и детално е известен за природата и основата на обвинението, на јазик кој добро го разбира и зборува, а тоа не мора да биде неговиот мајчин јазик.

Од образложението

Барањето е неосновано.

Врховниот суд на Република Македонија констатира дека нема повреда на членот 7 од Законот за кривичната постапка.

Неспорно е дека осудениот е израелски државјанин и неговиот мајчин јазик е хебрејскиот јазик, но исто така неспорно е дека уште од првиот момент, од моментот кога се превземни првите предистражни дејствија, на осудениот веднаш му е предочено неговото право да се брани на неговиот мајчин јазик, односно на јазик кој тој добро го разбира и говори. Во таа смисла видно од записникот за испитување на лице против кое е поднесено барање за спроведување на истрага, Ки.бр.197/98 од 16.04.1998 година осудениот лично, а во присуство на неговиот бранител Ј. Т. - адвокат од С. изјавил дека со оглед на фактот што македонскиот јазик слабо го познава, својата одбрана ќе ја даде на српски јазик, бидејќи тој јазик добро го говори и разбира, по што тоа и го направил преку присутниот овластен судски преведувач од македонски на српски јазик, обезбеден од страна на судот.

Видно од списите, факт е и тоа дека со отпочнувањето на главниот претрес и со присуството на лицето Е. Ф., на осудениот му било овозможено превод на неговиот мајчин јазик - хебрејски, по што сите докази биле преведени на хебрејски јазик, а лицето Е. Ф. било користено како преведувач на одржаните претреси се додека истото престојувало во Р.М..

По ова судот иако сторил бројни напори да овозможи преведувач од хебрејски јазик, откако тоа не можело да биде направено, па постапката повторно продолжила на јазик за кој осудениот самиот изјавувал дека го разбира и пишува. Во таа смисла, а по барање на осудениот постапката се водела со превод од српски, бугарски и англиски јазик и во присуство на овластени судски преведувачи од овие јазици и во присуство на неговите бранители С. Ф. и М-р Ј. П.К.- адвокати од С.

Врховниот суд исто така констатира дека на сите одржани главни претреси, осудениот имал свој бранител, сите негови искази се дадени со помош на овластени судски предеувачи, при што немало никакви приговори или забелешки на извршениот превод, како и тоа да трошоците за превод за цело времетраење на постапката биле на товар на судот, што значи за целото времетраење на постапката бил обезбеден јазик што обвинетиот го знаел и разбирал.

Поради наведеното, а имајќи го предвид членот 6 точката 3-а од Европската конвенција за човековите права, кој предвидува секој кривично обвинет да биде веднаш, детално известен на јазикот кој го разбира, за природата и основата на обвинението против него, Врховниот суд констатира дека во конкретниот случај не може да стане збор за повреда на правото на одбрана на осудениот во смисла на член 7 од Законот за кривичната постапка и членот 6 точката 3-а од Европската конвенција за човековите права.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Квп.бр.207/2006 од 16.01.2007 година.

Читање искази на сведоци на главен претрес Член 325 став 2 од Законот за кривичната постапка

46. Судот може по сослушување на странките без нивна согласност, да донесе одлука на главен претрес да се прочитаат исказите на сведоците, кога ќе оцени дека за тоа постојат други важни причини.

Од образложението

Барањето е неосновано.

Во поглед на наводите во поднесеното барање дека е повредено правото на одбрана на осудениот на главен претрес, со образложение дека пресудата се заснова на исказот на клучниот сведок М. Е. сослушан на 06.06.2005 година вон главен претрес и во отсуство на обвинетиот, овој суд наоѓа дека истите се неосновани, бидејќи судот во конкретниот случај пред се имал доволно оправдување зошто овој сведок го сослушал вон претрес,

имајќи предвид дека претресот повеќе пати бил одложуван поради негово отсуство, истиот е сослушан и пред истражен судија, како и дека на претресот бил присутен и бранителот на обвинетиот без приговор за земањето на исказот од страна на судот, а отсутен обвинетиот уредно известен со известување од бранителот дека е болен без да приложи никаков доказ за неговата болест.

Воедно, а врз основа на наведеното, правилен и аргументиран е заклучокот на пониските судови дека вака изведениот доказ има третман на доказ изведен во текот на главниот претрес врз чија основа може да се заснова судската одлука, од причина што согласно член 325 став 2 точка 1 од Законот за кривичната постапка, е предвидена можност судот, надвор од случаите посебно предвидени со овој закон, по предходно сослушување на странките, но и без нивна согласност да донесе одлука, на главен претрес да се прочитаат исказите на сведоците или други искази кога ќе оцени дека за тоа постојат други важни причини како што е конкретната процесна ситуација опишана погоре, со што на ниту еден начин не е сторена повреда на основните начела на непосредност, усменост, јавност и противречност на постапката.

Притоа, оценувајќи ги наводите во поднесеното барање, Врховниот суд на Република Македонија, констатира дека понискиот суд правилно постапил кога му поклонил верба на исказот на сведокот М. Е., кој на категоричен и недвосмислен начин, го опишал кривично - правниот настан во однос на важни околности, особено по однос на начинот како обвинетиот ја прибавил лажната банкнота, од кој исказ неспорно произлегува фактот дека притоа обвинетиот знаел дека прибавената банкнота е лажна и како таква ја пуштил во оптек во киоскот на оштетената, што значи кај него постоела свест за истото, во потврда на што е и фактот дека кога по настанот се видел со обвинетиот, тој му признал дека ја употребил лажната банкнота. При тоа ваквиот исказ бил проверен и поткрепен од своја страна со останатите изведени докази и утврдени околности во текот на постапката кои по својата содржина се дополнуваат меѓу себе чинејќи една доказна целина, врз основа на кои судот правилно и целосно ги утврдил сите решавачки факти, особено по однос неспорно утврдената околност дека откако обвинетиот ја употребил односно ја дал ваквата банкнота на сведокот-продавачот во киоскот, барајќи да купи при пејд картички, во моментот кога сведокот вршел проверка на исправноста на парата, со протнување на раката ги зел картичките од пултот на киоскоти не чекајќи да му биде вратен кусурот се дал во бегство, од кои дејствија произлегува и намарата на обвинетиот за вршење на ваквото кривично дело.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Квп.бр.63/2006 од 6.04.2006 година.

Пречекорување на обвинението

Член 355 став 1 точка 5 од Законот за кривичната постапка

47. Кога Јавниот обвинител во завршен збор го проширил обвинението и за кривично дело за кое веќе била водена истрага, а по чие завршување и доставување на списите до Јавниот обвинител тој не се произнел за ова кривично дело, прифаќајќи го обвинението на Јавниот обвинител во завршен збор, судот сторил суштествена повреда на одредбите од член 355 став 1 точка 5 од Законот за кривичната постапка, со тоа што не донел одбивателна пресуда, бидејќи Јавниот обвинител во завршниот збор го проширил обвинението и за кривично дело за кое веќе била водена истрага.

Од образложението

Барањата на осудените делумно се основани.

Врховниот суд на Република Македонија ги прифати како основани наводите од барањата на двајцата осудени и бранителот Е.С., по однос кривичното дело „Недозволено изработување, држење и тргување со оружје или распрскувачки материји“ од член 396 став 2 во врска со став 1 од Кривичниот законик.

Пониските судови сториле суштествена повреда на одредбите на кривичната постапка во смисла на членот 355 став 1 точка 5 од Законот за кривичната постапка, по прашањето дали постои или не обвинение од Јавниот обвинител за цитираното кривично дело.

Од списите на предметот неспорно е дека надлежниот јавен обвинител согласно член 151 од Законот за кривичната постапка поднел барање за спроведување на истрага и предлог за определување на мерка притвор КО.бр.3163/05 од 16.08.2005 година, против осудените Ф.Р., Ф.Х. и Р.Ш. за кривично дело Тероризам од членот 313 во врска со член 22 од Кривичниот законик, а за осудените Ф.Р. и Ф.Х. и за кривично дело „Недозволено изработување, држење и тргување со оружје или распрскувачки материји“ од член 396 став 2 во врска со став 1 од Кривичниот законик.

Истражниот судија согласно член 152 од Законот за кривичната постапка донел решение за спроведување истрага против осудените за цитираните кривични дела.

Согласно членот 167 од Законот за кривичната постапка по завршување на истрагата истражниот судија ги доставил сите списи по предметот до надлежниот јавен обвинител, кој согласно членот 167 став 2 од Законот за кривичната постапка бил должен во рок од 15 дена да стави предлог да се дополни истрагата или да подигне обвинителен акт или да даде изјава дека се откажува од гонењето.

Од увидот во списите очигледно е дека по завршената истрага и по добивањето на списите од истражниот судија, по однос на кривичното дело „Недозволено изработување, држење и тргување со оружје или распрскувачки материји“ од член 396 став 2 во врска со став 1 од Кривичниот законик, јавниот обвинител воопшто не се произнел за истото, туку поднел два обвинителните акти: КО.бр.3163/05 од 09.09.2005 година и КО.бр.17/05 од 26.09.2005 година, но само за кривичното дело „Тероризам“ по член 313 во врска со член 22 од Кривичниот законик, кои подоцна се споени во едно обвинение, а не и за кривичното дело „Недозволено изработување, држење и тргување со оружје или распрскувачки материји“ од член 396 став 2 во врска со став 1 од Кривичниот законик.

Јавниот обвинител не само што не донел ни една од одлуките предвидение во членот 167 став 2 од Законот за кривичната постапка, туку истиот за тоа не го ни известил повисокиот јавен обвинител, што пак е негова обврска согласно член 167 став 4 од Законот за кривичната постапка.

Од списите е видно дека јавниот обвинител на главниот претрес одржан на 16.01.2006 година во својот завршен збор, надвор од законски пропишаната постапка, под образложение на измена и проширување на обвинението поднел обвинителен акт против осудените Ф.Р. и Ф.Х. и за кривичното дело „Недозволено изработување, држење и тргување со оружје или распрскувачки материји“ од член 396 став 2 во врска со став 1 од Кривичниот законик, за кое истражниот судија ја завршил истрагата на 06.09.2005 година, меѓутоа обвинителен акт не поднел на начин и во рок согласно членот 167 став 2 од Законот за кривичната постапка.

Согласно член 329 од Законот за кривичната постапка, измена и проширување на обвинението е можно и тужителот може да го стори истото доколку во текот на главниот претрес најде дека изведените докази укажуваат на промена во фактичката состојба изнесена во обвинителниот акт или согласно членот 330 од Законот за кривичната постапка, ако во текот на главниот претрес е извршено кривично дело или во текот на главниот претрес се открие порано сторено кривично дело од страна на обвинетиот. Само под овие услови можел првостепениот судски совет да дозволи јавниот обвинител на главен претрес да го измени и прошири обвинителниот акт, кое нешто не произлегува од списите по предметот.

Поради наведеното Врховниот суд утврди дека првостепениот суд постапил спротивно на членовите 167, 329 и 330 од Законот за кривичната постапка, дозволувајќи проширување на обвинителниот акт и за кривичното дело „Недозволено изработување, држење и тргување со оружје или распрскувачки материји“ од член 396 став 2 во врска со став 1 од Кривичниот законик, за кое е водена и завршена истрага, а Јавниот обвинител воопшто не се произнел за ова кривично дело.

По мислење на Врховниот суд на Република Македонија претходното секогаш претставува откажување на Јавното обвинителството од кривичен прогон. Имено, Законот за кривичната постапка, не предвидува право, ниту можност, а не му дава ниту овластување на јавниот обвинител кога тој нема да постапи согласно член 167 став 2 од Законот за кривичната постапка, неговото пропуштање да биде конвалидирано со можноста да му се дозволи истото кривично дело да го врати во постапка и тоа како обвинителен акт, без оглед што истото го подвел под измена или проширување на обвинението.

Со оглед на наведеното двата пониски суда во смисла на член 341 став 5 од Законот за кривичната постапка биле должни на така поставеното обвинение да донесат пресуда со која ќе го одбијат обвинението спрема осудените Ф.Р. и Ф.Х. за кривичното дело Недозволно изработување, држење и тргување со оружје или распрскувачки материји од член 396 став 2 во врска со став 1 од Кривичниот законик, бидејќи постапката против нив за ова кривично дело била запрена.

На ваков начин првостепениот суд сторил суштествена повреда на одредбите на кривичната постапка во смисла на членот 355 став 1 точка 5, а Апелациониот суд во С. иако бил должен и имал законска обврска ваквата повреда да ја отстрани тоа не го сторил туку првостепената пресуда во целост ја потврдил.

Од овие причини, Врховниот суд на Република Македонија барањата за вонредно преиспитување на правосилната пресуда поднесени од осудените Ф.Р. и Ф.Х., делумно ги уважи, по што првостепената и второстепената пресуда ги преиначи така што го одби обвинението дека осудените Ф.Х. и Ф.Р., сториле кривично дело “Недозволно изработување, држење и тргување со оружје или распрскувачки материји” од член 396 став 2 во врска со став 1 од Кривичниот законик, опишано во точка 2 од изреката на правосилната пресуда, согласно член 341 став 1 точка 5 од Законот за кривичната постапка.

Врз основа на изложеното, Врховниот суд на Република Македонија одлучи како во диспозитивот на оваа одлука согласно со член 415 во врска со член 412 во врска со член 408 во врска со член 341 став 1 точка 5 од Законот за кривичната постапка.

Одлука на Врховниот суд на Република Македонија Квп.бр.223/2006 од 14.02.2007 година.

Повреда на правото на одбрана во жалбена постапка
Член 355 став 2 од Законот за кривичната постапка

48. Второстепениот суд сторил повреда на правото на одбрана кога јавната седница ја одржал во отсуство на осудениот и неговиот бранител бидејќи таа започнала половина час порано од времето за кое јавната седница била закажана и за кое осудениот и неговиот бранител претходно биле уредно известени.

Од образложението

Барањето е основано.

Подносителот на барањето истакнува дека во текот на жалбената постапка, Апелациониот суд во С. одлучувајќи по жалбите поднесени од страна на осудените, го повредил правото на одбрана на осудениот Ф.Н. бидејќи на закажаната јавна седница на 18.05.2007 година во 13,00 часот, ги оневозможил осудениот Ф.Н. и неговиот бранител да присуствуваат на истата на начин што иако седницата било предвидено да започне во 13.00 часот истата започнала половина час порано, во 12.30 часот, во отсуство на овој осуден и неговиот бранител.

Врховниот суд на Република Македонија, откако изврши увид во списите на второстепениот суд, особено во записникот за одложената јавна седница од 13.04.2007 година, како и во записникот за одржаната јавна седница на која што второстепениот суд ја донел правосилната пресуда од 18.05.2007 година, го констатира следното:

На 13.04.2007 година второстепениот суд закажал јавна седница на која што присуствувале обвинетиот Б.Ј. и Ф.Н., како и бранителот на обвинетиот Ф.Н., адвокатот М.В.. Меѓутоа обвинетиот Б.Ј., истакнал дека нема бранител и дека сака да ангажира свој бранител поради што јавната седница била одложена за ден 18.05.2007 година и тоа за во 13,00 часот, што е неспорно констатирано на записникот, а бидејќи усно им било соопштено на присутните вклучително и на осудениот Ф.Н. и на неговиот бранител, истите се смета дека биле уредно известени.

Меѓутоа, видно од Записникот за одржаната јавна седница од 18.05.2007 година, истата наместо во 13.00 часот, навистина започнала половична час порано во 12.30 часот, при што е констатирано дека обвинетиот Ф.Н. и неговиот бранител иако се уредни известени, не се присутни, па седницата е одржана во нивно отсуство.

Согласно член 362 став 1 од Законот за кривичната постапка, за седница на советот ќе се извести оној обвинет и неговиот бранител, оштетен како тужител, како и приватниот тужител кој во рокот предвиден за жалба или за одговор на жалба барале да бидат известени за седницата или предложиле одржување на претрес пред второстепениот суд.

Согласно член 362 став 4 од Законот за кривичната постапка, недоаѓањето на странките кои се уредно известени не го спречува одржувањето на седницата на советот.

Врховниот суд на Република Македонија, констатира дека странките, осудениот Ф.Н. и неговиот бранител биле уредно известени и повикани на закажаната јавна седница на 18.05.2007 година во 13,00 часот, но истата спротивно на закажаното, без никакво известување за евентуалната промена се одржала истиот ден меѓутоа во 12.30 часот, во отсуство на осудениот Ф.Н. и неговиот бранител.

На ваков начин второстепениот суд сторил суштествена повреда на одредбите на кривичната постапка во смисла на член 355 став 2 во врска со член 362 став 1 и 4 од Законот за кривичната постапка, со оглед дека осудениот Ф.Н. го оневозможил да присуствува на закажаната јавна седница, со што му повредил правото на одбрана во текот на второстепената постапка.

Со оглед на погоре изнесеното, следуваше Врховниот суд на Република Македонија да ја укине второстепената пресуда и да го врати предметот на второстепениот суд на повторно одлучување.

При повторното одлучување, Апелациониот суд во Скопје е должен да ја отстрани наведената повреда на кривичната постапка на начин што ќе изврши уредна достава на известувањето за одржување на седницата пред второстепениот суд на обвинетиот Ф.Н., на неговиот бранител и на сите лица кои можат и треба да бидат известени во смисла на цитираната одредба од член 362 од Законот за кривичната постапка, по што ќе биде во можност да донесе правилна и законита пресуда.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Квп.бр.287/2007 од 14.11.2007 година.

Рок за изјавување жалба против одлука за определување и продолжување на мерка притвор

Член 116 став 4 од Законот за кривичната постапка.

49. Рокот за изјавување на жалба против одлуката за определување и продолжување на мерката притвор не тече од денот на доставувањето на ова решение на обвинетиот туку од денот кога решението е доставено на бранителот на обвинетиот.

Од образложението

Барањето за заштита на законитоста е основано.

Врховниот суд на Република Македонија анализирајќи ги списите по предметот, утврди дека предметната жалба, поднесена од бранителот на обвинетиот Н.Т. против решението за продолжување на мерката притвор Кс.бр.262/06 од 16.11.2006 година, била доставена во законски предвидениот рок.

Членот 116 став 4 од Законот за кривичната постапка најпрвин определил дека кога обвинетиот има бранител, рокот за изјавување на жалба против обвинителниот акт, обвинителниот предлог, приватната тужба и сите одлуки од чие доставување тече рокот за жалби, истиот тече од денот на доставата на овие акти на обвинетиот. Меѓутоа, со истата законска одредба регулирана е и една посебна ситуација, кога спрема обвинетиот е изречена најстрогата мерка за обезбедување на неговото присуство, мерката притвор. Поаѓајќи од значењето, а особено од тежината на последиците од изрекувањето на оваа мерка, а имајќи ја во предвид и одредбата за задолжителна одбрана на обвинетиот кој е во притвор, согласно со членот 66 став 2 од Законот за кривичната постапка, јасно е дека Законот предвидел исклучок од опишаното правило, па рокот за изјавување на жалба против одлуката на истражниот судија за определување на мерката притвор, не тече од денот на доставувањето на ова решение на обвинетиот туку од денот кога ова решение е доставено на бранителот на обвинетиот.

Бидејќи е неспорно дека се работи за исклучок, погрешно е да се толкува дека одредбата од членот 116 став 4 од Законот за кривичната постапка, во делот кој се однесува на мерката притвор се однесува исклучиво и само на одлуката за определување на мерката притвор од страна на истражниот судија. Напротив, Врховниот суд на Република Македонија констатира дека оваа законска одредба се однесува и се применува и кога кривичниот совет на соодветниот суд носи одлука со која се продолжува мерката притвор, особено ако се има во предвид дека на таков начин само се продолжува притворот кој првично на обвинетиот му го определил надлежниот истражен судија.

Токму затоа, Апелациониот суд во Б. со решението Ксж.бр.82/06 од 06.12.2006 година сторил суштествена повреда на одредбите на кривичната постапка од член 355 став 1 точка 11 и член 116 став 4 од Законот за кривичната постапка, бидејќи погрешил кога жалбата на бранителот на обвинетиот, поднесена против решението со кое е продолжена мерката притвор ја отфрлил како ненавремена, а неспорно е дека рокот за достава на ваквата жалба тече од денот на доставата на решението на бранителот на обвинетиот, а не од моментот кога решението е доставено до обвинетиот, како што заклучил второстепениот суд.

Одовие причини, Врховниот суд на Република Македонија поднесеното барање за заштита на законитоста го уважи, решението на Апелациониот суд во Б. Ксж.бр.82/06 од 06.12.2006 година го укина и предметот го врати на овој суд на повторно одлучување, со напомена при повторното одлучување правилно да биде применет членот 116 став 4 од Законот за кривичната постапка.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Кзз.бр.4/2007 од 21.03.2007 година.

Преиначување на првостепената одлука во делот на одлуката за казната Член 377 став 1 од Законот за кривичната постапка

50. Второстепениот суд може да ја преиначи првостепената одлука во делот на одлуката за казната без да одржи јавна седница бидејќи ваквата одлука не подразбира утврдување поинаква фактичка состојба од веќе утврдената.

Од образложението

Барањето за заштита на законитоста е неосновано.

Врховниот суд на Република Македонија констатира дека во конкретниот случај второстепениот суд правилно постапил и не го повредил законот кога врз основа на веќе утврдена фактичка состојба првостепената пресуда ја преиначил само во делот на одлуката за казната и тоа само за обвинетите В.М., Г.Ф. и Ф.Е.. Имено, преиначувањето на првостепената пресуда во делот на одлуката за казната според оцената на судот нема третман и карактер на утврдување поинаква фактичка состојба за што да е неопходно изведување нови докази. Напротив, второстепениот суд има овластување и ингеренции да интервенира во делот на одлуката за казната без да одржи јавна седница.

Во конкретниот случај, второстепениот суд ценејќи ја одлуката за кривичната санкција оценил дека првостепениот суд при нејзиното изрекување ги имал предвид околностите содржани во член 39 од КЗ кои влијаеле при определувањето на видот и одмерувањето на висината на кривичната санкција, меѓутоа во недоволна мерка водел сметка за отежителните околности кои стојат на страната на обвинетите В.М., Г.Ф. и Ф.Е. кога за кривичното дело - „Тешка телесна повреда“ по член 131 став 1 во врска со член 22 од КЗ, им изрекол условна осуда. Според оцената на второстепениот суд околностите во поглед на тежината на стореното кривично дело, степенот на кривичната одговорност на обвинетите, зачестеноста на овој вид на кривични дела, а посебно начинот на извршување на предметното кривично

дело како и последиците од истото, како и фактот дека оштетениот Д.Г. задобил тешки телесни повреди кои предизвикале значително оштетување на важен дел од телото - окото, упатуваат на потребата од изрекување на построга кривична санкција, подобна да овозможи реализација на целта на казнувањето предвидена во член 32 од Кривичниот законик.

Според ова, неоснован е наводот во барањето за заштита на законитоста дека во второстепената пресуда не се содржани јасни причини и одговор за тоа врз основа на што второстепениот суд го утврдил повисокиот степен на кривичната одговорност на тројцата обвинети, преиначувајќи ја првостепената пресуда и осудувајќи ги на ефективна казна затвор.

Според констатацијата на Врховниот суд на Република Македонија во пресудата се содржани јасни причини врз основа на кои е утврден степенот на кривичната одговорност кај обвинетите и притоа не е повреден член 39 став 2 од КЗ. Напротив, својата одлука судот ја донел водејќи сметка токму за наведениот член, што подразбира дека при одлучувањето ги имал предвид отежителните околности кои стојат на страна на обвинетите и тоа: степенот на кривичната одговорност на овие обвинети, како и нивниот придонес во извршување на кривичното дело.

Од овие причини, Врховниот суд на Република Македонија оцени дека се неосновани наводите во барањето за заштита на законитоста за сторена повреда во смисла на член 355 став 1 точка 11 од ЗКП и член 39 став 2 од КЗ.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Кзз.бр.17/2009 од 15.04.2009 година.

Судење во отсуство

Член 292 ставови 3 и 4 од Законот за кривичната постапка

51. Повреда на правото на осудениот на одбрана на главен претрес постои кога главниот претрес е одржан во отсуство на обвинетиот, кој бил достапен на органите на прогонот и со познато живеалиште, односно престојувалиште, во услови кога не бил даден предлог на овластениот тужител за судење во отсуство, ниту пак постоеле особено важни причини да му се суди иако бил отсутен.

Кога констатираната повреда на одредбите на кривичната постапка постои и во однос на осудените кои поднеле ненавремено барање за вонредно преиспитување на правосилна пресуда, судот по службена должност ќе постапи како да е поднесено такво барање по овој основ.

Од образложението

Барањето е основано.

Видно од списите кон предметот, против обвинетите биле закажани повеќе главни претреси кои не биле одржани со оглед на фактот дека судот имал или неуредна достава за обвинетите или пак не биле присутни сите обвинети на закажаниот претрес. На последниот закажан главен претрес на кој е донесена побиваната пресуда на ден 31.10.2006 година, судот без да постојат законски услови за тоа, без предлог на Јавниот обвинител бидејќи таков предлог не е нотиран во записникот, донел решение претресот да се држи во отсуство на обвинетите. Согласно член 292 став 3 и 4 од ЗКП, по предлог на обвинителот може да му се суди во отсуство на обвинет но само ако е во бегство или ако е недостапен на државните органи, а постојат особено важни причини да му се суди и ако истиот е отсутен.

Од записникот за главен претрес од 31.10.2006 година, како и од другите списи кон предметот е видно дека нема предлог од обвинителот за судење во отсуство, ниту пак судот прибавил доказ дека обвинетите биле во бегство или се недостапни на државните органи, ниту пак утврдил особено важни причини за такво судење. Овие битни факти не се елаборирани ниту во побиваната пресуда. Напротив, во списите има доказ - известие од ОВР К. бр.278.1-2561/2 од 05.12.2005 година од кое е видно дека малолетниците Ј.П. и Д.М. и обвинетиот Р.С. престојуваат во С., а обвинетите М.Г., М.Д. и С.Д., дека живеат во К. на адреси посочени во списите кон предметот. Со тоа што првостепениот суд држел главен претрес во отсуство на обвинетите без да се исполнети условите од членот 292 став 3 и 4 од ЗКП, го повредил правото на одбрана на обвинетите, која пак повреда е од влијание за донесување на законита одлука особено што обвинетите во целост ги негираат наводите во обвинението и во своја одбрана пред истражниот судија наведуваат дека за настанот биле предизвикани од оштетениот П.Ј. кој со своето возило движејќи се наназад го повредил по нога обвинетиот В.С., па потоа излегол од возилото и го удрил со бокс во предниот дел на лицето од кој удар тој паднал.

Второстепениот суд со донесување на пресудата Кж.бр.1548/07 од 10.07.2007 година, сторил повреда од член 393 став 1 точка 2 од ЗКП бидејќи иако по службена должност мора секогаш побиваната пресуда да ја испита и по однос на правилната примена на КЗ, тој тоа не го сторил и со ваквото постапување направил повреда која е од влијание за правилно и законито донесување на пресудата.

Во својата одлука второстепениот суд на страна 2, последен пасус наведува дека побивната пресуда ја испитувал по службена должност, по однос околноста дали главниот претрес е одржан во отсуство на обвинетите спротивно на закон, како и дали на штета на обвинетите е повреден Кривичниот законик, но и покрај тоа што таквите повреди се направени, истиот утврдил дека одлуката е законита. Второстепениот суд воопшто не се

обидел да каже зошто главниот претрес е одржан согласно Законот и кои се тие особено важни причини за да се суди во отсуство за да може одлуката во таа смисла да се испита и да биде законита. Во второстепената одлука воопшто нема ни збор и по однос на примената на КЗ, ниту во пресудата има сомнение по однос на решителните факти кои што се погоре истакнати.

Одовие причини, Врховниот суд на Република Македонија поднесеното барање за вонредно преиспитување на правосилната пресуда го уважи, првостепената и второстепената пресуда ги укина и предметот го врати на првостепениот суд на повторно судење.

Со оглед дека погоре наведените повреди се направени и по однос на обвинетите М.Г., С.Д. и Р.С., без оглед што за нив барањето е поднесено по истекот на законскиот рок од 30 дена, Врховниот суд согласно член 406 став 2 од ЗКП, најде дека причините поради кои ја донел одлуката во корист на останатите осудени постојат и за погоре наведените осудени, па по службена должност постапи како да постои такво барање и од обвинетите М., Д. и С..

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Квп.бр.63/2008 од 19.03.2008 година.

Барање за вонредно преиспитување во постапка за признавање на правосилна странска пресуда
Член 505 став 6 од Законот за кривичната постапка.

52. Барање за вонредно преиспитување на правосилна пресуда, како вонредно правно средство во постапка за признавање на правосилна странска пресуда на странски суд, не е предвидено.

Од образложението

Барањето е недозволено.

Во конкретниот случај, барање за вонредно преиспитување на правосилна пресуда е поднесено против правосилна пресуда, со која е признаена пресудата на Републичкиот суд Ш. Сл.бр.1 КС 115ЈС 40961/97 од 28.07.1998 година, правосилна на ден 17.12.1998 година, со која осудениот А.Г.Р. од Ш. – Р.Г. е огласен виновен за кривично дело „Убиство“ од член 211 точка 1 и точка 2 од Казнениот закон на Г. и е осуден на казна доживотен затвор.

Во постапката за признавање на странската пресуда, трансверот на осудениот за понатамошно издржување на казната во Р.М. е извршена со доброволна согласност на осудениот, бесповратно да биде преместен за натамошно издржување на казната во Р.М..

Од увидот во списите на предметот, се гледа дека против пресудата на Кривичниот Совет на Основниот суд С. Р.бр.91/02 од 21.05.2007 година, осудениот во законски предвидениот рок поднел жалба преку неговиот бранител М.В., адвокат од Б.. Со пресуда на Апелациониот суд Ш. Ксж.бр.51/07 од 12.12.2007 година, жалбата на осудениот е одбиена како неоснована, а пресудата на првостепенит суд во целост е потврдена. Оттука, согласно член 505 став 6 од Законот за кривичната постапка, осудениот го искористил неговото право на жалба, против првостепената пресуда.

Согласно одредбите од Законот за кривичната постапка, барање за вонредно преиспитување на правосилна пресуда, како вонредно правно средство во постапка за признавање на правосилна странска пресуда на странски суд, не е предвидено.

Решение на Врховниот суд на Република Македонија Квп.бр.52/2008 од 23.04.2008 година.

Пречекорување на овластување по однос на одлуката за казната Член 356 точка 5 од Законот за кривичната постапка

53. Судот сторил повреда на член 356 точка 5 од Законот за кривичната постапка кога ја прифатил жалбата на Основниот јавниот обвинител за построг вид на казна за кривичното дело Тешки дела против општата сигурност од член 292 став 3 во врска со член 288 став 4 во врска со став 1 од Кривичниот законик и изрекол парична казна која за ова дело не е предвидена.

Од образложението

Барањето за заштита на законитоста е основано.

Основани се наводите во барањето за заштита на законитоста дека со второстепената пресуда Апелациониот суд во С. сторил повреда на член 356 точка 5 од Законот за кривичната постапка во врска со член 292 став 3 во врска со член 288 став 4 во врска со став 1 и член 33 и 34 од Кривичниот законик. Имено, Апелациониот суд во С. со второстепената пресуда жалбата на обвинетиот ја одбил како неоснована, а жалбата на Основниот јавен обвинител од К. ја уважил и првостепената пресуда ја преиначил во делот на одлуката за кривичната санкција така што обвинетиот Д.С. од К. кој со првостепената пресуда е огласен виновен за кривичното дело “Тешки дела против општата сигурност“ по член 292 став 3 во врска со член 288 став 4 во врска со став 1 од Кривичниот законик го осудил на парична казна во износ

од 100 дневни глоби, при што 1 дневна глоба изнесува 15 евра или во денарска противвредност 915,00 денари, односно во вкупен паричен износ од 1.500,00 евра во денарска противвредност од 91.500,00 денари. Притоа, обвинетиот е задолжен паричната казна да ја плати во рок од 60 дена по приемот на пресудата, а под страв на присилно извршување, а доколку паричната казна не се платени ни по присилен пат истата ќе се замени со казна затвор така што за 1 дневна глоба ќе се определи 1 ден затвор кој не може да трае подолго од 6 месеци.

Согласно член 33 став 3 од Кривичниот законик, паричната казна може да се изрече како главна и како споредна казна, заедно со казната затвор или со условната осуда со која е утврдена казна затвор.

Според член 34 од Кривичниот законик, на сторител на кривично дело му се изрекува казната пропишана за стореното кривично дело, а поблага казна од пропишаната може да се изрече само под условите предвидени со овој законик.

Во конкретниот случај за кривичното дело за кое обвинетиот е осуден - "Тешки дела против општата сигурност" по член 292 став 3 во врска со член 288 став 4 во врска со став 1 од Кривичниот законик е предвидена казна затвор од 3-три месеци до 5-пет години. Според ова, за ова дело не е предвидена парична казна, ниту кога таа би била ублажена согласно одредбите содржани во член 41 став 1 точка 7 и 8 од Кривичниот законик. Имено, прифаќајќи ја жалбата на Основниот јавен обвинител за построг вид на казна, судот имал избор единствено во изрекување на казната затвор без алтернативна можност да изрече како казна - парична казна.

Со оглед на ова Врховниот суд на Република Македонија, констатира дека Апелациониот суд во С. со второстепената пресуда сторил повреда на член 356 точка 5 од Законот за кривичната постапка, односно со одлуката за казната го пречекорил овластувањето што го има според законот бидејќи применил вид на санкција која во конкретниот случај според законот не можела да се примени.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Кзз.бр.6/2008 од 5.03.2008 година.

Пречекорување на обвинението

Член 355 став 1 точка 9 од Законот за кривичната постапка

54. Второстепениот суд сторил суштествена повреда од член 355 став 1 точка 9 од Законот за кривичната постапка кога констатирал дека осудениот бил огласен виновен за кривично дело кое не било предмет на обвинението,

бидејќи на главниот претрес пред првостепениот суд во завршниот збор застапникот на обвинението извршил прецизирање и преквалификација на кривичното дело од потезок во полесен облик на истото кривично дело, а осудениот бил огласен виновен и осуден за полесниот облик на кривичното дело.

Од образложението

Барањето е основано.

Основани се наводите од поднесеното барање за сторена суштествена повреда на одредбите на кривичната постапка во текот на жалбената постапка пред Апелациониот суд во С., во смисла на член 355 став 1 точка 9 во врска со член 338 став 1 од Законот за кривичната постапка.

Согласно член 338 став 1 од Законот за кривичната постапка „Пресудата може да се однесува само на лицето кое е обвинето и само на делото што е предмет на обвинението содржано во поднесениот, односно на главен претрес изменетиот или проширениот обвинителен акт.“

Во конкретниот случај, Врховниот суд утврди дека второстепената пресуда е во директна спротивност со членот 338 став 1 од ЗКП, бидејќи воопшто не се однесува на делото што било предмет на обвинението. Имено, по извршениот увид во списите по предметот овој суд констатира дека осудениот П.С. од страна на првостепениот суд бил огласен виновен за кривично дело - „Тешки дела против општата сигурност“ по член 292 став 4 во врска со член 289 став 2 во врска со став 1 од Кривичниот законик и тоа откако претходно на главен претрес во својот завршен збор Заменикот јавен обвинител извршил прецизирање на обвинението, а потоа и преквалификација на кривичното дело „Тешки дела против општата сигурност“ по член 292 став 2 во врска со член 289 став 1 од КЗ во кривично дело „Тешки дела против општата сигурност“ по член 292 став 4 во врска со член 289 став 2 во врска со став 1 од Кривичниот законик.

Поради претходното Апелациониот суд во С. постапувајќи по поднесените жалби против првостепената пресуда постапил спротивно на член 338 став 1 од ЗКП, бидејќи во својата пресуда констатира дека осудениот е огласен виновен за кривично дело кое не е предмет на обвинението. Имено, второстепениот суд иако бил должен да внимава за кое кривично дело осудениот е огласен виновен со првостепената пресуда, тоа не само што не го направил туку погрешно констатирал дека П.С. е огласен виновен за кривично дело по членот 292 став 2 во врска со член 289 став 1 од Кривичниот законик, за кое е запрета казна затвор од најмалку три години иако истиот бил огласен виновен за кривично дело - „Тешки дела против општата сигурност“ по член 292 став 4 во врска со член 289 став 2 во врска со став 1 од Кривичниот законик за кое е предвидена казна од една до пет години.

Со оглед на изнесеното, следуваше Врховниот суд на Република Македонија да ја укине второстепената пресуда и да го врати предметот на второстепениот суд на повторно одлучување.

Апелациониот суд во С. при повторното одлучување должен е да ја отстрани наведената повреда на кривичната постапка на начин што откако ќе утврди дека осудениот П.С. од К. со првостепената пресуда е огласен виновен за кривично дело - „Тешки дела против општата сигурност“ но по членот 292 став 4 во врска со член 289 став 2 во врска со став 1 од Кривичниот законик, ќе биде во можност да се впушти во мериторно расправање и одлучување по однос на основаноста или неоснованоста на истакнатите жалбени наводи, а на кој начин ќе биде во можност да донесе правилна и законита одлука.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Квп.бр.50/2008 од 26.02.2008 година.

Дозволеност на барање за вонредно преиспитување на правосилна пресуда

Член 411 став 1 од Законот за кривичната постапка

55. Барањето за вонредно преиспитување на правосилна пресуда не е дозволено кога е поднесено против правосилно решение.

Од образложението

Барањето е недозволено.

Според член 411 став 1 од Законот за кривичната постапка, обвинетиот кој правосилно е осуден на казна затвор или малолетнички затвор може да поднесе барање за вонредно преиспитување на правосилната пресуда поради повреда на законот во случаите предвидени со овој закон.

Согласно член 414 став 3 од Законот за кривичната постапка, барањето што е поднесено ненавремено или го поднело неовластено лице или е поднесено во случај на осуда на кривична санкција поради која барање не може да се поднесе - член 411 став 1 од истиот закон, ќе го отфрли со решение претседателот на советот на првостепениот суд или судот надлежен за одлучување на барањето.

Од увидот во списите по предметот се гледа дека во конкретниот случај барањето е поднесено против правосилно решение со кое е отфрлен предлогот на осудениот за повторување на кривичната постапка завршена со правосилна пресуда на Основниот суд С., а не против правосилна пресуда со која е осуден на казна затвор - член 411 став 1 од Законот за кривичната постапка.

Со оглед на ваквата состојба, Врховниот суд на Република Македонија констатира дека поднесеното барање е недозволено, бидејќи е поднесено против правосилно решение, според што не е исполнет еден од основните и неопходни услови од цитираните законски одредби за поднесување, а со тоа и постоење на ова вонредно правно средство, а тоа е истото да се однесува, односно поднесе против правосилна пресуда.

Со оглед на образложеното, следуваше согласно член 411 став 1 и член 414 став 3 од Законот за кривичната постапка, судот да одлучи како во изреката на решението.

Решение на Врховниот суд на Република Македонија Квп.бр.232/2008 од 14.10.2008 година.

Сметање на рокови

Член 84 став 2 од Законот за кривичната постапка

56. Законскиот рок за жалба кој е определен во денови не може да се пресметува во часови, бидејќи под терминот „ден“ се подразбира време од едно деноноќие, при што вака определените рок започнува да тече од наредниот ден по денот на приемот на побиваната одлука.

Од образложението

Барањето за заштита на законитоста е основано.

Основани се наводите во барањето за заштита на законитоста на Јавниот обвинител на Република Македонија, за сторена повреда на член 84 од Законот за кривичната постапка.

Кривичниот совет на Одделението за организиран криминал и корупција при Основниот суд С. С. со нападнатото решение, отфрлајќи ја како ненавремена жалбата поднесена од обвинетиот М.П. од С., преку неговиот бранител И.П., адвокат од С., оценил дека одредбата од член 84 став 2 од Законот за кривичната постапка, во еден ден да се сметаат 24 часа, дава за право рокот од 3 дена за изјавување жалба против решението на истрагата да се засметува во часови, почнувајќи од наредниот час од приемот на решението.

Според оцената на Врховниот суд на Република Македонија, ваквата оценка е спротивна на член 84 од Законот за кривичната постапка. Имено, во наведениот член е пропишано дека роковите се сметаат на часови, денови, месеци и години, според што одредбата не обезбедува основи рокот определен во денови да се пресметува во часови - 24 часа за еден ден и врз 140

основа на тоа да се оценува навременоста на жалбата. Потребата во ставот 2 да се пропише дека “во еден ден се сметаат 24 часа“ не е во функција роковите определени во денови да може да се заасметуваат во часови, туку, бидејќи за определување на роковите се користи терминот “ден“ да се определи дека под тој поим се подразбира време од едно деноноќие. Според тоа, кога роковите се пропишани во денови, тие согласно член 84 став 2 од Законот за кривичната постапка, започнуваат да течат од првиот нареден ден од денот на доставувањето. Според ова, со нападнатото решение на Кривичниот совет, повреден е член 84 од Законот за кривичната постапка. Воедно, Кривичниот совет го повредил Законот за кривичната постапка и со тоа што кога во ставот 1 од донесеното решение жалбата од обвинетиот ја отфрлил како ненавремена, неосновано, во ставот 2 решението на Истражниот судија го потврдил.

Поради сторената повреда на членот 84 од Законот за кривичната постапка, следуваше Врховниот суд на Република Македонија барањето за заштита на законитоста подигнато од Јавниот обвинител на Република Македонија да го уважи, решението на Кривичниот совет да го укине, а предметот врати на повторно одлучување.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Кзз.бр.13/2009 од 4.03.2009 година.

Определување на мерка куќен притвор Член 182-а од Законот за кривичната постапка

57. При определувањето на мерка – куќен притвор судот е должен да ги наведе и образложи околностите за постоење на основот за опасност од бегство, кои треба да бидат поткрепени и со соодветни докази или со конкретни манифестации или дејствија на обвинетиот.

Од образложението

Барањето за заштита на законитоста е основано.

Видно од решенијата на Основниот суд К. К.бр.1094/07 и решенијата на истражниот судија на истиот суд Ки.бр.225/07 од 25.07.2007 година, кога за првпат е определена мерката - Куќен притвор, како основ за определување на мерката - Куќен притвор за обвинетиот Ф.Л. е причината од член 197 став 3, 4 и 5 од ЗКП, без да се наведат конкретни причини од каде тоа се заклучува. Второстепеното решение на Апелациониот суд С. Кж.бр.2092/08 од 26.11.2008 година, ги прифаќа истите образложенија, дава причини за основите за определување куќен притвор, но без основ.

Затоа, по наоѓање на Врховниот суд на Република Македонија со напред цитираните решенија повреден е законот за определувањето куќен притвор спрема обвинетиот Ф.Л. од К. во смисла на член 388 став 1 точка 11 и став 2 во врска со член 393 став 1, член 404 став 1, член 374 став 6 и член 197 во врска со член 199 од ЗКП, а поради следното:

Во врска со основот за определување притвор од член 192 став 1, 2 и 3 само се парафразираат одредбите дека обвинетиот ќе побегне бидејќи работи во странство, без тоа да е поткрепено со доказ, или со некакво укажување на докази. Имено, од денот на определување на мерката - куќен притвор од 25.07.2007 година до завршување на постапката на 31.10.2008 година, во ниеден момент обвинетиот не го прекршил условот определен за куќниот притвор.

Не постои основот во смисла на член 197 во кој е определено ако постои основано сомнение дека определено лице сторило кривично дело, а има услови за определување притвор од член 199 став 1 на овој закон, судот може да определи мерка - куќен притвор и да му нареди на тоа лице да не го напушта домот за определено време. Значи, судот определувајќи го основот и определувајќи ја мерката куќен притвор, во првостепеното решение не дал никакво образложение дека постои основот за опасност од бегство, освен што констатирал дека тој порано работел во странство. Во жалбата на обвинетиот до второстепениот суд, се истакнати наводи дека обвинетиот веќе не е во работен однос во странство, па смета поради тоа што од определувањето на притворот па се до неговото продолжување се поминати 1 година и 3 месеци и смета дека од денот на првото определување се поминати повеќе од 15 месеци, а од страна на полицијата се остварувал надзор и истиот никогаш не ги прекршил поставените услови од страна на судот, поради што не постоел никаков страв ако обвинетиот е на слобода би го повторил кривичното дело, би реализирал закани, за што првостепениот суд извршил погрешна примена на материјалниот закон кога ја продолжил мерката - Куќен притвор определена према обвинетиот. Второстепениот суд во образложението на решението вели дека сеуште постојат причините за Ф.Л. од членот 197 став 3, 4 и 5 од ЗКП, поради кои определениот притвор е продолжен. Основано судот нашол дека постои опасност дека доколку обвинетиот биде пуштен на слобода и од слобода да се брани ќе се даде во бегство, од причина што истиот е на привремена работа во странство.

Ваквите образлагања на првостепениот и на второстепениот суд не наоѓаат основа во законот, бидејќи не се поткрепени со било какви докази или конкретни манифестации за определувањето на оваа мерка. Мерката - куќен притвор е мерка за обезбедување присуство на обвинетиот за успешно водење на кривичната постапка.

Согласно член 185 од ЗКП, при определување кои од наведените мерки ќе ги примени, надлежниот орган ќе се придржува кон условите определени за примена на одделни мерки, водејќи сметка да не се применува потешка

мерка ако може истото да се постигне со поблага мерка. Судот може спрема обвинетиот истовремено да определи повеќе мерки од ставот 1 на членот 8 кога ја определил мерката притвор. Овие мерки се укинуваат и по службена должност кога ќе престанат причините што ги предизвикале, односно ќе се заменат со друга поблага мерка кога ќе настапат условите за тоа.

Во конкретниот случај, отпаднале основите бидејќи постапката завршила со пресуда на Основниот суд во К. на 31.10.2008 година и изречени се затворските казни. Имајќи ја предвид и изречената казна затвор, со мерката - куќен притвор останува нелогично да фактички уште малку му останува на обвинетиот да ја издржи затворската казна имајќи предвид дека таа мерка - куќен притвор е определена на 25.07.2007 година. Ако тоа е така, а не наведувајќи никакви причини, јасно се поставува прашањето дека се повредени одредбите од членот 381 став 1 точка 11 и став 2 во врска со член 393 став 1 и член 404 став 1 и член 374 и член 197 во врска со член 199 од ЗКП.

Врховниот суд на Република Македонија укажува и на праксата на Европскиот суд за човекови права во С., во смисла што би било релевантно за утврдување на “ризикот од бегство“ и се наведени елементи во смисла на Европската конвенција за човекови права, а тоа е, врски со други земји што би можеле да го олеснат бегството, или пак непостоење на врски во земјата каде постапката се покренува-обем на сопственост, недвижен или движен вклучувајќи и парични средства, ацкии, обврзници или друго. Поранешни докази за доверба кога ќе се ослободи, обем на гаранции дека лицето ќе се појави на судење, целокупна семејна состојба на лицето и меѓусебни односи на членовите во истото, прашањето поврзано со патните исправи генерално и посебно.

Таквиот став судот го истакнал во предметот “К.“ против М. и утврдил прекршување на членот 5 точка 3 и точка 36 од Конвенцијата, како и пресудата “К.“ против Б..

Врз основа на горе изложеното, Врховниот суд на Република Македонија согласно членот 434 став 1 од ЗКП, го уважи барањето за заштита на законитоста, а решението на Апелациониот суд С. Кж.бр.2092/08 од 26.11.2008 година, со кое е потврдено решението на Основниот суд К. К.бр.1094/07 од 31.10.2008 година, во точка 1 во однос на обвинетиот Ф.Л. е повреден законот, ги укина.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Кзз.бр.2/2009 од 4.02.2009 година.

Штрајк на судската администрација

Член 355 став 2 од Законот за кривичната постапка и член 98 став 2 од Законот за судовите

58. Сторена е повреда на одредбите од член 355 став 2 од Законот за кривичната постапка, кога во услови на штрајк на судската администрација судот донел решение за запирање на кривичната постапка, поради што странките изгубиле право кое им припаѓа по закон.

Од образложението

Барањето за заштита на законитоста е основано.

Основани се наводите во барањето за заштита на законитоста на Јавниот обвинител на Република Македонија, за сторена повреда на законот од член 54 став 1 во врска со член 355 став 2 од Законот за кривичната постапка и член 98 став 2 од Законот за судовите.

Имено, од увидот во списите по предметот се гледа дека со првостепеното решение на Основниот суд С. С. запрена е кривичната постапка поведена со тужба на приватните тужители Ј.Г.Ш. и А.Ш., двајцата од С., против обвинетиот З.Б. од К., за кривично дело "Клевета" по член 172 став 2 во врска со став 1 во врска со член 45 од Кривичниот законик, бидејќи тужителите се откажале од тужбата.

Апелациониот суд во С. со решение Кж.бр.1621/2008 од 8.10.2008 година во потполност прифаќајќи ги причините на првостепениот суд врз основа на кои оценил дека во конкретниот случај тужителите се откажале од тужбата, првостепеното решение го потврдил.

Врховниот суд на Република Македонија, констатира дека со цитираните решенија на пониските судови е повреден законот на штета на приватните тужители, а во корист на обвинетиот. Оваа констатација Врховниот суд на Република Македонија ја темели на следните причини:

Не е спорно дека полномошникот на приватните тужители на закажаното рочиште на 7.04.2008 година, иако уредно поканет на судењето не се јавил. Исто така, не е спорно дека на 7.04.2008 година отпочнал штрајкот на судската администрација што било објавено во медиумите и на влезните врати од судските згради.

Согласно член 98 став 1 од Законот за судовите, за време на штрајк на службениците во судот се извршуваат работите во врска со закажаните расправи и рочишта, односно со јавните седници за донесување и доставување на сите одлуки во законскиот рок.

Согласно член 98 став 2 од истиот закон, во постапките за кои со закон е утврдено дека се итни, односно за работите кои според закон и според природата на работите се нужни, судот е должен да работи и за време на штрајк.

Во конкретниот случај, пониските судови правилно оцениле дека полномошникот на приватните тужители иако уредено известен за датумот и часот на закажаниот главен претрес не се јавил на закажаниот главен претрес на 7.04.2008 година, меѓутоа, според констатацијата на овој суд погрешно постапиле кога оцениле дека приватните тужители се откажале од поднесената приватна тужба.

Според ова, во конкретниот случај не постоеле услови кривичната постапка по приватната кривична тужба да се запре.

Ова, од причини што во услови какви што постоеле во конкретниот случај, без оглед на тоа дали конкретниот судија тој ден судел, како и без оглед на тоа дали полномошникот на тужителите се обидел да влезе во судската зграда но бил спречен во тоа од судската администрација како што наведува во жалбата на првостепеното решение, факт е дека објавениот штрајк на судската администрација можел да доведе до забуна кај странките дали закажаните рочишта ќе се одржат или не. Ова, дотолку повеќе што во услови на штрајк на судската администрација се одржуваат рочиштата за притворски предмети во постапките за кои со закон е утврдено дека се итни, односно за работите кои според закон и според природата на работите се нужни.

Според оцената на Врховниот суд на Република Македонија кривичната постапка по предметот К.бр.553/2007 се водела по приватна кривична тужба, од што произлегува дека конкретниот предмет немал третман и карактер на итна постапка, односно работа која според природата на работата е нужна, врз основа на што, а во услови кога судската администрација е во штрајк, да се донесе решение за запирање на постапката. Полномошникот на приватните тужители оправдано и основано можел да поверува, со оглед на тоа дека судската администрација била во штрајк дека претресот по тој предмет тој ден нема да се одржи. Ова, особено што штрајкот во судската администрација според оцената на судот не може да се рефлектира врз правата на странките на начин и во смисла истите поради тоа да губат некое свое право, како што е во случајот.

Со оглед на образложеното, Врховниот суд на Република Македонија констатира дека со решението на Основниот суд С. С. К.бр.553/2007 од 7.04.2008 година и решението на Апелациониот суд во С. Кж.бр.1621/2008 од 8.10.2008 година е повреден законот, конкретно член 54 став 1 од Законот за кривичната постапка бидејќи полномошникот на приватните тужители иако уредно поканет не се јавил на судењето, но поради прогласениот штрајк на судската администрација, од што не произлегува дека тој се откажал од

приватната тужба како што се толкува во спорното решение, а што впрочем требало да биде предмет на оценка на судот при донесувањето на побиваното решение. Оваа неправилна примена на член 54 став 1 од Законот за кривичната постапка доведена во релација со член 355 став 2 од Законот за кривичната постапка и во врска со член 98 од Законот за судовите била од влијание врз незаконитото и неправилно донесување на оспорените решенија.

Имајќи ја предвид одредбата од член 408 став 2 од Законот за кривичната постапка, бидејќи барањето за заштита на законитоста е подигнато на штета на обвинетиот, судот постапи како во изреката на оваа пресуда, ограничувајќи се само на тоа да ја утврди повредата на законот, а се со цел во практиката судовите правилно да се насочуваат во поглед на примената на законот.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Кзз.бр.8/2009 од 18.02.2009 година.

Повреда на правото на пристап до судот Член 116 став 4 од Законот за кривичната постапка

59. Повредено е правото на пристап до судот кога на осудениот не му била уредно доставена првостепената пресуда и немал можност да го користи правото да поднесе одговор на жалба ниту да бара одржување на јавна седница пред второстепениот суд.

Од образложението

Барањето за заштита на законитоста е основано.

Основани се наводите изнесени во барањето за заштита на законитоста на Јавниот обвинител на Република Македонија, дека во конкретниот случај со пресудата на Апелациониот суд С. Кж.бр.2191/06 од 18.10.2006 година се сторени повреди на одредбите од членот 355 став 2 во врска со член 360 и член 116 став 4 од Законот за кривичната постапка.

Согласно член 116 став 4 од Законот за кривичната постапка, ако обвинетиот има бранител, обвинителниот акт, обвинителниот предлог, приватната тужба и сите одлуки од чие доставување тече рокот за жалби, како и жалбата на противната странка која се доставува заради одговор, ќе му се достават и на обвинетиот и на бранителот според одредбата од член 115 од овој закон. Во тој случај, рокот за изјавување на правен лек, односно одговор на жалба, тече од денот на доставување на обвинетиот. Ако на обвинетиот му е изречена мерка притвор од истражен судија, рокот тече од денот на доставата на бранителот.

Согласно член 360 од Законот за кривичната постапка, еден примерок од жалбата, првостепениот суд ќе го достави до противната странка (членовите 116 и 117), која во рок од 8 дена од денот на приемот на жалбата, може да поднесе до судот одговор на жалба. Жалбата и одговорот на жалба со сите списи, првостепениот суд ќе ги достави до второстепениот суд.

Врховниот суд на Република Македонија, анализирајќи ги списите по предметот, утврди дека првостепената пресуда со која обвинетиот З.А. од С. бил огласен виновен за кривично дело по член 236 став 1 точка 1 во врска со член 45 став 1 од Кривичниот законик, за што му била изречена алтернативна мерка - условна осуда, не е доставена ниту на осудениот, ниту на неговиот бранител.

Видно од списите на предметот, а особено од доставницата за личната достава на осудениот, како и од доставницата за неговиот бранител, произлегува дека и осудениот и бранителот се иселиле, бидејќи ваква констатација напишал доставувачот на доставниците за личната достава. Истовремено од списите по предметот е очигледно дека првостепениот суд воопшто не превзел било какви дејствија за да ја провери ваквата констатација на доставувачот, односно да се утврди дали навистина осудениот и неговиот бранител се иселени од нивните адреси, односно дека дошло до промена на адресата, а за тоа не е известен судот.

Така, судот без доказ односно без било каква поткрепа дека осудениот и неговиот бранител се иселени првостепената пресуда ја истакнал на огласна табла, иако за тоа не биле исполнети законските претпоставки, по што по истекот на 8 дена од денот на огласувањето, заклучил дека е извршена уредна достава на пресудата и тоа како на обвинетиот, така и на неговиот бранител.

Од увидот во списите по предметот исто така се утврди и тоа дека е повреден и членот 360 од Законот за кривичната постапка. Имено, примерок од жалбата на Јавниот обвинител изјавена против првостепената пресуда во делот на одлуката за кривичната санкција на обвинетиот, воопшто не е доставен ниту до обвинетиот, ниту до неговиот бранител.

Имено, судот и не направил обид за достава до обвинетиот и неговиот бранител и без да преземе било какви дејствија за доставување на жалбата веднаш истата ја истакнал на огласна табла на судот, на кој начин обвинетиот и неговиот бранител биле оневозможени да поднесат одговор на ваквата жалба.

Имајќи го предвид наведеното, Врховниот суд на Република Македонија констатира дека со превземените дејствија од страна на првостепениот суд, а кои потоа се потврдени со одлуката на второстепениот суд, повредено е правото на одбрана на осудениот, во смисла на членот 355 став 2 од Законот за кривичната постапка во врска со член 360 и член 116 став 4 од Законот за

кривичната постапка, бидејќи на истиот не му била врачена првостепената пресуда, а немал ниту можност да го користи правото да поднесе одговор на жалба или да бара одржување на јавна седница пред второстепениот суд.

Врховниот суд на Република Македонија поради претходните причини, го уважи барањето за заштита на законитоста на Јавниот обвинител на Република Македонија, пресудата на Апелациониот суд С. Кж.бр.2191/06 од 18.10.2006 година ја укина и предметот го врати пред второстепениот суд на повторно разгледување и одлучување.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Кзз.бр.9/2009 од 18.02.2009 година.

Уредна достава на покана по Закон за прекршоци Член 121 став 2 од Законот за кривичната постапка

60. Не е извршена уредна достава ако судот поканата на обвинетиот ја доставил на домашна адреса во време кога тој се наоѓал во затвор.

Од образложението

Барањето за заштита на законитоста е основано.

Врховниот суд на Република Македонија, од увидот во побиваните пресуди утврди дека првостепениот суд во отсуство на обвинетиот со повикување на одредбата од член 109 став 2 од Законот за прекршоците го огласил виновен за прекршок од член 12 од Законот за прекршоци против јавниот ред и мир и му изрекол санкција на начин како во изреката на првостепената пресуда. Како причина за донесување на пресудата во отсуство на обвинетиот, во образложението на пресудата е наведено дека обвинетиот не се јавил на поканата за присуство на претресот закажан за 09.07.2008 година, иако поканата му била уредно доставена, со предупредување дека предметот ќе се реши во негово отсуство доколку неоправдано не се јави во судот.

По мислење на Врховниот на Република Македонија, погрешно првостепениот суд ја применил одредбата од член 109 став 2 од Законот за прекршоците и прифатил дека обвинетиот бил уредно повикан за претресот закажан на 09.07.2008 година. Имено, Врховниот суд на Република Македонија од увидот во списите на предметот констатира дека првостепениот суд при утврдувањето дали обвинетиот е уредно повикан за закажаниот претрес не зел во предвид дека на потврдата за прием на покана до обвинетиот В.Ѓ. да се јави во Основниот суд К. на 20.05.2008 година, е забележано дека лицето се наоѓа во затвор К.П., со потпис на доставувачот и датум 16.05.2008 година.

Првостепениот суд занемарувајќи ја оваа забелешка и задолжителниот начин на достава на покана до лице кое се наоѓа во затвор, повторно на домашна адреса на обвинетиот пратил покана за претресот закажан за 09.07.2008 година и ваквата достава ја третира како уредна, односно дека обвинетиот бил уредно поканет но не се јавил во судот.

По наоѓање на овој суд, во конкретниот случај доставата на покана на обвинетиот на домашна адреса не може да претставува уредна достава, бидејќи во времето на доставување на поканата обвинетиот бил во затвор. Согласно член 121 став 2 од Законот за кривичната постапка, на лицата лишени од слобода доставувањето им се врши во судот или преку управата на установата во која се сместени. Првостепениот суд погрешно не ја зел во предвид цитираната законска одредба, која се применува и во прекршочната постапка, со оглед дека член 2 став 2 од Законот за прекршоци, меѓу другото и за доставата упатува на одредбите од Законот за кривичната постапка.

Второстепениот суд по службена должност бил должен да внимава и да ги отстрани сторените повреди и пропусти од страна на првостепениот суд, кои впрочем биле истакнати и како наводи во жалбата кон која биле доставени и налогот за упатување за извршување на казна затвор од 17.02.2008 година издаден од Основниот суд К. и отпустен лист од Затвор С. отворено одделение во К.П.. Од отпустниот лист е видно дека обвинетиот казната почнал да ја издржува на 04.03.2008 година, и му истекувала на 04.09.2008, ослободен на ден 09.07.2008 година по решение за условен отпуст. Меѓутоа, со пресудата Апелациониот суд С. погрешно ги одбил како неосновани жалбените наводи со констатација дека лицето што ја примило поканата во име на обвинетиот бил должно да го извести за закажаниот претрес, а воедно и самиот требало да се интересира дали против него е поднесено барање за поведување за прекршочна постапка.

Со оглед на наведеното, Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека со побиваните пресуди е сторена суштествена повреда на одредбите од член 114 став 1 и член 2 став 2 од Законот за прекршоци во врска со член 117 став 1 и член 121 став 2 од Законот за кривичната постапка.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Кзз.бр.21/2009 од 22.04.2009 година.

Доказ врз кој не може да се заснова пресуда

Член 355 став 1 точка 8 од Законот за кривичната постапка

61. Судот не може својата пресуда да ја заснова врз искази на сведоци – овластени службени лица на МВР пред кои обвинетиот дал признание во предистражна постапка.

Од образложението

Барањето за заштита на законитоста е основано.

Основан е наводот во барањето дека со правосилната пресуда е сторена суштествена повреда на одредбите на кривичната постапка од член 355 став 1 точка 8 од Законот за кривичната постапка.

Врховниот суд на Република Македонија, од увидот во списите на предметот констатира дека првостепениот суд во текот на постапка во својство на сведоци ги сослушал Т.А., А.И. и С.Д. овластени службени лица во ОВР Р. за обавениот разговор со обвинетиот Д.М. и неговото признание пред овие овластени лица. Исказите на овие сведоци, судот ги извел како доказ во текот на постапка и врз основа на истите ги утврдувал решителните факти за кривичната одговорност на осудениот.

По наоѓање на Врховниот суд на Република Македонија, првостепениот суд со сослушување на овластените службени лица на Министерството за содржината на изјавата на обвинетиот дадена во обавен разговор со овие лице сторил повреда на член 355 став 1 точка 8 од Законот за кривичната постапка, бидејќи исказите на овие сведоци за признанието на обвинетиот дадено пред нив претставуваат докази врз кои не може да се заснова пресуда.

Имено, во смисла на член 79 став 3 од Законот за кривичната постапка, известувањата што во смисла на член 142 од овој закон им ги дале на Министерството, обвинетиот и лицата наведени во членовите 218 и 219 и член 236 став 1 од овој закон, се издвојуваат од списите на предметот.

Согласно член 142 став 11 од Законот за кривичната постапка, врз основа на собраните сознанија Министерството составува кривична пријава во која ги наведува доказите за кривичното дело. Во кривичната пријава не се внесува содржината на известувањата на граѓаните.

Од содржината на цитираните законски одредби, јасно произлегува дека сознанијата до кои доаѓа ова Министерство при извршување на задачите во предистражната постапка служат на јавниот обвинител при оценка на кривичната пријава и донесување на одлука, а евентуално како ориентација во работата на истражниот судија доколку такви списи бидат доставени до него, но не можат да служат како доказ при судење и со истите се постапува согласно одредбите за издвојување на записници од списите на предметот. Со оглед на наведеното, Судот не може во текот на постапката, службените лица на органите за внатрешни работи да ги сослушува во својство на сведоци за известувањето кое им го дал обвинетиот и врз основа на нивните искази за признанието што пред нив го дал обвинетиот да ја заснова одлуката за неговата кривичната одговорност.

Второстепениот суд по службена должност бил должен да внимава и да ги отстрани сторените повреди и пропусти од страна на првостепениот суд, кои впрочем биле истакнати и како жалбени наводи. Меѓутоа, Апелациониот суд Ш. со пресуда Кж.бр.56/2009 од 18.02.2009 година, во целост ги прифатил причините образложени во првостепената пресуда и погрешно констатирал дека исказите на овластените службени лица за признанието на обвинетиот и нивното тврдење дека не било дадено под принуда претставуваат доказ врз основа на кои може да се заснова пресуда.

Со оглед на наведеното, Врховниот суд на Република Македонија констатира дека со правосилната пресуда е сторена суштествена повреда на одредбите на кривичната постапка од член 355 став 1 точка 8 од Законот за кривичната постапка, поради што следуваше барањето за заштита на законитоста да се уважи.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Кзз.бр.31/2009 од 01.07.2009 година.

Посебни истражни мерки како доказ во кривичната постапка Член 142-б од Законот за кривичната постапка

62. Кога јавниот обвинител се откажал од кривично гонење за кривичното дело - „Злосторничко здружување“ од член 394 став 1 од Кривичниот законик, за кое биле применети посебни истражни мерки, судот немал законски основ да ги цени доказите прибавени со посебните истражни мерки и врз нив да ја заснова пресудата со која обвинетите биле огласени виновни за кривично дело - „Примање поткуп“ од член 357 став 1 во врска со член 22 од Кривичниот законик, кое не било предвидено како кривично дело за кое може да се применат посебни истражни мерки.

Од образложението

Барањата се основани.

Основани се наводите во поднесените барања за вонредно преиспитување на правосилната пресуда дека со првостепената и второстепената пресуда е сторена суштествена повреда на одредбите на кривичната постапка од член 439 став 2 во врска со член 381 став 1 точка 8 од ЗКП, односно примената на посебните истражни мерки од член 146 став 1 точка 3, 4, 6 и 8 од ЗКП или (член 142-б став 1 точка 3, 4, 6 и 8 од Законот за изменување и дополнување на Законот за кривичната постапка („Сл.весник на РМ“ бр.74/04) и дека спротивно на законот и врз основа на овие мерки не може да се засноваат пресудите на Основниот суд С. С. и на Апелациониот суд С..

Така овој суд констатира дека првостепената пресуда судот ја заснивал покрај другите докази изведени во текот на постапката и врз основа на посебните истражни мерки, а и второстепениот суд го прифатил ваквиот став на првостепениот суд, наоѓајќи дека првостепениот суд не сторил суштествени повреди од член 381 став 1 точка 8 од Законот за кривичната постапка, со прифаќањето на посебните истражни мерки како докази. Ова, од причина што во време на одлучување за примената на посебните истражни мерки, постоело основано сомнение дека обвинетите располагале со банкарска сметка за уплаќање на парични средства со злоупотреба на службената положба и овластување, а организирана од повеќе лица вработени во Општина А.. Со примена на посебните истражни мерки биле прибавени докази врз основа на кои Јавното обвинителство покренало барање за спроведување истрага и донесено е решение за спроведување истрага за кривично дело „Злосторничко здружување“ по член 394 став 1 од Кривичниот законик и „Примање поткуп“ по член 357 став 1 од Кривичниот законик и со таков опис и квалификација бил поднесен обвинителен акт.

По мислење на Врховниот суд на Република Македонија се до овој момент нема никаква дилема по однос на законитоста во спроведувањето на посебните истражни мерки и за нивна примена била почитувана законската постапка предвидена во Законот за кривичната постапка. Меѓутоа, по откажувањето на Јавниот обвинител за кривичното дело „Злосторничко здружување“ по член 394 став 1 и 2 од КЗ, за кое судот донел одбивателна пресуда против сите обвинети, а согласно член 367 став 1 точка 3 од Законот за кривичната постапка, а за кое дело биле наредени посебните истражни мерки, пониските судови не можеле да ја засниваат својата пресуда на истите.

По мислење на Врховниот суд на Република Македонија, пресудите на пониските судови се засниваат на докази врз основа на кои според одредбите на ЗКП не може да се заснова пресуда, а тоа е дека ДВД снимките, и тоа б на број, записниците и извештаите од спроведените посебни истражни мерки, фотоалбумите и другите материјални докази кои биле обезбедени и прибавени со посебните истражни мерки, се незаконити и како такви требало да се издвојат од списите на предметот.

Во член 142-б став 1 од Законот за кривичната постапка, е наведено дека заради обезбедување податоци и докази неопходни за успешно водење на кривичната постапка, кои на друг начин не можат да се соберат или нивното собирање би било сврзано со поголеми тешкотии, за кривични дела за кои е пропишана казна затвор од најмалку 4 години и за кривични дела за кои е пропишана казна затвор до 5 години, за кои постои основано сомнение дека се извршени од страна на организирана група, банда или друго злосторничко здружување. Значи, во Законот на јасен и недвосмислен начин се предвидени условите за примена на посебните истражни мерки и за кои кривични дела.

Во конкретниот случај, првиот услов за постоење на кривично дело за кое е пропишана казна затвор во траење од најмалку 4 години не е исполнет, бидејќи од самата наредба е видно дека Јавниот обвинител се повикува на две кривични дела за кои не е пропишана таква казна. Исто така, Јавниот обвинител знаел дека за кривичното дело „Злоупотреба на службената положба и овластување“ по член 353, не може да се примени став 5 во кое е предвидено казна затвор најмалку 4 години, бидејќи кривичното дело не е извршено во врска со јавни набавки или на штета на буџетот на Р.М., јавни фондови или други средства на државата. Исто така, вториот услов не е исполнет бидејќи инкриминираните дејствија не се извршени од група, банда или друго здружение. Под поимот група, банда или друго здружение се подразбира постоење на најмалку 3 лица кои се здружиле за вршење на повеќе кривични дела за да создаде група поголема од 3 лица, Јавниот обвинител при издавањето на наредба за примена на посебните истражни мерки, наоѓа дека групата ја сочинувале К.Т. и С.С. и НН лица вработени во општината А., кои всушност биле познати како членови на Здружението за доизградба на црквата С. П.И. во населба А..

Согласно член 394 став 1 од Кривичниот законик, тој што ќе создаде група или банда што има за цел вршење на кривични дела за кои може да се изрече казна затвор во траење од 3 години или потешка казна, ќе се казни со затвор од 1 до 5 години.

Јавниот обвинител како законски услов за постоење на кривичното дело „Злосторничко здружување“ од член 394 од Кривичниот законик, прифатил дека постојат основи на сомнение за извршување на две кривични дела „Примање поткуп“ и „Злоупотреба на службената положба и овластување“.

Од страна на Јавното обвинителство со примената на посебните истражни мерки биле прибавени докази врз основа на кои било покренато барањето за спроведување на истрага и се водела истрага против осудените за кривичното дело „Злосторничко здружување“ по член 394 став 1 од Кривичниот законик и кривично дело „Примање поткуп“ по член 357 став 1 од Кривичниот законик. Со таквиот опис и квалификации бил поднесен и обвинителен акт врз основа на спроведената доказна постапка. Меѓутоа, Јавниот обвинител во завршниот збор извршил прецизирање на обвинението, па потоа во текот на главниот претрес се откажал од обвинението за кривичното дело од член 394 став 1 од Кривичниот законик за осудените К.Т. и С.С., а за другите осудени А.З., Р.С.К. и П.Г. за кривично дело „Злосторничко здружување“ по член 394 став 2 од Кривичниот законик и согласно член 367 став 1 точка 3 од Законот за кривичната постапка, судот донел обвинителна пресуда против сите погоре наведени обвинети за кривичното дело од член 394 од Кривичниот законик. Со самиот факт што Јавниот обвинител по завршување на доказната постапка во завршниот збор се откажал од наведените кривични дела „Злосторничко здружување“ према осудените, значи дека при утврдувањето на фактичката

состојба и решителните факти во врска со кривичните дела, за кои осудените се огласени виновни и осудени не можеле да се применат доказите прибавени со посебни истражни мерки. Поради тоа согласно член 149 став 4 од Законот за кривичната постапка, прибавените докази не можеле да се користат и врз основа на нив да се заснива судска пресуда, и истите судот требал да ги издвои од списите на предметот.

Согласно член 381 став 2 во врска со членовите 146 став 1, 149 став 4, 150 став 5 и 15 став 2 од Законот за кривичната постапка, иако доказниот материјал прибавен со посебни истражни мерки заради постоење на основано сомнение дека било во тек извршување на кривично дело од организирана група злосторничко здружување за кое подоцна е повлечено обвинението и таквиот докажен материјал требало да се уништи согласно член 149 став 4, истиот спротивно на член 15 став 2 е користен во постапката и врз него се засниваат пресудите на пониските судови.

Првостепениот суд согласно член 80 во врска со член 15 став 2 од Законот за кривичната постапка, треба да ги издвои посебните извештаи изготвени од страна на МВР на РМ, во врска со посебните истражни мерки и истите да ги стави во посебен омот, меѓутоа истиот тоа не го сторил. Ваквиот став на првостепениот суд го прифатил и второстепениот суд, кога ги одбил жалбените наводи за издвојување од списите на доказите прибавени со посебните истражни мерки.

Бидејќи пресудите на пониските судови се засниваат врз доказ врз кој според одредбите од ЗКП, не може да се заснива пресуда, а тоа се посебните истражни мерки, по мислење на Врховниот суд на Република Македонија сторена е суштествена повреда на одредбите од кривичната постапка од член 381 став 1 точка 8 од ЗКП.

Кривичното дело „Примање поткуп“ по член 357 од Кривичниот законик, за кое се огласени виновни и осудени осудените К.Т. и С.С., според изреката и образложението на нападнатите пресуди е сторено на 9.02., на 22.02 и на 29.02.2008 година, во време кога за ова кривично дело не можеле да се применат посебните истражни мерки, кога според законот била запретена казна затвор од 1 година до 10 години, со оглед да отпаднало кривичното дело „Злосторничко здружување“ од член 394 став 1 од Кривичниот законик, за кое биле применети посебните истражни мерки.

Со донесување на Законот за изменување и дополнување на Законот за кривичната постапка објавен во „Службен весник на РМ“ од 10.07.2008 година, во членот 142-б, додаден е нов став 2, кој гласи: Заради обезбедување податоци и докази неопходни за успешно водење на кривичната постапка, кои на друг начин не можат да се обезбедат или нивното обезбедување би било сврзано со поголеми тешкотии, судот може да нареди превземање на посебни истражни мерки и за кривични дела од Кривичниот законик, меѓукоје наведено и кривичното дело „Примање поткуп“ од член 357 од Кривичниот законик.

Поради напред наведеното, Врховниот суд на Република Македонија постапувајќи по поднесените барања за вонредно преиспитување на правосилната пресуда во смисла на член 415 во врска со член 409 од Законот за кривичната постапка, пресудата на Основниот суд С. С. IV Кок.бр.29/08 од 19.12.2008 година и на Апелациониот суд С. Кж.бр.748/09 од 23.06.2009 година, ги укина и предметот го врати на повторно одлучување пред првостепениот суд.

Одлука на Врховниот суд на Република Македонија Квп.бр.97/2010 од 07.07.2010 година.

Жалба на пресуда на второстепен суд Член 381 од Законот за кривичната постапка

63. Не е дозволена жалба на пресуда на второстепениот суд кога првостепената пресуда е преиначена само по однос на кривичната санкција.

Од образложението

Жалбата е недозволена.

Согласно член 381 став 1 од Законот за кривичната постапка, е предвидено дека против пресудата на второстепениот суд е дозволена жалба до судот кој одлучува во трет степен само во случаите ако второстепениот суд изрекол казна затвор доживотно или ако ја потврдил пресудата на првостепениот суд со која е изречена таква казна, второстепениот суд врз основа на одржаниот претрес ја утврдил фактичката состојба поинаку отколку првостепениот суд и врз така утврдената фактичка состојба ја засновал својата пресуда или кога второстепениот суд ја преиначил пресудата на првостепениот суд со која обвинетиот е ослободен од обвинението и изрекол пресуда со која обвинетиот се огласува виновен.

Во член 381 од Законот за кривичната постапка, определени се случаите во кои е дозволена жалба до судот кој одлучува во трет степен, па во овој член не е предвиден случај дека жалба е дозволена на пресудата на Апелациониот суд кога истиот ќе ја преиначи првостепената пресуда по однос само на кривичната санкција, односно кога наместо условна осуда на осудениот ќе му изрече казна затвор.

Согласно член 374 од ЗКП, жалбата ќе се отфрли со решение како недозволена ако се утврди дека жалбата ја изјавило лице кое не е овластено за поднесување жалба или лице кое се одрекло од жалбата или ако се утврди откажување од жалбата или ако по откажувањето повторно е изјавена жалба или ако жалба според законот не е дозволена.

Согласно цитираната законска одредба од член 381 од Законот за кривичната постапка, жалба не е дозволена кога првостепениот суд односно апелациониот суд ќе ја преиначи првостепената пресуда само по однос на одлуката за кривичната санкција и наместо алтернативна мерка - условна осуда изрече казна затвор, поради што следуваше согласно член 381 став 2 во врска со став 1 и во врска со член 374 од Законот за кривичната постапка, жалбата на осудениот Н.Д. од К. изјавена преку неговиот бранител Љ.М. адвокат од К., да се отфрли како недозволена.

Решение на Врховниот суд на Република Македонија Вкж.бр.4/2010 од 31.03.2010 година.

Достава и стапување во правна сила на обвинителен акт Член 258 од Законот за кривичната постапка

64. Кога обвинителниот акт не е доставен лично до осудениот кој се наоѓал на издржување казна затвор, а главен претрес е закажан и одржан пред да стапи обвинителниот акт во правна сила, сторена е суштествена повреда на одредбите на кривичната постапка од член 355 став 2 во врска со член 258 од Законот за кривичната постапка.

Од образложението

Барањето е основано.

Од увидот во списите на предметот, Врховниот суд на Република Македонија констатира дека со решение на Кривичниот совет при Основниот суд П. К.пов.4/09 од 22.06.2009 година уважено е барањето на осудениот А.Е. од П. и дозволено е повторување на кривичната постапка по однос на правосилната пресуда на Основниот суд П. К.бр.240/06 од 25.09.2007 година, за сторено кривично дело „Тешка кражба“ од член 236 став 1 точка 1 во врска со член 22 од КЗ, со која на осудениот му е изречена казна затвор во траење од 2 години, согласно член 424 став 1 од ЗКП („Службен весник на РМ“ број 15/05 од 07.03.2005 година - пречистен текст). По правосилноста на решението е одлучено веднаш да се закаже нов главен претрес, со доставување на обвинителен акт на обвинетиот, согласно член 422 став 3 од ЗКП - пречистен текст. По правосилноста на решението е одлучено да се запре извршувањето на казната затвор за осудениот Е.А. од П., по однос на правосилната пресуда на Основниот суд П. К.бр.240/06 од 25.09.2007 година, согласно член 422 став 5 од ЗКП - пречистен текст.

Видно од повратницата, која се наоѓа во списите на предметот, Врховниот суд на Република Македонија констатира дека на осудениот Е.А., кој се наоѓал на издржување на казна затвор во КПУ И. С. лично му била доставена покана за главен претрес закажан за 05.10.2009 година, која ја примил на 15.09.2009 година, а на која нема констатација дека на осудениот му е доставен и обвинителен акт. На записник за главен претрес од 05.10.2009 година судот не констатирал дека осудениот примил обвинителен акт и разбрал за што се обвинува.

Согласно член 258 став 1 од ЗКП („Службен весник на РМ“ број 15/97, 44/02, 74/04, 83/08, и 67/09), обвинителниот акт се доставува до обвинетиот кој е на слобода без одлагање, а ако се наоѓа во притвор - во рок од 24 часа по приемот.

Според став 2 од истиот член на законот, ако против обвинетиот е определен притвор со решение на советот (член 257), обвинителниот акт му се предава на обвинетиот при неговото затворање заедно со решението со кое се определува притвор.

Според став 3 од истиот член на законот, ако обвинетиот кој е лишен од слобода не се наоѓа во затворот на судот кај кој ќе се одржи главниот претрес, претседателот на советот ќе нареди обвинетиот да се спроведе веднаш во тој затвор каде што ќе му се предаде обвинителниот акт.

Во случајот, Врховниот суд на Република Македонија констатира дека согласно цитираната одредба од законот, на осудениот обвинителниот акт треба да му се достави лично. Не доставувањето на обвинителниот акт на осудениот и одржување на главен претрес пред да стапи обвинителниот акт во правна сила, е пропуст на првостепениот суд, со кој е сторена повреда на одредбите на кривичната постапка од член 355 став 2 од ЗКП.

Второстепениот суд, со тоа што ја потврдил првостепената пресуда во целост, сторил повреда на член 355 став 2 од ЗКП бидејќи при донесувањето на пресудата не ги отстранил повредите што ги сторил првостепениот суд, а кои биле истакнати во жалбата на осудениот.

Врз основа на погоре наведеното, следуваше Врховниот суд на Република Македонија барањето за вонредно преиспитување на правосилната пресуда на осудениот да го уважи и пресудите на Основниот суд П. и на Апелациониот суд Б. да се укинат и предметот да се врати на првостепениот суд на повторно судење и одлучување.

При повторното постапување, Основниот суд П. потребно е да постапи по укажувањата на Врховниот суд на Република Македонија, на начин што ќе ги отстрани погоре наведените повреди на одредбите од Законот за кривичната

постапка, ќе изврши уредна достава на обвинителниот акт на осудениот, за да потоа потполно и целосно ја утврди фактичката состојба, правилно да го примени материјалното право и да донесе законита одлука.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Квп.бр.308/2010 од 21.12.2010 година.

Пречекорување на овластување на второстепениот суд со одлуката за казната

Член 367 од Законот за кривичната постапка

65. Второстепениот суд ги пречекорил овластувањата што ги има според законот при одмерување на казната на обвинетиот, кога ја преиначил првостепената пресуда и на обвинетиот, за кривичните дела за кои бил огласен виновен со првостепената пресуда, му изрекол повисока казна затвор, иако со жалбата на јавниот обвинител пресудата не била оспорена по однос на изречената кривична санкција.

Од образложението

По мислење на Врховниот суд на Република Македонија во конкретниот случај второстепениот суд не можел да ја зголеми изречената казна затвор на осудениот Б.К. бидејќи Јавниот обвинител на Република Македонија поднел жалба, а по однос на висината на изречената казна, односно кривичната санкција за другите осудени, а не и за осудениот Б.К., бидејќи жалбата по однос на овој осуден се однесувала само поради суштествени повреди на одредбите од кривичната постапка од член 354 точка 1 во врска со член 355 став 1 точка 11 од Законот за кривичната постапка, поради што предложил и барал да се укине првостепената пресуда односно осудениот Б.К. и предметот да се врати на повторно разгледување и одлучување.

Врз основа на наведеното, следуваше Врховниот суд на Република Македонија барањето за вонредно преиспитување на правосилната пресуда поднесена од осудениот Б.К. од Т. изјавена преку неговиот бранител С.К., адвокат од С., да го уважи, да ја укине пресудата на Апелациониот суд во Г. и предметот да го врати на второстепениот суд на повторно разгледување и одлучување.

При повторното постапување, Апелациониот суд во Г. е должен да ги отстрани наведените повреди на Кривичниот законик и на Законот за кривичната постапка така што ќе ги има предвид наводите изнесени во жалбата на Јавното обвинителство на Република Македонија - Одделение за гонење на сторителите на кривичните дела од областа на организираниот

криминал и корупција, па потоа на правилно и целосно утврдена фактичка состојба правилно да го примени Кривичниот законик и да донесе правилно и на закон заснована одлука.

Одлука на Врховниот суд на Република Македонија Квп.бр.14/2010 од 14.07.2010 година.

Судска надлежност за изрекување прекршочна санкција – забрана за управување со моторно возило

Член 377 од Законот за безбедност на сообраќајот на патиштата

66. Кога поради предизвиканата сообраќајна незгода на осудениот, покрај предвидениот износ на глобата треба да му се изрече и прекршочна санкција – забрана за управување со моторно возило, за нејзиното изрекување секогаш е надлежен судот.

Од образложението

Барањето за заштита на законитоста е неосновано.

Несновани се наводите во барањето за заштита на законитоста на Јавниот обвинител на Република Македонија за сторена повреда на одредбите на кривичната постапка од член 355 став 2 од Законот за кривичната постапка во врска со член 53 став 2 и член 54 став 1 од Законот за прекршоците во врска со член 83 став 1 точка 1 и 2 од Законот за изменување и дополнување на Законот за безбедност на сообраќајот на патиштата.

Според член 355 став 2 точка 6 од Законот за кривичната постапка, суштествена повреда на одредбите на кривичната постапка постои, ако пресудата ја донел суд кој поради стварната ненадлежност не можел да суди во тој предмет или ако судот неправилно го одбил обвинението поради стварна ненадлежност.

Во членот 53 став 2 од Законот за прекршоците е предвидено дека за одделни прекршоци определени со закон прекршочна постапка може да води и прекршочна санкција може да изрече орган на државната управа или организација и друг орган што врши јавни овластувања на надзор над спроведување на законите со кои се пропишани прекршоците, а според членот 54 став 1 од наведениот закон, прекршочен орган води прекршочна постапка кога со закон е пропишана исклучива надлежност за негово постапување.

Во согласност со член 369 од Законот за безбедност на сообраќајот на патиштата, кој е изменет со член 83 од Законот за изменување и дополнување на Законот за безбедност на сообраќајот на патиштата, во ставот (1) е

предвидено дека кога униформираниот полициски службеник утврди дека е сторен прекршок, меѓу другото и од член 43 став (4) на овој закон на сторителот ќе му предложи да го плати предвидениот износ на глобата или да му се регистрираат негативните бодови утврдени за сторениот прекршок. Според ставот (6) од оваа одредба, пак, ако сторителот на прекршокот не ја плати доброволно предвидената глоба во законски предвидениот рок, односно ако во рокот од наредните 30 дена не ја донесе возачката книшка за регистрирање на негативните бодови, униформираниот полициски службеник ќе поднесе барање за поведување на прекршочната постапка пред Комисија за одлучување по прекршоци формирана во Министерството.

Меѓутоа, во членот 376 став 1 од Законот за безбедност на сообраќајот на патиштата е предвидено дека на возачот кој согласно со одредбите на овој закон сторил прекршок во сообраќајот на патиштата со кој е предизвикана непосредна опасност за друг учесник во сообраќајот, односно е предизвикана сообраќајна незгода, покрај износот на глоба зголемен двојно од предвидениот ќе му се изрече и прекршочна санкција забрана на управување со моторно возило, при што се предвидени периодите на изрекување на забраната во врска со соодветните износи на глоба.

Воедно, според член 377 од Законот за безбедност на сообраќајот на патиштата, прекршочната санкција забрана за управување со моторно возило ја изрекува надлежниот суд, под услови и на начин утврдени со закон.

Имајќи ги предвид цитираните законски одредби, Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека се неосновани наводите во барањето за заштита на законитоста кои се однесуваат на ненадлежноста на судот за сторениот прекршок од страна на осудениот. Имено, од увидот во списите на предметот беше констатирано дека осудениот З.Т. е огласен виновен за сторен прекршок од член 43 став 4 од Законот за безбедност на сообраќајот на патиштата, при што од диспозитивот на првостепената пресуда може да се заклучи дека со дејствијата кои му се ставаат на товар на осудениот, била предизвикана непосредна опасност за друг учесник во сообраќајот, односно дошло до сообраќајна незгода. Поради тоа, во согласност со одредбата од член 376 став 1 од Законот за безбедност на сообраќајот на патиштата, со првостепената пресуда на осудениот, покрај глоба, му била изречена и санкција забрана за управување со моторно возило од „Б“ категорија во траење од 3 (три) месеци.

Оттука, овој суд наоѓа дека се неосновани наводите во барањето дека во конкретниот случај надлежна за одлучување била Комисијата за одлучување по прекршоци формирана во Министерството, како што е предвидено во одредбата од член 369 од Законот за безбедност на сообраќајот на патиштата, кој е изменет со член 83 од Законот за изменување и дополнување на Законот за безбедност на сообраќајот на патиштата. Ова, од причина што во случаите

кога покрај предвидениот износ на глобата, на осудениот треба да му се изрече и санкцијата забрана за управување со моторно возило, секогаш ќе биде надлежен судот, со оглед на содржината на одредбата од членот 377 од Законот за безбедност на сообраќајот на патиштата, во која изрично е наведено дека ваквата прекршочна санкција ја изрекува надлежниот суд.

Поради тоа, неосновани се наводите во барањето за повреда на одредбите на Законот за кривичната постапка кои се однесуваат на стварната надлежност, затоа што судовите правилно прифатиле дека се надлежни да одлучуваат во конкретниот случај, во кој поради предизвиканата сообраќајна незгода од страна на осудениот, покрај глобата, било неопходно изрекување на прекршочна санкција, за која пак, е предвидена судска надлежност.

Со оглед на наведеното, Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека во конкретниот случај не постои повреда на Законот за кривичната постапка, односно дека таа неосновано се истакнува во барањето за заштита на законитоста.

Од изнесените причини, следувааше да се одлучи како во изреката на пресудата, во согласност со член 407 став 2 од Законот за кривичната постапка.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Кзз.бр.74/2011 од 07.03.2012 година.

Овластени подносител на барање за изземање Член 36 став 2 од Законот за кривичната постапка

67. Оштетениот и неговиот полномошник не се овластени да бараат изземање во смисла на член 36 став 2 од Законот за кривичната постапка.

Од образложението

Барањето за заштита на законитоста е основано.

Во членот 36 став 1 таксативно се набројани случаите кога судија или судија – поротник не смее да врши судска должност, додека во ставот 2 од овој член е наведено дека судија или судија – поротник може да биде изземен од вршење судска должност покрај случаите наведени во ставот (1) на овој член, ако се поднесат докази кои предизвикуваат сомнение во неговата непристрасност.

Во членот 37 став 1 од Законот за кривичната постапка е уредено постапувањето на судијата или судијата – поротник во случаите кога ќе узнае дека постои некоја од причините за изземање од член 36 точки 1 и 5 на

овој закон, додека пак во ставот 2 на овој член е наведено како ќе постапи судијата или судијата – поротник кога смета дека постојат други околности што го определуваат неговото изземање (член 36 точка б).

Во согласност со член 38 став 1 од Законот за кривичната постапка, изземање можат да бараат и странките.

Во член 139 став 1 од Законот за кривичната постапка се објаснува значењето на одделни изрази употребени во овој закон, при што според точка 4 од овој член, оштетениот е секое лице жртва на кривично дело кое претрпело штета, вклучувајќи физичка или ментална повреда, емотивно страдање, материјална загуба или друга повреда или загрозување на неговите основни слободи и права како последица на сторено кривично дело, додека пак, според точка б, странки се тужителот и обвинетиот.

Во конкретниот случај, побиваните решенија за изземање на поименично наведените судии се донесени врз основа на барање на полномошникот на оштетените, адвокатот П.К. од С., кој, со писмен поднесок од Претседателот на Основниот суд О. побарал изземање на судечкиот совет од понатамошно постапување од предметот К.бр.480/2010 оформен пред Основниот суд О.. Како причина за побараното изземање биле наведено постоењето сомнение во непристрасноста на судечкиот совет во постапувањето по овој предмет.

Претседателот на Основниот суд О., постапувајќи по поднесеното барање, ги донел побиваните решенија со кои поименично наведените судии биле изземени од постапување по предметот К.бр.480/2010 оформен пред Основниот суд О.. Притоа, со едното решение биле изземени од постапување судиите и судиите – поротници од судечкиот совет, кои биле определени за постапување по конкретниот предмет. Со другото решение, пак, донесено под истиот број и на истиот датум, биле изземени од постапување сите судии во Основниот суд О. и покрај тоа што во барањето поднесено од полномошникот на оштетените, освен изземање на судечкиот совет не се барало и изземање на останатите поименично наведени судии од постапување по предметот К.бр.480/2010 оформен пред Основниот суд О..

Побиваните решенија станале правосилни според член 39 став 1 точка 7 од Законот за кривичната постапка, со оглед дека против нив не е дозволена посебна жалба.

Меѓутоа, од погоре цитираните законски одредби произлегува дека полномошникот на оштетените воопшто не бил овластен за поднесување на такво барање. Ова, ако се има предвид дека во цитираниот член 139 став 1 точка б од Законот за кривичната постапка, точно е предвидено кои се странки во кривичната постапка, односно дека тоа се тужителот и обвинетиот.

Оттука, со оглед дека оштетените во согласност со законските одредби не претставува странка во постапката, тој не е ниту овластен да поднесува барање за изземање на судечкиот совет ниту на кој било друг судија или судија – поротник во смисла на член 38 став 1 од Законот за кривичната постапка.

Во оваа смисла, во кривичниот предмет К.бр.480/2010 оформен пред Основниот суд О., изземање во смисла на член 36 став 2 биле овластени да побараат единствено Јавниот обвинител и обвинетите, но не и оштетените, односно, во нивно име, нивниот полномошник. Со оглед на наведеното, произлегува дека поднесеното барање за изземање на судиите од страна на полномошникот на оштетените било недозволено.

Од наведените причини, Врховниот суд на Република Македонија го уважи барањето за заштита на законитоста и побиваните решенија ги преиначи на начин што поднесеното барање за изземање од полномошникот на оштетените адвокатот П.К. од С., го отфрли како недозволено.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Кзз.бр.19/2011 од 11.04.2012 година.

Заверена фотокопија како доказ во кривичната постапка Член 324 став 1 од Законот за кривичната постапка

68. Второстепениот суд сторил повреда на одредбите на кривичната постапка во жалбена постапка кога одлучил дека заверената фотокопија на поканата за главен претрес не може да биде доказ во второстепената кривична постапка.

Од образложението

Барањето е основано.

Основани се наводите изнесени во барањето за заштита на законитоста дека Апелациониот суд во С. со решението Кж.бр.2178/2010 од 17.02.2011 година сторил суштествена повреда на одредбите на кривичната постапка во смисла на член 355 став 2 во врска со член 361 став 4 и член 324 став 1 од Законот за кривичната постапка.

Врховниот суд на Република Македонија, констатира дека постапувајќи по жалбата поднесена од страна на приватниот тужител против решението на Основниот суд С. С., со кое е запрена постапката поради откажување на тужителот од приватната кривична тужба, Апелациониот суд во С. одговарајќи на изнесените наводи во жалбата погрешно констатирал дека не може да

поклони верба на доказ - поканата за главен претрес, бидејќи истата била доставена до Апелациониот суд како заверена фотокопија на оригиналот, а не како оригинална покана.

Видно од списите по предметот, особено од записникот за главен претрес од 16.06.2010 година, првостепениот суд преку судијата поединец го информирал приватниот тужител, кој дошол во 13,18 часот дека главниот претрес се смета за завршен, а неговата тужба за повлечена, од причина што претресот не бил закажан за 13:30 туку за 13:00 часот. Приватниот тужител поднесувајќи ја жалбата против ваквото решение на првостепениот суд во прилог кон истото како доказ дека за главниот претрес бил викан половина час подоцна, односно во 13:30 часот доставил заверена фотокопија на оригиналот на поканата за претрес и тврди дека не по своја вина го пропуштил закажаниот главен претрес, туку по вина на судот кој на неговата покана запишал дека главниот претрес ќе се одржи на 16.06.2010 година во 13:30 часот.

Врховниот суд на Република Македонија, поаѓајќи од членот 324 став 1 од ЗКП каде што е определено дека писмената што имаат значење на доказ во постапката по можност се поднесуваат во оригинал, а истовремено поаѓајќи и од член 4 став 2 од Законот за нотаријатот каде е нормирано дека нотарските исправи, нивните преписи и изводи издадени согласно со овој закон се јавни исправи ако при нивното составување и издавање се исполнети потребните услови предвидени со овој закон, констатира дека за приватниот тужител не постоела никаква законска пречка како доказ во поткрепа на своите наводи во жалбата да достави заверена фотокопија на поканата за главниот претрес бидејќи ваквиот доказ има иста доказна сила како и самиот оригинал.

Врховниот суд на Република Македонија, се согласува со наводите изнесени во барањето за заштита на законитоста дека второстепениот суд при своето постапување постапил спротивно на член 361 став 4 од ЗКП, односно доколку се сомневал во приложениот доказ можел од првостепениот суд или од истражниот судија на тој суд да бара да се проверат наводите во жалбата во поглед на приложената заверена фотокопија, во смисла дали заверката е идентична со оригиналот па дури имал можност да нареди соодветно вештачење на поканата доколку имал намера да ја утврди нејзината вистинитост односно да ја утврди веродостојноста на поднесениот доказ како би можел да донесе соодветна одлука.

Апелациониот суд во С. постапувајќи како второстепен суд донел одлука со која го повредил правото на тужителот и од која одлука не може со сигурност да се утврди зошто заверената фотокопија на поканата за главен претрес не може да биде доказ во второстепената кривична постапка, со што постапил спротивно на членот 355 став 2 од Законот за кривичната постапка и сторил суштествена повреда на одредбите на кривичната постапка, односно неправилно применил одредба од законот, а што било од влијание за донесување на правилна и законита одлука.

Врховниот суд на Република Македонија, од овие причини го уважи барањето за заштита на законитоста на Јавниот обвинител на Република Македонија и решението на Апелациониот суд во С. го укина и предметот го врати пред овој суд на повторно разгледување и одлучување по жалбата поднесена од приватниот тужител против решението на Основниот суд С. С. К.бр.384/10 од 16.06.2010 година.

При своето повторно постапување, второстепениот суд потребно е да ја отстрани цитираната повреда од Законот за кривичната постапка, на начин што доставената заверена фотокопија на оригиналот од поканата ќе ја третира како доказ, по што ќе биде во можност правилно да ја утврди фактичката состојба и врз така утврдената фактичка состојба правилно да го примени материјалното право и да донесе законита одлука.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Кзз.бр.38/2011 од 06.07.2011 година.

Остварување на правото на одбрана на обвинетиот Член 71 од Законот за кривичната постапка

69. Не постои повреда на правото на одбрана на обвинетиот кога во текот на постапката пред првостепениот суд комуникацијата меѓу судот и обвинетиот се одвивала преку неговите бранители кои биле ангажирани со уредно полномошно од обвинетиот.

Од образложението

Барањето е неосновано.

Овој суд констатира дека во конкретниот случај неспорна е комуникацијата на обвинетиот со првостепениот суд која за цело времетраење на првостепената постапка се одвивала преку неговите бранители кои биле уредно ангажирани со полномошно на обвинетиот при што неспорно е дека истиот ја примил приватната кривична тужба дека се произнел по наводите, дека неговите бранители кои биле присутни на одржаните главни претреси се произнеле по наводите во приватната кривична тужба, а видно е дека судот во повеќе наврати главниот претрес го одлагал токму по барање на обвинетиот заради неговата зафатеност како Поглавар на И. верска заедница во Р.М., од кои причини овој суд смета дека не стојат наводите во барањето за заштита на законитоста дека обвинетиот немал примено приватна кривична тужба, не бил запознаен со содржината на истата, односно дека истиот не бил во можност да ја даде својата одбрана пред суд.

Напротив Врховниот суд на Република Македонија, констатира дека од самиот почеток на кривичната постапка обвинетиот бил уредно покануван за главните претреси, за што говорат околностите дека превземал дејствија во постапката, особено дека ангажирал свои бранители кои ги застапувале неговите интереси пред судот и истиот имал и време и можност со оглед на фактот дека повеќе пати бил уредно повикуван лично да дојде и да ја изнесе својата одбрана пред судот, но видно од списите по предметот тоа не го направил, неговата одбрана ја застапувале компетентни лица - бранители кои согласно Законот за кривичната постапка имале законска можност и овластување да го бранат обвинетиот по предметниот кривичен предмет.

Врз основа на образложеното следуваše овој суд да одлучи како во изреката на пресудата во смисла на член 407 став 2 од Законот за кривичната постапка.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Кзз.бр.61/2011 од 21.12.2011 година.

Дозволеност на посебна жалба

Член 191 став 5 од Законот за кривичната постапка

70. Посебна жалба не е дозволена против решение на кривичниот совет со кое е одбиен предлогот за укинување на мерката притвор поднесен од обвинетиот.

Од образложението

Барањето за заштита на законитоста е основано.

Согласно член 382 став 1 од Законот за кривичната постапка, против решението на истражниот судија и против другите решенија на судот поднесени во прв степен, странките и лицата чији права се повредени можат да изјават жалба секогаш кога во овој закон изрично не е определено дека посебна жалба не е дозволена.

Согласно член 191 став 5 од Законот за кривичната постапка, против решението на советот со кое се одбива предлогот за определување или укинување на притворот не е дозволена посебна жалба.

Врховниот суд на Република Македонија, по увидот во списите на предметот, а особено по извршениот увид во решението на Кривичниот совет при Основниот суд С. С. КС-КР.бр.828/2010 од 14.09.2010 година, констатира дека со истото е одбиен предлогот за укинување на мерката притвор против обвинетиот З.Т. од С., односно дека во конкретниот случај донесено е 166

решение кое согласно член 191 став 5 од Законот за кривичната постапка, не е дозволено изјавување на посебна жалба против истото.

Согласно член 385 став 3 од Законот за кривичната постапка, решавајќи за жалбата судот може со решение да ја отфрли жалбата како ненавремена или како недозволена, да ја одбие жалбата како неоснована или да ја уважи жалбата и решението да го преиначи или укине и по потреба предметот да го упати на повторно одлучување.

Врховниот суд на Република Македонија, констатира дека Апелациониот суд во С., постапувајќи по жалбата на обвинетиот З.Т. од С., изјавена против решението на Кривичниот совет при Основниот суд С. С. КС-КР.бр.828/32010 од 14.09.2010 година, со кое што предлогот за укинување на мерката притвор е одбиен како неоснован, воопшто нема никаква законска можност да се впушти во било какво мериторно постапување и одлучување по изнесените наводи во жалбата, туку имал само законска обврска да констатира дека жалбата на обвинетиот, поднесена преку неговите бранители од Адвокатска канцеларија Ј. С., е недозволена.

Апелациониот суд во С., спротивно на предходно цитираните законски одредби, како и на писмениот предлог даден од страна на Вишото јавно обвинителство С. КОЖ бр.1744/2010 од 24.09.2010 година со кој предложил жалбата да се отфрли како недозволена, се впуштил во мериторно одлучување по поднесената жалба и спротивно на Законот за кривичната постапка го преиначил решението на Кривичниот совет при Основниот суд С. С. КС-КР. бр.828/2010 од 14.09.2010 година, уважувајќи го предлогот за укинување на мерката притвор, поднесен од обвинетиот З.Т. од С. и истовремено определувајќи мерка куќен притвор.

Врховниот суд на Република Македонија, наоѓа дека Апелациониот суд С. одлучувајќи на ваков начин и преиначувајќи го превостепеното решение, сторил суштествени повреди на одредбите од член 385 став 3 во врска со член 382 став 1 во врска со член член 191 став 5 од Законот за кривичната постапка.

Од овие причини, Врховниот суд на Република Македонија поднесеното барање за заштита на законитоста го уважи, а решението на Апелациониот суд во С. КСЖ.бр.437/2010 од 26.10.2010 година, го преиначи така што жалбата на обвинетиот З.Т. од С., изјавена преку бранителите Д.Ј. и Н.Ј., адвокати од Адвокатска канцеларија Ј. од С., изјавена против решението на Кривичниот совет при Основниот суд С. С. КС-КР.бр.828/2010 од 14.09.2010 година, ја отфрли како недозволена, согласно член 408 во врска со член 385 став 3 во врска со член 382 став 1 во врска со член 191 став 5 од Законот за кривичната постапка, а како во изреката на пресудата.

Пресуда на Врховен суд на Република Македонија Кзз.бр.4/2011 од 15.02.2011 година.

Дозволеност на барање за вонредно преиспитување на правосилна пресуда за одлуката за казната

Член 413 од Законот за кривичната постапка

71. Барање за вонредно преиспитување на правосилна пресуда на одлуката за казна е дозволено само во случај кога судот при одмерувањето на казната ги пречекорил овластувањата кои ги има по Кривичниот законик. Преиспитувањето на отежнувачките и олеснувачките околности во врска со кои казната е изречена не е основ за поднесување на барање за вонредно преиспитување на правосилна пресуда.

Од образложението

Барањето е неосновано.

Неосновани се наводите во барањето кои се однесуваат на одлуката за казната. Од увидот во образложението на барањето произлегува дека во овој дел пресудата се напаѓа заради преиспитување на околностите во врска со кои казната е изречена, односно нејзиното превисоко одмерување и недоволната и неправилна оценка на олеснителните во однос на отежнителните околности.

Во член 413 од Законот за кривичната постапка, децидно е наведено кои повреди можат да бидат основ за поднесување на барање за вонредно преиспитување на правосилна пресуда. Согласно ваквата одредба од законот, произлегува дека барање за вонредно преиспитување на одлуката за казната не е дозволено, односно истото е дозволено само во случај кога судот при одмерувањето на казната ги пречекорил овластувањата кои ги има по Кривичниот законик, а не и за преиспитување на околностите во врска со кои казната е изречена. Од увидот во пресудата, се гледа дека казната е одмерена во рамките на пропишаната со закон и судот не сторил пречекорување на овластувањата кои му се дадени според законот. Наводите, пак, кои се однесуваат на тоа дека се преценети отежнителните во однос на олеснителните околности, не може да биде основ за поднесување на ова вонредно правно средство.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Квп.бр.156/2011 од 05.07.2011 година.

**Решение за исправка на очигледни грешки
Член 349 од Законот за кривичната постапка**

72. Со посебно решение се врши исправка само на очигледните грешки направени при писменото изработување на пресудата, а не може да се врши на начин што би значел суштествено менување на изреката на пресудата и на утврдените решителни факти.

Од образложението

Жалбата е основана.

Врховниот суд на Република Македонија смета дека во конкретниот случај неправилно е применета одредбата од член 349 став 1 од Законот за кривичната постапка, бидејќи есенцијалното значење на оваа одредба е да се даде можност со посебно решение да се исправат грешките во имињата и броевите, како и други очигледни грешки во пишувањето и сметањето, недостатоците во формата и несогласноста на писмено изработената пресуда со изворникот, а не да се интервенира на начин што би значел суштествено менување на диспозитивот на пресудата, што во крајна линија резултира со задирање во утврдените решителни факти.

Од содржината на член 348 став 1 од Законот за кривичната постапка, произлегува дека писмено изработената пресуда мора наполно да и одговара на пресудата што е објавена, што значи дека со решението за исправка се поправаат само очигледни технички грешки што се направени при писменото изработување на пресудата, а не и оние кои се направени при нејзиното објавување.

Во конкретниот случај изреката на првостепената пресуда е идентична со изреката на пресудата која е објавена на главниот претрес од 03.03.2011 година, од каде произлегува дека не станува збор за очигледна грешка направена при писменото изработување на пресудата и како таква не можела да биде исправена со решението за исправка предвидено со член 349 став 1 од Законот за кривичната постапка.

Второстепениот суд постапувајќи по изјавената жалба против првостепената пресуда, иако бил должен и имал законска можност да ги утврди и да ги отстрани погоре цитираните повреди и констатираните недостатоци, тоа не го направил, туку напротив со својата пресуда во потполност го прифатил образложението на првостепената пресуда.

Одлука на Врховниот суд на Република Македонија Вкж.бр.15/2011 од 07.12.2011 година.

**Дозволеност на барање за вонредно ублажување на казната
Член 399 од Законот за кривичната постапка**

73. Барање за вонредно ублажување на казната не е дозволено кога на сторителот за кривичните дела за кои е огласен виновен му е изречена воспитна мерка - упатување во воспитно поправен дом.

Од образложението

Барањето е недозволено.

Согласно член 399 од од Законот за кривичната постапка, ублажување на правосилно изречената казна е дозволено кога по правосилноста на пресудата ќе се јават околности што ги немало кога се изрекувала пресудата или судот за нив не знаел иако постоеле, а тие очигледно би довеле до поблага осуда.

Во конкретниот случај, на обвинетиот малолетник М.А. од К., за делата за кои е огласен виновен, изречена му е воспитна мерка – „Упатување во воспитно-поправен дом“, во траење од најмалку 1 (една), а најмногу 5 (пет) години, за што судот дополнително ќе одлучи.

Имајќи ја предвид цитираната законска одредба, според која барање за вонредно ублажување на казната може да се поднесе само во случај на правосилно изречена казна, Врховниот суд на Република Македонија констатира дека поднесеното барање за вонредно ублажување на казната не е дозволено, бидејќи во конкретниот случај на сторителот за кривичните дела за кои е огласен виновен, не му е изречена казна, туку воспитна мерка – „Упатување во воспитно-поправен дом“, со оглед да се работи за малолетно лице.

Поради наведеното, Врховниот суд на Република Македонија не се впушти во оценка на подобноста на околностите кои укажуваат на здравствената состојба на осудениот и констатира дека во конкретниот случај не се исполнети законските услови кои овозможуваат реализирање на овој вонреден правен лек, поради што согласно член 401 став 6 од Законот за кривичната постапка, одлучи како во диспозитивот на решението.

Решение на Врховниот суд на Република Македонија Вук.бр.68/2011 од 19.04.2011 година.

Дозволеност на барање за вонредно ублажување на казната
Член 399 од Законот за кривичната постапка

74. Барањето за вонредно ублажување на казна е недозволено - поднесено од неовластено лице, кога подносител на истото е бранителот на осудениот кој во истиот предмет постапувал и како судија.

Од образложението

Врховниот суд на Република Македонија, по извршениот увид во списите приложени кон предметот, наводите и предлогот во поднесеното барање, најде:

Барањето е поднесено од неовластено лице.

Согласно член 400 од Законот за кривичната постапка, барање за вонредно ублажување на казната можат да поднесат јавниот обвинител ако постапката се водела по негово барање, осудениот и неговиот бранител, како и лица кои се овластени да изјават жалба против пресудата во корист на обвинетиот.

Меѓутоа, според член 65 став 3 од Законот за кривичната постапка, бранител не може да биде ни лице кое во истиот предмет постапувало како судија или како јавен обвинител.

Согласно член 401 став 6 од истиот закон, Врховниот суд на Република Македонија ќе го отфрли барањето што е поднесено од неовластено лице или во случај ако според законот не е дозволено или кога подносителот се откаже од барањето, а ќе го одбие барањето ако најде дека не се исполнети законските услови за вонредно ублажување на казната.

Во конкретниот случај, подносител на барањето е бранителот на осудениот адвокатот К.М. од П., а од увидот во списите по предметот може да се констатира дека истото лице постапувало во овој предмет како судија, при што како претседател на советот на Основниот суд во П. учествувало и во донесување на пресудата К.бр.24/05 од 12.09.2008 година со која обвинетиот Д.У. бил ослободен од обвинение за предметното кривично дело, која пак пресуда била укината од страна на второстепениот суд и предметот бил вратен на првостепениот суд на повторно судење.

Оттука, имајќи ги предвид погоре цитираните законски одредби, а пред се одредбата од член 65 став 3 од Законот за кривичната постапка, Врховниот суд на Република Македонија, најде дека барањето за вонредно ублажување на казната на осудениот Д.У. поднесено од бранителот на осудениот, адвокатот К.М. од П., е барање поднесено од неовластено лице.

Со оглед на наведеното, следуваше да се одлучи како во изреката на решението, согласно член 401 став 6 од Законот за кривичната постапка.

Решение на Врховниот суд на Република Македонија Вук.бр.204/2011 од 21.11.2011 година.

**Преземање на гонењето од оштетениот како тужител
Член 341 точка 4 од Законот за кривичната постапка**

75. Судот погрешно ја применил одредбата од член 341 точка 4 од Законот за кривичната постапка кога го одбил обвинението поради немање предлог од овластен тужител во услови кога јавниот обвинител како овластен тужител се откажал од гонењето, а оштетениот изјавил дека го презема гонењето.

Од образложението

Барањето за заштита на законитоста е основано.

Основан е наводот во барањето за повреда на одредбите од член член 341 став 1 точка 4 од Законот за кривичната постапка.

Врховниот суд на Република Македонија, од увидот во списите од предметот, констатира дека Основниот суд С. С. со пресуда К.бр. 2151/08 од 13.06.2011 година, под точка I од изреката, го одбил обвинението, согласно член 341 точка 4 од Законот за кривичната постапка, против Д.Ѓ., В.Ѓ. и Г.Ѓ. кои би сториле кривично дело – „Оштетување туѓи предмети“ од член 243 став 1 од Кривичниот законик.

Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека првостепениот суд со донесувањето на одбивателна пресуда сторил повреда на член 341 став 1 точка 4 од Законот за кривичната постапка од следните причини:

Согласно член 56 став 3 од истиот закон, ако јавниот обвинител се откажал од обвинителниот акт, оштетениот може преземајќи го гонењето да остане при подигнатиот обвинителен акт или да подигне нов.

Согласно член 341 став 1 точка 3 од Законот за кривичната постапка, пресуда со која се одбива обвинението судот ќе изрече, ако тужителот од започнувањето па до завршувањето на главниот претрес се откажал од обвинението, а според точка 4, ако немало потребен предлог, одобрение или ако надлежниот државен орган се откажал од предлогот односно одобрението или ако оштетениот се откажал од предлогот.

Имено, видно од списите во предметот, на главниот претрес одржан на 13.06.2011 година, во завршен збор Јавниот обвинител се откажал од гонењето против обвинетите за кривично дело – „Оштетување туѓи предмети“ од член 243 став 2 во врска со став 1 во врска со член 22 од Кривичниот законик. Ова, имајќи го предвид вештачењето од Бирото, со кое било утврдено дека во конкретниот случај нанесената штета не претставувала значителна вредност и поради што во дејствијата на обвинетите се содржани елементите на кривичното дело од 243 став 1 од Кривичниот законик, за кое кривично дело, гонењето се презема по приватна тужба.

Откако јавниот обвинител го повлекол предлогот за кривичното гонење на обвинетите за кривично дело – „Оштетување туѓи предмети“ од член 243 став 2 во врска со став 1 во врска со член 22 од Кривичниот законик, полномошникот на оштетениот во завршен збор, изјавил дека го презема гонењето на обвинетите за оштетување туѓи предмети од член 243 став 1 од Кривичниот законик и ќе поднесе нов обвинителен акт, што е видно од записникот за главен претрес.

По оценка на Врховниот суд на Република Македонија, првостепениот суд сторил суштествена повреда на постапката, кога донел пресуда со која во делот под точка I, го одбил обвинението против обвинетите за кривично дело - „Оштетување туѓи предмети“ од член 243 став 1 од Кривичниот законик, согласно член 341 точка 4 од Законот за кривичната постапка, поради немање предлог од овластен тужител.

Имено, ваквата пресуда судот ја изрекува ако нема потребен предлог, одобрение или надлежниот државен орган се откажал од предлогот, односно одобрението или ако оштетениот се откажал од предлогот, што не е случај во конкретната правна работа. Напротив, јавниот обвинител се откажал од гонењето за кривичното дело од член 243 став 2 од Кривичниот законик, а не за кривичното дело од член 243 став 1 од Кривичниот законик.

За кривичното дело од член 243 став 1 од Кривичниот законик гонењето се презема по приватна тужба и јавниот обвинител нема својство на овластен тужител. Дотолку повеќе што полномошникот на оштетениот дал изјава за преземање на гонењето, што значи дека имало предлог за превземање на гонењето за кривичното дело од член 243 став 1 од Кривичниот законик, поради што првостепениот суд спротивно на законските одредби донел одбивателна пресуда, за ова кривично дело.

Врховниот суд на Република Македонија, ги оцени како основани наводите во барањето за заштита на законитоста за сторена повреда од член 355 став 1 точка 11 од Законот за кривичната постапка, бидејќи наведените причини во побиваната пресуда во значителна мера се противречни во однос на решителните факти.

Контрадикторноста се состои во тоа што судот во изреката на пресудата се повикува на член 341 точка 4 од Законот за кривичната постапка и констатира дека во конкретниот случај немало потребен предлог за гонење за кривичното дело по член 243 став 1 од Кривичниот законик, за кое гонењето се превзема по приватна тужба, а видно од образложението на одлуката по однос на одбивателниот дел, судот прифаќа дека јавниот обвинител се откажал од гонењето за кривичното дело од член 243 став 2 од Кривичниот законик, што пак претставува основ за одбивање на обвинението во смисла на член 341 точка 3 од Законот за кривичната постапка. Оттука, имајќи предвид дека првостепениот суд донел одбивателна пресуда за кривичното дело по член 243 став 1 од Кривичниот законик, наместо за кривичното дело од став 2 од истиот член, за кое јавниот обвинител се откажал од гонењето, правосилната пресуда е противречна на самата себе и истата не може со сигурност да се испита.

Заради правилна примена на Законот за кривичната постапка, Врховниот суд на Република Македонија, укажува дека секогаш кога Јавниот обвинител се откажува од кривичното гонење, судот носи пресуда со која го одбива обвинението согласно член 341 став 1 точка 3, за кривичното дело за кое Јавниот обвинител се откажал од кривично гонење.

Оттука, првостепениот суд во смисла на горе цитираните законски одредби, требало да го одбие обвинението против обвинетите за кривичното дело од член 243 став 2 од Кривичниот законик, за кое дело Јавниот обвинител се откажал од гонењето. По однос на кривичното дело од став 1 од истиот член, имајќи ја предвид дадената изјава на полномошникот на оштетениот, со која јасно е изразена волјата на оштетениот за преземање на гонењето, судот требало да даде рок во кој истиот би продолжил со кривичното гонење во смисла на член 56 став 3 од Законот за кривичната постапка.

Според ова, произлегува дека судот во никој случај не можел да донесе одлука со која ќе го одбие обвинението против обвинетите, за кривичното дело по член 243 став 1 од Кривичниот законик, поради немање потребен предлог за гонење, бидејќи имало предлог за преземање на гонењето даден од страна на полномошникот на оштетениот.

Основиот суд С. С., при повторното одлучување ќе треба да ги има во предвид наведените укажувања на Врховниот суд на Република Македонија, по што ќе биде во можност да донесе правилна и законита одлука.

Поради изнесените причини согласно член 408 од Законот за кривичната постапка, се одлучи како во изреката на оваа пресуда.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Кзз.бр.5/2012 од 18.04.2012 година.

**Барање за вонредно преиспитување против правосилен дел од пресуда
Член 411 од Законот за кривичната постапка**

76. Барање за вонредно преиспитување на правосилна пресуда може да се поднесе и против дел од пресудата, кога тој дел станал правосилен, без оглед што таа пресуда во дел била укината.

Од образложението

Основниот суд Б. со пресуда К.бр.128/12 од 22.06.2012 година, обвинетите Т.Н. и А.В., двајцата од Б., ги огласил виновни и тоа: под точка I, како соизвршители од член 22 од Кривичниот законик за продолжено кривично дело „Овозможување на употреба наркотични дроги“ од член 216 став 2 во врска со став 1 во врска со член 45 став 1 од Кривичниот законик, под точка II како соизвршители од член 22 од Кривичниот законик за продолжено кривично дело „Тешка кражба“ од член 236 став 1 точка 1 во врска со член 45 став 1 од Кривичниот законик, а под точка III, обвинетиот Т.Н. за кривично дело „Употреба на исправа со невестинита содржина“ од член 380 став 1 од Кривичниот законик, па на обвинетиот Т.Н. за продолженото кривично дело „Овозможување на употреба наркотични дроги“ од член 216 став 2 во врска со став 1 во врска со член 45 став 1 и во врска со член 22 од Кривичниот законик, од точка I, му утврдил казна затвор во траење од 3 (три) години и 8 (осум) месеци, за продолженото кривично дело „Тешка кражба“ од член 236 став 1 точка 1 во врска со член 45 став 1 во врска со член 22 од Кривичниот законик, од точка II, му утврдил казна затвор во траење од 1 (една) година и 6 (шест) месеци, а за кривичното дело „Употреба на исправа со невестинита содржина“ од член 380 став 1 од Кривичниот законик, од точка III, му утврдил казна затвор во траење од 6 (шест) месеци, па му изрекол единствена казна затвор во траење од 5 (пет) години и 6 (шест) месеци, во која му го засметал и времето поминато во притвор од 29.02.2012 година во 13,30 часот, определен и продолжуван со решенија цитирани во изреката на пресудата. На обвинетата А.В., за продолженото кривично дело „Овозможување на употреба наркотични дроги“ од член 216 став 2 во врска со став 1 во врска со член 45 став 1 и во врска со член 22 од Кривичниот законик, од точка I, и` утврдил казна затвор во траење од 1 (една) година и 4 (четири) месеци, а за продолженото кривично дело „Тешка кражба“ од член 236 став 1 точка 1 во врска со член 45 став 1 во врска со член 22 од Кривичниот законик, од точка II, ѝ утврдил казна затвор во траење од 1 (една) година, па и изрекол единствена казна затвор во траење од 2 (две) години и 2 (два) месеци, во која и го засметал и времето кое го поминала во притвор од 29.02.2012 година до 19.03.2012 година, определен и укинат со решенија цитирани во изреката на пресудата. Согласно член 216 став 4 од Кривичниот законик, биле одземени недвижен предмет и подвижни предмети, а согласно член 100-а од Кривичниот законик, биле одземени и предмети употребени или наменети за извршување на кривичното дело, сите опишани во изреката на пресудата, при што било определено по правосилноста на пресудата

одземените предмети да се предадат на Агенцијата – С., на понатамошно постапување, согласно член 25 од Законот за управување со конфискуван имот, имотна корист и одземените предмети во кривична и прекршочна постапка. Обвинетите биле задолжени на име трошоци на постапката да платат на судот секој поединечно по 4.500,00 денари, со оглед на траењето и сложеноста на постапката и имотната состојба на обвинетите, солидарно да платат износ од 2.000,00 денари, на име награда за економско вештачење, обвинетиот Т.Н. да плати износ од 12.000,00 денари на име награда за судско-психијатриско вештачење и износ од 2.840,00 денари на име превозни и патни трошоци на службените лица од Затвор Б., на трезорска сметка наведена во изреката на пресудата, сето тоа во рок од 15 дена по правосилноста на пресудата, согласно член 92 став 1 во врска со член 89 став 2 точка 1, 2 и 6 од Законот за кривичната постапка – пречистен текст. Оштетениот Н.С. од Б., за истакнатото имотно-правно барање бил упатен на граѓанска парница.

Апелациониот суд Б. со пресуда КЖ.бр.531/12 од 19.09.2012 година, жалбите на обвинетите Т.Н. и А.В., на З.Н., мајка на обвинетиот Т.Н. ги одбил како неосновани, а пресудата на Основниот суд Б. К.бр.128/12 од 22.06.2012 година, ја потврдил, освен во делот на одлуката за одземањето на станот на ул..... во Б.. Со решение под истиот број и од истиот датум, жалбата на Основниот јавен обвинител од Б., ја уважил, па одлуката за одземање на станот на ул..... во Б., опишан во имотниот лист бр.26750 за КО Б., содржана во пресудата на Основниот суд Б. К.бр.128/12 од 22.06.2012 година, ја укинал.

По правосилноста на пресудата, осудениот Т.Н. лично, до Врховниот суд на Република Македонија во законски предвидениот рок, поднесе барање за вонредно преиспитување на правосилната пресуда, поради повреда на одредбите на кривичната постапка во жалбена постапка и повреда на Кривичниот законик, со предлог барањето да се уважи, првостепената и второстепената пресуда да се преиначат и осудениот Т.Н. да биде ослободен од обвинение.

Барање за вонредно преиспитување на правосилната пресуда, до Врховниот суд на Република Македонија, во законски предвидениот рок, поднесе и осудената А.В., преку бранителот А.П.З., адвокат од Б., поради повреда на одредбите на кривичната постапка, повреда на Кривичниот законик и поради одлуката за кривичната санкција, со предлог првостепената и второстепената пресуда да се преиначат така што осудената А.В. ќе биде ослободена од обвинение или ќе и биде изречена поблага казна.

Врховниот суд на Република Македонија со пресуда Квп.бр244/2012 од 26.02.2012 година, ги одби како неосновани барањата на осудениот Т.Н. од Б., поднесено лично и на осудената А.В. од Б., поднесено преку бранителот

А.П.З., адвокат од Б., за вонредно преиспитување на правосилната пресуда на Основниот суд Б. К.бр.128/12 од 22.06.2012 година и пресудата на Апелациониот суд Б. КЖ.бр.531/12 од 19.09.2012 година.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Квп.бр.244/2012 од 26.02.2013 година.

Повторување на постапка по повод одлука на Европски суд за човекови права Член 392 став 2 точка 7 од Законот за кривичната постапка

77. Кривичната постапка завршена со правосилна одлука може да се повтори во корист на осудениот ако со одлука на Европскиот суд за човекови права е утврдена повреда на човековите права и слободи.

Од образложението

Барањето е основано.

Согласно член 392 став 2 точка 7 од Законот за кривичната постапка, кривичната постапка завршена со правосилна пресуда може да се повтори во корист на осудениот, ако со одлука на Европскиот суд за човекови права е утврдена повреда на човековите права и слободи.

Во конкретниот случај со пресуда на Европскиот суд за човекови права А.бр.19315/06 од 10.06.2010 година, утврдена е повреда на член 6 став 1 од Конвенцијата, бидејќи за датум на прием на второстепената пресуда земена е датата на истата во КПУ И. - 13.04.2005 година, а не датите на личниот прием на секој од осудените поединечно, на кој начин барањето за вонредно преиспитување на правосилната пресуда би било навремено.

Со оглед дека со пресудата на Европскиот суд за човекови права во С. Д. и други против Р.М. А.бр.19315/06 од 10.06.2010 година, а конечна на ден 10.09.2010 година е утврдено дека Р.М. на тројцата осудени им го повредила правото на пристап до суд од член 6 став 1 од Европската конвенција за човекови права, затоа што Врховниот суд на Република Македонија со решение Квп. бр.136/2005 од 06.09.2005 година, барањето за вонредното преиспитување на правосилната пресуда на осудените преку нивниот бранител го отфрлил како ненавремено. Врховниот суд на Република Македонија оценува дека во конкретниот случај согласно член 392 став 2 точка 7 од Законот за кривичната постапка, кривичната постапка завршена со правосилна пресуда може да се повтори во корист на осудените со оглед дека со одлука на Европскиот суд за човекови права е утврдена повреда на правото на пристап до суд од член 6 став 1 од Европската конвенција за човекови права.

Врз основа на погоре наведеното, а согласно член 392 став 2 точка 7 од Законот за кривичната постапка, судот одлучи како во изреката на ова решение.

Решение на Врховниот суд на Република Македонија Квп.бр.30/2012 од 28.02.2013 година.

**Вонредно ублажување на казната во прекршочна постапка
Член 129 став 2 од Законот за прекршоците**

78. Барањето за вонредно ублажување на казната како вид на вонредно правно средство во прекршочната постапка не е предвидено.

Од образложението

Барањето е недозволено.

Според член 129 став 2 од Законот за прекршоците, во прекршочна постапка завршена со пресуда можат да се користат вонредни правни лекови барање за повторување на постапката и барање на заштита на законитоста.

Согласно со член 401 став 6 од Законот за кривичната постапка, Врховниот суд на Република Македонија ќе го отфрли барањето што е поднесено од неовластено лице или во случај ако според законот не е дозволено или кога подносителот се откаже од барањето, а ќе го одбие барањето ако најде дека не се исполнети законските услови за вонредно ублажување на казната.

Имајќи ја предвид погоре наведената одредба од Законот за прекршоците, во кој не е предвидено користење на барањето за вонредно ублажување на казната како вонредно правно средство во прекршочната постапка, произлегува дека поднесеното барање не е дозволено според законот, бидејќи во конкретниот случај се работи изречена казна во прекршочна постапка во која подносителот на барањето бил огласен виновен и осуден.

Со оглед на наведеното, следувахе да се одлучи како во изреката на решението, согласно член 401 став 6 од Законот за кривичната постапка.

Решение на Врховниот суд на Република Македонија Вук.бр.251/2012 од 05.02.2013 година.

Право на пристап до судот**Член 6 став 1 од Европска конвенција за човекови права**

79. Исполнет е условот за повторување на постапката во корист на осудениот во смисла на член 392 став 1 точка 7 од Законот за кривичната постапка, кога погрешно била утврдена ненавременост на поднесениот вонреден правен лек, со што на осудениот му било повредено правото на пристап до судот од член 6 став 1 од Европската конвенција за човекови права.

Од образложението

Барањето е основано.

Во конкретниот случај, од страна на осудениот Б.Н. од К., преку неговиот бранител, поднесено е барање кое е насловено како барање за исправка на решението на Врховниот суд на Република Македонија Квп.КОК1.Квп. бр. 5/13 од 07.05.2013 година со кое барањето за вонредно преиспитување на правосилна пресуда поднесено од осудениот било отфрлено како ненавременно.

Во предметното барање се истакнува дека Врховниот суд на Република Македонија погрешно ја утврдил ненавременоста на поднесеното барање, од причина што барањето било поднесено на 05.04.2013 година, а не на 08.04.2013 година, како што е наведено во цитираното решение за отфрлање на барањето.

По увидот во списите на предметот на Основниот суд С. С. КОК.бр.81/12, овој суд констатираше дека осудениот Б.Н. ја примил второстепената пресуда на Апелациониот суд С. КОКЖ.бр.1/13 од 13.02.2013 година, лично, на ден 06.03.2013 година, а барањето за вонредно преиспитување на правосилната пресуда, поднесено од осудениот Б.Н., преку бранителот Н.К., адвокат од К., било поднесено преку пошта со препорачана пратка на 05.04.2013 година. Поради тоа, овој суд погрешно констатирал дека барањето било ненавременно, бидејќи датумот 08.04.2013 година кој стои на приемниот печат на судот погрешно бил земен предвид при утврдувањето на навременоста на вонредниот правен лек.

Оттука, имајќи ја предвид пресудата на Европскиот суд за човекови права Д. и други против Р.М. А.бр.19315/06 од 10.06.2010 година, со која била утврдена повреда на правото на правична судска постапка, односно правото на пристап до суд од член 6 став 1 од Европската конвенција за човекови права затоа што Врховниот суд на Република Македонија со решение Квп. бр.136/2005 од 06.09.2005 година, барањето за вонредно преиспитување на правосилната пресуда на осудените преку нивниот бранител го отфрлил како ненавременно, како и решението на овој суд Квп.бр.30/2012 од 28.02.2013

година, донесено врз основа на цитираната пресуда на Европскиот суд за човекови права, овој суд најде дека и во конкретниот случај постојат услови за повторување на постапката во оваа смисла.

Имено, во член 392 став 1 точка 7 е предвидено дека кривичната постапка завршена со правосилна пресуда може да се повтори во корист на осудениот ако со одлука на Европскиот суд за човекови права е утврдена повреда на човековите права и слободи.

Воедно, според член 393 став 3 од Законот за кривичната постапка, ако судот што би бил надлежен за одлучување за повторување на кривичната постапка (член 394) дознае дека постои причина за повторување на кривичната постапка ќе го извести за тоа осудениот, односно лицето кое е овластено да го поднесе барањето.

Имајќи ги предвид цитираните законски одредби, како и погоре наведеното во врска со содржината на поднесеното барање и судската пракса на Европскиот суд за човекови права и на Врховниот суд на Република Македонија, очигледно произлегува дека во овој случај на осудениот Б.Н., со погрешното утврдување на ненавременоста на поднесениот правен лек од негова страна, му било повредено правото на правична судска постапка, односно правото на пристап до судот од член 6 став 1 од Европската конвенција за човекови права. Со оглед на вака констатираната повреда, овој суд најде дека во конкретниот случај е исполнет условот за повторување на кривичната постапка во корист на осудениот, во смисла на член 392 став 1 точка 7 од Законот за кривичната постапка.

Решение на Врховниот суд на Република Македонија Кр.бр.25/2013 од 18.06.2013 година.

Вонредно преиспитување на правосилна пресуда во прекршочна постапка

Член 129 став 2 од Законот за прекршоците

80. Барање за вонредно преиспитување на правосилна пресуда како вид на вонредно правно средство не е предвидено во прекршочната постапка.

Од образложението

Барањето е недозволено.

Врховниот суд на Република Македонија од увидот ви списите по предметот констатира дека обвинетото правно лице ЈП М.Ш. С. Подружница ШС С. М.Б., е огласено за виновно за сторен прекршок по член 101 став 1 точка 16 и точка 18 од Законот за шумите, за кое му е изрчена прекршочна санкција - глоба од 25.000 евра, во денарска противвредност од 1.537.500,00 денари, смретано по средниот курст на НБ на РМ на денот на одлучувањето.

Согласно член 411 став 1 од Законот за кривичната постапка, лицето кое е правосилно осудено на казна затвор, или малолетнички затвор, може да поднесе барање за вонредно преиспитување на прависилна пресуда, поради повреда на законот во случаите предвидени со овој Закон.

Согласно член 414 став 3 од Законот за кривичната постапка, барањето што е поднесено ненавремено, или го поднело неовластено лице, или е поднесено во случај на осуда на кривична санкција, поради кое барање не може да се поднесе (член 411 став 1), ќе го отфрли со решение претседателот на советот на првостепениот суд, или судот надлежен за одлучување по барањето.

Имајќи ги предвид погоре цитираните одредби, Врховниот суд на Република Македонија констатира дека поднесеното барање, насловено како ревизија е недозволно, бидејќи е поднесено за сторен прекршок, за кој е изречена глоба - парична казна, поради која осуда вакво барање не може да се поднесе.

Решение на Врховниот суд на Република Македонија Кр.бр.26/2013 од 09.07.2013 година.

Овластен подносител на предлог за определување на стварно надлежен суд Член 32 од Законот за кривичната постапка

81. Обвинетиот и оштетениот како тужител не се овластени подносител на предлог за определување на друг стварно надлежен суд.

Од образложението

Предлогот се отфрла.

Согласно член 32 став 1 од Законот за кривичната постапка, заеднички непосредно повисокиот суд може за водење на постапката да определи друг стварно надлежен суд на своето подрачје ако е очигледно дека така полесно ќе се спроведе постапката или ако постојат други важни причини.

Според став 2 од истиот член, решението во смисла на став 1 од истиот член судот може да го донесе по предлог од истражниот судија, судијата поединец или од претседателот на советот или по предлог од јавниот обвинител кој постапува пред судот што одлучува за пренесување на месната надлежност кога кривичната постапка се води по барање од јавниот обвинител.

Од цитираните одредби, произлегува дека овластени предлагачи за пренесување на месната надлежност пред Врховниот суд на Република Македонија се лицата наведени во член 32 став 2 од Законот за кривичната постапка односно истражниот судија, судијата поединец, претседателот на советот или јавниот обвинител кој постапува пред судот кога кривичната постапка се води по негово барање. На оштетениот како тужител, ниту на обвинетиот со одредбата не му е дадено вакво право.

Имајќи го предвид наведеното, Врховниот суд на Република Македонија констатира дека обвинетиот Џ.Ш. од село З. не е овластен подносител на ваков предлог за определување на стварно надлежен суд, согласно член 32 став 2 од Законот за кривичната постапка.

Исто така, овој суд констатира дека второстепениот суд одлучувал по повод поднесена жалба против решението на првостепениот суд со кое тој се огласил за ненадлежен, од каде произлегува дека во конкретниот случај веќе е одлучено за тоа кој суд е надлежен да постапува по кривичната постапка поведена против обвинетиот Џ.Ш., согласно член 34 од Законот за кривичната постапка.

Решение на Врховниот суд на Република Македонија Кр.бр.27/2013 од 02.07.2013 година.

Дозволеност на барање за вонредно преиспитување на правосилна пресуда

Член 411 став 3 од Законот за кривичната постапка

82. Осудениот што не користел редовен правен лек против пресудата не може да поднесе барање за вонредно преиспитување на правосилна пресуда.

Од образложението

Барањата се недозволени.

Согласно член 411 став 3 од Законот за кривичната постапка осудениот што не користел редовен правен лек против пресудата не може да поднесе барање за вонредно преиспитување на правосилна пресуда освен ако со пресудата на второстепениот суд наместо ослободување од казна, судска опомена, условна осуда или парична казна е изречена казна затвор, односно наместо воспитна мерка-казна малолетнички затвор.

Согласно член 414 став 3 од Законот за кривичната постапка, барањето што е поднесено ненавремено или го поднело неовластено лице или е поднесено во случај на осуда на кривична санкција поради која барање не може да се поднесе (член 411 став1), или според законот не е дозволена или кога подносителот се откаже од барањето ќе го отфрли со решение пртседателот на советот на првостепениот суд или судот надлежен за одлучување по барањето.

Врховниот суд на Република Македонија, по увидот во списите на предметот констатира дека во конкретниот случај не се исполнети законските претпоставки за поднесување на барањето за вонредно преиспитување на правосилна пресуда, од причина што осудените не користеле редовен правен лек против првостепената пресуда на Основниот суд С. С. КОК. бр.48/12 од 20.11.2012 година, со која биле огласени виновни за кривично дело „Криумчарење мигранти“ по член 418-б став 2 во врска со член 22 од Кривичниот законик и осудени на казна затвор во траење од 5 – пет месеци.

Со оглед на претходното, а како осудените не користеле редовен правен лек, што претставува законски услов за поднесување на вонредното правно средство-барање за вонредно преиспитување на правосилна пресуда, следуваше овој суд да одлучи како во изреката на решението во смисла на член 411 став 3 од Законот за кривичната постапка.

Решение на Врховниот суд на Република Македонија Квп.Кок1.Квп. бр.4/2013 од 21.05.2013 година.

Надлежен суд за единствена постапка против правно и одговорно лице Член 477-в од Законот за кривичната постапка

83. Кога се води единствена постапка против правното лице и одговорното лице во правното лице, надлежноста на судот се определува според општите одредби за месна надлежност, согласно член 477-в став 2 од Законот за кривичната постапка.

Од образложението

Предлогот е основан.

По оценка на Врховниот суд на Република Македонија, основан е предлогот на судијата на Основниот суд С. С. за поведување на постапка за решавање на судир на надлежност дека месно надлежен суд да постапува по овој предмет е Основниот суд О., со оглед дека прекршокот е сторен на ден 04.05.2010 година, на патот кој води од с.Л. према место викано Т., при што превезувани се дрва, со издадена испратница, спротивно на одредбите од Законот за шуми. Во издадената испратница на јавното претпријатие М.Ш. ПШС Г. О., преку одговорното лице П.Ј. од О. е наведено дека превозот се врши со трактори, што е спротивно на член 69 од Законот за шумите и на Правилникот за начинот на жигосување, издавање испратница, пуштање во промет на исечено дрво, како и формата и содржината на регистарот на издадени испратници („Службен весник на РМ“ бр.131/2008).

Оттука, кога се води единствена постапка против правното лице и одговорното лице во правното лице, надлежноста на судот се определува според општите одредби за месна надлежност, а согласно член 477-в став 2 од Законот за кривичната постапка.

Во случајот, барање за поведување на прекршочна постапка не е поднесено само против правното лице, туку и против одговорното лице во правното лице П.Ј. од О., поради што надлежноста на судот се определува според општите одредби за месна надлежност од Законот за кривичната постапка.

Врз основа на погоре наведеното, за стварно и месно надлежен суд се определува Основниот суд О..

Решение на Врховниот суд на Република Македонија Кр.13/2013 од 19.03.2013 година.

Преземање на гонење од оштетениот на главен претрес Член 57 став 1 од Законот за кривичната постапка

84. Нема услови судот да донесе одбивателна пресуда кога оштетениот бил присутен на претресот и изјавил дека го презема гонењето.

Од образложението

Барањето за заштита на законитоста е основано.

Согласно член 355 став 1 точка 5 од Законот за кривичната постапка, суштествена повреда на одредбите на кривичната постапка постои ако судот ги повредил прописите на кривичната постапка по прашањето дали постои обвинение од овластениот тужител или предлог од оштетениот, односно одобрение од надлежниот орган.

Согласно член 341 став 1 точка 3 од Законот за кривичната постапка, пресудата со која се одбива обвинението судот ќе изрече ако тужителот од започнувањето до завршувањето на главниот претрес се откажал од обвинението.

Видно од списите по предметот, особено од записникот за одржан главен претрес од 06.07.2012 година, овој суд констатира дека на одржаниот главен претрес Јавниот обвинител се откажал од обвинението против обвинетниот Љ.Д. за кривично дело - „Тешки дела против општата сигурност“ од член 292 став 3 во врска со член 288 став 4 во врска со став 2 и 3 од Кривичниот законик, но обвинението не останало без тужител, бидејќи на истиот претрес полномошникот на оштетениот во завршен збор навел дека го превзема гонењето према обвинетиот Љ.Д., согласно член 57 од Законот за кривичната постапка. Имено, наведениот член предвидува дека, кога Јавниот обвинител ќе се откаже од обвинителниот акт на главниот претрес, оштетениот е должен веднаш да се изјасни дали сака да го продолжи гонењето. Ако оштетениот не е присутен на главниот претрес, а уредно е повикан или поканата не можела да му се врачи, поради непријавување до судот на промената на адресата или престојувалиштето, ќе се смета дека не сака да го продолжи гонењето. Овој суд исто така констатира дека откако полномошникот на оштетениот во својот завршен збор истакнал дека го превзема гонењето, судот на записникот не констатирал дали оштетените ќе го изменат обвинителниот акт или претресот да се прекине заради подготвување на нов обвинителен акт.

Имајќи го предвид наведеното, во ваков случај судот не можел да донесе одбивателна пресуда, па дури и оштетениот да не се произнел за кое кривично дело ќе го продолжи гонењето. Во овој случај станува збор за противречна пресуда со оглед дека од една страна судот носи одбивателна пресуда за обвинетиот Љ.Д., а од друга страна одлучува со истата пресуда и го задолжува полномошникот на оштетената со писмен поднесок да го прецизира предлогот за продолжување на гонење и тоа во поглед на тоа дали останува на обвинението поднесено од Јавниот обвинител, во рок од 8 дена од денот на приемот на пресудата.

По добивањето на пресудата, полномошникот на оштетената на 12.07.2012 година постапувајќи по напатствијата дадени во пресудата до Основниот суд С. С. поднел субсидијарен обвинителен акт против Љ.Д. за кривично дело „Тешки дела против општата сигурност“ од член 292 став 1 во врска со член 288 став 4 во врска со став 2 и 3 од Кривичниот законик, по кој во судот бил оформен нов кривичен предмет под К.бр.2173/2012 и распореден во работа кај истиот судија кој ја донел одбивателната пресуда спрема обвинетниот Љ.Д..

Судијата како Претседател на советот постапувајќи по предметот до Кривичниот совет на судот доставил изјава за несогласност со субсидијарниот обвинителен акт К.бр.2173/2012 од 13.09.2012 година. По изјавената несогласност Кривичниот совет при Основниот суд С. С. донел решение

КС-КР.бр.947/2012 од 17.09.2012 година со кое ја уважил несогласноста на претседателот на првостепениот совет и го отфрлил субсидијарниот обвинителен акт поднесен од оштетената како тужител С.К. од С.. По жалбата на полномошникот на субсидијарната тужителка, Апелациониот суд С. донел решение КСЖ.бр.490/2012 од 11.12.2012 година, со кое жалбата ја одбил како неоснована и решението на Основниот суд С. С. КС-КР.бр.947/2012 од 17.09.2012 година го потврдил.

Согласно член 329 став 3 од Законот за кривичната постапка, ако судот дозволи прекинување на главниот претрес заради подготвување на нов обвинителен акт, ќе определи рок во кој тужителот мора да го поднесе обвинителниот акт. Еден примерок од новиот обвинителен акт ќе се достави до тужениот, но приговор против овој обвинителен акт не е дозволен. Ако тужителот не го поднесе обвинителниот акт во доставениот рок, советот ќе го продолжи главниот претрес врз основа на поранешниот обвинителен акт.

Согласно член 260 став 1 од Законот за кривичната постапка, ненавремениот приговор и приговорот изјавен од неовластено лице ќе го отфрли со решение претседателот на советот пред кој ќе се одржи главниот претрес. За жалбата против ова решение одлучува советот (член 22 став 6).

Имајќи ги предвид цитираните законски одредби, во конкретниот случај приговор против обвинителниот акт не е дозволен, па оттука и претседателот на советот нема право во кривичниот совет врз основа на членот 260 од Законот за кривичната постапка, да поднесе несогласување со субсидијарниот обвинителен акт, бидејќи во конкретниот случај не е дозволен приговор против субсидијарниот обвинителен акт. Овој суд исто така констатира дека доколку приговор против обвинителниот акт не е поднесен или е отфрлен, претседателот на советот пред кој треба да се одржи главниот претрес може да побара од советот (член 22 став 6), да одлучи за секое прашање за кое врз основа на овој закон се решава по повод приговорот и таквото барање претреседателот на советот може да го достави до определување на главниот претрес, односно најдоцна во рок од 2 месеци од денот на приемот на обвинителниот акт во судот, согласно член 269 став 1 и 2 од Законот за кривичната постапка.

Второстепениот суд по службена должност бил должен да внимава и да ги отстрани сторените повреди и пропусти од страна на првостепениот суд, меѓутоа, Апелациониот суд С. со решение КСЖ.бр.490/2012 од 11.12.2012 година ги прифатил причините образложени во првостепеното решение и истото го потврдил.

Со оглед на наведеното, Врховниот суд на Република Македонија, констатира дека со правосилната пресуда е сторена суштествена повреда на одредбите на кривичната постапка од член 355 став 1 точка 5 во врска со член

341 точка 3 од Законот за кривичната постапка, а со решението на Основниот суд С. С. КС-КР.бр.947/2012 од 17.09.2012 година и на Апелациониот суд С. КСЖ.бр.490/2012 од 11.12.2012 година е сторена повреда од член 329 став 3 и член 269 од Законот за кривичната постапка, поради што следуваше барањето за заштита на законитоста да се уважи.

Првостепениот суд при повторното судење и одлучување е должен да ја отстрани наведената суштествена повреда на одредбите на кривичната постапка, имајќи ги во предвид укажувањата на овој суд, на кој начин ќе биде во можност да донесе правилна и законита одлука.

Поради наведеното, следуваше да се одлучи како во изреката на пресудата согласно член 412 и член 415 во врска со член 408 од Законот за кривичната постапка.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Кзз.бр.23/2013 од 02.07.2013 година.

Надлежен суд за постапка против правно лице Член 477-в од Законот за кривичната постапка

85. Кога постапката се води само против правното лице, месната надлежност се определува според седиштето на правното лице како основен елемент, без оглед на тоа каде бил сторен прекршокот - член 477-в став 1 од Законот за кривичната постапка.

Од образложението

Предлогот е основан.

Во согласност со член 2 став 2 од Законот за прекршоците, ако со одредбите од овој закон поинаку не е определено, судовите во прекршочната постапка согласно ќе ги применуваат одредбите од Законот за кривичната постапка, меѓу кои и за месната надлежност.

Според член 23 став 1 од Законот за кривичната постапка, месно надлежен по правило е судот на чие подрачје е извршено или обидено кривичното дело.

Во член 477-в став 1 од цитираниот закон е предвидено дека за водење на кривичната постапка против правното лице надлежен е судот каде што се наоѓа седиштето на правното лице, односно претставништвото на странското

правно лице, а според ставот 2 на овој член, ако странското правно лице нема претставништво на територијата на Р.М., или ако се води единствена постапка против правното лице и одговорното лице во правното лице, надлежноста на судот се определува според општите одредби за месна надлежност на овој закон.

Во конкретниот случај, по наоѓање на Врховниот суд на Република Македонија, од цитираните законски одредби произлегува дека месно надлежен за спроведување на прекршочната постапка е Основниот суд С. С., на чие подрачје се наоѓа седиштето на обвинетото правно лице.

Ова, од причина што во конкретниот случај барањето за поведување на прекршочна постапка е поднесено само против правното лице, па оттука, месната надлежност се определува според седиштето на правното лице како основен елемент, без оглед на тоа каде бил сторен прекршокот. Имено, во случаите кога се води единствена постапка против правно лице и физичко лице, месната надлежност се определува според местото на сторување на прекршокот, а во согласност со член 477-в став 2 од Законот за кривичната постапка, но кога постапката е поведена само против правното лице, месно надлежниот суд се определува во смисла на ставот 1 од член 477-в од Законот за кривичната постапка, односно според седиштето на правното лице.

Решение на Врховниот суд на Република Македонија Кр.бр.33/2013 од 04.09.2013 година.

Дозволеност на барање за вонредно преиспитување на правосилна пресуда Член 411 став 1 од Законот за кривичната постапка

86. Барањето за вонредно преиспитување на правосилна пресуда ќе се отфрли како недозволено, кога е поднесено против пресуда со која е изречена парична казна.

Од образложението

Барањето е недозволено.

Согласно член 411 став 1 од Законот за кривичната постапка, лицето кое правосилно е осудено на казна затвор или малолетнички затвор може да поднесе барање за вонредно преиспитување на правосилна пресуда поради повреда на законот во случаите предвидени со овој закон.

Согласно член 414 став 3 од Законот за кривичната постапка, барањето што е поднесено ненавремено или го поднело неовластено лице или е поднесено во случај на осуда на кривична санкција поради која барање не

може да се поднесе (член 411 став 1) или според законот не е дозволено или кога подносителот се откажал од барањето ќе го отфрли со решение претседателот на советот на првостепениот суд или судот надлежен за одлучување по барањето.

Врховниот суд на Република Македонија, по увидот во списите по предметот утврди дека во конкретниот случај не се исполнети законските претпоставки за поднесување на барање за вонредно преиспитување на правосилна пресуда.

Имено, со правосилната пресуда која се напаѓа со барањето, обвинетиот Т.С. од В. е осуден на парична казна, а во смисла на членот 411 став 1 од Законот за кривичната постапка, еден од условите за поднесување на ова вонредно правно средство е со правосилна пресуда на осудениот да му е изречена ефективна казна затвор или малолетнички затвор.

Оттука, имајќи предвид дека предметното барање е поднесено во случај на осуда на кривична санкција поради која барање не може да се поднесе (член 411 став 1), овој суд констатираше дека поднесеното барање не е дозволено.

Решение на Врховниот суд на Република Македонија Квп.бр.236/2013 од 01.10.2013 година.

Забрана за менување на полошо (*reformatio in peius*) **Член 369 од Законот за кривичната постапка**

87. Изрекувајќи ефективна казна затвор за обвинетите за кои не била поднесена жалба од Јавниот обвинител, второстепениот суд сторил повреда на одредбите на кривичната постапка во жалбената постапка, бидејќи одредбата од член 367 став 1 од ЗКП дозволува отстапување од жалбените наводи само во оние делови во кои пресудата се испитува по службена должност.

Согласно член 371 од Законот за кривичната постапка, второстепениот суд има можност да постапува и за осудените за кои нема жалба, само доколку утврди дека причините поради кои ја донел одлуката во корист на обвинетиот за кого имало поднесено жалба од чија и да е страна, е од корист и за другите сообвинети кои не изјавиле жалба и да постапи по службена должност како да постои таква жалба.

Од образложението

Барањето е основано.

Врховниот суд на Република Македонија, постапувајќи по поднесеното барање за вонредно преиспитување на правосилната пресуда, констатира дека основани се наводите во поднесеното барање во смисла на тоа дека е сторена повреда на одредбите на кривичната постапка во жалбената постапка, а која повреда е од влијание врз донесувањето на правилната одлука во смисла на член 413 став 1 точка 3 во врска со член 367 став 1 од Законот за кривичната постапка.

Врховниот суд на Република Македонија, од увидот во списите по предметот, најде дека против пресудата на Основниот суд К. К.бр.349/2011 од 13.03.2012 година, била поднесена жалба од Основното јавно обвинителство К. К.бр.104/2011 од 17.04.2012 година. Жалбата била поднесена само во делот против обвинетиот Ј.А. и тоа поради одлуката за кривичната санкција, со предлог второстепениот суд откако ќе ја разгледа жалбата и ќе ја испита побиваната пресуда, истата да ја преиначи само во делот на одлуката за кривичната санкција и на обвинетниот да му изрече ефективна казна затвор. Од списите по предметот, видно е дека жалба против обвинетите С.К. и С.С., двајцата од К., не била поднесена од Основното јавно обвинителство К..

Апелациониот суд Г. одлучувајќи по поднесената жалба на Основното јавно обвинителство К. нашол дека истата е основана, па пресудата на Основниот суд К. ја преиначил само во делот на одлуката за кривичната санкција и тоа за сите обвинети, односно за обвинетиот А.Ј., обвинетниот С.К. и С.С., така што на сите поединечно им изрекол ефективна казна затвор.

Согласно член 367 од Законот за кривичната постапка, второстепениот суд ја испитува пресудата во оној дел во кој се побива со жалбата, но секогаш мора по службена должност да испита дали постојат повреди, кои се таксативно наведени во точка 1 и точка 2 од истиот член.

Имајќи ја предвид цитираната законска одредба, второстепениот суд бил должен да ја испитува пресудата само во делот во кој се побива со жалбата, односно во делот кој што се однесувал само за осуденот А.Ј., а не да ја преиначи пресудата и по однос на осудените С.К. и С.С. од К., за кои обвинети немало поднесена жалба од Основното јавно Обвинителство К.. Всушност, второстепениот суд по службена должност помеѓу другото секогаш мора да испита дали постои повреда на Кривичниот законик на штета на обвинетите, а не самиот да ја стори наведената повреда, изрекувајќи ефективна казна затвор за обвинетите за кои не била поднесена жалба.

Второстепениот суд, согласно член 371 од Законот за кривичната постапка, имал можност да постапува и за осудените за кои нема вложено жалба, но само доколку утврдил дека причините поради кои ја донел одлуката во корист на обвинетиот, за кого имало поднесено жалба од чија и да е страна, е од корист и за другите сообвинети кои не изјавиле жалба, и да

постапи по службена должност како да постои таква жалба. Во конкретниот случај не станува збор за таква ситуација, со оглед дека е донесена пресуда со која е изречена ефективна казна затвор, па со донесувањето на ваквата одлука, судот постапил спротивно на одредбите од Законот за кривичната постапка во жалбена постапка.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Квп.бр.61/2013 од 10.04.2013 година.

Дозволеност на барање за вонредно преиспитување на правосилна пресуда Член 411 став 1 од Законот за кривичната постапка

88. Барањето за вонредно преиспитување на правосилна пресуда ќе се отфрли како недозволено кога е поднесено во случај на изречена условна осуда.

Од образложението

Барањето е недозволено.

Согласно член 411 став 1 од Законот за кривичната постапка, лицето кое правосилно е осудено на казна затвор или малолетнички затвор може да поднесе барање за вонредно преиспитување на правосилна пресуда поради повреда на законот во случаите предвидени со овој закон.

Согласно член 414 став 3 од Законот за кривичната постапка, барањето што е поднесено ненавремено или го поднело неовластено лице или е поднесено во случај на осуда на кривична санкција поради која барање не може да се поднесе (член 411 став 1) или според законот не е дозволено или кога подносителот се откажал од барањето ќе го отфрли со решение претседателот на советот на првостепениот суд или судот надлежен за одлучување по барањето.

Врховниот суд на Република Македонија, по увидот во списите по предметот утврди дека во конкретниот случај не се исполнети законските услови за поднесување на барање за вонредно преиспитување на правосилна пресуда.

Имено, со правосилната пресуда која се напаѓа со барањето, на осудениот му е изречена условна осуда, а во смисла на членот 411 став 1 од Законот за кривичната постапка, еден од условите за поднесување на ова вонредно правно средство е со правосилна пресуда на осудениот да му е изречена кривична санкција – затвор.

Оттука, имајќи предвид дека предметното барање е поднесено во случај на осуда на кривична санкција поради која барање не може да се поднесе (член 411 став 1), овој суд констатираше дека поднесеното барање е недозволено.

Решение на Врховниот суд на Република Македонија Квп.бр.120/2013 од 30.04.2013 година.

Доказ прибавен на незаконит начин
Член 355 став 1 точка 8 од Законот за кривичната постапка

89. Судот правилно постапил кога одлучил записникот за сослушување на оштетената во текот на кое е извршено и препознавање на лица да се издвои од списите по предметот и да се затвори во посебна обвивка, како доказ прибавен на незаконит начин, поради отсуството на бранителот на осомничениот при преземањето на наведените дејствија.

Од образложението

Барањето за заштита на законитоста е неосновано.

Согласно член 15 став 2 од Законот за кривичната постапка, доказите прибавени на незаконит начин или со кршење на слободите и правата утврдени со Уставот, законот и ратификуваните меѓународни договори, како и доказите произлезени од нив, не може да се користат и врз нив не може да се заснива судската одлука.

Согласно член 6 став 1 од Европската конвенција за човекови права, секој има право на правично и јавно судење во разумен рок, пред независен и непристрасен со закон воспоставен суд, да бидат разгледани и утврдени неговите граѓански права и обврски или основаноста на какви било кривични обвиненија против него.

Согласно член 6 став 3 точка в од Конвенцијата, секој обвинет има право да се брани самиот или со помош на бранител по свој избор, а доколку не располага со средства да плати бранител, да добие бесплатен службен адвокат ако тоа го наложуваат интересите на правдата.

Имено, по лишувањето од слобода поради основано сомнение дека сторил кривично дело „Разбојништво“ од член 237 став 2 во врска со став 1 од Кривичниот законик на ден 04.03.2011 година осомничениот бил изведен пред истражниот судија и воедно било констатирано дека е законито лишен од слобода. При испитувањето осомничениот се повикал на правото својата

одбрана да ја даде во присуство на бранител. Видно пак од записникот КРИ. бр.86/2011-1 од 04.03.2011 година, произлегува дека осомничениот не бил поучен за правото на бранител по свој избор, односно дека истиот може да присуствува при спроведувањето на дејствието на препознавање на лица, а истовремено неспорно е дека осомничениот веднаш по извршеното препознавање од оштетената, ставил забелешка дека при препознавањето не бил присутен неговиот бранител, што е всушност разбирливо и логично, бидејќи предходно осомничениот немал можност за таква забелешка. Сите овие дејствија односно лишувањето од слобода на осомничениот и неговото изведување пред истражен судија биле превземени истиот ден во период од неколку часа. Во ваков случај судот иако имал обврска сепак спротивно на одредбите од Законот за кривичната постапка со кој се гарантира правото на одбрана како и правото на правично судење содржано во Европската конвенција за човекови права, при сослушувањето на оштетената и нејзиното препознавање на осомничените, не само што не го поучил осомничениот за правото на одбрана, што подразбира при препознавањето, како релевантно дејствие во постапката да биде присутен и неговиот бранител, кој веќе бил овластен од осомничениот уште од предкривичната постапка, кога по наредба на судот бил извршен претрес во неговиот дом и кој бранител бил достапен за судот, туку препознавањето го извршил без присуство на бранителот на осомничениот. По превземените дејствија, на осомничениот му била одредена и мерка притвор во траење од 30 дена.

Во контекст на ваквиот тек на сите превземени дејствија во постапката уште од предкривичната постапка, кога осомничениот се повикал на правото да има бранител, Врховниот суд на Република Македонија оцени дека судот правилно постапил кога донел решение записникот за сослушување на оштетената односно записникот за препознавање на лица да се издвои од списите по предметот, бидејќи доказите прибавени на незаконит начин, како и доказите произлезени од нив не може да се користат и врз нив не може да се заснива судска одлука. Во конкретниот случај отсуството на бранителот на осомничениот при сослушувањето на оштетената и вршењето на препознавање на осомничените лица, неспорно потврдува дека станува збор за доказ прибавен на незаконит начин, што произлегува од непочитувањето на правото на одбрана и правото на правично судење.

Со оглед на ова, неоснован е наводот во барањето за заштита на законитоста дека со издвојување на записникот за сослушување на оштетената, односно записникот за препознавање на лица е сторена повреда од член 79 во врска со член 325 став 4 од Законот за кривичната постапка.

Имено, по оценка на Врховниот суд на Република Македонија, во конкретниот случај доказите кои се прибавени на незаконит начин или пак со кои се кршат слободите и правата кои се утврдени со Уставот, законот и ратификуваните меѓународни договори, претставуваат докази кои не можат да се користат и врз нив не може да се заснова судска одлука, поради што наоѓа

дека правилна е одлуката на пониските судови записникот за препознавање на лица КРИ.бр.86/2011-1 од 04.03.2011 година, да се издвои од спиисте на предметот во смисла на член 79 во врска со член 325 став 4 од Законот за кривичната постапка и да се затвори во посебна обвивка.

Имајќи го предвид наведеното, Врховниот суд на Република Македонија констатира дека со побиваните решенија не е сторена повреда на одредбите од Законот за кривичната постапка, поради што го одби како неосновано барањето за заштита на законитоста, па врз основа на тоа, следуваše да се одлучи како во изреката на пресудата согласно член 407 став 2 од Законот за кривичната постапка.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Кзз.бр.25/2013 од 10.12.2013 година.

Право на правично судење

Член 6 став 1 од Европската конвенција за човекови права

90. Второстепениот суд сторил повреди на одредбите на кривичната постапка во жалбената постапка, повреда на правото на одбрана и повреда на член 6 став 1 од Европската конвенција за човекови права- право на правично судење кога:

- не обезбедил присуство на сите обвинети на јавната седница на која присуствувале само Вишиот јавен обвинител и бранителот на второ и третообвинетите и покрај барањето за нивно повикување, при што на самата седница одлучил дека личното присуство на обвинетите не е потребно;

- известувањата до обвинетите за одржување на јавната седница биле испратени на македонски, а не на албански јазик, како нивен мајчин јазик со кој изјавиле дека ќе се служат и се служеле во текот на постапката.

Од образложението

Барањата се основани.

Имено, во образложението на второстепената пресуда е наведено дека второстепениот суд одржал јавна седница на 24.06.2013 година, во присуство на Јавниот обвинител на Вишото јавно обвинителство во Г. и бранителот на обвинетите А.И. и Е.С., адвокатот Ф.Ф. од Г., но во отсуство на обвинетите А.И. и Е.С., за кои на записникот за јавна седница било констатирано дека биле уредно известени за седницата на советот. Воедно, советот на второстепениот

суд нашол дека присуството на обвинетите на седницата не било неопходно, поради што одлучил да не се обезбеди нивното присуство на седницата. При тоа, од страна на судот било констатирано дека обвинетите А.И. и Е.С. се наоѓале во притвор.

Меѓутоа, Врховниот суд на Република Македонија најде дека второстепениот суд сторил повреда на одредбите на кривичната постапка во жалбената постапка кога не го обезбедил присуството на сега второ - и третоосудените А.И. и Е.С., како и на првоосудената З.Р. на одржаната јавна седница, на која присуствувал само Вишиот јавен обвинител и бранителот на второ - и третоосудените.

Имено, во член 362 став 1 од Законот за кривичната постапка е предвидено дека за седницата на советот ќе се извести оној обвинет и неговиот бранител, оштетениот како тужител или приватниот тужител кој во рокот предвиден за жалба или за одговор на жалбата барал да биде известен за седницата или предложил одржување на претрес пред второстепениот суд (членовите од 364 до 366). Претседателот на советот или советот може да одлучи за седницата на советот да се известат странките и кога не го барале тоа или за седницата да се извести и странката која не го барала тоа, ако нивното присуство би било корисно за разјаснување на работите. Според ставот на 2 на овој член, пак, ако обвинетиот е во притвор или на издржување на казната, а има бранител, ќе се обезбеди присуство на обвинетиот само ако претседателот на советот најде дека е тоа целесообразно.

Од увидот во списите на предметот, од страна на овој суд беше констатирано дека во поднесената жалба од страна на обвинетите А.И. и Е.С., преку нивниот бранител, адвокатот Ф.Ф. од Г., бил истакнат предлог да се одржи јавна седница пред второстепениот суд на која ќе биде повикана барем обвинетата З.Р., имајќи го предвид нејзиното самопризнание кое било оспорено во поднесената жалба.

Воедно, обвинетиот А.И., до второстепениот суд лично, преку КПУ Затвор П. П., поднел молба за обезбедување негово присуство на јавна седница, во која навел дека бара присуство и на обвинетите З.Р. и Е.С.. Првоосудената З.Р., пак, и покрај тоа што поднела жалба на првостепената пресуда, преку бранителот А.Р., адвокат од Г., во која не било побарано одржување на јавна седница, таа лично, преку КПУ Затвор С. С., до второстепениот суд поднела молба во која навела дека бара нејзино присуство на јавната седница пред второстепениот суд со повикување на нејзиниот бранител, адвокатот А.Р. од Г..

Исто така, по поднесувањето на жалбата, од страна на бранителот на обвинетите А.И. и Е.С., адвокатот Ф.Ф. од Г., бил поднесен и посебен поднесок со барање за одржување јавна седница на која ќе бидат повикани обвинетите А.И. и Е.С..

Второстепениот суд, постапувајќи по поднесените жалби, до обвинетите А.И. и Е.С. испратил известувања за јавната седница на советот преку казнено-поправните установи каде тие се наоѓале, со оглед дека биле на издржување на мерката притвор. Ваквите известувања биле испратени до обвинетите на македонски јазик, и покрај тоа што тие во текот на постапката изјавиле дека ќе се служат со албанскиот како нивен мајчин јазик.

Потоа, на одржаната јавна седница, второстепениот суд донел одлука дека нивното присуство не било неопходно и не го обезбедил нивното присуство, па на овој начин постапил спротивно на погоре цитираната одредба од член 362 став 1 и став 2 од Законот за кривичната постапка. Ова, од причина што со самото известување на обвинетите за јавната седница, судот сметал дека нивното присуство е целесообразно, па со оглед на тоа дека тие се наоѓале во притвор, тој бил должен да го обезбеди нивното присуство. Истовремено, констатирајќи дека обвинетите се уредно известени за јавната седница, судот сторил и повреда на член 7 од Законот за кривичната постапка, имајќи предвид дека во текот на постапката обвинетите А.И. и Е.С. се служеле со албанскиот јазик како нивен мајчин јазик, но известувањата за јавната седница биле испратени до нив на македонски јазик, без превод на албански јазик.

Во оваа смисла, во член 7 став 1 од Законот за кривичната постапка е предвидено дека обвинетиот, оштетениот, приватниот тужител, сведоците и другите лица кои учествуваат во постапката, а кои зборуваат службен јазик различен од македонскиот, имаат право при изведувањето на предистражните, истражните и другите судски дејствија и на главниот претрес, како и во постапката по жалба да го употребуваат својот јазик и писмо. Судот ќе обезбеди усно преведување на тоа што лицето, односно другите го изнесуваат, како и на исправите и на другиот пишан доказен материјал. Судот ќе обезбеди писмено да се преведе пишаниот материјал кој е од значење за постапката или за одбраната на обвинетиот.

Истовремено, според околностите на случајот и со оглед на фактот дека решителните факти за вината на второ- и третоосудените во голема мера биле утврдени од самопризнанието на првоосудената, како соизвршител во противправните дејствија кои им биле ставени на товар на тројцата осудени, Врховниот суд на Република Македонија смета дека второстепениот суд бил должен да го обезбеди присуството и на првоосудената на јавната седница.

Во оваа смисла и покрај тоа што не постоел предлог за одржување јавна седница и повикување на седницата на обвинетата З.Р. во поднесената жалба од нејзина страна во законски предвидениот рок за тоа, судот, со оглед на содржината на поднесената жалба од страна на другите двајца обвинети,

бил должен да одлучи и по ваквите барања, особено што во поднесената жалба од обвинетите А.И. и Е.С. било истакнато дека бараат нивно присуство, но и присуство на обвинетата З.Р. на јавната седница.

Поради сето ова, овој суд смета дека биле сторени суштествени повреда на одредбите на кривичната постапка во жалбената постапка, што крајно, упатува и на повреда на правото на одбрана на обвинетите, во смисла на член 413 точка 3 од Законот за кривичната постапка.

На овој начин, била сторена и повреда на член 6 став 1 од Европската конвенција за човекови права, поточно на правото на правично судење.

Имено, во согласност со судската пракса на Европскиот суд за човекови права, принципот на еднаквост на оружјата – еден од елементите на поширокиот концепт на правично судење – бара на секоја од странките да им биде дадена разумна можност да го претстават својот случај според условите кои не го ставаат во суштинска неповолна положба vis-a-vis неговиот противник. Воедно, од државата која воспоставува апелациони или касациони судови, се бара да обезбеди дека лицата кои подлежат на законот ќе ги уживаат пред тие судови гаранциите содржани во членот 6 од Европската конвенција за човекови права.

Оттука, Врховниот суд на Република Македонија најде дека и во овој случај станува збор за повреда на правото на еднаквост на оружјето, од причина што обвинетите А.И. и Е.С., во поднесената жалба преку нивниот бранител, барале нивно повикување, како и повикување на првообвинетата З.Р. на јавната седница. Но, судот, не само што не ја известил првообвинетата З.Р. за јавната седница, а второ- и третообвинетите А.И. и Е.С. не ги известил на јазикот со кој тие се служеле во текот на постапката – албанскиот јазик, туку на самата седница одлучил дека нивното присуство не е потребно, и покрај претходно испратените известувања до обвинетите. Дотолку повеќе, во контекст на оцената за целесообразноста на повкување на осудените на јавната седница, второстепениот суд не ги ценел дополнителните барања и поднесоци поднесени лично од осудените, па ниту на записникот за одржана јавна седница, ниту пак во образложението на својата пресуда воопшто не се произнел во врска со ваквите барања, па на овој начин го повредил правото на правично судење на осудените кои барале да бидат повикани на јавната седница.

Од овие причини, следуваше Врховниот суд суд на Република Македонија, да ја укине пресудата на Апелациониот суд Гостивар К.бр.302/13 од 24.06.2013 година, а предметот да го врати на второстепениот суд на повторно одлучување, согласно член 415 во врска со член 412 и член 408 од Законот за кривичната постапка, како во изреката на пресудата.

Врз основа на погоре изнесеното, второстепениот суд, при повторното одлучување е должен да ги отстрани сторените повреди, поточно повторно да одржи јавна седница на која ќе го обезбеди присуството на обвинетите и повторно ќе одлучува по нивните жалби, имајќи ги при тоа предвид сите истакнати жалбени наводи од нивна страна.

Одлука на Врховниот суд на Република Македонија Квп.бр.253/2013 од 27.12.2013 година.

Согласност на обвинетиот за откажување од жалба Член 351 став 2 од Законот за кривичната постапка

91. Без согласност на обвинетиот, бранителот како и лицата од член 351 став 2 од Закон за кривична постапка не можат да се откажат од вложената жалба на обвинетиот, ниту од своите жалби изјавени во корист на обвинетиот.

Од образложението

Жалбата е неоснована.

До Врховниот суд на Република Македонија доставен е и поднесок од бранителот на обвинетите А.П. и Љ.Т., адвокат Љ.И. од Адвокатска канцеларија Љ. и К.И. од С., со кој поднесок го известува судот дека се откажува, односно ја повлекува доставената жалба против решението на Апелациониот суд С. КСЖ.бр.61/2013 од 12.02.2013 година, поднесена на 15.02.2013 година, а во кое е во согласност и со обвинетите. Судот го имаше во предвид доставениот поднесок, но не можеше да постапи по истиот од причини што истиот не бил потпишан лично од обвинетите, ниту пак обвинетите дале писмена согласност на нивниот бранител за откажување од веќе вложената жалба. Имено, без согласност на обвинетиот, ниту бранителот, ниту лицата од член 351 став 2 од Законот за кривичната постапка, не може да се откажат од жалбата на обвинетиот, ниту пак од своите жалби изјавени во корист на обвинетиот.

Решение на Врховниот суд на Република Македонија Вкж.бр.2/2013 од 28.02.2013 година.

**Дозволеност на барање за вонредно преиспитување на правосилна пресуда
Член 411 став 1 од Законот за кривичната постапка**

92. Барање за вонредно преиспитување на правосилна пресуда не може да се поднесе против пресуда со која обвинетиот е ослободен од обвинение.

Од образложението

Барањето е недозволено.

Во одредбата од член 411 став 1 од Законот за кривичната постапка е предвидено дека лицето кое правосилно е осудено на казна затвор или малолетнички затвор може да поднесе барање за вонредно преиспитување на правосилна пресуда поради повреда на законот во случаите предвидени со овој закон.

Според член 414 став 3 од Законот за кривичната постапка, барањето што е поднесено ненавремено или го поднело неовластено лице или е поднесено во случај на осуда на кривична санкција поради која барање не може да се поднесе (член 411 став 1) или според законот не е дозволено или кога подносителот се откажал од барањето ќе го отфрли со решение претседателот на советот на првостепениот суд или судот надлежен за одлучување по барањето.

Во конкретниот случај, барањето за вонредно преиспитување на правосилната пресуда е поднесено против пресуда на првостепениот суд, потврдена со второстепена пресуда, со која обвинетата била ослободена од обвинение. Оттука, имајќи предвид дека барањето за вонредно преиспитување не е поднесено против пресуда со која е изречена казна затвор или малолетнички затвор во смисла на член 411 став 1 од Законот за кривичната постапка, туку против ослободителна пресуда, Врховниот суд на Република Македонија најде дека ваквото барање не е дозволено според законот.

Решение на Врховниот суд на Република Македонија Квп.бр.44/2013 од 19.02.2013 година.

Докази врз кои не може да се заснова пресуда
Член 355 став 1 точка 8 од Законот за кривичната постапка

93. Првостепениот суд сторил повреда на одредбите на кривичната постапка од член 355 став 1 точка 8 од Законот за кривичната постапка кога како докази извел претходно донесени пресуди за кои Врховниот суд на Република Македонија веќе одлучил дека се незаконити поради тоа што биле засновани врз докази прибавени со примена на посебни истражни мерки спротивно на закон.

Од образложението

Барањата се основани.

Во барањата за вонредно преиспитување на правосилната пресуда основано се наведува дека била сторена повреда на член 355 став 1 точка 8 од Законот за кривичната постапка, од причина што во текот на првостепената постапка како доказ биле изведени пресудите на Основниот суд С. С. КОК. бр.29/08 од 28.10.2009 година и на Апелациониот суд С. КЖ.бр.2716/09 од 16.02.2010 година, односно дека од страна на пониските судови не било постапено по напатствијата на Врховниот суд на Република Македонија содржани во пресудата Квп.бр.97/2010 од 07.07.2010 година.

Имено, во образложението на пресудата на Врховниот суд на Република Македонија, меѓу другото, било наведено дека пресудите на пониските судови Кок.бр.29/08 од 19.12.2008 година и Кж.бр.748/09 од 23.06.2009 година, спротивно на законот се засновале врз доказите изведени со примена на посебните истражни мерки. Во оваа смисла, во пресудата се истакнува дека со откажувањето на Јавниот обвинител од понамошно гонење за кривичното дело „Злосторничко здружување“ од член 394 од Кривичниот законик, доказите прибавени преку примената на посебните истражни мерки требало да бидат издвоени од списите на предметот и пониските судови не можеле врз нив да ги засноваат своите одлуки.

Меѓутоа, по враќањето на предметот на повторно разгледување и одлучување пред првостепениот суд, застапникот на обвинението на главниот претрес одржан на 25.05.2011 година предложил како доказ да се изврши увид во пресудите на Основниот суд С. С. КОК.бр.29/08 од 28.10.2009 година и КЖ.бр.2716/09 од 16.02.2010 година, а ваквите пресуди биле изведени како доказ на главниот претрес одржан на 14.12.2011 година.

Со цитираната првостепена пресуда КОК.бр.29/08 од 28.10.2009 година, која била донесена по укинувањето на пресудата КОК.бр.29/08 од 28.10.2009 година од страна на второстепениот суд само во делот кој се однесувал на сега осудените А.З., Р.С.К. и П.Г., при повторното одлучување на првостепениот суд, обвинетите А.З., Р.С.К. и П.Г. биле огласени виновни за кривично дело

200

„Примање поткуп“ од член 357 став 1 во врска со член 24 од Кривичниот законик и осудени на казна затвор во траење од по 1 – една година. Ваквата пресуда била преиначена со пресудата на второстепениот суд КЖ.бр.2716/09 од 16.02.2010 година само во делот на одлуката за кривичната санкција, така што на обвинетите им била изречена алтернативна мерка – условна осуда. Но, видно од образложението на наведените пресуди на пониските судови, тие се засновале, меѓу другото и врз докази изведени со примена на посебните истражни мерки, кои биле изведени и при донесувањето на претходната првостепена пресуда Кок.бр.29/08 од 19.12.2008 година.

Со оглед на ваквото постапување на пониските судови, а имајќи ги предвид претходно дадените напатствија на Врховниот суд на Република Македонија во пресудата Квп.бр.97/2010 од 07.07.2010 година, овој суд најде дека се основани наводите во барањата за сторена повреда на одредбите на кривичната постапка од член 355 став 1 точка 8 од Законот за кривичната постапка. Ова, од причина што пресудите КОК.бр.29/08 од 28.10.2009 година и КЖ.бр.2716/09 од 16.02.2010 година се засноваат врз докази прибавени со примена на посебните истражни мерки, а наведените пресуди, пак, биле изведени како доказ во текот на постапката пред првостепениот суд. Оттука, овој суд најде дека пониските судови не смееле да ги изведат како доказ претходно донесените пресуди засновани врз докази прибавени со посебните истражни мерки, за кои Врховниот суд на Република Македонија во својата одлука веќе одлучил дека како незаконити треба да бидат издвоени од списите на предметот.

Второстепениот суд, постапувајќи по поднесената жалба против првостепената пресуда, иако бил должен и имал законска можност да ги утврди и да ги отстрани погоре цитираните повреди и констатираните противречности, тоа не го направил. Напротив, со својата одлука, тој ја укинал првостепената пресуда само во дел од одлуката за одземање на предмети од обвинетите, додека пак, во останатиот дел, ја потврдил, не давајќи образложение на истакнатите жалбени наводи од страна на сега осудените во врска со ваквата повреда на одредбите на кривичната постапка, на кој начин ги сторил истите повреди како и првостепениот суд.

Поради наведеното, Врховниот суд на Република Македонија постапувајќи по поднесените барања за вонредно преиспитување на правосилната пресуда во смисла на член 415 во врска со член 408 став 1 од Законот за кривичната постапка, пресудата на Основниот суд С. С. КОК. бр.41/10 од 24.02.2012 година и пресудата на Апелациониот суд С. КОКЖ. бр.39/12 од 24.10.2012 година ги укина и предметот го врати на повторно судење пред наполно изменет совет на првостепениот суд.

При повторното постапување, првостепениот суд е должен да ги издвои од списите пресудите кои се засноваат врз примената на посебните истражни мерки, а потоа повторно да ги изведе и преоцени останатите предложени докази врз основа на кои на соодветен начин ќе ги утврди

решителните факти во поглед на кривичното дело и кривичната одговорност на сега осудените, со оценка и на останатите наводи од поднесените барања за вонредно преиспитување на правосилната пресуда. Така, судот ќе биде во можност, со оглед на дадените напатствија од страна на Врховниот суд на Република Македонија, на сигурен и недвосмислен начин, врз основа на законито спроведена доказна постапка, правилно да ја утврди фактичка состојба, а потоа соодветно да го примени и материјалното право, со цел донесување правилна и законита одлука.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Квп.Кок1. бр.3/2013 од 08.04.2014 година.

Обезбедување присуство на обвинет кој се наоѓа на издржување казна затвор

Член 362 став 1 од Законот за кривичната постапка

94. Сторена е повреда на одредбите на кривичната постапка во жалбена постапка кога и покрај барањето на одбраната за одржување на јавна седница, судот не обезбедил присуство на обвинетиот кој во моментот се наоѓал на издржување на казната затвор, туку јавната седница ја одржал во отсуство на обвинетиот, констатирајќи дека обвинетиот бил уредно известен за одржување на јавната седница преку управата на установата.

Обезбедувањето присуство на обвинетиот кој се наоѓа на издржување казна затвор, на јавна седница чие одржување барал, подразбира да биде доведен во судот преку управата на установата каде се наоѓа на издржување на казната затвор.

Од образложението

Барањето е основано.

Согласно член 362 став 1 од Законот за кривичната постапка, за седницата на советот ќе се извести оној обвинет и неговиот бранител, оштетениот како тужител или приватниот тужител, кој во рок определен за жалба или за одговор на жалба, барал да биде известен за седницата или предложил одржување на претрес пред второстепениот суд. Согласно став 2 од истиот член, ако обвинетиот е во притвор или на издржување на казната, а има бранител, ќе се обезбеди присуство на обвинетиот само ако претседателот на советот или советот најде дека тоа е целесообразно.

Имајќи ги предвид цитираните законски одредби, а по претходно извршена анализа на сите списи по предметот, Врховниот суд на Република Македонија констатира дека второстепениот суд погрешно постапил кога

постапувајќи по поднесените жалби, одржал јавна седница без присуство на осудениот, кој моментално се наоѓал на издржување на казната затвор. Ова, од причина што бранителот на осудениот А.П., неспорно истакнал посебно барање во поднесената жалба, со кое барал да се закаже јавна седница пред второстепениот суд и за истата да бидат известени како обвинетиот, така и неговиот бранител.

Од списите во предметот, произлегува дека второстепениот суд постапувајќи по поднесените жалби, оценил дека е целесобразно да се обезбеди присуството на обвинетиот, па согласно тоа на обвинетиот кој бил моментално на издржување на казната затвор, му била испратена покана за одржувањето на јавната седница, која покана била и уредно доставена до осудениот А.П. од село Р.. Имајќи предвид дека судот го известил осудениот за одржувањето на јавната седница, односно сметал дека е целесобразно тој да присуствува на истата, во конкретниот случај со тоа што ја одржал јавната седница без притоа да биде присутен и осудениот, овој суд наоѓа дека второстепениот суд сторил повреда на одредбите од Законот за кривичната постапка во жалбената постапка, со што не му е обезбедено правото на одбрана на осудениот, а која повреда е од влијание врз донесувањето на правилна пресуда. Во конкретниот случај, осудениот се наоѓал и сеуште се наоѓа на издржување на казната затвор во КПУ И., од каде неспорно произлегува дека неговото неприсуство на јавната седница не е по негова вина и покрај тоа што бил уредно известен, со оглед дека тој не можел сам да пристапи на истата, туку требало да биде доведен преку Управата на установата каде се наоѓа.

Со оглед на наведеното, следуваше Врховниот суд на Република Македонија да ја укине второстепената пресуда и да го врати предметот на второстепениот суд на повторно одлучување.

Апелациониот суд Г. при повторното одлучување должен е да ја отстрани цитираната повреда на кривичната постапка, на начин што ќе го обезбеди присуството на осудениот А.П. од село Р., со цел да го оствари правото на одбрана и во жалбена постапка, како и правото на правична судска постапка, за да може да донесе правилна и законита одлука.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Квп.бр.265/2013 од 27.12.2013 година.

Право на пристап до судот

Член 6 став 1 од Европската конвенција за човекови права

95. Со недоставување на првостепената пресуда на осудениот оневозможено му е поднесување на правен лек, со што е повредено правото на одбрана на осудениот - член 413 став 3 од Законот за кривичната постапка и истовремено правото на пристап до судот од член 6 став 1 од Европската конвенција за човекови права.

Од образложението

Барањето е основано.

Врховниот суд на Република Македонија, анализирајќи ги списите по предметот, утврди дека првостепената пресуда со која обвинетниот С.А. е огласен виновен за кривично дело „Напад врз службено лице при вршење на работи од безбедноста“ по член 383 став 2 во врска со став 1 од Кривичниот законик, за што му е изречена условна осуда, не била доставена на осудениот.

Видно од списите по предметот, а особено од доставниците за лична достава за доставување на првостепената пресуда произлегува дека во конкретниот случај нема уредна достава за осудениот, бидејќи во делот каде што стои потписот на примачот е назначено „за А.“. Од списите по предметот е видно дека првостепената пресуда уредно била доставена само до неговиот бранител В.П. адвокат од Т.. Судот не сторил никаков обид за уредна достава до осудениот, поради што истиот не можел да го користи правото на жалба, кое е спротивно на член 116 став 4 од Законот за кривичната постапка.

Во оваа смисла, овој суд најде дека со ваквото постапување од страна на првостепениот суд му било повредено правото на одбрана на осудениот, затоа што со недоставувањето на првостепената пресуда, на сега осудениот му било оневозможено поднесувањето на правен лек против пресудата. Истовремено, второстепениот суд, испуштајќи го од вид ваквиот факт, одлучил по поднесената жалба од страна на овластениот тужител - Основното јавно обвинителство, без притоа да му да даде можност на сега осудениот да се жали на истата пресуда.

На овој начин, второстепениот суд, покрај сторената повреда на правото на одбрана на осудениот од член 413 став 1 точка 3 од Законот за кривичната постапка, го повредил и правото на пристап до судот, кое е содржано во член 6 став 1 од Европската конвенција за човекови права.

Имено, во член 6 став 1 од Конвенцијата е предвидено дека секој има право правично и јавно, во разумен рок, пред независен и непристрасен со закон воспоставен суд да бидат разгледани и утврдени неговите граѓански права и обврски или основаноста на какви било кривични обвиненија против него.

Во наведената одредба од Конвенцијата, која го гарантира правото на правична судска постапка, имплицитно се заштитува и правото на пристап до судот, како основа за понатамошно остварување на правата кои му припаѓаат на граѓанинот кој своите права ги остварува во судска постапка.

На овој начин, во контекст на погоре цитираната одредба од Европската конвенција за човекови права, на сега осудениот С.А., со недоставувањето на првостепената пресуда, му бил оневозможен пристапот до судот, во смисла на неговата спреченост за уредно и навремено поднесување на редовен правен лек против таа пресуда.

Оттука, Врховниот суд на Република Македонија констатира дека со преземените дејствија од страна на првостепениот суд, а кои потоа се потврдени со одлуката на второстепениот суд, било повредено правото на одбрана на осудениот во смисла на член 413 став 3 од Законот за кривичната постапка.

Поради тоа, Врховниот суд на Република Македонија го уважи барањето на осудениот С.А., ја укина пресудата на Апелациониот суд Гостивар КЖ.бр.116/2013 од 14.03.2013 година и предметот му го врати на второстепениот суд на повторно разгледување и одлучување.

При повторното постапување, судот ќе треба повторно да одлучи по повод поднесената жалба од Основното јавно обвинителство Т., овој пат имајќи го предвид фактот дека не била извршена уредна лична достава на обжалената првостепена пресуда до осудениот С.А.. Во оваа смисла, претходен услов за правилното постапување и одлучување на второстепениот суд по поднесената жалба е уредното доставување на првостепената пресуда до осудениот, односно постапувањето во согласност со член 116 став 4 од Законот за кривичната постапка.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Квп.бр.179/2013 од 09.07.2013 година.

Претрес на лице

Член 202 од Законот за кривичната постапка

96. Кога осудената е затекната при извршување на кривичното дело, на овластените службени лица на МВР не им е потребна наредба за претрес на лице.

Од образложението

Барањето е неосновано.

Во барањето за вонредно преиспитување на правосилната пресуда е наведено дека со истата сторена е суштествена повреда на одредбите на кривичната постапка од член 355 став 1 точка 8 од ЗКП, на околност дека правосилната пресуда се заснова врз доказ, врз кој според одредбите на Законот за кривичната постапка не може да се заснова една пресуда. Имено, потврдата за одземени предмети е сочинета спротивно на законот, бидејќи нема наредба, или друг доказ за извршен претрес на осудената, од која без наредба за претрес, е одземено шишенцето со Метадон.

Оценувајќи ги ваквите наводи во поднесеното барање, Врховниот суд на Република Македонија констатира дека истите се неосновани, од причина што од ниту еден изведен доказ во текот на постапката не произлегува дека врз осудената бил вршен претрес. Во конкретниот случај осудената била фатена на лице место како го вршела предавањето на шишето со Метадон на сведокот О.Ј. и примањето на парите, така што немало потреба да се прави претрес. Доколку имало потреба од претрес би се применил член 202 став 2 од ЗКП, за кој претрес, на овластените лица на МВР не им е потребна наредба за претрес, со оглед дека се работи за состојба ин флагранти.

Од осудената со потврда било одземено едно пластично шише со Метадон, кој бил утврден со извршената анализа на остатоци од непозната течност рег.бр.22.7-74824/1 од 21.10.2011 година на Министерството С., а потврдата за одземени предмети е составена во согласност со одредбите од Законот за кривичната постапка.

Во барањето за вонредно преиспитување на правосилната пресуда е наведено дека со истата сторена е повреда на правото на одбрана на осудената во текот на главниот претрес пред првостепениот суд, на околност дека не е сослушан сведокот О.Ј., туку нејзиниот исказ даден во текот на истрагата само е прочитан, а во истрагата кога е сослушан овој сведок, не присуствувала ниту осудената, ниту нејзиниот бранител.

Оценувајќи ги ваквите наводи во поднесеното барање, Врховниот суд на Република Македонија констатира дека истите се неосновани, од причина што видно од списите на предметот првостепениот суд во текот на 206

постапката направил повеќе напори да го повика и непосредно да го сослуша сведокот О.Ј., издал и наредби за нејзино приведување, но со оглед дека приведувањето не било можно, судот правилно постапил кога согласно член 325 став 3 од ЗКП, го прочитал исказот на сведокот О.Ј. на главен претрес во доказна постапка и согласно член 327 од ЗКП ги прашал странките дали имаат нешто да забележат, меѓутоа ниту осудената, ниту нејзиниот бранител немале никакви забелешки. Тоа што во случајот не е прифатен предлогот на одбраната за непосредно да се сослуша сведокот О.Ј. на главен претрес, со оглед дека тоа не било можно, не значи пореда на правото на фер судење, гарантирано со член 6 од Европската конвенција за човекови права.

Освен тоа, во истрага кога бил сослушан сведокот О.Ј., видно од Записник за сослушување на сведок Ки.бр.238/11 од 22.03.2013 година, не присуствувале ниту бранителот на осудената, ниту Јавниот обвинител, а осудената се бранела со молчење и не дала одбрана во оваа фаза од постапката, при што бил запазен принципот на “еднаквост на оружјата”.

Врховниот суд на Република Македонија, во случајот оценува дека неосновани се наводите во барањето дека е повреден Кривичниот законик на штета на осудената, на околност дека во дејствијата на осудената нема елементи на кривичното дело, за кое е огласена виновна и осудена.

Од сите изведени материјални и вербални докази во текот на постапката, а кои се јасни, децидни, хронолошки поврзани по однос на решителните факти, правилно осудената е огласена виновна за стореното кривично дело. Сите изведени докази се надополнуваат по однос на времето, местото и начинот како се одвивал кривично-правниот настан, по однос на постапувањето на осудената, која во временскиот период од месец јули 2011 година до 12.10.2011 година, како медицинска сестра во дневниот центар за зависници при ЈЗУ О. болница В., искористувајќи ист траен однос, исти прилики и слични околности, во повеќе наврати неовластено за сума од по 500,00 денари на О.Ј. од В. и продавала наркотична дрога Метадон, на начин што секојдневно скратувала од терапијата на постојаните корисници, извлекувајќи со шприц дел од метадонот, кој го полнела во посебно пластично шишенце, кое потоа на договорено место и време го доставувала на сведокот О.Ј., при што е затекната на лице место од овластените службени лица на ден 12.10.2011 година, кога осудената на улица пред зградата со куќен број ... во В., вршела предавање на метадонот и примањето на парите од страна на сведокот О.Ј. од В..

Во случајот, потполно и целосно е утврдена фактичката состојба од страна на првостепениот суд и правилно се ценети сите изведени докази.

Во образложението на второстепената пресуда наведени се доволно аргументирани и образложени одговори на сите жалбени наводи кои што ги акцептира и овој Суд. Останатите наводи во поднесеното барање веќе биле предмет на оценка во текот на жалбената постапка и во второстепената

пресуда се содржани сите причини за решителните факти по однос на постоењето на предметното кривично дело и кривичната одговорност на осудената, кои Врховниот суд на Република Македонија во потполност ги акцептира.

Во случајот, врз основа на потполно и целосно утврдена фактичка состојба, правилно е применето материјалното право, кога осудената В.А. од Г., В. е огласена виновна и осудена за кривично дело - „Неовластено производство и пуштање во промет на наркотични дроги, психотропни супстанции и прекурсори“ од член 215 став 1 во врска со член 45 став 1 од Кривичниот законик.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Квп.бр.103/2013 од 14.05.2013 година.

Повреда на правото на одбрана во жалбена постапка Член 362 став 1 од Законот за кривичната постапка

97. Второстепениот суд го повредил правото на одбрана на осудените во жалбена постапка кога не ги известил обвинетите и нивните бранители за денот и часот на одржување на јавната седница, иако таквото барање било истакнато во одговорите на жалба поднесени од страна на обвинетите.

Од образложението

Барањата се основани.

Основани се наводите за повреда на правото на одбрана на осудените во текот на жалбената постапка, во смисла на член 355 став 2 од Законот за кривична постапка, која повреда е од влијание за донесување на правилна и законита одлука.

Видно од списите по предметот, осудените Мане Вчев и Мите Михаилов, во одговор на жалбата поднесена од Основниот јавен обвинител, истакнале посебен предлог да бидат повикани на јавната седница и тоа лично обвинетите и нивниот бранителот во постапката – адвокат Ј.М.. Исто така, обвинетиот Д.П. во одговорот на жалба лично поднесен од него, побарал тој и неговиот бранител Д.М., адвокат од С., да бидат повикани на седницата на советот.

Апелациониот суд во Ш. пресудата Кж.бр.133/13 од 22.02.2013 година, со која ја преиначил пресудата на Основниот суд С., по однос на одлуката за кривичната санкција, ја донел на нејавна седница одржана на 22.02.2013

година, без да ги извести обвинетите и нивните бранители за седницата на советот на второстепениот суд, кога решавал по поднесената жалба од страна на Основниот јавен обвинител од С., против првостепената пресуда.

Согласно член 362 став 1 од Законот за кривичната постапка, за седницата ќе се извести оној обвинет и неговиот бранител, оштетениот како тужител, како и приватниот тужителот во рокот предвиден за жалба кои побарале да бидат известени за седницата.

Врховниот суд на Република Македонија, констатира дека на опишаниот начин Апелациониот суд во Ш. го повредил правото на одбрана на осудените во жалбена постапка во смисла на член 362 став 1 од Законот за кривичната постапка, бидејќи не ги известил обвинетите и нивните бранители за денот и часот на одржување на седницата на советот, иако такво барање било истакнато во одговорите на жалба, поднесени од страна на обвинетите.

Со оглед на тоа што се работи за кривично дело за кое се води редовна постапка, а не скратена постапка, ако странките барале да бидат известени за седницата, Судот бил должен да ги извести за датумот и часот на одржување на истата.

Со оглед на наведеното, следуваше Врховниот суд на Република Македонија да ја укине второстепената пресуда и да го врати предметот на второстепениот суд на повторно одлучување.

При повторното постапување Апелациониот суд во Ш. е должен да постапи согласно член 362 од Законот за кривичната постапка и да ги извести обвинетите и нивните бранители за одржување на седницата пред второстепениот суд. Откако ќе бидат исполнети сите услови за законито постапување пред судот, второстепениот суд да ги цени наводите поднесени во жалбата на Основниот јавен обвинител од С., како и наводите изнесени во одговорите на жалбата на Основниот јавен обвинител, изјавени лично од обвинетите, па потоа да донесе правилна одлука заснована на закон.

Поради претходното, Врховниот суд на Република Македонија одлучи како во диспозитивот на оваа пресуда во смисла на член 415 во врска со член 412 и член 408 од Законот за кривичната постапка.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Квп.бр.110/2013 од 23.04.2013 година.

Причини за продолжување на мерката притвор

Член 166 од Законот за кривичната постапка („Службен весник на РМ“ бр.150/10 и бр.100/12)

98. Судот сторил повреда на член 166 од Законот за кривичната постапка („Службен весник на РМ“ бр.150/10 и бр.100/12) кога притворот против обвинетите го продолжил врз основот кој не бил наведен од страна на овластениот тужител во образложениот предлог за продолжување на притворот, ниту пак од содржината на ваквиот предлог произлегувало постоењето на таа причина за продолжување на притворот.

Од образложението

Жалбите се делумно основани.

Врховниот суд на Република Македонија делумно ја уважи жалбата на обвинетите В.М. и Ќ.И. и најде дека се основани жалбените наводи во делот со кој се оспоруваат причините поради кои Апелациониот суд С. констатирал дека во кривичниот предмет кој се води против обвинетите сè уште постојат законските основи за продолжување на мерката притвор во смисла на член 165 став 1 точка 2 од Законот за кривичната постапка („Службен весник на РМ“ бр.150/10 и бр.100/12).

По наоѓање на овој суд, во конкретниот случај не постои причината за продолжување на мерката притвор предвидена во член 165 став 1 точка 2 од Законот за кривичната постапка („Службен весник на РМ“ бр.150/10 и бр.100/12), бидејќи од увидот во списите произлегува дека претходната постапка е во завршна фаза, а потребните докази се веќе прибрани и обезбедени од страна на овластениот тужител, па не постои можност од попречување на кривичната постапка од страна на обвинетите.

Истовремено, оценувајќи ги наводите во жалбите на обвинетите В.М. и Ќ.И., овој суд најде дека Апелациониот суд С. постапил спротивно на член 166 од Законот за кривичната постапка („Службен весник на РМ“ бр.150/10 и бр.100/12), според кој притвор во претходна постапка определува судот по писмен и образложен предлог на овластен тужител и само врз основите што ги навел овластениот тужител во предлогот. Поради тоа, ако се има предвид дека во образложените предлози на Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција КО.бр.29/14 од 21.07.2014 година не е предложено продолжување на мерката притвор против обвинетите В.М. и Ќ.И. по овој основ, ниту пак од содржината на предлозите може да се заклучи дека постои причината предвидена во член 165 став 1 точка 2 од Законот за кривичната постапка („Службен весник на РМ“ бр.150/10 и бр.100/12), произлегува дека Апелациониот суд Скопје сторил повреда на одредбите на кривичната постапка кога мерката притвор против обвинетите В.М. и Ќ.И. ја продолжил и по тој основ.

Во врска со вака констатираната повреда, постапувајќи по жалбите на обвинетите В.М. и Ќ.И., Врховниот суд на Република Македонија, постапи согласно со одредбата од член 430 од Законот за кривичната постапка („Службен весник на РМ“ бр.150/10 и бр.100/12), според која ако второстепениот суд по повод на која и да е жалба утврди дека причините поради кои ја донел одлуката во корист на обвинетиот се од корист и за некој од сообвинетите кој не изјавил жалба или не ја изјавил во тој правец, ќе постапи по службена должност како да постои таква жалба, која пак, согласно со член 444 став 1 од истиот закон се применува и врз постапката по жалбата на решението.

Имено, видно од списите по предметот, не може да стане збор за постоење основан страв од сокривање, фалисифкување или уништување на трагите на кривичното дело, односно можност за попречување на кривичната постапка од страна на обвинетите, па со оглед на претходно наведеното во врска со обвинетите В.М. и Ќ.И., овој суд најде дека мерката притвор и против останатите обвинети неосновано била продолжена и по основот предвиден во член 165 став 1 точка 2 од Законот за кривичната постапка („Службен весник на РМ“ бр.150/10 и бр.100/12). Ова, дотолку повеќе што и во образложените предлози за продолжување на мерката притвор против обвинетите З.А., Д.Т., С.Б., В.Н. и Ј.Б. било предложено продолжување на мерката притвор против обвинетите само врз основа на член 165 став 1 точки 1 и 3 од Законот за кривичната постапка („Службен весник на РМ“ бр.150/10 и бр.100/12), па Апелациониот суд и во однос на наведените обвинети ја сторил погоре констатираната повреда на член 166 од овој закон. Притоа, Врховниот суд на Република Македонија констатираше дека продолжување на мерката притвор по сите три законски предвидени основи во конкретниот случај било предложено само за обвинетиот Е.М., но овој суд, имајќи го предвид начелото на привилегија на здружувањето (*Beneficium cohaesionis*) во смисла на член 430 од Законот за кривичната постапка („Службен весник на РМ“ бр.150/10 и бр.100/12), најде дека мерката притвор и против овој обвинет неосновано е продолжена и според член 165 став 1 точка 2 од Законот за кривичната постапка („Службен весник на РМ“ бр.150/10 и бр.100/12).

Поради тоа, Врховниот суд на Република Македонија, делумно ги уважи жалбите на обвинетите В.М. и Ќ.И., па по повод жалбите и по службена должност, решението на Апелациониот суд С. КСЖ.бр.446/14 од 23.07.2014 година го преиначи така што мерката притвор против обвинетите З.А., Д.Т., С.Б., Е.М., Ќ.И., В.М., В.Н. и Ј.Б., ја продолжи поради постоење на причините предвидени во член 165 став 1 точки 1 и 3 од Законот за кривичната постапка („Службен весник на РМ“ бр.150/10 и бр.100/12), па одлучи како во изреката на ова решение, врз основа на член 171 став 6 во врска со член 443 став 3 и член 444 став 1 во врска со член 430 од Законот за кривичната постапка („Службен весник на РМ“ бр.150/10 и бр.100/12).

Решение на Врховниот суд на Република Македонија Вкж1.бр.21/2014 од 07.08.2014 година.

Преземање гонење од оштетените како тужители

Член 56 од Законот за кривичната постапка („Службен весник на РМ“ бр.15/97, 44/02, 74/04, 83/08, 67/09 и 51/11), член 566 од Законот за кривичната постапка („Службен весник на РМ“ бр.150/10 и 100/12)

99. Оштетените кои како тужители се стекнале со правото да го преземат гонењето во време на важење на Законот за кривичната постапка („Службен весник на РМ“ бр.15/97, 44/02, 74/04, 83/08, 67/09 и 51/11), ова право можат да го остварат и по отпочнувањето со примена на Законот за кривичната постапка („Службен весник на РМ“ бр.150/10 и 100/12) - од 01.12.2013 година – член 56 од Закон за кривичната постапка („Службен весник на РМ“ бр.15/97, 44/02, 74/04, 83/08, 67/09 и 51/11) и член 566 од Законот за кривичната постапка („Службен весник на РМ“ бр.150/10 и 100/12).

Од образложението

Барањето за заштита на законитоста е основано.

Основани се наводите изнесени во барањето за заштита на законитоста за сторена повреда на одредбите од член 56 став 2 во врска со член 355 став 2 од Законот за кривичната постапка („Службен весник на РМ“ бр.15/97, 44/02, 74/04, 83/08, 67/09 и 51/11) и член 566 од Законот за кривичната постапка („Службен весник на РМ“ бр.150/10 и 100/12).

Врховниот суд на Република Македонија од увидот во списите кон предметот, утврди дека со решенијата на Основниот суд С.Н. К.бр.110/13 од 16.12.2013 година и на Апелациониот суд Ш. КЖ.бр.11/14 од 20.01.2014 година, повреден е законот на штета на оштетениот, а од следните причини:

Според член 56 став 1 од Законот за кривичната постапка („Службен весник на РМ“ бр.15/97, 44/02, 74/04, 83/08, 67/09 и 51/11), кога јавниот обвинител ќе најде дека нема основа да го преземе гонењето за кривично дело за кое се гони по службена должност, или кога ќе најде дека нема основа да го преземе гонењето против некој од пријавените соучесници, должен е во рок од осум дена за тоа да го извести оштетениот и да го упати дека може самиот да го преземе гонењето. Во ставот 2 на овој член, пак, е предвидено дека оштетениот има право да го преземе односно да го продолжи гонењето во рок од осум дена од кога го примил известувањето од став 1 на овој член.

Во конкретниот случај, постапувајќи согласно со погоре цитираниот член 56 став 1 од Законот за кривичната постапка („Службен весник на РМ“ бр.15/97, 44/02, 74/04, 83/08, 67/09 и 51/11) Основниот јавен обвинител од С.Н., донел решение за отфрлање на кривичната пријава КО.бр.101/13 од 29.11.2013 година, во кое била содржана правна поука во смисла на ставот 2 од истиот член.

Оттука, Врховниот суд на Република Македонија смета дека првостепениот суд сторил повреда на цитираната одредба од член 56 став 2 од Законот за кривичната постапка („Службен весник на РМ“ бр.15/97, 44/02, 74/04, 83/08, 67/09 и 51/11) кога го отфрлил поднесениот обвинителен акт од оштетениот како супсидијарен тужител сметајќи дека кривичната постапка не била започната, па со оглед дека супсидијарниот обвинителен акт бил примен по отпочнувањето со примената на Законот за кривичната постапка („Службен весник на РМ“ бр.150/10 и 100/12), го прифатил како обвинителен предлог и го отфрлил во смисла на член 474 во врска со член 337 од Закон за кривичната постапка („Службен весник на РМ“ бр.150/10 и 100/12).

Исто така, погрешно е и стојалиштето на второстепениот суд дека правната поука содржана во решението била правно нерелевантна, затоа што не била во духот на Законот за кривичната постапка („Службен весник на РМ“ бр.150/10 и 100/12). Ова, од причина што со донесувањето на решението за отфрлање на кривичната пријава во моментот кога се уште важел Законот за кривичната постапка („Службен весник на РМ“ бр.15/97, 44/02, 74/04, 83/08, 67/09 и 51/11), подносителот на кривичната пријава се стекнал со право да го преземе гонењето, кое право и го искористил во законски предвидениот рок од 8 дена од денот на приемот на решението. Впрочем, за ваквото право, тој бил и поучен во смисла на член 56 став 2 од Законот за кривичната постапка („Службен весник на РМ“ бр.15/97, 44/02, 74/04, 83/08, 67/09 и 51/11), па не може да стане збор за правна нерелевантност на правната поука, како што погрешно смета второстепениот суд. Имено, правната поука се засновала врз пропис кој важел во моментот на донесувањето на решението, па таа не само што била правно релевантна за оштетениот, туку и го обврзала судот да постапува по супсидијарниот обвинителен акт кој оштетениот како супсидијарен тужител го поднел во рокот во кој со решението бил поучен дека може да го поднесе. При тоа, во овој случај е ирелевантно што рокот од 8 дена за поднесување на супсидијарниот обвинителен акт истекувал по 01.12.2013 година – датумот на отпочнување со примена на Законот за кривичната постапка („Службен весник на РМ“ бр.150/10 и 100/12), со кој веќе не е предвидена можноста оштетениот како супсидијарен тужител да биде овластен тужител во кривичната постапка.

Оттука, овој суд најде дека и првостепениот и второстепениот суд го повредиле правото на оштетениот како супсидијарен тужител да го продолжи гонењето, затоа што тој се стекнал со тоа право во моментот на отфрлање на неговата кривична пријава, кога сѐ уште важел Законот за кривичната постапка („Службен весник на РМ“ бр.15/97, 44/02, 74/04, 83/08, 67/09 и 51/11), каде во член 56 став 2 било предвидено тоа негово право.

Исто така, по мислење на Врховниот суд на Република Македонија, пониските судови погрешно ја примениле одредбата од член 56б од Законот за кривичната постапка („Службен весник на РМ“ бр.150/10 и 100/12) според која постапките започнати до отпочнувањето на примената на овој закон ќе

се завршат според одредбите на Законот за кривична постапка („Службен весник на Република Македонија“ бр.15/97, 44/2002, 74/2004, 83/2008 и 67/2009).

Според овој суд, содржината на ваквата одредба, сама по себе, но и интегрално со сите одредби од Законот за кривичната постапка („Службен весник на РМ“ бр.150/10 и 100/12) упатува на тоа дека сите постапки што ги предвидувал Законот за кривичната постапка („Службен весник на РМ“ бр.15/97, 44/02, 74/04, 83/08, 67/09 и 51/11), а кои започнале според одредбите на тој закон, вклучително и преткривичната постапка, како што е тоа случај овде, ќе се завршат според тој закон. Имено, во член 16 став 1 од Законот за кривичната постапка („Службен весник на РМ“ бр.15/97, 44/02, 74/04, 83/08, 67/09 и 51/11), е предвидено дека кривичната постапка се поведува по барање од овластен тужител, а според став 3 од истиот член, овластен тужител може да биде и оштетениот како тужител, под условите предвидени со овој закон. Во оваа смисла, погрешно е сфаќањето на пониските судови дека одредбата од член 566 од Законот за кривичната постапка („Службен весник на РМ“ бр.150/10 и 100/12) се однесува само на постапките во кои било донесено решение за спроведување истрага или бил поднесен обвинителен акт. Ова, од причина што во терминот постапки кој се содржи во овој член, спаѓа и преткривичната постапка, која може, но и не мора да заврши со отфрлање на кривичната пријава, како што одлучил Основниот јавен обвинител од С.Н. во конкретниот случај. Поради тоа, овој суд најде дека станува збор за погрешна примена на член 566 од Законот за кривичната постапка („Службен весник на РМ“ бр.150/10 и 100/12), затоа што постапката требало да продолжи според одредбите на овој закон, со преземање на гонење од страна на оштетениот.

Од наведените причини, Врховниот суд на Република Македонија најде дека оштетениот како тужител, кој се стекнал со правото да го преземе гонењето во времето на важење на Законот за кривичната постапка („Службен весник на РМ“ бр.15/97, 44/02, 74/04, 83/08, 67/09 и 51/11), ова право можел да го оствари и по отпочнувањето со примената на Законот за кривичната постапка („Службен весник на РМ“ бр.150/10 и 100/12), како што бил и поучен со решението за отфрлање на кривичната пријава што било донесено во времето на важењето на Законот за кривичната постапка („Службен весник на РМ“ бр.15/97, 44/02, 74/04, 83/08, 67/09 и 51/11). Ова, особено ако се има предвид и одредбата од член 566 од Законот за кривичната постапка („Службен весник на РМ“ бр.150/10 и 100/12), во рамките на која е предвидено завршување на постапките кои започнале по Законот за кривичната постапка („Службен весник на РМ“ бр.15/97, 44/02, 74/04, 83/08, 67/09 и 51/11), според одредбите на тој закон, при што терминот постапки се однесува на сите постапки предвидени со тој закон.

Со оглед на наведеното, Врховниот суд на Република Македонија констатираше дека со решенијата на Основниот суд С.Н. К.бр.110/13 од 16.12.2013 година и на Апелациониот суд Ш. КЖ.бр.11/14 од 20.01.2014 година, сторени се повреди на законот од член 56 став 2 во врска со член 214

355 став 2 од Законот за кривичната постапка („Службен весник на РМ“ бр.15/97, 44/02, 74/04, 83/08, 67/09 и 51/11) и член 566 од Законот за кривичната постапка („Службен весник на РМ“ бр.150/10 и 100/12), поради што следуваше поднесеното барање за заштита на законитоста да се уважи, побиваните решенија да се укинат и предметот да се врати на првостепениот суд на повторно судење, на начин како во изреката на оваа пресуда.

Пониските судови при повторното постапување и одлучување се должни да ја отстранат наведената повреда на одредбите од Законот за кривичната постапка, имајќи ги предвид укажувањата на овој суд, бидејќи на ваков начин ќе бидат во можност да донесат законита и правилна одлука.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Кзз.бр.11/2014 од 05.03.2014 година.

Изменет состав на совет пред првостепен суд Член 355 став 1 точка 1 од Законот за кривичната постапка

100. Кога во текот на постапката пред првостепениот суд бил изменет составот на совет, а главниот претрес не почнал одново и била донесена пресуда врз основа на докази, кои не биле изведени повторно и непосредно на главен претрес пред изменетиот состав на советот, сторена е суштествена повреда на член 355 став 1 точки 1 и 8 од од Законот за кривичната постапка.

Од образложението

Барањето е основано.

Основани се наводите истакнати во поднесеното барање за вонредно преиспитување на правосилната пресуда по однос на сторена повреда на одредбите на кривичната постапка од член 355 став 1 точки 1 и 8 од Законот за кривичната постапка.

Според член 355 став 1 од Законот за кривичната постапка, суштествена повреда на одредбите на кривичната постапка постои, ако судот бил непрописно составен или ако во изрекувањето на пресудата учествувал судија или судија - поротник кој не учествувал на главниот претрес или што со правосилна одлука е изземен од судењето.

Согласно член 297 став 1 од истиот закон, главниот претрес што е одложен мора одновно да почне ако се изменил составот на советот, но по сослушувањето на странките советот може да одлучи во ваков случај

сведоците и вештаците да не се сослушуваат повторно и да не се врши нов увид, туку да се прочитаат исказите на сведоците и вештаците, дадени на поранешниот главен претрес односно да се прочита записникот за увид.

Видно од цитираните одредби, кога во текот на првостепената постапка ќе биде одложен главниот претрес и ќе продолжи пред изменет состав, истиот мора одново да почне. Во спротивно, доколку постапката продолжи без главниот претрес да почне одново и пресудата биде донесена врз основа на докази кои не се изведени повторно и непосредно пред изменетиот совет, туку на поранешниот главен претрес, постои суштествена повреда на одредбите на кривичната постапка.

Во конкретниот случај, видно од записникот за одржан главен претрес на ден 11.09.2012 година, одложениот главен претрес продолжил пред изменет состав на советот, кога наместо судијата М.К.М., која дотогаш постапувала како втор член на советот, претресот продолжил со судијата И.Т., како втор член на советот. Меѓутоа, спротивно на член 297 став 1 од Законот за кривичната постапка, главниот претрес не почнал одново и постапката продолжила без сите докази да бидат изведени повторно пред изменетиот состав. Па така, иако на главниот претрес одржан на ден 22.09.2011 година, судот извел доказ со гледање на видео снимки - ЦД, овие докази не биле повторно изведени пред изменетиот состав на советот. На главниот претрес одржан на ден 22.01.2013 година бил извршен увид во писмените докази, меѓу кои и во спецификација на снимени видео-материјали, меѓутоа тоа не значи дека доказот е повторно изведен пред изменетиот совет, бидејќи не е изведен на начин кој би овозможил советот да се запознае со содржината на снимките, односно со повторно гледање на видео снимките - ЦД. Наведеното дотолку повеќе што, не бил извршен ниту увид во записникот од главниот претрес одржан на ден 22.09.2011 година, на кој претрес бил изведен доказот пред претходниот состав на советот, а пресудата се заснова и на овој доказ.

Со оглед на наведеното, во случајот е сторена и повреда на одредбите на кривичната постапка од член 355 став 1 точка 8 од Законот за кривичната постапка, бидејќи пресудата е заснована врз докази врз кои според одредбите на законот не може да се заснова пресудата, на што основано се укажува во поднесеното барање за вонредно преиспитување на правосилната пресуда.

Основан е наводот истакнат во барањето за вонредно преиспитување на правосилната пресуда за сторена повреда на Кривичниот законик на штета на осудениот, во смисла на член 413 во врска со член 356 став 1 точка 5 од Законот за кривичната постапка.

Видно од списите кон предметот, осудениот М.С. е огласен виновен затоа што директно побарал и примил подарок - парични средства во вкупен износ од 120.000,00 денари, со што прибавил поголема имотна корист, за да изврши во рамките на своето службено овластување службено дејствие што би морал да го изврши.

Наспроти вака утврдените факти, првостепениот суд го задолжил осудениот да му го надомести имотно - правното барање на оштетениот Ш.Б. во вкупен износ од 139.800,00 денари, иако утврдил дека осудениот примил поткуп - парични средства во вкупен износ од 120.000,00 денари.

Според оценката на Врховниот суд на Република Македонија, Основниот суд С. С. сторил повреда на Кривичниот законик на штета на осудениот, предвидена во член 356 став 1 точка 5 од Законот за кривичната постапка, на која основано се укажува во поднесеното барање за вонредно преиспитување на правосилната пресуда, на начин што со одлуката за одземање на имотната корист судот го пречекорил овластувањето што го има според законот.

Второстепениот суд постапувајќи по поднесените жалби против првостепената пресуда, иако бил должен и имал законска можност да ги утврди и да ги отстрани погоре цитираните повреди и констатираните недостатоци, тоа не го направил, туку напротив со својата пресуда, во потполност ги прифатил причините образложени во првостепената пресуда.

Поради наведеното, Врховниот суд на Република Македонија, постапувајќи по поднесеното барање за вонредно преиспитување на правосилната пресуда, во смисла на член 415 во врска со член 408 од Законот за кривичната постапка, пресудата на Основниот суд С. С. К.бр.2421/10 од 20.02.2013 година, под став I, во осудителниот дел по однос на кривичното дело - „Примање поткуп“ од член 357 став 6 во врска со став 4 во врска со став 2 од Кривичниот законик и пресудата на Апелациониот суд С. КЖ.бр.2110/13 од 24.03.2014 година, ги укина и предметот во тој дел го врати на повторно постапување и одлучување пред првостепениот суд.

При повторното постапување, првостепениот суд ќе треба да ги отстрани констатираните повреди на одредбите на кривичната постапка и повредите на Кривичниот законик, односно да ги има во предвид и да постапува по укажувањата на Врховниот суд на Република Македонија, да одржи нов главен претрес на кој врз основа на доказите изведени на главниот претрес, ќе биде во можност да донесе правилна и законита одлука.

Согласно горе изложеното, следуваше да се одлучи како во изреката на пресудата, согласно член 415 во врска со член 412 и член 408 од Законот за кривичната постапка.

Одлука на Врховниот суд на Република Македонија Квп2.бр.41/2014 од 08.07.2014 година.

**Дозволеност на барање за вонредно преиспитување на правосилна пресуда
Член 411 став 1 од Законот за кривичната постапка**

101. Против пресуда донесена во неправо повторување на кривичната постапка може да се поднесе барање за вонредно преиспитување на правосилна пресуда.

Од образложението

Барањето е неосновано.

Видно од списите по предметот овој суд констатира дека во конкретниот случај станува збор за поднесено барање за вонредно преиспитување на правосилна пресуда донесена во постапка по вонредно правно средство - повторување на кривичната постапка во смисла на член 388 и член 389 од Законот за кривичната постапка, односно во постапката на неправо повторување на кривичната постапка.

Овој суд имајќи ја предвид одредбата од член 411 став 1 од Законот за кривичната постапка, во која е предвидено дека лицето кое е правосилно осудено на казна затвор или малолетнички затвор може да поднесе барање за вонредно преиспитување на правосилна пресуда поради повреда на законот во случаите предвидени со овој закон, а поради што всушност е дозволено поднесување на барање за вонредно преиспитување на правосилна пресуда, како и поради тоа што со одредбите од член 411 во член 415 од Законот за кривичната постапка, не се исклучува поднесување на барање за вонредно преиспитување на правосилна пресуда против пресуда која е донесена во неправо повторување на кривичната постапка, овој суд наоѓа дека во конкретниот случај може да биде поднесено вакво вонредно правно средство, сметајќи дека и со пресудата донесена во неправо повторување на постапката може да бидат сторени некои од повредите предвидени за поднесување на барање за вонредно преиспитување на правосилна пресуда.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Квп1.бр.34/2014 од 08.04.2014 година.

**Повторување на постапката во случај на екстрадиција
Член 398 став 1 од Законот за кривичната постапка**

102. Кога екстрадицијата на осудената била дозволена под услов државата молител Република Македонија да гарантира дека по екстрадицијата кривичната постапка ќе се повтори во присуство на екстрадираното лице, повторување на постапката ќе се дозволи иако

согласно член 398 став 1 од Законот за кривичната постапка истекол рокот за поднесување на барање за повторување на постапката бидејќи во тој случај се применува ратификуваниот меѓународен договор.

Од образложението

Барањето за заштита на законитоста е основано.

Основани се наводите изнесени во барањето за заштита на законитоста, дека со решението К-ПОВ.бр.32/13 од 29.05.2013 година на Основниот суд Т. и решението КСЖ.бр.99/13 од 10.07.2013 година на Апелациониот суд Г., повреден е член 3 од Вториот додатен протокол на Европската конвенција за екстрадиција, член 17 од Договорот меѓу Р.М. и Р.С. за екстрадиција и член 398 став 1 од Законот за кривичната постапка.

Врховниот суд на Република Македонија од увидот во побиваните решенија утврди дека биле одбиени како неосновани барањата за повторување на кривичната постапка од осудената М.В., поднесени преку нејзините бранители С.Ф. и В.Н.Р., адвокати од С., која со пресуда на Основниот суд Т. К.бр.179/11 од 27.09.2011 година, правосилна на ден 19.10.2011 година, била осудена во отсуство на казна затвор во траење од 1 - една година за кривично дело - „Измама“ од член 247 став 3 во врска со став 1 од Кривичниот законик.

Ваквата одлука судот ја донел врз основа на оценката дека не се исполнети условите предвидени во член 398 став 1 од Законот за кривичната постапка и дека барањата за повторување на кривичната постапка биле поднесени по истекот на предвидениот законски рок од 1 - една година од денот кога осудената дознала за пресудата со која била осудена во отсуство.

Меѓутоа, од извршениот увид во списите на предметот овој суд констатира дека пониските судови погрешно постапиле кога го примениле член 398 став 1 од Законот за кривичната постапка, што пак било од влијание за донесување на законита одлука.

Согласно член 3 од Вториот додатен протокол на Европската конвенција за екстрадиција, ратификуван од страна на Р.М., кога договорната страна бара од друга договорна страна екстрадиција на лице заради извршување на казна или наредба за притворање изречени со одлука донесена во негово отсуство, замолената страна може да ја одбие екстрадицијата, доколку според нејзино мислење, во постапката во која што била донесена пресудата не биле задоволени минималните права на одбраната што му се признаваат на секој обвинет за кривично дело. Меѓутоа, екстрадиција ќе се даде ако страната молител даде уверување кое може да се смета за доволно да му го гарантира на бараното лице правото на повторно судење во кое ќе бидат почитувани правата на одбраната.

Според член 17 од Договорот меѓу Р.М. и Р.С. за екстрадиција, ако лицето чија екстрадиција се бара е правосилно осудено во отсуство, екстрадицијата ќе се дозволи само ако државата молител гарантира дека кривичната постапка може по екстрадицијата повторно да се спроведе во присуство на екстрадираното лице.

Од содржината на цитираните одредби произлегува дека со ратификацијата на Вториот додатен протокол на Европската конвенција за екстрадиција и со склучувањето на Договорот со Р.С. за екстрадиција, Р.М. се обврзува и гарантира дека кога ќе и биде екстрадирано осудено лице заради извршување на казна од земја членка на Европската конвенција за екстрадиција, како и од Р.С. врз основа на билатералниот договор, ќе му овозможи на екстрадираното лице повторно судење во негово присуство во кое ќе бидат почитувани правата на одбраната.

Ваквата обврска се потврдува и со одредба од член 509 од Законот за кривичната постапка, според која екстрадицијата на обвинети или осудени лица ќе се бара и ќе се врши според одредбите на овој закон, доколку со Европската конвенција за екстрадиција, со протоколите и со другите меѓународни договори ратификувани во согласност со Уставот на Република Македонија поинаку не е определено.

На тој начин и со вака превземената обврска се дерогира одредбата од член 398 став 1 од Законот за кривичната постапка, според која се предвидува законски рок од една година за поднесување на барање за повторување на кривичната постапка, од денот кога осудениот дознал за пресудата со која е осуден во отсуство, а која судот ја применил во конкретниот случај. Ваквата дерогација е логична последица на уставната категоризација на меѓународните правни инструменти, при што е предвидено дека меѓународните договори ратификувани во согласност со Уставот се дел од внатрешниот правен поредок на Р.М. и не можат да се менуваат со закон.

Во насока на наведеното е и одредбата од член 18 став 4 од Законот за судовите, според која кога судот смета дека примената на законот во конкретниот случај е во спротивност со одредбите на меѓународен договор ратификуван во согласност со Уставот, ќе ги примени одредбите од меѓународниот договор, под услов тие да можат директно да се применат.

Наведеното дотолку повеќе што, со решението број 713-01-01825/2013-8 од 04.04.2013 година на Министерството и Д. управа на Р.С., екстрадицијата на осудената М.В. во Р.М. е дозволена, под услов државата молител – Р.М. на осудената да и овозможи повторно судење во нејзино присуство, согласно член 16 став 1 точка 7 од Законот за меѓународна правна помош во кривичните предмети на Р.С. и член 3 од Вториот додатен протокол на Европската конвенција за екстрадиција.

При ваква состојба, Врховниот суд на Република Македонија констатира дека со правосилното решение е сторена повреда на одредбите од член 3 од Вториот додатен протокол на Европската конвенција за екстрадиција, член 17 од Договорот меѓу Р.М. и Р.С. за екстрадиција и член 398 став 1 од Законот за кривичната постапка, поради што следуваше барањето за заштита на законитоста да се уважи, правосилното решение да се укине и предметот да се врати на првостепениот суд на повторно постапување и одлучување.

Првостепениот суд при повторното постапување и одлучување да ги има во предвид укажувањата на овој суд и одредбите од Вториот додатен протокол на Европската конвенција за екстрадиција, Договорот меѓу Р.М. и Р.С. за екстрадиција и одредбите од Законот за кривичната постапка со кои се регулира постапката за екстрадиција, да ја отстрани сторената повреда на меѓународните договори и законот, по што да донесе правилна и законита одлука.

Одлука на Врховниот суд на Република Македонија Кзз.бр.1/2014 од 29.01.2014 година.

ВТОР ДЕЛ - ГРАЃАНСКО ПРАВО

Склучување на судско порамнување пред првостепен и второстепен суд

Општата седница на Врховниот суд на Република Македонија одржана на 9.12.2009 година, расправаше по рефератот за Утврдување начелно правно мислење, по прашањето од значење за обезбедување на единство во примената на законите од страна на судовите при склучување на судско порамнување според член 307 – 310 од Законот за парничната постапка и со мнозинство гласови, го усвои следното:

НАЧЕЛНО ПРАВНО МИСЛЕЊЕ бр.1

- I. Странките можат да склучат порамнување по предметот на спорот (судско порамнување) како пред парничниот суд од прв степен, така и пред парничниот суд од втор степен.
- II. Судско порамнување пред првостепениот суд странките можат да склучат се до правосилно завршување на спорот, односно до донесување на правосилна одлука.
- III. Странките можат да склучат судско порамнување пред второстепениот суд само кога второстепениот суд одлучува на расправа, закажана по повод поднесената жалба.
- IV. Судот од втор степен, не може да го врати административно предметот на првостепениот суд, по повод предлогот на подносителот на жалбата за склучување на судско порамнување, ако еднострано е предложено склучувањето на судското порамнување.
- V. Кога странките предложиле склучување на судско порамнување по донесувањето на првостепена пресуда, против која е изјавена жалба, во записникот за судско порамнување, треба да се наведат податоци за првостепената пресуда, за поднесената жалба, изјавите на странките, начинот на кој се уредуваат односите (целосно или делумно). Кога странките со судското порамнување само делумно ги уредуваат односите, за преостанатиот спорен дел од граѓанско-правниот однос, ќе се одлучува по жалбата против првостепената пресуда.
- VI. Доколку се склучи судско порамнување пред првостепениот суд, а предметот е испратен по жалба пред второстепениот суд, во тој случај првостепениот суд е должен да го извести второстепениот суд за склученото судско порамнување, а тоа може да го сторат и странките.

Ревизија против правосилно решение за противизвршување

Општата седница на Врховниот суд на Република Македонија одржана на 22.12.2010 година, расправаше по рефератот за утврдување Начелно правно мислење по правното прашање за дозволеност на ревизијата против правосилно решение за противизвршување и едногласно го усвои следното:

НАЧЕЛНО ПРАВНО МИСЛЕЊЕ бр.2

Против правосилно решение донесено по предлог за против извршување, не е дозволена ревизија.

Ништовност на договорот за награда за адвокатски услуги склучен помеѓу адвокат – полномошник и странка

Врховниот суд на Република Македонија врз основа на член 101 од Уставот на РМ, член 37 став 1 точка 1 од Законот за судови, член 59 став 2 и член 69 од Деловникот за работа на Врховниот суд на Република Македонија, на Општата седница одржана на ден 01.03.2012 година, го утврди следното:

НАЧЕЛНО ПРАВНО МИСЛЕЊЕ бр.3

Договорот за награда за адвокатски услуги склучен помеѓу адвокат-полномошник и странка, во делот со кој висината на наградата се определува во процентуален износ, а ќе биде пресметана по правосилното окончување на постапката, кога судот ќе донесе одлука за висината на надоместот – сумата ќе стане неспорна, Е НИШТОВЕН.

Образложение

Според член 449 од Законот за облигационите односи („Службен весник на РМ“ бр.18/01), ништовен е договорот со кој адвокат или некој друг налогопримач би купил спорно право чие остварување му е доверено, или би договорил за себе учество во поделбата на износот досуден на неговиот налогодавач.

Од оваа одредба, неспорно произлегува дека полномошникот адвокат, може со странката слободно да ја договори наградата, трошоците, начинот и средството на плаќање, за дадената правна помош (член 1 став 2 од АТ), меѓутоа истиот не може наградата да ја договори со неговото учество во поделбата на износот досуден на неговиот властодавец.

Договорот склучен спротивно на член 449 став 2 од ЗОО, помеѓу адвокат и странка, доведува до ништовност на договорот (повреда на пропис – *leges perfectae*), на која ништовност судот внимава по службена должност (член 101 став 1 од ЗОО), а на ваквата ништовност се применуваат одредбите од член 95 до 102 од ЗОО. Самата околност што со Тарифата за награда и надоместок на трошоците за работа на адвокатите, адвокатот и странката слободно можат да ја договорат наградата, не значи дека договорот склучен спротивно на член 449 став 2 од ЗОО, може да се конвалидира (да се претвори ништовниот договор во полноважен договор). Таквите договори не се само спротивни на закон, туку и на моралот и кодексот на адвокатската етика.

Како судската практика, така и правната теорија, ваквите договори склучени помеѓу адвокат и странка, спротивно на член 449 став 2 од ЗОО, ги смета за ништовни.

Меѓутоа, Врховниот суд на Република Македонија по предметот Рев. бр.780/09 отстапи од досегашната пракса на Основните судови, Апелационите судови и досегашната пракса на Врховниот суд на РМ во врска со примената на член 449 став 2 од ЗОО, кое беше причина да се расправа на Општа Седница за да не се создаде правна несигурност, обезбедување на единство во примената на Законот од страна на судовите и почитување на начелото на владеењето на правото, како една од темелните вредности на Уставот на РМ (член 8 став 1 точка 3).

Општата Седница, со мнозинство гласови го утврди ова начелно правно мислење.

На Општата Седница на Врховниот суд на Република Македонија беше изразено и спротивно мислење, дека членот 449 став 2 од ЗОО е остаток на некое друго време, кога поинаку биле регулирани општествено правните односи, дека оваа одредба случајно останала во делот на договорот за продажба од ЗОО. Ваквото мислење наоѓа основ во член 19 од Законот за адвокатура („Службен весник на РМ” бр.59/02), според кој член, адвокатот има право на награда и надоместок на трошоците за извршената работа во вршењето на адвокатската дејност според Тарифата за награда и надоместок за трошоците за работа на адвокатите, како и член 1 став 2 од Тарифата за наградата и надоместокот на трошоците за извршената работа според Тарифата за наградата и надоместокот за трошоците за работа на адвокатите, кое мислење не беше прифатено од мнозинството членови на Општата Седница на Врховниот суд на Република Македонија.

Недозволеност на ревизија против одлуки на Вишиот управен суд

НАЧЕЛНО ПРАВНО МИСЛЕЊЕ бр.4

Не е дозволена ревизија како вонредно правно средство против одлуките на Вишиот управен суд.

Образложение

До Врховниот суд на Република Македонија се доставени ревизии изјавени против одлуки на Вишиот управен суд и тоа: пресуда Уж.бр.1134/2012 од 22.11.2012 година; пресуда Уж.бр.1062/2012 од 02.11.2012 година; пресуда Уж.бр.432/2012 од 05.07.2012 година и решение Уиж.бр.13/2012 од 26.10.2012 година.

Со одредбите од членот 13 од Законот за изменување и дополнување на Законот за управните спорови („Службен весник на РМ“ бр.150 од 18.11.2010 година), кој започна да се применува од 30.06.2011 година, се измени членот 16 од Законот за управните спорови („Службен весник на РМ“ бр.62 од 19.05.2006 година), кој со измената гласи: „Управниот суд во управен спор одлучува во прв степен по тужба против управни акти. Вишиот управен суд одлучува по жалби против одлуките на Управниот суд донесени во прв степен. Врховниот суд одлучува по вонредни правни средства против одлуките на Вишиот управен суд.“

Со одредбите од членот 4 од Законот за изменување и дополнување на Законот за управните спорови („Службен весник на РМ“ бр.150 од 18.11.2010 година), се измени и членот 4 од Законот за управните спорови („Службен весник на РМ“ бр.62/2006 година), кој со измените гласи: „управните спорови во Република Македонија ги решаваат:

- Управниот суд, како првостепен суд;
- Вишиот управен суд, како второстепен суд и
- Врховниот суд на Република Македонија кој одлучува по вонредни правни средства во случаите кога тоа е уредено со овој закон.“

Со Законот за управните спорови се предвидени две вонредни правни средства: повторување на постапката и барање за заштита на законитоста. Неспорно е дека во членот 7-а од Законот за изменување и дополнување на Законот за управните спорови е одредено дека „доколку овој закон не содржи одредби за постапката во управните спорови, соодветно ќе се применуваат одредбите од Законот за парнична постапка“, меѓутоа тоа не значи дека против одлуката на Вишиот управен суд може да се изјави ревизија со примена на одредбите од членот 372 па заклучно со член 391 од Законот за парничната постапка од причини што согласно одредбата од членот 4 од Законот за управните спорови, Врховниот суд на Република Македонија одлучува по 226

вонредни правни средства само во случаите кога тоа е уредено со Законот за управните спорови. Со овој закон не е предвидено вонредно правно средство ревизија, ниту е предвидена надлежност на Врховниот суд како што е предвидено по барањето за заштита на законитоста по кое Врховниот суд на Република Македонија одлучува на Општа седница.

Недозволеност на Барање за заштита на законитоста

НАЧЕЛНО ПРАВНО МИСЛЕЊЕ бр.5

Не е дозволено правното средство барање за заштита на законитоста против правосилни судски одлуки донесени во парнична постапка.

Образложение

Врховниот суд на Република Македонија со решение Рев.бр.361/2010 од 15.04.2010 година го одбил како неоснован предлогот на тужителите за повторување на постапката.

Против ова решение на Врховниот суд на Република Македонија, тужителите поднеле барање за заштита на законитоста повикувајќи се на член 37 став 1 алинеја 11 од Законот за судовите. Притоа, подносителите предлагаат барањето за заштита на законитоста да се усвои, решението на Врховниот суд на Република Македонија да се укине и предметот да се врати на Советот на Врховниот суд на Република Македонија на повторно одлучување.

Врховниот суд на Република Македонија на одржаната Општа седница на ден 23.06.2010 година, одлучил барањето за заштита на законитоста да се отфрли како недозволено.

Врховниот суд на Република Македонија со пресуда Рев2.бр.20/2011 од 30.05.2012 година ја усвоил ревизијата на тужениот и ја преиначил пресудата на Апелациониот суд С. РОЖ.бр.1633/09 од 27.05.2010 година на начин што жалбата на тужителката ја одбил како неоснована, а пресудата на Основниот суд С. С. РО.бр.1845/07 од 10.07.2009 година, ја потврдил.

Против решението на Врховниот суд на Република Македонија, тужителката преку нејзиниот полномошник А. С., адвокат од К., поднеле барање за заштита на законитоста, поради погрешна примена на материјалното право од страна на Советот на Врховниот суд на Република Македонија повикувајќи се на член 37 став 1 алинеја 11 од Законот за судовите.

Врховниот суд на Република Македонија на одржаната Општа седница на ден 22.03.2013, одлучил барањето за заштита на законитоста да се отфрли како недозволено.

Согласно член 35 став 1, точка 4 од Законот за судовите („Службен весник на РМ“ бр.58/06 од 11.05.2006 година), Врховниот суд на Република Македонија е надлежен да решава по вонредни правни лекови против правосилните одлуки на судовите и одлуките на своите совети кога тоа е определено со закон, според член 37 став 1 точка 11 од истиот закон, Врховниот суд на Република Македонија на Општа седница решава по барање за заштита на законитоста против одлуките на своите совети, но само кога е тоа определено со Закон (член 35 став 1 точка 4).

Според наоѓањето на Општата седница на Врховниот суд на Република Македонија во овие случаи предмет на спорот е спор од имотно граѓанско-правна природа, во кој спор се расправа и одлучува по правилата на Законот за парничната постапка („Службен весник на РМ“ бр.79/05 со примена од 29.12.2005 година).

Со оглед на тоа што со Законот за парничната постапка, како вонредни правни лекови се предвидени само ревизија (член 372) и повторување на постапка (член 392), но не и барање за заштита на законитоста, следуваше Општата седница на Врховниот суд на Република Македонија поднесените барања за заштита на законитоста согласно член 35 став 1 точка 4 и член 37 став 1 точка 11 од Законот за судовите да ги отфрли како недозволени.

Активна легитимација за поднесување тужба за надомест на штета по отварањето на стечајната постапка

Врховниот суд на Република Македонија на Општата седница одржана на 29.04.2004 година, расправајќи по предлогот на Одделот за граѓански дела од седницата одржана на 21.03.2014 година, поднесен врз основ на член 61 став 1 и 2 од Деловникот за работа на Врховниот суд на Република Македонија, согласно член 37 став 1 точка 1 од Законот за судовите („Службен весник на Република Македонија“ број 58/2006, 35/2008 и 150/2010), со мнозинство на гласови, го утврди следното:

НАЧЕЛНО ПРАВНО МИСЛЕЊЕ бр.6

Во текот на стечајната постапка на стечаен должник, стечаен доверител не е активно легитимиран да поднесе тужба за надомест на штета заради намалување на имотот на стечајниот должник сторено пред или по отворањето на стечајната постапка. Ваква тужба може да поднесе само стечајниот управник.

Образложение

Во член 1 од Законот за стечај („Службен весник на Република Македонија“ број.34/2006...164/2013), уреден е предметот на Законот и утврдено е дека со овој закон се уредуваат целите и условите за отворање на стечајната постапка; органите на стечајната постапка; управувањето и располагањето со имотот што влегува во стечајната маса; намирувањата на побарувањата на доверителите на стечајната постапка; правните последици од отворањето на стечајната постапка; планот за реорганизација; личното управување; ослободувањето од другите обврски; посебните видови стечајни постапки за поединци со статус на трговец; стечајни постапки со странски елементи и други плаќања во врска со стечајот.

Законот го дефинира значењето на употребените поими.

„Стечаен доверител“ е физичко или правно лице кое по било која основа има побарување спрема стечајниот должник, а кое настанало пред отпочнување на стечајната постапка.

„Стечајна маса“ е имотот на должникот кој е предмет на стечајната постапка.

„Стечајна постапка“ е колективна постапка што ја води надлежниот суд за реорганизација или за ликвидација на должникот.

„Стечаен управник“ е лице кое е овластено во стечајната постапка да ја води реорганизацијата или ликвидацијата на должникот.

Целите на стечајната постапка се утврдени во член 3 од Законот и според став 1 од оваа законска одредба, стечајната постапка има за цел колективно намирување на доверителите на стечајниот должник со впаричување на должниковиот имот и распределба на остварените средства (приходи) на доверителите или со склучување на посебен договор за порамнување на побарувањата утврдени со планот за реорганизација што е насочен кон натамошно одржување на должниковиот деловен потфат, а според став 2, со реорганизација може да се врши и порамнување на побарувањата пред отворање на стечајната постапка под условите утврдени со овој закон.

Овластувањата на стечајниот управник се наведени во член 33 од Законот, па така согласно став 1, стечајниот управник го застапува и претставува должникот само за оние работи кои се однесуваат на стечајната постапка и стечајната маса.

По отворањето на стечајната постапка, стечајниот управник веднаш ќе го преземе во владение и управување целиот имот што влегува во стечајната маса (член 77 став 1).

Според член 150 од Законот за стечај, надомест на штетата што заеднички ја претрпеле стечајните доверители заради намалување на имотот што влегува во стечајната маса пред или по отворањето на стечајната постапка (заедничка штета), во текот на стечајната постапка може да бара само стечајниот управник. Ако барањата за надомест на штетата се насочени против стечајниот управник, таквите барања може да ги истакнува само новопоставениот стечаен управник.

Законот за стечај во оваа законска одредба го употребува терминот „заедничка штета“ уште во називот на законската одредба, а понатаму ја дефинира оваа заедничка штета, како штетата што заеднички ја претрпеле стечајните доверители заради намалување на имотот што влегува во стечајната маса пред или по отворањето на стечајната постапка.

Со оглед дека целта на стечајната постапка е колективно намирување на доверителите на стечајниот должник и распределба на остварените средства (приходи) на доверителите, во текот на стечајната постапка не може еден стечаен доверител со тужба за надомест на штета да бара да се намира од тужени физички лица членови на органите на управување на стечајниот должник, туку во текот на стечајната постапка може со тужба да се бара надомест на заедничката штета каква тужба може да поднесе само стечајниот управник.

Од овие причини, Општата седница со мнозинство го утврди ова начелно правно мислење.

Дозволеност на ревизија по исклучок

Одделот за граѓански дела на Врховниот суд на Република Македонија, врз основа на член 91 став 3 од Законот за судовите („Службен весник на РМ“ бр.58/2006) и член 160 став 3 од Судскиот деловник („Службен весник на РМ“ бр.71/2007), на одржаната седница на ден 8.07.2008 година, утврди:

ПРАВНО МИСЛЕЊЕ бр.1

I. Второстепениот суд кој во согласност со одредбата од членот 372 став 4 од Законот за парничната постапка, против пресудата што ја донел, во изреката дозволил да се изјави ревизија, должен е во образложението на пресудата на јасен и недвосмислен начин да го дефинира материјалноправното или процесноправното прашање од кое зависи одлуката во спорот и причините зошто смета дека истото е важно за обезбедување на единствена примена на законот и уедначување на судската практика, задолжително наведувајќи ги правосилните пресуди што ги донел истиот или друг суд во Република Македонија за истото правно прашање кои меѓу себе се различни.

II. Ревизијата изјавена против второстепената пресуда од членот 372 став 4 од Законот за парничната постапка, која ги исполнува законските услови (сфатени во смисол на точката I од ова правно мислење), а е изјавена само заради материјалноправното или процесноправното прашање поради кое е дозволена, не може да биде отфрлена од ревизискиот суд и доколку тој оцени дека правното прашање поради кое таа е изјавена не е важно за обезбедување на единствената примена на законот и уедначување на судската практика. Таквата ревизија судот ќе ја одбие како неоснована.

III. Ревизијата изјавена против второстепената пресуда од членот 372 став 4 од Законот за парничната постапка, која не ги исполнува законските услови (сфатени во смисол на точката I од ова правно мислење), не може да биде отфрлена од ревизискиот суд и таквата ревизија ќе биде одбиена како неоснована.

IV. Ревизијата изјавена против второстепената пресуда од членот 372 став 4 од Законот за парничната постапка, која ги исполнува законските услови (сфатени во смисол на точката I од ова правно мислење), од ревизискиот суд ќе биде отфрлена, ако тој утврди дека таа не е изјавена поради правното прашање заради кое е дозволена.

Образложение

Со Законот за парничната постапка („Службен весник на РМ“ 79/2005), кој почна да се применува од 29.12.2005 година, се определуваат и правилата на постапката за ревизијата како вонреден правен лек. За разлика од ревизијата која постоеше и во Законот за парничната постапка („Службен весник на РМ“ бр.33/98 и бр.44/2002), кој престана да важи на ден 29.12.2005 година, во сега важечкиот закон се предвидени повеќе новини кои се во согласност со концептот и целта на законодавецот за создавање на процесен закон со правила кои ќе овозможат овластените субјекти побрзо и поефикасно да ги заштитат своите субјективни права.

Една, од позначајните новини е и решението предвидено во членот 372 став 4 од Законот за парничната постапка. Текстот на оваа одредба гласи: Ревизијата по исклучок е дозволена и против второстепена пресуда против која не може да се изјави ревизија според ставот (2) од овој член, ако второстепениот суд во изреката на пресудата што ја донел, тоа го дозволил. Второстепениот суд може така да одлучи, ако оцени дека одлуката во спорот зависи од решавање на некое материјалноправно или процесноправно прашање важно за обезбедување на единствена примена на законот и уедначување на судската практика. Во образложението на пресудата второстепениот суд е должен да наведе заради кое правно прашање ја дозволил ревизијата и да ги наведе причините поради кои смета дека ова е важно за обезбедување на единствена примена на законот и уедначување на судската практика.

Со оглед дека се работи за „исклучок“ кога ревизијата е дозволена, неопходно потребно е да се знае и содржината на одредбата од ставот 2 од истиот член која го определува „правилото“ за изјавување на ревизија, а тоа гласи: Странките можат да изјават ревизија против второстепена пресуда, ако вредноста на предметот на спорот на побиваниот дел на пресудата надминува 500.000,00 денари.

За целосно и правилно разбирање на решението од ставот 4 на овој член, не помалку важно е да се знае и решението содржано во ставот 5 од овој член кое определува дека одредбите од ставовите (2) и (4) на овој член не се применуваат во оние спорови за кои со овој или со друг закон изречно е одредено дека за нив ревизија не е дозволена.

Навидум, одредбата од ставот 4 од членот 372 од Законот е јасна и применлива, без потреба од нејзино дополнително толкување. Меѓутоа, во судската практика на второстепените судови, при примената на оваа одредба се изразени различни ставови по однос на прашањето кога се исполнети законските услови за дозволување на ревизија и што треба да содржи образложението на пресудата.

Од извршената анализа на повеќе пресуди на второстепените судови од различни апелациони подрачја во државата, во предметите по кои Врховниот суд на Република Македонија треба да одлучува како ревизиски суд, се утврди дека дозволените ревизии само делумно ги исполнуваат условите на законот определени во ставот 4 од членот 372. Условите на Законот беа исполнети само во делот со кој се одредува дека второстепениот суд „во изреката на пресудата што ја донел ќе дозволи ревизија“. Во останатиот дел кој се однесува на „оценката на судот дека одлуката во спорот зависи од решавање на некое материјалноправно или процесноправно прашање важно за обезбедување на единствена примена на Законот и уедначување на судската практика“ и во делот за должност на судот во образложението на пресудата да наведе „заради кое правно прашање ја дозволил ревизијата и да ги наведе причините поради кои смета дека ова е важно за обезбедување на единствена примена на законот и уедначување на судската практика“, условите на законот не беа исполнети, а за илустрација ќе бидат наведени само неколку делови од образложението на некои пресуди.

Во предмет, со тужбено барање за надомест на штета од сообраќајна незгода, што ја претрпел тужителот како патник во автобус, во кој тужен било друштво за осигурување, второстепениот суд делумно усвојувајќи го тужбеното барање, дозволил ревизија против пресудата што ја донел, а во образложението на пресудата навел дека ревизијата ја дозволил согласно членот 372 став 4 од ЗПП, бидејќи било важно материјалноправно прашање, дали патниците во автобус имаат право на надомест на штета по основ на автомобилска одговорност причинета на трети лица.

Во друг предмет, сотужбено барање за утврдување правна сопственост на шума по основ на наследување, второстепениот суд потврдувајќи ја првостепената пресуда, со која било одбиено тужбеното барање, дозволил ревизија против пресудата што ја донел, а во образложението на истата навел дека ревизијата ја дозволил согласно член 372 став 4 од ЗПП, затоа што одлуката била од значење за решавање на материјалноправно прашање за земјиште запишано како општествена сопственост според премерниот катастар и уедначување на судската практика од овој вид спорови.

Во трет предмет, со тужбено барање за раскинување на договор за продажба, иселување и предавање во владение на деловен објект, второстепениот суд потврдувајќи ја првостепената пресуда со која било усвоено тужбеното барање, дозволил ревизија против пресудата што ја донел, наведувајќи во образложението на истата дека ревизијата ја дозволил согласно членот 372 став 4 од ЗПП, за Врховниот суд на Република Македонија да се произнел дали по истекот на рокот за плаќање на цената кога тој бил суштествена состојка, парите биле депонирани во судот, ќе се смета дека должникот излегол од задоцнување.

Имајќи ги во вид пресудите на второстепените судови со кои била дозволена ревизија, со образложение како што беше изнесено, Одделот за граѓански дела на Врховниот суд на Република Македонија, констатира дека таквите пресуди не ги исполнуваат условите пропишани во одредбата од членот 372 став 4 од ЗПП, пред се од аспект на целта која треба да се постигне со примената на оваа правна норма, а потоа и затоа, што таквиот недостаток нужно се одразува на причините поради кои ревизијата ќе биде изјавена, како и на видот на одлуките што треба да ги донесе ревизискиот суд (отфрлање на ревизијата или нејзино одбивање како неоснована), па заклучи дека е потребно за овие спорни прашање да утврди правно мислење.

1. Од погоре цитираните одредби од членот 372 став 2, став 4 и став 5 од Законот за парничната постапка, произлегува дека во ставот 2 е одредено „правилото“ кога странките секогаш кога се исполнети определени услови можат да изјават ревизија против второстепената пресуда, во ставот 4 е одредено „правилото“ кога по „исклучок од ставот 2“, странките можат да изјават ревизија, додека во ставот 5 е одредено дека одредбите од ставовите 2 и 4 на овој член не се применуваат во оние спорови за кои со овој или друг закон изречно е одредено дека за нив ревизија не е дозволена.

Законските решенија од ставовите 2 и 5 од овој член, иако преку упатување се тесно поврзани со законското решение од ставот 4 за потребите на ова правно мислење, не се од влијание и нема да бидат предмет на посебна анализа, затоа што од анализата на второстепените пресуди со кои е дозволена ревизија се констатира дека овие два става од втостепените судови се правилно сфатени и во нивното вистинско значење и немаат негативна рефлексива на примената на ставот 4.

Ставот 4 од членот 372 од ЗПП, според својот концепт, природа и содржина, претставува новина во уредувањето на ревизијата како вонреден правен лек со јасно дефинирани услови за нејзино дозволување. Тие услови се состојат пред се: во можноста (што значи право - овластување) ревизијата да ја дозволи второстепениот суд против пресудата што ја донел, како „исклучок“, кога против неа не може да се изјави ревизија според ставот 2 од истиот член, потоа, во можноста судот така да одлучи ако оцени дека одлуката во спорот зависи од решавање на некое материјалноправно или процесноправно прашање важно за обезбедување на единствена примена на Законот и уедначување на судската практика, и на крај, во двојната должност на судот во образложението на пресудата да наведе прво, заради кое правно прашање ја дозволи ревизијата, и второ, да ги наведе причините поради кои смета дека тоа е важно за обезбедување на единствена примена на Законот и уедначување на судската практика.

Условите на законот од ставот 4 на членот 372 сфатени во изнесенiot смисол, уште подразбираат дека тие треба да бидат кумулативно исполнети и само така и тогаш, ќе биде остварена смислата и целта заради кои ваквиот „исклучок“ да се дозволи ревизија е законски предвиден. Оттука, ќе се смета дека одлуката на второстепениот суд, кој дозволил ревизија против пресудата што ја донел, ги исполнува условите од членот 372 став 4 од ЗПП, ако во изреката на пресудата е содржана дозволата за изјавување на ревизија, а во нејзиното образложение конкретно, јасно и недвојбено е „дефинирано“ материјалноправното или процесноправното прашање за кое судот оценил дека е важно за решавање на конкретниот спор и истовремено за обезбедување на единствена примена на законот и уедначување на судската практика, и уште, ако се наведени причините поради кои судот смета дека тоа што така постапил е важно за обезбедување на единствена примена на законот и уедначување на судската практика. Ова, бездруго ја содржи обврската на судот, во образложението на пресудата да ги наведе броевите на правосилните пресуди на истиот или други судови во државата, во кои за истото правно прашање се донесени различни одлуки.

Во врска со содржината, смислата и значењето на одредбата од членот 372 став 4 од ЗПП, Одделот за граѓански дела смета за потребно да истакне дека таа како правна норма е пропишана со единствена цел Врховниот суд на Република Македонија преку дозволените ревизии да изрази правни ставови и донесува одлуки со кои ќе обезбеди единствена примена на законот и уедначување на судската практика, со што ќе се оствари уставниот принцип на еднаквост на граѓаните пред Уставот и законите.

Со правилната примена на одредбата од членот 372 став 4 од ЗПП, од страна на второстепените судови, тесно и практично нераздвојно се поврзани и прашањето за причините поради кои странките можат да ја изјават ревизијата, против ваквата пресуда и прашањето, за одлучувањето

на Врховниот суд на Република Македонија по изјавената ревизија, што е уредено со другите законски одредби за ревизијата како вонреден правен лек во Законот за парничната постапка.

2. Членот 376 од Законот за парничната постапка определува дека против второстепена пресуда од членот 372 став 4 на овој закон, ревизија може да се изјави само заради материјалноправно или процесноправно прашање поради кои прашања е дозволена. Содржината на оваа законска одредба, според Одделот за граѓански дела е експлицитна во одредувањето дека против пресудата од членот 372 став 4 ревизија може да се изјави само заради материјалноправно или процесноправно прашање поради кои е дозволена. Ваквото решение е во целосна корелација и хармонија со одредбата од членот 372 став 4 од ЗПП, и не остава можност ревизијата да може да се изјави за други прашања освен за тоа - тие за која ревизијата биле дозволена. Таквото законско решение е уште една потврда за обврската на второстепениот суд, ревизијата да ја дозволи само кога се исполнети сите услови од ставот 4 на наведената одредба кои се во функција на единствената цел изразена преку единствена примена на законот и уедначување на судската практика.

Во ситуација, кога ревизијата е дозволена во согласност со одредбата од членот 372 став 4, и е изјавена исто така во согласност со одредбата од членот 376 од ЗПП, не постои никаква дилема дека Врховниот суд на Република Македонија по изјавената ревизија ќе треба да одлучи мериторно и ќе го изрази својот правен став за правното прашање заради кое ревизијата била дозволена. Ова, бездруго, подразбира дека вака судот ќе постапи само ако оцени дека прашањето поради кое била дозволена, а потоа и изјавена ревизијата е важно за единствена примена на законот и за уедначување на судската практика. Важноста на правното прашање, пак, од страна на ревизискиот суд, треба да се оцени преку објективниот критериум – дали во конкретната пресуда што е предмет на ревизијата, и пресудите што во неа се означени и се причина за дозволување на ревизијата, се работи за идентична фактичка состојба, помеѓу исти или различни странки во кои со примена на различни материјалноправни или процесноправни норми се донесени различни одлуки, со кои на различен начин е одлучено за исти субјективни права.

Членот 383 став 3 од Законот за парничната постапка, одредува дека ревизијата изјавена против второстепената пресуда од членот 372 став (4) на овој закон советот на ревизискиот суд нема да ја отфрли и доколку оцени дека правното прашање поради кое таа е изјавена не е важно за обезбедување на единствена примена на Законот и уедначување на судската практика. Ваквото законско решение гледано во врска со претходно изнесеното мислење за важноста на правното прашање како услов за дозволување, изјавување, и на крај, одлучување за ревизијата, неминовно, бара да се толкува и дефинира значењето на употребените зборови „правното прашање поради кое таа е изјавена не е важно за обезбедување на единствена примена на Законот

и уедначување на судската практика“. Според Одделот за граѓански дела, правното прашање поради кое е изјавена ревизијата нема да биде важно за обезбедување на единствена примена на Законот и уедначување на судската практика, во случаи:кога Врховниот суд на Република Македонија за правното прашање веќе изразил свој став, било во форма на правно мислење или заклучок, или преку веќе изразен правен став низ поединечните одлуки. При вакво утврдување, Врховниот суд на Република Македонија ќе одлучи мериторно со одбивање на ревизијата како неоснована согласно членот 384 став 1 од ЗПП.

3. При одлучувањето по изјавените ревизии, дозволени од второстепениот суд во смисол на одредбата од членот 372 став 4 од ЗПП, како спорно се постави и прашањето дали ревизијата да се отфрли, ако таа е изјавена против второстепена пресуда во случај кога таа не ги исполнува условите определени во наведената одредба. По извршената анализа на сите одредби од Законот за парничната постапка, кои го уредуваат прашањето за посебниот вид на ревизија што ја дозволува второстепениот суд, Одделот за граѓански дела застана на мислење дека таквата ревизија не може да се отфрли, туку треба да биде одбиена како неоснована. Основот за ваквиот став Одделот за граѓански дела го гледа во ставот 2 од членот 383 од ЗПП кој одредува дека ревизијата поднесена против второстепена пресуда од членот 372 став (4) на овој закон ќе ја отфрли со решение судијата известител, а ако тој тоа не го сторил, советот на ревизискиот суд, ако утврди дека таа не е изјавена поради правно прашање заради кое е дозволена. Од содржината и дикцијата на оваа одредба јасно произлегува дека изјавената ревизија против пресудата од членот 372 став 4, единствено може да се отфрли само ако се утврди дека таа не е изјавена поради правното прашање поради кое е дозволена. Ова, иманентно претпоставува дека пресудата на второстепениот суд со која била дозволена ревизијата ги исполнува сите услови од членот 372 став 4 од ЗПП, и дека правното прашање заради кое ревизијата била дозволена е целосно јасно и законски оправдано, па следствено, изјавената ревизија заради правно прашање кое не било дозволено ќе биде отфрлена. Спротивно од ова, ако со пресудата на второстепениот суд ревизијата била дозволена без да бидат исполнети условите од членот 372 став 4 од ЗПП, ревизијата не може да биде отфрлена прво, затоа што таа е дозволена од второстепениот суд што е во рамките на неговото законско овластување и странката има право да изјави ревизија и второ, затоа што освен решението содржано во цитираниот став 2 од членот 383, Законот за парничната постапка не определил други причини за отфрлање на ревизијата вклучувајќи ја и причината кога ревизијата од второстепениот суд била дозволена спротивно на условите од членот 372 став 4 од ЗПП. Оттука во вакви ситуации се заклучи дека ревизијата неможе да се отфрла туку може да биде одбиена како неоснована.

4. Во претходното образложение под точка (3), веќе е содржан и ставот за спорното правно прашање „во кој случај ревизијата изјавена против второстепената пресуда од членот 372 став 4 од ЗПП“ ќе биде отфрлена.

Заради тоа, овде само ќе повториме дека единствениот, законски основ за отфрлање на ревизијата против пресудата од членот 372 став 4 е содржан во одредбата од членот 383 став 2 од ЗПП која одредува дека ревизијата поднесена против второстепена пресуда од членот 372 став (4) на овој закон ќе ја отфрли со решение судијата известител, а ако тој тоа не го сторил, советот на ревизискиот суд, ако утврди дека таа не е изјавена поради правно прашање заради кое е дозволена, и дека ревизијата може да се отфрли само по овој основ.

Ваквата одредба според ставот на Одделот за граѓански дела е во согласност со одредбата од членот 376 од ЗПП (претходно цитирана) и претставува јасна забрана од користењето на ревизијата „по исклучок“ за интереси и цели спротивни на нејзината единствената законска цел – единствена примена на законот и воедначување на судската практика.

Утврдување на штета поради терористички акти, јавни демонстрации или манифестации

Одделот за граѓански дела на Врховниот суд на Република Македонија, согласно членот 90 став 3 од Законот за судовите („Сл.весник на РМ“ бр.58/2006, 35/2008, 150/2010), членот 160 став 3 од Судскиот деловник („Сл. весник на РМ“ бр.71/2007) и членот 46 став 2 од Деловникот за работа на Врховниот суд на Република Македонија, расправајќи за правно прашање од интерес за работата на сите совети во судот и уедначување на судската пракса, на седницата одржана на ден 22.02.2011 година, го усвои следното:

ПРАВНО МИСЛЕЊЕ бр. 2

Утврдувањето на одговорноста, видот, обемот и висината на штетата настаната во смисол на одредбата од членот 166 „Одговорност поради терористички акти, јавни демонстрации или манифестации“ од Законот за облигационите односи, се определува согласно оваа одредба и другите одредби од истиот закон од одделот 2, насловен – Причинување на штета, од членот 141 до членот 198.

Образложение

Како последица од воениот конфликт што се случи во Република Македонија во 2001 година, одредени физички и правни лица претрпеа материјална штета. За остварување на правото на надоместок на штетата, оштетените поднесоа тужби до Основните судови во Република Македонија, против државата Република Македонија, врз основа на членот 166 став 1 од Законот за облигационите односи.

По поднесените тужби, судовите во Република Македонија, во сите истанци (Основни, Апелациони и Врховниот суд), донесуваа пресуди со кои во целост или делумно ги усвојуваа тужбените барања на тужителите, утврдувајќи дека тужената Република Македонија е одговорна за надомест на штетата согласно наведената законска одредба.

Меѓутоа, во судската пракса се изрази различен став за тоа дали “висината на надоместокот на штетата “ треба да се утврдува според одредбите од Законот за облигационите односи, или според одредбите од Одлуката за донесување на единствена методологија за процена на штетите од елементарни и други непогоди („Сл. Весник на РМ“ бр.75/2001).

Одредбата од членот 166 од Законот за облигационите односи („Сл. весник на РМ“ бр.18/01, 78/01, 4/02, 59/02, 5/03, 84/08 и 81/09), во структурата на Законот е поместена во оддел 2, насловен “Причинување на штета”, отсек 6, со наслов “Посебни случаи на одговорноста” со поднаслов “Одговорност поради терористички акти, јавни демонстрации или манифестации”.

Според ставот 1 од овој член, за штета настаната од смрт, телесна повреда или оштетување, односно уништување на имотот на физичко или правно лице, поради акти на насилство или терор, како и при јавни демонстрации и манифестации одговара државата. Според ставот 2, организаторите, учесниците, поттикнувачите и помагачите во актите на насилство или терор, во јавните демонстрации и манифестации, што се насочени кон подривање на уставното уредување немаат право на надомест на штета според оваа основа. Согласно ставот 3 пак, државата има право и обврска да бара надомест на исплатениот износ од лицето кое ја предизвикало штетата, а според ставот 4 од овој член, тоа право застарува во роковите пропишани за застареност на побарувањата за надомест на штета.

Од содржината и анализата на оваа одредба, произлегува дека со неа се уредува прашањето за одговорноста на државата за надомест на штета, што ја претрпеле физичките и правните лица, а што настанала “поради акти на насилство или терор, како и при јавни демонстрации и манифестации” потоа, прашањето за околностите/случаите, во кои се исклучува одговорноста на државата за надомест на штета, како и нејзиното право и обврска да бара надомест на исплатениот износ од лицето кое ја причинило штетата и на крај, одредување, дека тоа право застарува во роковите пропишани за застареност на побарувањата за надомест на штета.

Од изнесеното, недвојбено се констатира дека одредбата од членот 166 од Законот за облигационите односи, не содржи овластување-правен основ, Владата на Република Македонија, со подзаконски акт да ја доразработи оваа одредба заради нејзина примена.

Оттука, покрај другите елементи за одлучување за надомест на штетата од членот 166 став 1 од Законот за облигационите односи, како што се- видот и обемот на штетата, исто така, и за нејзината висина, судовите се овластени и обврзани да одлучуваат според одредбите содржани во Законот за облигационите односи, како единствено меродавно право.

Ова, бездруго значи, дека за утврдување на висината на штетата во овој вид спорови, нема правен основ, и затоа не може висината на штетата да се утврдува согласно Одлуката за донесување на единствена методологија за процена на штетите од елементарни и други непогоди, како подзаконски пропис, Владата на Република Македонија ја има донесено врз основа на член 36 став 3 од Законот за Владата на Република Македонија („Сл.весник на РМ“ бр.59/00), а во врска со членот 5 и член 15 од Законот за статистика („Сл. весник на РМ“ бр.54/97) – во понатамошниот текст Одлуката.

Понапред изнесените причини за немеродавноста на Одлуката, при утврдување на висината на штетата во предметниот вид спорови, дополнителна поткрепа наоѓаат и во констатацијата дека целата содржина на Одлуката е така структурирана, што детално ги уредува прашањата за: намената на методологијата со детализирање на поимите на елементарни и други непогоди; целите на процената; предмет на процената; единиците за кои се врши процената; организаторите на работите за процена на штетите; основните принципи за процена на штетите; видот и облиците на шифрираните обрасци и табелите на кои се врши процената и нивното доставување до локалната самоуправа и Државниот завод за статистика; како и други технички прашања од значење за проценување на штетата и конечно и најважно, како една од задачите на Републичката комисија е одредено “збирниот извештај за проценетите штети на територијата на Републиката го доставува до Владата на Република Македонија, заедно со предлози на мерки што треба да се превземат за отстранување или ублажување на последиците од штетите“. Оттука, следи да се заклучи, дека Одлуката уредува други прашања и служи за остварување на други цели и потреби на Владата на Република Македонија, а нема функција на доработка на одредбата од членот 166 од Законот за облигационите односи, заради нејзина примена.

Конечно, во Одлуката, никаде не е определено дека истата ќе се применува и при утврдување на штетите во судските спорови за надомест на штета од членот 166 од Законот за облигационите односи, што е целосно исправно и е во согласност со уставниот принцип за владеење на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска (член 8 став 1 алинеја 3 и 4 од Уставот на Република Македонија).

Принципот на поделбата на власта, посебно е Уставно нормиран во членот 68 став 1 алинеја 2 од Уставот на Република Македонија во кој е одредено дека Собранието на Република Македонија донесува закони и дава автентично толкување на законите, како и во членот 91 став 1 алинеја 1 и 5, во кој е одредено дека Владата на Република Македонија – ја утврдува

политиката на извршувањето на законите и другите прописи на Собранието и одговара за нивното извршување; и донесува уредби и други прописи за извршување на законите, а Амандманот XXV на Уставот на Република Македонија, определува дека судската власт ја вршат судовите и дека судовите се самостојни и независни. Судовите судат врз основа на Уставот и законите и меѓународните договори ратификувани во согласност со Уставот.

Од сето понапред изнесено, следуваше да биде усвоено правното мислење.

Право на надомест на трошоци за поднесен одговор на жалба

Одделот за граѓански дела на Врховниот суд на Република Македонија, согласно член 91 став 3 од Законот за судовите („Службен весник на Република Македонија“ бр.58/2006...150/2010), член 160 став 3 од Судскиот деловник („Службен весник на Република Македонија“ бр.71/2007... 57/2009) и член 46 став 2 од Деловникот за работа на Врховниот суд на Република Македонија, расправајќи по прашањето за трошоците направени по повод одговорот на жалба, за уедначување на судската практика во постапувањето на Апелационите судови во Република Македонија, на седницата одржана на ден 27.03.2012 година, го усвои следното:

ПРАВНО МИСЛЕЊЕ бр. 3

Странката има право на надомест на трошоците за поднесениот одговор на жалба, доколку второстепениот суд ја отфрли или одбие жалбата како неоснована, согласно член 160 став 1 од Законот за парничната постапка.

Образложение

Врховниот суд на Република Македонија констатираше неуедначена судска практика при досудување на трошоци сторени во постапка по жалба пред второстепените судови.

При одбивање на жалбата како неоснована, на спротивната странка и се досудени трошоци за одговор на жалба, а наспроти ваквото одлучување, барањето да се задолжи жалителот да ги надомести трошоците за одговор на жалба, одбиено е како неосновано со образложение дека поднесениот одговор на жалба не бил нужен и како таков не придонел за конкретното одлучување.

Признавањето на правото на трошоците на парничната постапка е уредено во Законот за парничната постапка („Службен весник на Република Македонија“ бр.79/2005).

Според член 145 став 1 од овој закон, парничните трошоци ги сочинуваат издатоците направени во текот или по повод на постапката, а според ставот 2 од оваа законска одредба, парничните трошоци ја опфаќаат и наградата на адвокатот и на другите лица на кои законот им признава право на награда.

Според член 149 став 1 од овој закон, при одлучувањето кои трошоци ќе и се надоместат на странката судот ќе ги земе предвид само оние трошоци што биле потребни за водење на парницата. За тоа кои трошоци биле потребни, како и за висината на трошоците одлучува судот, оценувајќи ги грижливо сите околности, а според ставот 2 од истиот член, наградата и другите трошоци на адвокатите се одмеруваат според тарифата за надоместок на трошоците на адвокатите.

Членот 160 став 1 од овој закон, пропишува обврска за судот, кога ќе го отфрли или одбие правниот лек, да одлучи и за трошоците настанати во постапката по повод тој правен лек.

Членот 348 од овој закон пропишува, примерок од навремена, целосна и дозволена жалба првостепениот суд да достави до спротивната странка која може во рок од 8 дена од приемот да поднесе до тој суд одговор на жалбата.

Законот за судските такси и Тарифата за награда и надоместок на трошоците за работа на адвокатите го доуредуваат прашањето на трошоците на парничната постапка, меѓу другото и за одговор на жалба.

Имено, со Законот за судските такси („Службен весник на Република Македонија“ бр.114/2009), се уредува плаќањето на судските такси, за дејствија пред судовите во Република Македонија и Таксената тарифа, која е составен дел на овој закон.

Според член 4 став 1 од овој закон, таксата се плаќа кога ќе настане таксената обврска, а според ставот 2 точка 1, за поднесоците - кога се предаваат.

Таксената тарифа во делот парнична постапка и извршување, под тарифен број 1, подточка 2, ја пропишува висината на таксата за одговор на жалба која е должен да ја плати таксениот обврзник.

Тарифата за награда и надоместок на трошоците за работа на адвокатите („Службен весник на Република Македонија“ бр.153/2008 и 147/2009), ја одредува висината на наградата и трошоците на дадената правна помош, па така во одделот - Награда за дадена правна помош, пропишана е награда и за состав на одговор на редовен и вонреден правен лек.

Од содржината на наведените законски одредби, произлегува дека одговорот на жалба е право на спротивната странка од кое произлегува и обврска за неа, доколку го искористи ова свое право, да плати судска такса за одговор на жалба и доколку за состав на одговорот за жалба користи стручна правна помош од адвокат, на адвокатот да му плати награда за пишување на писмениот состав (поднесокот), односно во случајов, одговорот на жалба.

Оттука, обврска е на второстепениот суд, кога ќе го отфрли или одбие правниот лек, да ги досуди настанатите трошоци во постапката по повод изјавената жалба. Тоа се однесува и на трошоците за одговор на жалба во кои влегуваат трошоците за судска такса за одговор на жалба и за состав на одговор на жалба, кои во смисол на цитираните законски одредби се настанати по повод поднесената жалба. Второстепениот суд нема законска основа да се впушта во оценка дали одговорот на жалба бил нужен и дали како таков придонел или не за конкретното одлучување.

Извршување кое зависи од настапувањето на некој услов Член 20 од Законот за извршување

ПРАВНО МИСЛЕЊЕ бр. 4

Доколку должникот не ги платил придонесите 2 (два) месеци последователно, сметано од 01.01.2009 година или ги платил со задоцнување, настапил условот, Фондот за здравствено осигурување на Република Македонија да бара извршување врз основа на решение со кое е утврдено мирување на обврската по основ на придонеси за задолжително здравствено осигурување како извршна исправа.

Образложение

До Врховниот суд на Република Македонија – Одделот за граѓански дела, Апелациониот суд во Б. поднесе барање за правно мислење заради обезбедување на единствена примена на законот и воедначување на судската пракса.

Апелациониот суд во Б. и Апелациониот суд во Ш. донеле различни одлуки по исто правно прашање: Дали е исполнет условот Фондот за Здравствено осигурување на Република Македонија да бара извршување врз основа на решение со кое е утврдено мирување на обврската по основ на придонеси за задолжително здравствено осигурување, доколку должникот не ги платил придонесите 2 (два) месеци последователно сметано од 01.01.2009 година, туку ги платил со задоцнување.

Граѓанскиот оддел на Апелациониот суд во Б. донел заклучок според кој: Доколку Фондот за здравствено осигурување на Република Македонија поднесе барање за извршување врз основа на решение со кое е утврдено мирување на обврската по основ на придонеси за задолжително здравствено осигурување, дека настапил условот, ќе докаже со извод од картица, налог за платени придонеси и слично, со што всушност докажува дека настапил условот за да решението стане извршна исправа.

Доколку должникот во веќе започнатата постапка за извршување, не оспори дека придонесите не ги платил 2 (два) месеци последователно сметано од 01.01.2009 година, туку ги платил со задоцнување, исто така ќе се прифати дека настапил условот да се спроведе извршување.

Доколку во приговор против издаден налог за извршување должникот достави доказ дека навремено ги плаќал тековните обврски во периодот на мирување на обврските, ќе се смета дека не настапил условот за да се спроведе присилно извршување и дека е основан приговорот на должникот.

Апелациониот суд во Ш. во решението Гж.бр.470/13 од 25.03.2003 година, утврдил дека должникот до денот на поднесувањето на барањето за извршување и до донесувањето на налогот за извршување, ги подмирил тековните обврски, поради што заклучил дека не е исполнет условот од ставот 4 од решението – извршната исправа Фондот да бара присилна наплата.

Одделот за граѓански дела на Врховниот суд на Република Македонија расправајќи по поставеното правно прашање го утврди правното мислење поради следните причини:

Во членот 3 од Законот за мирување и отпишување на обврски по основ на придонеси за задолжително здравствено осигурување („Службен весник на Република Македонија” бр.161/08) е одредено дека обврската за плаќање на долгот по основ на придонеси за задолжително здравствено осигурување која е пристигната до 31.10.2008 година, а не е платена, мирува во периодот од 01.01.2009 година до 31.12.2012 година. Во периодот од ставот 1 на овој член, мирува пристигнатиот, а неплатениот долг по основ на придонеси за задолжително здравствено осигурување, како и износот на каматата која е пристигната, а неплатена со состојба 31.10.2008 година.

Со Законот е уредена и постапката во која по претходно барање на обврзникот, Фондот донесува решение со кое утврдува мирување на обврските по овој основ, доспеани до 31.10.2008 година, како и доспеаната камата на главниот долг заклучно со оваа дата. Мирувањето тече од 01.01.2009 година, а завршува на 31.12.2012 година. Во времето на мирување на обврската, обврзникот е должен редовно да ги уплатува тековните придонеси, во согласност со закон. Во решението се определува дека има карактер на извршна исправа и доколку обврзникот не ги пресметува и уплатува тековните обврски 2 (два) месеци последователно, Фондот за здравствено осигурување на Република Македонија ќе поведе постапка за извршување за наплата на долгот кој мирува со пресметана камата за периодот за кој мирувал долгот.

Според решението, услов Фондот да поведе постапка за извршување е обврзникот да не ги пресметува и уплатува тековните обврски 2 (два) месеци последователно од каде по наоѓање на Врховниот суд на Република Македонија произлегува заклучокот дека доколку обврзникот ги платил тековните обврски со задоцнување, исполнет е условот Фондот да бара присилна наплата на долгот кој мирува.

За овој суд, не е од влијание фактот што обврзникот ги платил обврските по овој основ пред Фондот да поднесе барање за присилна наплата односно пред издавањето на налогот од извршителот, од причини што според решението – извршната исправа, обврзникот се согласил и прифатил редовно да ги пресметува и уплатува тековните придонеси во согласност со закон.

Плаќањето на придонесите за 4, 5, 6 и 7 месец 2012 година, на 10.09.2012 година претставува задоцнето плаќање.

Со одредбите од членот 24 од Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување е уредено прашањето по однос на роковите за уплата на придонесите. Согласно овие одредби, рокот на уплата на придонесите е денот на исплатата на плата или дел од плата, надоместок од плата, пензија, односно друг паричен надоместок.

Денот на исплата на плата или дел од плата, надоместок на плата, пензија, односно друг паричен надоместок е ден на пристигнатост за плаќање на придонесите.

Доколку плата или дел од плата, надоместок на плата, пензија, односно друг паричен надоместок на плата не се пристигнати, рок на пристигнатост за плаќање на придонесите е 15-ти од тековниот месец за претходниот месец.

За обврзниците за плаќање на придонеси кои се сами за себе обврзници за уплата на придонесите, рок на уплата на придонесите е 15-ти во месецот за претходниот месец.

Условот Фондот да бара присилна наплата согласно решението – извршната исправа е обврзникот да не ги пресметува и уплатува тековните обврски 2 (два) месеци последователно. Ако се има во предвид дека обврзникот придонесите за 4, 5, 6 и 7 месец 2012 не ги уплатил 2 (два) месеци последователно, туку тоа го сторил на 10.09.2012 година, со задоцнување, по наоѓање на Врховниот суд на Република Македонија, исполнет е условот Фондот да бара присилна наплата.

Имајќи во предвид дека се работи за условна обврска, при постапувањето по ваквите предмети, пониските судови треба да ги имаат во предвид одредбите од членот 20 од Законот за извршување.

Надомест на штета во случај на неовластено користење на електрична енергија

Одделот за граѓански дела на Врховниот суд на Република Македонија, расправајќи по повод иницијативата на седницата на судиите од граѓанските оддели на четирите Апелациони судови во Република Македонија за утврдување начелен став по правното прашање дали во случај на неовластено користење на електрична енергија висината на надоместокот што корисникот е должен да го плаќа се пресметува согласно Мрежните правила за испорака на електрична енергија или согласно реалната – стварната штета, на седницата одржана на ден 28.10.2013 година, го донесе следното

ПРАВНО МИСЛЕЊЕ бр.5

Висината на надоместокот на штетата во смисла на член 178 став 2 од Законот за облигационите односи се определува според цените во времето на донесувањето на судската одлука, освен ако нешто друго не е утврдено со закон.

При утврдено неовластено користење на електричната енергија, висината на надоместокот што корисникот е должен да го плаќа, се пресметува согласно Мрежните правила за дистрибуција на електричната енергија, кои се донесени врз основа на член 77 од Законот за енергетика, а по претходно добиено одобрение од Регулаторната комисија за енергетика на Република Македонија.

Во ваков случај определувањето на висината на надоместокот се смета како случај од член 178 став 2 од Законот за облигационите односи кога со закон е утврдено нешто друго.

Образложение

Според одредбата од член 178 став 1 од Законот за облигационите односи („Службен весник на Република Македонија“ бр.18/2001... бр.161/2009) оштетениот има право како на надомест на обична штета, така и на надомест за испуштена корист.

Согласно став 2 од истиот член на законот, висината на надоместот на штетата се определува според цените во времето на донесувањето на судската одлука, освен ако нешто друго не е утврдено со закон.

Правата и обврските на операторот на дистрибутивниот систем од една страна, како и на корисникот, од друга страна, уредени се со одредбите од Законот за енергетика („Службен весник на РМ“ бр.16/2011). Притоа, во членот 154 од овој закон, предвидени се обврски за корисникот на енергетскиот систем, меѓу кои да овозможи правилно евидентирање на потрошената електрична енергија, да не ја користи електричната енергија без мерни уреди и да не врши манипулација со мерните уреди. Со одредбите од член 155 од истиот закон, предвидено е дека операторот на соодветниот систем за пренос или дистрибуција на енергија или природен гас има право на надомест на штета што настанала како резултат на неовластено преземена енергија или природен гас, или нерегистрирани количини на енергија или природен гас заради неовластена манипулација со мерните уреди. Во ставот 2 од споменатиот член од законот, регулирана е постапката и начинот на пресметката на штетата, така што е предвидено дека постапката за уредување на причините за настанатата штета, како и начинот на пресметката на штетата и надоместокот што корисникот треба да го плати, се уредува со соодветни мрежни правила. Мрежните правила за дистрибуција на електричната енергија („Службен весник на РМ“ бр.87/2012), донесени се врз основа на членот 77 од Законот за енергетика. Имено, согласно член 77 став 1 од Законот за енергетика операторот на дистрибутивниот систем е должен, по претходно одобрување од Регулаторната комисија за енергетика, да ги донесе и објави во „Службен весник на Република Македонија“ и на својата веб страница мрежните правила за дистрибуција. Во одредбите од член 4 и член 5 од Мрежните правила за дистрибуција на електричната енергија, донесени по претходно добиено одобрение од Регулаторната комисија за енергетика на Република Македонија, а објавени во „Сл. Весник на РМ бр.87/2012“, регулирана се надлежностите и обврските на учесниците во процесот на дистрибуција на електричната енергија – корисникот и операторот на дистрибутивниот систем (ОДС). Во членот 94 предвидени се услови односно правата на ОДС да го исклучи корисникот од дистрибутивниот систем, меѓу другото и кога корисникот неовластено презема електрична енергија. Случаите на неовластено превземање на електрична енергија точно и таксативно се наведени во член 140 од Мрежните правила, а во член 141 е предвидено дека за неовластено преземање на електрична енергија ОДС пресметува надомест кој се состои од надомест за активна електрична енергија, надомест за активна моќност и останати трошоци опишани во 246

споменатите одредби. Периодот и цените за пресметка на надоместок за неовластено користење на електрична енергија, уредени се со одредбите од член 142 од Мрежните правила.

Од сите претходно изложени причини, со оглед дека постапката и начинот за пресметка на штетата причинета со неовластено користење на електрична енергија се утврдени со посебен закон, Одделот за граѓански дела на Врховниот суд на Република Македонија, го донесе правното мислење како што е погоре наведено.

Застарување на регресно побарување

Врховниот суд на Република Македонија на Одделот за граѓански дела при Врховниот суд на Република Македонија на седницата одржана на ден 28.10.2013 година, го усвои следното:

ПРАВНО МИСЛЕЊЕ бр.6

Регресното побарување на Друштвото за осигурување од задолжително осигурување во сообраќајот спрема лице кое управувало со моторно возило за кое нема овластување, застарува во рок од 3 години, а застарувањето започнува да тече првиот ден од денот кога Друштвото за осигурување исплатило надомест на штета.

Образложение

До Одделот за граѓански дела при Врховниот суд на Република Македонија е поднесено барање од страна на Апелациониот суд Ш. за разгледување на правното прашање во кој рок застарува регресното побарување на Друштвото за осигурување од задолжително осигурување во сообраќајот, спрема лице кое управувало со моторно возило на кое нема овластување, во смисла дали рокот на застареност треба да изнесува 5 години со примена на членот 360 од Законот за облигационите односи, или 3 години согласно членот 369 став 3 и став 6 од Законот за облигационите односи, а заради обезбедување на единствена примена на законот и воедначување на судската практика.

Судиите од Одделот на седницата расправаа по поставеното правно прашање, по што се усвои и правното мислење.

Правниот основ за усвоеното правно мислење е одредбата од членот 369 став 3 од Законот за облигационите односи, според која побарувањата на осигурителот од договорот за осигурување застаруваат за 3 години. Согласно членот 369 став 6 од Законот за облигациони односи, застарувањето на побарување кое му припаѓа на осигурителот према третото лице одговорно за настапување на осигурениот случај, почнува да тече тогаш кога и застарувањето на побарување на осигуреникот према тоа лице и се навршува во истиот рок.

При факт дека се работи за регресно барање на осигурувачот спрема својот осигуреник од договорот за осигурување, согласно цитираните одредби, таквото барање застарува во рок од 3 години. Застареноста на регресното побарување на осигурувачот спрема својот осигуреник, започнува да тече првиот ден од денот кога осигурувачот го исплатил надоместокот на оштетениот.

Право на регрес на друштвото за осигурување од придонес за настанување на штета

Член 64 од Законот за задолжително осигурување во сообраќајот

Одделот на граѓански дела на Врховниот суд на Република Македонија, согласно член 41 од Деловникот за работа на Врховниот суд на Република Македонија, на седницата одржана на ден 28.04.2014 година, го донесе следното:

ПРАВНО МИСЛЕЊЕ бр. 7

Неосигуреното возило со кое е предизвикана сообраќајната незгода, само по себе не претставува основ за право на регрес на Друштвото за осигурување, туку треба на страна на управувачот на возилото, односно сопственикот на возилото, да постои придонес за настанување на штетата, како основ за исплата на регресното побарување.

Образложение

Според член 64 од Законот за задолжително осигурување во сообраќајот („Сл.весник на РМ“бр.88/2005, 71/06, 81/08, 4/2011,135/2011), Бирото има право на регрес во висина на исплатената штета, заедно со камата и трошоци од сопственикот на неосигуреното моторно возило, воздухоплов, пловен објект и сопственик на превозно средство во јавен сообраќај,односно од лицето кое ја предизвикало штетата. Сопственикот, односно лицето кое ја предизвикало штетата се подеднакво одговорни кон Бирото.

Согласно член 330 став 3 од Законот за безбедност на сообраќајот на патиштата („Сл.весник на РМ“ бр.54/2007, 98/08, 64/09,161/09, 36/2011, 51/2011), сопственикот, односно носителот на правото на користење на возилото, по истекот на важноста на сообраќајната дозвола, не смее да учествува во сообраќај со возилото.

Во член 3 став 2 од Законот за безбедност на сообраќајот на патиштата, однесувањето на учесниците во сообраќајот што е спротивно на безбедност на сообраќајот на патишта, не го ослободува другиот учесник во сообраќајот сам да превзема дејствија за отстранување на настанатата опасност и спречување на сообраќајната незгода.

Согласно член 9 од Законот за задолжително осигурување во сообраќајот, за се она што не е уредено со овој закон, ќе се применуваат одредбите од Законот за облигациони односи и Законот за супервизија на осигурување.

Имајќи предвид дека одредбата од член 9 од Законот за задолжително осигурување во сообраќајот упатува на одредбите од Законот за облигациони односи („Сл.весник на РМ“ бр.18/2001, 04/2001, 05/2003,84/2008, 81/2009, 161/2009), во тој случај се применуваат правилата за одговорност на штета, при што возачот што го управувал неосигураното возило, односно сопственикот на истото, одговара врз основа на придонесот што го има при случување на сообраќајната незгода.

Дозволеност на ревизија во спорови од мала вредност

Член 438 став 4 в.в. со член 372 став 5 од Законот за парничната постапка

Одделот за граѓански дела на Врховниот суд на Република Македонија, согласно членот 91 став 3 од Законот за судовите („Службен весник на РМ“ бр.58/2006, 35/2008, 150/2010), членот 68 став 5 од Судскиот деловник („Службен весник на РМ“ бр.66/2013) и членот 46 став 2 од Деловникот за работа на Врховниот суд на Република Македонија, расправајќи за правно прашање од интерес за работата на сите совети во судот и воедначување на судската практика, на седницата одржана на ден 04.07.2014 година, го усвои следното:

ПРАВНО МИСЛЕЊЕ бр.8

Ревизијата не е дозволена кога постапката била спроведена по правилата на редовна (општа) парнична постапка или друг вид на посебна парнична постапка, наместо по правилата на постапката по спорови од мала вредност, а според вредноста на предметот на спорот, износот е во висина која одговара на вредносниот критериум на спорови од мала вредност.

Образложение

Со влегување во сила и почетокот на примената на Законот за изменување и дополнување на Законот за парничната постапка („Службен весник на Република Македонија“ бр.116/2010), предвидена е нова законска можност за дозволеност на ревизија уредена со одредбата од член 372 став 3 точка 6.

Имено, споменатиот закон влезе во сила на 09.09.2010 година, а се применува од 09.09.2011 година (освен одредбите од член 418 од Законот за парничната постапка), така што во членот 99 став 2 од Законот за изменување и дополнување на Законот за парничната постапка („Службен весник на Република Македонија“ бр.116/2010) се предвидува дека постапките пред првостепените судови кои не се започнати до денот на започнување на примената на овој закон, ќе се водат според одредбите на овој закон.

Во одредбата од член 372 став 2 од погоре споменатиот закон предвидено е дека странките можат да изјават ревизија против второстепена пресуда, ако вредноста на предметот на спорот на побиваниот дел на пресудата надминува 1.000.000 денари.

Според член 372 став 5 од истиот закон, одредбите од ставовите (2) и (4) од овој член не се применуваат во оние спорови за кои со овој или со друг закон изрично е определено дека за нив ревизијата не е дозволена.

Согласно став 3 точка 6 од истиот член од законот, по исклучок од ставот 2 на овој член, без оглед на вредноста на спорот, ревизијата секогаш е дозволена во спорови во кои во постапка по жалба второстепениот суд ја преиначил првостепената пресуда.

Притоа, во Законот за изменување и дополнување на Законот за парничната постапка („Службен весник на Република Македонија“ бр.116/2010), задржано е истото законско решение во врска со дозволеноста на ревизија во споровите од мала вредност содржано во член 438 став 4 според кое во споровите од мала вредност не е дозволена ревизија против правосилна одлука на второстепениот суд.

Во врска со погоре наведените законски одредби, во судската практика на Врховниот суд на Република Македонија се постави прашањето за дозволеноста на ревизија во постапки кои се започнати по влегување во сила и почетокот на примената на Законот за изменување и дополнување на Законот за парничната постапка („Службен весник на Република Македонија“ бр.116/2010), а кои постапки биле спроведени по правилата на редовна (општа) парнична постапка или друг вид на посебна парнична постапка, наместо по правилата за постапка по спорови од мала вредност и во која

постапка второстепениот суд ја преиначил второстепената пресуда, иако вредноста на предметот на спорот е во износ којшто одговара на вредносниот критериум за спорови од мала вредност.

Постапката во спорови од мала вредност е уредена со одредбите содржани во глава дваесет и деветта од Законот за парничната постапка, односно со членовите од 429 до 438.

Согласно член 430 став 1 од Законот за парничната постапка („Службен весник на РМ“ бр.79/05, 110/08, 83/09, 116/10), спорови од мала вредност, во смисла на одредбите на оваа глава, се спорови во кои тужбеното барање се однесува на побарување во пари кое не го надминува износот од 180.000 денари.

Во одредбите од став 2 и став 3 од истиот член определени се како спорови од мала вредност и оние спорови во кои тужбеното барање не се однесува на побарување во пари, а тужителот во тужбата навел дека се согласува наместо исполнување на определено барање да прими определен паричен износ кој не го преминува износот од ставот 1 на овој член (член 33 став1), како и споровите во кои предмет на тужбеното барање не е паричен износ, туку предавање на подвижен предмет, чија вредност што тужителот во тужбата ја навел не го надминува износот од ставот 1 на овој член (член 33 став 2).

Соодветни законски решенија во определувањето на споровите од мала вредност во стопанските спорови, се содржани и во одредбите од членот 473 став 1, 2 и 3 од истиот закон, со тоа што вредносниот лимит во овој вид спорови е во износ од 300.000,00 денари.

Имено, одредбите на Законот за парничната постапка, во смисла на членот 461, се применуваат и во постапката во стопанските спорови.

Притоа, треба да се има предвид и одредбата од член 432 од истиот закон, според која, постапката во спорови од мала вредност ќе се спроведува и по повод приговор против платниот налог, ако вредноста на оспорениот дел на платниот налог не го надминува износот од 180.000,00 денари.

Единствен исклучок во примената на одредбите за постапка во спорови од мала вредност, предвиден е во членот 431 од Законот за парничната постапка, според кој не се сметаат како спорови од мала вредност, во смисла на одредбите од оваа глава, споровите за недвижности, споровите од работни односи од статусен карактер и споровите поради смеќавање на владение.

Од содржината и анализата на погоре цитираните законски одредби, произлегува дека законодавецот точно ги определил споровите од мала вредност, при што дозволеноста на ревизијата, во смисла на членот 438 став 4 од Законот за парничната постапка, се оценува според видот на

спорот, така што во оваа одредба изрично е предвидено дека во споровите од мала вредност не е дозволена ревизија против правосилна одлука на второстепениот суд.

Со оглед на сето погоре изложено, а имајќи ја предвид цитираната одредба од членот 438 став 4 во врска со член 372 став 5 од Законот за парничната постапка, Одделот за граѓански дела на Врховниот суд на Република Македонија, го донесе правното мислење како што е погоре наве дено.

Активна легитимација на ЈП за водење судски постапки за иселување од стан и деловен простор на лица вселени без правен основ

Одделот за граѓански дела на Врховниот суд на Република Македонија, по Иницијативата за утврдување начелен правен став и начелно правно мислење за активната легитимација за водење на судските постапки за иселување од стан и деловен простор на лица вселени без правен основ, согласно член 83 став 3 од Законот за судовите и член 38 од Деловникот за работа на Врховниот суд на Република Македонија, на седницата одржана на ден 8.12.2005 година, со мнозинство гласови го усвои следниот:

ЗАКЛУЧОК бр. 1

Јавното претпријатие за стопанисување со станбен и деловен простор на Република Македонија е активно легитимиран да поднесува тужби за иселување од станбен и деловен простор на Република Македонија од држателите без правен основ на станбен и деловен простор.

Изземање

Суштествена повреда по член 340 став 2 точка 2 од Законот за парничната постапка

Одделот за граѓански дела на Врховниот суд на Република Македонија по правното прашање за примена на член 340 став 2 точка 2 од ЗПП („Сл. весник на РМ“ бр.33/98), согласно член 41 став 3 од Деловникот за работа на Врховниот суд на Република Македонија, на седницата одржана на ден 30.10.2007 година, го усвои следниот:

ЗАКЛУЧОК бр. 2

Постапувањето на судија како претседател на стечаен совет, пред кој стечајниот управник го оспорил пријавеното побарување на одреден доверител во стечајната постапка, а подоцна и како претседател на совет во парнична постапка за утврдување на претходно оспорено побарување, не се смета за постапување во ист предмет и не постои суштествена повреда на одредбите од парничната постапка по член 340 став 2 точка 2 од ЗПП.

Досудување на казнена и договорна камата

Одделот за граѓански дела на Врховниот суд на Република Македонија, расправајќи по правното прашање за пресметување на казнена и договорна камата од Законот за изменување и дополнување на Законот за облигационите односи („Сл.весник на РМ“ бр.161/09 од 30.12.2009 година), согласно член 41 став 3 од Деловникот за работа на Врховниот суд на Република Македонија, на седницата одржана на ден 23.02.2010 година, го усвои следниот:

ЗАКЛУЧОК бр. 3

1. Во спорови за барање за досудување на законска затезна и договорна камата од облигационите односи засновани заклучно со 31 јануари 2010 година, судовите од 1 февруари 2010 година ќе одлучуваат согласно Законот за изменување и дополнување на Законот за облигационите односи („Сл.весник на РМ“ бр.161/09 од 30.12.2009 година).

2. Ако со извршната исправа е досудена законска затезна камата односно договорна камата, пресметувањето на каматата ќе се изврши од 1 февруари 2010 година, според Законот за изменување и дополнување на Законот за облигационите односи („Сл.весник на РМ“ бр.161/09 од 30.12.2009 година).

3. Апелационите судови по службена должност од 1 февруари 2010 година можат да ги преиначуваат првостепените одлуки во делот на досудената камата.

Основ за исплата на надомест (регрес) на годишен одмор

Одделот за граѓански дела на Врховниот суд на Република Македонија, расправајќи по правното прашање за право на надомест за исхрана и за регрес за годишен одмор по влегувањето во сила на Законот за работните односи („Сл.весник на РМ“ бр.62/05), на седницата одржана на ден 25.05.2010 година, го усвои следниот:

ЗАКЛУЧОК бр. 4

По стапувањето во сила на Законот за работните односи („Службен весник на РМ“ бр.62/05), нема основ за исплата на надомест (регрес) за годишен одмор, доколку не е предвидено со колективен договор.

Повторување на постапката врз основа на член 400 од Законот за парничната постапка

Случај: Петковски против РМ

Предмет на Европскиот суд за човекови права 27736/03

ЗАКЛУЧОК бр. 5

Правото на пристап до суд е содржано во одредбата од член 400 од Законот за парничната постапка („Службен весник на РМ.“ Бр. 79/05) во која се предвидува можност да се бара повторување на постапката врз основа на Одлука на Европскиот суд за човекови права.

Образложение

Во случајот П. Ѓ. и други против РМ, Европскиот суд за човекови права на 02. декември 2008 година донесе пресуда со која, судот оцени дека процесните гаранции утврдени со членот 6 од Европската конвенција за човекови права на сите им го гарантира правото било кое барање поврзано со нивните граѓански права и обврски да го изнесат пред суд или трибунал, а во конкретниот случај тоа е опфатено со правото на пристап пред суд, под што треба да се подразбере правото на пристап односно иницирање на постапка пред судовите во граѓански работи.

Фактот дека пресудата на Европскиот суд за човекови права констатира повреда на правото во конкретниот случај на пристап пред суд, значи дека на апликантите им било прифатено барањето со кое тие повеле постапка пред ЕСЧП откако во повеќе инстанци пред домашните судови, не успеале да обезбедат материјалано правна заштита.

Имено, на 26.08.1989 година, Здружниот совет на 33 Р. од О. донел одлука за основање на општествено трговско производно претпријатие Р. О..

Повеќе задругари помеѓу кои и П., основачи на 33 Р., на 11.09.1989 година до тогашниот Основен суд на здружен труд во О. поднеле тужба против 33 Р., за поништување на одлуката за формирање на општествено претпријатие.

Во времето на поднесувањето на тужбата во 1989 година пред Основниот суд на здружен труд, во сила бил Законот за редовните судови („Службен весник на СРМ“ бр. 10/76, 30/77, 9/78, 46/82, 11/87, 24/88, 10/90 и 11/91 како Сл. весник на РМ 55/91).

Во текот на постапувањето на судот по предметната тужба биле донесени повеќе првостепени одлуки, кои биле укинати од страна на повисокиот суд.

По влегувањето во сила на Законот за судовите од 01.07.1996 година, судскиот систем во Република Македонија е реформиран и организиран на поинаков начин од претходно поставениот. Така, согласно овој закон, предметот на тужителите е отстапен на функционално постапување на Основниот суд О..

Постапката по тужбата за поништување на наведената одлука завршила со пресуда П.бр.1330/96 од 05.02.1999 година, со која Основниот суд О. го уважил тужбеното барање и ја поништил одлуката на Здружниот совет на 33 Р. од О..

По жалба на тужениот, Апелациониот суд Б. со решение Гж.бр.3504/99 од 07.12.1999 година ја укинал првостепената пресуда и се огласил за апсолутно ненадлежен да решава по тужба со која се бара поништување на одлука на задружниот совет на 33 Р. од О., поради што тужбата ја отфрлил.

Постапката во случајот П. против Република Македонија пред судовите во Република Македонија завршила пред Врховниот суд на Република Македонија со решение Рев.бр.465/2000 од 20.11.2002 година, со кое ревизијата на тужителите судот ја одбил како неоснована и изразил судечки став дека одлуката на 33 Р. од О. од 1989 година, неможе да биде оспорена пред судовите. Ова, од причина што според Законот за судови од 1995 година, судска заштита за имот кој им припаѓал на задругите не е обезбедена пред судовите. Со тоа се негира правото за пристап пред суд за заштита на права кои произлегувале од задружна сопственост.

Согласно член 1 од Законот за судовите („Службен весник на РМ“ бр.58/2006), судската власт во РМ ја вршат судовите во РМ. Судовите се самостојни и независни државни органи.

Според член 6 од законот, секој има право на еднаков пристап пред судот во заштита на неговите права и правно заснованите интереси.

Според член 8 став 2 од законот, судот не може да отфрли барање за остварување на определено право со образложение дека постои правна празнина и е должен е да одлучува по него, со повикување на општите начела на правото, освен кога тоа е изричито забрането.

Согласно член 8 став 1 од Законот за судовите („Сл.весник на РМ“ бр. 36/95), Судот се повикува на судската надлежност само кога со закон изречно е предвидена надлежност за решавање на конкретно барање на друг државен орган.

Согласно член 400 од Законот за парничната постапка („Службен весник на РМ“ бр. 79/2005), кога Европскиот суд за човекови права утврди повреда на некое човеково право или на основните слободи предвидени во Европската конвенцијата за заштита на основните човекови права и слободи и во Дополнителните протоколи на Конвенцијата, кои Република Македонија ги ратификувала, странката може во рок од 30 дена од конечноста на пресудата на Европскиот суд за човекови права да поднесе барање до судот во Република Македонија кој судел во прв степен во постапката во која е донесена одлуката со која е повредено некое од човековите права или основните слободи за измена на одлуката со која тоа право или основна слобода е повредено. Во постапката од став 1 соодветно се применуваат одредбите за повторување на постапката. Во повторување на постапката судовите се должни да ги почитуваат правните ставови изразени во конечната пресуда на Европскиот суд за човекови права со која е утврдена повреда на основните човекови права и слободи.

При ваква состојба на работите, во постапката пред Европскиот суд за човекови права, Република Македонија истакнала резерва по однос на надлежноста на судовите која произлегува од Законот за судовите од 1995 година, („Службен весник на РМ“ бр.36/1995 од 27.08.1995 година) во смисла дека за овој вид спорови не постои судска заштита, но тоа Европскиот суд за човекови права не го прифатил, наоѓајќи дека членот 6 од Европската конвенција за заштита на човековите права, во секој случај подразбира обезбедување на заштита на граѓанските права, односно право на пристап пред суд.

Фактот дека барањето за заштита на правата на задругарите по однос на конкретна одлука од 1989 година, не завршила во постапка пред суд со епилог на одлучување по однос на правата, а завршила од формално правен аспект, со тоа што ВСРМ се изјаснил дека во случајот нема судска надлежност, но при тоа не определил, ниту се изјаснил по тоа во која постапка, пред кој орган и на кој начин барателите имаат право да ги заштитат своите права кои произлегуваат од конкретен вид имот, ако се има во предвид дека во случајот тие поднеле барање за заштита на своите права во судска постапка во 1989 пред Основниот суд на задружен труд, а до донесувањето на одлуката на Врховниот суд на Република Македонија согласно Законот за судовите, постапката траела 7 години и не завршила со материјално правна одлука, значи обврска за изнаоѓање на законито решение, кое на странките ќе им овозможи право на пристап до суд.

Според наоѓање на Врховниот суд на Република Македонија, согласно временското важање на законите, институтот - повторувањето на постапката кој е регулиран со член 400 од Законот за парничната постапка („Службен весник на РМ“ бр. 79/2005 од 21.09.2005 година) дава можност на апликантите П. и други, согласно Пресудата на Европскиот суд за човекови права, тие да побараат повторување на постапката, со што ќе им се овозможи пристап до суд, пред кој постапката по тужбата ќе заврши со одлука по однос на нивните материјални права, побарани со тужба и истакнатото тужбено барање.

Преиначување на првостепена пресуда по службена должност

Одделот за граѓански дела на Врховниот суд на Република Македонија, расправајќи по барањето на Основен суд С. С., за правното прашање дали второстепениот суд може по службена должност да ја преиначи првостепената пресуда во однос на досудената камата, кога се работи за пресуда поради недоставување на одговор на тужба, на седницата одржана на ден 24.12.2010 година, го усвои следниот:

ЗАКЛУЧОК бр. 6

Второстепениот суд одлучувајќи по повод поднесената жалба, внимавајќи по службена должност на правилна примена на материјалното право според член 354 став 1 од ЗПП, може да ја преиначи првостепената пресуда во однос на досудената камата и во случаи кога се работи за пресуда поради недавање на одговор на тужба.

Приговор против заклучок на извршител

Одделот за граѓански дела на Врховниот суд на Република Македонија, на седницата одржана на ден 7.06.2011 година, го утврди следниот:

ЗАКЛУЧОК бр. 7

Заклучокот на извршителот за утврдување на трошоци за извршување, претставува извршно дејствие и против истиот е дозволен приговор.

Образложение

Согласно член 12 став 1 од Законот за извршување - Пречистен текст („Службен весник на РМ“ бр.59/2011), извршни исправи се: 1) извршна судска одлука и судско порамнување; 2) извршна одлука и порамнување во управна постапка, ако гласат на исполнување на парична обврска; 3) извршна нотарска исправа; 3-а) заклучокот на извршителот за утврдување на трошоците на извршувањето; 3-б) решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа донесена од нотар и 4) друга исправа која како извршна исправа е предвидена со закон.

Со член 17 од истиот закон, извршната исправа е подобна за извршување ако во неа се назначени доверителот и должникот, како и предметот, видот, обемот и времето на исполнувањето на обврската. Ако во извршната исправа не е определен рокот за доброволно исполнување на обврската, извршителот со покана го повикува должникот во рок од 8 дена од денот на доставувањето на поканата, да ја исполни обврската утврдена во извршната исправа.

Согласно член 40 став 1 од наведениот закон, извршителот покрај другите дејствија донесува налози и заклучоци. Според став 4 од истиот член, при преземањето на извршните дејствија, извршителот ги изготвува налозите, заклучоците, записниците, барањата, службените белешки и други акти, со форма пропишана од Министерот за правда. Актите кои не се во пропишаната форма, се сметаат за неважечки.

Со членот 77 став 1 од Законот за извршување, определено е дека странката или учесникот, којшто смета дека при извршувањето се сторени неправилности, може да поднесе приговор до претседателот на основниот суд на чија територија извршувањето, или пак дел од него, се спроведува. Со став 7 од истиот член, предвидено е дека со решението претседателот на судот, може приговорот да го одбие или да го усвои. Во ставот 8 е пропишано дека претседателот на судот со решението со кое го усвојува приговорот, ги утврдува сторените неправилности и ги става вон сила превземените извршни дејствија.

Според став 1 од член 77-а од Законот, против решението на претседателот на судот, странката или учесникот, има право да поднесе жалба до апелациониот суд, на чие подрачје се наоѓа основниот суд.

Поаѓајќи од наведените одредби, а расправајќи по правното прашање дали е дозволен приговор против заклучокот на извршителот, со кој се одмеруваат трошоците при извршувањето, Одделот за граѓански дела на Врховниот суд на Република Македонија го утврди погоре наведениот заклучок.

Имено, заклучокот на извршителот за утврдување на трошоци на извршување, има својство на извршна исправа, кој во истовреме треба да ги исполнува условите за подобност за извршување, а со оглед да претставува извршно дејствие кое го превзема извршителот, доколку странката или учесникот смета дека се сторени неправилности при превземањето на истото, имаат право на приговор до претседателот на основниот суд на чија територија се спроведува извршувањето.

Мала материјална штета според Законот за безбедност во сообраќајот на патиштата

Одделот за граѓански дела на Врховниот суд на Република Македонија, расправајќи по правното прашање за утврдување критериум во врска со поимот „мала материјална штета“ според Законот за безбедност во сообраќајот на патиштата („Сл.весник на РМ“ бр.54/2007), согласно член 41 став 3 од Деловникот за работа на Врховниот суд на Република Македонија, на седницата одржана на ден 7.06.2011 година, го усвои следниот:

ЗАКЛУЧОК бр. 8

Поимот „мала материјална штета“ во смисла на Законот за безбедност во сообраќајот на патиштата („Службен весник на РМ“ бр.54/2007), не се утврдува со акт на осигурителните друштва, туку висината на штетата во случај на спор ја определува судот.

Отказ на договор за вработување поради учество во штрајк

Одделот за граѓански дела на Врховниот суд на Република Македонија, расправајќи по правното прашање за примена на член 239 став 3 во врска со член 72 од Законот за работните односи („Службен весник на РМ“ бр.62/05), на седницата одржана на ден 15.05.2012 година, го усвои следниот:

ЗАКЛУЧОК бр. 9

На работникот кој организирал или учествувал во штрајк, кој не е организиран во согласност со Закон и Колективен договор, може да му се даде отказ, ако продолжил со штрајкот и по приемот на правосилната судска пресуда, со која се забранува штрајкот како спротивен на Закон и Колективен договор.

Основ за поднесување барање за изземање од страна на судија

Одделот за граѓански дела на Врховниот суд на Република Македонија, согласно член 38 од Деловникот за работа на Врховниот суд на Република Македонија, на седницата одржана на ден 02.04.2013 година, го усвои следниот:

ЗАКЛУЧОК бр. 10

Примена на член 6 став 1 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи, во врска со член 64 став 1 точка 6 од Законот за парничната постапка.

Постојат околности што ја доведуваат во сомневање непристрасноста на судијата во постапувањето во граѓански спор, доколку учествувал во кривичната постапка во која изразил свој став за кривичната одговорност на обвинетиот, за настан-дејство по повод кој се поведени и кривичната и граѓанската постапка.

Образложение

Основниот суд С. С. со пресуда 1Ро.бр.682/09 од 26.01.2011 година, делумно го усвоил тужбеното барање на тужителот А.Н. и му досудил надомест на штета во износ од 672.000,00 денари, која пресуда е потврдена со пресуда на Апелациониот суд С. Рож.бр.1257/11 од 25.01.2012 година.

Тужениот АД МЗТ Л. изјавил ревизија против второстепената пресуда и во истата се повикува на пресудите на Основниот суд С. С. К.бр.3639/09 од 16.03.2010 година и пресудата на Апелациониот суд С. Кж.бр.1041/10 од 22.09.2010 година, каде обвинет е И.К. – директор на тужениот МЗТ Л. АД С., а супсидијарен тужител е сега тужителот А.Н., за кривично дело – „Тешки дела против општата сигурност“ од член 292 став 3 во врска со став 2 од Кривичниот законик и е ослободен од обвинение согласно член 368 став 1 точка 3 од Законот за кривичната постапка. За судија известител по предметот по ревизија е определен истиот судија кој учествувал во донесување на второстепената кривична пресуда и изразил свој став за кривичната одговорност на обвинетиот, за настан-дејство по повод кој се поведени и кривичната и граѓанската постапка, а двете кривични пресуди се изведени како доказ во граѓанскиот спор. За истиот настан за кој обвинетиот И.К. – генерален директор на МЗТ Л. е ослободен од обвинение, сега тужителот А.Н. бара надомест на штета.

Основниот суд во С. со пресуда Ро.бр.21/11 на ден 21.06.2011 година, го усвоил тужбеното барање на тужителот Б.К. од С. и ги поништил како незаконити – одлуката-решението за откажување на договорот за вработување 260

бр.19.4.1-58845/1 од 14.09.2009 година, донесено од Министерот на Р.М. и решението бр.45-849/14 од 06.11.2009 година, донесено од Комисијата при Владата на Република Македонија. Задолжен е тужениот Р.М. – Министерство да го врати тужителот на работа на работно место кое одговара на неговата стручна подготовка во рок од 8 дена од приемот на пресудата. Оваа пресуда е потврдена со пресуда на Апелациониот суд Б. Рож.бр.497/11 од 27.09.2011 година.

Тужениот Р.М. – Министерство, вложил ревизија против второстепената пресуда под број Рев3.бр.30/12.

За судија известител по предметот по ревизија е определен истиот судија кој што учествувал во одлучувањето и во кривичниот предмет Кокж. бр.8/11 каде се обвинети повеќе лица, меѓу кои и тужителот Б.К. од С., за кривично дело – Злосторничко здружување од член 394 став 2 од Кривичниот законик, а откажувањето на договорот за вработување на тужителот – обвинетиот Б.К, е поради стореното кривично дело, што значи и граѓанскиот спор и кривичната постапка се поведени за исти настан.

Надомест на штета од незаконита градба

Одделот за граѓански дела на Врховниот суд на Република Македонија, на седницата одржана на ден 11.12.2012 година, во смисла на член 41 од Деловникот за работа на Врховниот суд на Република Македонија, едногласно донесе:

ЗАКЛУЧОК бр. 11

Врз основа на договор за заедничка градба, сопствениците на локацијата за градење и изведувачот – инвеститорот кој гради објект без одобрение за градење врз недвижноста, солидарно им одговараат на третите лица во врска со настанатата штета, со уривање на бесправно изградениот објект од надлежен орган.

Образложение

Одделот за граѓански дела на седницата одржана на ден 11.12.2012 година, расправаше во врска со правното прашање за солидарна одговорност за штетата на сопствениците на недвижностите и инвеститорите по основ на претходно склучен договор за заедничка изградба на станбено-деловен објект.

Согласно член 15 од Законот за облигациони односи, („Службен весник на РМ“ бр.18/2001.....161/09), учесниците во облигационите односи се должни во правниот промет да постапуваат во согласност со добрите деловни обичаи.

Согласно член 196 од истиот закон, начувачот и изведувачот на работи врз недвижност, солидарно му одговараат на трето лице за штета што ќе му настане во врска со изведувањето на тие работи.

Согласно член 257 од истиот закон, договорната страна која е должна да ја извести другата страна за фактите што се од влијание врз нивниот меѓусебен однос, одговара за штетата што ќе ја претрпи другата страна, поради тоа што не била известена на време.

Во текот на расправата од страна на судиите на Одделот за граѓански дела, едногласно беше изразено мислење, дека врз основа на договор за заедничка градба склучен помеѓу поранешни сопственици на градежно земјиште и носители на локациските услови за градење и инвеститорот – организатор на работата, како и врз основа на издаденото полномошно од страна на сопствениците на локацијата на инвеститорот, со кое го овластуваат да ги застапува пред сите надлежни органи на Република Македонија за изготвување на градежно техничка документација за изградба на зградата, а воедно го овластуваат и да склучува договори за здружување на средства за изградба на станбено-деловниот објект, тие стапуваат во правна заедница, односно стапиле во деловно-договорен однос. Оттука произлегува и нивната одговорност за неисполнување на обврските во врска со градбата. Токму затоа, врз основа на договорот за заедничка градба, сопствениците на локациските услови на кои им било познато дека изведувачот - инвеститорот отпочнал со градба на објект без одобрение за градење, врз недвижноста на сопствениците, за неисполнетите обврски према трети лица, солидарно одговараат за настанатата штета со уривањето на бесправно изградениот објект од надлежен орган.

Недозволеност на жалба против одлуки на Врховниот суд на Република Македонија доколку правото на жалба не е определено со закон

Одделот за граѓански дела на Врховниот суд на Република Македонија, расправајќи по прашањето за правото на жалба против решенија донесени од совет на Врховниот суд на Република Македонија во случаите кога правото на жалба не е определено со закон, на седницата одржана на ден 10.06.2013 година, го усвои следниот:

ЗАКЛУЧОК бр. 12

Против решението на Врховниот суд на Република Македонија, со кое овој суд го одбил како неоснован предлогот за повторување на постапката завршена со пресуда на Врховниот суд на Република Македонија, не е дозволена жалба.

Доколку против решението е изјавена жалба, истата ќе се отфрли како недозволена од страна на советот кој постапувал по предметот.

Против решението на Врховниот суд на Република Македонија, со кое овој суд ја отфрлил како недозволена жалбата изјавена против решението со кое Врховниот суд на Република Македонија го одбил како неоснован предлогот за повторување на постапката завршена со пресуда на Врховниот суд на Република Македонија, не е дозволена жалба.

Доколку против решението е изјавена жалба, истата ќе се отфрли како недозволена од страна на советот кој постапувал по предметот.

Образложение

Според член 101 од Уставот на Република Македонија, Врховниот суд на Република Македонија е највисок суд во Републиката и го обезбедува единството во примената на законите од страна на судовите.

Според член 35 точка 1 од Законот за судовите, Врховниот суд на Република Македонија е надлежен да решава во втор степен против одлуките на своите совети кога тоа е определено со закон.

Според член 1 од Законот за парничната постапка, со овој закон се определуваат правилата на постапката врз основа на кои судот расправа и одлучува за основните права и обврски на човекот и граѓанинот во споровите од личните и семејните односи, од работните односи, како и од имотните и другите граѓанско правни односи на физичките и правните лица, освен ако за некои од наведените спорови со посебен закон не е предвидено за нив судот да одлучува според правилата на некоја друга постапка.

Од содржината на наведените одредби произлегува дека Врховниот суд на Република Македонија како највисок суд во Републиката, во втор степен против одлуките на своите совети, решава кога тоа е определено со закон.

Законот за парничната постапка во своите одредби, во кои се определуваат правилата на постапката врз основа на кои судот расправа и одлучува во граѓанските и трговските спорови, не определил надлежност на Врховниот суд да решава во втор степен против одлуките на своите совети.

Оттука, не постои законски основ за право на жалба против решението на Врховниот суд на Република Македонија, со кое овој суд го одбил како неоснован предлогот за повторување на постапката завршена со пресуда на Врховниот суд на Република Македонија ниту против решението на Врховниот суд со кое овој суд ја отфрлил како недозволена жалбата изјавена против решението на Врховниот суд на Република Македонија со кое судот го одбил како неоснован предлогот за повторување на постапката завршена со пресуда на Врховниот суд на Република Македонија.

Имајќи ги предвид наведените причини, при непостоење на законски основ Врховниот суд на Република Македонија да постапува по жалба против решение донесено од совет на Врховниот суд на Република Македонија во случаите кога тоа не е определено со закон, доколку против вакво решение е изјавена жалба, судот со решение ќе ја отфрли како недозволена.

Дозволеност на ревизија

Член 372 став 3 точка 6 во врска со член 438 став 4 од Законот за парничната постапка

Одделот за граѓански дела на Врховниот суд на Република Македонија, согласно член 68 став 5 од Судскиот деловник и член 41 од Деловникот за работа на Врховниот суд на Република Македонија, на седницата одржана на ден 21.03.2014 година, го утврди следниот:

ЗАКЛУЧОК бр. 13

Ревизијата е дозволена во споровите во кои во постапка по жалба второстепениот суд ја преиначил првостепената пресуда, иако вредноста на предметот на спорот на побиваниот дел на пресудата кој се напаѓа со ревизијата според својата висина одговара на вредносен критериум за спор од мала вредност.

Образложение

Според член 372 став 2 од Законот за парничната постапка („Службен весник на Република Македонија“ бр.79/2005...116/2010), странките можат да изјават ревизија против второстепена пресуда, ако вредноста на предметот на спорот на побиваниот дел на пресудата надминува 1.000.000 денари (во стопанските спорови 1.500.000 денари според член 469).

Според член 372 став 3 од Законот за парничната постапка, по исклучок од ставот 2 на овој член, без оглед на вредноста на спорот, ревизијата секогаш е дозволена според точка 6, во спорови во кои во постапка по жалба второстепениот суд ја преиначил првостепената пресуда.

Според член 372 став 5, одредбите од ставовите 2 и 4 на овој закон не се применуваат во оние спорови за кои со овој или со друг закон изрично е одредено дека за нив ревизија не е дозволена.

Според член 438 став 4 од Законот за парничната постапка, во споровите од мала вредност не е дозволена ревизија против правосилна одлука на второстепениот суд.

Законската одредба од член 438 став 4 од Законот за парничната е еден од случаите во кои со закон изрично е одредено дека ревизија не е дозволена. За да истата биде применета во постапка по ревизија, и поднесената ревизија против правосилна одлука на второстепениот суд да се смета за недозволена, потребно е пред пониските судови, според вредноста на спорот до заклучување на главната расправа, да се водела постапка предвидена за спорови од мала вредност.

Ова, од причина што Законот за парничната постапка дозволува во членот 435 став 2, натамошната постапка да се спроведе според одредбите за постапката на споровите од мала вредност, но само ако тужителот до заклучувањето на главната расправа што се води според одредбите на овој закон за општата парнична постапка, го намали тужбеното барање така што тоа повеќе да не го надминува износот од 180.000 денари.

Во случаите во кои, според висината на тужбеното барање кое до заклучување на главната расправа го надминувало вредносниот критериум на спор од мала вредност, а во постапка по жалба второстепениот суд ја преиначил првостепената пресуда, фактот што со ревизијата се побива второстепената пресуда за износ кој по својата висина одговара на парично побарување кое го исполнува вредносниот критериум за спор од мала вредност, не дава основ ревизијата да се смета за недозволена со примена на членот 438 став 4 од Законот за парничната постапка.

Во ваков случај дозволноста на ревизијата треба да се цени со примена на 372 став 3 точка 6 од Законот за парничната постапка и да се примени исклучокот кој го уредува оваа точка, дека ревизијата секогаш е дозволена во спорови во кои во постапка по жалба второстепениот суд ја преиначил првостепената пресуда, независно од тоа што вредноста на предметот на спорот на побиваниот дел на пресудата кој се напаѓа со ревизијата според својата висина одговара на вредносен критериум за спор од мала вредност.

Дозволеност на ревизија во работни спорови
Член 372 став 3 точка 6 в.в.со член 372 став 3 точка 3 од Законот за парничната постапка

Одделот за граѓански дела на Врховниот суд на Република Македонија, согласно член 68 став 1 од Судскиот деловник и член 41 од Деловникот за работа на Врховниот суд на Република Македонија, на седница одржана на ден 28.04.2014 година, го утврди следниот

ЗАКЛУЧОК бр. 14

Во работните спорови кои не се по повод престанок на работен однос, а во кои пресудата на првостепениот суд е преиначена од страна на второстепениот суд, е дозволена ревизија.

Образложение

Согласно член 372 ст.3 т.3 од ЗПП, по исклучок од ст. 2 на овој член, без оглед на вредноста на спорот, ревизија секогаш е дозволена во спорови од работни односи по повод престанок на работен однос.

Согласно член 372 ст.3 т.6 од ЗПП, по исклучок од ст. 2 на овој член, без оглед на вредноста на спорот, ревизија секогаш е дозволена во спорови во кои во постапка по жалба второстепениот суд ја преиначил првостепената пресуда.

Согласно член 372 став 5 од ЗПП одредбите од став 2 и 4 на овој член не се применуваат во оние спорови за кои со овој или со друг закон изрично е одредено дека за нив ревизија не е дозволена.

Во предмети во кои основ на тужбеното барање не е поништување на решение за отказ, туку поништување на други решенија кои не се по повод престанок на работен однос (решенија за прераспоредување, одлуки во постапка за вработување и др) во кои вредноста на спорот е определена на 40.000,00 денари, а второстепениот суд ја преиначил првостепената пресуда, фактот што со ревизијата се побива второстепена пресуда во работен спор кој не е по повод престанок на работен однос, не значи дека ревизијата е недозволена, од причина што ниту во ЗПП ниту во друг закон изрично не е одредено дека за нив ревизија не е дозволена.

Во таков случај дозволеноста на ревизијата треба да се цени со примена на член 372 ст.3 т.6 од ЗПП и да се примени исклучокот предвиден во т. 6 дека ревизијата секогаш е дозволена во спорови во кои во постапка по жалба второстепениот суд ја преиначил првостепената пресуда.

Штета од имател на опасен предмет Член 174 од Законот за облигационите односи

1. Воениот обврзник кој причинил штета на друг воен обврзник за време на вршење служба во АРМ, не претставува трето лице, па Р.М. е пасивно легитимирана во спор за надомест на штета причинета со опасен предмет.

Од образложението

Ревизијата е неоснована.

Врз основа на изведените докази во текот на постапката утврдено е дека тужителот е роден година, во АРМ стапил на 14.07.1998 година, а по завршувањето на обуката заедно со други војници заминале на границата Б, граница помеѓу Р.М. и СР Ј.. На ден 18.11.1998 година на граничната линија на М.-Ј. граница се случила несреќа на начин што војникот З. Е. на тужителот му нанел тешка телесна повреда изразена во вид на прострелна рана во пределот на мевот, распрснување на тенкото и дебелото црево, скршеница на третиот лумбален пршлен, крв во абдоменалната шуплина и парализа на левата нога. Со овие дејствија војникот З.Е. сторил кривично дело - Повреда на чувањето на државната граница од член 337 став 2 во врска со став 1 од Кривичниот законик и бил огласен за виновен и осуден на казна затвор во траење од 8 - осум месеци со пресуда на Основниот суд С. – С.. По поднесена жалба од ОЈО С., пресудата на Основниот суд С. – С. е преиначена само во делот за одлуката за изречената кривична санкција, па обвинетиот З. Е. за стореното кривично дело е осуден на казна затвор во траење од 1 година и 6 месеци. Од страна на оштетениот нема допринос во настанување на штетата, а со правосилна кривична пресуда е утврдено дека обвинетиот Е.З. постапил спротивно на точка 98 став 2 и 3 од Правилото за гранична служба каде е утврдено дека на органите за обезбедување на границата кога се на должност забранети им се сите неоправдани работи и постапки со оружјето како што се расклопување и склопување на оружјето, чистење, оставање на земја, нишанење, полнење и празнење, пукање и вртење на оружјето во правец на други лица, па неспорно е дека обвинетиот испалил од својата пушка во правец на оштетениот на растојание од околу 40 до 60 см. при што дошло до повредување на тужителот. Тужителот по незгодата бил префрлен во В. болница каде се извршени повеќе оперативни зафати. На 24.12.1998 година е префрлен во Институтот, каде престојувал до 14.05.1999 година кога е испишан со дијагноза за одземеност на двете нозе и со скршеница на лумбален пршлен. На 20.05.1999 година е примен во В. болница во С. каде престојувал до 03.06.1999 година и му се направени дополнителни операции. Според мислењето на В. комисија тужителот е означен како трајно неспособен за воена служба и распореден во втора група со 100% воен инвалидитет со право на ортопедски додаток и право на лична инвалиднина. Тужителот

прима инвалиднина од Министерството во износ од 15.705,00 денари како воена инвалиднина согласно решението на Министерството почнувајќи од 01.07.1999 година привремено до 01.07.2000 година.

Врз основа на вака утврдена фактичка состојба пониските судови наоѓаат дека тужбеното барање на тужителот е делумно основано и ја задолжиле тужената да го плати предметниот износ и тоа согласно член 155, 173, 174 и член 200 став 1 од Законот за облигационите односи.

Врховниот суд на Република Македонија, наоѓа дека во конкретниот случај од страна на пониските судови правилно е применето материјалното право кога делумно е усвоено тужбеното барање на тужителот и е задолжена тужената да го надомести предметниот износ. Ова од причина што тужениот е пасивно легитимиран да ја надомести штетата согласно член 173 од Законот за облигационите односи, според кој штетата настаната во врска со опасен предмет односно опасна дејност се смета дека произлегува од тој предмет односно дејност, освен ако се докаже дека тие не биле причина за штетата.

Во конкретниот случај сега обвинетиот Е.З. му причинил штета на тужителот со оружјето што претставува опасна ствар, кое пак му било дадено од страна на тужениот. Од ова произлегува дека опасната ствар е директна причина за штетата.

Наведеното и согласно член 174 од Законот за облигационите односи според кој за штета од опасен предмет одговара неговиот имател, а за штета од опасна дејност одговара лицето што се занимава со неа. Како имател се смета сопственикот на предметот како и општествено правно лице кое има право на располагање односно на кое предметот му е даден на привремено користење.

Овој суд ги имаше предвид наводите во ревизијата за погрешна примена на материјалното право, односно дека при одлучувањето пониските судови требале да го имаат предвид и член 12 став 3 од Законот за парничната постапка, дека во парничната постапка во поглед на постоењето на кривичното дело и кривичната одговорност на сторителот, судот е врзан за правосилната пресуда на кривичниот суд со која тужениот се огласува за виновен. Меѓутоа, наоѓа дека е неоснован од причина што во конкретниот случај се работи за одговорност во смисла на одредбите од Законот за облигационите односи.

По однос на наводот дека во конкретниот случај требало да се има предвид и член 177 од Законот за облигационите односи кога имателот на опасниот предмет може да се ослободи од одговорноста во случај кога штетата е настаната со дејствие на оштетениот или трето лице кое имателот не можел да го предвиди, чии последици не можел да ги избегне или отстрани,

меѓутоа исто така наоѓа дека е неоснован од причина што обвинетиот Е.З. не претставува трето лице со оглед да бил исто така воен обврзник како и оштетениот, односно сега тужителот.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Рев.бр.384/2004 од 30.03.2005 година.

**Одговорност за надомест на штета од Царинскиот орган
Член 141 став 1 и член 145 од Законот за облигационите односи.**

2. Царинскиот орган со задржување на возилото во Царинскиот терминал додека траела постапката пред органите на управата за утврдување на точноста на наводите во декларацијата, не постапил незаконито и не е одговорен за надомест на штета.

Од образложението

Барањето за заштита на законитоста е основано.

Основан е наводот во барањето за заштита на законитоста за погрешна примена на материјалното право.

Во постапката по предметот од изведените докази меѓу другото било утврдено дека тужителот за свои потреби увезел употребувано патничко возило од странство за што на 09.12.2003 година до ЦУ – Ц. – Б. поднел декларација за оцаринување на возилото марка „Мазда 121“ која била заведена под бр.S-11160/09.12.03. Тужениот на 10.12.2003 година донел решение со кое на тужителот му наредил да го врати возилото во странство прифаќајќи дека е произведено девети месец 1991 година, а доколку во определениот рок не го врател возилото истото ќе му било одземено. Одлуката била донесена поради потврдата на М. факултет кој дал оценка дека возилото е произведено во девети месец 1991 година, па до пријавата за царинење 09.12.2003 година поминале повеќе од 10 години, а за возило со таква старост согласно Законот за надворешно трговско работење, не била дозволена. Решението било обжалено од тужителот, а возилото било ставено под царински надзор во терминалот на „М“ – Б. за цело време додека траела управната постапка. Со решение на Министерот од 03.02.2004 година, решението на Ц Б било поништено бидејќи царинскиот орган не ја ценел документацијата приложена од тужителот, документот ТИВ од 31.10.2001 година од М - Г, според кој возилото прв пат било регистрирано во 1992 година како година на одобрен модел, а која година била наведена и во сообраќајната дозвола. Постапувајќи согласно укажувањата на Министерот во наведеното решение Царинската управа - Ц – Б. донела решение бр.25/0705-1276/2003-1 од 02.03.2004 година со кое му одобрила на тужителот увоз и

царинење на патничкото возило „Мазда 121“ 1.3,16 В година 1992 година, а пријавено за увозно царинење од 09.12.2003 година кај Ц. испостава – Б. во кое било констатирано дека има право на увоз согласно насоките на Владата на Република Македонија за постапување на надлежните органи во однос на извршувањето на Законот за надворешното трговско работење. Возилото во Царинарскиот терминал на „М“ во Б. било однесено на 08.12.2003 година, а истото по извршеното царинење тужителот го подигнал на 09.03.2004 година. Од страна на „М“ тужителот бил задолжен со износ од терминалски паркинг од 1.800,00 денари со потврда бр.7438 за рокот на редовното царинење. За период додека траела управната постапка со тужениот со потврда бр.20743 тужителот бил задолжен да доплати за терминалски паркинг 11.500,00 денари.

На основа така утврдена фактичка состојба пониските судови го уважиле тужбеното барање на тужителот и го задолжиле тужениот на начин како во изреката на побиваните пресуди. Основот за таквото одлучување двата суда го наоѓаат во членот 141 став 1 и член 145 и 266 од Законот за облигационите односи, заклучувајќи дека тужениот му причинил штета на тужителот, тој бил виновен за таа штета и бил должен да му ја надомести со камата. Во конкретниот случај тужителот бил изложен на трошоци за цариниски паркинг за време додека возилото се наоѓало под царински надзор, додека траела управната постапка која завршила во корист на тужителот. За таквата штета придонел тужениот чии орган Ц. Б. не постапила по насоките на Владата на Република Македонија за постапување на надлежните органи во однос на извршувањето на Законот за надворешно трговско работење.

Меѓутоа по наоѓањето на Врховниот суд на Република Македонија, основано се укажува во барањето за заштита на законитоста дека од страна на двата суда на правилно утврдената фактичка состојба погрешно било применето материјалното право, кога двата суда прифатиле дека тужениот му причинил штета на тужителот и требал да му ја надомести согласно одредбите на кој се повикуваат двата суда.

Ова од причина што, неспорно е дека согласно член 141 став 1 и член 145 од Законот за облигационите односи, тој што ќе му причини штета на друг, должен е да ја надомести, доколку не докаже дека штетата настанала без негова вина. Вина постои кога штетникот причинил штета намерно или со невнимание. Меѓутоа, тужениот на тужителот не му причинил штета со водењето на управната постапка.

Согласно член 22 од Царинскиот закон („Службен весник на РМ“ бр.21/98), Ц. орган, под услови дадени со овој и друг закон, ги презема сите мерки на контрола потребни заради правилна примена на царинските прописи.

Според член 25 став 1 од истиот закон, кога плаќањето на увозните давачки, или определувањето на царинската стапка зависи од потеклото на стоката која подлежи на плаќање на увозини давачки, потеклото на стоката се утврдува согласно овој закон, ако со други прописи или меѓународен договор поинаку не е предвидено. Во став 2 од истиот член, како стока со потекло од определена држава во смисла на овој закон, се смета стоката што:

- во целост е добиена или произведена во таа држава и
- во доволна мера е преработена во таа држава.

Ставот 3 на истиот член, предвидува дека Владата на Република Македонија ги пропишува критериумите за докажување на потеклото на стоката.

Членот 65 став 1 точка 2 од наведениот закон, предвидува дека заради проверка на точноста и правилноста на прифатената царинска декларација, царинскиот орган може да: бара од декларантот и други докази да се провери точноста на наводите во декларацијата.

Во конкретниов случај контролата на царинскиот орган на документите е законска обврска, поради тоа била поведена и водена управната постапка. Тужителот увезел старо возило, а годините на староста на возилото било услов законски да се оцарини тоа возило. Тужениот орган имал законска обврска и должност да ги утврди фактите наведени во декларацијата дали се вистинити или не. Законска должност е на тужениот да постапува така како што постапил во конкретниот случај. Кога органот постапува согласно законското задолжување кај него нема вина додека траела постапката, односно нема вина затоа што возилото подолго време останало во Ц. терминал на „М“ во Б. од 08.12.2003 па до 09.03.2004 година. Со ваквото постапување додека траела постапката пред органите на управата не е незаконито постапување на тужениот и задржување на предметното возило, па кај тужениот нема воопшто вина за да му ја надомести штета на тужителот која ја бара во смисла на член 141 став 1 и член 145 од Законот за облигационите односи. Тоа незначе дека одоговлечувањето на времето - водењето на управната постапка да се утврдат тие факти дали се точни или не, не претставува незаконито постапување и задржување без основ на возилото подолго време во Ц. терминал на „М“ во Б. 08.12.2003 година па до 09.03.2004 година.

Пресуда на Врховен суд на Република Македонија Гзз.бр.174/2005 од 12.10.2006 година.

Акцептен налог како инструмент за обезбедување на плаќање Член 14 од Законот за финансиско работење (1993)

3. Акцептните налози како инструменти за обезбедување на плаќање долг се однесуваат само за долг од конкретно должничко доверителен однос спрема конкретен доверител, а не и за намирување на долг на друго лице.

Од образложението

Ревизијата е неоснована.

Неоснован е и наводот во ревизијата за погрешна примена на материјалното право ако се има предвид утврдената фактичка состојба.

Имено, во постапката по предметот од изведените докази првостепениот суд утврдил, а второстепениот суд прифатил дека тужителот од Б. И. ДОО – С. купил две товарни возила со технички карактеристики поконкретно наведени во образложението на првостепената пресуда. На 17.03.2000 година бил склучен договор за невладетелски регистриран залог на подвижни предмети според кој вкупниот долг обезбеден со залог во вкупен износ од 53.232 ДЕМ и треба да се плати во 24 еднакви месечни рати од по 2.218 ДЕМ, почнувајќи од Април 2000 година, па заклучно со Март 2002 година. Договорот бил склучен со цел залогодавачот доколку задоцни со било која рата залогопримачот да има право да бара целосна исплата на долгот, потоа бил извршен попис на подвижните предмети, а извршена била и солемизација на договорот кај нотар од 17.03.2000 година под број 197/00. Потоа помеѓу Б. - И. како доверител, должник физичко лице Г. В. и тужителот како гарант - платец на 17.04.2000 година склучен бил договор со кој се определува дека за неисплатениот дел од купопродажната цена за моторното возило „Ц. Б.“ вредност од 710.080,00 денари или 15.960 ДЕМ солидарно како гарант - платец одговара сега тужителот, а за наведените обврски тужителот како обезбедување предал акцептни налози пополнети со назив на тужителот како должник со датум на издавање 22.05.2000 година и 15.03.2000 година и акцептни налози без датум издадени пред 30.06.2000 година кои стасувале после овој датум. На 20.03.2001 година Б. - И. како отстапувач на тужениот - како примач со три писмени договори потпишани и заверени му ги отстапил побарувањата што ги имал према својот должник сега тужителот, како и побарувањето према Г. В. Според наведените договори во член 2 заедно со главното побарување е договорено на примачот да преминат и споредните права, како што е правото на првенствена наплата, залог, права од договорот со гарантот, правото на камата и слично, а во членот 3 предвидено е - отстапувачот на примачот да му ги предаде сите исправи за долгот и споредните права кои ги има. Исто така е утврдено дека на 23.03.2001 година Б. - И. со писмо - известување го известил тужителот дека долгот што го има према Б. по фактурите бр.227 и 228/2000 треба да се уплаќаат на сметка на сега тужениот, а тужениот со писмо до Т. Б. – С., дирекција за платен промет ги доставила акцептните налози заради наплата и тоа бр. со датум на издавање 15.03.2000 година со валута 02.07.2003 година на товар на сметка на тужителот во корист на сметка на тужениот заради наплата на долгот во износ од 1.494.038,00 денари и бр..... со датум на издавање 22.05.2000 година и валута од 02.07.2000 година на товар на сметката на тужителот во корист на сметката на тужениот заради наплата на

долг во износ од 448.047,00 денари. Останатите акцептни налози содржани во спецификацијата без датум не биле предадени за наплата во ниту една од трите банки каде тужителот имал отворено жиро сметка.

На основа вака утврдената фактичка состојба и по наоѓањето на овој Суд, пониските судови правилно го примениле материјалното право кога го уважиле тужбеното барање на тужителот и одлучиле на начин како во изреката на побиваните пресуди.

Ова од причини како што и пониските судови заклучиле кога утврдиле дека акцептните налози со броевите од 22.05.2000 година со датум на пристигнување од 02.07.2003 година пополнет на износ од 488.047,00 денари и од 15.03.2000 година со датум на пристигнување од 02.07.2003 година пополнет на износ од 1.494.038,00 денари во корист на тужениот, како и останатите акцептни налози во однос на тужениот се невистинити и не произведуваат правно дејство. Помеѓу тужителот и тужениот не постоел правен однос, ниту право на тужениот да врши наплата на било каков износ врз основа на наведените акцептни налози. Двата акцептни налози со датум на издавање како што е наведено имаат невистинитата содржина во однос на тужениот, бидејќи тој не бил носител на правото за да бара нивна реализација, ниту такво право можело да му биде пренесено од вистинскиот и примарен корисник на налозите. Сите акцептни налози биле издадени за однос кој настанал не со тужениот, туку со неговиот правен претходник Б. – И.

Притоа, наводот во ревизијата дека од страна на двата суда погрешно било применето материјалното право, кога прифатиле дека тужениот немал право да ги користи акцептните налози и дека помеѓу тужениот и тужителот не постои правен однос, а Законот за финансиско работење акцептниот налог го наведува како средство за обезбедување на плаќање и дека доверителот и должникот спогодбено може да се договорат за местото, времето и начинот на предавањето на средствата за обезбедување, Врховниот суд на Република Македонија најде дека е неоснован.

Ова од истите причини дадени од страна на двата суда со кои образложени причини се согласува и овој суд дека тужениот немал право да ги користи акцептните налози, бидејќи помеѓу тужителот и тужениот не постоел никаков правен однос. Ова и затоа што согласно член 14 од Законот за финансиско работење (1993), акцептниот налог е инструмент што служи за обезбедување на плаќање од конкретен должничко доверителен однос према конкретен доверител. Ова пак значи дека предметните акцептни налози не се издадени со цел да се употребата за намирување на долг на друго лице доколку не го плати својот долг кон својот доверител.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Рев.бр.250/2005 од 18.10.2006 година.

Одговорност на работодавачот за надомест на штета при повреда на професионален војник
Член 141 и 189 од Законот за облигационите односи в.в со член 104 од Законот за работните односи

4. Лице кое како професионален војник кој доброволно учествувал во слободните активности за претстоен фудбалски натпревар и притоа се повредил, нема право на надомест на штета како повреда на работа според општите начела за одговорност на штета.

Од образложението

Барањето за заштита на законитоста е основано.

Основан е наводот во барањето за заштита на законитоста за погрешна примена на материјалното право.

Во постапката по предметот од изведените докази меѓу другото било утврдено дека тужителот бил вработен кај тужениот како професионален војник во Касарната Ј.С.- Ш. Тужителот заедно со останатите професионални војници секојдневно имал задолжение спортски активности во периодот од 8,10 до 10,30 часот со тоа што кај тужениот во одредена ситуација поврзани со некои позначајни датуми се организирале и спортски манифестации како слободни спортски активности односно се организирале фудбалски натпревари. Утврдено е дека на 18.06.2003 година од страна на претпоставениот старешина на тужителот била донесена писмена наредба за тоа да се подготви екипа од касарната за одигрување на фудбалски натпревар со претставници на силите на ЕУ во РМ – К. Натпреварот требало да се одржи на 20.06.2003 година а подготовките и тренинзите требало да се одржат на стадионот на ФК Б. на ден 18 и 19.06.2003 година. За да се избере екипа за фудбалскиот натпревар обврска имал мајорот А.К. кој требало да пронајде лица кои се занимавале со фудбал така што на 18.06.2003 година за време на утринската смотра во единицата како професионален војник тужителот се пријавил заедно со други лица за престојниот фудбалски натпревар и истиот ден заради подготовки отишле на тренинг на градскиот стадион. За време на играњето во првите 15 минути тужителот при постигнувањето на гол се подлизнал и го повредил скочниот зглоб на левата нога со што се здобил со лесна телесна повреда. Поради повредата тужителот не можел да продолжи со подготовките го прекинал тренингот и истиот и не учествувал ниту во натпреварот што се одржал со фудбалскиот тим К.. Како резултат на здобиената лесна телесна повреда тужителот претрпел нематеријална штета во вид на претрпен физички бол, претрпен страв и намалена животна активност.

Врз основа на така утврдената фактичка состојба, двата суда делумно го усвоиле тужбеното барање на тужителот и го задолжиле тужениот на начин како во изреката на побиваните пресуди. Основ за таквото одлучување двата суда наоѓаат во членот 104 од Законот за работните односи, член 141 и 189 од Законот за облигационите односи и утврденото дека тужителот бил повреден и претрпел штета за време на работа врз основа на учество во спортска активност со писмена наредба од тужениот и истиот бил должен да му ја надомести штетата според времетраењето и интензитетот на претрпените физички болки, страв и намалена општа животна активност.

Меѓутоа по наоѓањето на Врховниот суд на Република Македонија основано се укажува во барањето за заштита на законитоста дека од страна на двата суда на правилно утврдената фактичка состојба погрешно било применето материјалното право кога прифатиле дека тужениот му причинил штета на тужителот бил во обврска спрема него и требал да ја надомести согласно одредбите на кои се повикуваат.

Ова од причина што согласно член 104 став 1 од Законот за работните односи, ако работникот претрпи штета на работа или во врска со работата, работодавецот е должен да му ја надомести штетата според општите начела за одговорност на штета, а според член 141 став 1 од Законот за облигационите односи, тој што ќе му причини штета на друг должен е да ја надомести, доколку не ќе докаже дека штетата настанала без негова вина. Според членот 159 од истиот Закон доколку штетата настаната во врска со опасен предмет односно опасна дејност се смета дека произлегува од тој предмет односно дејност, освен ако се докажа дека тие не биле причина за штетата.

Според наведените законски одредби право на надомест на штета не произлегува за тужителот бидејќи не се исполнети законските услови предвидени со цитираните одредби. Во конкретниот случај на страна на тужениот не постои вина за настанатата повреда на тужителот. Тужениот ниту со едно дејство, предмет или со пропуштање на дејствије кое бил должен да го преземе не предизвикал повреда на тужителот ниту му причинил штета. Туженот нема обврска на тужителот да му ја надомести бараната штета затоа што согласно член 141 став 1 и член 159 од Законот за облигационите односи повредата не е предизвикана ниту од опасен предмет чиј сопственик е тужениот ниту со опасна дејност со која се занимава тужениот. Според наоѓањето на овој суд слободната активност - играње, доброволно пријавување за играње на фудбал не претставува работен налог ниту писмена наредба од тужениот. Со оглед на тоа што тужителот доброволно се пријавил да учествува на престојниот фудбалски натпревар на страната на тужениот нема вина ниту пак обврска да му ја надомести штетата како повреда на работа според општите начела за одговорност на штета во смисла на член 104 став 1 од ЗРО и член 141 став 1 од Законот за облигационите односи.

Околноста на која се повикуваат двата суда дека натпреварот бил со писмена наредба на тужениот не претставува и работен налог за тужителот бидејќи тужителот како професионален војник не се повредил во рамките на редовните задолжителни спортски активности во текот на службата туку при слободни активности подготовки за престоен фудбалски натпревар во кој се јавил доброволно да учествува на фудбалскиот натпревар.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Гзз.бр.266/05 од 29.11.2006 година.

Прекин на застареност

Член 388, 390 став 1 и 2 и член 392 став 1 и 3 од Законот за облигационите односи („Службен лист на СФРЈ“ бр.29/78)

5. Рокот за застареност за надомест на штета причинета со кривично дело за кое е донесена осудителна пресуда започнува да тече одново доколку тужбата е поднесена во рок од 3 месеци од приемот на правосилната пресуда со која е завршена кривичната постапка во која е истакнато оштетно побарување.

Од образложението

Ревизијата е основана.

Основан е наводот за погрешна примена на материјалното право, ако се има во предвид утврдената фактичка состојба. Од доказите изведени во редовната постапка било утврдено дека во сообраќајна незгода на 04.03.1996 година, тужителот управувајќи велосипед бил удрен од патничко моторно возило „Тојота корола “ сопственост на П-С., а управувано од лицето НС. Со пресуда од 21.12.2001 година на Основниот суд С. – С., обвинетиот Н.С. бил огласен за виновен за кривично дело - Тешки дела против безбедноста на луѓето и имотот во сообраќајот од член 300 став 3 во врска со член 297 став 3 и 1 од КЗ и осуден на казна затвор од 3 месеци. Апелациониот суд С. со пресуда од 16.05.2002 година ја преиначил ваквата пресуда и го одбил обвинението спрема обвинетиот, поради апсолутна застареност на кривичното гонење. Како последица од сообраќајната незгода тужителот претрпел нематеријална штета како физички бол, страв и намалена животна активност. Возилото кое го управувало лицето Н имало важност на регистрацијата до 12.12.1996 година и било осигурано кај правниот претходник на тужениот. Тужителот дознал за лицето кое го управувало возилото на 31.10.1996 година, кога како оштетен бил повикан и сослушан во кривичната постапка пред истражниот

судија на Основниот суд С. – С.. Истиот ден, пред истражниот судија изјавил дека предјавува оштетно побарување и се приклучил кон кривичниот прогон. Тужителот како учесник во незгодата, дознал за штетниот настан во моментот кога на 04.03.1996 година се случил истиот.

Врз основа на ваква фактичка состојба, пониските судови го одбиле како неосновано тужбеното барање на тужителот заклучувајќи дека согласно член 376 став 1 и 2 од Законот за облигационите односи побарувањето на тужителот е застарено. Заклучиле дека членот 377 од ЗОО може да се примени само доколку за кривичното гонење е предвиден подолг рок на застареност и доколку во општиот рок на застареност оштетениот не дознал за штетникот и висината на штетата.

По наоѓање на Врховниот суд на Република Македонија, пониските судови поради погрешна примена на материјалното право нецелосно ја утврдиле фактичката состојба.

Согласно член 388 од Законот за облигационите односи, застарувањето се прекинува со подигање тужба и со секое друго доверителово дејствије преземено против должникот пред суд или пред друг надлежен орган заради утврдување, обезбедување или остварување на побарувањето.

Според член 392 став 1 и 3 од Законот за облигационите односи, по прекинувањето, застарувањето почнува да тече одново, а времето што изминало пред прекинувањето не се смета во рокот на застареност определен со законот. Кога прекинувањето на застарувањето настанало со подигање тужба или со повикување во заштита или со истакнување на пребивање на побарувањата во спор односно со пријавување на побарување во некоја друга постапка застарувањето почнува да тече одново од денот кога спорот е окончан или завршен на некој друг начин.

Врховниот суд на Република Македонија, наоѓа дека пониските судови го занемариле членот 388 и член 392 од ЗОО. Истите, при одлучувањето се раководеле исклучиво од тоа дека сметано од 04.03.1996 година кога тужителот дознал за штетата односно од 31.10.1996 година кога дал исказ пред истражниот судија во врска со настанот и кога дознал кое е лицето кое го управувало возилото, па до поднесувањето на тужбата на 23.08.2002 година изминал рокот од 3 години од дознавањето за штетата и штетникот како и апсолутниот рок од 5 години сметано од настанувањето на штетата. При тоа, го занемариле фактот дека тужителот на 31.10.1996 година во истражната постапка го пријавил побарувањето за надомест на штета причинета со кривично дело, а по наоѓање на овој суд токму од тој момент, во смисла на член 392 став 3 од Законот за облигационите односи застареноста била условно прекината до окончувањето на кривичната постапка. При состојба кога кривичната постапка била окончана со пресуда на Апелациониот суд С. од

16.05.2002 година, во смисла на член 390 од Законот за облигационите односи застареноста би настапила по истекот на 3 месеци сметано од тој момент. Ова, од причина што согласно член 390 став 1 од ЗОО ако тужбата против должникот е отфрлена поради ненадлежност на судот или поради некоја друга причина која не се однесува на суштинатата на работата, па доверителот повторно подигне тужба во рок од три месеци од денот на правосилноста на одлуката за отфрлање на тужбата, се смета дека застарувањето е прекинато со првата тужба. Во смисла на став 2 од цитираниот член, истото важи и во случај кога суд или друг орган го упатил должникот своето пријавено побарување да го остварува во процесна постапка, како што впрочем во конкретниот случај бил упатен оштетениот. При ваква состојба Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека рокот од 3 месеци за поднесување тужба во редовна постапка почнува да тече од денот кога тужителот ја примил правосилната одлука со која била окончана кривичната постапка, како ден кога дошол до сознание за истата, кој факт не е утврден во конкретниот случај и покрај тоа што има решително значење.

Решение на Врховниот суд на Република Македонија Рев.бр.272/2005 од 22.03.2006 година и 28.06.2006 година.

Застареност на право на авторски надомест од издавачки договор Член 44 во врска со член 60 од Законот за авторско право и сродните права

6. Правото на авторскиот надомест од издавачки договори за печатење на авторско дело со определено време на важење и тираж, застарува според општиот рок за застареност на побарувањата од Законот за облигационите односи, а не во рамките на траењето на авторското право за цело време на авторовиот живот и 70 години по неговата смрт.

Од образложението

Ревизијата е неоснована.

Неоснован е наводот во ревизијата за погрешна примена на материјалното право, ако се има предвид утврдената фактичка состојба. Врз основа на изведените докази во текот на постапката утврдено е дека тужителот е автор на книгата „М р“, па како автор со тужениот како издавач во месец март 1992 година склучил писмен договор за издавање на оваа книга. Според договорот книгата требала да се печати во 2000 примероци, а во точка III од договорот предвидено е дека продажната цена на книгата да изнесува 500,00 тогашни динари од кој 35% да припаднат на авторот, а дистрибуцијата и пласманот да го врши тужителот. Овој договор бил потпишан од тужителот како автор и од законскиот застапник на тужениот како издавач. Во почетокот на 1992 година тужениот ја отпечатил книгата одеднаш во договорениот 278

тираж со сопствени средства, а отпечатените книги тужениот ги продавал преку свои салони и аквизитери. Продажбата ја вршел до крајот на 1992 година и целокупниот тираж го исцрпил заклучно со месец март 1993 година. Рокот на важење на предметниот договор изнесувал 1 година од издавање на книгата во кој период на тужителот да му биде исплатен авторски хонорар. Авторскиот хонорар за оваа книга тужениот не го исплатил на тужителот кој изнесувал 350.000,00 динари кој по донесување на Законот за промена на вредноста на денарот од 10.05.1993 година изнесува 3500,00 денари. Во однос на делото „А п“ утврдено е дека тужителот како автор на ова дело со тужениот како издавач склучил договор на 28.03.1993 година со кои договор бил утврден тираж од 1000 примероци и авторски хонорар од тогашни 90.000,00 динари во паушален износ. Договорениот тираж бил отпечатен одеднаш, а на тужителот му биле доставени како на автор 50 бесплатни примероци од делото со тоа што преостанатите 950 примероци тужениот ги продавал и ги продал заклучно до месец април 1994 година. Договорениот авторски хонорар кој по деноминацијата на денарот од 1993 година изнесува 900,00 денари тужениот не го исплатил на тужителот.

Врз основа на вака утврдената фактичка состојба пониските судови го одбиле како неосновано тужбеното барање на тужителот согласно член 360 и член 361 од Законот за облигационите односи, што бил во сила за време на настанување на договорниот однос („Службен лист“ бр.29/78) односно член 349 и член 350 став 1 од новиот Закон за облигациони односи („Службен весник“ бр.18/2001), кој содржи идентично решение во однос на институтот застареност на правото да се бара исполнување на обврската и член 371 од истиот закон во кој е наведен општиот рок на застареност на побарувањата од 5 години.

Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека од страна на пониските судови правилно е применето материјалното право, односно член 361 став 1 од Законот за облигационите односи, кој важел во време на настанување на облигационо - правниот однос помеѓу странките во смисла на течењето на рокот за застареност на побарувањата. Имено, во конкретниот случај рокот на застареност започнува да тече од моментот кога престанала важноста на склучените издавачки договори и тоа за издавањето на авторското дело „М р“ во месец март 1993 година, а за делото „К А“ договорот престанал да важи во месец април 1994 година. Тужбата на тужителот е поднесена на 10.05.2001 година, поради што пониските судови правилно прифаќаат дека истата е поднесена по истекот на рокот од 5 години од член 371 од Законот за облигациони односи кој важел во време на настанување на облигационо - правниот однос. Според тоа по настапување на застареноста престанува и правото на тужителот да бара исполнување на обврската што произлегува од тој облигационен однос.

Овој суд го имаше предвид наводот во ревизијата дека судовите при одлучувањето требало да го имаат предвид член 44 од Законот за авторско право и сродните права, според која одредба авторското право трае за време на авторовиот живот и 70 години по неговата смрт, меѓутоа имајќи предвид дека истиот навод бил истакнуван и во текот на редовната постапка и во жалбата, овој суд се согласува со причините дадени во оспорената пресуда дека побарувањето на тужителот, предмет на тужбеното барање е побарување кое произлегува од склучените издавачки договори и дека не е во прашање траењето на авторското право согласно член 44 од Законот за авторското право и сродните права, поради што рокот на застареност се определува според Законот за облигационите односи.

Според член 72 од Законот за авторско право и сродните права, е регулиран издавачкиот договор каков што е направен помеѓу странките и според кој авторот му го пренесува на издавачот правото на издавање на своето дело преку печатење во книжен облик и издавачот се обврзува за тоа да му плати надомест и делото да го издаде.

Според издавачките договори склучени помеѓу странките бил определен видот на правото што се пренесува, времетраењето, рокот за издавање и авторскиот надомест. Како било пренесено правото на издавање преку печатење во определен тираж со важност од 1 година, било определено и времето на важање на тие договори.

Според член 60 од Законот за авторското право и сродните права, на договорите за пренесување на авторското право се применуваат прописите за облигационите односи доколку со тој закон не е поинаку определно.

Од погоре цитираната одредба, произлегува и примената на Законот за облигационите односи, во однос на правото да се бара наплата на авторскиот надомест. Според издавачките договори правото на издавање на делата било ограничено со исцрпувањето на тиражот за време од 1 година. По престанокот на правото за издавање тужителот можел да бара реализација на правото на авторски надомест во времето на општиот рок на застареност на побарувањата кои изнесува 5 години од доспеаноста.

Според член 44 од Законот за авторско право и сродните права, на кој се повикува тужителот е определно времетраењето на авторското право кое ги вклучува неговите морални и материјални права. Од аспект, на неговото материјално право тој го дозволил печатењето на своите дела на тужениот и никој во користењето на тоа право не може да го попречува бидејќи тој располага со тоа право. Меѓутоа, авторскиот надомест што произлегува од склучениот издавачки договор, со ограничено времетраење на важење и

тираж не може да се побарува согласно член 44 од Законот за авторско право и сродните права, туку според општиот рок за застареност на побарувањето согласно Законот за облигационите односи.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Рев.бр.431/2005 од 31.05.2006 година.

Признавање на долг

Член 1104 од Законот за облигационите односи

7. Барањето од тужениот до тужителот за да се одложи враќањето на кредитот - репрограмирање, се смета за признавање на долгот од страна на тужениот.

Од образложението

Ревизијата е неоснована.

Во постапката по предметот од изведените докази, меѓу другото, било утврдено дека помеѓу тужителот - како банка и претходникот на тужениот - како правно лице биле склучени 7 договори за кредит во периодот од 1997 - 1999 година. Целокупната сума тужениот ја примил, а за обезбедување на побарувањето дал акцептен налог В со рок на доспеаност за наплата на 24.12.2001 година. Акцептниот налог бил активиран на 24.12.2001 година од жиро сметката на тужениот се одземени 30.000,00 денари, а истиот продолжил да го користи тужителот. Со вештачење било утврдено тужениот дел од кредитите платил, а останало да доплати уште 30.765.013,00 денари од кои 17.350.000,00 денари главен долг и 13.415.013,00 денари засметана камата. Тужениот на 6.3.2001 година до тужителот испратил и барање за репрограмирање на долгот.

Врз основа на вака утврдената фактичка состојба и според наоѓањето на Врховниот суд на Република Македонија, пониските судовите правилно го примениле материјалното право кога го усвоиле тужбеното барање на тужителот за долг во износ од 30.765.013,00 денари и тоа на име главен долг износ од 17.350.000,00 денари и 13.415.013,00 денари пресметана камата со законска затезна камата на целиот износ од 31.1.2003 година до исплатата, согласно член 262 став 1, член 277 став 1 и член 400 став 3 од Законот за облигационите односи.

Правилен е заклучокот на пониските судови дека тужбеното барање на тужителот е основано затоа што по пат на вештачење било утврдено дека тужениот му должи на тужителот 30.765.013,00 денари од кои 17.000.350,00 денари на име долг по договорите за одобрени кредити и износ од 13.415.013,00 денари по основ на пресметана камата.

И според наоѓањето на овој суд, правилно е стојалиштето на двата суда дека со самото издавање на акцептниот налог со доспеаноста на 24.12.2001 година и барањето за репрограмирање испратено од тужениот до тужителот бр.03-175/4 од 6.3.2001 година, тужениот го признал долгот према тужителот. Ова, пак, значи дека самиот факт што тужениот барал да се одложи враќањето на кредитот односно репрограмирање, за него претставува изјава за признавање на долгот.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Рев.бр.589/2005 од 12.10.2006 година.

Штета поради неоправдана осуда Член 526 од Законот за кривичната постапка

8. Право на надомест на штета поради неоправдана осуда има лице кое со правосилна судска одлука е огласено за виновно за сторено кривично дело, а подоцна по повод вонреден правен лек новата постапка правосилно е запрена или со правосилна одлука е ослободено од обвинение.

Од образложението

Ревизијата е основана.

Основан е наводот во ревизијата за погрешна примена на материјалното право.

Во постапката по предметот од изведените докази, меѓу другото, првостепениот суд утврдил, а второстепениот суд прифатил дека тужителката во текот на 1992 година била во работен однос во ПУИГ – С. распоредена на работно место раководител на одделение за договарање, документација, фактурирање и наплата. Тужителката била на возраст од 53 години, по образование економист, а имала работен стаж од 29 години и била ценета во својата работна средина и во општествената заедница. На 29.9.1992 година тужителката се јавила на работа во 7,00 часот и истиот ден требала да има средба со претседателот на комисијата за давање на станови на користење со кои располагал СИЗ за становање. Околу 9,30 часот четири лица, претставувајќи и легитимирајќи се од Министерството, упаднале во канцеларијата и извршиле претрес на претседателот на комисијата, а потоа и 282

на торбата на тужителката и од истата извадиле пакетче завиткано во новинска хартија во која имало новчаници. Веднаш потоа тужителката од самата канцеларија била внесена во полициско комбе и приведена во МВР каде била задржана сè до 22,00 часот за кое време била сослушувана, а во 23,00 часот била префрлена со комбе во полициската станица Б. пазар, сместена во една самица во подрумските простории на станицата каде поминала цела ноќ. Наредниот ден во 15,00 часот била префрлена во Општинскиот суд С. каде дала исказ пред истражниот судија, а потоа околу 19,00 часот пуштена дома. Против тужителката била поведена кривична постапка и со пресуда на Општинскиот суд С. била огласена за виновна за кривично дело - „Примање на поткуп“ и и била изречена условна осуда. Со решение на АС нејзината жалба била уважена, пресудата од 21.3.1995 година во делот кој се однесувал на тужителката како обвинета, била укината. По повторното судење, судот со пресуда К.бр.1090/92 од 3.3.1998 година ја ослободил од обвинение сега тужителката за кривичното дело - „Примање на поткуп“, а пресудата била потврдена и од АС на 26.11.1998 година. Тужителката поднела барање за надомест на штета до Министерството на РМ, по кое барање не и било одговорено. Исто така е утврдено дека на 4.11.1992 година било поднесено против тужителката барање за поведување дисциплинска постапка заради повреда на работната обврска поради основано сомнение дека сторила потешка повреда на работната обврска - Злоупотреба на положба, кое барање било поднесено по добиеното известие дека со решение на истражниот судија према тужителката била поведена истрага за кривично дело - „Примање на поткуп“. На 9.12.1992 година тужителката со одлука на дисциплинската комисија била привремено оддалечена од работното место. Во таква состојба тужителката поднела барање за привремено заминување во пензија, а во пензија заминала од јануари 1993 година. Одлуката за вакво предвременно пензионирање тужителката ја донела поради тоа што не можела да го издржи односот на вработените кон неа. Во моментот на упаѓањето на полицијата во канцеларијата на тужителката, потоа по приведувањето во полиција во придружба на овластени лица на МВР, спроведување на дисциплинската постапка, јавното објавување на новинарски текстови во јавните гласила, водењето на кривичната постапка за кривично дело - „Примање на поткуп“ кое траело се до 26.11.1998 година, кај тужителката предизвикале душевни болки поради повреда на угледот и честа и душевни болки за претрпен страв, кои според вештачењето се опишани поконкретно во образложението на првостепената пресуда, за нивната јачина и времетраењето.

Врз основа на така утврдената фактичка состојба, пониските судови делумно го усвоиле тужбеното барање на тужителката и го задолжиле тужениот на начин како во изреката на побиваните пресуди. Основ за таквото одлучување двата суда го наоѓаат во членот 2000 од Законот за облигационите односи, заклучувајќи дека тужениот и причинил штета на тужителката, бил должен да и ја надомести според времетраењето и интензитетот на претрпениот страв како и претрпените душевни болки поради повреда на угледот и честа на тужителката.

Меѓутоа, по наоѓање на Врховниот суд на Република Македонија, основано се укажува во ревизијата дека од страна на двата суда на правилно утврдената фактичка состојба, погрешно било применето материјалното право кога прифатиле дека тужениот и причинил штета на тужителката и требал да и ја надомести согласно одредбата на која се повикуваат.

Ова, од причини што согласно член 526 од Законот за кривичната постапка, право на надомест на штета поради неоправдана осуда има лицето спрема кое било правосилно изречена кривична санкција, или кое гласено за виновно, а е ослободено од казната, а подоцна по повод вонреден правен лек новата постапка правосилно е запрена, или со правосилна пресуда е ослободено од обвинението или обвинението е одбиено, освен во следните случаи:

1.) Ако до запирање на постапката или пресудата со која обвинението се одбива дошло поради тоа што во новата постапка оштетениот како тужител, односно приватниот тужител се откажал од гонењето или оштетениот се откажал од предлогот, а до откажување дошло врз основа на спогодба со обвинетиот, и

2.) Ако со решение во новата постапка обвинителниот акт бил отфрлен поради тоа што судот не бил надлежен, а овластениот тужител го започнал гонењето пред надлежниот суд.

(2) Осудениот нема право на надомест на штета, ако со свое лажно признание или на друг начин намерно ја причинил својата осуда, освен ако на тоа бил присилен.

(3) Во случај на осуда на кривични дела во стек, правото на надомест на штета може да се однесува и на одделни кривични дела во поглед на кои се исполнети условите за признавање надомест.

Според наведената законска одредба, право на надомест би имало лице доколку спрема него со правосилна судска одлука би била изречена кривична санкција или би постоела правосилна осуда за сторено кривично дело, а подоцна по повод вонреден правен лек новата постапка правосилно би била запрена или со правосилна одлука ослободено од обвинение.

Во конкретниот случај, не се исполнети законските услови од членот 526 од Законот за кривичната постапка, не постои правосилна судска одлука со која тужителката е огласена за виновна за сторено кривично дело како потребна законска претпоставка за одредување надоместок за овој вид штета. Фактот, што тужителката била приведена скоро 24 часа од страна на припадниците на МВР, не дава основ и право на паричен надоместок по оваа законска одредба.

Оттука, пониските судови погрешно го примениле материјалното право кога тужбеното барање на тужителката делумно го усвоиле, па заради правилна примена на материјалното право, следуваше ревизијата да се уважи, а пресудите на двата суда да се преиначат и тужбеното барање да се одбие како неосновано согласно член 381 став 1 од Законот за парничната постапка.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Рев.бр.707/2005 од 1.11.2006 година.

Одговорност за правен недостаток (заштита од евикција) Член 508, 509 и 510 од Законот за облигационите односи

9. За правниот недостаток на возилото предмет на договорот за продажба, одговара продавачот без оглед дали тој знаел или не знаел за недостатокот. Доколку поради правниот недостаток возилото било одземено од купувачот, договорот се раскинува по сила на самиот закон, а купувачот има право на надомест за претрпената штета.

Од образложението

Барањето за заштита на законитоста е основано.

Основан е наводот во барањето за заштита на законитоста дека пониските судови погрешно го примениле материјалното право кога го одбиле тужбеното барање на тужителот како неосновано, утврдувајќи дека не постои одговорност на страна на тужениот за правните недостатоци на договорот (заштита од евикција). Правниот основ за ваквото одлучување пониските судови го наоѓаат во член 122, 496 став 1, член 500 став 1 од Законот за облигационите односи („Службен лист на СФРЈ“ бр.29/78), кој закон важел во времето на настанувањето на спорниот однос. Имено и двата суда прифатиле дека предметното патничкото моторно возило било донесено од Р.Б., неколку пати било купувано и продавано од различни лица, кои управувале со возилото, било регистрирано во Р.М. во повеќе наврати, биле извршени проверки при променувањето на сообраќајните дозволи, при што од надлежните институции при проверката на возилото не биле забележани никакви недостатоци. Тужениот С.Т. како трет сопственик на возилото во Р.М. истото го продал на тужителот Т.С. од П. за купопродажна цена од 405.325,00 денари. По купувањето на возилото тужителот возилото го регистрирал на свое име и истото непречено од никого го управувал се до 12.09.2004 година, кога при посета на тужителот во Р.Б. истото му било одземено поради тоа што била утврдена разлика помеѓу запишаните податоци во талонот и тие на шасијата, при што било утврдено дека патничкиот автомобил бил украден и истиот се барал низ Р.Б..

Пониските судови застанале на стојалиште дека за да се раскине договорот за продажба потребно било тужениот да му ја врати на тужителот исплатената купопродажна цена од договорот, додека тужителот потребно е да му го врати возилото на тужениот. Меѓутоа, во конкретниот случај враќањето на возилото не било можно од причини што предметното возило повеќе не постоело, односно истото се наоѓало во друга држава. Пониските судови утврдиле дека не постои вина на страна на тужениот од причина што тужениот се јавувал како трет купувач кој по законски пат се стекнал со правото на сопственост на возилото, истото го регистрирал и извадил сообраќајна дозвола на негово име, поради што истиот не знаел, ниту можел да знае дека предметното возило има некој правен недостаток, поради што го одбиле тужбеното барање на тужителот како неосновано.

Врховниот суд на Република Македонија, наоѓа дека погрешен е ставот на пониските судови кога прифатиле дека не постои можност да се раскине договорот за продажба, како и тоа дека не постои вина на страна на тужениот за да може да се бара надомест на штета.

По наоѓање на Врховниот суд на Република Македонија, погрешен е ставот на пониските судови кога прифатиле дека не постои можност да се раскине договорот за продажба, како и тоа дека не постои вина на страна на тужениот за да може да се бара надомест на штета. Имено, од наведените законски одредби за тужениот како продавач постои одговорност без оглед на тоа дали тој знаел или не знаел за, правниот недостаток на возилото кое било предмет на договорот за продажба. Оттука, погрешен е ставот на пониските судови дека не постои вина на страна на тужениот утврдувајќи дека тужениот се јавувал како трет купувач кој по законски пат се стекнал со правото на сопственост на возилото, поради што истиот не знаел, ниту можел да знае дека предметното возило има некој правен недостаток.

Следователно на ова, овој Суд истакнува дека во конкретниот случај не е потребна вина на страна на тужениот како продавач, од причина што одговорноста на продавачот е предвидена со закон. Во оваа смисла, од значење е фактот дека тужителот како купувач во смисла на член 509 од Законот за облигациони односи, го известил тужениот како продавач, дека врз предметот - возилото трето лице полага некое право, па побарал да му ја врати купопродажната цена, односно да му ја надомести штетата. Бидејќи, тужениот како продавач не постапил според барањето на купувачот, во случај на одземање на предметот - возилото од купувачот, договорот за продажба во смисла на член 510 од истиот закон, се раскинува според самиот закон, а купувачот може по свој избор да го раскине договорот или да бара сразмерно намалување на цената, како и да го раскине договорот ако поради тоа неговата цел не може да се оствари.

По наоѓање на овој Суд, погрешно пониските судови прифатиле дека не постои можност да се раскине договорот за продажба, како и тоа дека не постои вина на страна на тужениот за да може да се бара надомест на штета,

а ова од причина што договорот за продажба се раскинува според самиот закон и во секој случај купувачот има право на надомест на претрпената штета.

Овој суд, исто така, истакнува дека одговорноста на тужениот за правните недостатоци неспорно произлегува и директно од договорот за продажба од 16.02.1998 година, склучен помеѓу тужителот како купувач и тужениот како продавач, во кој било наведено дека доколку се појават други лица со претензии на право на сопственост по било кој основ, тужениот е должен да го прими во заштита тужителот, односно купувачот на возилото и ако евентуално сопственичкиот спор го загуби ќе му ја врати купопродажната цена и ќе му ги плати евентуалните трошоци и штетата.

Со оглед дека пониските судови поради погрешна примена на материјалното право нецелосно ја утврдиле фактичката состојба и поради тоа нема услови за преиначување на побиваните пресуди, следуваеше согласно член 394 став 2 в.в. со член 381 став 2 од ЗПП, барањето за заштита на законитоста да се усвои, а пресудите на двата суда да се укинат и предметот да се врати на повторно судење на првостепениот суд.

При повторно судење, првостепениот суд е должен правилно и целосно да ги утврди решителните факти од значење за решавањето на овој спор согласно одредбите од член 508 став 1, член 509, член 510 став 1, став 2 и став 3 од Законот за облигациони односи од 1978 година, кој важел во времето на настанувањето на спорниот однос и да донесе правилна и законита одлука. Првостепениот суд имајќи предвид дека тужениот е одговорен за штетата што ја претрпел тужителот при нејзиното утврдување ќе треба да ја земе предвид староста на возилото, периодот за кој тужителот го користел истото и притоа имајќи ја предвид неговата амортизација, да ја утврди стварната штета што ја претрпел тужителот од раскинатиот договор за продажба.

Решение на Врховниот суд на Република Македонија ГЗЗ.бр.51/2006 од 31.01.2007 година.

Побивање на должникови правни дејствија

Член 269, член 270, член 272 став 2 од Законот за облигационите односи („Службен лист на СФРЈ“ бр.29/78)

10. За побивање на должниковите дејствија преземни на штета на доверителот, побарувањето на доверителот не треба да биде стасано по донесувањето на правосилна одлука од која произлегува тоа побарување туку од моментот на втасаноста за исплата на побарувањето.

Од образложението

Барањето за заштита на законитоста е неосновано.

Во постапката по предметот од изведените докази меѓу другото првостепениот суд утврдил, а второстепениот суд прифатил дека тужителот против тужените „Ф. 99“ ДООЕЛ Б. и против сега тужениот П.С. од Б. поднел предлог за извршување врз основа на веродостојна исправа - фактури број 27/24-1, 27/24-2 и 27/24-3 од 02.03.2000 година за наплата на износ од 1.312.068,00 денари. Предложеното извршување било дозволено со решение на судот од 05.12.2000 година И.бр.7602/00. Против дозволеното извршување должниците поднеле приговор на 30.10.2001 година па во таа спроведена постапка било донесено и правосилна пресуда ПС.бр.497/01 од 08.04.2001 година со која бил задолжен тужениот ДООЕЛ „Ф. 99“ и тужениот П.С. солидарно да му платат на тужителот долг во износ од 1.312.068,00 денари со законска затезна кама сметано од 10.03.2000 година па до исплатата и да му ги надоместат процесните трошоци во износ од 71.240,00 денари. Утврдено е дека на 07.09.2000 година помеѓу тужителот и ДООЕЛ „Ф. 99“ преставуван од управителот -тужениот П. С. бил составен протокол во смисла на долгот на „Ф. 99“ ДООЕЛ Б. на износ од 1.312.068,00 денари. Со протоколот се согласил сега тужениот П. како управител на ДООЕЛ „Ф. 99“ да се измири долгот во истиот износ лично од неговите средства, доколку нема средства да го измири долгот „Ф. 99“. Поради таквата негова согласност била донесена и правосилна пресуда ПС.бр.497/01 од 08.04.2002 година со која биле задолжен и тужениот ДООЕЛ „Ф. 99“ и П.С. солидарно да му го платат на тужителот утврдениот износ со законска затезна камата сметано од 10.03.2000 година и трошоците на постапката во износ од 71.240,00 денари. Иако тужениот П. потпишал таков протокол, за да ја избегне обврската за плаќање на сумата што се барала во постапката, со договор за подарок склучен на 28.05.2001 година станот во етажна сопственост во Б. во вкупна површина од 56,44м² заедно со неговата сопруга Р. го подаруваат на нивната ќерка М. С. сега третотужена. Со судска спогодба пред истиот суд П.бр.331/01 од 28.05.2001 година договорот за подарок Зав.бр.45/88 од 21.01.1988 година склучен помеѓу К. С. татко на тужениот П. и тужениот П. С.и за долниот дел од куќата на КП. бр.1333 го раскинале.

Врз основа на така утврдената фактичка состојба, и според наоѓањето на Врховниот суд на Република Македонија, пониските судови правилно го примениле материјалното право кога го уважиле тужбеното барање на тужителот и одлучиле на начин како во изреката на побиваните пресуди.

Правилно е стојалиштето на пониските судови дека предметниот договор за подарок и спогодбата со која се раскинал договорот за подарок го губат правното дејство бидејќи биле исполнети претпоставките за побивање на правните дејствија. Паричното побарување на тужителот било втасано врз основа на веродостојна исправа - фактури од 02.03.2000 година за наплата на износ од 1.312.068,00 денари за кое бил поднесен и предлогот 288

за извршување. Правните дејствија-располагањето на тужените П. и Р. С. родители на тужената М. С. и спогодбата за раскинување на договорот за подарок од 28.05.2001 година склучен на 02.01.1988 година за куќата и дворно место помеѓу П. и К. сега покоен татко на сега тужениот П. кои ги презеле свесно му нанеле штета на тужителот па согласно член 269, 270, 272 став 2 од Законот за облигационите односи тужените треба да трпат од вредноста на предметниот стан и спрат на куќата за да тужиелот го наплати своето стасано побарување спрема должникот П.С.

Судот го ценеше наводот во барањето за заштита на законитоста дека од страна на двата суда погрешно било применето материјалното право кога заклучиле дека биле исполнети условите за побивање на правните дела на должникот во смисла на член 269 од Законот за облигационите односи, без да имаат во предвид дека пресудата врз основа на која произлегува побарувањето станала правосилна после склучувањето на правните дела, пресудата од која произлегувало побарувањето на тужителот станало правосилно на 27.12.2002 година после година и пол од склучувањето на правните дела, но најде дека е неоснован.

Ова од причина како што е и стојалиштето на двата суда дека побарувањето на тужителот не треба да биде стасано по донесување на правосилна пресуда туку пред склучувањето на правните дела од страна на тужените, со намера да се избегне плаќањето на тужителот, односно побарувањето е стасано на 10.03.2000 година по фактурите од 02.03.2000 година со рок на плаќање од 8 дена. Ова пак, значи дека суштествен факт за побивање на правните дела е поднесеното барање односно предлог за наплата на побарувањето, а не е од значење правосилната пресуда на која се повикува подносителот на барањето за заштита на законитоста.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Гзз.бр.78/2006 од 14.03.2007 година.

Исполнување на обврска

Член 344 став 1 и став 2 и член 345 од Законот за облигационите односи („Службен лист на СФРЈ“ бр.29/78)

11. Кога е склучена спогодба со која странките се согласиле плаќањето по договорот за продажба да мирува, а исполнувањето на обврската било обезбедено со акцептни налози кои не биле реализирани поради склучувањето на спогодбата, не значи дека тужителот се откажал од правото да бара исполнување на обврската од тужениот, ниту пак дека тужениот се ослободува од обврската за доплата на купопродажната цена.

Од образложението

Ревизијата е неоснована.

Неоснован е и наводот во ревизијата за погрешна примена на материјалното право.

Од изведените докази во текот на постапката било утврдено дека на ден 16.02.1998 година помеѓу тужителот како продавач и тужениот како купувач бил склучен писмен договор за продажба на деловен простор во етажна сопственост. Предмет на договорот за продажба бил недвижен имот на КП.бр.и КП.бр. во место викано "Д.б". Купопродажната цена странките ја определиле во износ од 100.000 германски марки во денарска противвредност по средниот курс на НБ на РМ на денот на плаќањето. Во член 2 од договорот странките ги предвиделе и условите за исплатата. На денот на потпишувањето на договорот купувачот- тужениот требало да плати 20% учество од вкупната вредност или 20.000 германски марки, а остатокот да го плати на 36 рати со фиксна камата определена во износ од 8.000 германски марки во денарска противвредност по курсот на НБ на РМ на денот на плаќањето, со тоа што каматата за разликата од главниот долг да се исплати на 24 рати. На ден 12.06.1999 година странките склучиле спогодба според која се согласиле плаќањето по договорот за продажба на деловниот простор од 16.02.1998 година да мирува и тоа се до правосилното завршување на спорот, околу постапката за упис во трговскиот регистар од причини што со поделбата на продавачот на четири нови ДОО, а врз основа на делбениот биланс за извршена поделба обврската по договорот престанува. Во спогодбата странките предвиделе и се согласиле доколку не дојде до регистрација на поделбата на ДОО "О" во судскиот регистар членот 2 од договорот да продолжи да се применува. Со решение на Апелациониот суд, правосилно било одбиено барањето за регистрација на поделбата на тужителот на нови друштва, а поради неусогласување на актите на овој субјект согласно одредбите од Законот за трговски друштва. Врз основа на вешт наод и мислење било утврдено дека преостанат долг на тужителот спрема тужениот изнесува 26.966 евра, а како гаранција дека тужениот се согласил да го плати долгот по договорот за купопродажба, оставил 34 акцептни налози кои претходно бланко ги потпишал. Тужителот ги потполнил според датумот на доспеаност во согласност со член 2 од договорот но од нив само 2 биле реализирани, а останатите 32 заради склучената спогодба за мирување на плаќањето останале нереализирани. Бидејќи на акцептните налози тужителот ги впишал датумите на доспеаност, а бидејќи во меѓувреме била склучена спогодба за мирување на плаќањето, тужителот не можел да ги реализира.

Врз основа на вака утврдена фактичка состојба и по наоѓање на Врховниот суд на Република Македонија пониските судови правилно го примениле материјалното право кога го усвоиле тужбеното барање на тужителот.

Согласно член 344 став 1 од Законот за облигационите односи („Службен лист на СФРЈ“ бр.29/78) обврската престанува кога доверителот ќе му изјави на должникот дека нема да бара нејзино исполнување и кога должникот ќе се согласи со тоа.

Според став 2 од истиот член, за полноважноста на оваа спогодба не е потребно таа да биде склучена во форма во која е склучена од која настанала обврската.

Според член 345 од истиот закон, враќањето на залогот и откажувањето од другите средства со кои било обезбедено исполнувањето на обврската, не значи откажување на доверителот од правото да бара нејзино исполнување.

По наоѓање на Врховниот суд на Република Македонија и согласно горенаведените законски одредби правилно е стојалиштето на пониските судови дека тужителот со тоа што не ги пријавил односно не ги реализирал акцептните налози не се откажал од правото да бара исполнување на обврската. Имено, од доказите изведени во текот на постапката правилно било утврдено дека тужениот не му ја доплатил купопродажната цена на тужителот заедно со договорната камата во вкупен износ од 55.212 евра за деловниот објект што со договорот за купопродажба го купил од тужителот. Странките склучиле спогодба според која се согласиле плаќањето по договорот за продажба на деловниот простор од 16.02.1998 година да мирува, но со спогодбата за мирување на плаќањето тужениот не се ослободил од обврската за доплата на купопродажната цена на деловниот простор. Обврската на тужениот не престанала ниту во смисла на член 344 став 1 од Законот за облигационите односи, ова уште повеќе од причина што акцептните налози кои што тужениот му ги дал на тужителот биле гаранција дека тужениот ќе го исплати долгот, без оглед на тоа што тужителот не ги пријавил истите. Со оглед на тоа, дека со акцептните налози било обезбедено исполнувањето на обврската, а имајќи во предвид дека тужителот на истите ги впишал датумите на доспеаност па не можел да ги реализира како и фактот дека не ги пријавил, не значи откажување на тужителот од правото да бара исполнување на обврската во смисла на одредбата од член 345 од Законот за облигационите односи. Оттука, правилно е стојалиштето на пониските судови дека тужителот има право да бара исполнување на обврската за исплата на преостанатиот долг. Ова, уште повеќе од причина што со договорот склучен помеѓу странките за мирување на обврската на тужениот за исплатата на долгот, тужениот се обврзал да го исплати остатокот од долгот. Следствено на ова, по наоѓање на овој Суд, правилно постапиле пониските судови кога го задолжиле тужениот да го исплати долгот во износ од 26.966 евра со камата на пооделни износи од стасаноста до исплатата.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Рев.бр.485/2006 од 27.09.2007 година.

Штета поради повреда на честа, угледот и правото на слобода
Член 530 од Законот за кривичната постапка во врска со член 141 од Законот за облигационите односи

12. Фактот што тужителот бил неосновано лишен од слобода за времетраење на воспитна мерка во воспитно поправна установа не го ослободува судот од обврската да изведува докази од кои ќе утврди дали тужителот претрпел штета заради повреда на честа, угледот и правото на слобода.

Од образложението

Ревизијата е основана.

Основан е ревизискиот навод дека нападнатите пресуди се нејасни и контрадикторни, не содржат образложени причини за решителните факти поради што не можат да се испитаат.

Во член 526 од Законот за кривичната постапка е определно дека право на надомест на штета има лицето спрема кое била изречена кривична санкција или е огласено за виновно а ослободено од казна а подоцна по повод вондреден правен лек новата постапка правосилно е запрена или со правосилна пресуда е ослободено од обвинение или обвинението е одбиено. Согласно член 530 од истиот закон, правото на надомест на штета му припаѓа на лицето кое било во притвор а не дошло до поведување на кривична постапка или постапката е запрена со правосилно решение или со правосилна пресуда е ослободено од обвинение или обвинението е одбиено.

Во конкретниот случај неспорен е фактот дека на тужителот, за време на престојот во В.П. дом во Т. каде како малолетник бил упатен заради извршување на воспитна мерка заради извршени кривични дела „Тешка кражба“ , со решение КМ.бр.36/00 од 25.10.2000 година донесено од Основниот суд во му е изречена мерка „притвор“ во траење од 30 дена. Неспорно е и дека со решение КМ.бр.36/00 од 22.06.2000 година донесено од истиот суд, мерката „притвор“ е укината. Исто така, неспорно е утврдено дека со решение КМ.бр.36/00 на тужителот за делото за кое е обвинет му е изречена воспитната мерка „упатување во воспитно поправен дом“, во траење од 1 до 5 години, а подоцна со пресуда КМ.бр.36/00 -1 од 20.06.2001 година истиот е ослободен од обвинението.

Од напред наведеното може да се заклучи дека тужителот како малолетник неосновано бил лишен од слобода со определување на мерката „притвор,, во траење од 30 дена, поради основано сомнение за извршено кривично дело во рамките на воспитно поправната установа каде престојувал заради спроведување на претходно изречена воспитна мерка,. За делото за кое бил притворен, по спроведената постапка му била изречена воспитната

мерка „упатување во ВПД“ во траење од 1-5 години а подоцна со пресуда донесена на 20.06.2001 година е ослободен од обвинението по што е запрено извршувањето на претходно изречената воспитна мерка.

Имајќи ги предвид овие неспорно утврдени факти, Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека погрешно одлучиле пониските судови кога заклучиле дека барањето на тужителот за надомест на штета е неосновано затоа што во конкретниот случај не е сторена повреда на честа, угледот и слободата на тужителот од причина што мерката притвор била изречена за време на извршувањето на претходно изречената воспитна мерка во Воспитно поправниот дом каде истиот секако бил должен да се придржува на куќниот ред на установата. По мислење на Врховниот суд на Република Македонија фактот што тужителот бил неосновано лишен од слобода за времетраењето на воспитната мерка не го ослободува судот од обврската да изведува докази од кои со сигурност ќе утврди дали тужителот претрпел штета.

Врховниот суд на Република Македонија смета дека поради ваквото правно стојалиште на пониските судови останала нецелосно утврдена фактичката состојба, односно првостепениот суд воопшто не изведувал докази за да ги утврди решителните факти во смисла дали во конкретниот случај поради неоснованото лишување од слобода во траење од 30 дена тужителот претрпел материјална и нематеријална штета како и докази од кои би се определила висината на штетата доколку се утврди дека таква е предизвикана. Имено, судот во текот на постапката не утврдил каде тужителот бил упатен на издржување на мерката „притвор“, односно дали било определно истата да се изврши во рамките на воспитно поправниот дом каде престојувал или пак заради извршувањето на оваа мерка бил упатен во затвор. Потоа, судот не утврдил дали при издржувањето на мерката притвор тужителот како малолетник бил заедно со останатите возрасни затвореници или пак заради спроведување на мерката бил одвоен и истата ја издржувал во самица. Исто така, судот не утврдил за какво кривично дело тужителот неосновано бил лишен од слобода.

Поради наведеното следуваše согласно член 380 став 1 од Законот за парничната постапка да се одлучи како во изреката на пресудата.

При повторното одлучување првостепениот суд ќе треба да ги отстрани наведените суштествени повреди на постапката на начин што ќе донесе јасна и разбирлива одлука подобна за испитување. Со отстранувањето на укажаните суштествени повреди. Судот ќе треба правилно и целосно да ја утврди фактичката состојба, со преоцена на веќе изведените докази и изведување на нови докази од кои ќе утврди дали на тужителот поради неоснованото лишување од слобода во времетраење од 30 дена му е нанесена штета со повреда на неговата чест, углед и слобода. Притоа треба да се има во предвид карактерот на мерката притвор и целта заради која се изрекува и карактерот на воспитната мерка „упатување во ВПД“ која иако подразбира дека малолетникот се одвојува од дотогашната средина со упатување во посебна

воспитна установа заради потребата од примена на потрајни и засилени мерки, целта на оваа мерка е воспитување превоспитување и правилен развој на малолетникот. Доколку утврди дека барањето на тужителот е основано, при одмерувањето на висината на претрпената нематеријална штета судот треба да ги земе предвид сите околности на случајот и тоа угледот кој оштетениот го уживал во својата средина, односот на средината кон тужителот по лишувањето од слобода, тежината и природата на кривичното дело заради кое неосновано е лишен од слобода, времетраењето на притворот, возраста на тужителот и сите други околности кои влијале на природата, тежината и траењето на психичките болки. По однос на тужбеното барање за надомест на материјална штета за временскиот период кога тужителот бил во притвор судот треба да утврди дали постоела реална можност во дадениот период истиот да оствари приход со оглед на тоа дека притворот бил определен за времетраењето на извршувањето на воспитната мерка во ВПД Т.. Откако ќе ги утврди со сигурност наведените факти и околности судот ќе може да донесе правилна и законита пресуда водејќи сметка за значењето на повреденото добро и целта за која служи овој надомест.

Решение на Врховниот суд на Република Македонија Рев.бр.702/2006 од 14.11.2007 година.

Прекин на застареноста

Член 388 и член 392 став 3 од Законот за облигационите односи

13. Не настапува прекин на застарувањето на побарување за надомест на штета со моментот на поведувањето на кривичната постапка кога кривичната постапка е правосилно завршена со ослободителна пресуда, туку со пријавувањето на имотно-правното побарување во кривичната постапка.

Од образложението

Барањето за заштита на законитоста е неосновано.

Неоснован е наводот за погрешна примена на материјалното право ако се има во предвид утврдената фактичка состојба. Од доказите изведени во редовната постапка било утврдено дека, на 20.12.1993 година околу 2,30 минути тужителот се здобил со телесна повреда во тепачка со тужениот Б. и неговиот татко Д.,сега покоен. Таа вечер, тужителот заедно со двајца колеги биле на откривање на сторители на кражби на приколки. Со пресуда на Основниот суд К.бр.120/96 од 16.06.2000 година тужениот и неговиот татко биле ослободени од обвинение, бидејќи не било докажано дека тужените го сториле делото за кое е поднесен обвинителен акт. Во таа постапка тужителот не истакнал оштетно побарување ниту бил упатен своето побарување да го

остварува во посебна постапка. Со пресуда Кж.бр.667/00 од 22.12.2000 година ја одбил како неоснована жалбата на тужителот и ја потврдил пресудата на Основниот суд К.бр.120/96. Друга постапка за кривична одговорност за кривично дело „Тешка телесна повреда“ против тужениот како обвинет не била водена. На 24.12.2001 година тужителот ја поднел предметната тужба за надомест на материјална и нематеријална штета сторена при тепачката на 20.12.1993 година.

Врз основа на ваква фактичка состојба пониските судови согласно член 376 став 1 и 2 од Законот за облигационите односи го одбиле како неосновано тужбеното барање на тужителот поради застареност. Застанале на стојалиште дека тужителот го пропуштил субјективниот рок од три години сметано од узнавање на штетата и лицето кое ја сторило штетата како и објективниот рок од пет години сметано од настанувањето на штетата.

Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека пониските судови правилно го примениле материјалното право.

Согласно член 360 став 1 и 2 од Законот за облигационите односи („Службен лист на СФРЈ“ број 29/78 со измените и дополнувањата), со застареност престанува правото за исполнување на обврската. Застареноста настапува кога ќе истече определеното време со закон во кој доверителот можел да бара исполнување на обврската.

Според член 361 став 1 од истиот закон, застареноста почнува да тече првиот ден по денот кога доверителот имал право да бара исполнување на обврската, ако за одделни случаи со закон не е пропишано нешто друго.

Со член 376 став 1 и 2 од цитираниот закон е пропишано дека побарувањето за надомест на причинета штета застарува за три години од кога оштетеникот узнал за штетата и за лицето што ја сторило штетата. Во секој случај ова побарување застарува за пет години од кога настанала штетата.

Согласно член 388 од Законот за облигационите односи, застарувањето се прекинува со подигање тужба и со секое друго доверителово дејствие преземено против должникот пред суд или друг надлежен орган заради утврдување, обезбедување или остварување на побарувањето.

Според член 392 став 3 од истиот Закон, кога прекинувањето на застарувањето настанало со тужба или со повикување во заштита или со истакнување на пребивање на побарувањата во спор односно со пријавување на побарувањето во некоја друга постапка, застарувањето почнува да тече одново од денот кога спорот е окончан или завршен на некој друг начин.

Имајќи ги предвид цитираните одредби, Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека барањето на тужителот за надомест на штета е застарено, како што впрочем прифатиле и пониските судови. Ова бидејќи

настанот од кој произлегува побарувањето на тужителот се случил на 20.12.1993 година, кога тужителот узнал за штетата и за сторителот на штетата, а тужбата пак за надомест на таквата штета ја поднел на 24.12.2001 година, што значи после истекот на роковите од член 376 став 1 и 2 од Законот за облигационите односи.

Неоснован е наводот во барањето за заштита на законитоста дека предметниот спор треба да се разреши со примена на член 377 од Законот за облигационите односи. Оваа одредба би можела да се примени во случај кога со правосилна пресуда, во кривична постапка е утврдено кривичното дело односно кога се бара надомест на штета причинета со кривично дело. Во конкретниот случај, тужениот во кривичната постапка бил ослободен од обвинението бидејќи не било докажано кривичното дело за кое се водела постапката. Во парнична постапка судот може да испитува дали е сторно кривично дело, односно да утврдува дали штетата произлегува од кривично дело, но само доколку кривичната постапка е запрена односно не е спроведена поради определени процесни пречки како што е смрт на обвинетиот, душевно оболување или постоење други околности што го исклучуваат кривичното гонење и одговорност на обвинетиот. Оттука произлегува дека, при состојба кога кривичната постапка е окончана со ослободителна пресуда нема прекин на застарувањето со поведувањето на кривичната постапка, туку само со пријавувањето на имотно-правното побарување во таа постапка. Како, судовите утврдиле дека тужителот не предјавил имотно-правно барање во кривичната постапка, Врховниот суд на Република Македонија прифаќа дека не може да се говори за настанат прекин на застарувањето во овој спор. Според тоа рокот за застареност на побарувањето за надомест на штета се смета од настанувањето на штетата односно од узнавањето за штетата и сторителот на штетата, до поднесувањето на тужбата за надомест на таквата штета, како што нашле и пониските судови.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Гзз.бр.35/2007 од 9.10.2007 и 18.10.2007 година.

Солидарна одговорност

Член 402 од Законот за облигационите односи

14. Во посебна парница не може да се бара исполнување на побарување од солидарен должник, доколку претходно не биле исцрпени сите правни средства за наплата на побарувањето утврдено со правосилни судски одлуки према другите солидарни должници.

Од образложението

Ревизијата е основана.

Основани се ревизиските наводи за погрешна примена на материјалното право, ако се има предвид утврдената фактичка состојба.

Имено, првостепениот суд утврдил, а второстепениот суд прифатил дека тужителот и АД, кој е правен претходник на АД, кој е правен претходник на сега тужениот, биле во должничко доверителски односи. Тужителот му испорачал нафта и му доставил за исплата фактура бр.7/06 од 29.01.2002 година на износ од 101.710,00 денари, во која како ден на испорака и дата на плаќање бил наведен 17.01.2002 година. Со компензија бр.05-47 од 13.02.2002 година, склучена помеѓу повеќе правни субјекти, тужителот на име аванс му дал на правниот претходник на тужениот износ од 2.000.000,00 денари за плаќање на негови обврски кон правниот субјект, а која компензација била потпишана и заверена од сите договорни страни. Со решение, правниот претходник на тужениот А.К., поради статусни промени бил бришан од судскиот регистар на 19.03.2002 година, а бил организиран во 20 акционерски друштва, меѓу кои и правниот претходник на тужениот. Била постигната спогодба за делбен биланс доставена до Основниот суд на 18.08.2003 година, целосно прифатена од управните одбори и надзорните одбори на друштвата, според која сите друштва како правни следбеници на АД се обврзале да ги подмират обврските како е наведено за секое друштво во спогодбата.

Пониските судови утврдиле дека тужителот истото побарување го пријавил во стечејните постапки отворени према останатите правни следбеници на АД. Од пријавеното побарување во износ од 2.000.000,00 денари, му било утврдено побарување во износ од 3.860,00 денари од АД во стечај, додека му било оспорено побарување во износ од 1.996.140,00 денари; спрема АД во стечај му било утврдено побарување во износ од 18.980,00 денари; АД во стечај износ од 21.420,00 денари; АД во стечај износ од 22.400,00 денари; АД во стечај износ од 62.000,00 денари; АД во стечај износ од 36.800,00 денари; АД во стечај износ од 16.400,00 денари; додека за разликата во сите стечајни постапки бил упатен на спор. Целосно бил упатен на спор во стечајните постапки спрема АД во стечај; АД во стечај; АД во стечај. Спрема АД во стечај, му било утврдено побарување во износ од 21.000,00 денари. Во сите погоре наведени стечајни постапки, на тужителот му било признато побарување по исти основ во вкупен износ од 884.060,00 денари. Во стечајната постапка спрема правниот следбеник АД во стечај по истиот основ, на тужителот му било признато побарување во износ од 681.200,00 денари, а за разликата бил упатен на спор, во кој со правосилна пресуда од 24.10.2005 година, на тужителот му е утврдено побарување во износ од 1.263.313,00 денари.

За истото побарување во износ од 1.973.857,00 денари, пониските судови со побиваните пресуди го задолжиле и тужениот во конкретниот спор. Правниот основ за ваквите одлуки го наоѓаат во одредбите од членот 113-а од Законот за трансформација на претпријатија со општествен капитал, член 630 од Законот за трговските друштва, како и во член 402 од Законот за облигационите односи.

По наоѓање на Врховниот суд на Република Македонија, пониските судови погрешно го примениле материјалното право кога го усвоиле тужбеното барање на тужителот.

Имено, содржината на солидарната обврска на должниците во смисла на членот 402 од Законот за облигационите односи, значи да секој должник на солидарна обврска му одговара на доверителот за целата обврска и доверителот може да го бара нејзиното исполнување од кого сака се додека не ќе биде наполно исполнета, но кога еден должник ќе ја исполни обврската, таа престанува и сите должници се ослободуваат.

Од содржината на солидарната обврска на должниците, произлегува дека истата е една обврска за сите солидарни должници. Доверителот има право на избор од кого ќе бара наплата на целиот износ или на дел од износот. Тој може да бара од сите должници да му го платат износот, може да бара само од некои или само еден од нив. Суштествено е за солидарната обврска тоа што ако еден ја исполни обврската, таа престанува за секој од нив.

Во конкретниот случај, пониските судови утврдиле дека тужителот своето побарување го пријавил во стечајните постапки отворени над повеќе солидарни должници, во кои му било признато побарување во вкупен износ од 884.060,00 денари, а за разликата бил упатен на спор. Во стечајната постапка на АД во стечај, по истиот основ му било признато побарување во износ од 681.200,00 денари, а за разликата бил упатен на спор, во кој со правосилна пресуда од 24.10.2005 година, му било утврдено побарување во износ од 1.263.313,00 денари.

Имајќи ја во предвид погоре цитираната законска одредба, Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека во услови кога со правосилни судски одлуки, побарувањето на тужителот по ист правен основ, му било утврдено према повеќе солидарни должници, не може со тужба во посебна парница да бара исполнување на обврската од тужениот како солидарен должник, поради тоа што претходно извршил избор од кои солидарни должници ќе го наплати побарувањето. Во случај да тужителот доброволно, во стечајна или извршна постапка не може да го наплати своето побарување, може со тужба да бара исполнување од солидарен должник кој не бил опфатен во претходните постапки.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Рев.бр.662/2007 од 12.11.2008 година.

Штета поради лишување од слобода

Член 189 став 1 од Законот за облигационите односи („Службен весник на РМ“ бр.18/01) во врска со член 582 став 1 точка 1 и став 3 од Законот за кривичната постапка.

15. Надомест на штета не му припаѓа на лице кое со своите недозволените постапки причинило лишување од слобода.

Од образложението

Неоснован е наводот во ревизијата за погрешна примена на материјалното право.

Во постапката по предметот од изведените докази меѓу другото двата суда утврдиле дека на тужителот со решение за спроведување истрага му била определена мерка притвор која започнала да тече од 21.05.2001 година од 21 часот во времетраење од 30 дена затоа што истиот на ден 29.04.2001 година вечерта околу 22 часот договорно и заеднички како соизвршител со малолетните со патничко моторно возило "Југо" кое го управувал отишле во село С. каде со намера да прибават туѓи предмети, на противправен начин влегле во куќата на лицата С. и В. каде со употреба на сила им се заканувале на истите при што барале пари, удирајќи ги со тупаници и врзувајќи им ги рацете со селотејп, при што им одзеле 2000 ДМ и 13.000,00 денари. Со ова го сториле кривичното дело - „Разбојништво“ од член 237 став 3 во врска со став 1 од КЗ. Тужителот во затворот во одделението за притвор престојувал 9 дена и тоа од 21.05.2001 година до 30.05.2001 година, кога по наредба на истражниот судија бил спроведен во Н. болница во Н.. Било изготвено невропсихијатриско вештачење и била поставена дијагноза - акутно полиморфно психотично растројство, а бил лекуван и со соодветни медикаменти. Тужителот од болница бил испишан на 27.05.2001 година. Со пресуда тужителот бил ослободен од обвинение за наведеното кривично дело. Ваквата пресуда била потврдена со пресуда на Апелациониот суд. Против ваквата пресуда Јавниот обвинител на Република Македонија поднел Барање за заштита на законитоста поради повреда на член 355 став 1 точка 11 од ЗКП и повреда на член 356 став 1 точка 1 во врска со член 237 став 3 во врска со став 1 и член 22 од КЗ. Врховниот суд на Република Македонија одлучувајќи по вонредниот правен лек констатирал дека била сторена повреда на наведените членови односно законот бил повреден во корист на тужителот. Било утврдено дека тужителот го сторил горе наведеното кривично дело како соизвршител со другите обвинети - малолетните П.Џ. и П.П..

Врз основа на вака утврдената фактичка состојба и според наоѓањето на Врховниот суд на Република Македонија, пониските судови правилно го примениле материјалното право кога го одбиле како неосновано тужбеното барање на тужителот.

Согласно член 189 став 1 од Законот за облигационите односи („Службен весник на Република Македонија“ бр.18/01) за претрпени физички болки, за претрпени душевни болки поради намалување на животната активност, нагрденост, повреда на угледот, честа, слободата или правата на личноста, смрт на блиско лице како и за страв судот, ако најде дека околностите на случајот, а особено јачината на болките и стравот и нивното траење го оправдува тоа, ќе досуди справедлив паричен надомест, независно од надоместот на материјалната штета како и во нејзиното отсуство.

Според член 582 став 1 точка 1 од Законот за кривичната постапка, право на надомест на штетата му припаѓа и на лицето кое: било во притвор, а не дошло до поведување кривична постапка или постапката е запрена со правосилно решение, или со правосилна пресуда е ослободен од обвинението или обвинението е одбиено.

Според став 3 од истиот член, надомест на штета не му припаѓа на лице кое со свои недозволености постапки причинило лишување од слобода. Во случаите од точка 1 став 1 на овој член е исклучено правото на надомест на штета иако постоеле околностите од член од член 578 став 1 точки 1 и 2 или ако постапката е запрена врз основа на член 137 од овој закон.

Правилно е стојалиштето на пониските судови дека на тужителот не му следува надомест на штета по основ на неосновно лишување од слобода. Ова од причина што Врховниот суд на Република Македонија, со пресуда Кзз.бр.25/04 од 07.07.2004 година утврдил дека обвинетиот (сега тужителот) неосновано бил ослободен од обвинение за сторено кривично дело - „Разбојништво“ по член 237 став 3 во врска со став 1 и член 22 од Кривичниот законик. Поради тоа пониските судови правилно го примениле материјалното право кога го одбиле како неосновано тужбеното барање на тужителот затоа што од содржината на член 582 став 3 од Законот за кривичната постапка, произлегува дека надомест на штета не му припаѓа на лице кое со своите недозволености постапки причинило лишување од слобода. Со оглед на тоа дека тужителот со своите недозволености постапки причинило лишување од слобода, и по наоѓање на овој суд истиот нема право на надомест на штета во смисла на член 189 од Законот за облигационите односи, а во врска со член 582 став 1 од Законот за кривичната постапка.

Пресуда во Врховниот суд на Република Македонија Рев.бр.748/2007 од 3.07.2008 година.

Прекин на застареност**Член 363 во врска со член 377 и 378 од Законот за облигационите односи**

16. Се прекинува застарувањето на побарувањето со пријавување на истото во стечајна постапка над должникот, иако подоцна поради повлекување на предлогот стечајната постапка е запрена.

Од образложението

Ревизијата е основана.

Основани се ревизиските наводи за сторена суштествена повреда на одредбите на парничната постапка од член 343 став 2 точка 13 од Законот за парничната постапка од причини што побиваната пресуда со која е потврдена првостепената пресуда во делот на одбиеното тужбено барање е нејасна, неразбирлива и не содржи доволно причини за решителните факти поради што не може да се испита.

Имено, првостепениот суд утврдил, а второстепениот суд прифатил дека помеѓу тужителот и првотужениот постоело должничко доверителски односи бидејќи до 2000 година биле здружени во Холдинг претпријатие, а после трансформацијата на Холдингот согласно делбениот биланс за странките се утврдиле обврски и побарувања и тоа за тужениот како обврска бил утврден износ од 80.536.824,50 денари со камата на тој износ од денот на поднесување на тужбата во износ од 92.306.611,00 денари или вкупно 172.843.435,50 денари. Со пресуда од 4.07.2003 година која станала правосилна на 25.11.2003 година ставени биле вон сила сите дејствија кои ги превзел Холдингот после делбениот биланс за отпис на обврските на првотужениот према тужителот, што значело враќање на состојбата констатирана во делбениот биланс 1.01.2000 година. Обврските на првотужениот према тужителот произлегувале од повеќе основи и тоа: по фактури износ од 29.119.253,50 денари, по основ на обврски од туѓи сметки износ од 19.965.794,00 денари, по основ на дадени авнаси износ од 22.559.931,00 денари и по основ на дадени средства за развој износ од 10.891.846,00 денари.

Пониските судови заклучиле дека сите обврски на првотужениот спрема тужителот, освен во делот за дадени средства за развој - кредити, биле обврски произлезени од прометот на стоки и услуги и застарени согласно член 363 од Законот за облигациони односи, па по тој основ во овој дел тужбеното барање го одбиле како неосновано. Констатирале дека не настапил прекин на застарувањето со поднесување на пријава од тужителот во стечајната постапка отворена над првотужениот со решение од 8.10.2003 година, затоа што таа постапка била запрена поради тоа што предлагачот го повлекол предлогот, а повторно тужителот своето побарување го пријавил во повторно отворената стечајна постапка на 25.06.2004 година по истекот на 3-три години од усвоениот делбен биланс.

Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека ваквиот заклучок на пониските судови е погрешен и нема поткрепа во одредбите за прекин на застарувањето од Законот за облигационите односи.

Согласно одредбата од член 377 од Законот за облигационите односи, застарувањето се прекинува со подигање тужба и со секое друго доверителово дејствие превземено против должник пред суд или пред друг надлежен орган заради утврдување, обезбедување или остварување на побарувањето. Според одредбите од член 378 став 1 од истиот закон, се смета дека прекинувањето на застарувањето во смисла на член 377 од овој закон не настапило ако доверителот се откажал од тужбата и од дејствието што го превзел.

Во конкретниот случај, за првпат стечајната постапка над првотужениот била отворена со решение од 8.10.2003 година по предлог на Агенцијата на Р.М. и во таа постапка тужителот го пријавил своето побарување. Бидејќи предлагачот - Агенцијата го повлекол предлогот судот со решение Ст.бр.146/02 од 20.02.2004 година стечајната постапка ја запрел. Со оглед на фактот дека тужителот го пријавил своето побарување во стечајната постапка, овој суд наоѓа дека согласно член 377 од Законот за облигационите односи настапил прекин на застарувањето, дотолку повеќе што тужителот не ја повлекол пријавата за своето побарување туку Агенцијата го повлекла предлогот за отварање на стечајна постапка, поради што истата била запрена.

Од погоре изнесеното согласно член 385 став 1 од Законот за парничната постапка се одлучи како во изреката на решението.

При повторно судење првостепениот суд треба да ја отстрани сторената суштествена повреда на тој начин што ќе утврди дали тужбеното барање на тужителот во одбиениот дел е застарено имајќи во предвид дека за одреден период имало прекин на застарувањето.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Рев.бр.301/2008 од 1.10.2008 година.

Штета поради изрекување мерка притвор

Член 121 став 1 точка 5 и точка 6 и член 115 точка 1 и точка 16 од Законот за изменување и дополнување на Законот за работните односи во врска со член 582 став 1 точка 1 од Законот за кривичната постапка.

17. Работникот нема право на надомест на материјална штета што ја претрпел поради изрекување на мерка притвор на име изгубена заработувачка, кога работниот однос му престанал по спроведена дисциплинска постапка заради сторени повреди на работните обврски согласно Законот за работните односи.

Од образложението

Ревизијата е неоснована.

Неосновани се наводите во ревизијата за сторени суштествени повреди на парничната постапка од член 343 став 2 точка 13 од Законот за парничната постапка, поточно дека пресудата е нејасна, неразбирлива, во неа не се наведени причините за решителните факти. Ова, од причина што второстепената пресуда е јасна и разбирлива со доволно образложени причини за решителните факти при одлучувањето, па како таква пресудата може со сигурност да се испита.

Неоснован е и наводот во ревизијата за погрешна примена на материјалното право.

Врз основа на утврдената фактичка состојба од страна на пониските судови по наоѓање на Врховниот суд на Република Македонија, правилно е применето материјалното право кога со меѓупресуда делумно е усвоено тужбеното барање на тужителот по однос на основот.

Согласно член 582 од Законот за кривичната постапка став 1 точка 1, право на надомест на штета му припаѓа и на лицето кое било во притвор, а не дошло до поведување на кривична постапка или постапката е запрена со правосилно решение или со правосилна пресуда е ослободено од обвинението или обвинението е одбиено.

По наоѓање на Врховниот суд на Република Македонија, правилно е стојалиштето на пониските судови кога утврдиле дека во целост се исполнети условите предвидени во член 582 од Законот за кривичната постапка став 1 точка 1, според кој, право на надомест на штета му припаѓа и на лицето кое било во притвор, а не дошло до поведување на кривична постапка или постапката е запрена со правосилно решение или со правосилна пресуда е ослободено од обвинението или обвинението е одбиено. Имено, овој член предвидува исплата на надомест на штета во случај на правосилно запрена постапка во која била изречена мерка притвор, па во оваа смисла правилно по однос на основот за барањето за исплата на надомест на нематеријална штета за нарушена чест и углед на тужителот пониските судови утврдиле дека истиот има право поради што и тужбеното барање во овој дел го усвоиле, а ова согласно член 189 од Законот за облигационите односи.

По наоѓање на овој суд, по однос нематеријална штета поради намалена животна активност како и материјалната штета за изгубена заработувачка правилно пониските судови во овој дел го одбиле тужбеното барање како неосновано утврдувајќи дека до престанокот на работниот однос на тужителот дошло по спроведена дисциплинска постапка во која биле утврдени повреди предвидени во член 121 став 1 точка 5 и 6 и член 115 точка 1 и точка 16 од Законот за измени и дополние на Законот за работните

односи како и во член 61 од Општиот колективен договор. Оттука, овој суд наоѓа дека правилно е стојалиштето на пониските судови дека во постапката која што била водена за престанокот на работниот однос на тужителот биле земено во предвид околностите за веќе покрената кривична постапка против тужителот, меѓутоа правилно сметаат дека таа постапка е ирелевантна за одлучување во постапката за поништување на донесените одлуки бидејќи во овој случај се работи за утврдување на граѓанска одговорност. Исто така, во оваа смисла овој суд наоѓа дека, тужениот не е должен да му ја надомести материјалната штета што тужителот ја претрпел поради изрекување на мерката притвор на име загубена заработувачка бидејќи согласно член 141 од Законот за облигационите односи став 1, тој што ќе му причини штета на друг е должен да ја надомести доколку не ќе докаже дека штетата настаната без негова вина. Имајќи во предвид дека на тужителот му престанал работниот однос по спроведена дисциплинска постапка заради сторените повреди на работните обврски согласно Законот за работните односи, а не поради кривичната одговорност за што одговорност сноси самиот тужител, одлуките на пониските судови се правилни и законити.

Судот ги ценеше и останатите наводи во ревизијата но најде дека се без влијание за поинакво одлучување.

Предвид на погоре изнесеното следуваше ревизијата да се одбие како неоснована согласно член 384 од Законот за парничната постапка.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Рев.бр.469/2008 од 12.03.2009 година.

Надомест за нематеријална штета кога не се исполнети услови од Законот за кривичната постапка

Член 526 од Законот за кривичната постапка и член 189 од Законот за облигационите односи

18.Самото водење на кривична постапка против тужителот, не претставува основ за надомест на нематеријална штета, без да бидат исполнети условите предвидени во член 526 од Законот за кривичната постапка.

Од образложението

Ревизијата е неоснована.

Неоснован е наводот во ревизијата за погрешна примена на материјалното право.

Врховниот суд на Република Македонија, наоѓа дека во конкретниот случај, пониските судови правилно го примениле материјалното право од член 526 од Законот за кривичната постапка („Службен весник на РМ“ бр.15/97), со која одредба е предвидено дека правото на надомест на штета поради неоправдана осуда има лице спрема кое била правосилно изречена кривична санкција или кое е огласено за виновно, па е ослободено од казната, а подоцна по повод вонреден правен лек новата постапка е правосилно запрена или со правосилна пресуда е ослободен од обвинението или обвинението е одбиено. Во конкретниот случај на тужителот не му била одредена мерка притвор, не бил огласен за виновен, ниту пак бил на издржување на казна затвор, туку по спроведена кривична постапка, Основниот суд С. донел ослободителна пресуда К.бр.43/99 од 11.07.2003 година. Правилен е заклучокот на пониските судови дека одредбата од член 189 од Законот за облигационите односи („Службен весник на РМ“ бр.18/01) во конкретниот случај не може да најде примена во услови на постоење на одредба во Законот за кривичната постапка со која што е предвиден основот за одговорноста на тужениот. Самото водење на кривичната постапка, не претставува основ за надомест на нематеријална штета без да бидат исполнети условите предвидени во член 526 од Законот за кривичната постапка.

Имајќи го предвид наведеното, следуваеше ревизијата да биде одбиена како неоснована, согласно одредбата од член 384 од Законот за парничната постапка.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Рев.бр.1105/2008 од 1.07.2009 година.

Надомест на штета причинета со кривично дело

Член 366 став 1 од Законот за облигационите односи („Службен весник на РМ“ бр.18/01)

19. Барањето на оштетениот за надомест на штета причинета со кривично дело застарува во рокот предвиден со член 366 став 1 од Законот за Облигационите односи, само доколку одговорното лице е огласено за виновно со правосилна пресуда донесена во кривичната постапка.

Од образложението

Ревизијата е неоснована.

Неосновани се наводите во ревизијата за погрешна примена на материјалното право. Имајќи предвид дека тужителката како последица на гранатирање на куќата во која се наоѓала, била повредена на ден 25.05.2001 година кога дознала за штетата и за лицето кое ја сторило штета, тужбата

за надомест на штета против тужениот била поднесена на ден 16.02.2005 година, правилен е заклучокот на второстепениот суд дека во конкретниот случај настапила застареност на побарувањето на тужителката за надомест на штета, бидејќи изминал рокот од 3 години од кога тужителката дознала за штетата и за лицето кое што ја сторило штетата во кој рок согласно член 365 став 1 од Законот за облигационите односи („Службен весник на РМ“ бр.18/01), можела со тужба да бара надомест за причинетата штета.

Врховниот суд на Република Македонија го ценеше ревизискиот навод на тужителката дека во конкретниот случај тужбата била поднесена во рокот предвиден од членот 365 став 2 од Законот за облигационите односи, но ваквиот навод не го прифатил од причина што субјективниот рок предвиден во член 365 став 1 од истиот закон е прекузивен рок со чие пропуштање тужителката го изгубила правото со тужба да бара надомест на штета од тужениот. Исто така, неоснован е ревизискиот навод дека во случајот треба да се примени одредбата од член 366 од Законот за облигациони односи бидејќи штетата чиј надоместок се бара со тужбата, не е причинета со сторување на кривично дело со кое некое лице е огласено виновно со правосилна пресуда донесена во кривична постапка, туку тужителката надоместокот на штетата го побарува од тужениот по основ на објективна одговорност врз основа на член 166 од Законот за облигационите односи.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Рев. бр. 1179/2008 од 9.09.2009 година.

Застареност на барање за надомест на штета према работодавачот причинета од работник со кривично дело
Член 170 став 1, член 174 и член 377 став 1 од Законот за облигационите односи

20. Побарување на надомест на штета причинета од работник со кривично дело, према работодавачот, кој воедно е и сопственик на опасен предмет застарува за три години од кога оштетениот узнал за штетата и за лицето што ја сторило штетата, а во секој случај ова побарување застарува за пет години од кога настала штетата.

Од образложението

Ревизијата е основана.

Основани се наводите во ревизијата за погрешна примена на материјалното право ако се има во предвид утврдената фактичка состојба.

Пониските судови утврдиле дека поради непреземање на потребни мерки од страна на одговорното лице - раководител на службата за експлоатација при тужениот, за доведување во исправна состојба на надземен електричен вод кој заради обраснатоста со дрвја чии крошни биле испреплетени со неизолираните проводници, во услови на силен ветер, на 12.07.2000 година околу 16,00 часот, заради меѓусебно доближување на проводниците од силата на разнишаните гранки од ветерот се појавило искрење, откачување на дел од проводниците и запалување на дрвјата и сувата трева, предизвикувајќи пожар во кој биле уништени деловни простории, машини, алати, градежен материјал и други предмети сопственост на тужителот и други правни лица. Одговорното лице со пресуда К.бр.776/03 од 18.10.2005 година било огласено за виновно за кривично дело од член 292 став 3 од Кривичниот законик. Тужителот претрпел штета во износ од 2.018.440,00 денари.

Пониските судови, повикувајќи се на одредбите од членот 154 и 170 од Законот за облигационите односи кој се применувал во времето на настанувањето на облигационо правниот однос, го усвоиле тужбеното барање за надомест на штета со камата од 12.12.2007 година додека барањето за камата од 01.08.2000 година до 11.12.2007 година го одбиле. Го одбиле приговорот за застареност на тужениот истакнат во текот на првостепената и второстепената постапка со обрзложение дека во конкретниот случај неможе да се примени одредбата од членот 376 став 1 од Законот за облигационите односи според која субјективниот рок за застареност на побарувањето на надомест на штета изнесува 3 години од кога оштетениот узнал за штетата и за лицето што ја сторило штетата, туку требало да се примени одредбата од член 377 став 1 од Законот за облигационите односи според која, кога штетата е причинета со кривично дело а за кривично гонење е предвиден подолг рок на застареност, барањето за надомест на штета спрема одговорното лице застарува кога ќе измине времето определено за застареност на кривичното гонење. Утврдиле дека кај кривичното дело „Тешки дела против општата сигурност“ од член 292 став 3 од Кривичниот законик, рокот за застареност на кривичното гонење, согласно одредбата од член 107 став 1 точка 4 од Кривичниот законик, изнесувал 5 години. Штетата била предизвикана на 12.07.2000 година а тужителот тужбата ја поднел на 15.12.2003 година пред истекот на рокот од пет години.

Меѓутоа, Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека наводот во ревизијата на тужениот дека пониските судови погрешно го примениле материјалното право по однос на застареноста на побарувањето за надомест на штета е основан поради следните причини:

За да се примени одредбата од членот 377 став 1 од Законот за облигационите односи, потребно е да: штетата е причинета со кривично дело; со Кривичниот законик е предвиден подолг рок на застареност на кривичното гонење; барањето за надомест на штета да е насочено према одговорното лице. Во конкретниот случај неспорно е дека штетата е причинета со кривично

дело, неспорно е да според Кривичниот законик, е предвиден подолг рок на застареност за кривично гонење, меѓутоа барањето за надомест на штета не е насочено према одговорното лице туку према тужениот како работодавач.

Според одредбата од член 170 став 1 од Законот за облигационите односи, кој се применува во време на настанувањето на облигационо правниот однос, за штета што работник во работата или во врска со работата ќе му ја причини на трето лице одговара работодавачот, освен ако докаже дека работникот во дадените околности постапувал онака како што треба. Во ставот 3 од погоре цитираниот член е одредено дека, со одредбата на став 1 од овој член не се засега во правилата за одговорност за штета, што потекнува од опасен предмет или опасна дејност. Во конкретниот случај тужителот тужбата ја насочил кон тужениот кој е работодавач, чија одговорност за надоместок на штетата произлегува од одредбата од членот 170 став 1 од Законот за облигационите односи, а воедно е и имател на опасен предмет, чија одговорност произлегува од одредбата од членот 174 став 1 од Законот за облигационите односи, меѓутоа не е одговорно лице во смисла на одредбата од членот 377 став 1 од Законот за облигационите односи, која по наоѓање на овој суд се однесува на сторителот на кривичното дело, како одговорно лице да ја надомести штетата причинета со кривичното дело. Побарувањето на надомест на причинета штета према работодавачот кој воедно е и имател на опасен предмет застарува за три години од кога оштетениот узнал за штетата и за лицето што ја сторило штетата, а во секој случај ова побарување застарува за пет години од кога настанала штетата, согласно одредбите од членот 376 став 1 и 2 од Законот за облигациони односи.

Бидејќи штетата настанала на ден 12.07.2000 година кога тужителот узнал за штетата и за причините за настанувањето на истата, а тужбата ја поднел на 15.12.2003 година што значи по истекот на рокот од 3 години предвиден во член 376 став 1 од Законот за облигационите односи, произлегува дека тужбеното барање на тужителот према тужениот, како работодавач кој воедно е и имател на опасниот предмет е застарено.

Од погоре наведените причини Врховниот суд на Република Македонија одлучи како во изреката на пресудата согласно член 387 став 1 од Законот за парнична постапка.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Рев.бр.110/2009 од 25.11.2009 година.

Стекнување без основ

Член 199 од Законот за облигационите односи

21. Со самото доставување на сметките за потрошена електрична енергија до корисникот на електричната енергија, истиот не може да знае по кој тарифен степен плаќа за потрошената електрична енергија.

Од образложението

Ревизијата е неоснована.

Неоснован е наводот во ревизијата за сторена суштествена повреда на одредбите од парничната постапка од член 343 став 2 точка 13 од Законот за парничната постапка. Ова од причина што побиваната пресуда е јасна и разбирлива, без противречности и содржи образложени причини за решителните факти, па истата со сигурност може да се испита.

Неоснован е наводот во ревизијата за сторена суштествена повреда на одредбите од парничната постапка од член 343 став 1 во врска со член 363 од Законот за парничната постапка, бидејќи второстепениот суд ги оценил сите жалбени наводи што се од решително значење за одлучување по жалбата на тужениот и притоа донел јасна и разбирлива пресуда подобна за испитување.

Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека на правилно утврдената фактичка состојба од првостепениот суд и прифатена од второстепениот суд, правилно пониските судови го примениле материјалното право кога го усвоиле тужбеното барање на тужителот и одлучиле на начин како во изреката на првостепената пресуда.

Правилно е стојалиштето на пониските судови дека тужениот се стекнал неосновано со имотна корист во износ од 4.565.493,30 денари по фактури за испорачана енергија кои биле наплатувани од тужителот по повисок износ, од причина што тужениот пресметувањето на потрошената количина на електрична енергија го вршел по вториот тарифен степен кој бил повисок и за кој од тужителот како потрошувач на електрична енергија немал согласност. Од тие причини правилно пониските судови ги примениле одредбите од член 199 став 1 и 203 од Законот за облигационите односи („Службен весник на РМ“ б.18/01), како и одредбите од Општите услови за испорака на електрична енергија („Службен весник на СРМ“ бр.38/84) и Условите за снабдување на електрична енергија („Службен весник на РМ“ бр.6/01) и го задолжил тужениот на тужителот да му исплати износ од 4.565.492,30 денари на име неосновано збогатување со камата на поединечните износи од стекнувањето до конечната исплата.

Судот при одлучувањето ги ценеше наводите во ревизијата дека тужителот не побарал да биде променет тарифниот степен, дека во Автокампот Г. не постоела можност за префрлање на потрошувачот од втор во прв тарифен степен поради неисправност на максографот и дека тужителот не приговорил на фактурите за потрошената енергија кои му биле доставувани и истите уредно ги плаќал, но најде дека се неосновани.

Имено, во случајот тужителот со доставување на фактурите од страна на тужениот за потрошената електрична енергија, не знаел дека плаќал повисоки износи за потрошена електрична енергија, се до моментот кога се

посомневал и била извршена проверка при што било констатирано дека за Автокампот Г., бил фактуриран повисок износ, а исто така добивал фактури со повисок износ и за Хотел П.. Исто така во смисла на одредбите од Условите за снабдување со електрична енергија, односно во член 8 е предвидено дека Договорот за снабдување на електрична енергија ги содржи меѓу другото и начинот и пресметката на плаќање на електричната енергија, а од утврденото во текот на постапката произлегува дека тужениот сметките за потрошената електрична енергија ги тарифирал по вториот тарифен степен кој бил поскап во однос на првиот тарифен степен без согласност од тужителот, па од вештачењето е утврдено дека постои разлика во наплатата на која била вршена пресметката на електричната енергија. Од одредбите од Општите услови за испорака на електрична енергија од 1984 година, како и Условите за испорака на електрична енергија од 2001 година, произлегува дека за испорачувањето и одржувањето на мерните уреди должен е да се грижи испорачувачот на електричната енергија односно во случајот тужениот.

Во смисла на член 160 од Законот за парничната постапка, Судот го задолжи тужениот да му ги надомести на тужителот трошоците за состав на одговор на ревизијата и за судска такса за одговор на ревизија, во вкупен износ од 30.300,00 денари, согласно Таксената тарифа и Тарифата за награда и надоместок на трошоците за работа на адвокатите.

Поради наведеното, следуваше Врховниот суд на Република Македонија да одлучи како во изреката на пресудата, согласно член 384 од Законот за парничната постапка.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Рев.бр.251/2009 од 24.06.2009 година.

Прекин на застареност

Член 377 став 1 и став 2 од Законот за облигационите односи („Службен лист на СФРЈ“ бр.29 од 1978 година)

22. Со поведувањето на кривичната постапка, настапува прекин на застареност за кривично гонење, но и за барањето за надомест на штета, кој прекин трае до правосилноста на пресудата со која обвинетиот е огласен за виновен и осуден за кривичното дело од кое произлегува и барањето за надомест на штета.

За оштетениот, прекиноот трае до доставувањето на кривичната пресуда, односно, рокот на застареност почнува да тече одново по приемот на правосилната пресуда.

Од образложението

Ревизијата е основана.

Основан е наводот во ревизијата на тужениот дека второстепениот суд погрешно го применил материјалното право, ако се има во предвид утврдената фактичка состојба.

Од доказите изведени во редовната постапка, првостепениот суд утврдил, а второстепениот суд прифатил дека на 11.10.1995 година како учесник во сообраќајот на јавните патишта со правосилна пресуда на Основниот суд С. С. обвинетиот П.Б. бил огласен за виновен, затоа што управувајќи го патничкото моторно возило „Остин“ сопственост на оштетениот Р.Р., под дејство на 1,32 гр. промили алкохол во крвта, го загрозил јавниот сообраќај. Обвинетиот П. на раскрсница вртејќи во лево, на истата навлегол без да застане и да го пропуштил патничкото моторно возило „Опел Рекорд“ управувано од оштетениот С.Х. од спротивна насока. Возилото на обвинетиот со задната страна удрило во предната десна страна на патничкото моторно возило „Опел Рекорд“. Од ударот патничкото моторно возило „Остин“ се прекршило на два дела. Предниот дел останал на местото на ударот, а задниот бил отфрлен од коловозот при што од возилото на коловозот излетале обвинетиот и сопатниците - тужителот Ј.Б. и А.П., кои при тоа се здобиле со тешки телесни повреди. Обвинетиот бил огласен за виновен и му била изречена парична казна и мерка на безбедност забрана за управување со моторно возило. Тужителот и другите оштетени за предјавеното оштетно побарување биле упатени на спор. Кривичната пресуда станала правосилна на 29.04.1999 година, а тужителот на 05.01.2005 година поднел барање до тужениот за надомест на штета, на кое барање со допис од 29.03.2005 година му било одговорено дека побарувањето му е застарено, бидејќи од случувањето на сообраќајната незгода поминале повеќе од 9 години, по што тужителот го завел предмениот спор.

Врз основа на вака утврдената фактичка состојба, првостепениот суд го одбил како неосновано тужбеното барање на тужителот повикувајќи се на член 377 став 1 од Законот за облигационите односи, („Службен Лист на СФРЈ“ бр.29/78), кој бил во важност во моментот на настанување на штетата, наоѓајќи дека тужбеното барање на тужителот е застарено. Првостепениот суд се повикал на одредбите од Кривичниот законик на застареност на кривичното гонење кои важеле во времето на настанувањето на кривично дело. Со оглед дека за истото кривично дело била предвидена казна најмногу до три години, апсолутна застареност на кривично гонење за кое бил осуден обвинетиот настапува кога ќе поминат шест години од извршување на делото. Со оглед дека од сторувањето на кривичното дело, па се до поднесување на тужбата за надомест на штета, поминале повеќе од 6 години, за првостепениот суд во конкретниот случај настапила апсолутна застареност на побарувањето на тужителот за надомест на штета.

Второстепениот суд ја преиначил првостепената пресуда наоѓајќи дека тужбеното барање на тужителот е делумно основано. Второстепениот суд застанал на стојалиште дека во конкретниот случај не може да стане збор за застареност на кривично гонење од причина што со побарувањето за надомест на штета истакнато во кривичната постапка од страна на оштетениот сега тужителот, дошло до прекин на застареноста. Второстепениот суд наоѓа дека постојење на правосилна кривична пресуда од 29.04.1999 година со која тужителот е упатен во граѓанска постапка да го оствари своето оштетно побарување, претставува прекин на застареноста, односно рокот за застареност започнува да тече од 29.04.1999 година. Со оглед дека тужбата за надомест на штета е поднесена на 11.04.2005 година, а имајќи го во предвид член 377 став 1 од Законот за облигационите односи („Службен лист на СФРЈ“ од 1978 година), второстепениот суд смета дека тужбата е поднесена во законски предвидениот рок од 6 години.

Меѓутоа, по наоѓање на Врховниот суд на Република Македонија, основано се укажува во ревизијата дека второстепениот суд погрешно го применил материјалното право кога го усвоил тужбеното барање на тужителот и досудил определени износи за надомест на нематеријална штета, како во изреката на второстепената пресуда.

Согласно член 376 став 1 од Законот за облигационите односи („Службен лист на СФРЈ“ бр.29 од 1978 година), побарувањето за надомест за причинета штета застарува за три години од кога оштетеникот узнал за штетата и за лицето што ја сторило штетата.

Согласно став 2 од истиот член, во секој случај ова побарување застарува за пет години од кога настанала штетата.

Согласно член 377 од истиот Закон, кога штетата е причинета со кривично дело, а за кривично гонење е предвидено подолг рок на застареност, барањето за надомест на штета спрема одговорното лице застарува по истекот на времето одредено за застареност на кривично гонење.

Според ставот 2 од овој член, прекилот на застарувањето на кривичното гонење повлекува со себе и прекин на застарувањето на барањето за надомест на штета.

Во конкретниот случај со правосилна пресуда К.бр.202/97 од 29.04.1999 година на Основниот суд С. С. тужителот дознал за штетникот и истиот бил упатен на редовна граѓанска парница за побарување на своето право по основ на надомест на штета. Со поведувањето на кривичната постапка настапува прекин на застареност за кривично гонење, но и за барањето за надомест на штета. Прекилот на рокот за застареност на барањето за надомест на штета

трае до правосилноста на пресудата со која обвинетиот е огласен за виновен и осуден за кривичното дело од кое произлегува и барањето за надомест на штета. За оштетениот прекилот трае до доставување на пресудата, односно почнува да тече одново по приемот на правосилната пресуда. Од приемот на пресудата престанува прекилот и рокот за застареност почнува да тече одново, согласно член 376 став 1 од Законот за облигационите односи.

Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека во конкретниот случај има прекин на застарувањето меѓутоа второстепениот суд, кога делумно го усвоил тужбеното барање на тужителот, пропуштил да утврди кога тужителот ја примил кривичната пресуда.

Имено, иако од страна на второстепениот суд било утврдено дека кривичната постапка правосилно била окончана на 29.04.1999 година и сега тужителот бил упатен на редовна граѓанска парница за оставарување на своето оштетно побарување, сепак не утврдил кога на тужителот истата му била доставена односно кога истата ја примил. Фактот кога тужителот ја примил пресудата е од решавачко значење, бидејќи од приемот рокот за застареност почнува повторно да тече. Ова особено ако се има во предвид барањето на тужителот за достава на примерок од пресудата К.бр.202/97 упатено до Основниот суд С. С. на 30.12.2004 година.

При ваква состојба Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека рокот за поднесување на тужба во редовна постапка почнува да тече од денот кога тужителот ја примил правосилната одлука со која била окончана кривичната постапка, како ден кога дошол до сознание за истата, кој факт не е утврден во конкретниот случај и покрај тоа што има решително значење.

Поради неутврдување на овој решителен факт следуваše Врховниот суд на Република Македонија да одлучи како во изреката на пресудата, согласно член 387 став 2 од Законот за парничната постапка.

При повторно судење второстепениот суд ќе треба заради правилна примена на материјалното право, да ги има во предвид укажувањата на овој суд и да го утврди денот кога тужителот ја примил пресудата К.бр. на Основниот суд С. С.. Овој решителен факт би бил основ при одлучувањето за тоа дали настапила застареност на предметното побарување за надомест на штета.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Рев.бр.836/2009 од 30.09.2010 година.

**Активирање на акцептен налог како основ за надомест
Член 141 и член 145 од Законот за облигационите односи („Службен лист
на СФРЈ“ бр.29 од 1978 година)**

23. Во услови кога е издаден акцептен налог како средство за обезбедување на договорот за краткорочен кредит, со овластување тужениот да го пополни истиот во висина на сите доспеани обврски по основ на договорот, активирањето на акцептниот налог во висина на обезбеденото побарување, не претставува основ за надомест на штета.

Од образложението

Ревизијата е неоснована.

Неоснован е ревизискиот навод за сторена суштествена повреда на одредбите на парничната постапка од член 343 став 2 точка 13 од Законот за парничната постапка, од причина што второстепената пресуда, со која е потврдена првостепената пресуда е јасна, разбирлива, со доволно образложени причини за решителните факти при одлучувањето и како таква може со сигурност и во целост да се испита.

Неоснован е наводот во ревизијата за погрешна примена на материјалното право.

Врз основа на утврдената фактичка состојба од страна на првостепениот суд, прифатена во целост од второстепениот суд и по наоѓање на Врховниот суд на Република Македонија, пониските судови правилно го примениле материјалното право кога го одбиле како неосновано тужбеното барање на тужителот. Основ за ваквото одлучување, пониските судови наоѓаат во одредбите од член 141 и член 145 од Законот за облигационите односи.

Имено, од изведените докази во текот на постапката, утврдено е дека странките на 11.11.1994 година, склучиле договор за краткорочен кредит, со кој тужениот му одобрил на тужителот кредит во висина од 80.000 ДЕМ, со рок на враќање од 30 дена од денот на префрлање на средствата со камата од 8% месечно, манипулативни трошоци од 2% месечно, како и казнена камата од 25% месечно. Согласно овој договор, тужителот заради обезбедување на плаќањето, му пренел на тужениот во залог стока во вредност од 218.000 ДЕМ. Со оглед дека тужителот не го вратил главниот долг по договорот, странките на 27.12.1994 година, склучиле нов договор со кој како гаранција предвиделе обезбедување и со акцептен налог..., кој тужителот како средство за обезбедување го предал на тужениот и со предавањето го овластил тужениот да го пополни истиот до висина на сите доспеани обврски по основ на договорот за краткорочен кредит. Во постапката било утврдено дека долгот од страна на тужителот не бил подмирен со извршената продажба на заложената стока, поради што тужениот на 13.04.1995 година го пополнил

акцептниот налог издаден од тужителот на износ од 3.792.375,00 денари и го предал за наплата на ЗПП С.. Меѓутоа, тужениот со него наплатил само износ од 1.343,00 денари, колку што имало средства на сметката на тужителот на денот на поднесувањето на акцептниот налог, а за остатокот од 3.791.032,00 денари, сметката на тужителот била блокирана.

Врз основа на ваквото утврдување, правилно прифатиле пониските судови дека во конкретниот случај, кај тужениот не постоела вина, па со тоа ни основ за надомест на штета со самото пуштање во реализација на акцептниот налог. Ова, од причина што тужениот заради наплата на стасано побарување од договорот за кредит, а со оглед на тоа што долгот од страна на тужителот не бил подмирен со извршената продажба на заложената стока, го пополнил акцептниот налог издаден од тужителот и го предал за наплата во ЗПП.

Оттука, во услови кога е издаден акцептен налог како средство за обезбедување на договорот за краткорочен кредит, со овластување тужениот да го пополни истиот во висина на сите доспеани обврски по основ на договорот, произлегува дека на ваков начин тужениот извршил само остварување на своето право, кое произлегува од заснованиот облигационо-правен однос меѓу странките, а не превзел штетно дејствие. Активирањето на акцептниот налог во висина на обезбеденото побарување, не претставува основ за надомест на штета.

Судот ги ценеше и останатите ревизиски наводи, но најде дека истите се однесуваат на непотполно и погрешно утврдена фактичка состојба, основ по кој согласно член 375 став 3 од Законот за парничната постапка, ревизија не може да се изјави.

Од наведените причини, следуваше ревизијата да се одбие како неоснована, согласно член 384 став 1 од Законот за парничната постапка.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Рев1.бр.1209/2010 од 26.10.2011 година.

Стекнување без основ

Член 199 од Законот за облигационите односи

24. Не се исполнети законските услови од член 199 од Законот за облигационите односи, кога исплатата на износот, предмет на тужбеното барање, е извршена врз основа на правосилна судска пресуда која не е укината или преиначена.

Од образложението

Ревизијата е неоснована.

Неоснован е ревизискиот навод за сторена суштествена повреда од член 343 став 2 точка 13 од Законот за парничната постапка сторена од страна на второстепениот суд. Според Врховниот суд на Република Македонија, побиваната пресуда е јасна, разбирлива, со доволно образложени причини за решителните факти од кои се раководел судот при одлучувањето, па истата како таква во целост може да биде испитана.

Неоснован е и ревизискиот навод за погрешна примена на материјалното право. Врз основа на утврдената фактичка состојба од првостепениот суд, правилно второстепениот суд го применил материјалното право кога тужбеното барање на тужителот го одбил како неосновано.

Правилен е заклучокот на второстепениот суд дека во конкретниот случај не се исполнети условите од член 199 од Законот за облигационите односи, согласно кој, кога дел од имотот на едно лице премине на било кој начин во имотот на некое друго лице, а тоа преминување нема своја основа во некоја правна работа или во законот, стекнувачот е должен да го врати тој дел од имотот ако тоа е можно, а инаку е должен да ја надомести вредноста на постигнатата корист.

Имено, од доказите изведени во текот на постапката, утврдено е дека со пресуда П.бр.1058/03 од 27.11.2006 година потврдена со пресуда на Апелациониот суд Б. РСЖ.бр.24/07 од 19.02.2007 година било усвоено тужбеното барање на тужениот и поништено како незаконито решението за престанок на работниот однос на тужениот по основ на технолошки вишок. Во постапка против тужителот заведена под РСП.бр.40/07 за надомест на штета од изгубена добивка поради незаконитиот престанок на работниот однос, односно неисплатени плати и придонеси од ПИОМ за периодот од престанокот на работниот однос до враќањето на тужениот на работа, тужбеното барање на тужителот било усвоено со пресуда РСП.бр.40/07 од 12.11.2007 година на Основниот суд Б., потврдена со пресуда на Апелациониот суд Б. РСЖ.бр.1178/07 од 14.02.2008 година. Задолжен бил тужителот на име надомест на штета зголемена со пораст на животните трошоци да му исплати на тужениот износ од 572.115,00 денари и во негово име да ги плати придонесите од плата за ПИО, како и да му ги надомести парничните трошоци во износ од 49.962,00 денари. Тужителот постапил по правосилната пресуда РСП.бр.40/07 од 12.11.2007 година и ги исплатил досудените парични средства на тужениот. На ден 25.06.2008 година Врховниот суд на Република Македонија со пресуда Рев.бр.673/07, ревизијата на тужителот ја усвоил и пресудата П.бр.1058/03 од 27.11.2006 година и пресудата на Апелациониот суд Б. РСЖ.бр.24/07 од 19.02.2007 година ги преиначил на начин што тужбеното барање на тужителот за поништување на решението за престанок на работниот однос го одбил како неосновано. Врз основа на оваа одлука на 316

Врховниот суд на Република Македонија на тужениот му престанал работниот однос, а тужителот со предметната тужба бара на име стекнување без основ да се задолжи тужениот да му го исплати износот кој му бил исплатен врз основа на пресудата РСП.бр.40/07 од 12.11.2007 година.

Врз основа на вака утврдената фактичка состојба, и по наоѓање на Врховниот суд на Република Македонија, правилно второстепениот суд го применил материјалното право, наоѓајќи дека во конкретниот случај не се исполнети условите од член 199 од Законот за облигационите односи тужбеното барање на тужителот го одбил како неосновано. Правилен е ставот на второстепениот суд дека правосилната пресуда врз основа на која на тужениот му се исплатени паричните средства на име штета од незаконит престанок на работен однос не е поништена ниту изменета. Имено, со преиначување на пресудите кои се однесувале на престанокот на работниот однос на тужителот не може да се смета дека отпаднал и основот за досудените парични средства со пресудата РСП.бр.40/07 од 12.11.2007 година и пресудата на Апелациониот суд Б. РСЖ.бр.1178/2007 од 14.02.2008 година, согласно која на тужениот му биле исплатени паричните побарувања по основ незаконит престанок на работен однос.

Од напред наведените причини, Врховниот суд на Република Македонија ги оцени како неосновани ревизиските наводи за погрешна примена на материјалното право од страна на второстепениот суд, поради што следуваше ревизијата на тужителот да се одбие како неоснована, согласно одредбата од член 384 став 1 од Законот за парничната постапка.

Пресуда на Врховен суд на Република Македонија Рев2.бр.1520/2010 од 11.07.2012 година.

Прекин на застареност

Член 377 и член 381 став 1 од Законот за облигационите односи

25. Претходно поднесената тужба, не претставува дејствие со кое се прекинува рокот за застареност во услови кога тужбата се сметала за повлечена поради недоаѓање на тужителот на главна расправа.

Од образложението

Ревизијата е неоснована.

Врз основа на утврдената фактичка состојба од страна на пониските судови според наоѓањето на Врховниот суд на Република Македонија, во конкретниот случај правилно е применето материјалното право кога е одбиено како неосновано тужбеното барање на тужителот. Основ за вакво

одлучување пониските судови наоѓаат во одредбите од член 349, член 350, член 351, член 363, член 377 и член 378 од Законот за облигационите односи. Имено, од изведените докази во текот на постапката утврдено е дека тужителот на ден 26.09.2003 година, поднел тужба против тужениот АД Е. на М. во државна сопственост од С. заведена под ПС.бр.1298/07 за наплата на парично побарување, кое е оспорено и со предметната тужба. Претходно поднесената тужба со решение ПС.бр.1298/07 од 12.06.2007 година се смета за повлечена со оглед дека тужителот не се јавил на закажаната расправа, а ова решение е потврдено со решение на Апелациониот суд С.. Во постапката е утврдено дека побарувањето на тужителот се однесува за период од 2002 година, а предметната тужба е поднесена до судот на ден 04.09.2008 година. Со оглед дека паричното побарување на тужителот се однесува за период од 2002 година, а тужбата по кој е заведен овој спор е поднесена на 04.09.2008 година по протек на повеќе од 5 години од денот на стасаноста на побарувањето на тужителот, правилен за заклучокот на пониските судови дека тужбеното барање на тужителот е застарено. Укажувањето на тужителот во конкретниот случај дека со поднесување на тужбата во 2003 година дошло до прекин на рокот за застареност и дека во таа смисла тужбеното барање на тужителот не е застарено и според наоѓањето на овој суд е неосновано. Правилен е заклучокот на пониските судови дека претходно поднесената тужба не може да претставува дејствие со кое се прекинува рокот за застареност во услови кога постои законска претпоставка дека истата се смета за повлечена поради недоаѓање на тужителот на главна расправа.

Имено, во услови кога постои повлекување на тужбата, било во случај кога тоа изречно ќе биде сторено од страна на тужителот, било кога постои законска презумција дека тужбата се смета за повлечена согласно со одредбите на Законот за парничната постапка не може да доведе до прекин на рокот за застареност, со можност за повторно поднесување тужба заради судска заштита на правото или правниот интерес кон кој се претендира. Во спротивно би се предизвикала неприфатлива состојба на загрозување на правната сигурност, ако тужителот би имал временски неограничена можност за повторно поднесување тужба во услови на претходно донесено решение со кое се констатира повлекување на претходно поднесената тужба. Во таа смисла решението со кое се констатира повлекување на тужбата не претставува процесна пречка за повторно поднесување на тужба, меѓутоа истата може да биде поднесена само во границите на временската рамка определена преку законските рокови за застареност.

Судот при одлучувањето ги ценеше ревизиските наводи на тужителот, дека во конкретниот случај пониските судови погрешно го применуваат членот 377 од Законот за облигационите односи кој на јасен и недвосмислен начин определува дека застарувањето се прекинува со подигање тужба и членот 381 став 1 според кој по прекинувањето, застарувањето почнува да тече одново, а времето што изминало пред прекинувањето не се смета во рокот на застареност определен со закон, меѓутоа истите не можеше да ги уважи како основ за поинакво одлучување од погоре образложените причини.

Со оглед на наведеното следувааше ревизијата да биде одбиена како неоснована, а согласно член 384 став 1 од Законот за парничната постапка.

Пресуда на Врховен суд на Република Македонија Рев1.бр.4/2011 од 13.10.2011 година.

**Надомест на штета за емитување на авторски музички дела
Член 141 од Законот за облигационите односи („Службен весник на РМ“
бр.18/01) во врска со Законот за авторски права и други сродни права**

26. Емитувањето на музички дела не претставува штетно дејствие и не можат да се применат одредбите за одговорност за надомест на штета согласно Законот за облигациони односи, туку истото може да биде основ за побарување на надомест за користење на делата согласно Законот за авторското право и сродните права.

Од образложението

Ревизијата е неоснована.

Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека пониските судови, повикувајќи се на член 141 од Законот за облигационите односи, врз основа на утврдената фактичка состојба правилно го примениле материјалното право, кога го одбиле како неосновано тужбеното барање на тужителот.

Ова, од причина што во конкретниот случај судовите правилно утврдиле дека нема одговорност за надомест на штета на страната на тужениот, бидејќи не постои штетно дејствие превземено од страна на тужениот. Имено, тоа што тужениот емитувал музички дела не е ниту пак може да биде штетно дејствие, од причина што истото не е забрането со ниту една одредба од Законот за авторски права и сродните права, поради што не можат да се применат одредбите од Законот за облигационите односи за одговорност за штета, туку истото би можело да биде основ тужителот да побарува плаќање на надомест согласно Законот за авторските права и сродните права. Воедно, решението на Уставниот суд на Република Македонија, У.бр.35/08 од 24.12.2008 година, со кое се поведува постапка за оценување на уставноста и законитоста на одредени одредби од Правилникот со Тарифа за користење на авторски музички дела, а врз основа на кое се запира извршувањето на поединечните акти или дејствија превземени врз основа на одредбите на Правилникот, не може да претставува штетно дејствие и основ да тужителот побарува надомест на штета од тужениот.

Пресуда на Врховен суд на Република Македонија Рев1.бр.50/2011 од 22.06.2011 година.

Пасивна легитимација за исплата на надомест за градежно неизградено земјиште

27. Република Македонија не е пасивно легитимирана во спор за исплата на надоместок за градежно неизградено земјиште вратено во постапка за денационализација на поранешните сопственици, во услови кога градежното земјиште на тужителот му било доделено со акт на општината, на која и го платил надоместокот за користење и уредување на истото, му било издадено одобрение за градење на објекти, но не започнал со градба.

Од образложението

Ревизијата е основана.

Основан е наводот во ревизијата за погрешна примена на материјалното право од страна на пониските судови.

Во постапката по предметот од изведените докази, меѓу другото, пониските судови утврдиле дека со решение на Собрание на Општина О. Уп.бр.03-1972 од 20.05.1980 година, на тужителот му било доделено право на користење на градежно земјиште за изградба на колективни станбени згради – Комплекс О., во површина од 28.370 м². Локацијата опфаќала повеќе катастарски парцели, сите во КО-О., меѓу кои и КП.бр.17162. Наведената катастарска парцела била поранешна сопственост на Ѓ.З., кому на два наврати, со решенија на Секретаријатот при Собранието на општината О. му било одземено право на користење на градежно земјиште означено како КП.бр.17162/2 во површина од 231 м² и 1371 м². Вака означеното градежно земјиште во наведената површина му било предадено на тужителот со записник Уп.бр.03-1972 од 09.09.1981 година и со записник Уп.бр.03-1972/1 од 11.11.1983 година, составени од Собранието на Општина О.. Воедно, со решение Уп.бр.11-872/88 од 22.11.1988 година донесено од Собранието на Општина О. тужителот бил задолжен да и плати на општината износ од тогашни 96.710.985 динари на име аванс за доделеното право на користење на градежното земјиште за изградба на колективни станбени згради, кое се однесувало, меѓу другото и на КП.бр.17162/1 и КП.бр.17162/2. Исто така, помеѓу тужителот и Извршниот совет на Собранието на Општина О. бил склучен договор заведен кај тужителот под бр.03-1419 од 12.05.1989 година за уредување на правата и обврските во врска со доделувањето на градежното земјиште, со кој тужителот се обврзал да го исплати и надоместокот за уредување на земјиштето во вкупен износ од тогашни 13.794.209.600 динари. Потоа, од страна на Собранието на Општина О. на 23.10.1989 година на тужителот му било издадено одобрение за градба за градење на објекти прва фаза, покрај другите и на КП.бр.17162/2, а на 12.06.1991 година од страна на Министерството – Подрачна организациона единица – О., му било одобрено како инвеститор да изгради комплекс О. втора фаза, покрај

другите и на КП.бр.17162/1. Но, во текот на постапката пред пониските судови било утврдено дека тужителот никогаш не отпочнал со градба на предметното земјиште, означено како КП.бр.17162/1 и КП.бр.17162/2. Со решение на Комисијата со седиште во О. Дн.бр.17-596/2001 од 03.07.2002 година на барателите Ѓ.З., А.З., Љ.Т. и З.З. им бил вратен во сопственост одземениот имот и тоа дел од градежно неизградено земјиште означено како КП.бр.17162/1 во КО О. во површина од 394 м², а со решение на истиот орган Дн.бр.19-633/2004-17-614/00 од 24.09.2004 година одземениот имот, неизградено градежно земјиште означено како КП.бр.17162/2 во површина од 280м² бил вратен во сопственост на барателот Ѓ.З.. По правосилноста на овие решенија, со нотарски заверени договори за купопродажба, сопствениците ги продале вратените површини на земјиште, кое сега било презаведено како КП.бр.17162/3 и КП.бр.17162/4 во КО О.. Пазарната вредност на недвижниот имот, на кој потоа од страна на купувачите биле изградени станбени згради, од страна на пониските судови била утврдена на 12.150,00 денари за метар квадратен или вкупно 4.787.100,00 денари за делот од КП.бр.17162/3 во површина од 394м² и 5.127.300,00 денари за делот од КП.бр.17162/4 во површина од 422м².

Со оглед на вака утврденото, пониските судови го усвоиле тужбеното барање и ја задолжиле тужената да му ги исплати на тужениот наведените износи од 4.787.100,00 денари и 5.127.300,00 денари. Ова, од причина што, како што навеле во образложенијата на своите пресуди, тужителот го платил надоместокот за градежното неизградено земјиште во времето кога му било предадено во користење, а го платил и надоместокот за уредување на тоа земјиште. Оттука, со оглед дека постапката за денационализација на земјиштето ја спровела Р.М., сметаат дека таа е должна да му исплати на тужителот надоместок во висина на пазарната вредност на земјиштето.

Меѓутоа, по наоѓање на Врховниот суд на Република Македонија пониските судови погрешно го примениле материјалното право, кога прифатиле дека Р.М. е пасивно легитимирана во конкретниот спор. Исто така, погрешен е и заклучокот на пониските судови за основаноста на тужбеното барање во однос на тоа дека тужителот има право на надоместок за градежното земјиште.

Имено, правото на користење на тогаш неизграденото градежно земјиште било одземено со решенија на Собранието на Општина О., а со решение на истиот орган правото на користење му било доделено на сега тужителот. Во оваа смисла, основано се укажува во ревизијата дека помеѓу тужителот и тужената Р.М. никогаш не постоеле должничко – доверителски односи во врска со предметното земјиште, ако се има предвид дека надоместоците за доделеното право на користење и за уредување на градежното земјиште биле определени со акти на Собранието на Општина О. и уплатени од страна на тужителот во корист на општината, со која тужителот и ги уредувал меѓусебните односи во врска со земјиштето.

Оттука, по наоѓање на овој суд, основани се ревизиските наводи за непостоење на пасивна легитимација на Р.М. во предметниот спор, во кој тужителот бара исплата на надоместок за градежно земјиште, кое било одземено од поранешните сопственици со акти на општината и доделено на користење на тужителот исто така од страна на општината.

Воедно, неоснованоста на тужбеното барање произлегува и од фактот што земјиштето останало неизградено по вина на тужителот, кому истото му било доделено на користење за таа цел, за што му биле издадени и одобренија за градба. Имајќи предвид дека правото на користење за земјиштето му било доделено на тужителот заради изградба на колективни станбени згради, а тој никогаш не отпочнал со таква градба, неосновано е тужбеното барање за исплата на надоместокот платен за доделување на правото на користење на ова змејиште. Имено, токму поради тоа што останало неизградено, земјиштето било предмет на денационализација, односно по сила на закон било вратено на поранешните сопственици како градежно неизградено земјиште, кое согласно Законот за денационализација („Службен весник на РМ“ бр.20/98, 31/2000, пречистен текст 43/2000, 42/03) може да биде предмет на реално враќање на поранешниот сопственик. Со оглед на изнесеното, не само што не постои пасивна легитимација на страната на тужената, бидејќи надоместоците не биле платени во нејзина корист од страна на тужителот, туку и не постои основ за надомест на штета, затоа што самото враќање на земјиштето на поранешните сопственици било спроведено од страна на тужената во согласност со законските прописи и во постапка предвидена со закон. Спроведувањето на Законот за денационализација не претставува штетно дејствие, ниту постои причинско-последична врска за враќањето на неизграденото градежно земјиште на поранешните сопственици согласно законот, дотолку повеќе што Р.М. со Законот за изменување и дополнување на Законот за градежно земјиште од 1991 година стана сопственик на истото.

Од наведените причини, следуваше да се одлучи како во изреката на оваа пресуда, а согласно член 387 став 1 од Законот за парничната постапка.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Рев1.бр.86/2011 од 22.06.2011 година.

Надомест на штета како испуштена корист

Член 142 и член 178 од Законот за облигационите односи

28. Надомест на штета како испуштената корист, во смисла на член 178 став 3 од Законот за облигационите односи, се досудува само во случај кога оштетениот имал намера да оствари таква корист, односно добивка и таа своја намера да ја манифестира со конкретни дејствија според редовниот тек на работите или според посебни околности, а чие остварување е спречено со оштетниковото дејствие или пропуштање на оштетениот.

Од образложението

Ревизијата е неоснована.

Неоснован е ревизискиот навод за погрешна примена на материјалното право. Врз основа на утврдената фактичка состојба од првостепениот суд, која во целост е прифатена од второстепениот суд, правилно пониските судови го примениле материјалното право кога тужбеното барање на тужителот го одбиле како неосновано.

Имено, од доказите изведени во текот на постапката утврдено е дека помеѓу тужителот и тужената се водела постапка заведена под П.бр.2530/09 пред Основниот суд С. С. по тужба на тужителот против тужената, за раскинување на договор, предавање во владение и иселување и по противтужба на тужената Л.А. против тужителот П.У. заведена под П.бр.925/00, за надомест на штета и враќање на парични средства. Во таа постапка донесена е пресуда на 14.07.2005 година, со која е одбиено како неосновано тужбеното барање на тужителот П.У. со кое барал да се утврди дека усмениот договор склучен на 27.11.1995 година во С. помеѓу Ѓ. Б., правен претходник на тужителот како продавач и тужената Л.А. од С. како купувач, на времен објект дукан од цврста градба кој се наоѓа на бул..... во С., во површина од 120 м2, за сума од 120.000,00 германски марки е раскинат поради неисполнување на договорот од страна на тужената. По повод тужбата, а по службена должност судот утврдил дека наведениот усмен договор од 27.11.1995 година е ништовен, бидејќи е спротивен на принудните прописи и се однесува на објект кој е надвор од правниот промет. Тужбеното барање на тужителот П.У. за иселување и предавање во владение на наведениот објект судот го усвоил и ја задолжил тужената Л.А. да го испразни наведениот објект и да му го врати и предаде во владение на тужителот, во рок од 15 дена по приемот на пресудата. Усвоено е и противтужбеното барање на тужената во таа постапка и задолжен е тужителот П.У. на име платен дел од купопродажната цена за купување на наведениот објект да и плати износ од 2.047.500,00 денари со камата. Оваа пресуда во делот под став 1 и 2, станала правосилна на ден 10.05.2006 година, а извршна на ден 12.06.2006 година. Согласно пресудата на Основниот суд С. С. П.бр.2530/06 и П.бр.925/00, тужената Л.А. му го вратила деловниот простор во владение на тужителот П.У. на ден 05.09.2007 година, по налог на судот преку извршител. Паричните средства врз основа на пресудата П.бр.7085/07 на тужената Л.А. од страна на тужителот П.У. на износ од 2.047.500,00 денари не и се вратени.

Врз основа на вака утврдената фактичка состојба, по наоѓање на Врховниот суд на Република Македонија, правилно пониските судови го примениле материјалното право кога го одбиле како неосновано тужбеното барање на тужителот за надомест на штета во вид на испуштена корист поради неможност тужителот да го користи недвижниот имот - деловен простор кој тужената го држела во владение за периодот од 16.06.2001 година до 05.09.2007 година (кога недвижноста му била вратена во владение на тужителот).

Имено, во конкретниот случај, според поставеното тужбено барање и во таа насока утврдените факти, станува збор за барање за надомест на штета како последица од ништовност на договорот за купопродажба на времен објект - деловен простор, склучен помеѓу сега тужената како купувач и правниот претходник на сега тужителот, како продавач. Ништовноста на споменатиот договор е утврдена со пресуда на Основниот суд С. С. П бр.2530/96 од 14.07.2005 година, која станала правосилна на ден 10.05.2006 година, а извршна на ден 12.06.2006 година. До овој период тужената го имала владението врз предметната недвижност по основ на склучениот договор за купопродажба, па истата оправдано го чекала конечниот исход на постапката, која, доколку била со поинаков исход, би имала поинакви правни последици од настанатите правни односи меѓу странките. Оттука, имајќи ги предвид правните последици од ништовност на договорите од член 96 став 2 од Законот за облигационите односи и фактот кога истите настапуваат - во време на донесувањето на пресудата, правилно е применето материјалното право кога тужбеното барање на тужителот за исплата на надомест за користење на таа недвижност во вид на испуштена корист до тој период е неосновано.

Од друга страна пак, поаѓајќи од правната природа и суштина на институтот испуштена корист како вид на материјална штета, регулиран со одредбите од член 142 и член 178 став 3 од Законот за облигационите односи, правилен е заклучокот на пониските судови дека во случајов тужбеното барање на тужителот е неосновано и за периодот до предавањето во владение на спорната недвижност од страна на тужената. Имено, утврдувањето на испуштената корист поаѓа од конструкцијата на идеалните користи што веројатно оштетениот би ги стекнал ако настаните се одвивале по редовен тек, врз основани и разумни очекувања, а сторителот да засегнал во правно заштитениот интерес на оштетениот. Претпоставка за надомест на испуштената корист е кај оштетениот да постоела намера за нејзино стекнување, заради што законодавецот во одредбата од член 178 став 3 од Законот за облигационите односи предвидел дека при оцената на висината на испуштената корист се зема предвид добивката што можела основано да се очекува според редовниот тек на работите или според посебни околности, а чие остварување е спречено со оштетниковото дејствие или пропуштање на оштетениот. Тоа значи дека испуштената корист се досудува само во случај кога оштетениот имал намера таква корист да оствари и таа своја намера да ја манифестира со конкретни дејствија според редовниот тек на работите или според посебни околности, на кои упатува претходно цитираната законска одредба.

Во конкретниот случај, според утврденото врз основа на предложените и изведени докази, не е констатирано постоење на таква намера и можност на тужителот токму во овој период да го издава под закуп предметниот објект и да остварува парични средства по основ на закупнина.

Поради напред наведените причини, Врховниот суд на Република Македонија ги оцени како неосновани ревизиските наводи за погрешна примена на материјалното право, поради што следуваше ревизијата на тужителот да се одбие како неоснована, согласно одредбата од член 384 став 1 од Законот за парничната постапка.

При одлучувањето, овој суд ги имаше во предвид и останатните ревизиски наводи, меѓутоа најде дека истите не се од влијание за поинакво одлучување.

Пресуда на Врховен суд на Република Македонија Рев2.бр.1077/2011 од 27.06.2013 година.

Надомест на штета поради неовластено превземање на електрична енергија Член 141 од Законот за облигационите односи

29. Кога тужителот долгуваниот износ го побарува како надомест за неовластено преземање на електрична енергија, а не како надомест за регистрирана потрошена електрична енергија, должен е да докаже дека постои вина на страна на тужениот за таквото неовластено превземање.

Од образложението

Ревизијата е неоснована.

Неоснован е наводот во ревизијата за сторена суштествена повреда од член 343 став 2 точка 13 од Законот за парничната постапка од причина што побиваната пресуда со која е потврдена првостепената пресуда е јасна, разбирлива, со доволно образложени причини за решителните факти, па како таква може во целост да се испита.

Неоснован е и ревизискиот навод за погрешна примена на материјалното право.

По наоѓање на Врховниот суд на Република Македонија, врз основа на утврдената фактичка состојба од првостепениот суд, која е прифатена од второстепениот суд, правилно пониските судови го примениле материјалното право кога тужбеното барање на тужителот го одбиле како неосновано.

Имено, во конкретниот случај неспорно е утврдено дека тужителот до тужениот доставил фактура бр.501/07031 од 08.05.2007 година, за потрошена електрична енергија, во месец март 2007 година, во објектот на тужениот, Т. село К., на износ од 1.340.219,00 денари, со валута на доспеаноста на 23.05.2007 година. Тужителот до тужениот, исто така доставил и фактура бр.

500/07030, за потрошена електрична енергија, во месец март 2007 година, во објектот на тужениот, М., на износ од 1.049.419,50 денари, со валута на доспеаноста на 23.05.2007 година. Наведените фактури, со писмен поднесок бр.01-79-14 од страна на тужениот биле вратени на тужителот со појаснување дека, објектот М.К. не работел и немало потрошувачка на електрична енергија, односно состојбата на броилото бр.3857837 на ден 31.07.2001 година, изнесувала 8320 Kwh, а на ден 28.02.2007 година изнесувала 8401 Kwh, која разлика се должела само на потрошувачка за електрично осветлување. Во поднесокот тужениот укажал на тоа дека тужителот со допис бр.11-199 од 08.05.2007 година до тужениот доставил пресметка за потрошена електрична енергија во овој објект утврдена на Записник бр.2 од 21.03.2007 година, на која била прикажана потрошувачка на електрична енергија во наведениот објект, преку ново инсталирано тарифно броило бр.01045084, кое било поставено без знаење и присуство на тужениот како корисник, поради што ваквата пресметка, тужениот не ја прифатил. Исто така со наведениот допис, тужениот ја вратил и предметната фактура за потрошена електрична енергија на објектот О. фарми (Т.) во село К., со образложение дека наведениот објект не работи, односно во истиот не се чува добиток повеќе од 10 години и дека дел од објектот е урнат, поради изградба на железничка линија, а во останатиот дел кој се користел од тужениот имало потрошувачка на електрична енергија само за осветлување и дека пресметката за потрошена електрична енергија на овој објект била регистрирана на ново броило, која замена исто така била извршена без присуство и одобрување на тужениот како корисник, поради што регистрираната потрошувачка, истиот не ја признал. По извршен увид на лице место во предметните објекти и документацијата во врска со предметните броила, Вештото лице, дипл. електро инжињер, исто така констатирало дека, горенаведените броила биле заменети со нови, односно за објектот О. фарми (Т.) во село К., поставено било ново броило бр.01045093 на 22.03.2007 година, со констатирана состојба на старото броило А1=00115, А2=00103, Р1=00347, Р2=00013 и М=5,5, а на објектот на М. К., поставено било ново броило на 23.03.2007 година бр. 01045084, со констатирана состојба на старото броило А1=08402, А2=04669, Р1=04042, Р2=02017. Наведената замена на броилата била извршена во време на важење на условите за снабдување со електрична енергија (Сл.весник на РМ бр.6/2001) без присуство на тужениот. Во наведените два објекта на тужениот и тоа: објектот на М. К. и објектот на О. фарми (Т.) во село К., имало минимална потрошувачка на електрична енергија, само за осветлување, а предметната фактура бр.501/07030 од 08.05.2007 година на износ од 1.049.419,50 денари и фактура бр.501/07031 од 08.05.2007 година на износ од 1.340.219,00 денари, се однесувале на неовластено превземање согласно член 24 и направена пресметка согласно член 25 од Условите за испорака на електрична енергија, а не за регистрирана потрошена електрична енергија.

Врз основа на вака утврдената фактичка состојба правилно судовите утврдиле дека тужбеното барање на тужителот е неосновано, притоа раководејќи се пред се од утврденото дека тужителот не барал исплата на главниот долг како надомест за регистрирана потрошена електрична енергија, туку по основ на неовластено превземање на електрична енергија.

Имено, и по наоѓање на Врховниот суд на Република Македонија во ваков случај кога тужителот долгуваниот износ го побарува како надомест за неовластено превземање на електрична енергија, а не како надомест за регистрирана потрошена електрична енергија, тужителот бил должен да докаже дека постои вина на страна на тужениот за таквото неовластено превземање. Без да се докаже постоењето на вина за неовластеното превземање на електрична енергија од страна на тужениот, укажувањата на тужителот се сведуваат на непоткрепени тврдења врз кои не може да се заснова основаноста на тужбеното барање. Со оглед на тоа, а имајќи предвид дека тужителот во конкретниот случај во текот на постапката не докажал дека тужениот неовластено превземал електрична енергија, во смисла на член 24 од Условите за испорака на електрична енергија, правилно постапиле пониските судови кога го одбиле како неосновано тужбеното барање на тужителот по основ на долг од неовластено превземање на електрична енергија.

Врховниот суд на Република Македонија при одлучувањето ги ценеше ревизиските наводи на кои се повикува тужителот во ревизијата, а кои се однесуваат на тоа дека пониските судови засновајќи ги своите одлуки исклучиво врз стојалиштето дека вината на тужениот за неовластено превземање на електрична енергија морала да биде докажана во кривична постапка, му го оневозможиле правото истата да ја докаже во предметната граѓанска постапка, но истите ги оцени како неосновани.

Ова од причина што пониските судови ги имале во предвид сите предложени и изведени докази при утврдувањето на спорниот факт дали тужениот сторил неовластено превземање на електрична енергија, а пред се записниците за утврденото неовластено превземање на електрична енергија и изготвеното вештачење, што значи дека заклучокот на судовите дека не е докажано неовластено превземање на електрична енергија од страна на тужениот, се темели на утврдени факти кои се доволна основа за правилно одлучување.

Врховниот суд на Република Македонија ги ценеше и останатите ревизиски наводи но најде дека истите се без влијание за поинакво одлучување.

Со оглед на погоре изнесеното следуваше ревизијата да се одбие како неоснована согласно член 384 став 1 од Законот за парничната постапка.

Пресуда на Врховен суд на Република Македонија Рев1.бр.58/2012 од 11.09.2013 година.

**Одговорност на заложен должник
Член 69 став 3 од Законот за договорен залог**

30. Кога заложен должник е трето лице кое нема долг спрема заложниот доверител, а е согласно да одговара за туѓ долг со засновање на залог врз свој предмет, на заложниот доверител му одговара само со заложениот предмет, а не и со останатиот свој имот.

Од образложението

Ревизијата е неоснована.

Тужителот и првотужениот, склучиле договор за краткорочен кредит на обртни средства заведен кај тужителот под.бр.08-10/98 од 20.05.1998 година на износ од 1.500.000,00 денари, со рок на враќање до 20.05.1999 година и со каматна стапка по одлука на банката. За обезбедување на кредитот одобрен на првотужениот, второтужениот се согласил врз неговиот имот што се состои од под објект на КП.бр.5984/3 на м.в. под К. во површина од 99м2 заведен во имотен лист бр.5301 за КО К., да се воспостави заложно право за што е постигнато судско порамнување ВПП.бр.82/98 од 18.06.1998 година на Основен суд К. и со решение под истиот број и датум на овој суд е определено укнижување на заложно право врз недвижниот имот на заложниот должник, второтужениот, заради обезбедување на кредитот на првотужениот со камата и рок на враќање како што е наведено во договорот бр.08-10/98 од 20.05.1998 година. Првотужениот не го вратил кредитот на време и начин утврден со договорот за кредит поради што тужителот побарал реализација на заложното право. На четвртата лицитација за продажба на заложениот недвижен имот, со Нотарски акт ОДУ.бр.146/08 од 28.05.2008 година на нотар, предметот во залог сопственост на второтужениот како заложен должник му е продаден на тужителот за цена од 1.314.116,00 денари со што сопственоста на предметот на залог од второтужениот е запишана на име на тужителот. Со реализирање на нотарскиот договор, тужителот намирал дел од своето вкупно побарување спрема првотужениот по основ на договорот за одобрување на краткорочен кредит и по основ на истиот договор останал за исплата износ од 4.720.121,50 денари вкупен долг од кои 1.500.000,00 денари главен долг по основ на договорот за краткорочен кредит, 2.064.541,00 денари на име договорна камата, а преостанатиот дел во износ од 1.155.630,50 денари претставува законска затезна камата пресметана до 24.07.2008 година.

Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека пониските судови правилно го примениле материјалното право, односно член 13 од Законот за договорен залог кога го одбиле тужбеното барање на тужителот како неосновано за износот од 4.720.171,50 денари на име преостанат долг по кредитот против второтужениот со обраложение дека второтужениот како заложен должник одговара за обврските на првотужениот од предметниот договор за кредит, но само со заложениот предмет, а не и со останатиот свој имот бидејќи истиот не превзел таква обврска кон тужителот со судското порамнување склучено пред пониските судови, ниту тоа произлегува од истиот закон.

По наоѓање на овој суд, ревизискиот навод дека пониските судови при одлучувањето не го земале предвид членот 69 став 3 од Законот за договорен залог според кој, ако заложниот доверител со продажбата на заложениот предмет не успее во целост да го намира своето побарување, може да бара од заложниот должник намиравање и за преостанатиот дел од своето побарување, е неоснован. Ова од причина што во конкретниот случај видно од Нотарски акт ОДУ.бр.146/08 од 28.05.2008 година на нотар, реализацијата на заложното право извршена со продажба на недвижниот имот под објект со битни елементи на договор за продажба е извршена согласно Законот за договорен залог и неговите измени. Според член 13 став 2 од Законот за изменување и дополнување на Законот за договорен залог („Службен весник на Република Македонија“ бр.87/2007 од 12.07.2007 година) заложен должник може да биде и трето лице кое нема долг спрема заложниот доверител, а е согласно да одговара за туѓ долг со засновање на залог врз свој предмет, при што ова лице на заложниот доверител му одговара само со заложениот предмет.

При одлучувањето, Врховниот суд на Република Македонија ги имаше во предвид и останатите ревизиски наводи, меѓутоа најде дека истите не се од влијание за поинакво одлучување.

Од погоре наведените причини следуваше ревизијата да се одбие како неоснована, согласно одредбата од член 384 став 1 од Законот за парничната постапка.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Рев1.бр.1107/2010 од 21.12.2011 година.

Престанок на право на залог

Член 234 од Законот за сопственост и други стварни права и член 45 од Законот за договорен залог

31. Правото на залог како споредно, акцесорно право ја дели правната судбина на побарувањето заради чие обезбедување е воспоставено, односно правото на залог како начин на обезбедување на побарувањето на доверителот може да постои само доколку постои основното побарување кое се обезбедува.

Од образложението

Ревизијата е основана.

Основан е наводот во ревизијата за погрешна примена на материјалното право, ако се има предвид утврдената фактичка состојба.

Имено, пониските судови утврдиле дека тужителот и правниот претходник на тужениот биле во облигационо правни односи, врз основа на склучени договори за вршење на банкарски услуги, во кои точно биле утврдени правата и обврските на договорните страни и условите под кои се склучуваат и под кои може да се раскинат договорите. Со цел обезбедување на побарувањето на тужениот била воспоставена хипотека врз недвижниот имот на тужителот заведен на КП.бр79, м.в. Д., ПЛ.бр.123 за КО М., запишано во интабулационата книга бр.207, стр.21 ИНО.бр.2280/91, Р.бр.4216/9, па во отворената стечајна постапка над тужителот со решение СТ.бр.75/2011 од 06.07.2001 година на Основниот суд С. С., тужениот го пријавил своето побарување кое со решение од 10.10.2001 година било оспорено, а тужениот бил задолжен да поднесе тужба за утврдување на оспореното побарување. Во постапката што тужениот ја повел под ПС.бр.1155/01 од 19.05.2008 година било донесено решение со кое било констатирано дека тужбата на сега тужителот се смета за повлечена. Р.М., Агенција со потврда за податоци од интабулационите книги, направена врз основа на извршен увид во интабулационите книги-хипотеки од 1990 година до 04.12.2008 година за недвижниот имот земјиште на КП.бр.79, План 1, Скица 1, м.в. Д., култура неплодно, со површина од 49.866 м2, КП 79 План 1, Скица 1 м.в. Д., култура под објект со површина од 20.176 м2 или вкупно 7.042 м2, потврдила дека во поседовниот лист бр.123 за КО М. во сопственост на Р.М. – Г. во стечај, има заведено хипотека и тоа на објекти-портирница и рекламен погон во површина од 500,26 м2 во корист на Љ. банка чиј правен следбеник е тужениот за износ од 170.000.000,00 денари.

Врз основа на така утврдената фактичка состојба пониските судови заклучиле дека тужбеното барање на тужителот да се утврди дека не постои право на наплата на парично побарување е спротивно на член 177 став 1 и 2 од Законот за парничната постапка, како и дека не се исполнети законски 330

предвидените услови од член 234 од Законот за сопственост и други стварни права и член 41 од Законот за договорен залог за да може да се утврди непостоење на право на хипотека како заложно право на тужениот.

Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека пониските судови врз основа на утврдената фактичка состојба, погрешно го примениле материјалното право кога тужбеното барање на тужителот го одбиле.

Согласно член 97 од Законот за стечај („Сл. весник на Р.М.“ бр.55/97, 53/00, 37/02 и 17/04) стечајните доверители своите побарувања спрема должникот можат да ги остварат само во стечајната постапка.

Согласно член 189 став 3 од истиот закон врз основа на табелата (шешмата) од став 2 на овој член стечајниот совет донесува решение со кое одлучува за тоа во кој износ и во кој исплатен ред се утврдени, односно оспорени одредени побарувања. Со тоа решение стечајниот совет одлучува и за упатување на парнична или друга постапка за утврдување или оспорување на побарување.

Согласно член 190 став 1 од истиот закон ако побарувањето било оспорено од страна на стечајниот управник или од страна на стечаен доверител, доверителот чие побарување било оспорено треба да поведе постапка пред суд поради утврдување на оспореното побарување против странката која го оспорувала во рок од осум дена од кога е примено решението од член 189 став (3) на овој закон.

Согласно став 5 од истиот закон ако лице кое е упатено да поведе парница не ја поведе во рокот што му е определен со решението на судот за упатување на парница ќе се смета дека се откажало од правото на водење на парница.

Со цитираните законски одредби од Законот за стечај, кој треба да се примени во конкретниот случај, е регулиран начинот на кој тужениот единствено можел да го утврди постоењето на своето побарување како и правните последици кои за тужителот настануваат од превземањето односно пропуштањето на превземање на определени дејствија во предвидената постапка за утврдување на побарувањето.

Имено, во случајот постапката која била поведена од страна на тужителот со тужба за утврдување на оспореното побарување, завршила со донесување на решение со кое е констатирано повлекување на тужбата на тужителот-доверителот во стечајната постапка. Со оглед на тоа дека рокот во кој тужителот можел да бара утврдување на оспореното побарување во стечајната постапка, во парнична постапка е преклузивен согласно ставот 5 од член 190 став 1 од Законот за стечај, како и со оглед на единствената законска можност за тужителот побарувањето да го утврдува во отворената стечајна постапка, согласно одредбите од Законот за стечај, произлегува дека

тужителот го изгубил правото на судска заштита, што значи дека тужителот нема утврдено побарување во стечајната маса на тужениот во износ од 6.924.847.868,00 денари.

Со оглед на тоа дека во стечајната постапка тужениот како доверител би имал право да го наплати своето побарување само доколку оспореното стечајно побарување би било утврдено со правосилна пресуда од надлежен суд, што не е сторено во конкретниот случај, следуваše овој суд да утврди непостоење на пријавеното побарувањето на тужениот како стечаен доверител спрема стечајната маса на тужителот како стечаен должник.

Согласно член 225 од Законот за сопственост и други стварни права правото на залог е стварно право врз туѓа ствар со кое се обезбедува побарувањето на заложниот доверител со давање во залог (заложување) на определена ствар или право во корист на заложниот доверител, кој е овластен да располага со туѓата ствар, на начин што по истекот на рокот на пристигнатоста да бара намирување на своето побарување од вредноста на таа ствар или право (со продавање на заложената ствар), пред доверителите кои на таа ствар или право немаат засновано право на залог, како и пред заложните доверители кои право на залог врз таа ствар стекнале по него, без разлика на промената на сопственикот на заложената ствар.

Согласно член 234 од истиот закон правото на залог престанува под услови и на начин определени со закон.

Согласно член 2 од Законот за договорен залог со залогот се обезбедуваат парични и друг вид побарувања, чија вредност е изразлива во пари, што доверителот ги има во однос на својот должник од одреден облигационен однос.

Согласно член 42 од истиот закон залогот престанува со бришење од Заложниот регистар, односно јавната книга.

Согласно член 45 од истиот закон правото на залог престанува кога правото на побарување обезбедено со залог целосно ќе биде намирено или ќе престане со сите споредни побарувања (камата, трошоци и слично) и кога ќе биде избришано од Заложниот регистар, односно од јавната книга.

Настанокот и постоењето на правото на залог нужно претпоставува постоење на оној облигационен однос од кој настанало доверителовото побарување, а чие исполнување е обезбедено со залогот. Правото на залог како споредно, акцесорно право ја дели правната судбина на побарувањето заради чие обезбедување е воспоставено, односно правото на залог како начин на обезбедување на побарувањето на доверителот може да постои само доколку постои основното побарување кое се обезбедува.

Оттука, при состојба на работите кога не постои утврдено побарување во износ од 6.924.847,00 денари, во стечајната постапка над тужителот, не постои ниту заложното право - воспоставената хипотека на тужениот над имотот на тужителот, со која тоа побарување било обезбедено. Ова дотолку повеќе што тужениот во стечајната постапка отворена над тужителот не го пријавил своето различно право, како би можел да го остварува правото на одвоено намирување од заложениот имот, во смисла на одредбите од Законот за стечај.

Согласно член 177 став 1 од Законот за парничната постапка тужителот може во тужбата да бара судот само да го утврди постоењето, односно непостоењето на некое право или правен однос или вистинитост, односно невивистинитост на некоја исправа. Согласно став 2 од истиот член ваква тужба може да се поднесе кога тоа со посебни прописи е предвидено, кога тужителот има правен интерес судот да го утврди постоењето, односно непостоењето на некое право или правен однос, или вистинитост, односно невивистинитост на некоја исправа пред пристигнатоста на барањето за чинење од истиот однос, или кога тужителот има некој друг правен интерес за поднесување на ваква тужба.

Правото на тужителот за поднесување на предметната тужба за утврдување произлегува од неговиот правен интерес судот да го утврди непостоењето на правото на наплата на побарувањето и правото на залог-хипотека, како би можело да се изврши бришење на запишаното заложно право, што пак е од особено влијание врз конечниот исход на стечајната постапка отворена над тужителот.

Поради напред наведените причини, следуваше ревизијата на тужениот да се усвои, согласно член 387 став 1 од Законот за парничната постапка и да одлучи како во изреката на оваа пресуда.

Согласно член 160 став 2 од Законот за парничната постапка, Тарифата за награда и надоместок на трошоците за работа на адвокатите, Законот за судските такси, а притоа имајќи ги во предвид и одредбите од член 149 став 1 и член 158 од Законот за парничната постапка, судот го задолжи тужениот да му ги надомести на тужителот трошоците на постапката во вкупен износ од 124.902,00 денари и тоа за состав на тужба 4.602,00 денари, за застапување на тужителот од страна на полномошник-адвокат на 6 расправи вкупен износ од 33.132,00 денари, за состав на образложен поднесок износ од 4.602,00 денари, за состав на жалба износ од 8.283 и за состав на ревизија износ од 8.283,00 денари, кои износи се пресметано со вклучен 18% ДДВ, за судска такса за жалба износ од 44.000,00 денари и за судска такса за ревизија износ од 22.000,00 денари. Барањето за надомест на трошоци на постапката и тоа за судска такса за тужба и одлука, овој суд го одби како неосновано од причина што во списите на предметот не постои доказ дека овие судски такси

се платени. Воедно овој суд го одби како неосновано и поголемото барање за надомест на парнични трошоци за разликата од бараниот износ од 44.000,00 денари до досудениот износ од 22.000,00 денари на име судска такса за ревизија од причина што бараниот износ не одговара на износот кој е реално платен на име судска такса за ревизија.

Пресуда на Врховен суд на Република Македонија Рев1.бр.119/2013 од 19.03.2014 година.

Полноважност на правни дела

Член 95 став 2 и член 107 од Законот за облигационите односи, член 377 став 4 и член 376 од Законот за трговските друштва

32. За полноважноста на правни дела склучени помеѓу правни лица, во случај кога управителот на една договорна страна ги пречекорил своите овластувања, мора да се утврди и фактот дали другата договорна страна знаела или можела да знае за пречекорувањето.

Од образложението

Ревизијата е основана.

Основано во ревизијата се укажува за сторена суштествена повреда на одредбите од парничната постапка од член 343 став 2 точка 13 од ЗПП, бидејќи пресудата има недостатоци поради кои не може да се испита, односно не содржи доволно образложени причини за решителните факти.

Имено, второстепениот суд одлучувајќи по жалбата на тужителот, прифатил дека првостепениот суд правилно и целосно ја утврдил фактичката состојба во конкретната работа, но дека погрешно го применил материјалното право кога го одбил тужбеното барање на тужителот како неосновано.

Врз основа на вака утврдената фактичка состојба, второстепениот суд во својата одлука се согласува со заклучокот на првостепениот суд дека НН кој во времето на склучување на договорот за заем со тужениот и спогодбата за обезбедување на парично побарување, склучена помеѓу тужителот и тужениот, вршејќи ја функцијата претседател на Управен одбор-генерален директор, согласно член 79, 74 став 2 точка 7 и член 75 став 1 точка 1 од Статутот на АД, немал овластување за склучување на овој вид договори. Меѓутоа, второстепениот суд оценил дека погрешно е стојалиштето на првостепениот суд при одбивањето на тужбеното барање, дека предметните правни дела не се ништовни, раководејќи се од одредбите на член 377 став 4 и член 376 став 3 од ЗТД, според кои одредби ограничувањето на овластувањето за застапување на членови на Управниот одбор немаат правно дејство према

334

трети лица и дека немањето претходно одобрение од Надзорниот одбор не може да се истакнува спрема трети лица, од што произлегува дека третите лица не треба да трпат штети од вакви склучени правни дела.

Второстепениот суд во својата одлука, уважувајќи го тужбеното барање се раководел од одредбата содржана во член 95 став 1 од Законот за облигационите односи, согласно која договорот кој не е во согласност со Уставот, законите и добрите обичаи е ништовен, ако целта на повреденото правило неупатувана некоја друга санкција или ако со законот во определениот случај не е предвидено нешто друго. По мислење на второстепениот суд, за да настане еден договор и тој да произведува правни дејствија, потребно е да бидат исполнети претпоставките кои со закон се предвидуваат за негово настанување и полноважност, односно потребно е договарачите да ја имаат потребната деловна способност. При одлучувањето, Судот ја имал во предвид и одредбата од член 371 од Законот за трговските друштва, во која се одредува овластувањето на извршните членови и од која произлегува дека извршните членови кои го застапуваат друштвото, во водењето на работењето на друштвото и во застапувањето на истото имаат најшироки овластувања, меѓутоа тоа не значи дека истите можат да превземаат дејствија кои се надвор од рамките на дадените овластувања. Со Статутот, во конкретниот случај помеѓу другото, се уредени и односите помеѓу друштвото и извршните членови, при што се дадени и границите на нивните овластувања. Оттука, произлегува дека дејствијата што ги превземаат извршните членови во рамките на работењето на друштвото и во застапувањето, мора да се во тие рамки, а имајќи во предвид дека НН како претседател на Управниот одбор при склучувањето на договорот за заем и спогодбата за обезбедување на парично побарување, немал овластување за склучување на овој вид договори согласно Статутот на тужителот, второстепениот суд ја преиначил првостепената пресуда врз основа на член 95 од Законот за облигационите односи, на начин што го усвоил тужбеното барање на тужителот.

По мислење на Врховниот суд на Република Македонија, во текот на редовната постапка правилно судовите заклучиле дека во моментот на склучување на предметните правни дела, лицето НН како генерален директор кај тужителот ги пречекорил своите надлежности односно истиот немал овластување за случувања на тие правни дела, кое нешто е регулирано во одредбите од член 79, 74 став 2 точка 7 и член 75 став 1 точка 1 од Статутот на тужителот. Од ова, неспорно произлегува како што заклучил и второстепениот суд дека во конкретниот случај отсуствува една од основните претпоставки кои се потребни за настанување и полноважност на правните дела, а тоа е деловната способност на страната на тужителот како договарач во конкретниот облигационен правен однос.

Меѓутоа, второстепениот суд во својата одлука, преиначувајќи ја првостепената пресуда и поништувајќи го договорот за заем и спогодбата за обезбедување на парично побарување воопшто не водел сметка за тужениот како содоговарач на тужителот во конкретниот деловен однос. Имено,

со одредбата од став 2 на член 95 од Законот за облигационите односи се предвидува правната последица за еден договор чие склучување е забрането само на едната страна. Оваа одредба предвидува дека ако склучувањето на определен договор е забрането само на едната страна, договорот ќе остане во сила ако по Законот не е предвидено нешто друго за определениот случај, а страната што ја повредила законската забрана ќе ги поднесува соодветните последици. Според член 107 од Законот за облигационите односи, договаработ на чија страна е причината за рушливост му е одговорен на својот содоговарач за штетата што ја трпи поради поништувањето на договорот, ако овој не знаел, ниту морал да знае за постоењето на причината за рушливоста на договорот.

Според член 46 од Законот за облигационите односи, правно лице може да склучува договори во правниот промет во рамките на својата правна способност. Во став 2 од истиот член е предвидено дека договорот склучен спротивно на одредбата на став 1 од овој член нема правно дејство, освен ако другата страна знаела или можела да знае за пречекорувањето. Според став 3 од истиот член, совесната страна може да бара надомест на штетата што ја претрпела поради склучување на договор кој нема правно дејство.

Имајќи ги предвид напред наведените одредби, Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека некои факти кои се од суштествено значење за донесување на правилна и законита одлука во конкретниот случај останале неутврдени, што ја прави побиваната одлука нејасна и противречна.

Имено, второстепениот суд при одлучувањето не водел сметка за однесувањето на тужениот во конкретниот облигационен правен однос, во смисла дали истиот знаел или не знаел дека лицето НН при склучувањето на предметните правни дела, постапувајќи како генерален директор на тужителот ја немал потребната деловна способност, односно дека истиот во случајот ги пречекорил своите овластувања. Судот требало да го утврди овој факт преку изведување на соодветни докази, имајќи ја притоа предвид долгогодишната соработка меѓу двете правни лица, како и одредбата од член 377 став 4 од Законот за трговските друштва, според која ограничувањата на овластувањата за застапувањето на членови на Управниот одбор немаат правно дејство спрема трети лица и одредбата од член 376 став 3 од Законот за трговски друштва, според која немањето претходно одобрение од Надзорниот одбор не може да се истакнува спрема трети лица. Притоа, секако треба да се цени веќе утврдениот факт дека лицето НН бил запишан како овластено лице за застапување во внатрешниот и надворешниот трговски промет без ограничување.

Поради напреднаведеното, следуваше ревизијата да се усвои, пресудата на второстепениот суд да се укине и предметот да се врати на истиот суд на повторно одлучување, а согласно член 385 став 1 од Законот за парничната постапка.

При повторното судење, второстепениот суд ќе треба да ги отстрани наведените суштествени повреди на постапката, на начин што ќе донесе јасна и разбирлива одлука подобна за испитување. Со отстранувањето на укажаните суштествени повреди, судот ќе треба правилно и целосно да ја утврди фактичката состојба со преоценка на веќе изведените докази и изведување на евентуално нови докази, при што треба да ги има во предвид укажувањата на овој суд, како и наводите истакнати во ревизијата, по што ќе може да даде јасни и образложени причини за решителните факти од кои зависи правилното одлучување по поставеното тужбено барање. Притоа, судот особено треба да одговори на прашањето дали во конкретниот случај тужениот знаел или требал да знае за пречекорувањето кое е сторено на страната на тужителот, односно дали истиот постапувал совесно и чесно во конкретниот случај, од што зависи и одлуката за ништовноста или рушливоста на предметните правни дела.

Решение на Врховниот суд на Република Македонија Рев.бр.867/2007 од 31.10.2007 година.

Утврдување на побарување врз основа на призната странска судска одлука Член 187 став 2 и член 190 став 2 од Законот за стечај

33. Утврдување на непостоење на побарување, не може да се бара ако таквото побарување произлегува од правосилна странска судска одлука која била призната како одлука донесена од домашен суд.

Од образложението

Барањето за заштита на законитоста е неосновано.

Неоснован е и наводот истакнат во барањето за заштита на законитоста за погрешна примена на материјалното право.

Во постапката по предметот од изведените докази, првостепениот суд утврдил а второстепениот суд прифатил дека тужениот према тужителот со пресуда на Трговскиот суд во В. – А. 35 ЦГ 12/98 У-3-б од 19.01.2000 година имал побарување односно тужителот бил задолжен да му плати на тужениот 31.159.450 АТС вклучувајќи и 10% камата сметано од 1.01.1995 година како и 786.996,98 АТС во кои се засметани 59.255,83 АТС на име данок и 431.642 АТС на име трошоци во постапката. Утврдено е дека ваквата правосилна пресуда со решение на Основниот суд Б. ВПП.бр. 27/01 од 6.08.2001 година била призната како одлука донесена од домашен суд. Потоа било утврдено дека према тужителот со решение Ст.бр. 179/02 е отворена стечајна постапка и е донесено решение од 25.10.2002 година со кое се сметаат за оспорени

излачното побарување на доверителот - тужениот на сите средства и опрема предмети на решенијата И.бр.3171/01 од 30.01.2002 година и И.бр.3771/01 од 28.12.2001 година. Исто така е утврдено дека било оспорено и разлачното право на доверителот - тужениот по предметот Впп.бр.27/01 од 6.08.2001 година.

Врховниот суд наоѓа дека на основа така утврдената фактичка состојба пониските судови правилно го примениле материјалното право кога го одбиле тужбеното барање на тужителите како неосновано.

Правилно пониските судови заклучиле дека тужителите немаат основ да бараат утврдување на непостоење на побарување на тужениот према тужителите (стечајниот должник и вработените кај тужителот) бидејќи во постапката по предметот било утврдено дека такво побарување на тужениот према тужителите произлегувало врз основа на правосилна странска судска одлука која била призната како одлука донесена од домашен суд со решение ВПП.бр.27/01 од 6.08.2001 година.

Судот го ценеше наводот во барањето за заштита на законитоста дека од страна на двата суда погрешно било применето материјалното право, кога прифатиле дека не можело да се оспорува утврдено побарување со странска пресуда, такви побарувања можеле да се оспорат, Законот за стечај предвидувал во членот 187 став 2 и член 190 став 2, Законот за стечај не правел разлика за побарување утврдено со домашни и странски пресуди, но оцени дека е неоснован.

Ова од причина што во конкретниот случај не можат да најдат примена наведените одредби на кои се повикува подносителот на барањето за заштита на законитоста, бидејќи не се работи за прифаќање или оспорување на побарување утврдено со извршна правосилна пресуда. Се работи за признавање на правосилна одлука на странски суд - Трговски суд во В. А. број 35 ЦГ.12/98 У-36 од 19.01.2000 година во која е утврдено побарувањето на тужениот према тужителите. Истата е призната како одлука донесена од домашен суд со решение ВПП. 27/01 од 6.08.2002 година врз основа на Законот за решавање на судирите на законите со прописите на другите земји во определени односи според одредбите од член 86 -97 („Службен лист на СФРЈ“ број 43/82) кој се применува согласно член 5 од Уставниот закон за спроведување на Уставот во РМ. Тоа значи дека законитоста на таа одлука била испитувана и ценета во таа постапка и не може повторно да се преоценува нејзината законитост.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Гзз.бр.149/2004 од 03.02.2005 година.

Упатување на спор**Член 190 став 1 од Законот за стечај („Службен весник на РМ“ бр.55/97,53/200 и 17/2004)**

34. Стечајниот доверител не може со тужба во посебна парница против друг стечаен доверител чие побарување не го оспорил и е утврдено со правосилно решение во стечајна постапка, да бара да се утврди дека утврденото побарување е неприфатливо.

Од образложението

Ревизијата е неоснована.

Во текот на редовната постапка првостепениот суд утврдил, а второстепениот суд прифатил дека над тужениот претпријатието У. С. била отворена стечајна постапка, која била заклучена со решение СТ.бр.22/01 од 17.09.2001 година. Од списите на стечајниот предмет видно било дека побарувањето на тужителот, ТП П. спрема стечајниот должник У. С. во износ од 1.271.892,00 денари (кое произлегувало од долг по фактури) било оспорено од страна на стечајниот управник и тужителот како стечаен доверител кому му било оспорено пријавеното побарување бил упатен на спор за утврдување на побарувањето. Во истата постапка пријавеното побарување на стечајниот доверител О. АД С.е во износ од 225.000 ДЕМ било признато од страна на стечајниот управник и како такво било утврдено, а на рочиштето тужителот не го оспорил утврденото побарување на доверителот сега тужен О. АД С..

Врз основа на вака утврдената фактичка состојба пониските судови со решение ја отфлиле како недозволена тужбата на тужителите. При одлучувањето ги имале во предвид одредбите од член 189 став 1 и член 190 од Законот за стечај, кога одлучиле дека тужителот нема право со тужба против стечајниот доверител да бара да се утврди дека веќе утврденото и неоспорено побарување на О. АД С. е неприфатливо.

Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека пониските судови правилно го примениле материјалното право кога ја отфлиле како недозволена тужбата на тужителот. Правилно е стојалиштето на пониските судови дека тужениот како доверител го пријавил своето побарување спрема стечајниот должник У. С. во стечајна постапка. Истото му било утврдено со правосилно решение СТ.бр.22/01 од 16.05.2001 година.

При состојба кога на првотужителот како стечаен доверител не му било признаено побарувањето, а неговиот законски застапник не го оспорил утврденото побарување на О. АД С. на испитното рочиште и во писмена форма, после тоа тужителите со тужба против стечајниот доверител немаат

право да бараат да се утврди дека веќе утврденото и неоспорено побарување на сега тужениот е неприфатливо. Дотолку повеќе што само доверителот чие побарување е оспорено во стечајната постапка може да води парница со цел да го утврди своето побарување.

Судот ги имаше предвид и останатите ревизиски наводи но најде дека истите не се од влијание за поинакво одлучување од причините наведени во решенијата на пониските судови.

Решение на Врховниот суд на Република Македонија Рев.бр.1280/2006 од 20.02.2008 година.

Продолжување на рок за оспорување на татковство Член 64 став 1 и член 65 став 1 од Законот за семејство

35. Продолжување на рокот за оспорување на татковство може да се бара само на дете родено во брак од лице кое е заведено како татко во матичната книга на родените.

Од образложението

До Врховниот суд на Република Македонија, И.С.Т од село С. поднесе барање за определување на нов рок за поднесување тужба за оспорување на татковство.

Барањето е недозволено.

Според член 64 став 1 од Законот за семејство, брачниот другар може да оспорува татковство на дете кое го родила неговата брачна другарка за времетраење на бракот или пред истекот на 300 дена од престанокот на бракот, ако смета дека не му е татко на детето, а според ставот 2 од истиот член, тужба за оспорување на татковство се поднесува во рок од 3-три месеци од денот на дознавањето на раѓањето.

Согласно член 65 став 1 од истиот закон, ако по истекот на рокот за поднесување на тужба од ставот 2 на членот 64 се откријат факти и докази од кои произлегува дека брачниот другар не е татко на детето кое го родила неговата брачна другарка, на негово барање Врховниот суд на Република Македонија со решение може да определи нов рок за поднесување на тужба за оспорување на татковство.

Од содржината на овие одредби произлегува дека само брачниот другар може да поднесе барање за определување на нов рок за поднесување тужба за оспорување на татковство, што не е случај во конкретниот предмет, бидејќи барателот не е брачен другар на мајката на детето, за кое сака да го оспорува татковството.

Продолжување на рокот за оспорување на татковство може да се бара само на дете родено во брак од лицето кое е заведено како татко во матичната книга на родени, а не и определување на рок за оспорување на татковство на дете родено надвор од брак, за кое татковство е утврдено во соодветна постапка со правосилна пресуда.

Од изнесените причини барањето е недозволено, поради што следува да се одлучи како во изреката.

Решение на Врховниот суд на Република Македонија Р.бр.79/2003 од 14.01.2004 година.

**Измена на одлука за чување и воспитување на деца
Член 14 став 1 и член 80 став 4 од Законот за семејството**

36. Во постапка за измена на одлуката за чување и воспитување на децата на разведени брачни другари судот одлучува по прибавено мислење од Центарот за социјални работи.

Од образложението

Ревизијата е основана.

Основан е наводот за погрешна примена на материјалното право ако се има предвид утврдената фактичка состојба.

Во текот на постапката од изведените докази утврдено е дека бракот склучен помеѓу тужителот и тужената е разведен со пресуда П.бр.71/04 на Основниот суд во К. и со истата пресуда нивното заедничко малолетно дете А. П. е доделен на чување, воспитување и делумно издржување на тужената а тужителот е задолжен да плаќа месечна издршка од 4.000,00 денари. Доделувањето на малолетното дете на неговата мајка е по претходно прибавено мислење од Центарот. Во постапката за развод на бракот странките постигнале согласност малолетното дете да биде доделено на чување и воспитување на тужената. По разводот на бракот тужената се вработила во ДОО А. и прима месечна плата во износ од 7.000,00 денари со што кај неа се подобриле економските услови и настапиле можности поквалитетно да се грижи за своето малолетно дете. Таа сама се грижи за малолетното дете

од неговото раѓање до денес, а тужителот цело време се наоѓал во Ш. и со малолетното дете остварувал ретки контакти уште додека траел бракот со тужената, а контактите се намалени по разводот на бракот поради што помеѓу малолетното дете и тужителот не постои поголема емоционална поврзаност. Тужителот нередовно ја плаќал издршката определена од страна на судот за малолетното дете.

Врз основа на така утврдена фактичка состојба пониските судови го одбиле тужбеното барање на тужителот бидејќи не настапиле нови околности и услови кои ќе придонесат одлуката за чување и воспитување на малолетното дете да биде изменета.

Пониските судови при донесување на одлуката погрешно го примениле членот 80 став 4 до Законот за семејството, кога без да побараат мислење од Центарот, одлучиле дали да се измени одлуката за чување и воспитување на детето.

Согласно член 80 став 4 од Законот за семејството, судот по барање од разведените брачни другари или Центарот, ќе ја измени одлуката за чување и воспитание на децата и за односите на разведените брачни другари спрема нивните заеднички деца, доколку тоа го бараат изменетите околности.

Согласно член 14 став 1 од Законот за семејството, работите сврзани со посебна заштита и помош на семејството, посвојувањето како и работите на старателството, утврдени во овој закон, ги врши Центар со методите на стручната, советодавната и советолишната интердисциплинарната тимска работа.

Цитираните законски одредби упатуваат на заклучокот дека Центарот има активна улога и значење во семејно правните односи, вклучително и при одлучување по барање за измена на одлука за доделување и воспитување на деца. Поради тоа и во конкретниот случај судот требал да прибави мислење од Центарот.

Од наведените причини, а поради погрешна примена на материјалното право фактичката состојба судовите нецелосно ја утврдиле, поради што следуваše Врховниот суд на Република Македонија согласно член 381 став 2 од Законот за парничната постапка да одлучи како во изреката на решението.

При повторното судење првостепениот суд водејќи сметка за погоре изнесеното ќе треба да прибави мислење од Центарот и целосно да ја утврди фактичката состојба и со правилна примена на материјалното право да одлучи за основаноста на тужбеното барање.

Решение на Врховниот суд на Република Македонија Рев.бр.612/2005 од 12.10.2006 година.

**Располагање со право на враќање на национализиран имот
Член 2, член 62 и член 63 од Законот за наследување**

37. Тестаторот со тестаментот може да располага со право на враќање на национализиран имот.

Од образложението

Ревизијата е неоснована.

Имено, во текот на редовната постапка врз основа на изведените докази е утврдено дека тужителката С. и тужениот Т. се брат и сестра, а останатите тужители се нивни внуци од покојниот брат Т.. Нивниот татко односно дедо, сега покојниот С. до 1996 година живеел во заедница во село со своите синови Т. - сега покоен и сега тужениот Т.. По смртта на синот Т. со синот Т. живеел во К.. На 25.12.1996 година сега покојниот С. сочинил тестамент пред сведоци, а подоцна сочинил и заверил тестамент кај овластен нотар во К. од 27.08.1998 година. Со овој тестамент сега покојниот С. изјавил волја на својот син Т. да остане деловна просторија во К. на улица имот кој бил национализиран, а за кој поседувал тапија за сопственост. По неговата смрт во постапката за расправање на оставина, сега тужителите го оспориле тестаментот дека истиот е составен под присилба и тестаторот не бил при чиста свест поради што се упатени на спор. Судот утврдил дека сега покојниот С. без ничија помош и при чиста свест и разум во присуство на двајца сведоци кај нотар јасно ја изразил својата волја при што бил сочинет и заверен оспорениот тестамент. Имотот-деловната просторија што е предмет на тестаментот бил национализиран 1959 година. Законот за денационализација (ЗД) е донесен и објавен во „Службен весник на РМ“ бр.20 од 29.04.1998 година, а тестаментот е сочинет на 27.08.1998 година по донесување на Законот. Тестаторот починал на 20.05.2000 година.

Врз основа на вака утврдената фактичка состојба пониските судови го одбиле тужбеното барање на тужителите наоѓајќи дека не постојат причини за поништување на тестаментот бидејќи истиот е составен без присилба и при чиста свест како и дека деловната просторија без оглед што претставува имот кој бил национализиран со истиот може да се располага во тестаментот, а согласно член 2 од Законот за наследување (ЗН).

Овој суд наоѓа дека од страна на пониските судови правилно е применето материјалното право кога е одбиено како неосновано тужбеното барање на тужителите бидејќи наоѓаат дека не постојат услови од член 62 став 2 и член 63 од ЗН што произлегува од изведените докази во текот на постапката. Од исказите на сведоците произлегува дека тестаторот без закани и присилба и при чиста свест и разум ја изразил својата волја во тестаментот. Овој суд наоѓа дека правилно е применет и член 2 од ЗН според кој може да се наследуваат предмети и права што им припаѓаат на поединци. Во конкретниот

случај во моментот на составување на тестаментот веќе бил донесен ЗД во кој во член 1 е уреден начинот, условите и постапката за враќање во сопственост на имот. Според тоа во моментот на составување на тестаментот тестаторот можел да располага со правото што го имал според ЗД односно враќање на сопственоста за што во тестаментот изразил и волја кому да припадне таа просторија.

Овој суд го имаше предвид наводот дека во моментот на составување на тестаментот сопственик на имотот била Р.М., меѓутоа наоѓа дека е неоснован од причина што во моментот на составување на тестаментот, тестаторот можел да располага со правата согласно член 2 од ЗН.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Рев.бр.5/2004 од 11.02.2004 година.

Редукција на дар поради право на нужен наследен дел Член 45 од Законот за наследување

38. Редукција на дар поради повреда на правото на нужен наследен дел може да се врши доколку кумулативно се исполнети условите од Законот за наследување: дарот да е сторен во последните 90 дена од животот на оставителот, а тужбата за неговото враќање да е поднесена во рок од 3 години од смртта на оставителот.

Од образложението

Барањето за заштита на законитоста е основано.

Основан е наводот за погрешна примена на материјалното право ако се има во предвид утврдената фактичка состојба. Имено, од доказите изведени во редовната постапка меѓу другото било утврдено дека тужителот е сопственик на една идеална половина од куќата во Б., на ул..... во површина од 134 м². Втората идеална површина е имот стекнат во брак на тужениот В. со сега покојната сопруга В.. Со писмен договор за подарок заверен на 05.05.2000 година тужениот В. и подарил на тужената С. една половина од куќата со право на трајно користење на дворното место во површина од 359 м². Во договорот било наведено дека дародавачот е единствен и исклучив сопственик по основ на градба на делот од станбената зграда предмет на договорот. Сега покојната В. со изјава заверена кај нотар се согласила со договорот за подарок. Таа починала на 15.07.2003 година.

Врз основа на ваква фактичка состојба пониските судови го усвоиле тужбеното барање на тужителот, извршиле редукција на договорот за подарок за 1/6 од 1/2 од куќата и утврдиле дека тужителот има право на сопственост на истиот по основ на нужен дел. Заклучиле дека тужителот не примил подарок од имотот на сега покојната В., ниту наследен дел во висина на вредноста на неговиот нужен дел и дека со предметното располагање било повредено неговото право на нужен дел. Основ за ваквото одлучување нашле во член 38 став 2 и член 45 од Законот за наследување.

Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека пониските судови погрешно го примениле материјалното право, на што основано се укажува во барањето за заштита на законитоста.

Согласно член 45 од Законот за наследување, намалувањето на располагањето со тестамент може да се бара во рок од 3 години од прогласувањето на тестаментот, а враќање на подароците сторени во последните 90 дена од животот на оставителот во рок од 3 години од смртта на оставителот односно од денот кога решението за неговото прогласување за умрен односно решението со кое се докажува неговата смрт станало правосилно.

По наоѓање на Врховниот суд на Република Македонија, во конкретниот случај не се исполнети законските услови за редукција на склучениот договор дар. Ова со оглед на утврденото дека договорот бил склучен на 05.05.2000 година, а мајката на Б. и С. починала на 15.07.2003 година, што значи дека подарокот не бил сторен во последните 90 дена од нејзиниот живот. Оттука произлегува дека Б. нема право на нужниот дел од вака сторениот подарок независно што го запазил рокот за поднесување тужба. Ова бидејќи редукција на дар поради повреда на правото на нужен наследен дел може да се изврши само доколку кумулативно се исполнети условите од член 45 од цитираниот закон и тоа дарот да е сторен во последните 90 денови од животот на оставителот, а тужбата за негово враќање да е поднесена во рок од 3 години од смртта на оставителот, што не е случај во овој спор.

Поради наведеното овој суд наоѓа дека пониските судови погрешно го примениле материјалното право кога го усвоиле тужбеното барање на тужителот, па следувааше согласно член 381 став 1 од ЗПП да се одлучи како во изреката.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија под Гзз.бр.217/05 од 08.11.2006 година.

Враќање работник на работа

Член 121-а став 1 точка 1 од Законот за работните односи („Службен весник на РМ“ бр.80/9340/2003)

39. Повикот од работодавецот работникот да се јави на работа по правосилна и извршна судска одлука по која е поништена одлуката за престанок на работниот однос, не значи засновање на нов работен однос.

Од образложението

Ревизијата е основана.

Основане наводот во ревизијата за погрешна примена на материјалното право ако се има предвид утврдената фактичка состојба. Врз основа на изведените докази во текот на постапката утврдено е дека тужителката била вработена кај тужениот како продавачка. Тужениот донел решение за престанок на работниот однос на тужителката сметано од 31.12.1997 година. Тужителката поднела тужба за поништување на решението за престанок на работниот однос на 29.12.1997 година. Со пресуда од 01.10.2001 година уважено е тужбеното барање на тужителката и е поништено како незаконито решението за престанок на работниот однос па тужениот е задолжен да ја врати тужителката на работно место што одговара на нејзината стручна подготовка. Против ваквата пресуда е поднесена жалба до Апелациониот суд Ш.. Со писмо од 17.11.2001 година тужителот ја повикал тужителката на ден 19.11.2001 година да се јави кај тужениот на работа во осум часот. На ден 19.11.2001 година тужителката се јавила кај тужениот но несакала да работи. Жалбата поднесена од тужениот против пресудата на Основниот суд во С. Н. од 01.10.2001 година на 30.11.2001 година е одбиена како неоснована а пресудата на првостепениот суд е потврдена. Тужителката не доаѓала на работа кај тужениот во периодот од 19.11.2001 година до 29.11.2001 година поради што тужениот донел решение од 22.01.2002 година со кое на тужителката и престанал работниот однос кај тужениот согласно член 121-а став 1 точка 1 од Законот за работните односи поради неоправдано отсуство од работа. Против ова решение тужителката поднела приговор да тужениот па поради тоа што истиот не одлучувал тужителката ја поднела предметната тужба.

Врз основа на ваква утврдена фактичка состојба пониските судови го одбиле како неосновано тужбеното барање на тужителката бидејќи наоѓаат дека се исполнети условите од член 121-а став 1 точка 1 од ЗРО врз основа на кое е донесено оспореното решение. Судот наоѓа дека со самиот факт што тужителката била повикана да се јави на работа настанал нов однос односно дека со тоа била отповикана претходната одлука за престанок на работниот

однос. Судот наоѓа дека тужителката била должна да продолжи да работи а бидејќи таа не доаѓала на работа се исполните условите од член 121-а став 1 точка 1 од ЗРО на тужителката да и престане работниот однос поради неоправдано отсуство.

Овој суд наоѓа дека од страна на пониските судови погрешно е применето материјалното право, односно наоѓа дека во конкретниот случај не може да се примени член 121-а став 1 точка 1 од ЗРО. Ова од причина што од доказите произлегува дека додека тече постапката по жалбата на пресуда од 01.10.2001 година во врска со решението за престанок на работен однос од 31.12.1997 година тужителката била повикана од тужениот да се јави на работа. Судот наоѓа дека со тоа што тужителката била повикана да се јави на работа настанал нов однос помеѓу нив. Меѓутоа овој суд наоѓа дека повикот на тужениот да се јави тужителката на работа не значи дека ја отповикал својата претходна одлука за престанок на работен однос ниту дека помеѓу нив е заснован нов однос. Имено, ЗРО предвидува постапка за начинот како за засновање на работен однос така и за престанокот. Со оглед на тоа да во конкретниот случај не може да се смета дека е заснован нов работен однос помеѓу тужителката и тужениот овој суд наоѓа дека не се исполнети условите за примена на член 121-а став 1 од ЗРО кога е донесено новото решение за престанок на работен однос.

Овој суд при одлучувањето го имаше предвид и член 124 од ЗРО според кој ако по барање на работникот судот утврди дека престанок на работниот однос е незаконит ќе го поништи решението за отказ и ќе го задолжи работодавецот да го врати работникот на работно место соодветно на неговата стручна подготовка и да му ги обезбеди другите права од работен однос. Во конкретниот случај тужениот ја повикал на работа тужителката во текот на жалбената постапка односно кога решението за престанок на работниот однос сеуште не било правосилно поради што не може да се смета дека постапил по пресудата која е донесена подоцна. Од тие причини овој суд одлучи како во изреката согласно член 124 од ЗРО.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Рев.бр.353/2003 од 4.02.2004 година.

Распоредување на работник

Член 27 од Законот за работните односи („Службен весник на РМ“ бр. 80/93... 40/03)

40. Работно искуство претставува време поминато на работа после стекнувањето на одреден степен на образование и вршење работни задачи за кои е потребен таков степен на образование.

Од образложението

Ревизијата е основана.

Основан е наводот од ревизијата за погрешна примена на материјалното право ако се има предвид утврдената фактичка состојба.

Имено, од изведените докази во текот на постапката било утврдено дека тужителите со тужениот воделе работен спор кој завршил со правосилна пресуда со која тужителите биле вратени на работа да се распоредат на работни задачи кои одговарале на нивната стручна подготовка. Тужениот врз основа на таа пресуда ги распоредил тужителите на работно место и задачи и тоа Н. Ф. на работно место конструктор во технички сектор, а тужителот Ј. Г. на работно место и задачи референт за план и анализа во финансво-сметководниот сектор. Утврдено е дека тужителот Н. Ф. има завршено VI степен на М. факултет насока производно машинство, а Ј. Г. имал завршено VI степен више образование-економист насока економско-комерцијална. Според Правилникот за организација на работењето и систематизација на работите и работните задачи било предвидено за работно место конструктор во техничкиот сектор каде бил распореден тужителот Н. VI или IV степен стручна спрема-техничка струка, машинска или електро струка и една година работно искуство, а за работното место на кое бил распореден тужителот Ј. било предвидено VII или VI степен стручна спрема-економски факултет или виша економска школа со работно искуство две години. Причините поради кои тужителите биле распоредени на овие работни места биле според степенот на стручната спрема и потребата од процесот на работата и работните задачи со цел дека тужителите на овие работни места ќе биле поцелосно ангажирани и со успех ќе можеле да ги извршуваат.

На основа така утврдената фактичка состојба, пониските судови заклучиле дека оспорените одлуки на тужениот биле неправилни и незаконити бидејќи тужителите биле неправилно распоредени, не било доволно распоредувањето да биде извршено само според стручната спрема која ја имале тужителите туку според вештачењето требало и претходно соодветна пракса од тоа работно место за да успешно се извршувале работите и работните задачи од тоа работно место, па повикувајќи се на одредбата од член 27 од Законот за работните односи (ЗРО), го уважиле тужбеното барање на тужителите, ги поништиле решенијата за распоредување на тужителите донесени од тужениот како незаконити.

Меѓутоа, според наоѓањето на Врховниот суд на Република Македонија, пониските судови на правилно и целосно утврдената фактичка состојба, погрешно го примениле материјалното право односно законската одредба од член 27 од ЗРО, кога одлучиле на наведениот начин со побиваните пресуди од следните причини:

Согласно член 27 став 1, 2 и 3 од ЗРО, работникот работи на работно место за кое засновал работен однос, а во случаи утврдени со колективен договор работникот може да биде распореден на секое работно место кое одговара на неговиот степен на стручна подготовка и одлуката за распоредување ја донесува работодавецот или работникот кој тој ќе го овласти.

Во конкретниот случај кога било утврдено дека тужителите се распоредени на работни места кои одговарале на нивниот степен на стручна подготовка што е видно од решенијата за распоредување како и актот за систематизација на тужениот односно тужителот Н. е распореден на работно место конструктор во технички сектор за кое се барало VI степен на стручна спрема според Правилникот за систематизација на тужениот и работното искуство една година, а кое одговара на образованието кое го имал тужителот, а Ј. бил распореден на работно место референт за план и анализа за кое според актот за систематизација на тужениот е предвидено VII и VI степен на школска подготовка од економска струка и две години работно искуство, а кое одговара на образованието кое го имал- завршено VI степен-више образование економска насока, економско комерцијална, дека распоредувањето било како резултат на потребата од процесот на работата и работните задачи со цел дека тужителите на овие работни места ќе бидат поцелосно ангажирани и со успех ќе можеле да ги извршуваат работните задачи и дека оспорените одлуки биле донесени од директорот на тужениот, не може да се прифати дека тие одлуки се неправилни и незаконити, бидејќи според наведената одредба од член 27 од ЗРО на која се повикуваат двата суда биле исполнети условите предвидени во одредбата, а тоа значи дека постои законито распоредување, стручна подготовка и потреба во процесот на работата за распоредување на новото работно место. Тужениот при донесувањето на оспорените одлуки за прераспоредување на тужителите Н. на работно место конструктор во технички сектор а Ј. на работно место референт за план и анализа ги засновал токму врз условите утврдени со ЗРО односно ги запазил елементите при извршувањето на прераспоредувањето стручната подготовка и потребата во процесот на работата со цел за остварување подобри резултати.

Околноста што тужителите немале соодветна пракса од тие работни места на кои биле распоредени кое било констатирано и со вештачењето, па со оглед што тужителите дотогаш не работеле на таквите работни задачи и со таквиот начин на распоредување не можело со успех тужителите да ги извршуваат работните задачи без претходно потребно работно искуство на тие работни места, не даваат основ да се заклучи дека се работи за незаконито распоредување во смисла на одредбата на која се засноваат оспорените одлуки, туку работното искуство по завршувањето на соодветното образование кое го поседуваат двајцата тужители.

Решение на Врховниот суд на Република Македонија Рев.бр.371/2003 година од 04.02.2004 година.

Мирување на права и обврски од работен однос Член 53 став 2 од Законот за работните односи

41. Мирувањето на правата и обврските од работен однос на работник, се однесува само на работник чиј брачен другар вработен во Република Македонија е упатен на работа во странство од Република Македонија, а не и во случај кога брачниот другар на работникот е вработен во странство и од таа држава каде работел е упатен на работа во друга држава.

Од образложението

Ревизијата е неоснована.

Во постапката по предметот од изведените докази меѓу другото било утврдено дека тужителката била вработена во Основното јавно обвинителство (ОЈО) на работно место стручен соработник и дека сопругот на тужителката бил распореден на работа во Г. амбасада во С. за период од 01.05.2001 до 30.06.2002 година. Поради ова, тужителката поднела барање до тужениот за мирување на работниот однос на 21.05.2001 година во кое барање навела дека во случај на негативно одлучување по нејзиното барање за мирување на работниот однос, престанокот на работниот однос да се сметал како спогодбен. Со решение од 30.05.2001 година, ОЈО го одбил барањето на тужителката како неосновано врз основа на член 53 став 2 од Законот за работните односи, од причина што брачниот другар на тужителката не бил државјанин на Р.М.. Против ваквото решение била вложена жалба од страна на тужителката против која не било одлучувано од страна на Второстепената комисија при Владата на Република Македонија. Утврдено е дека тужителката користела годишен одмор за тековната 2001 година во траење од 22 работни дена сметано од 03.05.2001 година заклучно со 01.06.2001 година, а по истекот на годишниот одмор не се јавила на работа 3 последователни дена и тоа на 4, 5 и 6 јуни 2001 година и не го оправдала своето отсуство, поради што тужениот донел решение 7.06.2001 година за престанок на работниот однос на тужителката со отказ без отказан рок врз основа на член 121-а став 1 точка 1 од Законот за работните односи (ЗРО). Против решението за престанок на работниот однос тужителката вложила жалба до Второстепената комисија на Владата на РМ, по која на било одлучувано.

Врз основа на вака утврдената фактичка состојба и според наоѓањето на Врховниот суд на Република Македонија, пониските судови правилно го примениле материјалното право кога го одбиле тужбеното барање на тужителката како неосновано.

Правилни се заклучоците на пониските судови дека решението од 30.05.2001 година донесено од ОЈО со кое било одбиено барањето на тужителката за мирување на правата и обврските од работен однос е правилно

и законито бидејќи било донесено во согласност со член 53 став 2 од ЗРО, односно тужителката не можела да ги користи правата од работниот однос предвидени во наведената одредба затоа што не се исполнети условите предвидени во таа одредба за да може да и мирува работниот однос, брачниот другар на тужителката не бил државјанин на Р.М. туку бил странски државјанин и извршувал работи и работни задачи за друга држава - СР Г.

Судот го ценеше наводот во ревизијата дека од страна на пониските судови погрешно било применето материјалното право, односно одредбата од член 53 став 2 од ЗРО (погрешно наведено член 35 став 2 од ЗРО), кога одлучиле на наведениот начин бидејќи во Законот не се спомнувало “привилегираност на одредена категорија на вработени”, ниту пак е утврдена определена градација на “странци” - односно “сопруги” или “сопрузи на странци” или “сопруги” или “сопрузи на македонски државјани”, но го одби како неоснован. Ова од причините дадени од страна на пониските судови со кои образложени причини се согласува и овој суд дека одредбата на која се повикува тужителката и врз основа на која се засноваат пресудите на двата суда и решението со кое е одбиено барањето на тужителката за мирување на правата и обврските од работниот однос се однесува само на работник чиј брачен другар вработен во Р.М. е упатен на работа во странство од Р.М., а не и во случај кога брачниот другар на работникот вработен во странство е упатен од државата каде бил вработен во друга држава како што е и во конкретниот случај.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Рев.бр.418/2003 од 3.03.2004 година.

Оценување на резултатите од работењето на работникот Член 75 став 2 од Законот за работните односи

42. Резултатите од работењето на работникот се оценуваат според нормативите на работодавецот, а не според тоа дали работникот е виновен или не за остварените резултати.

Од образложението

Ревизијата е основана.

Основани се наводите во ревизијата за погрешна примена на материјалното право ако се има предвид утврдената фактичка состојба.

Врз основа на изведените докази во текот на постапката првостепениот суд утврдил, а второстепениот суд прифатил дека тужителот бил вработен кај тужениот во Подружница на Е. Ш. на работно место инкасатор во сектор

за комерцијални работи на неопределено време. Тужителот како инкасатор бил распореден на реонот бр. 21. Овој реон ги опфаќал населбите: Ж, С, Н, неколку згради од С. пазариште и дел од 8-ми Ноември каде претежно живееле Р.. Во пресметковната листа на тужителот од 03.02.2003 година, е утврдено дека на тужителот за месец јануари 2003 година, резултатите од работењето му се оценети од минус 10%. Од овие причини со решение бр.04-306 од 13.02.2003 година, донесено од ВД директорот на подружница Ш., на тужениот му е намалена најниската плата за месец јануари 2003 година во висина од 10% поради остварени лоши резултати од работењето во однос на реализираната наплата на побарувањето од електрична енергија. Против ова решение тужителот во благовремен рок поднел приговор, а откако не добил одговор, поднел тужба.

Врз основа на вака утврдената фактичка состојба, согласно одредбите на Колективниот договор на ниво на тужен и од увидот во описот на работните задачи инкасатор, пониските судови утврдиле дека не постои вина на страна на тужениот за отежнатата наплата и неостварените резултати во работењето, од причина што тужителот своите работни задачи инкасатор ги извршувал во реон 21 каде платежната способност на населението е многу слаба па така тужителот од објективни причини не бил во можност да ги оствари резултатите од работењето. Поради наведените причини судовите наоѓаат дека тужбеното барање е основано односно оспореното решение на тужениот е незаконито.

Меѓутоа, по наоѓање на Врховниот суд на Република Македонија, основано во ревизијата се укажува на погрешна примена на материјалното право во смисла на тоа што пониските судови со примената на членовите 123,124 и 125 од Колективниот договор на АД Е. на М. - С, одлуката ја засновале на постоење или непостоење на вина на страна на тужителот при оцена на резултатите од неговото работење. Пониските судови не направиле разлика меѓу утврдувањето на најниската плата согласно критериумите од член 124 од Колективниот договор на ниво на тужен и дисциплинска мерка, кога мерило е вината. Погрешно го примениле материјалното право, кога при одлучувањето воопшто не го примениле Законот за работните односи.

Согласно член 75 став 2 од Законот за работни односи, платата на работникот му се обезбедува од средствата на работодавецот сразмерно на извршената работа, како и придонесот на работникот во создавањето на добивката, во согласност со условите и критериумите утврдени со закон и колективен договор. Колективниот договор на тужениот во член 123 предвидува зголемување или намалување на најниската плата на работникот во зависност од остварените резултати во текот на месецот. Резултатите од работењето на работникот се оценуваат во однос на поставените нормативи односно потребите на процесот на работата. Значи не е мерило вината за да на работникот му се намали најниската плата.

Согласно член 124 од Колективниот договор, резултатите од работењето на работникот се утврдуваат секој месец врз основа на критериуми и во проценти наведени поединечно во овој член.

Не е спорно дека на тужителот за месец јануари 2003 година по сите критериуми наведени во член 124 од Колективниот договор му се утврдени намалени резултати, кои вкупно се минус 10%.

Поради наведеното овој суд наоѓа дека пониските судови погрешно го примениле материјалното право кога го уважиле тужбеното барање на тужителот. Овој суд наоѓа дека оспореното решение со кое на тужителот му се намалува најниската плата за месец јануари 2003 година во висина од 10%, е правилно и законито, донесено согласно Законот за работни односи и Колективниот договор на тужениот.

Од тие причини овој суд ги преиначи побиваните одлуки согласно член 381 став 1 од Законот за парнична постапка и одлучи како во изреката на пресудата.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Рев.бр.375/2004 од 30.03.2005 година.

Престанок на работен однос поради сторена кражба

Член 121-а став 1 точка 5 од Законот за работните односи („Службен весник на РМ“ бр.80/93... 40/03)

43. Постои повреда на работната дисциплина со сторена кражба независно од тоа што работникот го вратил украдениот предмет, а работодавецот не претрпел штета.

Од образложението

Ревизијата е основана.

Основан е наводот за погрешна примена на материјалното право, ако се има во предвид утврдената фактичка состојба. Од доказите изведени во редовната постапка, меѓу другото било утврдено дека тужителот бил вработен кај тужениот на работно место работник за електронско одржување. На 27.12.2002 година, кога канцеларијата на У. како закупец на деловна просторија сопственост на тужениот, се селела поради истек на договорот за закуп, тужителот земал едно куќиште од компјутер, оставено пред влезот на зградата и го ставил во возилото сопственост на неговиот колега Т., со намера

да го присвои. Вработен во канцеларијата на У., кој бил очевидец на кражбата побарал од тужителот да го врати компјутерот бидејќи бил сопственост на У., па тоа било сторено. Со писмо испратено од канцеларијата на У., тужениот бил известен дека настанот нема да влијае врз реномето и репутацијата на тужениот. По спроведената дисциплинска постапка во текот на која тужителот и сведокот Т. го потврдиле настанот со свои писмени изјави и по добиеното мислење од синдикатот, тужениот донел одлука со која бил изречен престанок на работниот однос на тужителот. Незадоволен од истата тужителот поднел приговор кој бил одбиен како неоснован со одлука донесена од собирот на содружници.

Врз основа на ваква фактичка состојба пониските судови го усвоиле тужбеното барање на тужителот и го поништиле како незаконито оспореното решение. Ова од причина што тужителот извршил кражба која не била во врска со работата и работните задачи, а тужениот не претрпел никаква штета од ваквото противправно дејствије, поради што не биле исполнети условите за престанок на работниот однос на тужителот според член 121- а став 1 точка 5 од Законот за работните односи.

Врховниот суд на Република Македонија, наоѓа дека пониските судови погрешно го примениле материјалното право, на што основано се укажува во изјавената ревизија.

Согласно член 121 - а став 1 точка 5 од Законот за работните односи, работниот однос на работникот му престанува без отказан рок ако стори кражба или во врска со работата намерно или од крајно невнимание ќе предизвика штета на работодавецот.

По наоѓање на Врховниот суд на Република Македонија оспореното решение е правилно и законито. Ова, со оглед на утврденото дека тужителот сторил кражба, а од содржината на цитираната одредба произлегува дека кражбата не мора да е сторена во текот на работното време и во врска со работните активности. Истото од причина што се работи за противправно и незаконито однесување, кое како такво е санкционирано и претставува основ за престанок на работен однос.

Со оглед на наведеното, овој суд не го прифаќа заклучокот на пониските судови дека тужителот не ја сторил повредата која му се става на товар бидејќи го вратил компјутерот на сопственикот, а тужениот не претрпел никаква штета.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Рев.бр.494/2005 од 28.06.2006 година.

Право на присуство на работник во постапка пред второстепен орган на работодавачот**Член 135 и член 137 од Законот за работните односи („Службен весник на РМ“ бр.80/93... 40/03)**

44. Работодавецот има обврска да го повика работникот да присуствува при одлучувањето по приговорот поднесен против решение за престанок на работен однос само под услов ако работникот изречно истакнал такво барање во приговорот.

Од образложението

Ревизијата е неоснована.

Неоснован е наводот за погрешна примена на материјалното право. Имено, од доказите изведени во редовната постапка меѓу другото било утврдено дека тужителката била вработена кај тужениот на работно место референт за наплата на станарина и закупнина. Поради спроведување економски, структурални и технолошки промени кај тужениот, бил изготвен елаборат со кој било предвидено да се намали бројот на вработените за 14. На 04.07.2003 година Управниот одбор на тужениот ја усвоил донесената програма, а потоа вработените биле известени за нејзиното донесување. Тужениот формирал комисија која извршила бодирање на сите вработени, но бидејќи работното место на тужителката било укинато истата не била бодирана. На 12.01.2004 година на тужителката и бил изречен престанок на работниот однос поради технолошки вишок. Незадоволна од истото поднела приговор кој бил одбиен како неоснован.

Врз основа на ваква фактичка состојба првостепениот суд го усвоил тужбеното барање на тужителката, го поништил како незаконито решението за престанок на работниот однос и го задолжил тужениот да ја врати на работа.

Второстепениот суд одлучувајќи по жалбата на тужениот ја преиначил првостепената пресуда и го одбил како неосновано тужбеното барање на тужителката заклучувајќи дека побиваното решение е законито. Основ за ваквото одлучување нашол во член 114 од Колективниот договор на тужениот.

По наоѓање на Врховниот суд на Република Македонија, второстепениот суд правилно го применил материјалното право.

Имено, овој суд наоѓа дека работниот однос на тужителката престанал под услови, на начин и во постапка спроведена согласно член 134 до член 142 од Законот за работните односи и член 106 до 114 од Колективниот договор на тужениот. Ова со оглед на утврденото дека тужениот изготвил елаборат и програма за потребите од воведување економски, структурални

и слични промени, за донесените акти биле известени вработените, а потоа биле донесени решенија за престанок на работен однос. При таква состојба, а имајќи го во предвид и утврденото дека работното место на тужителката било укинато, Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека оспореното решение е законито, како што впрочем заклучил и второстепениот суд.

Правилен е заклучокот на второстепениот суд дека тоа што тужителката не била повикана да присуствува во постапката пред органот кој одлучувал по нејзиниот приговор не ја доведува во прашање законитоста на оспореното решение. Согласно член 114 став 2 од колективниот договор на тужениот, работникот има право да присуствува во постапката пред органот кој одлучува по поднесеното барање или приговор и при тоа да биде застапуван од Синдикатот. Цитираната одредба упатува на тоа дека работникот треба во приговорот да се повика на правото да присуствува при одлучувањето по истиот, во кој случај органот би бил обврзан да го повика кога ќе одлучува по приговорот. При состојба кога такво барање не било истакнато во приговорот, не може да се прифати дека одлучувањето во отсуство на тужителката претставува повреда на постапката за престанок на нејзиниот работен однос.

Тоа што со новата систематизација за Подрачната единица К. работното место на тужителката повторно постои не е од влијание за поинакво одлучување бидејќи се работи за подоцнежна систематизација која не била во сила во моментот на донесувањето на оспореното решение. Оттука произлегува неоснованоста на ревизиските наводи за сторени повреди во текот на постапката за престанок на работниот однос на тужителката и за незаконитост на оспореното решение.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Рев.бр.681/2005 од 15.11.2006 година.

Камата за неплатени придонеси во ФПИОМ

Член 17 став 1 од ЗИД на Законот за пензиско и инвалидско осигурување („Службен весник на РМ. бр.85/03“)

45. Тужителот може да бара од работодавецот да ги плати неплатените придонеси во Фондот за ПИОМ, но не и камата.

Од образложението

Барањето за заштита на законитоста е неосновано.

Неоснован е наводот за погрешна примена на материјалното право.

Имено, во текот на постапката меѓу другото било утврдено дека тужителот бил вработен кај тужениот сметано од 30.12.1989 година до 31.05.2002 година. Од изготвениот наод и вешто мислење било утврдено дека за периодот од 1997 година до 31.05.2002 година туженот не уплатувал придонеси на износите на исплатените плати во Фондот за ПИОМ, како и тоа дека во спорниот период исплатените плати на тужителот биле во поголем износ од износот на кој биле платени придонесите за ПИО од страна на тужениот. Исто така, од вештачењето било утврдено дека по извршената пресметка по години за спорниот период тужениот не извршил уплата на придонеси на име на тужителот во вкупен износ од 98.550,00 денари.

Врз основа на вака утврдена фактичка состојба, првостепениот суд делумно го усвоил тужбеното барање на тужителот и го задолжил тужениот да изврши доплата на тужителот на име придонеси за ПИОМ во вкупен износ од 98.550,00 денари, за периоди и износи наведени како во изреката на пресудата, со камата од 0,05% дневно сметно од 09.01.2004 година, па до уплатата на придонесите. Имено, првостепениот суд застанал на стојалиште дека врз основа на вештиот наод и мислење било утврдено дека спорните износи требало да се платат со камата.

Второстепениот суд одлучувајќи по жалбата изјавена од тужениот истата ја усвоил и во делот каде што е досудена камата на неуплатените и помалку уплатените придонеси за ПИОМ ја преиначил првостепената пресуда и пресудил на начин што тужбеното барање на тужителот да се задолжи тужениот на досудениот износ на име придонес за ПИОМ да плати камата од 0,05% дневно сметано од 08.01.2004 година до исплата, го одбил како неосновано.

По мислење на Врховниот суд на Република Македонија, на начин како што одлучил второстепениот суд со побиваната пресуда правилно е применето материјалното право.

Според член 17 став 1 од Законот за изменување и дополнување на Законот за пензиско и инвалидско осигурување („Службен весник на РМ“ бр 85/03), за осигурениците кои навремено не се пријавиле во пензиското и инвалидското осигурување или нецелосно и ненавремено не го плаќале износот на придонесот за пензиско и инвалидско осигурување, на износот на придонесот што не е платен во рок утврден со член 183 став 2 на овој закон се плаќа камата во висина од 0.05% за секој ден задоцнување.

По наоѓање на овој суд правилно е стојалиштето на второстепениот суд дека во конкретниот случај тужителот како вработен кај тужениот може да бара да му бидат платени придонесите за ПИОМ во Фондот за ПИОМ во оваа постапка но во нивниот апсолутен износ без определување на камата на истите. Согласно ова, ќе може да биде применет член 17 став 1 од наведениот закон, но во спор помеѓу тужениот како осигуреник кој нецелосно и ненавремено не го плаќал износот на придонесот за пензиско

и инвалидско осигурување и Фондот за ПИОМ, во друга постапка во која тужениот би имал обврска да ја плати наведената камата на Фондот за ПИОМ. Оттука, наведената камата би се платила со примена на прописите кои важеле во времето кога тужениот не ги платил, нецелосно ги платил и задоцнил со плаќањето на придонесите за период од 1997 година до 31.05.2002 година, со што по наоѓање на овој суд би се избегнала можноста за ретроактивна примена на Законот за изменување и дополнување на Законот за пензиско и инвалидско осигурување кој се применува од 8.01.2003 година. Следствено на ова, правилно постапил второстепениот суд кога тужбеното барање на тужителот да се задолжи тужениот на досудениот износ на име придонес за ПИОМ да плати камата од 0,05% дневно сметано од 08.01.2004 година до исплата, го одбил како неосновано.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Гзз.бр.221/2006 од 04.10.2007година.

**Објективен и субјективен рок за отказ на договорот за вработување
Член 72 од Општиот колективен договор за јавните служби, јавните претпријатија, државните органи, органите на локалната самоуправа и други правни лица кои вршат нестопанска дејност**

46. Одлуката за престанок на работен однос на работникот донесена по укинување на претходната одлука од работодавецот кој одлучувал по приговорот на работникот по истекот на рок од 1 месец, е навремена, доколку работодавецот донел повторна одлука во објективниот рок од 3 месеци од денот кога е сторена повредата.

Од образложението

Ревизијата е основана.

Основан е наводот во ревизијата за погрешна примена на материјалното право, поради што и фактичката состојба е нецелосно утврдена.

Имено, од изведените докази во текот на постапката, утврдено е дека на ден 28.03.2003 година во весникот М. бил објавен напис во кој било наведено дека вработените во Институтот го обвинуваат директорот за бројни злоупотреби. Написот во весникот бил објавен врз основа на податоци од завршната сметка за 2002 година и анонимен напис искуцан на машина. По сознанието за наведениот напис, директорот на Институтот на 31.03.2003 година поднел изјава до Советот. Од меѓусебниот разговор на директорот со новинарот бил посочен тужителот како лице од кои се добиени овие податоци. Врз основа на оваа изјава и изјавата на директорот на Институтот на 31.03.2003 година донел решение број 04-191 за престанок на 358

работен однос на тужителот без отказан рок, на кое решение бил поднесен приговор до Советот на Институтот. Со одлука број 0201-303 од 05.05.2003 година Советот го уважил приговорот на тужителот и претходното решение го вратил на повторно одлучување со образложение дека во решението не е наведено времето на сторување на повредата и на кој начин тужителот ги сторил повредите на работните обврски. Со решение број 0402-302 од 05.05.2003 година донесено од директорот на тужениот, на тужителот му е изречена мерка престанок на работниот однос со отказ без отказан рок заради злоупотреба на даденото овластување заради тоа што на 28.03.2003 година во јавното гласило М објавени се невестинити податоци врз основа на завршна сметка од 2002 година и текст искуцан на машина. Мерката на тужителот е изречена врз основа на член 121-а став 1 точка 6 и 7 од Законот за работни односи и член 62 од Правилникот за работните односи, член 4 точка 6 од Правилникот за работниот ред и дисциплинска одговорност. Против ова решение тужителот поднел приговор, кој приговор од страна на Советот, со решение број 0201-379 од 29.05.2003 година е одбиен како неоснован.

Врз основа на вака утврдена фактичка состојба, пониските судови делумно го усвоиле тужбеното барање на тужителот поништувајќи го решението за престанок на работниот однос од причина што во конкретниот случај директорот на тужениот за повредата дознал на 29.03.2003 година, а решението за престанок на работен однос е донесено на 05.05.2003 година. Според тоа, судовите наоѓаат дека е изминат субјективниот рок за поведување на постапка и изрекување на мерка престанок на работниот однос имајќи ја притоа предвид одредбата од член 72 од Општиот колективен договор за јавните служби, јавните претпријатија, државните органи, органите на локалната самоуправа и други правни лица кои вршат нестопанска дејност.

Меѓутоа, овој суд наоѓа дека пониските судови немале предвид дека според член 72 од погоренаведениот колективен договор, одлуката за престанок на работниот однос на работникот, работодавецот е должен да ја донесе за еден месец од денот на дознавањето на повредата на работната дисциплина, работниот ред и неисполнувањето на обврските и поради неспособност за извршувањето на работните задачи и за сторителот, односно во рок од 3 месеци од денот кога е сторена повредата.

Во конкретниот случај неспорно е утврдено дека директорот на тужениот дознал за сторената повреда на работната обврска на 29.03.2003 година, а решението за престанок на работен однос е донесено на 05.05.2003 година. Меѓутоа, претходно на ден 31.03.2003 година било донесено решение за престанок на работниот однос кое било укинато од Советот со напатствија и постапувајќи по истото, е донесено оспореното решение за престанок на работниот однос, што укажува на навремено поведување на постапката за која е предвиден објективен рок од 3 месеци од денот кога е сторена повредата согласно член 72 од наведениот колективен договор. Ова, значи дека одлуката за престанок на работниот однос на работникот, донесена по укинувањето на претходната одлука од органот на работодавецот кој

одлучувал по приговорот на работникот а по истекот на рокот од 1 месец, нема влијание на навременоста за донесување на таква одлука, доколку работодавецот донел повторна одлука во објективниот рок од 3 месеци од денот кога е сторена повредата.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Рев.бр.606/2006 од 20.09.2006 година.

Престанок на работен однос поради економски, технолошки, структурални и други слични промени

Член 134 од Законот за работните односи („Службен весник на РМ“ бр.80/93 ...40/2003)

47. Кога распоредувањето на друго работно место е извршено со усмен налог врз основа на решение на Фондот за пензиско и инвалидско осигурување на РМ, не може да и престане работниот однос поради економски, технолошки, структурални или слични промени од претходното работно место само заради тоа што тужениот не донел формално решение за распоредување на новото работно место.

Од образложението

Ревизијата е неоснована.

Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека пониските судови правилно го примениле материјалното право кога го усвоиле тужбеното барање на тужителката.

При неспорно утврдени решителени факти дека по извршената операција здравствената комисија при Министерството со наод од 12.05.2003 година, утврдила дека тужителката не е способна за работа како „хигиеничар“, дека со решение од 30.06.2003 година на Фондот - Стручна служба - Подрачна единица О. на тужителката и било признато право на распоредување на друга работа што не е поврзана со тежок физички напор со полно работно време сметано од 18.06.2003 година, дека тужителката врз основа на тоа со усмен налог била прераспоредена да работи во архива, Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека пониските судови правилно го примениле материјалното право кога го усвоиле тужбеното барање на тужителката, оспореното решение го поништиле и го задолжиле тужениот да ја врати на работа на работно место кое одговара на нејзината преостаната работна способност.

Тужениот во ревизијата наведува дека тужителката работела на работно место „хигиеничар“, па со оглед на тоа што ова работно место било укинато во сите организациони единици на тужениот, немало потреба од бодирање односно примена на критериумите од Колективниот договор на Министерството, затоа што тужителката со писмено решение не била распоредена на друго работно место.

Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека ваквите ревизиски наводи се неосновани од причини што тужителката врз основа на наодот на 3. комисија при МВР и решението на Фондот на М. со усмен налог на претпоставениот била распоредена да работи во архива каде работните обврски ги извршувала 6 месеци пред донесувањето на оспореното решение кое се однесува на работно место „хигиеничар“.

При состојба кога врз основа на наод на 3. комисија при тужениот било утврдено дека тужителката не е способна за работа како „хигиеничар“, со решение на Фондот на М. на тужителката и е признато право на распоредување на друга работа што не е поврзана со тежок физички напор со обврска распоредување на друго работно место да го изврши работодавецот со посебно решение а непосредниот претпоставен со усмен налог ја распоредил тужителката да работи во архива, не може на тужителката да и престане работниот однос поради економски, технолошки, структурални или слични промени на работно место „хигиеничар“ само поради тоа што тужениот не донел формално решение за распоредување иако тужителката 6 месеци пред донесување на оспореното решение извршувала работни обврски на друго работно место.

Пресуда во Врховниот суд на Република Македонија Рев.бр.321/2007 од 16.04.2008 година.

Престанок на работен однос на државен службеник

Член 77 став 1 точка 1 , член 78 став 1 точка 9 и став 2 точка 3 од Законот за државните службеници („Службен весник на РМ“ бр.59/00....69/04)

48. Повторувањето на дисциплинската неуредност од страна на државниот службеник и покрај опомената од непосредно претпоставениот, претставува дисциплински престап за кој се изрекува дисциплинска мерка престанок на вработување.

Од образложението

Ревизијата е неоснована.

Неосновани се наводите за погрешна примена на материјалното право, ако се има во предвид утврдената фактичка состојба.

Тужителот бил вработен кај тужениот како државен службеник на неопределено време на работно место советник во ОЈО В. од 1990 година па се до престанокот на вработувањето. На ден 19.10.2004 година од страна ОЈО В., до тужителот била доставена писмена опомена А.бр.107/04 во која му било укажано дека доколку и по усно дадените опомени продолжи со непочитување на работното време и ненајавување на отсуство од работно место, против него поради ваквата дисциплинска неуредност ќе бидат превземени други дисциплински мерки. И покрај писмената опомена тужителот не се јавил на работа и не се потпишал во книгата за евиденција на ден 15.11.2004 година, 19.11.2004 година, 22.11.2004 година, потоа во деновите 29.11.2004, 30.11.2004 и 1.12.2004 година заминал од работа пред завршување на работното време без претходна најава, а на ден 6.12.2004 година се јавил на работно место со закаснување во 11,00 часот. За ова биле составени службени белешки од страна на ОЈО В. Поради ваквото однесување на тужителот, од страна на ОЈО В. до тужениот била поднесена иницијатива за покренување на дисциплинска постапка и предлог за покренување на дисциплинска постапка за сторен дисциплински престап престап од член 68 став 1 точка 9 в.в. со член 67 став 1 точка 1 и 3 од Законот за државни службеници. Предлогот бил доставен до тужителот и претставникот на синдикатот на ОЈО В. Била формирана комисија за водење на дисциплинска постапка која утврдила дека тужителот ги сторил повредите од член 68 став 1 точка 9 в.в. со член 67 став 1 точка 1 и 3 од Законот за државни службеници, поради што било предложено изрекување дисциплинска мерка-престанок на вработување на тужителот. Тужениот донел решение од 19.01.2005 година со кое на тужителот му изречена мерка - престанок на вработување, кое било потврдено со одлуката од 01.03.2005 година донесена од Комисијата на Агенцијата за решавање во втор степен по жалби и приговори, по што тужителот завел судски спор.

Првостепениот суд го усвоил тужбеното барање на тужителот и го поништил решението на тужениот и одлуката на Комисијата на Агенцијата за решавање во втор степен по жалби и приговори и го задолжил тужениот да го врати тужителот на работа, на работно место кое одговара на неговата стручна подготовка, со образложение дека со оглед да тужителот не бил казнуван со посебни решенија за дисциплинската неуредност, дека нема повторување на дисциплинска неуредност, па со тоа дека не е сторен ни дисциплински престап поради што сторените повреди претставуваат дисциплинска неуредност од член 77 став 1 од Законот за државните службеници за кои на државниот службеник може да му се изрече една од мерките предвидени во член 77 став 2 од истиот закон, а тоа е јавна опомена или парична казна во висина од 10% од едномесечниот износ на платата исплатена во последниот месец пред извршувањето на дисциплинската неуредност во траење од 1-3 месеци.

Второстепениот суд, жалбата на тужениот ја усвоил и првостепената пресудата ја преиначил (согласно член 361 став 1 точка 4 од ЗПП), на начин што го одбил како неосновано тужбеното барање на тужителот да се поништи решението на тужениот и Одлуката на Комисијата на Агенцијата за решавање во втор степен по жалби и приговори, со образложение дека не мора да има посебни решенија за казнување донесени од работодавецот со кои е утврдено сторување на дисциплинска неуредност. Доволно од страна на работодавецот со сигурност да е утврдено, дека дисциплинската неуредност се повторува од страна на државниот службеник, што согласно член 78 став 1 точка 9 од Законот за државните службеници претставува дисциплински престап.

Врховниот суд на Република Македонија, наоѓа дека второстепениот суд правилно го применил материјалното право кога врз основа на правилно и целосно утврдена фактичка состојба го одбил како неосновано тужбеното барање на тужителот да се поништи како незаконито решението на тужениот А.бр.58604-I од 19.01.2005 година донесено од Јавниот обвинител на РМ и Одлуката бр.12-443/6 од 01.03.2005 година донесена од Комисијата на Агенцијата за решавање во втор степен по жалби и приговори.

Согласно член 77 став 1 точка 1 од Законот за државните службеници („Службен весник на РМ“бр.59/00...69/04), дисциплинска неуредност е недоаѓање на работа во определеното време и одењето од работа пред истекот на работното време и покрај опомената од непосредно претпоставениот државен службеник.

Согласно член 78 став 1 точка 9 од наведениот Закон, дисциплински престап е повторување на дисциплинската неуредност.

Согласно став 2 точка 3 од член 78 на наведениот Закон, за дисциплинските престапи од став 1 на овој член се изрекува престанок на вработувањето, кога настапиле штетни последици за органот, а притоа не се утврдени олеснителни околности за државниот службеник кој го сторил престапот.

Врховниот суд на Република Македонија, имајќи ги предвид цитираните законски одредби, наоѓа дека повторувањето на дисциплинската неуредност од страна на државниот службеник и покрај опомената од непосредно претпоставениот, претставува дисциплински престап за кој се изрекува дисциплинска мерка престанок на вработување.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Рев.бр.23/2008 од 10.12.2008 година.

Отказ од лични причини

Член 123 став 1 од Законот за работни односи и член 28 од Правилникот за плати и надоместоци и други лични примања

49. Ако работодавачот со Правилник предвидел рок во кој се врши проверка на резултатите од работењето на работникот, не може пред истекот на овој рок да му престане работниот однос по тој основ.

Од образложението

Ревизијата е неоснована.

Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека пониските судови правилно го примениле материјалното право, кога го усвоиле тужбеното барање на тужителката и го поништиле како незаконито решението за престанок на работниот однос на тужителката од 7.11.2003 година и го задолжиле тужениот да ја врати тужителката на работи и работни задачи соодветни на степенот на нејзината стручна подготовка, затоа што не биле исполнети законските услови од член 28 од Правилникот за изменување и дополнување на Правилникот за плати и надоместоци и други лични примања, член 123 став 1 и член 122 од Законот за работните односи.

Имено, правилно е стојалиштето на пониските судови дека оспореното решение е незаконито. Ова од причини што во конкретниот случај при донесувањето на решението за престанок на работниот однос тужениот се повикува на член 28 од Правилникот за изменување и дополнување на Правилникот за плати и надоместоци и други лични примања од 30.04.2003 година. Согласно оваа одредба предвидено е дека доколку агентот 6 месеци последователно оствари заработка помала од утврдената основна плата се смета дека не ги исполнува работните обврски и во тој случај може да престане работниот однос. Правилно пониските судови заклучиле дека во конкретниот случај не се исполнети условите од член 28 од наведениот правилник затоа што во конкретниот случај тужителката била распоредена и го примила решението за распоредување од 7.06.2003 година на работно место агент за осигурување па заклучно со 10-ти месец 2003 година произлегува дека тужителката на ова работно место не работела континуирано 6 месеци туку нешто помалку од 5 месеци. Пониските судови утврдиле дека тужениот постапил и спротивно на член 122 од Законот за работните односи затоа што доколку тужителката не ги остварувала очекуваните резултати од работењето, тужениот требало претходно писмено да ја предупреди и да и даде соодветни упатства и насоки во врска со нејзиното работење.

Судот при одлучувањето ги ценеше ревизиските наводи на тужениот дека решението за престанок на работниот однос на тужителката е донесено во согласност со Законот за работните односи и Правилникот за плати и

надоместоци и други лични примања, меѓутоа ги одби како неосновани од истите причини дадени од страна на второстепениот суд со кои образложени причини се согласува и овој суд.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Рев.бр.100/2008 од 25.12.2008 година.

**Засметување на боледувањето за време на користење на платено отсуство
Член 52 став 1 од Законот за работните односи („Службен весник на РМ“ бр. 80/93...40/2003)**

50. Боледувањето кое работникот го добил за време на користење на одобрено неплатено отсуство од работа, се засметува во времето во кое работникот го користи неплатеното отсуство од работа.

Од образложението

Ревизијата е основана.

Основани се наводите во ревизијата на тужениот за погрешна примена на материјалното право, ако се има во предвид утврдената фактичка состојба.

Во текот на редовната постапка првостепениот суд утврдил, а второстепениот суд прифатил дека тужителот се до 17.01.2003 година бил директор кај тужениот кога со одлука бр.02-307 бил разрешен од функцијата директор. Тужителот имал неискористени денови од годишен одмор за 2002 година, па по разрешувањето започнал користење на преостанатиот дел од годишниот одмор кој му бил определен со решение бр.04-41/1 од 22.01.2003 година. Според тоа решение, тужителот требало да се јави на работа на 31.01.2003 година. Истиот ден на 31.01.2003 година тужителот поднел барање за одобрување на неплатено отсуство од 3 месеци. По неговото барање, не било веднаш постапено, туку В.Д. директорот на тужениот со известие бр.04-57/2 од 6.02.2003 година го известил дека треба да се јави на работа, бидејќи во целост го искористил годишниот одмор. Истиот ден на 6.02.2003 година тужениот донел решение бр.04-69/1 за распоредување на тужителот на работно место референт по станбен и деловен простор во Подрачна единица. Тужителот на 7.02.2003 година доставил извештај за времена спреченост за работа поради болест за период од 7.02.2003 до 21.02.2003 година. Тужениот покрај донесување на решението за распоредување на тужителот и известувањето дека треба да се јави на работа на 7.02.2003 година, донел и решение бр.04-67/3 со кое му одобрил на тужителот неплатено отсуство во траење од 1 месец сметано од 1.02.2003 заклучно со 28.02.2003 година. Против тоа решение тужителот поднел приговор на ден 19.02.2003 година. Одлука по приговорот на тужителот, тужениот донел на 19.03.2003 година

под бр.109/3 со која бил одбиен приговорот како неоснован, а решението за одобрено неплатено отсуство од 1 месец потврдено. Во меѓувреме, тужителот доставил нов извештај за привремена спреченост за работа за периодот од 17.03.2003 до 31.03.2003 година. Решението за престанок на работниот однос бр.04-137/1 од 25.03.2003 година е донесено поради повреда на работните обврски, односно неоправдано отсуство од работа три последователни дена во месец март 2003 година.

Врз основа на вака утврдената фактичка состојба, пониските судови го усвоиле тужбеното барање на тужителот и го поништиле оспореното решение, со образложение дека тужителот не ги сторил повредите на работните обврски од член 121 став 1 точка 1 од Законот за работни односи и член 88 став 1 точка 1 од Колективниот договор на тужениот, односно не изостанал од работа три последователни дена. Пониските судови прифатиле дека тужителот за спорниот период во месец март, односно од 1 до 17 март 2003 година доставил извештај за привремена спреченост за работа и го користел неплатеното отсуство од 1 месец. Основ за вакво одлучување е фактот што во случајот судовите прифатиле дека се применува аналогија како во случај на годишен одмор, односно дека тужителот за спорниот период користел неплатено отсуство, кое иако било одобрено за месец февруари, тужителот го користел подоцна, од причина што во тој период тужителот користел боледување.

Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека пониските судови погрешно го примениле материјалното право, кога го усвоиле тужбеното барање на тужителот, од причина што од утврденото во текот на редовната постапка произлегува дека тужителот сторил повреда на работните обврски предвидени во член 121 став 1 точка 1 од Законот за работни односи, односно во периодот од 28.02.2003 до 17.03.2003 година бил отсутен од работа и за тоа немал оправдување.

Погрешен е заклучокот на пониските судови дека тужителот имал уредно оправдување за целиот период на отсуство од работа, како и дека во случајот со неплатеното отсуство треба да се примени аналогија во примената на член 52 став 1 од Законот за работни односи - пречистен текст, како во случајот со користење на годишен одмор во чие времетраење не се засметува одобрено боледување. Со оглед на тоа што тужителот бил на боледување во периодот од 7.02.2003 до 21.02.2003 година, погрешно прифатиле дека неплатеното отсуство треба да се пресметува по истекот на тој рок. Со решението бр.04-63/3 од 6.02.2003 година, на тужителот му било одобрено неплатено отсуство во траење од 1 месец сметано од 1.02.2003 до 28.02.2003 година, кое може да се искористи во оваа временска рамка.

Имено, институтот - годишен одмор е уставно загарантирано право регулирано со закон, од кое работникот не може да се откаже, ниту работодавецот да го ускрати тоа право, а во смисла на член 52 од Законот за работни односи, боледувањето во текот на користење на годишниот одмор

не се пресметува во годишниот одмор. Додека пак, неплатеното отсуство е институт кој може да се дозволи во определени случаи и под одредени услови утврдени со колективен договор и во тој случај му мируваат правата и обврските на работникот што произлегуваат од работниот однос.

Од тие причини, погрешно е сфаќањето на пониските судови дека во случајот треба да се примени аналогија со годишниот одмор и погрешно прифатил пролонгирање на роковите предвидени со решението за одобрено неплатено отсуство.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Рев.бр.193/2008 од 5.02.2009 година.

Пробна работа

Член 60 став 4 од Законот за работните односи („Службен весник на РМ“ бр.62/05)

51. Кога во договорот за вработување е предвидена пробна работа, оценката за неуспешно завршена пробна работа дадена од непосредниот раководител на работникот, претставува законски основ за откажување на договорот за вработување.

Од образложението

Ревизијата е неоснована.

Овој суд исто така наоѓа дека пониските судови правилно го примениле материјалното право од член 60 став 4 од Законот за работните односи, кога врз основа на правилно и целосно утврдена фактичка состојба го одбиле како неосновано тужбеното барање на тужителот.

Имено, врз основа на договор за вработување, тужителот засновал работен однос на неопределено време кај тужениот на работно место помлад соработник. Со договорот било предвидено тужителот да биде подложен на пробна работа во траење од 1-една година сметано од денот на стапување на работа. За ангажираноста и извршените работни задачи за периодот на пробната работа на тужителот, од страна на раководителот на Одделението до Г. дирекција на тужениот бил доставен извештај во кој била дадена оценка дека за време на пробниот период тужителот не успеал да се вклопи на работното место на кое бил распореден и успешно да ги извршува работните задачи кои му биле дадени, а било дадено мислење дека повеќе му лежат правните науки и истиот треба да биде вклучен во контрола на мали даночни обврзници или во правна служба. Поради тоа, на тужителот му престанал работниот однос поради неуспешно завршена пробна работа.

По наоѓање на Врховниот суд на Република Македонија, правилен е заклучокот на пониските судови дека оспорените решенија со кои на тужителот му престанал работниот однос кај тужениот поради неуспешно завршена пробна работа се законити. Ова од причина што, оценката за неуспешно завршената пробна работа дадена од непосредниот раководител е законски основ за откажување на договорот за вработување склучен на неопределено време, кога при склучување на договорот за вработување била договорена пробна работа.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Рев.бр.1080/2008 од 24.06.2009 година.

Распоредување на работник

Член 78 од Законот за работните односи („Службен весник на РМ“ бр.62/2005)

52. Не може да се применат одредбите од член 78 од Законот за работните односи („Службен весник на РМ“ бр.62/2005), во услови кога со друг закон како *lex specialis* и Колективен договор е уредено правото на работодавачот за распоредување на вработените од едно на друго работно место.

Од образложението

Ревизијата е основана.

Врховниот суд на Република Македонија по однос на правното прашање поради кое ревизијата е дозволена, дали според Законот за работните односи од 2005 година е предвидено и дозволено правото на работодавачот да врши распоредување на своите вработени од едно на друго работно место и дали работодавачот има право да врши распоредување според својот Колективен договор, кој не е усогласен со Законот за работните односи од 2005 година, го изразува својот правен став дека работодавачот има право да го користи правниот институт распоредување, односно да врши распоредување на своите вработени согласно својот Колективен договор и друг закон, со кој е уредено тоа право.

Согласно член 1 став 1 од Законот за работните односи, работниот однос се уредува со овој и со друг закон, Колективен договор и договорот за вработување.

Согласно член 56 од Законот за внатрешни работи („Службен весник на РМ“ бр.19/95..... 53/04), работник со решение може да биде распореден во организациона единица надвор од седиштето на организационата единица на министерството во која дотогаш работел, на работно место кое одговара 368

на неговата стручна подготовка, заради немање на работници со соодветна стручна подготовка и работна способност за конкретните работни задачи, стручна помош во извршувањето на работите и задачите на организационата единица и заради поефикасно извршување на функцијата на Министерството.

Во член 26 став 2 точка 1 алинеа 1 од Колективниот договор на тужениот е предвидено дека, работникот во текот на работниот однос може да биде распореден на секое работно место утврдено со актот за систематизација на работните места кое одговора на неговиот степен на стручна подготовка, поради поефикасно извршување на функцијата на Министерството, а особено ако со знаењето и со стекнатата работна способност ќе се остваруваат подобри резултати во работата на друго работно место. Под точка 4 од истиот член од Колективниот договор на тужениот е наведено дека, работникот може да се распореди на друго работно место, ако работното место на кое се распоредува е слободно или упразнето, и ако условите за работа се соодветни на претходното работно место.

Во член 1 од Спогодбата за измени и дополнување на Колективниот договор на МВР („Службен весник на РМ“ бр.3/2004), во членот 26 под ставот 3, се додава нов став 4 согласно кој, во решението за распоредување треба да се образложат причините поради кои е извршено распоредувањето на работникот.

Имајќи ги предвид претходно цитираните одредби, Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека тужениот во конкретниот случај нема обврска постапката за распоредување на тужителот да ја спроведе согласно член 78 од Законот за работните односи, односно истиот не бил должен да донесе одлука за откажување на договорот за вработување на тужителот од претходното работно место, а потоа да му понуди нов договор за вработување, по кој тужителот би имал право и можност да се произнесе дали го прифаќа понудениот нов договор за вработување. Ова, пред се поради тоа што во членот 1 став 2 од Законот за работните односи е предвидено дека работниот однос се уредува покрај со тој закон и со друг закон и Колективен договор. Од содржината на оваа одредба произлегува можноста работодавачот, во конкретниот случај тужениот, работниот однос во кој спаѓа и распоредувањето, да го уредува и постапката да ја спроведува согласно одредбите од друг закон, како што впрочем и е сторено. Тужениот при распоредувањето на тужителот постапката ја спровел врз основа на одредбите од Колективниот договор на тужениот, кој е во согласност со Законот за внатрешните работи. Притоа, овој суд при одлучувањето имаше во предвид дека работниот однос на работниците кај тужителот е уреден со Законот за внатрешни работи и со Законот за полицијата, кои закони претставуваат *lex specialis* во однос на Законот за работните односи, поради што тужениот како работодавач правилно постапил кога ги применил одредбите од тие закони и Колективниот договор, а не одредбите од Законот за работните односи.

Со оглед на тоа што Законот за работните односи предвидува уредување на работниот однос и со друг закон, во случајот со Законот за внатрешни работи, во кој закон се уредени условите за распоредување на работниците кај тужениот, а Колективниот договор на тужениот е во согласност со тој закон, Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека тужениот основано решението за распоредување на тужителот го засновал врз основа на одредбите од Колективниот договор, односно дека тужениот во конкретниот случај не бил должен да ја примени одредбата од член 78 од Законот за работните односи.

Оценувајќи ја законитоста на оспореното решение, Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека тужениот при распоредувањето на тужителот од едно на друго работно место постапил и се повикал на член 26 став 2 точка 1 алинеа 1 и 3, точка 4 и став 5 од Колективниот договор, при што дал и образложени причини за распоредувањето на тужителот, што како обврска е предвидено во претходно цитираниот член 26 и членот 30 од Колективниот договор на тужениот. Имено, работното место на кое е распореден тужителот има статус на полициски службеник кој врши полициски работи согласно Законот за полиција и истото е утврдено со Правилникот за систематизација на работните места, каде за ова работно место се утврдени условите - високо образование, работно искуство од 1 година и статус на полициски службеник. Исто така, во решението е дадено образложение на причините за распоредувањето, односно дека распоредувањето е извршено врз основа на член 26 од Колективниот договор на МВР, став 2 точка 4 и став 5, каде е наведено дека работникот во текот на работниот однос може да биде распореден на секое работно место утврдено со актот за систематизација на работните места кое одговара на неговиот степен на стручна подготовка, ако работното место на кое се распоредува е слободно или упразнето, и ако условите на работа се соодветни на претходното работно место. Во решението конкретно е наведена и причината за распоредувањето, односно заради поефикасно извршување на функцијата на министерството, а особено ако тоа значи подобрување на организацијата на работата во рамките на иста или сродна организациона единица и ако со знаењето и со стекнатата работна способност ќе се остварат подобри резултати во работењето на друго работно место.

Оттука, имајќи предвид дека во конкретниот случај тужителот е распореден на друго работно место, кое одговара на неговиот степен на стручна подготовка, кое е утврдено со Правилникот за систематизација, а причините за распоредувањето се наведени во оспореното решение и се во согласност со условите предвидени за распоредување во Колективниот договор на МВР, овој суд оцени дека оспореното решение е законито и истото е донесено во правилно и законита спроведена постапка.

Поради напред наведеното, следуваше да се одлучи како во изреката на оваа пресуда, согласно член 387 став 1 од Законот за парничната постапка.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Рев2.бр.260/2011 од 04.07.2012 година.

Право на приговор против одлука со која се одлучува за права или обврски на работник

Член 181 став 2 од Законот за работните односи

53. Против одлуката за отказ на договорот за вработување, односно одлуката со која се одлучува за права или обврски на работникот, донесена од страна на работодавачот или од него овластен работник, право да поднесе приговор, односно да побара заштита на своите права пред надлежниот орган на тужениот има исклучиво работникот.

Второстепениот орган по повод приговор од работодавачот не може претходната одлука за изречената парична казна да ја замени со отказ на договорот за вработување.

Од образложението

Ревизијата е неоснована.

Во текот на постапката, од изведените докази, пониските судови утврдиле дека од страна на претпоставените на тужителот била поднесена изјава до техничкиот директор на тужениот во која навеле дека во претходниот период во континуитет на работењето, тужителот имал грешки, со што била сторена штета кај фирмата. Врз основа на поднесената писмена изјава, техничкиот директор на тужениот донел решение со кое на тужителот му изрекол парична казна од 5 % од месечната плата. Видно од образложението на решението, истото било донесено по писменото предупредување на тужителот како од страна на претпоставените, така и од страна на контролата на ланецот, контрола на програмот. Незадоволен од донесеното решение, тужителот доставил приговори до Управниот одбор во кои навел дека донесеното решение е незаконито, бидејќи истото било донесено спротивно на одредбите од член 84, член 85 и член 86 од Законот за работните односи. Генералниот директор со решение формирал комисија за утврдување на износот на причинетата штета од несовесното работење на тужителот, која комисија доставила службен записник со проценета штета. Врз основа на наведеното, Генералниот директор поднел приговор до Управниот одбор во кој барал преиначување на казната на тужителот и изрекување на најстрога

дисциплинска мерка поради некавалитетно работење, односно отказ на договорот за вработување, по што Управниот одбор на тужениот разгледувајќи ги приговорите на тужителот и на генералниот директор на тужениот донел одлука.

На вака утврдена фактичка состојба, Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека пониските судови правилно го примениле материјалното право кога одлучиле согласно член 84, 85, 86 и 102 став 2 од Законот за работните односи и член 87 став 1 точка 8 од Статутот на тужениот. Ова, со образложение дека тужителот, кој бил во работен однос кај тужениот на неопределено работно време, постапувајќи по работен налог, сторил повеќе грешки во своето работење и дека покрај усменото и писменото предупредување за несовесно и некавалитетно извршување на доверените работни задачи, тужителот ги правел истите грешки, со што му нанел материјална штета на тужениот. Наведеното дотолку повеќе што, решението со кое на тужителот му била изречена парична казна од 5% од месечната плата, било донесено согласно член 25 од Правилникот за систематизација и организација на работите и работните задачи на тужениот, каде меѓу другото било предвидено дека техничкиот директор бил надлежен да изрекува и поблаги дисциплински мерки, опомени и парични казни.

Во однос на усвоеното тужбено барање на тужителот, во делот во кој била поништена како незаконита одлуката во точка 2, со која е усвоен приговорот поднесен од Генералниот директор, точка 3 со која одлучувајќи по приговорот на Генералниот директор е укинато решението со кое на тужителот му била изречена парична казна од 5% од месечната плата и точка 4 со која на тужителот му е изречена дисциплинска мерка отказ на договорот за вработување, по наоѓање на овој суд, правилно пониските судови застанале на стојалиште дека Управниот одбор согласно неговите овластувања од член 67 став 1 точка 8 од Статутот на тужениот може да одлучува само по приговори како второстепен орган за правата, обврските и одговорностите на работниците од работниот однос, а не и по приговори од Генералниот директор.

При одлучувањето, Врховниот суд на Република Македонија ги ценеше наводите истакнати во ревизијата дека генералниот директор имал право да поднесе приговор против одлуката од која не бил задоволен, но најде дека истите се неосновани од причина што пониските судови дале доволно образложени причини за решителните факти со кои овој суд се согласува, дотолку повеќе што, со одредбите од член 181 од Законот за работни односи, правото да побара заштита на своите права пред надлежниот орган на тужениот, односно правото да поднесе приговор против одлуката за откажување на договорот за вработување, му припаѓа исклучиво на работникот.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Рев3.бр.259/2013 од 25.06.2014 година.

Отказ на договор за вработување**Член 82 став 1 точка 1 и 6 од Законот за работните односи в.в. со член 68 алинеја 1 од Законот за јавните службеници**

54. Кога оспореното решение тужениот го темели на Законот за јавните службеници, а не на Законот за работните односи, фактот што законскиот основ поради кој на тужителката и е откажан договорот за вработување е предвиден во Законот за работните односи како и фактот што тужителката ја сторила повредата која може да се подведе под законскиот основ, е доколку постапката е спроведена согласно специјалниот закон.

Од образложението

Ревизијата е неоснована.

Подносителот на ревизијата не навел конкретно поради која суштествена повреда на одредбите од парничната постапка ја побива пресудата. Меѓутоа од содржината на ревизијата произлегува дека подносителот укажува на сторена суштествена повреда од член 343 став 2 точка 13 од Законот за парничната постапка, која по наоѓање на овој суд не е сторена од причина што побиваната пресуда е јасна и разбирлива, содржи доволно образложени причини за решителните факти, па како таква може во целост да се испита.

Неоснован е и ревизискиот навод за погрешна примена на материјалното право од страна на второстепениот суд.

Имено во текот на постапката утврдено е дека тужителката била вработена кај тужениот како архивар, а потоа била распоредена на работно место хигиеничар - курир и ова решение било поништено со правосилна пресуда П.бр.90/09 од 05.02.2010 година и тужениот бил задолжен да ја врати тужителката на работа на работно место согласно нејзината стручна спрема. Постапувајќи по ваквата пресуда тужениот и понудил на тужителката нов договор за вработување на работно место хигиеничар-курир и овој договор тужителката го потпишала. Тужителката требало да почне со работа на 18.03.2011 година но не се јавила на работа и не сакала да работи бидејќи сметала дека не е распоредена на соодветно работно место. На 05.05.2011 година тужениот и го откажал договорот за вработување на тужителката врз основа на член 82 став 1 точка 1 и член 81 став 1 точка 6 од Законот за работните односи. Второстепената комисија на тужениот го укинала ова решение и тужениот при повторното постапување на 28.07.2011 година донел решение за престанок на вработувањето на тужителката врз основа на член 68 алинеја 1 од Законот за јавните службеници.

Врз основа на вака утврдената фактичка состојба по наоѓање на Врховниот суд на Република Македонија правилно постапил второстепениот суд кога тужбеното барање на тужителката го одбил како неосновано.

Имено, факт е дека во конкретниот случај во времето кога тужителката ја сторила повредата поради која и е откажан договорот за вработување не бил во примена Законот за јавните службеници, а ниту пак согласно работното место на кое тужителката била распоредена пред да и престане работниот однос, хигиеничар-курир, и на кое и престанал работниот однос, таа имала статус на јавен службеник.

При ваква состојба на работите во случајот кога судот не е врзан за правната квалификација на повредата од страна на работодавачот, а од содржината на оспорената одлука јасно произлегува под кој законски основ тужениот ја подведува сторената повреда од страна на тужителката, односно тоа е одредбата од член 68 алинеја 1 од Законот за јавните службеници на која се повикува тужениот во оспорениот решение од битно значење е дека таа е со идентична содржина со одредбата од член 82 став 1 точка 1 од Законот за работните односи.

Оттука произлегува дека она што е од решително значење во случајот е неспорно утврдениот факт дека тужителката ја сторила повредата поради која и е откажан договорот за вработување, а која согласно Законот за работните односи претставува законски основ за откажување на договорот за вработување.

Притоа, во случајот тужениот постапувајќи по укажувањата на Комисијата на Агенцијата за решавање во втор степен по жалби и приговори го донел предметното решение со примена на одредбата од член 68 алинеја 1 од Законот за јавните службеници, откако овој орган, ја укинал Одлуката на тужениот од 14.03.2011 година во која бил применет Законот за работните односи.

Поради тоа без оглед што оспореното решение тужениот го темели на Законот за јавните службеници, а не на Законот за работните односи кој требало да се примени во конкретниот случај, фактот што законскиот основ поради кој на тужителката и е откажан договор за вработување е предвиден во Законот за работните односи, како и фактот што тужителката ја сторила повредата која може да се подведе под законскиот основ, е доволна правна основа за да се утврди законитост на оспореното решение.

Поради наведеното следувахе согласно член 384 став 1 од Законот за парничната постапка, ревизијата да се одбие како неоснована.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Рев3.бр.73/2013 од 20.11.2013 година.

Распоредување на директор**Член 137 од Законот за основното образование („Службен весник на РМ“ број 103/2008)**

55. Во услови кога во општината е основано само едно основно училиште, тужениот како работодавач е должен директорот кој предвременно бил разрешен или кој повторно не е именуван на јавен оглас, да го распореди на работно место соодветно на неговата стручна подготовка.

Од образложението

Ревизијата е основана.

Имено, одлучувајќи за основаноста на тужбеното барање на тужителот, второстепениот суд применувајќи го член 137 од Законот за основното образование го одбил како неосновано тужбеното барање на тужителот, со образложение дека наведената законска одредба се однесува на распоредување на работно место соодветно на стручната подготовка на директорот кој повторно не е именуван или му престанал мандатот. Второстепениот суд навел дека во конкретниот случај на тужителот како директор не му престанал мандатот, ниту пак повторно не бил именуван на јавен оглас, туку бил разрешен од директор пред истекот на мандатот.

По наоѓање на овој суд, одлучувајќи на наведениот начин, второстепениот суд погрешно го применил материјалното право, ако се има во предвид утврдената фактичка состојба, на што тужителот основано посочува во ревизијата.

Во текот на постапката, од изведените докази, било утврдено дека тужителот бил именуван за директор на Основното училиште во општината. Тужителот бил разрешен од функцијата директор со решение, во кое во став 2 било наведено дека тужителот ќе ги извршува своите работни задачи соодветни на неговата стручна спрема во рамките на училиштето. Со решение, Градоначалникот го огласил за ништовно решението во став 2 од диспозитивот, а во останатиот дел истото останало неизменето. По спроведена постапка за управен спор, решението на Градоначалникот по однос на разрешувањето на тужителот од функцијата директор било поништено. Градоначалникот донел друго решение со кое повторно го разрешил тужителот од функцијата директор на тужениот пред истекот на мандатот. Тужителот поднел барање до тужениот да биде известен дали е пријавен во Агенцијата согласно член 137 од Законот за основното образование, на што добил известие дека тужениот не е задолжен за понатамошна активност околу неговото пријавување.

Управниот суд се произнел по тужбата на тужителот и ја поништил одлуката со која било потврдено решението на Градоначалникот, со кое било огласено за ништовно решението на Градоначалникот со кое тужителот бил разрешен од функцијата директор, во став 2.

Согласно член 137 од Законот за основното образование („Службен весник на Република Македонија“ број 103/2008), директорот кој повторно не е именуван на јавен оглас или му престанал мандатот се распоредува на работно место соодветно на неговата стручна подготовка во училишта на подрачјето на општината и во градот С..

Со оглед на утврдената фактичка состојба, а во смисла на цитираната законска одредба, по наоѓање на овој суд правилно првостепениот суд застанал на стојалиште дека тужителот треба да се распореди на работно место соодветно на неговата стручна подготовка кај тужениот. Ова со образложение дека во текот на постапката неспорно било утврдено дека без оглед на исходот на постапката која се води пред Управниот суд, мандатот на тужителот му истекол, а тужениот е единственото училиште на територијата на Општината, во кое на работно место професор по географија имало двајца извршители. Наведеното дотолку повеќе што согласно нормативот кој го пропишувал Министерството, професорот по географија, покрај тој наставен предмет може да предава и по предметите природни науки и техника.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Рев3.бр.268/2013 од 09.07.2014 година.

Отказ на договор за вработување

Член 82 став 1 точка 1 од Законот за работните односи

56. На работник на кој претходно му престанал работниот однос по друг основ, работодавецот не може да му го откаже договорот за вработување поради кршење на работниот ред и дисциплина.

Од образложението

Неоснован е наводот во ревизијата за погрешна примена на материјалното право.

Имено, врз основа на изведените докази во текот на постапката судовите утврдиле дека тужителката засновала работен однос кај тужениот на определено работно време. Последен договор за вработување на определено време склучила за периодот од 10.08.2010 до 10.12.2011 година. По склучувањето на договорот, на 16.12.2010 година, тужителката се повредила на работа и заради повредата била на боледување заклучно 376

со 29.02.2012 година, а на 01.03.2012 година се јавила кај тужениот. Со оглед дека станувало збор за работник кој се повредил на работа, од хумани причини и бил понуден на тужителката нов променет договор за вработување на определено работно време кој тужителката не го потпишала, по што на ден 05.04.2012 година тужениот донел одлука број 64 со која и е откажан договорот заради тоа што не го потпишала променетиот договор за вработување. Против таа одлука, тужителката поднела приговор кој тужениот го одбил како неоснован. На истиот ден кога е донесена одлуката со која и е откажан договорот за вработување заради непотпишување на променетиот договор за вработување - 05.04.2012 година, тужениот донел и одлука со која на тужителката и го откажал договорот за вработување за сторени повреди на работните обврски, односно заради неоправдано отсуство од работа 3 последователни работни дена. Тужителката против таа одлука поднела приговор, а потоа завела судска постапка.

Врз основа на така утврдената фактичка состојба, пониските судови го усвоиле тужбеното барање на тужителката како основано и ја поништиле како незаконита одлуката со која на тужителката и е откажан договорот за вработување поради неоправдано изостанување од работа три последователни работни дена. Основ за такво одлучување, судовите наоѓаат во утврденото дека тужителката кај тужениот имала засновано работен однос на определено работно време и тоа за периодот од 10.08.2010 година до 10.12.2011 година. По истекот на времето за кое бил склучен договорот, на тужителката и престанал работниот однос по сила на закон. Судовите при одлучувањето имале предвид дека и покрај таквата состојба, тужениот и понудил на тужителката нов променет договор за вработување на определено работно време, кој договор тужителката не го потпишала и на тој начин таа не се стекнала со својство на работник, поради што, истата ниту можела да стори повреда на работен ред и дисциплина која и се става на товар со оспореното решение, односно поради неоправдано отсуство од работа три последователни работни дена. Правилно судовите завзеле правно стојалиштето дека на работникот на кој му престанал работниот однос по друг основ, против него не може да се води дисциплинска постапка и да му се изрече мерка откажување на договор за вработување заради неоправдано отсуство од работа, затоа што претходно веќе работникот, во случајот тужителката, го изгубила својството на работник. Во конкретниот случај, на тужителката и престанал работниот однос по сила на закон со оглед дека изминало времето за кое договорот бил склучен. Во времето кога на тужителката и бил понуден променет договор за вработување на определено работно време, таа немала својство на работник, ниту пак го стекнала таквото својство со оглед на тоа што таа не го потпишала новиот променет договор за вработување.

Правилно судовите заклучиле дека правниот интерес на тужителката за оспорување на побиваната одлука се состои во тоа што за неа е од значење да се утврди по кој основ и престанал работниот однос и дали одлуката е

законита, па врз основа на утврденото ќе произлезе дали тужителката во иднина ќе може да остварува други права од работен однос, во случајот права врз основа на преостаната работна способност.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Рев3.бр.262/2013 од 28.05.2013 година.

Право на пријавување на побарување по основ на нето плати во стечајна постапка

Член 87 и член 91 од Законот за стечај во врска со член 105 од Законот за работните односи

57. Нето плата како побарување има право да остварува само работникот бидејќи тоа претставува лично и исклучиво право на работникот, а не јавна давачка за да може тужителот да го побарува од тужениот во стечајната постапка.

Државата преку Министерството УЈП не е активно легитимирана да пријави побарување по основ нето плати во стечајната постапка на стечајниот должник и да бара утврдување на таквото право.

Од образложението

Ревизијата е неоснована.

Од изведените докази во текот на постапката, судовите утврдиле дека тужителот во стечајната постапка отворена над тужениот, пријавил побарување во вкупен износ од 4.334.860,00 денари, како побарување по основ на нето плати, персонален данок на доход, придонеси и радиодифузна такса. Од вкупно пријавеното побарување на тужителот му биле утврдено побарување во износ од 2.091.648,00 денари, а со решение СТ.бр.161/12 од 11.07.2013 година на тужителот му било оспорено побарувањето кое е предмет на овој спор во износ од 2.244.212,00 денари, како побарување на име нето плати.

Врз основа на така утврдената фактичка состојба, со правилна примена на материјалното право од член 87 став 1 и член 91 став 1 од Законот за стечај, како и член 105 став 1 од Законот за работните односи, правилно судовите одлучиле кога го одбиле тужбеното барање на тужителот како неосновано, од причина што утврдиле дека предметното побарување се однесува на нето плати кои не претставуваат јавни давачки за да може тужителот да ги побарува од тужениот во стечајната постапка. При одлучувањето, судовите се раководеле од содржината на одредбата од член 23 од Законот за придонеси за задолжително социјално осигурување, со која одредба не е предвидено

378

дека нето платата на вработените лица спаѓа во јавни давачки за чија наплата тужителот во рамките на своите службени овластувања е надлежен да врши контрола и е овластен побарувањата по основ на нето плата да ги пријави во стечајна постапка и да бара утврдување на таквото побарување. Врз основа на тоа, правилно судовите заклучиле дека тужителот нема активна легитимација во конкретниот спор, бидејќи исплатата на нето плати може да побаруваат само вработените кај тужениот, кое право е едно од основните права на работникот предвидено во Законот за работните односи.

Врховниот суд на Република Македонија, наоѓа дека пониските судови правилно го примениле материјалното право кога одлучиле на наведениот начин, за што дале доволно образложени причини со кои се согласува и овој суд.

По наоѓање на Врховниот суд на Република Македонија, побарувањето на име нето плата, можат да го остваруваат само вработените кај тужениот, кое нешто било сторено од нивна страна, односно нето платите се утврдени како побарување во стечајната постапка на име на вработените. Со оглед на тоа, правилно судовите одлучиле дека тужителот нема активна легитимација во конкретниот спор и истиот нема право побарувањето по основ на нето плата да го пријави во стечајната постапка и да бара утврдување на таквото право. Нето плата како побарување има право да го остварува само работникот бидејќи тоа претставува лично и исклучиво право на работникот, а не јавна давачка за чие остварување е надлежна државата.

Врховниот суд на Република Македонија, го оцени како неоснован наводот во ревизијата дека пониските судови при одлучувањето не го имале во предвид новиот Закон за исплата на платите во Р.М., според кој платите во целост мора да поминат низ контролните механизми на тужителот, па дури потоа истите да им се исплатат на вработените. Ова, од причина што нето платите на вработените кај тужениот, се побарувања кои настанале пред започнување на новиот начин на пресметување на платата, а воедно новиот начин на пресметување на платата не влијае врз статусот на нето плата како лично право, односно платата не е јавна давачка во кој случај тужителот би имал право да врши контрола или да побарува по основ на нето плата да го пријави во стечајната постапка и да бара утврдување на таквото право.

Поради напред наведените причини, следувааше да се одлучи како во изреката на пресудата согласно член 384 став 1 од Законот за парничната постапка.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Рев1.бр.232/2014 од 25.06.2014 година.

Отказ на договор за вработување
Член 76 став 3 од Законот за работни односи

58. Кога работникот, по налог на работодавецот, бил упатен и фактички извршувал работни задачи на работно место кое не е укинато со Правилникот за внатрешна организација и систематизација на работните места, не може да му престане работниот однос поради укинување на работното место на кое извршувал работни задачи пред добивање на налогот за упатување на друго работно место.

Од образложението

Неоснован е наводот во ревизијата за погрешна примена на материјалното право, ако се има во предвид утврдената фактичка состојба.

Имено, второстепениот суд на јавна расправа утврдил дека тужителот бил вработен кај тужениот на неопределено време на работно место дифундант - бравар ВКВ во РЕ С.. На ова работно место тужителот работел се до 2005 година кога престанала кај тужениот да се преработува шеќерната репа и со тоа и престанала потребата од дифузија. Поради тоа, со налог од тужениот, тужителот бил упатен да работи на работни задачи и работно место како бравар на филтри во истата работна единица РЕ С., при што за време на кампања кај тужениот која во текот на годината ја имало 4 пати, тужителот работел како главен на филтри, односно главен на браварите, а кога не била кампања работел како бравар на филтри. Тужителот вака работел се до 11.06.2012 година, кога со одлука на тужениот бр.02-993/1 му е даден отказ на договорот за вработување поради деловни причини, бидејќи тужениот направил измена на Правилникот за внатрешна организација и систематизација на работните места и работното место дифундант - бравар ВКВ во РЕ С. било укинато. Против оваа одлука тужителот поднел приговор, кој Управниот одбор на тужениот го одбил како неоснован и ја потврдил одлуката за откажување на договорот за вработување.

По наоѓање на Врховниот суд на Република Македонија, правилно е стојалиштето на второстепениот суд дека во конкретниот случај одлуката за откажување на договорот за вработување на тужителот од деловни причини, поради укинување на работното место дифундант бравар, е неправилно и незаконито донесена. Ова од причина што, со Правилникот за внатрешна организација и систематизација на работните места и Програмата за утврдување на потребата од воведување на структурални, економски и организациони промени, тужениот го укинал работното место дифундант бравар, на кое тужителот престанал да работи во 2005 година и по налог од тужениот работел и извршувал работни задачи на работно место бравар на филтри, се до моментот на престанокот на работниот однос, кое работно место не било укинато.

Дозволеност на ревизија**Член 167 став 3 од Законот за вонпроцесната постапка**

59. Во постапка за расправање на оставина ревизија е дозволена само кога меѓу учесниците настанал спор за примена на правото, а правното прашање го решил судот.

Од образложението

Ревизијата е недозволена.

Согласно член 182 од Законот за вонпарнична постапка (ЗВП), во постапката за расправање на оставина е дозволена ревизија кога меѓу учесниците настанал спор за примената на правото, а правните прашања ги решил судот (член 167 став 3).

Видно е од списите на предметот дека во постапката по предметот меѓу учесниците не настанал било каков спор за примена на правото и судот не расправал по ниту едно правно прашање во смисла на член 167 став 3 од ЗВП, од што произлегува логичен заклучок дека во постапката по овој предмет не е дозволена ревизија.

Со оглед на тоа што меѓу учесниците не настанал спор за примена на правото, Судот не решил ниту едно правно прашање во смисла на член 167 став 3 од ЗВП, а ревизија во постапката за расправање на оставина е дозволена само кога меѓу учесниците настанал спор за примена на правото, а правните прашање ги решил Судот, Врховниот суд на Република Македонија следува ревизијата да ја отфрли како недозволена согласно член 378 од ЗПП.

Решение на Врховниот суд на Република Македонија Рев.бр.89/2004 од 24.03.2004 година.

Определување на вредност на предметот на спорот**Член 34 став 2 од од Законот за парничната постапка или член 171 став 2**

60. Судот може по службена должност да ја провери и определи вредноста на предметот на спорот најдоцна на подготвителното рочиште или ако подготвителното рочиште не е одржано тогаш на првото рочиште пред почетокот на расправата за главната работа, а не и во подоцнежната фаза на постапката.

Од образложението

Ревизијата е недозволена.

Согласно член 34 став 2 од Законот за парничната постапка, кога тужбеното барање не се однесува на паричен износ, меродавна е вредноста на предметот на спорот што тужителот ја назначил во тужбата.

Според член 171 став 2 од цитираниот закон, кога составот на судот или правото на изјавување ревизија зависи од вредноста на предметот на спорот, а предметот на тужбеното барање не е паричен износ, тужителот е должен во тужбата да ја назначи вредноста на предметот на спорот.

Согласно член 368 став 3 од Законот за парничната постапка, ревизија не е дозволена во имотно - правните спорови во кои тужбеното барање не се однесува на побарување во пари, на предавање предмети или извршување на некое чинење, ако вредноста на предметот на спорот што тужителот ја навел во тужбата не преминува 1.000.000,00 денари.

Видно од списите, вредноста на предметот на спорот во тужбата е означена како неопределена. Судот во тој стадиум на постапката, при поднесувањето на тужбата ја задолжил тужителката со такса за тужба од 1.000,00 денари. По одржувањето на подготвителното и првото рочиште за главна расправа тужителката со поднесок примен во судот на 02.12.2002 година како вредност на спорот означила 3.000.000,00 денари, едновременно со предлог за ослободување од плаќање трошоци во постапката. Судот донел решение за ослободување на тужителката од плаќање судски такси.

По наоѓање на овој Суд, со оглед на тоа што предмет на спорот е утврдување право на сопственост, односно имотно - правен спор кој не се однесува на побарување во пари, правото на изјавување ревизија зависи од вредноста на предметот на спорот наведена во тужба. Дополнителното означување на вредност на спорот од 3.000.000,00 денари е спротивно на член 171 став 2 од ЗПП. Од друга страна нема влијание за определување на вредноста на спорот тоа што Судот во подоцнежната фаза донел решение за ослободување на тужителот од плаќање судски такси на вредноста означена со поднесокот после одржувањето на подготвителното, односно првото рочиште. Ова од причина што Судот во врска со поднесената тужба дал задолжение за такса од 1.000,00 денари, која одговара за вредност на спор од 10.000,00 денари до 20.000,00 денари, што е под 1.000.000,00 денари.

Решение на Врховниот суд на Република Македонија Рев.бр.699/2004 од 23.11.2005 година.

Апсолутна судска ненадлежност**Член 16 од Законот за парничната постапка во врска со член 57 од Законот за денационализација****61. Спорот по тужба за поништување на решение за денационализација донесено во управна постапка не спаѓа во судска надлежност.**

Од образложението

Ревизијата е неоснована.

Подносителот на ревизијата побиваните решенија ги напаѓа поради суштествена повреда на одредбите на парничната постапка и погрешна примена на материјалното право, но од содржината на ревизијата произлегува дека истите ги побива само поради погрешна примена на одредбите од член 16 и член 2 од Законот за парничната постапка и член 57 од Законот за денационализација.

Меѓутоа Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека од страна на двата суда правилно било применето материјалното право кога согласно член 16 и член 2 од Законот за парничната постапка и член 57 од Законот за денационализација одлучиле на начин како во изреката на побиваните решенија.

Правилен е заклучокот на пониските судови дека тужбата на тужителите за поништување на решението за денационализација треба да се отфрли поради тоа што се работи за апсолутна ненадлежност на судот.

Имено, согласно член 2 став 1 од Законот за парничната постапка, во парничната постапка судот одлучува во границите на барањата што се ставени во постапката.

Согласно член 16 став 1 од истиот Закон, судот во текот на целата постапка по службена должност внимава дали решавањето на спорот спаѓа во судска надлежност.

Оттука, пониските судови применувајќи ги наведените одреби правилно заклучиле дека за решавање на спорот за поништување на решение донесено во управна постапка не е надлежен суд туку органите на управата.

Решение на Врховниот суд на Република Македонија Рев.бр.166/2006 од 21.02.2007 година.

Дозволеност на ревизија

Член 378 од Законот за парничната постапка („Службен весник на РМ“ бр. 33/98) во врска со член 8 и 36 од Законот за извршната постапка

62. Против правосилно решение донесено по повод предлогот за укинување на клаузулата за правосилност, не е дозволена ревизија.

Од образложението

Според член 36 став 3 од Законот за извршната постапка („Службен весник на РМ“ бр.53/1997), неоснованата потврда за извршност ќе ја укине со решение истиот суд, односно орган, на предлог или по службена должност.

Согласно член 8 од истиот закон, против правосилна одлука донесена во постапката за извршување и обезбедување не е дозволена ревизија ниту повторување на постапката.

Според член 378 од Законот за парничната постапка, ненавремена, нецелосна или недозволена ревизија ќе отфрли ревизискиот суд со решение ако тоа, во границите на своите овластувања (член 375), не го сторил првостепениот суд.

Во конкретниот случај, ревизијата е изјавена против решение со кое е одбиен предлогот за укинување на клаузулата за правосилност, која клаузула се дава и укинува според член 36 од Законот за извршната постапка. Поради тоа против правосилното решение донесено по повод предлогот за укинување на клаузулата за правосилност, не е дозволена ревизија, според член 8 од Законот за извршната постапка, од кои причини следуваše истата да се отфрли како недозволена, согласно член 378 од Законот за парничната постапка.

Решение на Врховниот суд на Република Македонија Рев.бр.675/2006 од 08.11.2007 година.

Достава

Член 81 став 1 и 2 од Законот за парничната постапка („Службен весник на РМ“ бр.79/05)

63. Не може да се смета за уредна покана за рочиште за главна расправа, доколку повикувањето е извршено преку присутно лице на рочиштето кое не може да биде полномошник во смисла на член 81 став 1 и 2 од Законот за парничната постапка.

Од образложението

Ревизијата е основана.

По наоѓање на Врховниот суд на Република Македонија основани се наводите во ревизијата дека е сторена суштествена повреда на одредбите на парничната постапка од член 343 став 2 точка 7 и точка 10 од Законот за парничната постапка, односно дека со пропуштање на доставување не му е дадена можност на тужителот да расправа пред судот, ниту тужителот бил застапуван од овластено лице.

Во случајот првостепениот суд констатирал дека лицето кое присуствувало на рочиштето одржано на 24.01.2006 година не може да биде полномошник на тужителот во смисла на одредбите од член 81 став 1 од ЗПП. За тоа не е донесено решение согласно член 81 став 2 од истиот Закон, со кое на лицето ќе му овозможи натамошно застапување, ниту за тоа ја известил странката. Притоа првостепениот суд на наредното рочиште одржано на 14.03.2006 година, сметајќи дека тужителот за тоа рочиште е уредно известен, а бидејќи не бил присутен тужителот, донел решение во смисла на член 280 став 1 од ЗПП со кое тужбата на тужителот се смета за повлечена. Второстепениот суд го потврдил тоа решение прифаќајќи дека присутното лице М.Т. на расправата од 24.01.2006 година е полномошник на тужителот и дека тужителот за наредното рочиште бил уредно известен.

Согласно член 81 став 1 од Законот за парничната постапка („Службен весник на РМ“ број 79/05), полномошник на странката може да биде: адвокат, лице - дипломиран правник кое со странката е во работен однос и роднина по крв во права линија, брат, сестра или брачен другар, доколку е потполно деловно способен. Согласно став 2 од истот член, ако како полномошник се јавува лице спротивно на одредбите од ставот 1 на овој член, судот ќе донесе решение со кое на тоа лице ќе му оневозможи натамошно застапување и за тоа ќе ја извести странката.

Со оглед да во случајот првостепениот суд во смисла на одредбите од Законот за парничната постапка, не донел решение со кое ќе му оневозможи на лицето присутно на расправата одржана на 24.01.2006 година да го застапува тужителот, ниту за тоа го известил тужителот, а на наредното рочиште прифатил дека тужителот е уредно повикан и донел решение со кое тужбата се смета за повлечена, Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека пониските судови сториле суштествена повреда на одредбите од член 343 став 1 и став 2 точка 7 и 10 од ЗПП и донеле незаконито решение.

Одредбите од членот 81 став 2 од Законот за парничната постапка предвидуваат дека не е потребно само да се констатира дека на расправата присутно е лице кое според став 1 од истиот член не може да биде

полномошник на странката, туку судот мора да донесе решение со кое на тоа лице ќе му се оневозможи понатамошно застапување и да ја извести странката дека била застапувана од неовластено лице според одредбите од ЗПП, а притоа за терминот на одложеното рочиште ќе ја извести странката.

Решение на Врховниот суд на Република Македонија Рев.бр.1049/2006 од 17.01.2008 година.

Изземање

Член 65 став 1 точка 5 од Законот за парничната постапка („Службен весник на РМ“ бр.79/05)

64. Постои суштествена повреда на член 340 став 2 точка 2 во врска со член 65 став 1 точка 5 од ЗПП, кога судијата учествувал во донесувањето на правосилна првостепена пресуда, а потоа и како член на совет во жалбена постапка.

Од образложението

Ревизијата е основана.

Основан е наводот во ревизијата за сторена суштествена повреда на одредбите на ЗПП по член 340 став 2 точка 2 од Законот за парничната постапка, од страна на второстепениот суд.

Според оваа законска одредба, суштествени повреди на одредбите на Законот за парничната постапка, постои секогаш ако во донесувањето на пресудата учествувал судија или судија поротник кој по законот мора да се из земе (член 65 став 1 точка 1 до 5), односно кој со решение на судот бил изземен.

Согласно член 65 став 1 точка 5 од Законот за парничната постапка, судија или судија поротник не може да ја врши судиската должност ако во истиот предмет учествувал во донесувањето на одлуката на понискиот суд или на друг орган.

Од списите на предметот се гледа дека судијата како претседател на совет на Основен суд, учествувал во донесувањето на правосилната пресуда. Истиот судија, како член на совет учествувал и во донесувањето на оспореното решение, со кое било потврдено решението на Основниот суд, со кое бил одбиен како неоснован предлогот на тужителот за повторување на постапката правосилно завршена со пресуда на Основниот суд.

Имајќи предвид цитираните законски одредби и фактот дека судијата учествувал во донесувањето на одлуката на Основниот суд, а потоа и во донесувањето на одлуката на Апелациониот суд, што според мислењето на овој суд се смета за учество на судија во донесување на одлуки во ист предмет, што законот го исклучува, значи дека второстепениот суд со донесувањето на оспорената одлука, сторил суштествена повреда на одредбата од член 340 став 2 точка 2 од ЗПП.

Решение на Врховниот суд на Република Македонија Рев.бр.1080/2006 од 17.01.2008 година.

**Дозволеност на ревизија при трансформација на работен однос
Член 372 став 3 точка 3 од Законот за парничната постапка („Службен весник на РМ“ бр.75/2005)**

65. Ревизија не е дозволена во споровите за утврдување за трансформација на работен однос од определено на неопределено време.

Од образложението

Ревизијата е недозволена.

Согласно член 372 став 2 од Законот за парничната постапка, странките можат да изјават ревизија против второстепена пресуда, ако вредноста на предметот на спорот на побиваниот дел на пресудата надминува 500.000 денари. Во став 3, по исклучок од ставот 2 на овој член без оглед на вредноста на спорот, ревизијата секогаш е дозволена: 1) во спорови за издршка; 2) во спорови за надоместок на штета за загубена издршка поради смрт на давателот на издршката; 3) во спорови од работните односи по повод престанок на работен однос; 4) во спорови од авторското право; и 5) во спорови што се однесуваат на заштита и употреба на пронајдоци и технички унапредувања, мостри, модели и жигови и на правото на употреба на фирма или назив, како и во спорови од нелојален натпревар и монополистички однесувања.

Согласно член 380 став 2 од ЗПП, ревизијата е недозволена ако ја изјавило лице кое не е овластено за поднесување ревизија, или лице кое се откажало од ревизија, или ако лицето кое изјавило ревизија нема правен интерес за поднесување ревизија, или ако ревизија е изјавена против пресуда против која според закон не може да се поднесе.

Согласно член 383 став 1 од ЗПП, ненавремената, нецелосната, необразложената или недозволената ревизија ќе ја отфрли судијата известител на ревизискиот суд со решение, ако тоа не го сторил во границите на своите овластувања првостепениот суд.

Во конкретниот случај, предмет на спорот е утврдување на постоење на работен однос, односно да се утврди дека работниот однос од определено се трансформира во работен однос на неопределено време.

Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека споровите во кои тужбеното барање е да се утврди дека работниот однос на определено време се трансформирал во работен однос на неопределено време не е спор од работен однос по повод престанок на работен однос во смисла на член 372 став 3 точка 3 од ЗПП („Службен весник на РМ“ бр.79/2005), во кој е дозволена ревизија поради што согласно член 383 став 1 од ЗПП се одлучи како во изреката на решението.

Решение на Врховниот суд на Република Македонија Рев.бр.1160/2006 од 13.2.2008 година.

Определување на друг стварно надлежен суд Член 61 од Законот за парничната постапка

66. Предлог за определување на друг стварно надлежен суд не може да поднесе замешувачот.

Од образложението

Предлогот е недозволен.

Според член 61 од Законот за парничната постапка, Врховниот суд на Република Македонија може, по предлог на странката или од надлежниот суд да определи во одделен предмет да постапува друг стварно надлежен суд ако е очигледно дека така полесно ќе се спроведе постапката или ако за тоа постојат други важни причини.

Од содржината на оваа одредба произлегува дека Врховниот суд на Република Македонија може на предлог на странките или од надлежниот суд да определи во одреден предмет да постапува друг стварно надлежен суд, ако е очигледно дека така полесно ќе се спроведе постапката или ако за тоа постојат други важни причини.

Во конкретниот случај, предлогот за определување на друг стварно надлежен суд е поднесен од страна на замешувачот, а не од странките во предметот или од надлежниот суд, што значи дека истиот е поднесен од неовластено лице, поради што истиот се јавува како недозволен.

Од изнесените причини следуваше предлогот да се отфрли.

Решение на Врховниот суд на Република Македонија Р.бр. 83/2007 од 26.12.2007 година.

Дозволеност на ревизија против решение за привремена мерка за времено доверување на деца
Член 386 став 1 од Законот за парничната постапка („Службен весник на РМ“ бр.33/98)

67. Кога судот по тужба за развод на брак, одлучувал и по посебно барање на странката по предлог да се определи привремена мерка, заради давање на издршка на малолетни деца, како и за нивно времено доверување на чување и воспитување, а кога пред второстепениот суд предмет на одлучување било само решението со кое е одлучено по предлогот за издавање на привремената мерка, а не и за главното барање, ревизијата изјавена против решението за привремената мерка не е дозволена, затоа што постапката не е правосилно завршена.

Од образложението

Ревизијата е недозволена.

Согласно член 386 став 1 од Законот за парничната постапка, странките можат да изјават ревизија и против решението на второстепениот суд со кое постапката правосилно е завршена.

Во конкретниот случај, од списите на предметот видно е дека се работи за второстепено решение со кое е преиначено првостепеното решение со кое делумно бил усвоен предлогот за издавање на привремената мерка. Имено, тужителката поднела тужба за развод на брак, со која поднела и посебно барање со предлог да се определи привремена мерка заради давање на издршка на малолетните деца, како и малолетните деца времено да се доверат на чување и воспитување на нивната мајка - тужителката. Следствено на ова, со оглед на тоа дека со второстепеното решение се одлучува за предлогот за издавање на привремена мерка, а не за главното барање, против истото не е дозволена ревизија, во смисла на член 386 став 1 од ЗПП, бидејќи со донесување на ова решение постапката не е правосилно завршена.

Предвид на тоа Врховниот суд на Република Македонија следуваše ревизијата да ја отфрли како недозволена согласно член 378 од Законот за парничната постапка.

Решение на Врховниот суд на Република Македонија Рев. бр.412/2007 од 4.10.2007 година.

Дозволеност на ревизија по исклучок Член 372 став 4 од Законот за парничната постапка

68. Со одлука на второстепениот суд, не може да се дозволи ревизија по исклучок против второстепената пресуда, пред стапување во сила на Законот за парничната постапка („Службен весник на РМ“ бр.79/05).

Од образложението

Ревизијата е недозволена.

По наоѓање на Врховниот суд на Република Македонија, со одлука на второстепениот суд не може да се дозволи ревизија против второстепена пресуда во смисла на член 372 став 4 од Законот за парничната постапка („Службен весник на РМ“ бр.79/05), ако постапката пред првостепениот суд е завршена со пресуда пред стапување во сила на овој закон.

Согласно член 372 став 4 од Законот за парничната постапката („Службен весник на РМ“ бр.79/05, кој влезе во сила на 29.09.2005 година, а се применува од 29.12.2005 година), второстепениот суд може да дозволи изјавување на ревизија против своја пресуда без оглед на вредноста на спорот ако оцени дека одлуката на спорот зависи од решавање на некое материјалноправно или процесноправно прашање важно за уедначување на судската пракса.

Согласно член 474 став 1 од истиот закон, ако пред денот на примената на овој закон е донесена првостепена пресуда или решение со кое постапката пред првостепениот суд се завршува, натамошната постапка ќе се спроведе според дотогашните прописи.

Во конкретниот случај првостепената пресуда е донесена на 28.12.2005 година, па во смисла на цитираните одредби произлегува дека е донесена во време на важење на поранешниот Закон за парничната постапка („Службен весник на РМ“ бр.33/98).

Од овие причини Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека со Законот за парничната постапка, кој е во примена во времето на донесување на второстепената пресуда, не е предвидена можност второстепениот суд да дозволи ревизија против својата одлука, надвор од определените рамки за дозволеност на ревизијата, туку таквата можност е предвидена со новиот Закон за парничната постапка, кој во случајот не е во примена, поради што следуваše судот да одлучи како во изреката на решението согласно член 378 од Законот за парничната постапка.

Решение на Врховниот суд на Република Македонија Рев.бр.531/2007 од 22.05.2008 година.

**Дозволеност на ревизија кога отказот е заменет со парична казна
Член 372 став 2, став 3 точка 3 од Законот за парничната постапка
(„Службен весник на РМ“ бр.79/2005)**

69. Ревизија е недозволена во спорови од работен однос кога престанокот на работниот однос е заменет со парична казна.

Од образложението

Ревизијата е недозволена.

Согласно член 372 став 2 од Законот за парнична постапка, („Службен весник на РМ“ бр.79/2005) странките можат да изјават ревизија против второстепена пресуда, ако вредноста на предметот на спорот на побиваниот дел на пресудата надминува 500.000,00 денари.

Според став 3 точка 3 од истиот закон, по исклучок од ставот 2 на овој член, без оглед на вредноста на спорот, ревизијата секогаш е дозволена, меѓу другото: во спорови од работните односи по повод престанок на работен однос.

Согласно член 383 став 1 од истиот закон, ненавремената, нецелосната, необразложената или недозволената ревизија, ќе ја отфрли, судијата известител на ревизискиот суд со решение, ако тоа не го сторил во границите на своите овластувања првостепениот суд.

По наоѓање на Врховниот суд на Република Македонија, во конкретниот случај, не се работи за спор од работен однос по повод престанок на работен однос кога ревизијата е секогаш дозволена, во смисла на член 372 став 3 точка 3 од Законот за парничната постапка, туку се работи за решение за престанок

на работен однос со отказ на тужителот, кое било заменето со парична казна, поради што произлегува дека ревизијата е недозволена. Ова, уште повеќе и од причина што, вредноста на спорот е определена на износ од 40.000,00 денари, кој износ не го надминува износот од 500.000,00 денари, како услов за дозволеност на ревизијата.

Решение на Врховниот суд на Република Македонија Рев.бр.578/2007 од 3.07.2008 година.

Дозволеност на ревизија

Член 377 став 1 во врска со член 383 став 1 од Законот за парничната постапка

70. Необразложена ревизија се отфрла.

Од образложението

Ревизијата е недозволена.

Согласно член 377 став 1 од Законот за парничната постапка, во ревизијата странката треба точно да ги наведе причините поради кои е изјавена.

Според член 383 став 1 од истиот закон, ненавременета, нецелосната, необразложената или недозволената ревизија ќе ја отфрли судијата известител на ревизискиот суд со решение, ако тоа не го сторил во границите на своите овластувања првостепениот суд.

Во конкретниот случај, видно од списите на предметот, тужениот не само што во ревизијата не ги навел причините поради кои е изјавена туку истата и не ја образложил, во смисла на горе наведената одредба. Поради тоа, произлегува дека истата е недозволена.

Предвид на тоа Врховниот суд на Република Македонија следуваше ревизијата да ја отфрли како недозволената согласно член 383 став 1 од Законот за парничната постапка.

Решение на Врховниот суд на Република Македонија Рев.бр.1198/2007 од 20.11.2008 година.

Дозволеност на ревизија во спор за утврдување на престанок на работен однос**Член 372 став 3 од Законот за парничната постапка****71. Не е дозволена ревизија во спор од работен однос за утврдување на престанок на работен однос.**

Од образложението

Ревизијата е недозволена.

Согласно член 372 став 2 од Законот за парничната постапка, странките можат да изјават ревизија против второстепена пресуда, ако вредноста на предметот на спорот на побиваниот дел на пресудата надминува 500.000,00 денари.

Според член 372 став 3 од истиот закон, по исклучок на ставот 2 од овој член, без оглед на вредноста на спорот, ревизијата секогаш е дозволена: во спорови за издршка; во спорови за надоместок на штета, за загубена издршка поради смрт на давателот на издршката; во спорови од работните односи по повод престанок на работен однос; во спорови од авторското право и во спорови што се однесуваат на заштита и употреба на пронајдоци и технички унапредувања, мостри, модели, жигови и на правото на употреба на фирма или назив, како и во спорови од нелојален натрпевар и монополистички однесувања.

Според член 383 став 1 од истиот закон, ненавремената, нецелосната, необразложената или недозволената ревизија ќе ја отфрли судијата известител на ревизискиот суд со решение, ако тоа не го сторил во границите на своите овластувања првостепениот суд.

Во конкретниот случај тужбеното барање е за исплата на неисплатени плати и надоместоци од плати, при што повеќе лица тужат со една тужба и секој тужител се смета како самостојна странка во однос на правните последици во смисла на член 186 став 1 точка 2 и член 190 од Законот за парничната постапка, па вредноста на предметот на спорот се утврдува според поединечното побарување во побиваниот дел на второстепената пресуда за секој од тужителите посебно. Притоа, вредноста на спорот во усвоениот дел на тужбеното барање на тужителите поединечно за секој тужител се износи кои не го надминуваат износот од 500.000,00 денари, произлегува дека ревизијата по овој основ е недозволена.

Исто така, противтужбеното барање на тужениот - противтужителот е за утврдување на престанок на работен однос, по кој основ согласно член 372 став 3 од Законот за парничната постапка не е предвидено дека може да се изјави ревизија. По наоѓање на Врховниот суд на Република Македонија, во случајот не станува збор за спор од работен однос по повод престанок на работен однос, туку противтужбеното барање е утврдување дека на тужителите - противтужени фактички им престанал работниот однос.

Вредноста на спорот на противтужбеното барање е неопределено, а тужениот плаќал такси во износи кои одговараат на вредност на спорот од 40.000,00 денари, односно износ кој не го надминува износот од 500.000,00 денари, во смисла на член 372 став 2 од Законот за парничната постапка. Поради тоа произлегува дека изјавената ревизија и по овој основ е недозволена.

Според наведеното, следуваше Врховниот суд на Република Македонија ревизијата да ја отфрли како недозволена согласно член 383 став 1 од Законот за парничната постапка.

Решение на Врховниот суд на Република Македонија Рев.бр.799/2008 од 29.04.2009 година.

Право на поднесување на тужба за надомест на штета поради неоправдана осуда

Член 579 став 2 од Законот за Кривичната постапка во врска со член 274 став 2 од Законот за парничната постапка

72. Не се губи правото на поднесување тужба за надомест на штета, иако барањето за надомест на штета тужителот го доставил до Министерството за правда по поднесувањето на тужбата.

Од образложението

Ревизијата е основана.

Основан е наводот во ревизијата за сторена суштествена повреда на одредбите од парничната постапка од член 343 став 2 точка 13 од ЗПП, од причина што двете решенија се нејасни, неразбирливи и немаат доволно образложени причини за решителните факти, поради што не можат да се испитаат.

Имено, пониските судови тужбата на тужителот ја отфрлиле од причина што утврдиле дека тужителот не постапил согласно Законот за кривичната постапка, за надомест на штета, рехабилитација и за остварување на другите

394

права на лица неоправдано осудени и неосновано или незаконито лишени од слобода. Тужителот не приложил доказ за тоа дека поднел такво барање до Министерството, а тужениот доставил доказ од кој се утврдил фактот дека тужителот не поднел вакво барање. Поради тоа, пониските судови застанале на стојалиште дека тужителот за да може да поднесе тужба за надомест на штета, бил должен претходно да поднесе барање за надомест на штета до Министерството, согласно член 579 став 2 од Законот за кривичната постапка.

Согласно член 579 став 1 од Законот за кривичната постапка, правото на надомест на штета застарува за три години од денот на правосилноста на пресудата со која обвинетиот е ослободен од обвинението или со кое обвинението е одбиено, односно во рок од три години од правосилноста на решението со кое обвинителниот акт бил отфрлен или постапката е запрена, а ако по повод жалбата решавал повисокиот суд во рок од три години од денот на приемот на одлуката на повисокиот суд.

Според став 2 од овој член, пред поднесувањето до судот на тужба за надомест на штета, оштетениот е должен со свое барање да се обрати до Министерството за правда заради постигање спогодба за постоење на штета и за видот и висината на надоместот.

По наоѓање на Врховниот суд на Република Македонија, ваквото стојалиште на пониските судови е погрешно. Во конкретниот случај, видно од списите на предметот, неспорно е утврдено дека тужителот тужбата за надомест на штета ја поднел на 2.06.2006 година, а барањето за надомест на штета до Министерството го поднел на 3.11.2006 година, што значи после поднесувањето на тужбата. Меѓутоа, иако тужителот барањето го поднел после тужбата, истиот не го губи правото со тужба во граѓанска парница да бара надомест на штета за водена кривична постапка, во која била донесена ослободителна пресуда. Оттука, пониските судови погрешно одлучиле кога тужбата на тужителот ја отфрлиле.

Поради наведеното следуваше ревизијата да се усвои, решенијата на двата суда да се укинат и предметот врати на првостепениот суд на повторно судење, согласно член 385 став 1 од ЗПП.

При повторно судење, првостепениот суд ќе треба да ги има во предвид забелешките на овој суд и да постапи по поднесеното тужбено барање, со цел да донесе правилна и законита одлука.

Решение на Врховниот суд на Република Македонија Рев.бр.958/2008 од 28.05.2009 година.

Определување на вредност на предметот на спорот кај парично побарување Член 28 став 1 од Законот за парничната постапка

73. Во случај кога предмет на спорот е парично побарување, вредноста на предметот на спорот се определува според вредноста на главното барање, независно од вредноста на предметот на спорот што тужителот ја определил во тужбата.

Од образложението

Ревизијата изјавена против побиваната пресуда, во делот на делумно усвоеното тужбено барање на тужителот, е основана.

Основан е навод во ревизијата за суштествена повреда од член 343 став 2 точка 13 од Законот за парничната постапка, односно дека првостепената пресуда е донесена од страна на судија поединец, иако според вредноста на спорот, предметот требало да го суди и одлуката да ја донесе совет од тројца членови.

Согласно член 14 став 1 од Законот за парничната постапка, („Службен весник на РМ“ бр.79/05 од 21.09.2005), судот оценува по службена должност, веднаш по приемот на тужбата, дали е надлежен и во кој состав е надлежен. Оценувањето на надлежноста се врши врз основа на наводите во тужбата и врз основа на фактите што му се познати.

Согласно член 28 став 1 од истиот закон, кога за утврдување на составот на судот, правото изјавување на ревизија и во други случаи предвидени во овој закон е меродавна вредноста на предметот на спорот, како вредност на предметот на спорот се зема предвид само вредноста на главното барање.

Согласно член 36 став 2 од Законот за парничната постапка, во текот на постапката странките можат да се спогодат имотно правните спорови да ги суди судија поединец, без оглед на вредноста на спорот.

Согласно член 467 од истиот закон, во постапката во стопанските спорови, судија поединец суди ако вредноста на предметот на спорот не го надминува износот од 1.200.000,00 денари, а во споровите за плаќање на камата без оглед на вредноста на предметот на спорот.

Согласно член 19 став 1 од Законот за изменување и дополнување на Законот за парничната постапка („Службен весник на РМ“ бр.110 од 02.09.2008 година), постапките пред првостепените судови започнати до влегувањето на сила на овој закон се завршуваат според дотогашните прописи.

Постапката по тужбата на тужителот е започната на 28.01.2002 година, односно е започната до влегувањето на сила на Законот за изменување и дополнување на Законот за парничната постапка („Службен весник на РМ“ бр.110 од 02.09.2008 година), од што по наоѓање на Врховниот суд на Република Македонија, произлегува дека постапката ќе се заврши според одредбите на Законот за парничната постапка („Службен весник на РМ“ бр.79/05 од 21.09.2005 година).

Во конкретниот случај, се работи за постапка во стопански спор, во кој вредноста на спорот изнесува 1.723.250,00 денари, а од почетокот до крајот на првостепената постапка, странките не се спогодиле спорот да го суди судија поединец во смисол на член 36 став 2 од Законот за парничната постапка.

При таква состојба на работите, а имајќи ги предвид напред цитираните законски одредби од Законот за парничната постапка, Врховниот суд на Република Македонија, наоѓа дека судот бил непрописно составен, што претставува суштествена повреда на одредбата од член 343 став 2 точка 1 од Законот за парничната постапка.

Врховниот суд на Република Македонија имаше предвид дека тужителот во тужбата ја навел вредноста на предметот на спорот во износ од 101.000,00 денари и дека во тој временски период постапката ја водел судија поединец, односно дека судот бил прописно составен. Меѓутоа, по наоѓање на Врховниот суд на Република Македонија, откако тужителот со поднесок од 21.03.2007 година, а по извршеното вештачење, извршил прецизирање на тужбеното барање по однос на висината на износ од 1.723.250,00 денари, судот бил должен поради променети околности да го смени составот, односно постапката да ја продолжи пред совет составен од судија како претседател на советот и двајца судии поротници. Ова, особено и поради тоа што во текот на траењето на првостепената постапка странките не се спогодиле постапката да ја суди судија поединец без оглед на вредноста на спорот. Вредноста на предметот на спорот во тужбата согласно член 33 став 2 од Законот за парничната постапка, е меродавна само кога се работи за непарично побарување. Со оглед на тоа што во случајот се работи за парично побарување, вредноста на спорот се одредува според вредноста на главното барање, независно која вредност е назначена во тужбата.

Поради напред наведеното, следуваше ревизијата изјавена во делот на делумно усвоеното тужбено барање на тужителот да се усвои и да се одлучи како во изреката, согласно член 385 став 1 од Законот за парничната постапка.

При повторното судење, првостепениот суд да ги има предвид укажувањата на Врховниот суд на Република Македонија, да ја отстрани сторената суштествена повреда на одредбата од член 343 став 2 точка 1 од

Законот за парничната постапка, по што предложените докази повторно да ги анализира и оцени согласно член 8 од Законот за парничната постапка, врз основа на што да донесе правилна и законита одлука.

Ревизијата изјавена против второстепената пресуда во делот на одбиеното противтужбено барање на тужениот, е недозволена.

Согласно член 469 став 1 од Законот за парничната постапка, ревизија во стопански спорови против правосилна пресуда донесени во втор степен е дозволена ако вредноста на предметот на спорот на побиваниот дел на правосилната пресуда надминува 1.000.000 денари.

Во конкретниот случај, противтужбеното барање на тужениот се однесува на парично побарување во износ од 187.200,00 денари, кој износ не го надминува износот од 1.000.000,00 денари.

Со оглед на горе наведеното, следуваше ревизијата во тој дел да се отфрли како недозволена, согласно член 383 став 1 од Законот за парничната постапка.

Решение на Врховниот суд на Република Македонија Рев1. бр.1349/2010 од 23.02.2011 година.

**Поднесување на тужба по истекот на рокот за поведување на спор
Член 190 став 5 од Законот за стечај („Службен весник на РМ“
бр.55/97,53/00,37/02,17/04)**

74. Тужбата за утврдување на оспорено побарување поднесена од стечајниот доверител против странката која го оспорила побарувањето се отфрла, доколку не е поднесена во рок од осум дена од кога е примено решението со кое доверителот е упатен да поведе парнична постапка за утврдување на своето побарување.

Од образложението

Ревизијата е неоснована.

Неоснован е наводот во ревизијата за погрешна примена на материјалното право, од причини што врз основа на утврдената фактичка состојба од страна на пониските судови и според наоѓање на Врховниот суд на Република Македонија, правилно е применето материјалното право кога е отфрлена тужбата како ненавремена.

Пониските судови, повикувајќи се на член 190 став 5 од Законот за стечај, ја отфрлиле тужбата како ненавремена. Ова од причина што, во конкретниот случај на тужителот со решение на Основниот суд С. С. СТ.бр.145/04 од 23.06.2004 година му е оспорено побарувањето за износ од 97.046.589,50, па согласно истото решението тужителот бил должен да покрене судска постапка за утврдување на оспореното побарување во рок од 8 дена по приемот на решението. При утврден факт дека тужителот решението го примил на ден 23.02.2005 година и истиот можел да поднесе благовремена тужба заклучно со 05.03.2005 година, Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека се правилни и законити одлуките на пониските судови со кои тужбата е отфрлена како ненавремена, во смисла на одредбата од член 190 став 5 од Законот за стечај, со оглед да тужителот тужбата ја поднел на 29.05.2009 година, по истекот на повеќе од 4 години од денот на приемот на решението, односно по истекот на законскиот рок.

Врховниот суд на Република Македонија ценејќи ги ревизиските наводи, најде дека истите се неосновани, од причина што во конкретниот случај станува збор за преклузивен рок, кој рок не е испочитуван. Воедно, ирелевантни се наводите за примена на член 359 и член 379 од Законот за облигационите односи, од причина што се без влијание за поинакво одлучување и не влијае на законитоста на решението, бидејќи во конкретниот случај наоѓа примена Законот за стечај, кој претставува *lex specialis* во однос на Законот за облигациони односи.

Решение во Врховниот суд на Република Македонија Рев1.бр.1333/2010 од 27.04.2011 година.

Дозволеност на ревизија

Член 469 во врска со член 33 од Законот за парничната постапка („Службен весник на РМ“ бр.79/05, 110/08 и 83/09)

75. Ревизијата е недозволена кога советот донел одлука повторно да одржи подготвително рочиште поради изменет совет, на кое ја определил вредноста на спорот да одговара на вредносен критериум кој е услов за дозволеност на ревизијата.

Од образложението

Ревизијата е недозволена.

Според член 33 став 2 од Законот за парничната постапка, кога тужбеното барање не се однесува на паричен износ, меродавна е вредноста на предметот на спорот што тужителот ја определил во тужбата.

Според став 3 од истиот член, ако во случајот од ставот 2 на овој член вредноста на предметот на спорот тужителот ја определил многу високо или многу ниско, така што се поставува прашање за состав на судот или правото на изјавување ревизија, судот најдоцна на подготвителното рочиште, а ако подготвителното рочиште не е одржано, тогаш на главната расправа пред почетокот на расправањето на главната работа, брзо и на погоден начин ќе ја провери точноста на означената вредност.

Според член 176 став 2 од истиот Закон, кога составот на судот или правото на изјавување на ревизија зависи од вредноста на предметот на спорот, а предмет на тужбеното барање не е паричен износ, тужителот е должен во тужбата да ја означи вредноста на спорот.

Според член 383 став 1 од Законот за парничната постапка, ненавремената, нецелосната, необразложената или недозволената ревизија ќе ја отфрли судијата известител на ревизискиот суд со решение, ако тоа не го сторил во границите на своите овластувања првостепениот суд.

Според член 469 од истиот Закон, ревизија во стопанските спорови против правосилна пресуда донесена во втор степен е дозволена ако вредноста на предметот на спорот во побиваниот дел на правосилната пресуда надминува 1.000.000,00 денари.

Според член 301 став 1 од Законот за парничната постапка, ако рочиштето се одложи, ново рочиште ќе се одржи по можност пред истиот совет, а според ставот 3, ако рочиштето се одржува пред изменет совет, главната расправа мора да почне одново, но советот може откако странките ќе се изјаснат за тоа, да одлучи повторно да не се сослушуваат сведоците и вештаците и да не се врши нов увид, туку да се прочитаат записниците за изведувањето на овие докази.

Во конкретниот случај, тужителот со тужбеното барање бара се задолжи тужениот да пристапи кон заверка на нотар на договор за купопродажба на стан, а пресудата да преставува основ за стекнување на сопственост на предметниот стан и запишување на правото на сопственост во катастарот на недвижности, односно предмет на спорот е непарично побарување со означена вредност на спорот во тужбата од 100.001,00 денари.

Видно од списите во предметот, судот на подготвителното рочиште, по однос на главното барање не ја определил вредноста на спорот на паричен износ кој да го надминува износот од 1.000.000,00 денари како вредносен критериум кој е услов за дозволеност на ревизијата, туку вредноста на спорот на износ од 1.461.160,00 денари судот ја определил во подоцнежна фаза од постапката, односно при промена на судскиот совет кој постапувал по предметот, кога советот повторно одржал подготвително рочиште и одлучил постапката да почне од почеток.

Според наоѓањето на Врховниот суд на Република Македонија, определувањето на вредноста на предметот на спорот на износ од 1.461.160,00 денари е сторено спротивно на роковите предвидени во цитираните законски одредби, во подоцнежна фаза во постапката, откако странките се впуштиле во расправањето на главната работа, според кои законски одредби судот најдоцна на подготвителното рочиште, а ако подготвително рочиште не е одржано, тогаш на главната расправа пред почетокот на расправањето на главната работа брзо и на погоден начин ќе ја провери точноста на означената вредност на спорот.

Одлуката на советот, повторно да одржи подготвително рочиште поради изменет совет, на кое ја определил вредноста на спорот на износ од 1.461.160,00 денари, не ја чини поднесената ревизија дозволена. Имено, одредбата од член 301 став 3 од Законот за парничната постапка, се однесува на обврската главната расправа да почне одново ако предходно одложеното рочиште треба да се одржува пред изменет совет. Од наведената законска одредба не произлегува обврска да се одржи ново подготвително рочиште.

Оттука, ако се има предвид дека тужителот вредноста на предметот на спорот во тужбата ја определил на износ од 100.001,00 денари, односно на износ кој не го надминува износот од 1.000.000,00 денари, ниту судот вредноста на спорот ја определил во дозволена фаза на постапката, а што е законски услов за дозволеност на ревизијата според членот 469 став 1 од Законот за парничната постапка кога се работи за стопански спорови, произлегува дека поднесената ревизија не е дозволена.

Поради горе наведеното следуваше ревизијата да се отфрли како недозволена согласно член 383 став 1 од Законот за парничната постапка.

Решение на Врховниот суд на Република Македонија Рев1.бр.44/2013 од 26.02.2014 година.

Достава на писмена

Член 132 од Законот за парничната постапка и член 75 од Законот за работните односи

76. Доставата на писмена до тужителот кој бил лишен од слобода, односно бил во притвор, треба да се врши исклучиво преку управата на затворот во кој се наоѓа тужителот.

Од образложението

Ревизијата е основана.

Основан е наводот во ревизијата за сторена суштествена повреда од член 343 став 2 точка 14 од Законот за парничната постапка, од причина што побиваното решение е нејасно, неразбирливо и во образложението на истото постојат противречности помеѓу причините за решителните факти и изведените докази поради што не може да се испита.

Имено, пониските судови утврдиле дека од страна на МВР на РМ Биро – Сектор Р. центар за гранични работи С. С. бил направен обид оспореното решение да му се врати на тужителот на 22.09.2009 година меѓутоа дека откако тужителот го прочитал решението одбил да го потпише и да го прими истото, па како приговорот против оспореното решение од 18.09.2009 година, бил изјавен на 27.08.2012 година, а тужбата била поднесена до судот на 12.09.2012 година, заклучиле дека тужителот поднел приговор против одлуката за откажување на договорот за вработување и тужба до судот по истек на законски предвидените рокови за поднесување на истите, поради што ја отфрлиле тужбата на тужителот како ненавремена согласно член 181 став 2 и 3 и член 93 став 2 и 4 од Законот за работните односи.

Меѓутоа, по наоѓање на Врховниот суд на Република Македонија, пониските судови сториле суштествена повреда на одредбите од Законот за парничната постапка, од причина што, истите не утврдиле со сигурност дали до тужителот била извршена уредна достава на решението за престанок на работен однос од кој датум започнуваат да течат роковите за остварување на заштита на правата на тужителот пред работодавачот, а потоа и за остварување на судска заштита.

Имено при одлучувањето судовите воопшто ја немале во предвид одредбата од членот 132 од Законот за парничната постапка, според која до лица лишени од слобода, доставување се врши преку управата на затворот, казнено - поправната установа или воспитно - поправниот дом.

По наоѓање на овој суд, доставата на решението чие поништување тужителот го бара со тужбата, не била извршена согласно членот 132 од Законот за парничната постапка, со оглед на тоа што во конкретниот случај тужителот бил лишен од слобода, односно бил во притвор, поради што доставата на писмената до него требало да се врши исклучиво преку управата на затворот во кој се наоѓал тужителот. Во конкретниот случај не било постапено на наведениот начин, туку напротив видно од доставницата со која била вршена доставата е дека тужениот доставата ја вршел директно до тужителот преку свој доставувач, а не преку управата на затворот.

Согласно член 75 став 3 од Законот за работните односи („Сл.Весник на РМ.“бр.62/05,106/08,161/08,114/09), ако работникот не може да се пронајде на адресата на престојувалиштето од кое дневно доаѓа на работа (освен во случаите на оправдано отсуство од работа) или нема трајно или времено

престојувалиште во Р.М. или одбие врачување, откажувањето на договорот за вработување се објавува на огласната табла во седиштето на работодавачот. По изминувањето на осум работни дена од објавувањето на огласната табла се смета дека врачувањето е извршено.

Оттука, судовите биле должни со сигурност да утврдат дали до тужителот била извршена уредна достава на решението за откажување на договорот за вработување, во смисла на цитираните законски одредби, на кој начин единствено би можеле да ја утврдат навременоста и дозволеноста на поднесената тужба.

Притоа, доколку се има во предвид рокот за остварување на судска заштита на правата од работен однос предвиден во членот 181 став 3 од Законот за работните односи за овој суд останува нејасен заклучокот на пониските судови дека тужбата на тужителот е ненавремена со оглед на тоа што во конкретниот случај приговорот против решението за престанок на работен однос е поднесен на 27.08.2012 година, а тужбата е поднесена до судот на 12.09.2012 година.

Поради напред наведените причини, следуваеше ревизијата да се усвои, побиваното и првостепеното решение да се укинат и предметот да се врати на повторно судење на првостепениот суд, согласно член 385 став 1 во врска со член 391 став 3 од Законот за парничната постапка.

При повторното судење, првостепениот суд треба да ги има во предвид укажувањата на Врховниот суд на Република Македонија, по однос на утврдување на начинот на кој требало да биде извршена доставата на оспореното решение до тужителот, односно дали до тужителот е извршена уредна достава на оспореното решение, согласно одредбите од член 132 од Законот за парничната постапка и член 75 од Законот за работните односи („Сл.Весник на РМ.“бр.62/05, 106/08,161/08,114/09), кој е во примена во конкретниот случај, па врз основа на тоа да ја цени навременоста и дозволеноста на тужбата во смисла на член 181 од Законот за работните односи.

Решение на Врховниот суд на Република Македонија Рев3.бр.239/2013 од 12.06.2014 година.

Дозволеност на ревизија во спорови по тужба за утврдување на престанок на работен однос

Член 372 став 3 во врска со член 177 од Законот за парничната постапка

77. Во услови кога тужителот го искористил правото на судска заштита и одлуката за престанок на работниот однос станала конечна и правосилна, споровите поведени согласно член 181 од Законот за работните односи со

кои се бара да се утврди незаконит престанок на работниот однос, немаат карактер на спорови по повод престанок на работен однос во смисла на член 372 став 3 од Законот за парничната постапка, поради што ревизијата е недозволена.

Од образложението

Ревизијата е недозволена.

Согласно член 372 став 2 од Законот за парнична постапка, странките можат да изјават ревизија против второстепена пресуда, ако вредноста на предметот на спорот на побиваниот дел на пресудата надминува 500.000,00 денари.

Според став 3 точка 3 од истиот закон, по исклучок од ставот 2 на овој член, без оглед на вредноста на спорот, ревизијата секогаш е дозволена, меѓу другото: во спорови од работните односи по повод престанок на работен однос.

Според член 383 став 1 од истиот закон, ненавремената, нецелосната, необразложената или недозволената ревизија ќе ја отфрли судијата известител на ревизискиот суд со решение, ако тоа не го сторил во границите на своите овластувања првостепениот суд.

Заштитата на работникот од незаконит престанок на работниот однос пред работодавачот и судот е одредена со одредбите од членот 181 од Законот за работните односи како *lex specialis*. Од утврденото произлегува дека тужителот го остварил тоа свое право со поднесување на приговор до работодавачот и тужба до надлежниот суд кој со решение констатирал дека тужбата е повлечена. Ова решение станало правосилно.

Во конкретниот случај тужителот поднел декларативна тужба која согласно одредбите од членот 177 од Законот за парничната постапка може да се поднесе доколку се исполнети законските услови. Со истата бара да се утврди факт кој по наоѓање на овој суд може да биде предмет на утврдување само во споровите за незаконит престанок на работен однос согласно одредбата од член 181 од Законот за работните односи. Во зависност од утврденото одлуката за престанок на работниот однос се поништува и тужителот се враќа на работа или тужбеното барање се одбива како неосновано.

Во услови кога тужителот го искористил правото на судска заштита согласно одредбите од членот 181 од Законот за работните односи, а одлуката за престанок на работниот однос станала конечна и правосилна, споровите поведени согласно одредбите од член 177 од Законот за парничната постапка

немаат карактер на спорови по повод престанок на работен однос во смисла на член 372 став 3 од Законот за парничната постапка, поради што ревизијата е недоволена.

Покрај тоа, вредноста на предметот на спорот е неопределена, а тужителот платил такса за тужба во износ од 1.200,00 денари, кој износ одговара на вредноста на спорот од 20.000,00 денари до 40.000,00 денари, според таксената тарифа. Со оглед на тоа дека овој износ не го надминува износот од 500.000,00 денари, како услов за дозволеност на ревизијата во смисла на член 372 став 2 од Законот за парничната постапка, произлегува дека ревизијата е недоволена и по овој основ.

Предвид на тоа, Врховниот суд на Република Македонија следуваше ревизијата да ја отфрли како недоволена согласно член 383 став 1 од Законот за парничната постапка.

Решение во Врховниот суд на Република Македонија Рев3.бр.35/2013 од 30.10.2013 година.

Постоење на правен интерес за поднесување на тужба за утврдување Член 177 од Законот за парничната постапка

78. Не постои правен интерес тужителот да бара да се утврди дека е засновано право на хипотека, во услови кога истото е запишано во јавните книги, на негово име.

Од образложението

Имено, судовите утврдиле дека тужителот со тужбата побарал да се утврди дека над објектите означени како зграда 3 влез 1 кат 1 во површина од 242 м², зграда 3 влез 1 - кат приземје во површина до 631м², зграда 4 влез 1-кат подрум во површина до 89 м², зграда 4 кат приземје со површина од 386 м², зграда 5 - кат приземје со површина од 26м² и зграда 6 - кат приземје со површина од 16 м² кои лежат на КП.бр. 3030/1 на КО-Т. 1, била заснована хипотека со нотарски акт ОДУ.бр.2/99 од 06.01.1999 година на нотар Р.Л. од С. во корист на НЛБ Т. банка АД С., со претходен назив Т. банка АД С..

Врз основа на вака утврденото, пониските судови заклучуваат дека тужителот со поставеното тужбено барање бара утврдување на факт и во конкретниов случај не се работи за спор за утврдување на некое право или правен однос или вистинитост на некоја исправа, во смисла на член 177 од Законот за парнична постапка, според кој тужителот со тужба може да бара

судот само да утврди постоење односно непостоење на некое право или правен однос или вистинитост или неvistинитост на некоја исправа, а според став 2 од истиот член, ваква тужба може да се поднесе кога тоа со посебни прописи е предвидено, кога тужителот има правен интерес судот да го утврди постоењето односно непостоењето на некое право или правен однос или вистинитост односно неvistинитост на некоја исправа, пред пристигнатоста на барањето за чинење од истиот тој однос или кога тужителот има некој друг правен интерес за поднесување на ваква тужба.

Со оглед на наведеното и според мислење на Врховниот суд на Република Македонија, правилен е заклучокот на пониските судови дека во конкретниот случај тужителот со тужбата бара утврдување на факт, па правилно постапиле кога истата ја отфрлиле како недозволена.

Неоснован е и ревизискиот навод на тужителот за погрешна примена на материјалното право, бидејќи според него правото на хипотека е стварно правен однос, а не факт, па дека судовите погрешно го примениле член 177 од Законот за парнична постапка, бидејќи во конкретниот случај не се бара утврдување на факт туку постоење на правен однос врз одреден имот кој произлегува од конкретно правно дело - договор за хипотека.

Според член 345 од Законот за парнична постапка, погрешна примена на материјалното право постои кога судот нема да примени одредба од материјалното право што треба да ја примени или кога таквата одредба нема да ја примени правилно, а според член 343 од истиот закон, суштествена повреда на одредбите од парничната постапка постои, ако судот во текот на постапката не примени или неправилно примени одредба од овој закон, а тоа пак влијаело или можело да влијае врз донесувањето на правилна и законита одлука.

Во конкретниот случај, тужителот во ревизијата не наведува која одредба од материјалното право требало да ја применат судовите или која одредба не ја примениле правилно, туку се повикува на погрешна примена на член 177 од Законот за парнична постапка, што всушност е суштествена повреда на одредбите од парничната постапка предвидена со член 343 став 1 од истиот закон, а за која овој суд цени дека не е сторена, бидејќи не е точен наводот дека тужителот со тужбата бара да се утврди постоење на правен однос врз одреден имот кој произлегува од конкретно правно дело - договор за хипотека, туку напротив бара со пресуда да се утврди дека над конкретно определена недвижност „била заснована хипотека“ со конкретен нотарски акт во корист на определен заложен доверител, што без сомнение претставува само утврдување на факт.

Врховниот суд на Република Македонија ги имаше во предвид и останатите истакнати ревизиски наводи, но оцени дека истите се без влијание за поинакво одлучување во конкретниов случај, а дел се однесуваат на погрешно и нецелосно утврдена фактичка состојба, основ по кој согласно член 375 став 3 од Законот за парнична постапка, ревизија не може да се изјави.

Од наведените причини, следуваше Врховниот суд на Република Македонија ревизијата на тужителот да ја одбие како неоснована, а согласно член 384 став 1 и 391 став 3 од Законот за парнична постапка.

Пресуда на Врховниот суд на Република Македонија Рев1.бр.221/2013 од 13.02.2014 година.

ТРЕТ ДЕЛ – ЗАШТИТА НА ПРАВОТО НА СУДЕЊЕ ВО РАЗУМЕН РОК

I. ГРАЃАНСКО-ПРАВНА ОБЛАСТ

Статус на „жртва“ на доверител

1. Пасивното однесување на доверителот, во извршната постапка за намирување на своите побарувања, не го докажува статусот на „жртва“ на долготраење на постапката.

Од образложението

Барањето за заштита на правото на судење во разумен рок е навремено, дозволено, меѓутоа е неосновано.

Согласно одредбите од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи и одредбите од Законот за судовите, Врховниот суд на Република Македонија најде дека не постои повреда на член 6 став 1 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи и член 35 и член 36 од Законот за судовите.

Според член 35 став 1 точка 6 од Законот за судовите („Службен весник на Република Македонија“ број 58/2006, 35/2008 и 150/10), Врховниот суд на Република Македонија е надлежен да одлучува по барање на странките и другите учесници во постапката за повреда на правото на судење во разумен рок во постапка утврдена со закон пред судовите во РМ, во согласност со правилата и принципите утврдени со Европската конвенција за заштита на човекови права и основни слободи и тргнувајќи од Судската пракса на Европскиот суд за човекови права и основните слободи.

Според член 36 став 1 точка 4 од истиот закон, Врховниот суд постапува по барањето кое ги исполнува критериумите утврдени во ставот 2 и 3 на овој член во рок од б-шест месеци од неговото поднесување и одлучува дали пониските судови го повредиле правото на судење во разумен рок, а притоа имајќи ги во предвид правилата и принципите утврдени со Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи, а особено сложеноста на предметот, однесувањето на странките во постапката и однесувањето на судот кој постапувал.

Врховниот суд на Република Македонија укажува дека поднесените 1200 барања за извршување по основ на фактуриран долг за испорака на топлинска енергија од доверителот- подносителот на барањето од страна на Основниот суд К. се запрени од причина на некомплетност на барањето или поради непостапување на доверителот по задолженијата на судот.

Со примена на Законот за судовите („Службен весник на РМ“ бр.58/2006, 35/2008 и 150/10), пред Врховниот суд на Република Македонија подносителот на барањето во 2011 година има поднесено преку 1200 барања за заштита на правото на судење во разумен рок. Досега поголем број од барањата се отфрлени. Истиот подносител на барањето во 2012 година поднесува нов сет на барања, досега околу 270 барања, каде по извршениот увид во списите е утврдено дека во повеќето од случаите се донесени правосилни решенија од судот со кои е констатирано дека барањето се повлекува, односно со заклучок од нотар или извршител се запрени како барања неподобни за извршување.

Во предметните случаи, станува збор за извршен предмет кој започнал со поднесување на предлог за извршување до Основниот суд К. на ден 19.04.1994 година, меѓутоа правно релевантен период за оценка на разумноста на времетраењето на постапката е сметано од 10.04.1997 година односно од ратификацијата на Европската Конвенција за заштита на човековите права и основните слободи.

Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека по конкретниот извршен предмет не може да се прифати дека постои повреда на правото на судење во разумен рок од причина што подносителот не го докажа статусот на „жртва“ на долготраењето на извршните постапки согласно член 35 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи. Врховниот суд на Република Македонија при оценувањето на периодот на несоодветното одолговлекување на постапката за извршување, во случаите на подносителот на барањето посебно оцени што е тоа што може подносителот да загуби, односно неговиот статус и влог во постапката за извршување. Кога ќе се видат сите 1200 барања и дојниците по истите, ќе се констатира дека се работи за многу мали парични побарувања кои се движат од 500,00 денари до 2.000,00 - 3.000,00 денари, а некои и помалку, односно се работи за месечни надоместоци за топлинска енергија кои во далечната 1994 година без опомена до корисниците кои доверителот сакал со присилно судско извршување да ги намира иако за тоа имал и други начини. Видно од списите е и фактот дека за исти должници се поднесени повеќе барања за извршување при што износите се определуваат месечно.

Во предметниот случај, доверителот - подносителот на барањето до Основниот суд К. поднел предлог за присилно извршување заради неплатен долг за испорачана топлинска енергија, за што во текот на целата постапка не доставил договор или друг доказ дека доверителот и должникот се договориле и согласиле за испорака на ваков вид енергија. Не е спорно дека ова барање од 1994 година па наваму се водел како незавршен извршен предмет во судот, но неговото завршување не се случило пред се од пасивното и несериозно однесување на доверителот. Имено, тој поднел неуредени предлози за извршување до судот и откако ги поднел предлозите за извршување не покажал никаков правен интерес да ги намира своите побарувања. Имајќи го предвид горенаведеното, произлегува дека пасивното

однесување на подносителот придонело за одолговлекување на постапката од која причина Врховниот суд на Република Македонија заклучува дека не е оправдано и основано неговото барање за заштита на правото на судење во разумен рок. Дотолку повеќе, што согласно судската пракса односно решението ПСРРЖ.бр.1129/2012 од 18.09.2012 година на Врховниот суд на Република Македонија, произлегува дека доверителот како странка во извршните постапки не го докажа статусот на „жртва“ на долготраењето на извршните постапки.

Имајќи го предвид наведеното, следуваše Врховниот суд на Република Македонија да одлучи како во изреката на решението и согласно член 6 став 1 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи и член 35 и член 36 став 4 од Законот за судовите, барањето на подносителот да го одбие како неосновано.

Решение на Врховниот суд на Република Македонија ПСРРГ. бр.539/2012 од 23.11.2012 година.

Замешувач во постапката за заштита на правото на судење во разумен рок

2. Замешувачот за кој во постапката не се одлучувало за негово лично право и обврска нема статус на „жртва“ во смисла на член 6 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи.

Од образложението

Барањето за заштита на правото на судење во разумен рок е неосновано.

Согласно член 35 став 1 точка 6 од Законот за судовите („Службен весник на РМ“ бр.58/06 и 35/08), Врховниот суд на Република Македонија е надлежен да одлучува по барање на странките и другите учесници во постапката за повреда на правото на судење во разумен рок, во постапка утврдена со закон пред судовите во РМ во согласност со Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи и тргнувајќи од судската пракса на Европскиот суд за човекови права.

Согласно член 36 став 1 од истиот закон, странката која смета дека надлежниот суд го повредил правото на судење во разумен рок има право да поднесе барање за заштита на правото на судење во разумен рок до Врховниот суд на Република Македонија.

Според став 4 од истиот член, Врховниот суд на Република Македонија постапува по барањето, притоа имајќи ги предвид правилата и принципите утврдени со Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи, а особено сложеноста на предметот, однесувањето на странките во постапката и однесувањето на судот кој постапувал.

Согласно член 6 став 1 од Европската Конвенција за човекови права и основни слободи, секој при определувањето на неговите граѓански права и обврски или кога е кривично гонет, има право на правично и јавно судење во разумен рок, пред независен и непристрасен трибунал основан со закон.

Видно од списите на предметот, Врховниот суд на Република Македонија утврди дека постапката започнала на ден 19.03.2008 година со поднесување на тужба за надомест на штета од страна на тужителот до Основниот суд Скопје II Скопје. Подносителот на барањето на ден 8.10.2009 година до судот доставил поднесок за замешување во парницата на страната на тужителот.

Со оглед на фактот дека подносителот на барањето во конкретниот случај се јавува во својство на замешувач на страната на тужителот, Врховниот суд на Република Македонија утврди дека нема статус на „жртва“ и со тоа не подлежи на примена на член 6 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи. Ова од причина што во постапката не се одлучувало за повреда на неговите лични права и обврска, односно не се работи за постапка во која е одлучувано за граѓански права и обврски на подносителот на барањето, кои како такви се опфатени со член 6 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи, поради што следуваше барањето за заштита на правото на судење во разумен рок да се одбие како неосновано.

Поради наведеното, Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека барањето за заштита на правото на судење во разумен рок е неосновано и следуваше да се одлучи како во изреката на решението, согласно член 6 став 1 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи и член 35 и член 36 од Законот за судовите.

Решение на Врховниот суд на Република Македонија ПСРРГ. бр.575/2012 од 2.04.2013 година.

Утврдување на правно релевантниот период на наследник

3. Правно релевантниот период за наследниците во постапката, како подносител на барањето за заштита на правото на судење во разумен рок согласно член 6 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи, започнува да тече од моментот на нивното вклучување како странка во постапката.

Од образложението

Жалбата е неоснована.

Неосновани се жалбените наводи за погрешно и нецелосно утврдена фактичка состојба и погрешна примена на материјалното право.

Првостепениот совет со побиваното решение го одбил како неосновано барањето на подносителите за заштита на правото на судење во разумен рок за постапката по предметот П.бр.871/11 (претходно заведен под П.бр.768/00 и П.бр.678/00) на Основниот суд Г. Притоа, утврдил дека иако постапката по предметот започнала со поднесување на тужба од страна на тогаш тужителите на ден 19.09.2000 година до Основен суд Г., правно релевантниот период за оценка на разумното траење на постапката за подносителите на барањето започнал на 14.06.2012 година, денот кога подносителите пристапиле како законски наследници на тужителката, па до 10.07.2013 година, односно денот кога првостепениот совет одлучил по поднесеното барање за заштита на правото на судење во разумен рок. Во правно релевантниот период, кој е предмет на оцена, првостепениот совет утврдил дека се работи за сложен правен предмет а првостепениот суд постапувал согласно законските одредби, вложувајќи напори за ефикасно спроведување на постапката. Од моментот на вклучување на подносителите во постапката било одржано едно рочиште за главна расправа, на кое била спроведена доказната постапка и биле дадени завршни зборови на странките. Првостепената пресуда била укината од страна на второстепениот суд и предметот бил вратен на повторно судење. Вкупното траење на постапката, од денот кога подносителите пристапиле како законски наследници на тужителката, до денот на одлучување на првостепениот совет по барањето за заштита на правото на судење во разумен рок, кој изнесува 1 година и 27 дена, не претставува период на неразумно долго постапување по конкретниот предмет.

По наоѓање на жалбениот совет, правилно првостепениот совет го одбил како неосновано барањето за заштита на правото на судење во разумен рок.

Согласно член 35 став 1 точка 5 од Законот за судовите („Службен весник на Република Македонија” број 58/06, 35/08 и 150/10), Врховниот суд на Република Македонија е надлежен да одлучува по барање на странките и другите учесници во постапката за повреда на правото на судење во разумен рок во постапка утврдена со закон пред судовите во РМ, во согласност со правилата и принципите утврдени со Европската конвенција за заштита на човековите права и основни слободи и тргнувајќи од судската пракса на Европскиот суд за човекови права.

Согласно член 36 став 4 од истиот закон, Врховниот суд на Република Македонија постапува по барањето кое ги исполнува критериумите утврдени во став 2 и 3 на овој член во рок од 6 месеци од неговото поднесување и одлучува дали пониските судови го повредиле правото на судење во разумен рок, а при тоа имајќи ги предвид правилата и принципите утврдени со Европската конвенција за заштита на човековите права и основни слободи, а особено сложеноста на предметот, однесувањето на странките во постапката и однесувањето на судот кој постапувал.

Согласно член 6 став 1 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основни слободи, секој при определување на неговите граѓански права и обврски или кога е кривично гонет, има право на правично и јавно судење во разумен рок, пред независен и непристрасен трибунал основан со закон.

На правилно и потполно утврдена фактичка состојба, правилно првостепениот совет со побиваното решение, утврдил дека правно релевантниот период кој е предмет на оцена за подносителите изнесува 1 година и 27 дена, не претставува неразумно долг период на постапување по конкретниот предмет, со оглед дека предметот минал низ две судски инстанции. Во правно релевантниот период судот тековно постапувал по предметот согласно законските одредби и според начелото на ефикасност, од што произлегува заклучокот дека во конкретниот случај не е повредено начелото на судење во разумен рок, што побиваното решение го прави правилно и законито.

Подносителите во жалбата наведуваат дека првостепениот совет со побиваното решение погрешно го утврдил правно релевантниот период, од причина што постапката по предметот започнала со поднесување на тужбата на ден 19.09.2000 година, од што произлегува дека постапка траела, односно трае 13 години, од каде произлегува повредата на правото на судење во разумен рок.

Жалбениот совет ги ценеше ваквите наводи, но најде дека истиот е неоснован. Имено, правото на судење во разумен рок, согласно член 6 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи,

е лично право во постапките кои се водат и таквото право не се наследува. Оттука, правилен е заклучокот дека првостепениот совет при утврдувањето на правно релевантниот период, кој за подносителите на барањето за заштита на правото на судење во разумен рок, започнал да тече од моментот на нивното вклучувањето како странки во парничната постапка. Ваквиот став е во согласност со судската пракса на Врховниот суд на Република Македонија изразен во решението ПССРЖ.бр.121/2013 од 15.04.2013 година.

Жалбениот совет ги ценеше и останатите наводи на подносителите во жалбата, меѓутоа, најде дека истите не се од влијание за поинакво одлучување.

Поради горе наведените причини, следуваше жалбата да се одбие како неоснована, согласно член 35 став 1 точка 1 од Законот за судовите („Службен весник на РМ“ бр. 58/06, 35/08 и 150/10).

Решение на Врховниот суд на Република Македонија ПСРРЖ. бр.196/2013 од 27.09.2013 година.

Правото на заштита на судење во разумен рок е лично право

4. Правото на заштита на судење во разумен рок согласно член 6 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи е лично право и не се наследува.

Од образложението

Барањето за заштита на правото на судење во разумен рок е навремено и дозволено, меѓутоа е неосновано.

Врховниот суд на Република Македонија утврди дека правно релевантниот период кој се цени во конкретниот случај, за подносителите на барањето како тужени во постапката по предметот И.бр.4794/91 на Основниот суд Т., започнал на 31.01.2007година - денот кога се појавиле како странки во постапката, а траел до денот на приемот на решението ГЖ.бр.1333/2012 од 23.08.2013 од страна на полномошникот на должниците на 18.09.2013.

Правото на судење во разумен рок од член 6 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи е лично право и тоа не се наследува. Така, за подносителите на барањето правно релевантниот период се смета од нивното учество (вклучување) во постапката како странки.

Од наведените причини, следуваше да се одлучи како во изреката на решението согласно член 6 став 1 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи и согласно член 35 и 36 од Законот за судовите.

Решение на Врховниот суд на Република Македонија ПСРРГ. бр.178/2013 од 29.10.2013 година.

Досудување на правичен надоместок

5. Во случај кога со барањето за заштита на правото на судење во разумен рок не е побарана исплата на правичен паричен надомест, судот не е обврзан да го досуди иако утврдил повреда на правото на судење во разумен рок.

Од образложението

Жалбата е неоснована.

Неосновани се жалбените наводи за погрешно и нецелосно утврдена фактичка состојба и погрешна примена на материјалното право ако се има во предвид утврдената фактичка состојба.

Имено, видно од списите на предметот, првостепениот совет го усвоил барањето на подносителот за заштита на правото на судење во разумен рок во постапката по предметот П.бр.895/10 на Основниот суд С. С. Притоа, утврдил дека правно релевантниот период во конкретниот случај, за подносителот на барањето како тужител во постапката започнал на ден 15.02.2010 година, кога истиот поднел тужба пред Основниот суд С.С. и траела се до денот на поднесувањето на барањето за заштита на правото за судење во разумен рок на 11.11.2013 година. Постапката во конкретниот случај траела 3 години и 9 месеци. Во правно релевантниот период кој е предмет на оценка во конкретниот случај, подносителот на барањето со своето однесување допринел за одолговлекување на постапката по предметот. На барање на полномошникот на тужителот биле одложени 4 главни расправи, што придонело постапката да се одолговлекува вкупно 1 година. Најголем придонес во однос на должината на постапката има судот. Во правно релевантниот период биле закажани 15 главни расправи, била донесена една првостепена одлука. Значаен допринос на долготраењето на постапката имаат пониските судови, кој при спроведување на постапката не постапувале согласно начелото на ефикасност и не вложувале доволно сериозни напори

за завршување на постапката во разумен рок, ако се има во предвид дека од поднесувањето на тужбата до донесувањето на првостепената пресуда П.бр.895/10 од 13.02.2013 година изминале 3 години. Поголем број на главни расправи биле непотребно одлагани, најчесто поради процесни причини, поради отсуство на судечкиот судија и на барање на полномошниците на странките, што допринело постапката непотребно да се одолговлекува. Во конкретниот случај се работи за сложен парничен предмет со изведување на докази со вештачење.

По наоѓање на жалбениот совет, правилно првостепениот совет одлучил, кога барањето за заштита на правото на судење во разумен рок го усвоил и во конкретниот случај утврдил повреда на правото на судење во разумен рок.

Согласно член 35 став 1 точка 5 од Законот за судовите („Службен весник на Република Македонија” број 58/06, 35/08 и 150/10), Врховниот суд на Република Македонија е надлежен да одлучува по барање на странките и другите учесници во постапката за повреда на правото на судење во разумен рок во постапка утврдена со закон пред судовите во Република Македонија, во согласност со правилата и принципите утврдени со Европската конвенција за заштита на човековите права и основни слободи и тргнувајќи од судската пракса на Европскиот суд за човекови права.

Согласно член 36 став 4 од истиот закон, Врховниот суд на Република Македонија постапува по барањето кое ги исполнува критериумите утврдени во став 2 и 3 на овој член во рок од 6 месеци од неговото поднесување и одлучува дали пониските судови го повредиле правото на судење во разумен рок, а при тоа имајќи ги предвид правилата и принципите утврдени со Европската конвенција за заштита на човековите права и основни слободи, а особено сложеноста на предметот, однесувањето на странките во постапката и однесувањето на судот кој постапувал.

Согласно член 6 став 1 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основни слободи, секој при определување на неговите граѓански права и обврски или кога е кривично гонет, има право на правично и јавно судење во разумен рок, пред независен и непристрасен трибунал основан со закон.

На правилно и потполно утврдена фактичка состојба, правилно првостепениот совет утврдил дека во правно релевантниот период, кој е предмет на оценување и кој во конкретниот случај изнесува 3 години и 9 месеци, има повреда на правото на судење во разумен рок. Со оглед дека во конкретниот случај станува збор за сложен предмет, имајќи го предвид основот на предметот и видот и бројот на преземените процесни дејствија во текот на постапката, при што најголем придонес за неразумно долгото

траење на постапката имал судот кој не постапувал во насока на тоа истата да се спроведе во што е можно пократко време, наспроти помалото влијание на подносителот на барањето врз одолговлекувањето на постапката, жалбениот совет наоѓа дека правилно првостепениот совет утврдил повреда на правото на судење во разумен рок.

По наоѓање на жалбениот совет, правилно првостепениот совет не досудил паричен надоместок на подносителот на барањето за утврдената повреда на правото на судење во разумен рок, од причина што истиот во иницијалното барање за заштита на правото на судење во разумен рок не истакнал изјава за побарување на правичен надоместок, согласно член 36 став 3 од Законот за судовите.

При решавањето жалбениот совет на Врховниот суд на Република Македонија имаше во вид дека жалбените наводи не кореспондираат со фактите на обжаленото решение, а дадените причини во жалбата не се од правна природа, но како такви во жалбената постапка ги оцени, но не најде дека се од значење за одлучувањето, особено што во случајот се работи за лаичко толкување од странката кое нема поткрепа во фактите од битно значење за одлучување по предметот.

Поради наведените причини, следуваше да се одлучи како во изреката на решението односно жалбата да се одбие како неоснована, согласно член 35 став 1 точка 1 од Законот за судовите („Службен весник на Република Македонија” број 58/06, 35/08 и 150/10).

Решение на Врховниот суд на Република Македонија ПСРРЖ. бр.23/2014 од 27.02.2014 година.

Правичен надоместок во вкупен износ за повеќе подносиители

6. При утврдување на повреда на правото на судење во разумен рок за повеќе подносиители и определување на правичен надомест, определувањето на паричен надоместок во вкупен износ за сите подносиители подразбира исплата на паричниот надоместок во подеднаков дел на секој подносител.

Од образложението

Жалбата е неоснована.

Неоснован е жалбениот навод за погрешно и нецелосно утврдена фактичка состојба и погрешна примена на материјалното право во делот на досудениот правичен паричен надоместок.

Имено, видно од списите на предметот, првостепениот совет утврдил дека постапката по предметот П1.бр.235/11 на Основниот суд Б., започнала со поднесување на тужбата на ден 11.07.2003 година, па сметано до поднесување на барањето за заштита на правото на судење во разумен рок на 19.10.2013 година, правно релевантниот период изнесувал 10 години и 3 месеци. Подносителите на барањето, во правно релевантниот период не допринеле за одолговлекување на постапката. Значаен придонес за долгото траење на постапката имал судот кој при спроведување на постапката не постапувал согласно начелото на ефикасност и не вложувал доволно сериозни напори за завршување на постапката во разумен рок. Во правно релевантниот период биле закажани 23 расправи од кои 4 биле одложени, првостепена одлука судот донел по протек на 2 години и 10 месец од поведувањето на постапката, а ревизиската постапка траела 1 година и 2 месеци. Судот ја занемарил должноста на која го обврзува Законот за парничната постапка да настојува постапката да ја спроведе без одложување, со помалку трошоци и да ја оневозможи секоја злоупотреба на правата што на странките им припаѓаат. Во конкретниот случај се работи за сложен правен предмет во кој бил изведен доказ со вештачење.

По наоѓање на жалбениот совет, правилно првостепениот совет одлучил, кога барањето за заштита на правото на судење во разумен рок го усвоил и досудил правичен паричен надоместок во износ од 60.000,00 денари.

Согласно член 35 став 1 точка 5 од Законот за судовите („Службен весник на Република Македонија” број 58/06, 35/08 и 150/10), Врховниот суд на Република Македонија е надлежен да одлучува по барање на странките и другите учесници во постапката за повреда на правото на судење во разумен рок во постапка утврдена со закон пред судовите во РМ, во согласност со правилата и принципите утврдени со Европската конвенција за заштита на човековите права и основни слободи и тргнувајќи од судската пракса на Европскиот суд за човекови права.

Согласно член 36 став 4 од истиот закон, Врховниот суд на Република Македонија постапува по барањето кое ги исполнува критериумите утврдени во став 2 и 3 на овој член во рок од 6 месеци од неговото поднесување и одлучува дали пониските судови го повредиле правото на судење во разумен рок, а при тоа имајќи ги предвид правилата и принципите утврдени со Европската конвенција за заштита на човековите права и основни слободи, а особено сложеноста на предметот, однесувањето на странките во постапката и однесувањето на судот кој постапувал.

Согласно член 6 став 1 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основни слободи, секој при определување на неговите граѓански права и обврски или кога е кривично гонет, има право на правично и јавно судење во разумен рок, пред независен и непристрасен трибунал основан со закон.

По мислење на жалбениот совет, на правилно и потполно утврдена фактичка состојба, правилно првостепениот совет нашол дека правно релевантниот период кој во конкретниот случај изнесува 10 години и 3 месеци, е период што не го задоволува критериумот на судење во разумен рок. При состојба на работите кога неактивноста на судот и неговото неефикасно раководење со постапката влијаело предметот непотребно да се одологовлекува, жалбениот совет наоѓа дека правилно првостепениот совет утврдил повреда на правото на судење во разумен рок во постапката која е предмет на поднесеното барање, за што определил справедлив паричен надоместок во вкупен износ од 60.000,00 денари на подносителите на барањето имајќи ги притоа во предвид фактите и околностите на конкретниот предмет и критериумите согласно Законот за судовите.

Подносителите на барањето во жалбата истакнуваат дека иако биле поднесени одделни барања за заштита на правото на судење во разумен рок и тоа едно од правното лице и едно од физичките лица, првостепениот совет ги споил предметите и одлучил по барањата како за една странка што е на нивна штета, бидејќи не бил даден посебен легитимитет на барателите. Овој совет го ценеше ваквиот навод но најде дека не е од влијание за поинакво одлучување од причина што во случајов истакнатите барања за заштита на правото на судење во разумен рок произлегуваат од ист граѓанско правен однос во кој сите баратели имаат својство на тужители во постапката, па правилно постапил првостепениот суд кога заради економичност и целесообразност на постапката ги споил предметите ПСРРГ.бр.234/2013, ПСРРГ.бр.235/2013 и со решението од 18.02.2014 година, истовремено одлучил по барањата на подносителите.

Овој совет го ценеше жалбениот наводот на подносителите дека досудениот паричен надоместок е несоодветен со оглед на околностите на конкретниот предмет, меѓутоа најде дека не е од влијание за поинакво одлучување. Имено, институтот „правичен паричен надоместок“ подразбира парична сатисфакција за подносителите на барањето за неразумно долгото траење на постапката пред судот, за времето за кое е утврдено дека судот бил неефикасен и сложеноста на предметот, па имајќи ја предвид праксата на Европскиот суд за човекови права и праксата на Врховниот суд на Република Македонија, произлегува дека побиваното решение е правилно и законито.

По однос на наводите во жалбата дека првостепениот совет донел неизвршлива одлука бидејќи со досудувањето на правичен надоместок во вкупен износ од 60.000,00 денари за сите подносиители, не е јасно определено колкав износ треба да се исплати на правното лице, а колкав на физичките лица, жалбениот совет најде дека не е основ за поинакво одлучување. Ова од причина што, определувањето на паричен надоместок во вкупен износ за сите подносиители подразбира исплата на паричниот надоместок во подеднаков дел на секој подносител и не може да биде пречка при исплата на досудениот паричен надоместок од страна на Судскиот буџет.

Жалбениот навод на подносителите на барањето, дека е погрешен заклучокот на првостепениот совет дека не следуваат трошоци по постапката за заштита на правото на судење во разумен рок бидејќи сметаат дека бил приложен уреден трошковник согласно законските прописи, жалбениот совет најде дека е неоснован. Ова од причина што согласно одредбите од член 35 и член 36 од Законот за судовите, не се предвидува досудување на трошоци во постапката по барањето за заштита на правото на судење во разумен рок на подносителите, особено доколку се има предвид околноста дека во оваа постапка странките не се задолжуваат со плаќање на судски такси. Впрочем, и од судската пракса на Европскиот суд за човекови права во Стразбур произлегува дека судот досудува надомест на трошоците сторени во постапката за заштита на правото на судење во разумен рок, само во услови кога истите се оправдани и кога подносителот кон барањето приложил доказ дека трошоците претходно се намирани.

Жалбениот совет ги имаше во предвид и останатите жалбени наводи меѓутоа најде дека истите не се од влијание за поинакво одлучување.

Поради горе наведените причини, следуваше жалбата да се одбие како неоснована, согласно член 35 став 1 точка 1 од Законот за судовите („Службен весник на Република Македонија” број 58/06, 35/08 и 150/10).

Решение на Врховниот суд на Република Македонија ПСРРЖ. бр.45/2014 од 25.04.2014 година.

Последици од повлекување на тужба

7. Во постапка завршена со повлекување на тужба, не може да се истакнува повреда на правото на судење во разумен рок од причина што повлекувањето на тужбата како процесно дејствие значи и согласност со последиците кои го исклучуваат ризикот на трпење од долго траење на постапката.

Од образложението

Барањето за заштита на правото на судење во разумен рок е навремено, дозволено, меѓутоа е неосновано.

Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека во конкретниот случај не може да се утврди и прифати дека во постапката по предметот П/РС.бр.19/2006 на Основниот суд С. е сторена повреда на правото на судење во разумен рок. Ова ако се има предвид дека однесувањето на тужителката-подносителката на барањето влијаело за траење на постапката, а од друга страна предметот завршил со повлекување на тужбата спрема тужениот,

Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека во случајов не е сторена повреда на член 6 став 1 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основни слободи.

Имено, кога постапката ќе заврши со повлекување на тужба, прашањето на правото на судење во разумен рок не може да се истакнува како повреда. Правните последици од ваквото повлекување на тужбата не се протегаат на ова право бидејќи парничната постапка претставува слободна диспозиција на странките како во поглед на поведување на постапката така и во текот на постапката каде што тие имаат слобода да располагаат со своите права. Оттука, произлегува дека подносителката на барањето како тужителка со самото повлекување на тужбата, самостојно ги презема сите последици од постапката која таа ја иницирала, односно ја повела и со тоа таа не може да се повикува на долго траење на постапката.

Од наведените причини, следуваше да се одлучи како во изреката на решението согласно член 6 став 1 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи и согласно член 35 и 36 од Законот за судовите.

Решение на Врховниот суд на Република Македонија ПСРПГ.бр.62/2014 од 29.04.2014 година.

Истакнување на барање за надомест на штета

8. Барањето за надомест на материјална штета во постапката за заштита на правото на судење во разумен рок, не е во причинско-последична врска со утврдената повреда на правото на судење во разумен рок.

Од образложението

Барањето за надомест на материјална штета е неосновано.

Барањето на трошоци сторени во постапката за судење во разумен рок е неосновано.

Истакнатото барање за надомест на материјална штета во висина на трошоците сторени во парничната постапката во износ од 124.473,00 денари, Врховниот суд на Република Македонија најде дека е неосновано од причина што предјавената материјална штета не е во причинско-последична врска со утврдената повреда на правото на судење во разумен рок бидејќи се однесува на трошоци сторени во парничната постапка.

Врховниот суд на Република Македонија укажува дека истакнатото барање за трошоци по постапката во износ од 9.200,00 денари е неосновано од причина што во случај на утврдена повреда на правото на судење во разумен рок одредбата од член 35 став 5 од Законот за судовите („Службен весник на РМ“ бр.58/2006 и 35/2008), освен правото на правичен надомест, не предвидува право на надомест на трошоците на постапката за заштита на правото на судење во разумен рок. Дотолку повеќе што, согласно судската пракса на Европскиот суд за заштита на човековите права, апликантот има право на надомест на трошоците по постапката само во случај кога ќе приложи соодветни материјални докази за сторени и наплатени трошоци по конкретната постапката. Со оглед дека со барањето не е доставен доказ дека предјавените трошоци навистина се сторени и наплатени од подносителот, следуваše Врховниот суд на Република Македонија барањето за трошоци по постапката да го одбие како неосновано.

Од наведените причини, следуваše да се одлучи како во изреката на решението согласно член 6 став 1 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи и согласно член 35 и 36 став 4 од Законот за судовите.

Решение на Врховниот суд на Република Македонија ПСРПГ.бр.120/2014 од 30.09.2014 година.

Постапка завршена со судско порамнување

9. Нема повреда на правото на судење во разумен рок кога постапката завршила со судско порамнување, од причина што судското порамнување не претставува правораздавање од судот туку спогодба на странките пред суд.

Од образложението

Жалбата е неоснована.

Неоснован е наводот во жалбата за погрешно утврдена фактичка состојба и погрешна примена на материјалното право.

Видно од списите на предметот, првостепениот совет со побиваното решение, барањето на подносителот за заштита на правото на судење во разумен рок во постапката по предметот Пл1П.бр.148/14 на Основниот суд Б., го одбил како неосновано. Притоа, утврдил дека правно релевантниот период кој се цени во конкретниот случај, започнал на ден 27.07.1999 година и траел се до 18.06.2014 година, кога подносителот го поднел барањето за заштита на правото на судење во разумен рок. Постапката траела 14 години и 11

месеци. Во конкретниот случај не се работи за сложен извршен предмет ниту како спор содржи постапка од која сериозно може да се повредат правата на барателот кој ги гарантира Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи. Во правно релевантниот период подносителот на барањето со своето однесување придонел за одолговлекување на постапката по предметот. Подносителот имал негативно салдо на својата тековна сметка која состојба по правилата на работењето не може да не му била позната. Иако подносителот уредно го примил решението за извршување, не доставил доказ дека превземал дејствија во насока да докаже дека долгот евентуално бил платен, ниту пак воопшто не покажал никаков интерес и активност за плаќање на долгот према доверителот иако како должник знаел дека има обврска према доверителот. Пасивното однесување на подносителот како должник за обврската која ја има према доверителот, не го прави оправдано и основано барањето за заштита на правото на судење во разумен рок, во постапката која неспорно завршила со порамнување, што потврдува дека долгот спрема доверителот постоел, а должникот за него знаел и подолго време не го санирал. Во правно релевантниот период кој е предмет на оценка, судот и нотарот постапувале согласно законските одредби и според начелото на ефикасност. Не е виден застој во постапувањето на судот и нотарот ниту пак е констатирана неефикасност во постапувањето, со што би било предизвикано одолговлекување на постапката. Судот продолжил да биде активен и во континуитет преземал дејствија во постапката.

По наоѓање на жалбениот совет, правилно одлучил првостепениот совет кога барањето за заштита на правото на судење во разумен рок го одбил како неосновано.

Согласно член 35 став 1 точка 5 од Законот за судовите („Службен весник на Република Македонија” број 58/06, 35/08 и 150/10), Врховниот суд на Република Македонија е надлежен да одлучува по барање на странките и другите учесници во постапката за повреда на правото на судење во разумен рок во постапка утврдена со закон пред судовите во РМ, во согласност со правилата и принципите утврдени со Европската конвенција за заштита на човековите права и основни слободи и тргнувајќи од судската пракса на Европскиот суд за човекови права.

Согласно член 36 став 4 од истиот закон, Врховниот суд на Република Македонија постапува по барањето кое ги исполнува критериумите утврдени во став 2 и 3 на овој член во рок од 6 месеци од неговото поднесување и одлучува дали пониските судови го повредиле правото на судење во разумен рок, а притоа имајќи ги предвид правилата и принципите утврдени со Европската конвенција за заштита на човековите права и основни слободи, а особено сложеноста на предметот, однесувањето на странките во постапката и однесувањето на судот кој постапувал.

Согласно член 6 став 1 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основни слободи, секој при определување на неговите граѓански права и обврски или кога е кривично гонет има право на правично и јавно судење во разумен рок, пред независен и непристрасен трибунал основан со закон.

На правилно и потполно утврдена фактичка состојба, правилно првостепениот совет одлучил дека во постапката по предметот Пл1.П.бр.148/2014 на Основниот суд Б. не може да се утврди и да се прифати дека има повреда на правото на судење во разумен рок во смисла на член 6 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи. Со образложението на причините за одбивање на барањето дадени од првостепениот совет се согласува и овој совет и наоѓа дека во конкретниот случај не станува збор за предмет од сложена правна природа, а со склучувањето на судското порамнување престанал да постои ризикот од долготраење на постапката поради што неможе да се прифати дека е сторена повреда на правото на судење во разумен рок.

Подносителот на барањето во жалбата наведува дека е погрешен заклучокот на првостепениот совет за активно постапување на судот ако се има предвид веќе утврдениот факт дека постапката пред првостепениот суд започнала на 27.07.1999 година, а кога банката поднела приговор за извршување против должникот, сега подносител, а на 01.11.2012 година Основниот суд Б. донел заклучок за предавање на предметот кај нотар, па оттука, се работи за период од 13 години во која судот апсолутно не постапувал по конкретниот предмет. Жалбениот совет ги ценеше ваквите наводи, меѓутоа најде дека не се од влијание за поинакво одлучување. Ова, од причина што подносителот на барањето од самиот почеток знаел за долгот спрема тужителот и со ниеден гест ниту дејствие не се обидел односно не покажал интерес за намирување на долгот.

Постигнувањето на судско порамнување помеѓу странките во спорот е израз на слободно изразената волја на странките, па прашањето за правото на судење во разумен рок не може да се истакнува како повреда, бидејќи правните последици од судското порамнување не се протегаат на ова право. Имено, странките во текот на целата постапка пред парничниот суд можат да склучат порамнување за предметот на спорот (судско порамнување), а спогодбата на странките за порамнувањето се внесува во записник. Порамнувањето е склучено кога записникот ќе им биде прочитан на странките и тие ќе го потпишат, што по себе значи дека овој правен институт не подразбира правораздавање од судот, кое пак од своја страна исклучува странките кои склучиле судско порамнување да се повикуваат и бараат заштита на правото на судење во разумен рок.

Оттука, правилен е ставот на првостепениот совет дека престанал да постои ризикот од неразумно долгото траење на постапката како правно релевантна причина која во севкупното траење на постапката, подносителот на барањето за заштита на правото на судење во разумен рок, ќе го детерминира како „жртва“ на постапувањето на судот, во смисла на член 35 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основни слободи, што побиваното решение го прави правилно и законито.

Советот го имаше предвид барањето на подносителот за надомест на трошоци на постапката но најде дека истото е неосновано. Имено, со одредбите од член 35 и член 36 од Законот за судовите не се предвидува досудување на трошоци во постапката по барањето за заштита на правото на судење во разумен рок на подносителите, особено доколку се има предвид околноста дека во оваа постапка странките не се задолжуваат со плаќање на судски такси. Впрочем и од судската пракса на Европскиот суд за човекови права во Стразбур произлегува дека судот досудува надомест на трошоците сторени во постапката за заштита на правото на судење во разумен рок, само во услови кога истите се оправдани и кога подносителот кон барањето приложил доказ дека трошоците претходно се намирени.

Поради наведените причини, следуваше жалбата да се одбие како неоснована, согласно член 35 став 1 точка 1 од Законот за судовите („Службен весник на Република Македонија“ број 58/06, 35/08 и 150/10).

Решение на Врховниот суд на Република Македонија ПСРРЖ. бр.135/2014 од 17.10.2014 година.

Трошоци на постапка

10. Фискална сметка за платени адвокатски услуги, без податоци за лицето од кое е наплатено, односно во чие име е извршена и видот на адвокатската услуга, не се смета како доказ за реален трошок. Доказите за реалните трошоци се доставуваат во оригинал.

Од образложението

Жалбата е неоснована.

Неосноване наводот во жалбата за погрешна примена на материјалното право во делот на одлуката за трошоци на постапката.

Првостепениот совет го одбил како неосновано истакнатото барање за трошоци на постапката за заштита на правото на судење во разумен рок од причина што во случај на утврдена повреда на правото на судење во 426

разумен рок, одредбата од член 35 став 1 точка 5 од Законот за судовите, освен правото на правичен надомест, не предвидува право на надомест на трошоците на постапката за заштита на правото на судење во разумен рок. Ова, раководејќи се од праксата на Европскиот суд за човекови права во Стразбур. Воедно, со барањето не е доставен доказ дека предјавените трошоци навистина се сторени и се наплатени од барателот, па првостепениот совет застанал на стојалиште дека барањето за надомест на трошоци на постапката е неосновано.

По наоѓање на овој совет, правилно првостепениот совет одлучил кога истакнатото барање за досудување на трошоци во постапката го одбил како неосновано.

Согласно член 35 став 1 точка 5 од Законот за судовите („Службен весник на Република Македонија” број 58/06, 35/08 и 150/10), Врховниот суд на Република Македонија е надлежен да одлучува по барање на странките и другите учесници во постапката за повреда на правото на судење во разумен рок во постапка утврдена со закон пред судовите во Р.М., во согласност со правилата и принципите утврдени со Европската конвенција за заштита на човековите права и основни слободи и тргнувајќи од судската пракса на Европскиот суд за човекови права.

По мислење на жалбениот совет, правилно првостепениот суд го одбил како неосновано барањето на подносителот за надомест на трошоци на постапката. Ова од причина што, одредбите од член 36 од Законот за судовите, освен правото на правичен надоместок не предвидува право на надомест на трошоци во постапката за правото на судење во разумен рок. Согласно судската пракса на Европскиот суд човекови права, подносителот има право на надомест на трошоците по постапката само во случај кога ќе приложи соодветни материјални докази за сторени и наплатени трошоци и кога тие се неопходни по конкретната постапка. Во конкретниот случај, приложените докази фискални сметки на полномошникот на подносителот не претставуваат прифатлив доказ врз основа на кој барањето за надомест на трошоци на постапката за судење во разумен рок ќе биде усвоено.

Оттука, правилно е стојалиштето на првостепениот совет дека доставените фискални сметки кои се наведени како прилози кон барањето во износ 1.300,00 денари за состав на полномошно и фискална сметка од 3.900,00 денари за состав на барање издадени од адвокатот не претставуваат правно релевантен доказ дека истите се наплатени од страна на подносителот и од причина што, освен името на адвокатот истите не содржат податоци за лицето од кого е наплатено, односно во чија корист и во чие име е извршена адвокатската услуга.

Поради наведеното следуваше Врховниот суд на Република Македонија, жалбата на подносителот во делот на одлуката за трошоци на постапката, да ја одбие како неоснована, согласно член 35 став 1 точка 1 од Законот за судовите („Службен весник на Република Македонија“ број 58/06, 35/08 и 150/10).

Решение на Врховниот суд на Република Македонија ПСРРЖ. бр.75/2014 од 03.10.2014 година.

II. УПРАВНО-ПРАВНА ОБЛАСТ

Постапка за утврдување на злоупотреба на доминантна позиција

11. Постапка за утврдување на злоупотреба на доминантна позиција на пазарот не е опфатена со член 6 став 1 од Европската Конвенција за заштита на човековите права и основните слободи.

Од образложението

Барањето за заштита на правото на судење во разумен рок е неосновано.

Според член 35 став 4 од Законот за судовите („Службен весник на РМ“ бр.58/2006 и бр.35/2008), Врховниот суд на Република Македонија е надлежен да одлучува по барање на странките и другите учесници во постапката за повреда на правото на судење во разумен рок во постапка утврдена со закон пред судовите во Р.М., во согласност со правилата и принципите утврдени со Европската конвенција за заштита на човекови права и основни слободи и тргнувајќи од Судската пракса на Европскиот суд за човекови права и основните слободи.

Според член 36 став 1 точка 4 од истиот закон, Врховниот суд на Република Македонија постапува по барањето кое ги исполнува критериумите утврдени во ставот 2 и 3 на овој член во рок од 6-шест месеци сметано од неговото поднесување и одлучува дали пониските судови го повредиле правото на судење во разумен рок, а притоа имајќи ги во предвид правилата и принципите утврдени со Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи, а особено сложеноста на предметот, однесувањето на странките во постапката и однесувањето на судот кој постапувал.

Согласно член 35 став 3 и став 4 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основни слободи, измената со Протоколот 11, судот ќе го прогласи за недопуштено секое индивидуално барање поднесено согласно член 34 ако смета дека е некомпатибилно со одредбите на Конвенцијата или Протоколите, ако е неосновано или претставува злоупотреба на правото на жалба. Судот ќе ги отфрли сите барања кои ќе ги оцени како недопуштени врз основа на овој член.

Во конкретниот случај, Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека со барањето за заштита на правото на судење во разумен рок, побарана е заштита на правото на судење во разумен рок за постапка поведена по повод барање за утврдување на злоупотреба на доминантна позиција на пазарот. Имено, во овој случај видно е дека не се работи за „спор“, во кој се одлучува за граѓанско право, обврска или кривична одговорност на подносителот на барањето, како би можел да се примени член 6 став 1 од Европската Конвенција за заштита на човековите права и основните слободи.

Од тие причини, следуваше Врховниот суд на Република Македонија да го одбие барањето како неосновано, согласно член 35 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи.

Решение на Врховниот суд на Република Македонија ПСРРУ.бр.66/2012 од 26.02.2013 година.

Постапка за издавање на одобрение за урбано санациони мерки

12. Управната постапка за издавање на одобрение за урбано санациони мерки не е опфатена со член 6 став 1 од Европската Конвенција за заштита на човековите права и основните слободи.

Од образложението

Барањето за заштита на правото на судење во разумен рок е неосновано.

Согласно член 35 став 1 точка 6 од Законот за судовите („Службен весник на РМ“ бр.58/06 и 35/08), Врховниот суд на Република Македонија е надлежен да одлучува по барање на странките и другите учесници во постапката за повреда на правото на судење во разумен рок, во постапка утврдена со закон пред судовите во Република Македонија, во согласност со Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи и тргнувајќи од судската пракса на Европскиот суд за човекови права.

Согласно член 36 став 1 од истиот закон, странката која смета дека надлежниот суд го повредил правото на судење во разумен рок има право да поднесе барање за заштита на правото на судење во разумен рок до Врховниот суд на Република Македонија.

Според став 4 од истиот член, Врховниот суд на Република Македонија постапува по барањето, притоа имајќи ги предвид правилата и принципите утврдени со Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи, а особено сложеноста на предметот, однесувањето на странките во постапката и однесувањето на судот кој постапувал.

Согласно член 6 став 1 од Европската Конвенција за човекови права и основни слободи, секој при определувањето на неговите граѓански права и обврски или кога е кривично гонет, има право на правично и јавно судење во разумен рок, пред независен и непристрасен трибунал основан со закон.

Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека барањето за заштита на правото на судење во разумен рок не може да се прифати од следните причини:

Постапката која била водена по предлог за повторување на постапката за издавање на одобрение за урбано санациони мерки спрема третото лице завршила уште во 2000 година. Од гледна точка на гаранциите што ги дава членот 6 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи, Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека постапката за издавање на одобрение за урбани и санациони мерки треба да има директна последица на правото на сопственост во однос на предметниот имот. Во случајот, не се работи за постапка која има директно одлучувачко влијание по однос на личното право на сопственост и користење на тоа право на личниот имот на подносителите на барањето. Во односите на инволвираноста помеѓу поединецот и државата (органите на управата) не секогаш се создаваат граѓански права и обврски.

Оттука, постапката за повторување, односно обнова на постапката за издавање на одобрение за урбано санациони мерки на трето лице, кое не е странка во оваа постапка, не претставува такво граѓанско право и таквите постапки не се опфатени со членот 6 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи.

Поради погоренаведеното, Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека барањето за заштита на правото на судење во разумен рок е неосновано и следувахе да се одлучи како во изреката на решението, согласно член 6 став 1 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи и член 35 и член 36 од Законот за судовите.

Решение на Врховниот суд на Република Македонија ПСРРУ.бр.92/2013 од 18.02.2014 година.

Постапката за добивање на информации од јавен карактер

13. Постапката за добивање на информации од јавен карактер не е опфатена со член 6 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи.

Од образложението

Барањето за заштита на правото на судење во разумен рок е неосновано.

Согласно член 35 став 1 точка 6 од Законот за судовите („Службен весник на РМ“ бр.58/06 и 35/08), Врховниот суд на Република Македонија е надлежен да одлучува по барање на странките и другите учесници во постапката за повреда на правото на судење во разумен рок, во постапка утврдена со закон пред судовите во Република Македонија, во согласност со Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи и тргнувајќи од судската пракса на Европскиот суд за човекови права.

Согласно член 36 став 1 од истиот закон, странката која смета дека надлежниот суд го повредил правото на судење во разумен рок има право да поднесе барање за заштита на правото на судење во разумен рок до Врховниот суд на Република Македонија.

Според став 4 од истиот член, Врховниот суд на Република Македонија постапува по барањето, притоа имајќи ги предвид правилата и принципите утврдени со Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи, а особено сложеноста на предметот, однесувањето на странките во постапката и однесувањето на судот кој постапувал.

Согласно член 6 став 1 од Европската Конвенција за човекови права и основни слободи, секој при определувањето на неговите граѓански права и обврски или кога е кривично гонет, има право на правично и јавно судење во разумен рок, пред независен и непристрасен трибунал основан со закон.

Видно од наведените факти, во конкретниот случај, подносителите на барањето бараат заштита на правото на судење во разумен рок за постапка во која поднеле барање за пристап до информации од јавен карактер до Министерството за транспорт и врски на Република Македонија.

Врховниот суд на Република Македонија, најде дека постапката за добивање на информации од јавен карактер не е опфатена со членот 6 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи, бидејќи не се работи за постапка во која е одлучувано за граѓански права и обврски на подносителите на барањето.

Поради погоренаведеното, Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека барањето за заштита на правото на судење во разумен рок е неосновано и следувахе да се одлучи како во изреката на решението, согласно член 6 став 1 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи и член 35 и член 36 од Законот за судовите.

Решение на Врховниот суд на Република Македонија ПСРРУ.бр.65/2013 од 17.12.2013 година.

Постапки во делот на јавното право

14. Постапките во делот на јавното право не се опфатени со член 6 од Европската Конвенција за човекови права и основни слободи.

Од образложението

Барањето за заштита на правото на судење во разумен рок е неосновано.

Согласно член 35 став 1 точка 6 од Законот за судовите („Службен весник на РМ“ бр.58/06 и 35/08), Врховниот суд на Република Македонија е надлежен да одлучува по барање на странките и другите учесници во постапката за повреда на правото на судење во разумен рок, во постапка утврдена со закон пред судовите во Република Македонија, во согласност со Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи и тргнувајќи од судската пракса на Европскиот суд за човекови права.

Согласно член 36 став 1 од истиот закон, странката која смета дека надлежниот суд го повредил правото на судење во разумен рок има право да поднесе барање за заштита на правото на судење во разумен рок до Врховниот суд на Република Македонија.

Според став 4 од истиот член, Врховниот суд на Република Македонија постапува по барањето, притоа имајќи ги предвид правилата и принципите утврдени со Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи, а особено сложеноста на предметот, однесувањето на странките во постапката и однесувањето на судот кој постапувал.

Согласно член 6 став 1 од Европската Конвенција за човекови права и основни слободи, секој при определувањето на неговите граѓански права и обврски или кога е кривично гонет, има право на правично и јавно судење во разумен рок, пред независен и непристрасен трибунал основан со закон.

Во конкретниот случај, поднесеното барање за заштита на правото на судење во разумен рок се однесува на постапка, иницирана пред органите на управата која подоцна продолжила и пред Управниот суд, за оттуѓување на градежно земјиште, сопственост на Република Македонија со непосредна спогодба по основ на оформување на градежна парцела. Органите на управата како првостепените така и второстепените одлучувале така што го одбивале барањето на подносителите од причина што тие барале доделување на градежно неизградено земјиште КП.816/2 во површина од 70 м2 за дооформување на градежна парцела КП.816/1 КО Струмица, која согласно геодетскиот елаборат за нумерички податоци и Изводот од Деталниот урбанистички план бр.16-1642/2 од 19.09.2008 година издаден од општина Струмица предметната КП.бр.618/2 претставувала посебна катастарска парцела и не влегувала во Списокот на индикација за градежна парцела заедно со катастарските парцели во сопственост на подносителите. Притоа, органите сметале дека не се исполнети условите за оттуѓување на градежно земјиште, сопственост на Република Македонија со непосредна спогодба по основ на оформување на градежна парцела. Имајќи го предвид ова, постапката водена за оттуѓување на градежно земјиште, сопственост на Република Македонија со непосредна спогодба по основ на оформување на градежна парцела не претставува спор во смисла на членот 6 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи.

Од гледна точка на гаранциите што ги дава членот 6 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи, Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека постапката за доделување на градежно неизградено земјиште за дооформување на градежна парцела треба да има директна последица на правото на сопственост во однос на предметниот имот. Во случајот, не се работи за постапка која има директно одлучувачко влијание по однос на личното право на сопственост и користење на тоа право на личниот имот на подносителите на барањето.

Оттука, Врховниот суд на Република Македонија укажува дека постапките кои се водат во делот на јавното право, а не предизвикуваат одраз врз правата кои ги гарантира Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи, не предизвикуваат „спор“ во кој се одлучува за правата и обврските на подносителите, не се предмет на заштита во делот на разумниот рок на постапувањето.

Поради погоренаведеното, Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека барањето за заштита на правото на судење во разумен рок е неосновано и следуваше да се одлучи како во изреката на решението, согласно член 6 став 1 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи и член 35 и член 36 од Законот за судовите.

Решение на Врховниот суд на Република Македонија ПСРРУ.бр.21/2014 од 1.04.2014 година.

Постапка за приватизација на градежно земјиште

15. Постапката за приватизација на градежно земјиште не е опфатена со член 6 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи.

Од образложението

Барањето за заштита на правото на судење во разумен рок е неосновано.

Согласно член 35 став 1 точка 6 од Законот за судовите („Службен весник на РМ“ бр.58/06 и 35/08), Врховниот суд на Република Македонија е надлежен да одлучува по барање на странките и другите учесници во постапката за повреда на правото на судење во разумен рок, во постапка утврдена со закон пред судовите во Република Македонија, во согласност со Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи и тргнувајќи од судската пракса на Европскиот суд за човекови права.

Согласно член 36 став 1 од истиот закон, странката која смета дека надлежниот суд го повредил правото на судење во разумен рок има право да поднесе барање за заштита на правото на судење во разумен рок до Врховниот суд на Република Македонија.

Според став 4 од истиот член, Врховниот суд на Република Македонија постапува по барањето, притоа имајќи ги предвид правилата и принципите утврдени со Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи, а особено сложеноста на предметот, однесувањето на странките во постапката и однесувањето на судот кој постапувал.

Согласно член 6 став 1 од Европската Конвенција за човекови права и основни слободи, секој при определувањето на неговите граѓански права и обврски или кога е кривично гонет, има право на правично и јавно судење во разумен рок, пред независен и непристрасен трибунал основан со закон.

Во конкретниот случај, поднесеното барање за заштита на правото на судење во разумен рок се однесува на постапка иницирана пред органите на управата која подоцна продолжила и пред Управниот суд, за приватизација на градежно земјиште-катастарска парцела, сопственост на Република Македонија на кое постои право на користење. Органите на управата како првостепените така и второстепените одлучувале така што првично го одбиле барањето на подносителката, а потоа ја прекинале постапката заради решавање на претходно прашање.

Имајќи го предвид ова, постапката водена за приватизација на градежно земјиште-катастарска парцела, сопственост на Република Македонија не претставува спор во смисла на членот 6 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи.

Од гледна точка на гаранциите што ги дава членот 6 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи, Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека постапката за приватизација на катастарска парцела, односно за откуп на градежно изградено земјиште треба да има директна последица на правото на сопственост во однос на предметниот имот. Во случајот, не се работи за постапка која има директно одлучувачко влијание по однос на личното право на сопственост и користење на тоа право на личниот имот на подносителката на барањето.

Оттука, Врховниот суд на Република Македонија укажува дека постапките кои се водат во делот на јавното право, а не предизвикуваат одраз врз правата кои ги гарантира Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи не предизвикуваат „спор“ во кој се одлучува за правата и обврските на подносителката, поради што не се предмет на заштита во делот на разумниот рок на постапувањето.

Поради погоренаведеното, Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека барањето за заштита на правото на судење во разумен рок е неосновано и следувахе да се одлучи како во изреката на решението, согласно член 6 став 1 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи и член 35 и член 36 од Законот за судовите.

Решение на Врховниот суд на Република Македонија ПСРРУ.бр.6/2014 од 13.05.2014 година.

Докази за трошоци

16. Доказите за сторени реални трошоци во постапката за заштита на правото на судење во разумен рок, доставени во фотокопија, не претставуваат релевантен доказ.

Од образложението

Жалбата е неоснована.

Неоснован е наводот во жалбата за погрешна примена на материјалното право во делот на досудениот паричен надоместок.

По наоѓање на жалбениот совет, правилно првостепениот совет одлучил кога барањето за заштита на правото на судење во разумен рок го усвоил и на подносителот му досудил правичен паричен надоместок во износ од 40.000,00 денари.

Согласно член 35 став 1 точка 5 од Законот за судовите („Службен весник на РМ“ бр.58/06, 35/08 и 150/10), Врховниот суд на Република Македонија е надлежен да одлучува по барање на странките и другите учесници во постапката за повреда на правото на судење во разумен рок во постапка утврдена со закон пред судовите во Република Македонија, во согласност со правилата и принципите утврдени со Европската конвенција за заштита на човековите права и основни слободи и тргнувајќи од судската пракса на Европскиот суд за човекови права.

Согласно член 36 став 4 од истиот закон, Врховниот суд на Република Македонија постапува по барањето кое ги исполнува критериумите утврдени во став 2 и 3 на овој член во рок од 6 месеци од неговото поднесување и одлучува дали пониските судови го повредиле правото на судење во разумен рок, а при тоа имајќи ги предвид правилата и принципите утврдени со Европската конвенција за заштита на човековите права и основни слободи, а особено сложеноста на предметот, однесувањето на странките во постапката и однесувањето на судот кој постапувал.

Согласно член 6 став 1 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основни слободи, секој при определување на неговите граѓански права и обврски или кога е кривично гонет, има право на правично и јавно судење во разумен рок, пред независен и непристрасен трибунал основан со закон.

По мислење на жалбениот совет, на правилно и потполно утврдена фактичка состојба, правилно првостепениот совет нашол дека судот и управните органи биле неактивни и неефикасни, односно не преземале дејствија за забрзување на постапката, поради што правилно првостепениот совет утврдил повреда на правото на судење во разумен рок во постапката која е предмет на поднесеното барање, за што определил справедлив правичен паричен надоместок во износ од 40.000,00 денари на подносителот на барањето, имајќи ги притоа предвид фактите и околностите на конкретниот предмет и критериумите согласно Законот за судовите.

Овој совет го ценеше жалбениот наводот на подносителот дека досудениот паричен надоместок е несоодветен со оглед на околностите на конкретниот предмет, меѓутоа најде дека не е од влијание за поинакво одлучување. Имено, институтот „правичен паричен надоместок“ подразбира парична сатисфакција за подносителите на барањето за неразумно долгото траење на постапката пред судот, за времето за кое е утврдено дека судот бил

неефикасен и сложеноста на предметот, па имајќи ја предвид праксата на Европскиот суд за човекови права и праксата на Врховниот суд на Република Македонија, произлегува дека побиваното решение е правилно и законито.

Во жалбата, подносителот наведува дека погрешно одлучил првостепениот совет кога го одбил барањето за трошоци по постапката, бидејќи смета дека со барањето биле приложени соодветни докази за сторените и наплатените трошоци по постапката. Овој совет наоѓа дека ваквиот жалбен навод е неоснован од причина што видно од списите во предметот, приложените докази-уплатница од 12.03.2014 година и извод од банка се во фотокопија и како такви не можат да бидат прифатени како соодветен релевантен доказ. Од наведената причина, жалбениот совет не го прифати и барањето на жалителот за трошоци сторени во жалбената постапка во износ од 5.850,00 денари.

Поради наведените причини, следувааше да се одлучи како во изреката на решението односно жалбата да се одбие како неоснована, согласно член 35 став 1 точка 1 од Законот за судовите („Службен весник на РМ“ бр.58/06, 35/08 и 150/10).

Решение на Врховниот суд на Република Македонија ПСРРЖ. бр.70/2014 од 22.05.2014 година.

III. ПРОЦЕСНО ПРАВО

Оштетен во кривична постапка

17. Оштетениот, во кривичната постапка поведена по службена должност (ex officio), може да стекне својство на странка во постапката за заштита на правото на судење во разумен рок, само во случај кога за неговото предјавено имотно-правно барање било расправано и одлучувано во текот на кривичната постапка.

Од образложението

Барањето за заштита на правото на судење во разумен рок е недозволено.

Согласно член 36 став 1 од Законот за судовите („Службен весник на РМ“ бр.58/2006 и член 35/2008), странката која смета дека надлежниот суд го повредил правото на судење во разумен рок, има право да поднесе барање за заштита на правото на судење во разумен рок до Врховниот суд на Република Македонија.

Според член 4 од истиот член, Врховниот суд на Република Македонија, постапува по барањето, притоа имајќи ги во предвид правилата и принципите утврдени со Европската Конвенција за човекови права и основните слободи, а особено сложеноста на предметот, однесувањето на странките и однесувањето на судот кој постапувал.

Видно од списите во предметот на Основниот суд С. С. по поднесениот обвинителен предлог на Основното јавно обвинителство против обвинетите од Велес за сторено кривично дело „Неизвршување на судска одлука“ од член 377 став 2 в.в. со член 22 од Кривичниот законик, била спроведена истражна постапка во Основниот суд С. С. во која на записник од 26.09.2006 година, сега подносител како оштетен предјавил оштетно побарување, а за висината на побарувањето, истакнал дека дополнително ќе се произнесе, во врска со што доставил писмен поднесок. Во писмениот завршен збор од 23.09.2009 година, подносителот истакнал дека побарува оштетно побарување по основ и висина како во поднесокот даден во истражната постапка. Со пресуда, обвинетите биле огласени за виновини за сторено кривично дело „неизвршување на судска одлука од член 377 став 2 в.в. со член 22 од КЗ, а оштетениот – подносителот на барањето согласно член 100 од ЗКП е упатен предјавеното оштетно побарување да го остварува во редовна граѓанска парница. Во постапка по жалба, Апелациониот суд С., првостепената пресуда ја укинал и предметот го вратил на повторно одлучување пред првостепениот суд. Во повторното постапување, Основниот суд С. С. со решение кривичната постапка ја запрел.

Според одредбите од член 97 до 102 од Законот за кривичната постапка, со кој се регулираат имотно-правните барања во кривичната постапка, судот одлучува за имотно-правните барања, кои настанале со извршување на кривичното дело по предлог од овластени лица во кривичната постапка, ако со тоа значително не би се одложувала оваа постапка, а предлогот може да се поднесе најдоцна до завршување на главниот претрес пред првостепениот суд.

Според член 141 од истиот закон е определено дека оштетен е лице чие што некакво лично или имотно право е повредено или загрозено со кривичното дело, тужител е јавниот обвинител, приватниот тужител и оштетениот како тужител, додека странки во кривичната постапка се тужителот и обвинетиот.

При определувањето на тоа дали да се прифати барањето како дозволено и поднесено од странка во смисла на член 36 став 1 од Законот за судовите, потребно беше да се определи правниот статус на подносителот во смисла на член 6 од Европската Конвенција за заштита на човековите права и основни слободи, од аспект дали во кривичната постапка е расправано и одлучувано за негово граѓанско право и обврска на подносителот и дали резултатот од постапката има одлучувачко влијание врз приватното правните права и обврски на подносителот.

Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека во конкретниот случај, барателот се јавува во својство на оштетен за чие имотно-правно барање не било расправано и одлучувано во кривичната постапка, од што произлегува дека подносителот на барањето нема својство на странка во кривична постапка и нема право да бара заштита на правото на судење во разумен рок во смисла на член 36 став 1 од Законот за судовите.

Од напред наведените причини, следувахе да се одлучи како во изреката на решението согласно член 35 од Европската конвенција за човековите права и член 36 од Законот за судовите.

Решение на Врховниот суд на Република Македонија ПСРРК.бр.23/2010 од 22.06.2010 година.

Вонреден правен лек - повторување на постапката за заштита на правото на судење во разумен рок

18. Во постапката за заштита на правото на судење во разумен рок не е дозволен вонреден правен лек - повторување на постапката.

Од образложението

Предлогот за повторување на постапката е недозволен.

Од извршениот увид во предметот ПСРРГ.бр.86/2010 на Врховниот суд на Република Македонија, се утврди дека Врховниот суд на Република Македонија донел решение ПСРРГ.бр. 86/10 од 17.05.2011 година, со кое на подносителот му било одбиено барањето за заштита на правото на судење во разумен рок како неосновано. Судот повеќепати се обидува да изврши уредна достава на наведеното решение на адресата на подносителот, меѓутоа без успех, поради што доставата на решението била извршена преку огласна табла на судот. Наведеното решение е со клаузула на правосилност од 18.07.2011 година.

Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека, согласно Законот за судовите („Службен весник на Република Македонија“ број 58/06 и бр. 35/08) и Европската Конвенција за човекови права и основни слободи, односно одредбите со кои се уредува постапката по поднесени барања за заштита на правото на судење во разумен рок, не е предвиден вонреден правен лек - повторување на постапката која била водена по истакнато барање за заштита на правото на судење во разумен рок.

Од напред наведените причини, следуваше Врховниот суд на Република Македонија да го отфрли предлогот за повторување на постапката како недозволен.

Решение на Врховниот суд на Република Македонија ПСРРГ.бр.86/2010 од 22.10.2012 година.

Поправање на пресуда или решение

19. Постапката за поправање на пресуда или решение не е опфатена со членот 6 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи.

Од образложението

Барањето за заштита на правото на судење во разумен рок е неосновано и ненавремено.

Согласно одредбите од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи, како и одредбите од Законот за судовите, Врховниот суд на Република Македонија, најде дека не постои повреда на член 6 став 1 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи и член 35 и член 36 од Законот за судовите.

Според член 35 став 1 точка 5 од Законот за судовите („Службен весник на РМ“ бр.58/2006 и бр.35/2008), Врховниот суд на Република Македонија е надлежен да одлучува по барање на странките и другите учесници во постапката за повреда на правото на судење во разумен рок, во постапка утврдена со закон пред судовите во Република Македонија, во согласност со правилата и принципите утврдени со Европската конвенција за заштита на човековите права и основни слободи и тргнувајќи од судската пракса на Европскиот суд за човекови права.

Според член 36 став 2 од истиот закон, барањето од ставот 1 на овој член странките можат да го поднесат во текот на постапувањата пред домашните судови, а најдоцна 6 месеци сметано од денот на правосилноста на одлуката.

Според член 36 став 4 од истиот закон, Врховниот суд на Република Македонија постапува по барањето кое ги исполнува критериумите утврдени во ставовите 2 и 3 на овој член во рок од 6 месеци од неговото поднесување и одлучува дали пониските судови го повредиле правото на судење во разумен рок, а притоа имајќи ги предвид правилата и принципите утврдени со

Европската конвенција за заштита на човековите права и основни слободи, а особено сложеноста на предметот, однесувањето на странките во постапката и однесувањето на судот кој постапувал.

Според член 6 став 1 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи, секој при определувањето на неговите граѓански права и обврски или кога е кривично гонет, има право на правично и јавно судење во разумен рок, пред независен и непристрасен трибунал основан со закон.

Врховниот суд на Република Македонија, утврди дека постапката за поправање на пресуда или решение не е опфатена со членот 6 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи, бидејќи не се работи за постапка во која суштински се одлучува за граѓански права и обврски на подносителот на барањето. Поправката на пресуда претставува техничка работа на судот со која се исправаат грешките во имиња и броеви, како и други очигледни грешки во пишувањето и сметањето, во секое време било по предлог на странките било по службена должност на претседателот на советот или судијата поединец, а станува збор за грешки кои не влијаат на суштината на диспозитивот ниту на фактичката состојба, односно и покрај сторените грешки пресудата останува суштински јасна и разбирлива. Доколку пак, се работи за грешки со кои директно е сменета фактичката состојба или пак е настаната промена на суштината на диспозитивот, а со тоа настане противречност помеѓу изречената и изготвената пресуда, односно самата пресуда стане нејасна и контрадикторна, странките во тој случај можат да ја побиваат со жалба согласно одредбите од Законот за парнична постапка, што не е сторено во конкретниот случај, односно против ваквата пресуда, ниту тужителот односно подносителот, ниту спротивната странка не поднеле жалба до повисокиот суд.

Доколку судот пропуштил да одлучи за сите барања за кои мора да се одлучи со пресудата или пропуштил да одлучи за дел од барањето, странките можат во рок од 15 дена од приемот на пресудата да му предложат на парничниот суд да се изврши дополнување на пресудата. Во конкретниот случај тужителот на 07.09.1995 година поднел до судот предлог за исправка или дополнување на пресудата П.бр.15170/93 од 09.06.1995 година, односно по изминати скоро 3 месеци, откако пресудата веќе станала правосилна, односно по истекот на законски утврдениот рок.

Исто така, Врховниот суд на Република Македонија оцени дека барањето на подносителот е ненавремено.

Ова од причини што во конкретниот случај, постапката по предметот П.бр.15170/93 на Окружниот Стопански суд С. завршила со донесување на правосилната пресудата П.бр.15170/93 од 09.06.1995 година, на Окружниот Стопански суд С., а барањето за заштита на правото на судење во разумен рок, доставено е до Врховниот суд на Република Македонија на ден 15.06.2012

година. Дејствијето што го преземал подносителот на ден 12.08.2011 година, со поднесување на писмен поднесок до Основниот суд С. С., во кое како предмет е наведено интервенција со повторен предлог за дополнување на пресудата, не може да се земе како основ за континуиран тек на постапката со кое би се сметало како навремено барањето на подносителот.

Врховниот суд на Република Македонија, согласно одредбите од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи и одредбите од Законот за судовите, најде дека не постои повреда на член 6 став 1 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи и член 35 и член 36 од Закон за судовите, па од тие причини следуваше барањето на подносителот да се одбие како неосновано.

Решение на Врховниот суд на Република Македонија ПСРРГ. бр.299/2012 од 09.10.2012 година.

Постапка по однос на парнични трошоци

20. Траење на постапката само по однос на парничните трошоци не претставува основ во смисла на член 6 став 1 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основни слободи за поднесување на барање за заштита на правото на судење во разумен рок.

Од образложението

Врховниот суд на Република Македонија од утврдените факти најде дека барањето за заштита на правото на судење во разумен рок е ненавремено.

Согласно член 35 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основни слободи, судот може да прифати случај само откако ќе бидат исцрпени сите домашни средства врз основа на општо прифатените принципи од меѓународното право и во рок од 6 месеци сметано од датумот на кој е донесена конечната одлука.

Според член 36 став 2 од Законот за судовите и Законот за измена и дополнување на законот за судовите („Службен весник на Република Македонија“ број 58/06 и 35/08), барањето од ставот 1 од овој член, странката може да го поднесе во текот на постапувањето пред домашните судови, а најдоцна шест месеци сметано од правосилноста на одлуката.

Во конкретниот случај, видно од списите на предметот Основниот суд С. С. со решение П.бр.5842/2008 од 27.10.2011 година констатирал повлекување на тужбата на тужителот-подносителот на барањето против тужените и го задолжил да им ги надомести трошоците на тужените во постапката.

Наведеното решение полномошникот на подносителот го примил на ден 19.11.2011 година, а барањето за заштита на правото на судење во разумен рок доставено е до Врховниот суд на Република Македонија на ден 20.05.2013 година што значи по истекот на рокот од 6 месеци предвиден со цитираните законски одредби. Оттука, Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека барањето за заштита на правото на судење во разумен рок е ненавремено.

При одлучувањето, Врховниот суд на Република Македонија го имаше предвид фактот дека по донесувањето на решението П.бр.5842/2008 од 27.10.2011 година, постапката продолжила по однос на трошоците сторени во текот на постапката, меѓутоа при оценката на навременоста овој факт не беше предмет на оценка од причина што постапката за парничните трошоци не потпаѓа под спор во смисла на член 6 став 1 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основни слободи.

Од наведените причини, следуваше да се одлучи како во изреката на решението согласно член 6 став 1 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи и согласно член 35 и 36 од Законот за судовите.

Решение на Врховниот суд на Република Македонија ПСРРГ. бр.106/2013 од 18.02.2013 година

Ефективност на вонреден правен лек - повторување на постапка

21. Предлогот за повторување на постапка може да биде предмет на оценка од аспект на разумноста на времетраењето на постапката, само доколку бил ефективен, односно бил усвоен.

Од образложението

Врховниот суд на Република Македонија од утврдените факти утврди дека барањето за заштита на правото на судење во разумен рок е ненавремено.

Согласно член 35 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основни слободи, судот може да прифати случај само откако ќе бидат исцрпени сите домашни средства врз основа на општо прифатените принципи од меѓународното право и во рок од 6 месеци сметано од датумот на кој е донесена конечната одлука.

Според член 36 став 2 од Законот за судовите и Законот за измена и дополнување на законот за судовите („Службен весник на Република Македонија“ број 58/06 и 35/08), барањето од ставот 1 од овој член, странката може да го поднесе во текот на постапувањето пред домашните судови, а најдоцна шест месеци сметано од правосилноста на одлуката.

Во конкретниот случај, видно од списите во предметот со пресудата П.бр. 488/97 од 25.01.2007 година на Основниот суд Т. правосилно завршила постапката по предметот П.бр.488/97. Наведената пресуда уредно е примена од полномошникот на подносителот на ден 03.10.2007 година и е со клаузула на правосилност од 17.01.2008 година. Барањето за заштита на правото на судење во разумен рок доставено е до Врховниот суд на Република Македонија на ден 17.06. 2013 година односно по истекот на рокот од 6 месеци предвиден со цитираните законски одредби поради што Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека барањето за заштита на правото на судење во разумен рок е ненавремено.

При оценката на навременоста на барањето, Врховниот суд на Република Македонија не го ценеше периодот на постапката водена по повод предлогот за повторување на постапката која завршила со донесување на решението на Апелациониот суд Г. Гж.бр.1229/12 од 27.12.2012 година со кое предлогот за повторување бил отфрлен како ненавремен. Ова од причина што имајќи ја предвид судската пракса на Европскиот суд за човекови права (пресудата Наумовски против Република Македонија) овој дел од постапката се однесува на правен лек кој не бил ефективен, па од тие причини не требало да се искористи.

Решение на Врховниот суд на Република Македонија ПСРРГ. бр.152/2013 од 10.09.2013 година.

Предистражна постапка

22. Барањето за заштита на правото на судење во разумен рок е неосновано кога се однесува на предистражната постапка, а не е поведена постапка пред суд.

Од образложението

Барањето за заштита на правото на судење во разумен рок е неосновано.

Согласно одредбите од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи како и одредбите од Законот за судовите, Врховниот суд на Република Македонија најде дека не постои повреда на член 6 став 1 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи и член 35 и член 36 од Законот за судовите.

Според член 35 став 1 точка 5 од Законот за судовите („Службен весник на РМ“ бр.58/2006 и бр.35/2008), Врховниот суд на Република Македонија е надлежен да одлучува по барање на странките и другите учесници во постапката за повреда на правото на судење во разумен рок во постапка утврдена со закон пред судовите во Република Македонија, во согласност со правилата и принципите утврдени со Европската конвенција за заштита на човекови права и основни слободи и тргнувајќи од Судската пракса на Европскиот суд за човекови права и основните слободи.

Според член 36 став 4 од истиот закон, Врховниот суд на Република Македонија постапува по барањето кое ги исполнува критериумите утврдени во ставот 2 и 3 на овој член во рок од 6-шест месеци сметано од неговото поднесување и одлучува дали пониските судови го повредиле правото на судење во разумен рок, а притоа имајќи ги предвид правилата и принципите утврдени со Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи, а особено сложеноста на предметот, однесувањето на странките во постапката и однесувањето на судот кој постапувал.

Според член 6 став 1 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи, секој при определување на неговите граѓански права и обврски или кога е кривично гонет, има право на правично и јавно судење во разумен рок, пред независен и непристрасен трибунал основан со законот.

Врховниот суд на Република Македонија најде дека подносителите во своето барање навеле дека во два наврата поднеле кривична пријава до Основното Јавно обвинителство С., при што биле известени дека Обвинителството нема да покрене кривична постапка бидејќи сметало дека правното лице не сторило ниту едно кривично дело кое се гони по службена должност. Поради тоа, подносителите на барањето доставиле до Основниот суд С. С. обвинителен акт против правното лице за сторено кривично дело „Злоупотреба на службена положба и овластување“ од член 353 став 1 од Кривичниот законик, со што во судот бил оформен предметот К.бр.2465/2012. Основниот суд С. С. постапувајќи по обвинителниот акт утврдил дека всушност станува збор за кривично дело за кое гонењето се презема по службена должност со што обвинителниот акт го сметал како поднесена кривична пријава и со тоа согласно член 141 став 3 од Законот за кривична постапка со писмо од 21.02.2013 година ги доставил оформените списи до Основното

Јавно обвинителство С. на понатамошно постапување. Со оглед на фактот дека се работи за предмет, односно за кривично дело за кое се гони по службена должност од страна на јавен обвинител, произлегува дека предметот е се уште во фаза на постапување во предистражна постапка, која сама по себе е во надлежност на државните органи кои по службена должност преземаат мерки и дејствија за утврдување на постоење на основано сомнение дали е сторено определено кривично дело како и за пронаоѓање на сторителот на кривичното дело за кое се терети.

Имајќи предвид дека не постоело основано сомневање дека правното лице сторило кривично дело, судот ниту спровел истрага ниту закажал или одржал главен претрес, произлегува дека овој период на постапката сам по себе не спаѓа во надлежност на судско постапување во смисла на член 6 од Европската конвенција за човекови права и со тоа нема кумулација на предистражната постапка со евентуална истражна или кривична постапка коишто се во судска надлежност, бидејќи таква фаза во постапката се уште не е постигната.

Согласно горенаведените одредби произлегува дека барањето за заштита на правото на судење во разумен рок е институт воспоставен со Законот за судовите, со кое е предвидена заштита на повредено право на судење во разумен рок пред надлежен суд, односно доколку повредата е сторена во рамките на судската постапка. Во конкретниот случај подносителите на барањето доставиле до судот обвинителен акт за кривично дело кое се гони по службена должност од овластен тужител-јавен обвинител, подносителите на барањето не можеле да бидат во заблуда во поглед на правните последици кои произлегуваат од истата како и за времето што е изминато за утврдување на постоење на основано сомнение дали е сторено наведеното кривично дело и дали сторителот го сторил кривичното дело за кое е осомничен.

Од наведените причини, следуваше Врховниот суд на Република Македонија да одлучи како во изреката на решението согласно член 6 став 1 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи и согласно член 35 и член 36 став 4 од Законот за судовите.

Решение на Врховниот суд на Република Македонија ПСРРК.бр.35/2013 од 10.12.2013 година.

Уредност на барање

23. Барањето за заштита на правото за судење во разумен рок што не е составено согласно членот 35 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи, изменета со протоколот број 11 и членот 36 од Законот за судовите („Службен весник на РМ“ бр.58/06, 35/08 и 150/10), се отфрла како неуредно.

Од образложението

Врховниот суд на Република Македонија од утврдените факти најде дека барањето за заштита на правото на судење во разумен рок е неуредно.

Согласно член 35 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи, изменета со протоколот број 11 и член 36 од Законот за судовите („Службен весник на РМ“ бр.58/06 и 35/08), Врховниот суд на Република Македонија постапува по барање кој ги исполнува следните критериуми:

- да се наведени податоци за подносителот од кои се утврдува идентитетот на подносителот, а доколку има полномошник, лични податоци за идентитетот (податоците треба да содржат име, презиме, државјанство, занимање, место и датум на раѓање, адреса на постојано живеалиште);

- да има приложено уредно полномошно за полномошникот за водење на постапката за заштита на правото на судење во разумен рок;

- податоци за предметот и постапката за која странката смета дека е повредено правото на судење во разумен рок и тоа: број на судски предмет, основ на тужба, странки и учесници во постапката, преземени редовни и вонредни правни средства; образложение на причините за наводно сторена повреда на правото за судење во разумен рок, со јасен и концизен приказ на предметот на барањето, хронолошки приказ со точни датуми на процесни дејствија кои траеле неразумно долго;

- изјава за побарување паричен надоместок, висина како и други предлози допуштени со законот;

- со едно барање за заштита на правото на судење во разумен рок може да се бара или утврдува повреда само во еден судски предмет и

- потпис на подносителот.

Имајќи предвид дека подносителот на барањето не постапил по задолжението на судот, не го уредил барањето и не доставил уредно потпишано барање за судење во разумен рок во смисла на член 36 став 3 од Законот за судовите и член 35 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи, следуваše Врховниот суд на Република Македонија да го отфрли барањето за заштита на судење во разумен рок како неуредно.

Решение на Врховниот суд на Република Македонија ПСРРУ.бр.76/2013 од 29.04.2014 година.

Рок за поднесување на барање за заштита на правото на судење во разумен рок

24. Рокот од 6 месеци предвиден со членот 36 од Законот за судовите, во кој може да се поднесе барање за заштита на правото на судење во разумен рок, започнува да тече од денот на приемот на правосилната одлука од подносителот на барањето или неговиот полномошник.

Од образложението

Барањето за заштита на правото на судење во разумен рок е ненавремено.

Согласно член 35 став 1 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основни слободи, судот може да прифати случај само откако ќе бидат исцрпени сите домашни средства врз основа на општо прифатените принципи од меѓународното право и во рок од 6 месеци сметано од датумот на кој е донесена конечната одлука.

Согласно член 36 став 2 од Законот за судовите и Законот за измена и дополнување на законот за судовите („Службен весник на Република Македонија“ број 58/06 и 35/08), барањето од ставот 1 од овој член, странката може да го поднесе во текот на постапувањето пред домашните судови, а најдоцна 6-шест месеци сметано од правосилноста на одлуката.

Во конкретниот случај, постапката по предметот П.бр.279/2008 на Основниот суд С. С. завршила со донесување на пресудата на Врховниот суд на Република Македонија Рев2.бр.769/2011 од 9.05.2013 година, односно со приемот на истата од страна на полномошникот на подносителката на барањето, на ден 27.06.2013 година. Барањето за заштита на правото на судење во разумен рок до Врховниот суд на Република Македонија е поднесено со препорачана пратка RR 216054903 МК на ден 14.01.2014 година, односно по истекот на рокот од 6 месеци предвиден со цитираните законски одредби, поради што Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека барањето за заштита на правото на судење во разумен рок е ненавремено.

Од горенаведените причини следуваше Врховниот суд на Република Македонија согласно член 36 од Законот за судовите да одлучи како во изреката на решението.

Решение на Врховниот суд на Република Македонија ПСРПГ.бр.10/2014 од 8.04.2014 година.

Ефективност на вонреден правен лек - ревизија

25. Во постапка по изјавен вонреден правен лек-ревизија која завршила со отфрлање на ревизијата како недозволена, се смета дека вонредниот правен лек е неефективен, па оттука, рокот од 6 месеци предвиден со членот 36 од Законот за судовите, во кој може да се поднесе барање за заштита на правото на судење во разумен рок, започнува да тече од денот на приемот на правосилната одлука од подносителот на барањето или неговиот полномошник.

Од образложението

Барањето за заштита на правото на судење во разумен рок е ненавремено.

Согласно член 35 став 1 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основни слободи, судот може да прифати случај само откако ќе бидат исцрпени сите домашни средства врз основа на општо прифатените принципи од меѓународното право и во рок од 6 месеци сметано од датумот на кој е донесена конечната одлука.

Согласно член 36 став 2 од Законот за судовите и Законот за измена и дополнување на законот за судовите („Службен весник на Република Македонија“ број 58/06 и 35/08), барањето од ставот 1 од овој член, странката може да го поднесе во текот на постапувањето пред домашните судови, а најдоцна 6-шест месеци сметано од правосилноста на одлуката.

Во конкретниот случај, постапката по предметот ПЛ-1-187/2012 (претходно заведен под ПЛ-1-227/2011, И.бр.1583/2005) на Основниот суд П. завршила со донесување на пресудата на Апелациониот суд Б. ГЖ.бр.469/2013 од 23.05.2013 година, односно со приемот на истата од страна на полномошникот на подносителот на барањето на ден 13.06.2013 година, а барањето за заштита на правото на судење во разумен рок до Врховниот суд на Република Македонија е поднесено на ден 11.03.2014 година, односно по истекот на рокот од 6 месеци предвиден со цитираните законски одредби, поради што Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека барањето за заштита на правото на судење во разумен рок е ненавремено.

При оценката на навременоста на барањето, Врховниот суд на Република Македонија не го ценеше периодот на постапката водена пред Врховниот суд на Република Македонија која завршила со отфрлање на ревизијата на подносителот на барањето како недозволена. Ова од причина што имајќи ја предвид судската пракса на Европскиот суд за човекови права

(пресудата Наумовски против Република Македонија) постапката водена пред Врховниот суд на Република Македонија што завршува со отфрлање на ревизијата не треба да се земе предвид бидејќи се однесува на правен лек кој не бил ефективен, па од тие причини не требало да се искористи. Дотолку повеќе, недозволеноста на ревизијата не може да му се препише во заблуда на подносителот на барањето, особено не на неговиот полномошник бидејќи согласно одредбите од Законот за парничната постапка кои за конкретниот спор не дозволуваат право на ревизија, не можеле да им останат непознати.

Од горенаведените причини следуваше Врховниот суд на Република Македонија согласно член 36 од Законот за судовите да одлучи како во изреката на решението.

Решение на Врховниот суд на Република Македонија ПСРРГ. бр.56/2014 од 08.04.2014 година.

Рок за уредување на барањето за заштита на правото на судење во разумен рок

26. Барањето за заштита на судење во разумен рок ќе се отфрли како неуредно, доколку подносителот не постапи по задолжението на судот за уредување на барањето за заштита на правото на судење во разумен рок во рок од 8 дена согласно критериумите утврдени со одредбите од член 36 од Законот за судовите („Службен весник на РМ“ број 58/06, 35/08 и 150,10) и член 35 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи.

Од образложението

Врховниот суд на Република Македонија, по проучување на поднесеното барање утврди дека истото не ги содржи критериумите утврдени со одредбите од член 36 од Законот за судовите („Службен весник на РМ“ број 58/06, 35/08 и 150/10) и член 35 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи, од причина што не е јасно за кој судски предмет е побарана заштита на правото на судење во разумен рок. Со оглед дека не беше јасно за кој судски предмет се однесува конкретното барање, Врховниот суд на Република Македонија со писмо од 1.04.2014 година се обрати до подносителот со барање во рок од 8 дена од прием на дописот да го уреди барањето на начин што ќе го наведе судски предмет кон кој го насочува барањето, притоа укажувајќи му дека со едно барање може да се бара заштита само на еден судски предмет. Исто така, во барањето треба

да даде образложени причини за наводно сторената повреда на правото на судење во разумен рок за посочениот предмет, со јасен и концизен приказ на предметот на барањето, хронолошки приказ со точни датуми на процесни дејствија кои траеле неразумно долго.

На ден 24.03.2014 година, подносителот достави до Врховниот суд на Република Македонија поднесок за уредување на барањето за заштита на правото на судење во разумен рок.

Видно од содржината на поднесокот, подносителот повторно не го уредил своето барање за заштита на правото на судење во разумен рок и не го навел судскиот предмет кон кој го насочува барањето.

Врховниот суд на Република Македонија од утврдените факти најде дека барањето за заштита на правото на судење во разумен рок е неуредно.

Согласно член 35 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи, изменета со протоколот број 11 и член 36 од Законот за судовите („Службен весник на РМ“ бр.58/06 и 35/08), Врховниот суд на Република Македонија постапува по барање кој ги исполнува следните критериуми:

- податоци за предметот и постапката за која странката смета дека е повредено правото на судење во разумен рок и тоа: број на судски предмет, основ на тужба, странки и други учесници во постапката, превземени редовни и вонредни правни средства,

- образложение на причините за наводно сторената повреда на правото на судење во разумен рок, со јасен и концизен приказ на предметот на барањето, хронолошки приказ со точни датуми на процесни дејствија кои траеле неразумно долго

- со едно барање може да се бара или утврдува повреда само за еден судски предмет.

Имајќи предвид дека подносителот не постапи по задолжението на судот за уредување на барањето за судење во разумен рок, односно не го уреди во насока да наведе за кој конкретен судски предмет се однесува барањето во смисла на член 36 став 3 од Законот за судовите и член 35 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи, следуваše Врховниот суд на Република Македонија да го отфрли барањето за заштита на судење во разумен рок како неуредно.

Решение на Врховниот суд на Република Македонија ПСРРУ.бр.26/2014 од 29.04.2014 година.

Активна легитимација за поднесување на барање за заштита на правото на судење во разумен рок

27. Право да поднесе барање за заштита на правото на судење во разумен рок има правно или физичко лице кое учествувало во судската постапка по предметот на кој се однесува барањето.

Од образложението

Врховниот суд на Република Македонија од утврдените факти утврди дека барањето за заштита на правото на судење во разумен рок е недозволено.

Според член 35 став 1 точка 6 од Законот за судовите („Службен весник на РМ“ бр.58/2006 и бр.35/2008), Врховниот суд на Република Македонија е надлежен да одлучува по барање на странките и другите учесници во постапката за повреда на правото на судење во разумен рок во постапка утврдена со закон пред судовите во Република Македонија, во согласност со правилата и принципите утврдени со Европската конвенција за заштита на човекови права и основни слободи и тргнувајќи од Судската пракса на Европскиот суд за човекови права и основните слободи.

Од утврдените факти во постапката по предметот Пл.бр.682/2009 произлегува дека подносителот на барањето не се јавува во својство на странка. Имено, видно од списите на предметот својство на странка во постапката има друго лице. Имајќи ја предвид погоре цитираната законска одредба произлегува дека право да поднесат барање за заштита на правото на судење во разумен рок имаат странките и другите учесници во постапката за која е побарана заштита. Со оглед на тоа дека подносителот на барањето не бил странка во граѓанската постапка, а од друга страна утврдувањето на статусот на „жртва“ од долготраењето на постапката согласно член 6 став 1 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основни слободи е лично право на подносителот, Врховниот суд на Република Македонија наоѓа дека барањето за заштита на правото на судење во разумен рок на подносителот е недозволено.

Решение на Врховниот суд на Република Македонија ПСРРГ.бр.67/2014 од 06.05.2014 година.

Странкарска способност

28. Наследникот на странката во судска постапка и кој не учествувал во таа постапка нема статус на странка да поднесе барање за заштита на правото на судење во разумен рок.

Од образложението

Жалбата е неоснована.

Неоснован е наводот во жалбата за погрешно и нецелосно утврдена фактичка состојба и погрешна примена на материјалното право.

Имено, видно од списите на предметот, првостепениот совет утврдил дека постапката по предметот ПЛ.бр.682/09 на Основниот суд Г. била поведена со тужба со предлог за издавање на платен налог заради неплатени комунални такси против должникот. Со оглед да подносителот на барањето не бил странка во наведената постапка, првостепениот совет утврдил дека тој нема статус на „жртва“ во смисла на член 6 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи.

По наоѓање на овој совет, правилно првостепениот совет одлучил кога барањето за заштита на правото на судење во разумен рок го отфрлил како недозволено.

Согласно член 6 став 1 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи, секој при определување на неговите граѓански права и обврски или кога е кривично гонет, има право на правично и јавно судење во разумен рок, пред независен и непристрасен трибунал основан со закон.

Согласно член 35 став 1 точка 5 од Законот за судовите („Службен весник на Република Македонија“ број 58/06, 35/08 и 150/10), Врховниот суд на Република Македонија е надлежен да одлучува по барање на странките и другите учесници во постапката за повреда на правото на судење во разумен рок во постапка утврдена со закон пред судовите во Република Македонија, во согласност со правилата и принципите утврдени со Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи и тргнувајќи од судската пракса на Европскиот суд за човекови права.

На правилно и потполно утврдена фактичка состојба, правилно првостепениот совет утврдил дека подносителот нема статус на „жртва“ од долготраење на постапката, во смисла на член 6 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основни слободи бидејќи во постапката по предметот ПЛ.бр. 682/09 на Основниот суд Г. не било одлучувано за негови граѓански права и обврски, бидејќи не бил странка во постапката. Во наведената постапка, својство на странка имал таткото на подносителот, а утврдувањето на статусот на „жртва“ од долготраење на постапката е лично право кое им припаѓа на странките и другите учесници во постапката кое не може да се наследува, па имајќи ја предвид судската пракса на Европскиот суд за човекови права - Димитровска против Република Македонија, одлука од 30.09.2008 година (жалбата број 21 466/03), правилен е заклучокот на првостепениот совет дека барањето за заштита на правото на судење во

разумен рок е недозволено. Оттука, наводите кои подносителот ги истакнува во жалбата по однос на постапувањето на Основниот суд Г., по наоѓање на овој совет не се од влијание за поинакво одлучување.

Поради горенаведените причини, следуваше жалбата да се одбие како неоснована, согласно член 35 став 1 точка 1 од Законот за судовите („Службен весник на РМ“ бр.58/06, 35/08 и 150/10).

Решение на Врховниот суд на Република Македонија ПСРРЖ. бр.91/2014 од 13.06.2014 година.

Дозволеност на барање за заштита на правото на судење во разумен рок

29. Не може да се бара заштита на правото на судење во разумен рок во смисла на член 36 став 1 од Законот за судовите, за постапка која конечно завршила пред органите на управата, без да биде поведен управен спор.

Од образложението

Барањето за заштита на правото на судење во разумен рок е недозволено.

Според член 35 став 1 точка 5 од Законот за судовите („Службен весник на РМ“ бр.58/2006 и бр.35/2008), Врховниот суд на Република Македонија е надлежен да одлучува по барање на странките и другите учесници во постапката за повреда на правото на судење во разумен рок во постапка утврдена со закон пред судовите во Република Македонија, во согласност со правилата и принципите утврдени со Европската конвенција за заштита на човекови права и основни слободи и тргнувајќи од Судската пракса на Европскиот суд за човекови права и основните слободи.

Според член 36 став 4 од истиот закон, Врховниот суд на Република Македонија постапува по барањето кое ги исполнува критериумите утврдени во ставот 2 и 3 на овој член во рок од 6-шест месеци сметано од неговото поднесување и одлучува дали пониските судови го повредиле правото на судење во разумен рок, а притоа имајќи ги предвид правилата и принципите утврдени со Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи, а особено сложеноста на предметот, однесувањето на странките во постапката и однесувањето на судот кој постапувал.

Имајќи ги предвид горенаведените одредби произлегува дека барањето за заштита на правото на судење во разумен рок е институт воспоставен со Законот за судовите, со кое е предвидена заштита на повредено право на судење во разумен рок пред надлежен суд, односно

доколку повредата е сторена во рамките на судската постапка. Во конкретниот случај, подносителот на барањето бара заштита на постапката водена пред органите на управата.

Во конкретниот случај, подносителот на барањето бара заштита на постапката водена пред органите на управата. Со оглед дека по предметот не е воден управен спор, односно управно-судска постапка, Врховниот суд на Република Македонија смета дека ваквата постапка не претставува судска постапка во смисла на член 6 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи, поради што следува да се одлучи како во изреката на решението согласно член 6 став 1 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основните слободи и согласно член 35 и член 36 став 4 од Законот за судовите.

Решение на Врховниот суд на Република Македонија ПСРРУ.бр.40/2014 од 3.06.2014 година.

Надлежност на Врховниот суд на Република Македонија

30. Врховниот суд на Република Македонија нема надлежност да постапува по барања на странките за заштита на правото на правично судење и законитост на постапката.

Од образложението

Жалбата е неоснована.

Неосновани се наводите во жалбата за погрешно и нецелосно утврдена фактичка состојба и погрешна примена на материјалното право.

Видно од списите на предметот, првостепениот совет со побиваното решение, барањето на подносителот за заштита на правото на судење во разумен рок за предметната постапка го одбил како неосновано. Притоа, утврдил дека за подносителот, постапката започнала со поднесувањето на кривичната пријава на ден 03.12.2012 година и сметано до поднесување на барањето за заштита на правото на судење во разумен рок на ден 13.03.2014 година, правно релевантниот период изнесувал 1 година и 4 месеци. Однесувањето на подносителот во конкретниот случај не придонело за одолговлекување на постапката. Во правно релевантниот период, однесувањето на судот не придонело за одолговлекување на постапката, судот постапувал согласно законските одредби и според начелото на ефикасност. Во текот на постапката не била констатирана неефикасност и

застој во постапувањето на судот и во правно релевантниот период биле донесени едно првостепено и едно второстепено решение. Во случајов не се работи за предмет од сложена правна природа.

По наоѓање на жалбениот совет, правилно првостепениот совет одлучил кога барањето за заштита на правото на судење во разумен рок го одбил како неосновано.

Согласно член 35 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основни слободи, судот може да прифати случај само откако ќе бидат исцрпени сите домашни средства врз основа на општо прифатените принципи од меѓународното право и во рок од 6 месеци сметано од датумот на кој е донесена конечната одлука.

Согласно член 35 став 1 точка 5 од Законот за судовите („Службен весник на Република Македонија“ број 58/06, 35/08 и 150/10), Врховниот суд на Република Македонија е надлежен да одлучува по барање на странките и другите учесници во постапката за повреда на правото на судење во разумен рок во постапка утврдена со закон пред судовите во РМ, во согласност со правилата и принципите утврдени со Европската конвенција за заштита на човековите права и основни слободи и тргнувајќи од судската пракса на Европскиот суд за човекови права.

Согласно член 36 став 2 од Законот за судовите („Службен весник на Република Македонија“ број 58/2006, 35/2008 и 150/10), барањето од ставот 1 на овој член, странката може да го поднесе во текот на постапувањето пред домашните судови, а најдоцна шест месеци сметано од правосилноста на одлуката.

По наоѓање на жалбениот совет, на правилно и потполно утврдена фактичка состојба, правилно првостепениот совет одлучил кога барањето за заштита на правото на судење во разумен рок за постапката по предметот КС. Кр. бр. 26/13 на Основниот суд П. го одбил како неосновано. При тоа, овој совет во целост ги прифаќа образложените причини на првостепениот совет дека периодот од 1 година и 4 месеци не претставува долго траење на кривичната постапка особено што во правно релевантниот период по кривичниот предмет било постапувано во две судски инстанции. Оттука, имајќи ги предвид критериумите согласно Законот за судовите и Европската Конвенција за заштита на човековите права и основните слободи, овој совет наоѓа дека побиваното решение е правилно и законито.

Овој совет го ценеше жалбениот навод на подносителката дека првостепениот суд не одлучил во целост по поднесеното барање за заштита на правото на судење во разумен рок, бидејќи не е одлучено по нејзиното барање за заштита на правото на правично судење, меѓутоа најде дека е неоснован.

Ова од причина што согласно член 35 став 1 точка 5 од Законот за судовите („Службен весник на Република Македонија“ број 58/06, 35/08 и 150/10), Врховниот суд на Република Македонија е надлежен да одлучува по барања на странките и другите учесници во постапката, за повреда на правото на судење во разумен рок во постапка утврдена со закон пред судовите во РМ, во согласност со правилата и принципите утврдени со Европската конвенција за заштита на човековите права и основни слободи и тргнувајќи од судската пракса на Европскиот суд за човекови права. Имајќи ја предвид наведената законска одредба, произлегува дека Врховниот суд на Република Македонија нема надлежност да постапува по барања на странките за заштита на правото на правично судење бидејќи надлежноста на Врховниот суд на Република Македонија е определена само во сегментот на заштита на правото на судење во разумен рок односно оцена на разумноста на траењето на постапките. Оттука, произлегува дека правилно првостепениот совет не се впушил и не одлучувал по барањето на подносителот за заштита на правото на правично судење надвор од сегментот заштита на правото на судење во разумен рок, што побиваното решение го прави правилно и законито.

Овој совет не ги ценеше останатите жалбени наводи од причина што истите се однесуваат на законитоста на кривичниот предмет, што не е предмет на оцена во постапката за заштита на правото на судење во разумен рок поведена пред Врховниот суд на Република Македонија.

Поради горе наведените причини, следуваше жалбата да се одбие како неоснована, согласно член 35 став 1 точка 1 од Законот за судовите („Службен весник на Република Македонија“ број 58/06, 35/08 и 150/10).

Решение на Врховниот суд на Република Македонија ПСРРЖ. бр.98/2014 од 03.07.2014 година.

**РЕГИСТАР
на казнено право**

Б

Барање за заштита на законитоста, Одлука од општа седница Кзз.6/2013,
правно мислење бр.5

В

Влијание врз сведоци - 25
Вонредно преиспитување на правосилна пресуда – 41, 43, 52, 55, 71, 76, 80,
82, 86, 88, 92, 101
Вонредно ублажување на казната – 39, 73, 74, 78

Д

Добра под привремена заштита – 27
Доказ
- во кривична постапка – 68
- врз кој не може да се заснова пресуда – 61, 89, 93

Е

Европска конвенција за човекови права, правно мислење бр.4
Екстрадиција – 42, 102

Ж

Жалба
- откажување - 91
- пресуда на второстепен суд - 63
- решение – 70

З

Забрана за управување со моторно возило - 66
Застареност на гонење
- кривично гонење - 20
- оmissивни кривични дела - 22
- царински прекршок - 1
Злоупотреба на безвизниот режим - 32, 37
Злоупотреба на службената положба и овластување - 2
458

И

Изземање – 40, 44, 67

Измама при добивање кредит или друга погодност – 9

Ј

Јазик во постапката - 45

К

Кривично дело – 33

Криумчарење мигранти – 13

Куќен притвор – 57

Л

Ловечка пушка - 35

М

Марихуана – помало количество - 28

Минерални суровини - 36

Н

Надлежен суд – правно мислење бр.2, 83, 85

Незаконит риболов - 19

Неплаќање издршка - 23

О

Обвинителен акт - 64

Обезбедување присуство на обвинет – 94

Оддалечување од вршење судиска функција, правно мислење бр.7

Одговорно лице во правно лице - 12

Одземање недвижност - 8

Одземање предмети – 5, 18, 19

Оружје или распрскувачки материи – 14, 26, 35

П

Парична казна на правно лице – 29

Петарди - 14

Поблаг закон – 20, 31

Повеќе лица - 24

Повреда на угледот на судот - 17
Повторување на постапка – 77, 102
Поголемо количество оружје - 26
Погрешна примена на Кривичен законик - Одлука од Општа седница Кзз.
бр.9/2008
Помагање на сторител по извршено кривично дело - 3
Помало количество наркотична дрога - 28
Посебни истражни мерки – 62
Порамнување и посредување, правно мислење бр.6
Поттикнување – 30, 38
Право на правично судење – 90
Право на пристап до судот – 59, 79, 95
Право на одбрана – 48, 69, 97
Предлог за определување на стварно надлежен суд – 81
Преземање на гонење од оштетениот 75, 84, 99
Преиначување на првостепена пресуда – 50
Пренумерација – правно мислење бр.3
Претрес на лице – 96
Пречекорување
-обвинение – 47, 54
- овластување – 53, 65
Примена на Закон за кривична постапка, Заклучок
Притвор - правно мислење бр.8, 49, 70, 98
Продолжено кривично дело – 10, 34
Протерување странец од земјата - правно мислење бр.1

Р

Разбојништво – 11
Reformatio in peius – 87
Решение за исправка - 72
Рок
- изјавување жалба – 49
- сметање – 56

С

Состав на судот - 100
Стек, начелно правно мислење, Одлука од Општа седница Кзз. бр.32/2009,
11
Судење во отсуство – 51

Т

Тешка кражба - 27

Тешки дела против безбедноста на луѓето и имотот во сообраќајот - 6

Тешки дела против здравјето на луѓето - 15

У

Убиство - 4, 7

Убиство на дете при пораѓање – 16

Ублажување на казна – Одлука од Општа седница Кзз.бр.17/2011, 21

Уредна достава – 60

Условен отпуст - правно мислење бр.5

Условно одлагање

- глоба - правно мислење бр.9

- парична казна - 29

Ф

Фотокопија - 68

Ч

Читање искази на сведоци – 46

Ш

Штрајк на судска администрација – 58

РЕГИСТАР на граѓанско право

А

Авторско право

- I. застареност на правото на авторски надомест од издавачки договори -6
- II. надомест за користење на авторски музички дела – 26

Акцептен налог

- I. како инструмент за обезбедување на плаќање – 3, 23
- III. надомест за користење на авторски музички дела – 26

З

Застареност

- авторски надомест од издавачки договор – 6
- прекин на застареност – 5,13,16,22,25
- за надомест на штета причинета со кривично дело – 19
- барање за надомест на штета према работодавачот причинета од работник со кривично дело – 20
- застареност на регресно побарување – Правно мислење бр.6

Заложно право

- одговорност на заложен должник – 30
- престанок на право на залог – 31

К

Камата

- за неплатени придонеси во ФПИОМ – 45
- досудување на казнена и договорна камата – Заклучок бр.3

Л

Легитимација

Активна легитимација

- за пријавување на побарување по основ на нето плата во стечајна постапка – 57
- за поднесување на тужба за надомест на штета по отварање на стечајна постапка – Начелно правно мислење бр.6
- на ЈП за водење на судска постапка за исселување – Заклучок бр.1

Пасивна легитимација

- за исплата на надомест за градежно неизградено земјиште – 27

Н**Наследување**

- располагање со право на враќање на национализиран имот – 37
- редукција на дар поради право на нужен наследен дел – 38

О**Облигациони односи**

- признавање на долг – 7
- одговорност за правен недостаток – 9
- побивање на должникови правни дејствија – 10
- исполнување на обврска – 11
- солидарна одговорност – 14
- полноможност на правни дела – 32
- стекнување без основ – 21, 24
- ништовност на договор за награда на адвокатски услуги – Начелно правно мислење бр.3

П**Парнична постапка****Дозволеност на ревизија**

- дозволеност на ревизија – 59, 65, 67, 69, 70, 71, 75, 77, Заклучок бр.13 и 14
- дозволеност на ревизија во спорови од мала вредност – Правно мислење бр.8
- дозволеност на ревизија по исклучок – 68, Правно мислење бр.1
- дозволеност на ревизија против одлуки на Вишиот управен суд - Начелно правно мислење бр. 4
- дозволеност на Барање на заштита на законитоста - Начелно правно мислење бр. 5
- определување на вредност на предметот на спорот – 60, 73
- апсолутна судска ненадлежност – 61
- достава – 63, 76
- определување на друг стварно надлежен суд – 66
- повторување на постапката – Заклучок бр.5
- преиначување на првостепена пресуда по службена должност – Заклучок бр.6
- право на поднесување на тужба за надомест на штета поради неоправдана осуда – 72
- поднесување на тужба по истекот на рокот за поведување на спор – 74
- постоење на правен интерес за поднесување на тужба за утврдување – 78
- трошоци за одговор на жалба – Правно мислење бр.3

- изземање – 64, Заклучок бр.2, 10
- дозволеност на жалба против одлука на Врховен суд на РМ – Заклучок бр.12

Извршување

- дозволеност за ревизија – 62
- дозволеност на ревизија против правосилно решение за противизвршување – Начелно правно мислење бр.2
- извршување кое зависи од настанување на некој услов – Правно мислење бр.4
- приговор против заклучок на извршител – Заклучок бр.7

Порамнување

- порамнување пред првостепен и второстепен суд – Начелно правно мислење бр.1

Р

Работни односи

- враќање на работник на работа – 39
- мирување на права и обврски од работен однос – 41
- оценување на резултатите од работењето на работникот – 42
- одговорност на работодавачот за надомест на штета на професионален војник - 4
- право на присуство на работник во постапка пред второстепен орган на работодавачот – 44
- камата за неплатени придонеси во ФПИОМ – 45
- дозволеност на ревизија при трансформација на работен однос – 65
- дозволеност на ревизија кога отказот е заменет со парична казна – 69
- дозволеност на ревизија во спорови за утврдување на престанок на работен однос – 71
- дозволеност на ревизија во спорови по тужба за утврдување на престанок на работен однос - 77
- засметување на боледувањето за време на користење на платено отсуство – 50
- надомест на материјална штета поради изрекување на мерка притвор по отказот на договорот за вработување – 17
- пробна работа – 51
- застареност на барањето за надомест на штета према работодавачот причинета од работник со кривично дело - 20
- право на приговор против одлука со која се одлучува за права или обврски на работник – 53
- право на пријавување на побарување по основ на нето плати во стечајна постапка – 57

Распоредување

- на работник – 40, 52
- на директор – 55

Регрес

- право на регрес на друштвото за осигурување од придонес за настанување на штета – Правно мислење бр.7
- основ за исплата на надомест (регрес) на годишен одмор – Заклучок бр.4

Престанок на работен однос

- поради сторена кражба – 43
- објективен и субјективен рок за отказ на договорот за вработување - 46
- поради економски, технолошки, структурални или (други)? слични промени – 47
- на државен службеник – 48
- отказ од лична причина – 49
- отказ на договор за вработување – 54, 56, 58
- отказ на договор за вработување поради учество во штајк – Заклучок бр.9

С**Стечај**

- право на пријавување на побарување по основ на нето плати во стечајна постапка – 57
- утврдување на побарување врз основа на призната странска судска одлука – 33
- прекин на застареност – 16
- поднесување на тужба по истекот на рокот за поведување на спор – 74
- упатување на спор – 34
- активна легитимација за поднесување на тужба за надомест на штета по отворање на стечајната постапка – Начелно правно мислење бр.6

Семејно

- измена на одлука за чување и воспитување на деца – 36
- дозволеност на ревизија против решение за привремена мерака за времено доверување на деца – 67

Т**Татковство**

- рок за оспорување татковство - 35

Трговски друштва

- полноважност на првни дела – 32

Ш

Штета

- од опасен предмет – 1
- одговорност за надомест на штета на царинскиот орган – 2
- штета за повреда на професионален војник -4
- поради неоправдана осуда – 8
- поради повреда на правото на слободата, честа и угледот – 12
- поради лишување од слобода – 15
- поради изрекување мерка на притвор – 17
- нематеријална штета кога не се исполнети условите од ЗКП – 18
- активирање на акцептен налог како основ за надомест – 23
- поради емитување на авторски музички дела – 26
- испуштена корист – 28
- за неовластено превземање на електрична енергија – 29
- одговорност на штета поради терористички акти, јавни демонстрации или манифестации - Правно мислење бр.2
- од неовластено користење на електрична енергија – Правно мислење бр.5
- надомест на штета од незаконита градба – Заклучок бр.11
- активна легитимација за поднесување на тужба за надомест на штета по отворање на стечајна постапката – Начелно правно мислење бр.6
- мала материјална штета – Европски извештај – Заклучок бр.8

РЕГИСТАР
на судење во разумен рок

Д

Доверител - статус на “жртва“, 1

З

Замешувач во постапката за судење во разумен рок, 2
Злоупотреба на доминантна позиција, 11

И

Постапка за добивање на информации од јавен карактер, 13

К

Критериуми за уредување на барање, 23, 26

Л

Лично право, 4

Н

Наследник - утврдување на правно релевантен период, 3, 4
Утврдена повреда, не е досуден правичен надоместок, 5
Правичен надоместок во вкупен износ за повеќе подносител, 6
Надлежност на Врховен суд на Република Македонија, 30

О

Оформување на градежна парцела, 14
Оштетен во кривична постапка, 17

П

Повлекување на тужба, 7
Приватизација на градежно земјиште, 15
Повторување на постапката за судење во разумен рок, 18
Поправање на пресуда или решение, 19
Постапка по однос на парнични трошоци, 20
Предлог за повторување на постапка, 21
Предистражна постапка, 22

Р

Рок за поднесување на барање, 24
Ревизија, 25
Рок за уредување на барање, 26

С

Судско порамнување, 9
Странка во постапка, 27, 28

Т

Трошоци на постапката, 10
Докази за трошоци, 16

У

Постапка за издавање на урбано санациони мерки, 12
Постапка завршена пред органите на управата, 29

Ш

Барање за надомест на штета, 8

Оваа публикација е издадена со помош на Агенцијата на САД за меѓународен развој (УСАИД). Ставовите искажани во публикацијата не ги изразуваат ставовите на УСАИД или на Владата на Соединетите Американски Држави